Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes
(vol. 19)

Teologie pentru azi
București
2023

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Icoană
a Sfântului Cuvios
Simeon Noul Teolog,
Părintele nostru,
de pe coperta primă,
am preluat-o de aici[1].

[1] A se vedea:
https://i.pinimg.com/originals/a4/74/c4/a474c4e10b2cf24c08b32a95a87675b6.jpg.

Predică la Duminica a XI-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[2],

noi Îi datorăm lui Dumnezeu totul: de la existență și până la cel mai mic lucru pe care îl avem. De aceea, suntem datornicii Lui. Dar El nu Se comportă cu noi precum se comportă băncile comerciale sau cămătarii interlopi! Căci nu ne pistonează tot timpul cu plata, nu ne brutalizează dacă Îi greșim cu ceva, deși noi știm, cu toată ființa noastră, că trebuie să Îi fim recunoscători întru toate. Și de ce să Îi fim recunoscători? Pentru că Lui îi datorăm întreaga noastră existență și întreaga noastră prosperitate, aia care e, mai mică sau mai mare. Căci sunt o mare bogăție viața și sănătatea și familia și casa noastră și prietenii și locul de muncă.

Dacă stăm să cugetăm onest, noi suntem bogați! Suntem foarte bogați prin ceea ce ne-a dăruit Dumnezeu! Pentru că diferența dintre a fi și a nu fi e una totală și abisală. Noi trăim, existăm, suntem în viață! Dar suntem în viață nu la întâmplare, ci pentru că Dumnezeu ne-a dăruit viața noastră și El ne călăuzește continuu în viața noastră. Adică viața noastră nu are nimic de-a face cu hazardul, cu necunoscutul, dar nici cu vreo soartă necunoscută, implacabilă, ci viața noastră are de-a face numai cu Dumnezeu, cu Cel care S-a revelat Sfinților Lui și Se revelează continuu celor credincioși Lui. Viața noastră o trăim în relație cu Dumnezeul nostru, cu Cel care ne-a creat pe noi, așa după cum o

---

[2] Începută la 8. 42, zi de miercuri, pe 24 august 2022. Soare, 21 de grade, vânt de 8 km/ h.

trăim împreună cu părinții și bunicii noștri și, mai apoi, cu soția, cu socrii și copiii noștri. Ne trăim viața comunional, vorbind și sfătuindu-ne reciproc și fiind împreună tot timpul cu ai noștri, dar, în primul rând, noi vorbim cu Dumnezeul nostru, cu Cel ce e viața și bucuria și pacea noastră. Și, vorbind din tot sufletul nostru cu Dumnezeu, învățăm să vorbim din tot sufletul și cu oamenii. Căci rugăciunea ne învață să dialogăm! Rugăciunea ne face să fim sensibili, atenți, îngăduitori, smeriți cu oamenii.

Cine nu se roagă, nu știe nici să vorbească. Pentru că a vorbi nu înseamnă a scoate cuvinte pe gură, ci a rosti acele cuvinte care ajung la inima omului și îl bucură și îl zidesc și îl fac să ajungă la conștiința să se nevoiască pentru mântuirea sa. Cuvintele noastre sunt inima noastră, dacă ele sunt pline de slava lui Dumnezeu care locuiește în noi. Cuvintele noastre suntem noi, cei care ieșim mereu spre alții pentru a-i îmbrățișa. Dar ca să îmbrățișezi autentic trebuie să îmbrățișezi cu conștiința că ești robul lui Dumnezeu, care Îi datorezi Lui tot ceea ce ești și ai.

Ultima duminică din anul bisericesc 2021-2022, adică cea de azi, ne vorbește despre datornicul nemilostiv prin parabola de la Mt. 18, 23-35, pentru ca noi să nu fim nemilostivi. Căci Domnul, vorbindu-ne despre îndelunga Lui răbdare față de noi, ne-a învățat ca să fim milostivi și iertători față de toți semenii noștri. Pentru că nu e o virtute să te răzbuni, să îi faci rău celui care ți-a făcut ție rău, ci virtute e să îl ierți și să îl iubești pe cel care îți stă mereu împotrivă. Pentru că virtutea nu te dezumanizează, ci te îndumnezeiește! Și cel care se sfințește continuu, acela e tot mai om cu toți oamenii. E tot mai atent și mai bun și mai milostiv cu tot omul și cu toată făptura lui Dumnezeu.

Căci atunci când datornicul s-a rugat și a zis: „Doamne [Κύριε], fii îndelung-răbdător cu mine [μακροθύμησον ἐπ᾽

ἐμοί] și Îți voi plăti Ție toate [καὶ πάντα Σοι ἀποδώσω]!” [Mt. 18, 26, BYZ], el a fost primit de Dumnezeu, pentru că i-a iertat lui toată datoria ce-o avea față de Sine [Mt. 18, 32, BYZ].

Pentru că L-a rugat cu smerenie, Dumnezeu l-a iertat pe el! Dar când acesta, cel iertat de Dumnezeu, l-a asuprit pe datornicul lui, atunci a devenit un rob rău [Mt. 18, 32, BYZ], un slujitor al Satanei. Căci cel care nu-l iartă pe fratele său, acela slujește demonilor, pe când cel care îl iartă și se smerește și îl ajută și îl iubește pe potrivnicul lui, acela e slujitorul lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne cere să îi iubim pe toți și să nu urâm pe nimeni. Fiindcă noi creștem în relația cu Dumnezeu numai dacă stăm în pământul cel ferm al iubirii tuturor oamenilor. Căderea din iubire e o cădere din har. Dar dacă vrei să urci la inima oamenilor, atunci trebuie să îi iubești dezinteresat și să te rogi cu multă smerenie pentru ei.

Într-o conferință a sa regăsibilă la nivel online, Părintele Rafail Noica amintea despre o plimbare a sa printr-un oraș și despre faptul că a simțit că oamenii trăiesc din ce în ce mai mult fără Dumnezeu și de aceea au o viață tot mai stricată. Dar dumnealui e Sihastru[3] și vede oamenii mai rar, pe când eu trăiesc tot timpul printre oameni. Iar oamenii nu trăiesc din ce în ce mai mult fără Dumnezeu, ci viața lor cu Dumnezeu e din ce în ce mai puțin exteriorizată. Viața lor cu Dumnezeu e ca teologia ortodoxă în poezia lui Eminescu: e criptică, așa cum ne-a explicat din destul Doamna mea Preoteasă în cărțile sale. Trebuie să ai ochi ca să o vezi, trebuie să ai timp ca să stai cu ei de vorbă, trebuie să le intri la inimă pentru ca oamenii să îți vorbească despre viața lor cu Dumnezeu. Da, bineînțeles, eu nu neg faptul că relaxarea

---

[3] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Rafail_Noica.

morală și neștiința teologică sunt la cote mari în România și în lume! Dar, în același timp, eu spun că oamenii nu au devenit nereligioși, că oamenii nu stau departe de Dumnezeu, ci că viața lor cu Dumnezeu e tot mai puțin exteriorizată, tot mai puțin evidentă pentru mulți, așa după cum ne exteriorizăm tot mai puțin și alte simțiri și crezuri ale noastre. De ce? Pentru că vrem să ne apărăm credința și sentimentele de relativizarea lor! De zeflemisirea lor, de luarea lor în batjocură.

Vorbim rar, parcimonios despre iubirea noastră pentru Dumnezeu, pentru anumiți oameni, pentru anumite valori, pentru că găsim tot mai rar cadrul necesar pentru asemenea destăinuiri. Dar când găsim omul și cadrul în care să vorbim despre lucrurile noastre sfinte, atunci o facem cu toată inima. Iar eu mizez întotdeauna pe jovialitate când mă apropii de oameni și, cel mai adesea, ei se destind interior și intră în discuție cu mine imediat. Pentru că și ei au nevoie, ca și mine, de discuții plăcute, bucuroase, vesele, în care să spunem lucruri importante, memorabile, de suflet.

Am fost confesiv cu oamenii, ca de obicei, și în zilele mele de concediu, cât am fost departe fizic de dumneavoastră, dar nu și duhovnicește, și n-am pierdut niciodată. Pentru că atunci când vorbești sincer despre tine însuți, ajungi la inimile oamenilor. Și cum eu sunt o persoană publică, regăsibilă ușor la nivel online, a vorbi cu mine pe stradă sau la hotel sau la Biserică înseamnă același lucru, pentru că eu vorbesc întotdeauna la fel. Și ce ți-am spus în particular și ce ai simțit vorbind cu mine, poți regăsi cu mult mai intens în cărțile mele. Căci sunt același oricând, dacă vrei să vorbești cu mine și să ne bucurăm dialogic.

Pe de o parte, eu am vorbit cu oameni online, cu diverși oameni în aceste zile, așa cum o fac mereu, iar, pe de altă parte, am vorbit față către față cu cei pe care i-am întâlnit.

Și sunt ca un burete care se îmbibă cu tot ceea ce vede, aude, simte, înțelege, atinge. Pentru că îmi asum viața așa cum e ea, cu toate ale ei, fără să încerc să o prezint altcumva.

Și de ce nu încerc să îmi romanțez viața, să mi-o falsific pentru ca să pară „mai bună”? Pentru că pe mine nu mă interesează să par, ci să fiu! Mă interesează să fiu slujitorul lui Dumnezeu, să îmi sfințesc viața împreună cu El și nu să pozez „frumos” pentru unul sau altul. Căci dacă îți falsifici viața pentru ochii lumii, atunci ești un fariseu, un ipocrit, un farsor. Iar Dumnezeu nu suportă slujitorii răi și ipocriți. Dar dacă îți asumi mereu păcatele tale, dacă îți asumi neputințele tale, dacă îți asumi doar lucrurile pe care le faci, pe care le faci efectiv, atunci nu ești altul decât ești.

Oamenii nu sunt din ce în ce mai nereligioși, ci tot mai neștiutori și mai necitiți! N-are cine să stea de ei, să îi învețe, să îi îndrume, să îi iubească. Pentru mulți se întâmplă acest lucru! Și dacă spun multe hule și prostii, spun din neștiință, nu neapărat din răutate sau din împotrivire față de Dumnezeu. De aceea e nevoie să stai cu ei de vorbă, să te vadă mâncând și vorbind, să te vadă bucurându-te și nevoindu-te alături de ei. Pentru că au nevoie să învețe cum se trăiește ortodox, cum se stă la masă ortodox, cum se muncește ortodox, cum se bucură oamenii Bisericii.

Noi am plecat 7 zile în concediu, dar ne-am făcut articolele zilei de mai înainte! Le-am pus în draft, le-am pus la ora publicării și ele s-au publicat automat la 4 dimineața pe *Teologie pentru azi*. Și după ce le-am publicitat pe fiecare zi, numai după aceea am scris sau creat pe loc articolele de pe Facebook, Twitter, Instagram și TikTok. Care au fost oboseala mea suplimentară, voioasă, bucuroasă, confesivă. Și de ce m-am obosit și mai mult în loc să fac totul pe mutește, așa cum își fac oamenii concediile? Pentru a arăta, întru puțin, nu în mod extins, cât de firesc și de confesiv îmi trăiesc

zilele vieții mele. Și am ales un cadru neutru, nefamiliar, cel din concediu, pentru a arăta că orice călătorie a noastră în altă parte sau orice mergere a noastră prin orașul sau satul nostru e un prilej de confesiune și de intimizare cu oamenii.

Dacă faci abstracție de oameni, dacă îi minimalizezi în mintea ta, nu îi vei înțelege niciodată. Vei crede că îi știi, dar nu vei ști nimic esențial despre ei. Însă, dacă te vei deschide cu dragoste și cu bunătate față de oameni și îi vei lăsa să îți vorbească din inimă, atunci abia vei începe să îi înțelegi. Căci oamenii nu sunt baloți de paie sau stâlpi de telegraf, ci sunt chipurile vii ale lui Dumnezeu, fiecare având taina lui, abisalitatea lui, frumusețea lui unică. Și ca să le ajungi la inimă trebuie să ai rachetă și să călătorești mulți ani lumină[4] împreună. Fiindcă nu poți să îl cunoști pe un om din afara lui, privindu-l de la distanță, ci numai din interiorul lui, vorbind cu el și iubindu-l și înțelegându-l cu harul lui Dumnezeu.

De aceea, dacă avem păreri pline de superbie despre oameni e pentru că nu îi cunoaștem. Suntem bădărani cu ei pentru că credem că îi știm. Dar când începem să îi cunoaștem, când începem să le cunoaștem gândurile, iubirile, faptele, motivele pentru care au făcut una sau alta în viața lor, atunci ne smerim în fața lor, pentru că ne dăm seama că fiecare viață de om e plină de trudă și de durere. Și, mai ales, înțelegem că viețile lor au multe în comun cu viața noastră. Și aceste multe lucruri care ne unesc sunt cele care ne fac să fim colocviali. Sunt cele care ne fac să vorbim intim unii cu alții.

– Când Se mânie Dumnezeu pe noi?

– Când n-avem milă! „Și a fost urgisindu-Se Domnul său [Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Κύριος αὐτοῦ] și l-a dat pe el chinu-

---

[4] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/An-lumină.

itorilor [παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς]” [Mt. 18, 34, BYZ]...Chinuitorilor din Iad...

Și S-a urgisit pe el, pe cel nemilostiv cu fratele său, pentru că nu a avut milă față de el [Mt. 18, 33, BYZ]. Nu a avut milă, adică nu l-a iubit. Și când nu îl iubești pe aproapele tău, nu te iubești nici pe tine însuți. Căci atunci când nu îți vrei ție binele veșnic, adică mântuirea ta, nu vrei nici mântuirea altora. Pentru că mântuirea este iubire față de Dumnezeu și față de aproapele nostru. Mântuirea e împlinirea reală a omului în relația sa cu Dumnezeul tuturor și cu aproapele său. Așa cum e de real aproapele nostru pentru noi, adică oamenii din lume, cu mult mai mult e real Dumnezeu pentru noi toți. Căci de la El avem toate și noi înșine suntem lucrul mâinilor Sale, pentru că El ne iubește pe toți și ne dorește mântuirea noastră.

Așadar, iubiții mei, azi e ultima zi din vechiul an bisericesc, mâine prăznuim martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul, iar mâine seară, de la ora 18.00, suntem invitați la Alexandria pentru pomenirea Sfântului Alexandros al Alexandriei, patronul municipiului Alexandria, dar și a doua zi, pe 30 august 2022! Și cu aceste prăznuiri dumnezeiești noi terminăm anul de față și îl începem pe următorul. Îl începem cu Dumnezeul nostru treimic, pentru că dorim să trăim împreună cu El. Și dacă dorim să fim cu El, atunci suntem și cu întreaga Lui creație, pentru că El are grijă de toate cele ale Sale. V-am citat de curând spusa lui Max Scheler[5], aceea că ereticul Martin Luther nu „a reformat” credința Bisericii, ci a stricat-o și mai mult, pentru că, printre multe alte rele făcute, el a desființat principiul soli-

---

[5] În articolul de aici: Max Scheler, *Omul resentimentului*, https://www.teologiepentruazi.ro/2022/08/17/max-scheler-omul-resentimentului/.

darității umane[6]. Pentru că a gândit o mântuire care face abstracție de aproapele. Fiindcă el a gândit că e nevoie doar de relația lui cu Dumnezeu sau de mântuirea prin credință, fără să își asume și faptele de iubire și de întrajutorare față de aproapele.

Însă tocmai în relația cu oamenii se vede ce fel de credință avem noi! Dacă avem una închipuită sau una reală. Pentru că, dacă nu îi putem iubi și înțelege pe oameni, nu Îl putem iubi și nici înțelege pe Dumnezeu. Dar dacă Îl iubim în mod real pe Dumnezeu și înțelegem voia Lui cu noi și cu întreaga Lui creație, acolo, pe măsura noastră mică, atunci înțelegem că mântuirea nu are nimic de-a face cu egoismul, cu singurătatea noastră trufașă și distantă, ci cu comuniunea plină de iubire și de atenție și cu întrajutorarea continuă a semenilor noștri.

Și dacă ne pasă de ceilalți, ne pasă și de noi. Și dacă ne pasă de noi, atunci trebuie să ne mântuim împreună cu toată Biserica lui Dumnezeu și în Biserica Lui și nu pe coclauri, nu în separare interioară față de ea. Pentru că aici și acum ne lucrăm mântuirea noastră! Aici și acum ne bucurăm cu Dumnezeu și cu oamenii! Și dacă ne bucurăm dumnezeiește, atunci suntem cu Dumnezeu și cu oamenii în fiecare clipă. Amin!

---

[6] Max Scheler, *Omul resentimentului*, trad. din lb. germ. de Radu Gabriel Pârvu, Ed. Humanitas, București, 2007, p. 137.

Predică la martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul [29 august 2022]

Iubiții mei[7],

orice *Viață* de Sfânt Mucenic se încheie, în mod împlinitor, cu modul în care el a fost martirizat, cu modul în care el a intrat în Împărăția lui Dumnezeu. Și Părintele nostru de azi, Sfântul Ioannis Botezătorul, a fost martirizat prin tăierea capului cu sabia. De aceea și praznicul de azi se numește: „Tăierea capului lui Ioannis Înaintemergătorul [Ἀποτομὴ κεφαλῆς Ἰωάννου Προδρόμου]”[8]. Ca unul care L-a profețit pe Domnul, mergând înaintea Lui spre vestirea persoanei și a lucrării Sale divino-umane.

Dar cine taie capul unui Sfânt al lui Dumnezeu, acela arată că nu are minte, că nu are gândire dreaptă. Pentru că Sfinții nu se luptă cu nimeni, nu vor răul la nimeni, dar lor li se dorește adesea răul...Și acest rău, această atentare continuă la viețile Sfinților, e un rău care te omoară în primul rând pe tine, pe agresor. Căci atunci când faci răul cuiva, în primul rând îți faci rău ție însuți. Pentru că pe tine te omori sufletește mai întâi.

În prima cântare a Litiei, Sfântul Ioannis Botezătorul e numit Înger [Ἄγγελον], Apostol [Ἀπόστολον] și Mucenic [Μάρτυρα][9]. Și e Înger al lui Dumnezeu, așa după cum e și iconizat cu aripi, pentru că a viețuit ca unul fără de trup [ὡς

---

[7] Începută la 7. 12, în zi de joi, pe 25 august 2022. Cer senin, 22 de grade, vânt de 6 km/ h.

[8] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/482/sxsaintinfo.aspx.

[9] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug29.html.

ἀσώματος][10] pe pământ, ca un Înger al lui Dumnezeu. Fiind plin de curăție și de sfințenie. Și e Apostol al lumii, pentru că a învățat neamurile [τὰ ἔθνη][11] păgâne. Le-a învățat ascultarea de Dumnezeu. Dar e și Mucenic, pentru că i-a fost tăiat capul pentru Hristos[12] Dumnezeu. Căci el a murit pentru mărturia lui cea bună, pentru propovăduirea lui cea dumnezeiască, și nu pentru că ar fi făcut vreo faptă rea, păcătoasă. Și când mori pentru adevăr, pentru adevărul lui Dumnezeu, atunci mori martiric, mori mărturisindu-L pe Dumnezeu.

Și Martirii sau Mucenicii lui Dumnezeu sunt martori ai Lui și mărturisitori ai voii Sale. Ei dau mărturie, din interiorul relației lor cu Dumnezeu, despre Dumnezeul tuturor. Ei vorbesc în mod intim despre Cel pe care Îl iubesc. Și pentru că nu pot nicidecum să se despartă de El, ei acceptă moartea pentru El decât să se lepede de Dumnezeul iubirii lor.

De aceea, a spune altora adevărul despre Dumnezeu înseamnă a spune adevărul tău cel mai sfânt, adevărul în care tu crezi și întru care te mântui. A-ți mărturisi credința înseamnă a-ți mărturisi identitatea creștină. Și dacă tu ești creștin, atunci nu poți fi decât iubitor de Dumnezeu. Iar dacă El e iubirea și viața ta, cum să spui că nu este?! Căci mărturisirea credinței e sinceritate totală, e sinceritate care te mântuie, pentru că tu vorbești despre ce trăiești cu Dumnezeul tău, Care e Dumnezeul tuturor.

Relația intimă cu Dumnezeu ne face să Îl numim al nostru, pentru că e iubirea noastră, e frumusețea vieții noastre, e bunătatea și pacea noastră. Dar prin asta nu Îl

---

[10] Ibidem.

[11] Ibidem.

[12] Ibidem.

separăm de toți ceilalți, pentru că El e al tuturor și nu doar al nostru. Și El, Cel al tuturor, Se face și al nostru, al fiecăruia în parte, pentru că are o relație intimă cu fiecare dintre noi. Și în cadrul acestei relații de mare iubire și de mare sfințenie cu noi, Dumnezeu ne ajută să ne mântuim împreună cu toți ceilalți. Căci mântuirea e comunională, e bisericească, e plină de întrajutorare frățească. Fiindcă ne ajutăm unii pe alții în mod continuu pe calea zilnică a mântuirii noastre.

Ideologiile religioase sunt niște ficțiuni apărute la masa de scris. Însă mântuirea e realitatea cea mai profundă a vieții noastre, pentru că e trăită la punctul de întâlnire al relației noastre cu Dumnezeu cu aceea pe care o avem cu semenii noștri. Noi Îl iubim pe Dumnezeu și împlinim voia Sa, fără ca relația noastră cu El să ne despartă de relațiile noastre de iubire și de prietenie cu semenii noștri. Și, în adâncul nostru, se întâlnește iubirea pentru Dumnezeu cu iubirea pentru oameni și ea este focul dumnezeiesc care ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe noi continuu.

Căci Sfântul Ioannis Botezătorul L-a mărturisit pe Domnul Iisus Hristos și i-a chemat pe oameni la pocăință și la viață curată tocmai pentru mântuirea lor. Iubirea lui pentru Dumnezeu a fost și este plină de iubirea lui pentru oameni. Căci cine ne spune adevărul despre noi înșine, acela ne vrea binele. Pentru că adevărul despre noi înșine ne îndeamnă la pocăință și pocăința continuă e calea cea vie a mântuirii noastre. Dar dacă nu vrem să știm că suntem păcătoși, că suntem foarte păcătoși, atunci nu ne place viața, reala viață, viața cu Dumnezeu. Și dacă nu ne place viața cu Dumnezeu, atunci trăim ca unii fără de minte, ca unii care nu cugetăm drept, pentru că ne vrem răul cu mâna noastră.

Cu alte cuvinte, ne sinucidem cu premeditare, dacă nu alegem să facem binele lui Dumnezeu, binele care ne mântuie. Ne sinucidem, pentru că ne separăm voit de Dum-

nezeu. Dar dacă ne ridicăm din moartea noastră sufletească, din moartea păcatului, alegem ceea ce e potrivit rațiunii noastre, pentru că rațiunea ne spune să alegem mereu viața, ce e bine și nu ceea ce ne aruncă în Iad, în chinul cel veșnic.

...I s-a tăiat capul și a fost adus pe o tipsie, pe o tavă de metal. A fost adus ca o mâncare la petrecerea zilei de naștere a lui Irodis. Ca o mâncare plină de sânge, dar care acum izvorăște vindecări[13]. Căci Sfintele Moaște, cele pline de slava lui Dumnezeu, sunt făcătoare de minuni și vindecătoare de boli, înviindu-ne pe noi din moartea păcatului. Și prin aceasta, prin faptul că ele sunt locul de sălășluire al lui Dumnezeu, Sfintele Moaște ne arată că Dumnezeu e prezent continuu în Sfinții Lui. Că ei nu vorbesc doar din cărți despre Dumnezeu, ci, în primul rând, din intimitatea Lui cu ei. Căci Dumnezeu locuiește în ei prin slava Lui și îi învață mereu pe cele ale Sale. Fapt pentru care, teologia este intimitate cu Dumnezeu, pentru că e revelare continuă a Lui în viața Sfinților Săi.

La sfârșitul unei alte cântări a praznicului de azi, noi ne rugăm Sfântului Ioannis să ne mântuie pe noi de „necinstea patimilor [τῶν παθῶν τῆς ἀτιμίας]”[14] noastre. Pentru că patimile noastre nu sunt fala noastră, ci sunt rușinea noastră. Și rușinea noastră e mândria, prostia, curvia, îmbuibarea cu mâncare și băutură, hoția, minciuna, nesimțirea, egoismul, toată răutatea și toată fapta cea păcătoasă. Rușinea noastră e întunericul din noi înșine. E vânzoleala drăcească din noi. Și nu putem scăpa de întunericul păcatului din noi înșine până nu îl spovedim. Pentru că a spovedi păcatul înseamnă a-l denunța, a-l declara drept criminalul care ne-a omorât pe noi înșine.

---

[13] Ibidem.

[14] Ibidem.

Și cum a fost petrecerea de ziua lui Irodis, aceea în care a avut loc martirizarea Sfântului Ioannis? A fost o petrecere cu băutură multă și plină de dragoste desfrânată[15]! A fost una aidoma cu petrecerile noastre în care ne facem de cap. Pentru că ne place să credem că suntem „raționali”, că le facem pe toate „ca la carte”, când noi, cel mai adesea, suntem pătimași și lipsiți de rușine. Și spunem una și facem alta, pentru că în sufletul nostru colcăie patimi. Tocmai de aceea nu suntem verticali, pentru că toată ziua slujim patimilor noastre. Și prin aceasta arătăm că nu avem mai nimic de-a face cu rațiunea, cu civilizația, cu bunele maniere, dacă noi, în inima noastră, transgresăm continuu. Dacă păcătuim continuu...

Sfântul Ioannis a fost martirizat în cetatea Sebastia[16], care era la o depărtare cale de o zi de Ierusalim[17]. Și Sebastia înseamnă străjer[18]. Căci acolo a fost martirizat cel care păzea adevărul. După cum Domnul a fost scos afară din Ierușalaiim [יְרוּשָׁלַיִם], din orașul păcii[19], și răstignit pe Cruce, El, tocmai El, Cel care este pacea tuturor. Și când rememorăm atrocitățile istoriei, vedem că ele nu au rațiune, nu au milă, nu au dragoste. Pentru că crimele n-au niciodată rațiune.

Și când ne facem „dreptate” cu forța, nu ne facem „dreptate”, ci ne facem păcate. Pentru că Judecata este a Domnului! Căci „El va judeca lumea în dreptate” [Ps. 9, 9, LXX], pentru că „va scoate ca lumina dreptatea ta și judecata ta ca miezul zilei” [Ps. 36, 6, LXX].

---

[15] *Cf.* Mineiul pe luna august, ed. BOR 1929, p. 317.
[16] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Sebastia.
[17] *Cf.* Mineiul pe luna august, ed. BOR 1929, p. 317.
[18] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Sebastia,_Nablus.
[19] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem.

Așadar, iubiții mei, pomenindu-l azi pe Sfântul Ioannis Botezătorul, noi pomenim mărturisirea adevărului cea cu putere multă, cea cu toată tăria! Și o mărturisim postind în această dumnezeiască zi, pentru că postul e întărire duhovnicească. Și postim, pentru ca să îl înțelegem întrucâtva pe Sfântul Ioannis, Părintele nostru, căci plin de post și de rugăciune și de curăție era el.

Dumnezeu să ne întărească în tot lucrul cel bun, pentru rugăciunile Sfântului Ioannis Botezătorul, Părintele nostru cel prea bun și milostiv cu noi! Căci numele lui înseamnă Domnul este milostiv[20]. Și, fără milostivirea lui Dumnezeu, noi nu ne putem mântui. Dar dacă ne rugăm Sfinților Lui, ei se vor ruga pentru noi și ne vor întări în tot binele, pentru ca să trăim cu Dumnezeu în toate zilele vieții noastre. Amin!

---

[20] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Johannes.

Predică la începutul Anului bisericesc [1 septembrie 2022]

Iubiții mei[21],

astăzi a început noul an bisericesc, anul bisericesc 2022-2023, și anul bisericesc începe la 1 septembrie în fiecare an, pentru că la 1 septembrie Domnul Și-a început activitatea Sa învățătorească pe pământ[22]. Și a început să ne învețe pe noi despre cele ale Sale pornind de la cartea Sfântului Profet Isaias. Sfântul Lucas, în Evanghelia sa, ne prezintă textul Sfântului Isaias la 4, 18-19 și el e acesta: „Duhul Domnului [este] în[tru] Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți [cu] inima, să propovăduiesc robilor eliberarea [ἄφεσιν] și celor orbi recăpătarea vederii, să trimit [pe cei] împilați în eliberare [ἐν ἀφέσει], să propovăduiesc anul cel plăcut al Domnului [κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν]”, *cf.* BYZ.

În LXX, textul e la Is. 61, 1-2 și e următorul: „Duhul Domnului [este] în[tru] Mine [Πνεῦμα Κυρίου ἐπ᾽ Ἐμέ], pentru care M-a uns pe Mine să le binevestesc celor săraci, M-a trimis pe Mine să-i vindec pe cei zdrobiți [cu] inima, să propovăduiesc celor robiți iertarea și celor orbi vederea, să chem anul cel plăcut al Domnului”. Și în ambele variante textuale vedem că e vorba despre Fiul Tatălui, Cel întru Care Se odihnește Duhul Sfânt, Cel deoființă cu Tatăl și cu Fiul. Iar „anul cel plăcut al Domnului [ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν]” [Lc. 4, 19, BYZ] e anul trăit în ascultare de Dumnezeu.

---

[21] Începută la 6. 34, în zi de miercuri, pe 31 august 2022. Cer senin, 21 de grade, vânt de 3 km/ h.

[22] *Cf.* Mineiul pe luna septembrie, ed. BOR 1986, p. 18-19.

Căci Domnul a intrat atunci în sinagoga iudeilor, în adunarea lor, pentru a vorbi despre Sine. Pentru a le arăta că Vechiul Testament, în mod tainic, vorbește despre întruparea Lui și despre viața Lui cu noi, aici, pe pământ, pentru mântuirea noastră. Așa că cine nu înțelege realitatea hristologică a Vechiului Testament, aceea că Scriptura veche vorbește în mod tainic despre Hristos Domnul, acela nu înțelege că toată Scriptura vorbește despre Dumnezeul nostru treimic. Căci Dumnezeu S-a revelat pe Sine în Scriptură în mod tainic, dar și explicit, pentru ca noi să știm că Dumnezeul nostru e treimic. Că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh este Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că Dumnezeul nostru este în trei persoane.

Domnul derulează cartea Sfântului Isaias, pentru că atunci cărțile erau sub formă de suluri, și citește în auzul tuturor cele două versete [Lc. 4, 17, BYZ]. După care le revelează faptul plin de bucurie că „astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre [σήμερον πεπλήρωται ἡ Γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν]” [Lc. 4, 21, BYZ].

Însă, Scriptura S-a împlinit în El, în persoana Sa, căci în El locuia Duhul Sfânt în mod ființial! În urechile lor s-a împlinit revelarea de Sine a Domnului. Căci El a vorbit despre taina Lui, despre viața perihoretică a Dumnezeului nostru treimic. Pentru că persoanele dumnezeiești Se întrepătrund reciproc și conlocuiesc datorită unității Lor de ființă. Căci cele trei persoane dumnezeiești au aceeași ființă dumnezeiască.

Dar când Domnul ne-a vorbit despre Sine, potrivit revelării Sale în Scriptură, El ne-a arătat că Scriptura se actualizează în mod continuu. Pentru că și noi avem slava lui Dumnezeu în noi înșine, primită la Botez, și viața noastră cu Dumnezeu este o viață harismatică. Fapt pentru care, Dumnezeu nu ni Se revelează nouă din afară, ca Dumnezeu

străin, necunoscut nouă, ci ca Dumnezeul a Cărui slavă veșnică e în noi și cu Care noi trăim în mod intim. Și când El ne vorbește despre Sine, ne vorbește dinăuntru nostru, în mod tainic, în orice clipă a vieții noastre, pentru că viața cu El e o continuă cunoaștere vie a Lui.

De aceea, anul cel plăcut al Domnului e fiecare clipă trăită împreună cu El. Și noi am început anul cu Domnul, cu rugăciunea vie, smerită înaintea Lui, pentru că așa vrem să trăim tot timpul: liturgic. Iar a trăi liturgic înseamnă a trăi în rugăciune, în slujire continuă a Lui, în facere de bine față de orice om, în continuă curățire de patimi. Căci numai așa noi ne simțim împliniți: dacă facem mereu binele lui Dumnezeu, împreună cu El, și fără să privim la fața celui pe care îl ajutăm. Pentru că toți avem nevoie de ajutor, de iubire și de prietenie.

Adesea, oamenii disprețuiesc predicile Bisericii sau nu-și bat capul cu ele. Adică nu vor să le asculte, să le aprofundeze, să încerce să le înțeleagă. Și aceasta, pentru că ei consideră că ele nu rimează cu viața lor, că ele n-au de-a face cu viața lor cotidiană, pentru că predicile nu-i ajută în mod faptic. Însă, predicile Bisericii au de-a face tocmai cu viața noastră de zi cu zi, cu cea de fiecare clipă! Căci dacă ești cu Dumnezeu tot timpul și asculți voia Lui în fiecare clipă, viața ta e dumnezeiască. Viața ta e plină de frumusețe, de curăție și de sfințenie, iar tu ești un om foarte împlinit.

Pentru că nu contează unde trăim, în ce oraș sau sat, sau ce fel de muncă depunem în fiecare zi, dar contează cum ne simțim interior. Dacă avem familie, casă, salariu, prieteni și nu ne simțim împliniți, atunci nu suntem împliniți și nici înțelepți. Căci dacă am fi înțelepți, atunci am trăi dumnezeiește pe pământ. Și dacă am trăi dumnezeiește, atunci am fi împliniți în fiecare clipă a vieții noastre. Iar viața noastră ar fi o continuă bucurie și împăcare, pentru că nu ne-am

simți împliniți doar cu ceea ce se vede, ci și cu ceea ce nu se vede. Se văd cărțile pe care le scriem, se văd Bisericile pe care le zidim, se văd faptele bunele în folosul tuturor, dar nu văd toți împlinirea enormă pe care o trăim slujind zilnic lui Dumnezeu și oamenilor. Iar dacă n-aș fi împlinit cu ceea ce fac, orice aș face m-ar lăsa tot trist. Dar eu sunt împlinit cu ceea ce fac și mă bucur întru Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că dincolo de slujirea, de cărțile și de viața mea, e El împreună cu mine și cu întreaga Lui Împărăție.

E El, acum și aici, dimpreună cu mine, după cum e și dimpreună cu dumneavoastră. Simțirea Lui în noi și cu noi e toată împlinirea noastră, pentru că acesta e semnul dumnezeiesc că noi Îl dorim pe El mereu și lucrăm poruncile Sale. Și când vorbim despre anul care Îi place Lui, vorbim de continua noastră viață cu El. Căci El nu e cu noi doar într-o zi anume sau doar într-o oră anume, ci e mereu cu noi, dacă și noi suntem mereu cu El.

Și ne rugăm la începutul anului bisericesc lui Dumnezeu, pentru că ne rugăm Lui tot timpul. Ne rugăm pentru ca să putem trăi dumnezeiește pe pământ. Ne știm păcătoșenia, ne știm neputința, nu ne credem Drepți înaintea Lui, dar așteptăm tot ajutorul de la El. În ciuda evidențelor, în ciuda tuturor împotrivirilor, în ciuda oricărui potrivnic, noi vrem să trăim cu Dumnezeu și trăim. Și viața noastră cu El, deși pare imposibilă, e o realitate cotidiană indescriptibilă, pentru că nu ai nicio înțelegere reală a vieții cu El până ce nu o trăiești. Pot să îți vorbească mulți despre viața cu Dumnezeu, pot să îți vorbească din interior, să îți vorbească cu multă sfințenie și claritate. Dar până ce nu o trăiești, nu o cunoști nicidecum.

De aceea, Domnul ne cheamă să trăim din plin viața cu El! Viața în curăție, în sfințenie și în cunoaștere dumnezeiască. Ceea ce numim viață „lumească” sau „obișnuită”

e o viață amestecată cu patimi, adică o viață amestecată cu răutate demonică, cu stricăciune interioară. Dar dacă vrei să cunoști adevărata viață, viața cu Dumnezeu, atunci vei vedea ce profunzime abisală are viața și cât de plină de frumusețe sfântă este. Și așa cum, în clipa de față, nu postești, drăcui, furi, curvești, poți să te și înfrânezi și să te rogi și să postești și să ierți toate aproapelui tău, pentru că te bucuri neîncetat de iertarea lui Dumnezeu. Poți lăsa totul în urma ta, toată viața ta stricată! Te poți schimba într-o clipă! Pentru că poți lua decizia radicală de a fi mereu altul.

Și știu cum arată plictiseala cotidiană, a vieții „obișnuite", dar și cum arată dinamismul continuu al vieții duhovnicești. Știu cum e să te plictisești de moarte, când nu faci nimic cu viața ta, dar știu și cum e să muncești toată ziua și să cazi lat în pat de oboseală, dar plin de har și de frumusețe dumnezeiască. Căci am, adesea, seri și nopți în care nu mă pot odihni, tocmai pentru că sunt plin de bucurie și de pace sfântă. Vreau să dorm și nu pot să dorm! Și nu pot să dorm nu pentru că am vreo grijă, ci pentru că gâlgâie în mine bucuria, țâșnește din mine rugăciunea, iar mintea mi-e clară ca un lac înghețat sub strălucirea lunii. Minte clară, limpede, tăioasă, iar inima începe să mă doară, pentru că vrea să doarmă. Și nu pot dormi, tocmai pentru că sunt prea împlinit, prea bucuros, prea împăcat cu toate.

Dar aceste trăiri sfinte și dumnezeiești le am pentru că muncesc, scriu, traduc, slujesc, mă rog, discut mereu despre cele dumnezeiești. Sufletul și trupul meu sunt într-o continuă mișcare în relația mea cu Dumnezeu, de aceea nu mă mai pot odihni când îmi doresc, când aș avea nevoie. Pentru că, atunci când te înveți cu primirea celor ale lui Dumnezeu, nu te mai poți opri din vederea și din înțelegerea lor.

Vă doresc multă sănătate, pace și împlinire în viața dumneavoastră cu Dumnezeu! Și anii dumneavoastră de

credință și de slujire a lui Dumnezeu să fie spre folosul întregii Biserici! Căci contează fiecare lucru pe care îl facem. Amin!

Predică la Duminica a XII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[23],

tânărul a plecat întristat [ἀπῆλθεν λυπούμενος] de la Domnul [Mt. 19, 22, BYZ]! N-a plecat bucuros, ci întristat, pentru că nu a putut să accepte cuvântul Lui. Și ni se spune și de ce: „căci era având averi multe [ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά]" [Ibidem]. Dar nu averile l-au făcut să nu accepte cuvântul Domnului, ci alipirea lui pătimașă față de posesiunile sale materiale. Căci mașinile, casele, banii, pământurile noastre nu sunt legate de noi, de inima noastră, dacă noi nu ne legăm pătimaș de ele. Dar când noi le lăsăm să intre cu totul în inima noastră și ajungem să fim cu totul telurici, ceea ce avem devine piatra noastră de mormânt.

Pentru că Domnul i-a propus tânărului să aleagă viața cea dumnezeiască, cea care te face să zbori cu toată ființa ta spre cer. I-a propus viața și nu moartea! Căci i-a spus: „Dacă voiești a fi desăvârșit [Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι], du-te [ὕπαγε], vinde-ți averile tale și dă-le săracilor și vei avea comoară în cer [πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ]! Și [apoi] vino [καὶ δεῦρο], urmează-Mi Mie [ἀκολούθει Μοι]!" [Mt. 19, 21, BYZ].

Pentru că desăvârșirea duhovnicească presupune încrederea cu totul în Domnul. Ca să ajungi campion la natație sau la atletism trebuie să ai încredere în antrenorii tăi, dar și în pregătirea ta zilnică. Te lași călăuzit de sfaturile lor, dar și de propria ta experiență, de propria ta dexteritate spor-

---

[23] Începută la 6. 24, în zi de joi, pe 1 septembrie 2022. Cer senin, temporar noros, 19 grade, vânt de 10 km/ h.

tivă. Tot la fel, când vine vorba de viața duhovnicească, ucenicul se încrede cu totul în Părintele său duhovnicesc, pentru că vede că numai în ascultarea totală față de el crește bine în fiecare zi. A te împotrivi înseamnă a decădea continuu, dar a asculta înseamnă a zbura tot timpul spre Dumnezeu.

Și Domnul i-a cerut tânărului să se dezlipească interior de averile sale, pe care nu el le făcuse, ci părinții lui, pentru ca să Îi urmeze Lui. Să se dezlipească de ceea ce moștenise ...Iar în lupta noastră cu patimile, noi asta facem: ne dezlipim interior de fiecare în parte, pentru ca să nu mai trăim păcătos, ci dumnezeiește viața noastră. Căci nu băutura e cauza beției, ci scufundarea noastră în alcool, pierderea noastră în amețeala euforică. Nu femeia e cauza curviei noastre, ci pierderea noastră în plăcerea trupească, care, pe loc, pare „odihnitoare", pare „împlinitoare", dar nu este. Căci nici banii, nici plăcerea, nici cruzimea față de oameni și animale, nici voința exercitată împotriva noastră nu ne odihnesc, pentru că pe noi ne odihnește numai Dumnezeu. Prezența Lui în noi prin slava Lui ne odihnește în mod real.

Și de aici înțelegem că noi nu am fost creați de El pentru o viață telurică, pentru o viață la întâmplare, ci pentru o viață ascetică și liturgică, pentru o viață continuu doxologică, pentru o viață de sfințenie. Căci dacă ne-ar fi împlinit ceva din lumea aceasta, atunci am fi mers, am fi câștigat lucrul acela și am fi făcut abstracție de toți și de toate. Dar pe noi nu ne împlinește nimic din ceea ce vedem și putem obține! Pentru că noi nu suntem obiecte, ci persoane libere și conștiente și care trăim și ne împlinim numai în comuniunea cu Dumnezeu și cu oamenii. Și când tânărul a preferat averile, averile moștenite, pentru care nu muncise, în locul relației cu Dumnezeu și cu oamenii, el a ales tristețea,

nefericirea veșnică, pentru că a ales să nu se împlinească interior în viața lui.

Căci a-L urma pe Domnul înseamnă a fi cu El în tine însuți. Pentru că noi nu mergem în spatele Lui, nu mergem la o anume distanță față de El, ci cu El în noi înșine, pentru că El e în noi prin slava Lui. Și fiind cu noi tot timpul și interior nouă, a-L urma pe El înseamnă a accepta orice luminare din partea Lui, pentru că aceea e voia Lui cu noi. Și dacă voia Lui cu noi El ne-o revelează în noi înșine, în intimitatea abisală cu noi, înțelegerea a toate se bazează pe această relație a noastră cu El. Căci noi nu gândim egoist, singularizant ceea ce trăim, ci le gândim împreună cu Dumnezeu pe toate pe care le vedem și le trăim.

Citesc adesea cărți istorice și științifice și urmăresc contribuția fiecărui mare om la dezvoltarea științifică și tehnologică a lumii. Și observ că aportul lor, adesea, e foarte mic, dar inovator, și pentru acel mic aport ei sunt „mari” pentru oameni. Dar citesc, în același timp, și teologie dumnezeiască și văd cum aportul Sfinților, în materie de fapte și de fraze experiențiale e mult mai mare decât al oamenilor de știință și de tehnologie. De ce? Pentru că Sfinții trăiesc și gândesc împreună cu Dumnezeu, pe când oamenii științei pot fi și necredincioși. Și când gândești împreună cu Dumnezeu, atunci ai o experiență abisală, mântuitoare, pentru că cunoașterea ta e în același timp și mântuirea ta.

Pentru că viața ortodoxă înseamnă a trăi, a înțelege și a te sfinți împreună cu Dumnezeu. Ceea ce eu fac zilnic mă mântuie, pentru că mântuirea e continua mea curățire, luminare și sfințire în relația mea cu Dumnezeu. Slujirea de la Biserică se îmbină cu totul în ființa mea cu munca mea teologică de acasă. Oriunde mă duc, eu Îi slujesc lui Dumnezeu, și în orice loc eu scriu, gândesc, trăiesc teologic. Pentru că Dumnezeu e în tot locul și în tot timpul cu fiecare dintre cei

care Îl iubesc pe El, pentru că El e în ei prin slava Lui cea veșnică.

Dar bogatul în patimi nu intră în Împărăția lui Dumnezeu [Mt. 19, 24], pentru că el le iubește pe cele de aici, de pe pământ. Nu bogăția îl face greoi pentru zborul mistic, ci patimile lui! Căci patimile ne trag în jos, în timp ce viața noastră e pentru o continuă verticalitate dumnezeiască. Și chiar dacă acum, în clipa de față, noi suntem pătimași, nimic nu e imposibil în viața cu Dumnezeu [Mt. 19, 26]. Pentru că noi putem lepăda, cu harul lui Dumnezeu, toată patima și tot păcatul și ne putem pocăi și trăi cuviincios împreună cu Dumnezeu.

Iar rugăciunea noastră pentru mântuirea tuturor are la baza ei mila lui Dumnezeu față de noi, dar și uluitoarea noastră plasticitate interioară. Căci noi ne putem modela după Dumnezeu, după cum ne-am modelat după patimile de rușine o viață întreagă. Dacă le-am slujit demonilor în nebunia noastră, noi Îi putem sluji cu atât mai mult lui Dumnezeu, pentru că El ne-a creat tocmai pentru viața cu El. De aceea, orice om se poate schimba, se poate pocăi, se poate sfinți la orice vârstă, pentru că Dumnezeu e Cel ce ne zidește duhovnicește. Și când noi ne rugăm pentru toată lumea, pentru pocăința și mântuirea ei, credem că Dumnezeu îl poate mântui pe orice om. Și El ne mântuie pe toți, dacă renunțăm la nebunia patimilor noastre pentru viața cu El.

Pe 4 septembrie 2005 am fost hirotonit Diacon, adică am fost introdus în Preoția Dumnezeiască a Bisericii. Au trecut de atunci 17 ani, dar au fost plini de slujire și de creație dumnezeiască. Pentru că am muncit și muncesc pentru Biserica lui Dumnezeu și pentru țara mea și pentru tot omul care îmi va cunoaște opera teologico-literară de aici încolo. Căci am fost chemat la slujirea Lui și m-am pus cu totul în

slujirea Lui și de aceea sporesc mereu toate cele ale mele. Pentru că nu le păstrez doar pentru mine, ci toate ale mele sunt spre slujirea tuturor.

Căci, iubiții mei, noi toți suntem chemați de Dumnezeu la slujirea Lui. Și noi toți trebuie să facem ca harul Lui, care e în noi, să nu fie în zadar [I Cor. 15, 10]. Și ca să nu fie în zadar, trebuie să ne ostenim mereu [Ibidem] pentru slujirea Lui. Căci, prin harul Lui, care e în noi [Ibidem], putem să facem tot lucrul cel bun și mântuitor. Dar a te osteni înseamnă a munci din greu toată ziua. A munci la Slujbe, a munci la cititul Cărților Sfinte, a munci la traducerea lor, la editarea lor, la ajutorarea semenilor noștri, la creșterea copiilor, la ținerea caselor și a Bisericilor și a Mănăstirilor noastre. A te osteni înseamnă a te epuiza zilnic. Și dacă te epuizezi, atunci înțelegi în mod real nevoia odihnei. Căci mulți se culcă cu energie, veseli, în putere și nu sleiți de puteri și plini de oboseală. Dar dacă Îi slujești Domnului, atunci calea Lui e osteneala cea multă, dar plină de împlinire dumnezeiască. Amin!

Predica la 17 ani de Diaconat [4 septembrie 2022]

Iubiții mei[24],

hirotonia întru Diacon e începutul slujirii preoțești, e intrarea noastră în intimitatea lui Dumnezeu, e împuternicirea noastră harică pentru a-I sluji Lui sacramental, iar toate treptele preoțești sunt profund diaconale. Pentru că Διάκονος [Diaconos] înseamnă slujitor sau ajutător[25] al oamenilor. Iar Diaconul e acela care îi slujește și îi ajută pe oameni în viața lor cu Dumnezeu.

Însă Diaconul îi ajută pe cei credincioși prin aceea că se supune întru toate Preoților și Episcopilor în slujirea sa. Din slujirea Diaconului noi învățăm ce înseamnă să ne tăiem mereu voia noastră, să facem mereu ascultare. Pentru că Diaconul e mereu la dreapta Preotului sau a Episcopului când slujește și el cere mereu binecuvântarea și rugăciunea lor în slujirea lui. El nu poate sluji fără ei, dar cu ei poate să slujească întotdeauna. Nici Preotul nu poate să slujească toate Slujbele Bisericii, pentru că pe unele le slujește numai Episcopul. Și când slujește Episcopul, atunci toți Preoții și Diaconii slujesc împreună cu el, pentru că împreună cu Episcopul pot sluji toate Slujbele Bisericii.

Episcopul îl hirotonește pe Diacon, dar și pe Preot, însă nu poate să îi înlocuiască pe aceștia. Căci, la rândul său, și Episcopul a fost mai întâi Diacon și mai apoi Preot, iar veșmintele lui diaconale și preoțești, în parte, se află sub cele

---

[24] Începută la 16. 59, în zi de vineri, pe 2 septembrie 2022. Cer înnorat, 20 de grade, vânt de 6 km/ h, după ce a plouat îndelung.

[25] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 6.268, apud BW 10.

episcopale. Semn că el a trecut prin aceste trepte preoțești, că le-a trăit și le-a depășit în ființa sa, ele fiind cuprinse în slujirea sa episcopală.

De aceea și eu, ca Preot, am depășit treapta preoțească a diaconatului, dar ea a rămas adânc imprimată în mine. Pentru că slujirea mea diaconală se prelungește continuu și se împlinește în slujirea mea preoțească. Iar Diaconul e omul rugăciunii și al împreunei slujiri liturgice. Și nu ai cum să nu fii diaconal atunci când te rogi, pentru că stărui în rugăciune pentru întreaga Biserică. Și, ca Preot, ești împreună-slujitor cu toți ceilalți membri ai ierarhiei bisericești, pentru că împreună cu ei duci la capăt toate Slujbele Bisericii.

Când am fost hirotesit Duhovnic și apoi Iconom Stavrofor, după cum v-am mărturisit altădată, am trăit noi umpleri de har preaminunate. Pentru că orice Slujbă a Bisericii e plină de harul ei aparte. Și am trăit toate hirotoniile și hirotesiile dumnezeiește, în mod harismatic, pentru că Preoția lui Dumnezeu este harismă preamare și preadumnezeiască și, prin ea, Dumnezeu lucrează minuni imense prin noi, nevrednicii.

Tocmai de aceea, dacă vrei să vezi minunile lui Dumnezeu în Preoția ta, trebuie să stai treaz, mereu treaz. Trebuie să fii atent la toate detaliile slujirii și ale vieții tale și să te umpli din destul de slava lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu te surprinde în orice zi! Cei care intră în altarul slavei Sale sunt mereu bucurați de Dumnezeu, mereu curățiți, luminați și sfințiți prin minuni imense. Dar pentru ca să le vezi, pentru ca să le trăiești, trebuie să fii treaz, mereu bucuros, mereu smerit, mereu plin de toată delicatețea în relația ta cu Dumnezeu și cu oamenii. Pentru că aici, în altarul milei Sale, ca Preot, nu vezi cu ochii, ci cu sufletul tău! Și sufletul tău trebuie să vadă minunile lui Dumnezeu, să se

bucure dumnezeiește de ele și să le mărturisească cu toată inima.

Dar nu te poți bucura de minunile Sale, dacă nu ești cu totul al Său! La catedră, la bancă, la prezidiu, la cântar, la sapă nu ți se cere să fii absolut curat și deschis pentru relația cu Dumnezeu și cu oamenii. Sau nu îți cer prea mulți acest lucru...Dar aici, în altarul cel preasfânt al Bisericii, Dumnezeu Însuși îți cere ție, Preotului Său, să fii cu totul duhovnicesc, cu totul sfânt, cu totul deschis, să fii o carte deschisă pentru toți. Pentru că oamenii trebuie să citească în cartea vieții tale, în cuvintele și în slujirea ta, mila și iubirea și bunătatea Sa. Oamenii trebuie să vadă în mine pe Dumnezeu, pentru ca să fie și ei autentici. Vrem autentici, vrem verticali, vrem preasfinți Slujitori ai lui Dumnezeu, pentru că vrem să fim și noi ca ei.

Dar când încerci să fii ceea ce vrei să fii, atunci vezi cât de greu e să fii ceea ce îți dorești să fii. Pentru că una e să îți dorești să fii fără pată și să fii foarte înțelept în cele ale lui Dumnezeu și alta e ceea ce reușești să fii. Și credincioșii, la început, cer multe de la Slujitorii lui Dumnezeu și prea puține de la ei. Dar când cresc în viața lor cu Dumnezeu, atunci înțeleg că nu poți cere ceea ce nici tu nu faci. Căci viața cu Dumnezeu nu e o treabă ușoară, nu e o treabă de o zi sau două, ci e o nevoință de fiecare clipă. Și ești tare cu adevărat nu când ți-e bine și totul e bine în viața ta, ci ești tare duhovnicește când ești mereu același. Dar slăbiciunile noastre sunt multe și sunt grele, și una spunem, dar alta facem cel mai adesea...

Și Diaconul e cel care te ridică din păcatul tău, care te povățuiește spre viața cu Dumnezeu, care te ajută și când ți-e bine, dar și când ți-e rău. Că noi avem nevoie și să ne bucurăm dumnezeiește, dar și să ne întristăm duhovnicește pentru păcatele noastre. Și când ești diaconal, atunci ești

atent și paternal cu toți, pentru că toți avem nevoie de mila lui Dumnezeu.

La întâlnirea de 25 de ani de la terminarea Seminarului, Părintele Iulian Constantinescu[26], colegul nostru, era Diacon. În scurt timp a devenit Preot în Craiova. Și mă uitam la veșmintele și la gesturile sale liturgice, la transpirația și la emoțiile sale, la stânjeneala sa că slujește în fața colegilor săi, și mă regăseam în slujirea lui. Pentru că eu am transpirat și transpir mereu în veșmintele liturgice și orice Slujbă a mea e plină de emoții și de bucurii sfinte.

Marți seara, la Alexandria, la pomenirea Sfântului Alexandros al Constantinopolului, pentru ca să fim ținuți treji la Slujbă, un Arhidiacon robust, cu voce puternică, deși avea microfonul în mână, a călcat pedala vocii în mod puternic. Și am simțit imediat râvna sa pentru slujire și claritatea vocii și a bărbăției sale. Căci Episcopii de aceea își aleg Arhidiaconii din cei mai buni cântăreți – și ar trebui și din cei mai buni oameni duhovnicești din jurul lor – : pentru ca mesajul lor să răsune, să fie auzit cu putere. Că una e să fii șters ca voce și greu de auzit și alta e să fii tunător și acrobatic din punct de vedere muzical, când vine vorba de a coborî și a urca glasul în mod liturgic.

Însă, deși îmi place uneori, pentru diversitatea muzicală, slujirea mai multor Diaconi la un loc, totuși prefer un Diacon duhovnicesc, unul cu o voce plină de pocăință și de experiență sfântă, care, atunci când cântă, să mă facă să plâng, să mă facă să mă pocăiesc și nu să mă distreze ca la concert. Pentru că ascult muzică de concert, atunci când știu că sunt la concert. Dar când sunt la Biserică, eu nu vreau să mă simt la concert, nu vreau să fiu distrat, ci străpuns

---

[26] A se vedea: https://www.facebook.com/constantinescu.iulianmihai.3.

duhovnicește în inima mea. Pentru că la Slujbele Bisericii noi trebuie să ne pocăim, să ne trezim, să ne ridicăm din morți, să ne umplem de simțiri și de gânduri sfinte și nu să ne pierdem în cadențe melodice.

Și, deși știu cum se slujește plin de pocăință și de cutremurare sfântă, nici eu nu pot sluji în public după cum îmi place. Doar în casă îmi permit, împreună cu Doamna Preoteasă, să slujesc, să cânt, să mă rog cu tânguirea mea cea mai adâncă, pentru că știu că aici nu pot fi deranjat de nimeni în sinceritatea pocăinței și a slujirii mele. Dar cum oamenii se așteaptă mai puțin la confesiuni muzicale, ci mai mult la slujirea rapidă a Slujbelor, irizările pocăinței mele sunt dozate, sunt strecurate pe ici pe colo în slujirea mea, pentru ca să nu bat prea mult la ochi. Și îmi pare rău că sunt nevoit să practic acest fel de cameleonism liturgic, dar sinceritatea frustă în materie de slujire, de cântare și de predicare e încă o hrană grea pentru mulți. Și e o hrană grea pentru Biserică, pentru că sunt puțini cei care vor să se facă expliciți pentru toți. Și așa, fiecare își atenuează vocea, slujirea, prezența, pentru ca toți să părem „la fel"...

Sunt diaconal în modul în care scriu, corectez, editez cărți și le dărui tuturor, pentru că mă interesez de mâncarea teologică a tuturor. Știu valoarea cărților mele, știu ce rodesc ele, cât adevăr e în ele, pentru că de ele au nevoie foarte mulți oameni.

Sunt diaconal când spovedesc, pentru că mă îngrijesc ca oamenii să stea pe fotoliu, iar eu stau în picioare, cocoșat și transpirat în fața lor, ca să le ascult păcatele și viețile. Pentru că mă interesează în primul rând odihna lor, nu odihna mea.

Sunt diaconal când îmi vizitez enoriașii și prietenii, pentru că nu mă gândesc în primul rând la ce îmi place mie,

ci la ce le place lor. Și când te gândești astfel, vrei ca ei să se bucure și nu aștepți ca tu să fii bucurat.

Sunt diaconal în ascultarea mea față de oameni, față de toți oamenii. Pentru că nu iau pe nimeni la modul ușor, ci bag la cap tot ce mi se spune. Și sunt mulțumitor pentru ceea ce Dumnezeu mă învață prin robii Săi.

Sunt diaconal față de toate darurile lui Dumnezeu și ale oamenilor din viața mea, prin aceea că le reutilizez spre folosul tuturor. Nu mă bucur doar eu de ele, ci le pun pe toate în folosul tuturor.

Sunt diaconal prin modul în care trăiesc și în care mă pregătesc pentru moarte. Pentru că eu nu știu când voi muri, dar până atunci știu cât de multe lucruri am de făcut. Și pentru că sunt enorm de multe lucruri de făcut, pe fiecare zi lucrez la treaba asta, la lucrurile mele, la lucrurile pe care eu trebuie să le fac, pentru că nimeni nu le mai poate face în locul meu.

Sunt diaconal în slujirea mea preoțească, pentru că ascult toate și I le spun lui Dumnezeu. Pentru că nu eu rezolv problemele oamenilor, ci Dumnezeu le rezolvă pe toate ale noastre. Și, ca Slujitor al Lui, eu nu sunt cel care termin slujirea, ci eu sunt cel care o încep cu ajutorul Lui.

Căci, iubiții mei, slujirea noastră preoțească este egal cu zero, dacă nu simți coborârea slavei Lui în slujirea ta! Dar când El coboară la noi prin slava Lui și e cu noi, atunci nu mai contează cât de stângaci am slujit eu, cât de impropriu Lui, pentru că El a făcut totul. Fac Proscomidia, punem apa înainte, punem uleiul, punem coliva, sfințim și binecuvântăm toate...Dar dacă m-aș simți singur făcând toate acestea, dacă n-aș simți cu mine pe Dumnezeu și pe Sfinții și Îngerii Lui, dacă m-aș simți și aș fi cu totul singur, atunci, o, Dumnezeule, ar fi groaznic!...Pentru că eu aș sluji la pereți, aș sluji în gol, aș sluji nimănui...

Însă când simți că Dumnezeu e Cel care face minuni negrăite prin tine, clipă de clipă, atunci nu mai spui că slujești, ci că ești părtaș modului în care El, Dumnezeul nostru, ne slujește pe noi. Pentru că El, de fapt, e Cel care slujește toate, iar noi suntem martorii nevrednici ai milei Sale...

De 17 ani de zile sunt martorul lui Dumnezeu. Martorul minunilor Lui din altar și de peste tot unde slujesc. Altarul e ușa interioară spre viața cu Dumnezeu. De aici scoatem toată bogăția teologiei lui Dumnezeu și a vieții sfinte. O scoatem și o dăruim tuturor fără plată. Căci mântuirea e darul iubirii lui Dumnezeu pentru toți oamenii.

Vă mulțumesc mult pentru că îmi sunteți aproape! Dar și eu vă sunt aproape! Vă sunt aproape prin toate rugăciunile, slujirile și eforturile mele ascetice. Vă sunt aproape, vă port în mine și sunteți cu mine tot timpul. Și asta înseamnă că vă cunosc și mă cunoașteți. Căci dacă nu v-aș cunoaște, nu v-aș avea în mine tot timpul.

Toată binecuvântarea din partea mea și mult spor în tot ceea ce faceți! La mulți ani și multă împlinire! Amin!

Predică la Nașterea Născătoarei de Dumnezeu [8 septembrie 2022]

Iubiții mei[27],

în Istoria sa bisericească, Nichiforos Callistos Xantopulos [Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος][28] ne vorbește despre Născătoarea de Dumnezeu pe baza mărturiei Sfântului Epifanios al Salaminei[29]. Și el ne spune că Stăpâna noastră era modestă [σεμνή] în toate și vorbea puțin [ὀλίγα] și numai ce era necesar [ἀναγκαῖα][30]. Era ascultătoare și afabilă. Îi cinstea pe toți și li se închina lor. Avea deschidere bună către toți oamenii, dar fără să râdă și fără să se tulbure și neavând de-a face cu mânierea cea mare a oamenilor sau cu aroganța lor, pentru că ea era plină de smerenie [ταπείνωσιν]. Era ca câmpul de grâu [σιτόχροος], având părul galben [ξανθόθριξ] și ochii frumoși [εὐόφθαλμος], iar pupilele ochilor săi erau măslinii. Sprâncenele sale erau negre, buzele sale fiind pline de dulceața cuvintelor sale, fața sa era alungită, având mâinile și degetele lungi, iar statura sa era mai mare decât înălțimea medie. Iar în toate cele ale ei,

---

[27] Începută la 14. 01, zi de luni, 5 septembrie 2022. Soare, 24 de grade, vânt de 5 km/ h.

[28] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nikephoros_Kallistos_Xanthopoulos.

[29] Am căutat și tradus acest loc patristic, pentru că a fost citat în Pr. Lect. Dr. Mihai Burlacu, *Maica Domnului în opera Sf. Grigorie Palama (1)*, în rev. *Studii Teologice*, seria a III-a, anul XV, nr. 1, ianuarie-martie 2019, București, p. 118, n. 4.

[30] PG 145, col. 816C.

Născătoarea de Dumnezeu era plină de dumnezeiescul har[31]. Și când auzim cum arăta Stăpâna noastră, ne dăm seama că era desăvârșită atât cu sufletul, cât și cu trupul ei, pentru că era cu totul frumoasă. Și pe cea mai frumoasă decât toată creația, noi o preaslăvim cu toată ființa noastră, retrăindu-i astăzi preasfânta sa naștere din Sfinții ei părinți Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα][32].

Căci „nașterea ta [ἡ γέννησίς σου], Născătoare de Dumnezeu [Θεοτόκε], bucurie a vestit la toată lumea [χαρὰν ἐμήνυσε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ], căci din tine a răsărit Soarele dreptății [ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης], Hristos [Χριστὸς], Dumnezeul nostru [ὁ Θεὸς ἡμῶν]”[33]. Și sintagma *Soarele dreptății* e din cartea Sfântului Profet Malahias, pe care am publicat-o acum 3 ani de zile, regăsindu-se la Mal. 3, 20, unde ni se spune: „Și vă va răsări vouă, celor care vă temeți de numele Meu, Soarele dreptății [Ἥλιος δικαιοσύνης], și vindecarea [va fi] în aripile Sale [καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν Αὐτοῦ]”. Iar toată lumea s-a bucurat în mod tainic, pentru că nașterea Maicii Sale însemna vestirea Soarelui dreptății, Care S-a născut din ea.

Preacurata Fecioară Maria e din rădăcina [ἐκ τῆς ῥίζης] Sfântului Iesse [Ἰεσσαί][34], e din neamul său. Și ea se naște din Sfânta Anna, din mama sa, ca planta de Dumnezeu dată [φυτὸν θεόσδοτον][35] nouă, pentru că ea este slava Profeților [τῶν Προφητῶν τὸ κλέος] și fiica lui David [τοῦ Δαυΐδ ἡ θυγάτηρ][36], a Sfântului Profet David. Și e slava Sfinților Profeți, pentru că ei au văzut-o extatic și au vorbit în mod

---

[31] Ibidem.

[32] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx.

[33] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep08.html.

[34] Ibidem.

[35] Ibidem.

[36] Ibidem.

tainic despre ea, despre Maica Stăpânului nostru. Și e fiica lui David, pentru că e Împărăteasa întregii făpturi. Dar a ajuns la cea mai mare sfințenie, întrecând toată făptura, nu pentru că a fost favorizată de Dumnezeu, ci pentru că L-a dorit numai pe El și s-a sfințit cu totul pentru El. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu a crescut în sfințenie în mod neîntrerupt, înfrumusețându-se cu totul pentru Dumnezeu, căci frumusețea ei era sfințenia ei cea negrăită. Iar sfințenia e întotdeauna interioară, e frumusețea curăției celei dumnezeiești.

De aceea, când vorbim despre primirea harului lui Dumnezeu la Botez și despre simțirea neîntreruptă a harului lui Dumnezeu în noi înșine, vorbim despre creșterea noastră continuă în sfințenia lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne sfințește pe fiecare în parte, dacă noi trăim mereu întru slava Lui. Și sfințenia este taina noastră, e ceea ce trăim în adâncul nostru cu Dumnezeu, iar cele care se revarsă în afara noastră sunt evlavia și buna-cuviință a vieții noastre. Fapt pentru care, dacă dorim să cunoaștem sfințenia unui om, nu trebuie să o privim din afară, ci dinăuntru, vorbind cu el și cerându-i să ne vorbească neacoperit despre el. Și numai astfel aflăm taina omului, viața lui cu Dumnezeu, pentru că acela e conștient de toate schimbările dumnezeiești ale vieții sale.

Născătoarea de Dumnezeu este lauda fecioriei [τῆς παρθενίας τὸ καύχημα], pentru că ea este singura pururea Fecioară a lumii, deși L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu. Și e pururea Fecioară, e Fecioară pentru totdeauna, pentru că Domnul S-a întrupat din ea mai presus de fire, nestricând fecioria ei. Și noi, cu toții, suntem chemați să fim iubitori de feciorie [φιλοπάρθενοι] și iubitori de curăție [τῆς ἁγνείας

ἐρασταί][37], pentru ca să prăznuim acest praznic dumnezeiesc de astăzi. Căci, cu adevărat, nu putem înțelege întrucâtva pe Născătoarea de Dumnezeu, dacă nu ne umplem mereu de curăție și de feciorie dumnezeiască. Pentru că acolo, în lăuntrul nostru, noi trebuie să fim curați și sfinți ca să înțelegem pe cea mai sfântă decât toată făptura, adică pe Născătoarea de Dumnezeu.

În prima cântare a Utreniei, Maica lui Dumnezeu a fost numită „hrănitoarea vieții noastre [τροφὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν]"[38]. Și cum ne hrănește Stăpâna noastră? Prin tot ajutorul și toată pacea și toată bucuria pe care ni le dăruie, dacă stăm în rugăciune vie către ea! Iar eu pot da mărturie vie, clară, bucuroasă despre ajutorul continuu al Născătoarei de Dumnezeu în viața mea, pentru că ea este ocrotitoarea și păzitoarea vieții mele și a familiei mele. Când am avut nevoie, când am fost bolnav, când am fost ispitit de demoni, când m-am bucurat, m-am bucurat cu Preacurata Stăpână. M-a trimis mereu în Bisericile închinate ei, m-a trimis mereu la oamenii ei, am văzut în toate atenția ei de Maică preabună și preaiubitoare. Căci nu m-a lăsat în moartea cea sufletească, nu m-a lăsat să rătăcesc la nesfârșit, nu m-a lăsat să disper, ci imediat mi-a venit în ajutor în toate zilele vieții mele.

De aceea, eu nu pot concepe viața mea fără vederea și fără rugăciunea înaintea Născătoarei de Dumnezeu. Văzând Sfintele sale Icoane, eu o văd pe ea. Și știu că ele, Icoanele ei, sunt palide pe lângă frumusețea ei incomparabilă. Pentru că atunci când mă rog Stăpânei noastre, eu simt ce frumusețe, ce curăție, ce sfințenie, ce pace, ce bucurie sfântă izvorăsc din persoana ei în persoana mea, a nevrednicului

[37] Ibidem.
[38] Ibidem.

său rob. Și din această simțire sfântă, eu știu că Icoana îmi vorbește foarte șters, dar îmi vorbește, despre măreția indescriptibilă a Stăpânei noastre.

Și dacă ea este așa de bună cu noi, dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, cât de bun și de atent și de milostiv și de iubitor e Dumnezeul nostru cu noi toți? Pentru că Sfinții și Îngerii Lui, cu toții, se umplu în mod veșnic din sfințenia Lui, ca și noi, de altfel. Iar în toți se vede mila și ajutorul lui Dumnezeu, pentru că slava Lui e în noi toți.

De aceea, nu cu frumusețea din afară trebuie să ne prezentăm în fața oamenilor, ci cu frumusețea dinăuntru! Cu înțelepciunea, cu pacea, cu curăția și cu sfințenia noastră trebuie să ieșim spre oameni și să le fim de ajutor. Căci, cel mai adesea, oamenii neduși la Biserică cred că noi suntem falși, că suntem ipocriți, că nu avem nimic sfânt în noi înșine. Și aceasta, pentru că au auzit despre păcatele unora ...Dar, dacă ar sta de vorbă cu noi, ar afla despre eforturile noastre continue de a fi mereu alții. Ar afla despre ajutorul continuu al lui Dumnezeu în viața noastră. Ar afla despre ce minuni a făcut Dumnezeu cu noi și despre ce fel de simțiri sfinte ne dă să trăim.

Căci și noi, cei credincioși, cât și cei necredincioși, avem cu toții aceleași nevoi. Cu toții vrem să fim iubiți, înțeleși, ajutați, împliniți în viața noastră. Și dacă ești necredincios, aștepți iubirea de la oameni sau de la animalele din jurul tău. Însă noi, cei credincioși, așteptăm mai întâi de toate iubirea lui Dumnezeu, pentru ca să învățăm să îi iubim pe oameni așa după cum ne iubește El pe noi. Necredinciosul trăiește după cum îi place, noi încercăm să trăim după voia lui Dumnezeu. Căci voia Lui e adevărata împlinire a omului. Și dacă ești împlinit interior, atunci te simți bine

cu adevărat, pentru că împlinirea reală a omului e bucuria lui.

Maria înseamnă Cea iubită[39]. Cea iubită de Dumnezeu, de Sfinții și de Îngerii Lui și de toți oamenii cei credincioși. În *Liber interpretationis hebraicorum nominum* (Cartea interpretărilor numelor ebraice), Sfântul Hieronymus Mărturisitorul[40] consideră că Maria înseamnă inluminatrix mea [luminarea mea] sau inluminans eos [cea luminată] sau smirna mării [zmyrna maris] sau stilla maris [picătura mării][41]. Și, cu adevărat, e nevoie întotdeauna de picătura ei de mijlocire pentru noi, pentru ca marea milă a lui Dumnezeu să se reverse în viața noastră. Căci Născătoarea de Dumnezeu este rugătoarea cea neadormită pentru întreaga lume.

De aceea, ne bucurăm astăzi dumnezeiește la nașterea sa, pentru că cea stearpă, mama ei, Sfânta Anna, o naște pe prunca Maria și o hrănește la sânul ei, iar Sfântul Ioachim o consideră toiagul [ῥάβδος] său, pentru că din ea va ieși floarea Hristos [τὸ ἄνθος Χριστός][42]. Și cum să nu se bucure părinții ei dumnezeiește de prunca Maria, când ea este rodul rugăciunilor și al lacrimilor lor și ei au născut-o ca dar al lui Dumnezeu? Și când au născut-o, „a adus Ioachim lui Dumnezeu daruri mari, jertfe și arderi de tot și a fost binecuvântat de arhiereu, de preoți, de leviți și de tot poporul că s-

---

[39] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Mary_(name).

[40] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Jerome.

[41] S.[ancti] Hieronymi Presbyteri, *Opera. Pars I, 1. Opera exegetica, 1. Hebraicae quaestiones in libro Geneseos. Liber interpretationis hebraicorum nominum. Commentarioli in Psalmos. Commentarius in Ecclesiasten*, în CCSL [Corpus Christianorum. Series Latina], vol. 72, Ed. Typographi Brepols Editores Pontificii, Turnholti, MCMLIX [1959], p. 76.

[42] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep08.html.

a învrednicit de binecuvântarea lui Dumnezeu. Deci a făcut Ioachim ospăț mare în casa sa și toți se veseleau, lăudând pe Dumnezeu”[43]. E ceea ce faceți și dumneavoastră la ponodă[44], când vă bucurați că vi s-a născut fiul sau nepotul.

– Și cât de bătrâni erau părinții ei, atunci când au născut-o?

– Nu știu acest lucru! Însă am găsit la ce vârstă au adormit: „Apoi, când era de trei ani, prin dumnezeiască poruncă au dus-o pe ea cu slavă în biserica Domnului, petrecând-o cu făclii, și au dat-o pe ea lui Dumnezeu ca dar precum se făgăduiseră. Iar după ducerea ei, trecând câțiva ani, Sfântul Ioachim a trecut din acestea de aici, având vârsta de optzeci de ani, iar Sfântă Ana, fiind văduvă, a lăsat Nazaretul și a mers la Ierusalim și acolo petrecea aproape de fiica sa cea prea sfântă, rugându-se în biserica lui Dumnezeu. Petrecând în Ierusalim doi ani, s-a odihnit în Domnul, având șaptezeci și nouă de ani”[45]. Dar de aici aflăm că „la o vârstă înaintată a născut-o pe Maica Domnului. [Căci] Ioachim și Ana au fost căsătoriți timp de cincizeci de ani fără să aibă copii”[46]. Și dacă au născut-o la bătrânețe, ei au născut-o în mod minunat. Căci de aceea e și darul lui Dum-

---

[43] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-09-sf_parinti_ioachim_si_ana.html. Am corectat fragmentul citat.

[44] Care vine de la понуда [ponuda] din bulgară, *cf.* https://dexonline.ro/definitie/ponod/definitii, și care înseamnă dar sau urare, *cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/понуда, pentru că atunci se dau daruri copilului și i se urează de bine.

[45] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vssep/09-09-sf_parinti_ioachim_si_ana.html. Am corectat fragmentul citat.

[46] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ioachim_și_Ana.

nezeu: pentru că au născut-o dincolo de perioada zămislirii de prunci. Și prin toate ale nașterii sale vedem mila lui Dumnezeu față de noi. Pentru că Născătoarea de Dumnezeu s-a născut în mod minunat, la bătrânețile părinților ei, din voia Domnului, pentru ca mai apoi să Îl nască pe Fiul ei mai presus de fire.

Așadar, iubiții mei, dacă ne iubim copiii și nepoții, atunci să îi botezăm de mici și să îi creștem în voia Domnului! Căci aici, în Biserica slavei Sale, trebuie să ne aducem copiii și nepoții și strănepoții. Și Biserica ar trebui să fie vie și plină de copii și de bucurie, pentru că prin asta ne arătăm recunoștința noastră față de Dumnezeu. Dacă ei sunt viitorul nostru, ei sunt și viitorul Bisericii lui Dumnezeu. Și dacă vrem să îi lăsăm bine, atunci trebuie să îi lăsăm lui Dumnezeu, Celui de la Care i-am și primit.

Vă spun la mulți ani tuturor și, în primul rând, Doamnei mele Preotese, care astăzi a împlinit vârsta de 45 de ani! Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească pe toți întru slujirea Lui, ca bine să trăim împreună cu Domnul și să ne mântuim cu toții! Amin!

Predica la cei 45 de ani ai Doamnei mele Preotese [8 septembrie 2022]

Iubiții mei[47],

întotdeauna am fost fascinat de Profesoara care predă la clasă și care te conduce în lumi nebănuite, noi, prin lecțiile sale. Pentru că mi s-a părut mereu o poartă tainică, care, atunci când ți se deschide, te face să trăiești noutatea. Și Dumnezeu, știind nevoia mea de profesoralitate, de continuă învățare, de privire pierdută față de aceea care mă învață, mi-a dăruit o Preoteasă care e și Profesoară, pe lângă Poetă, Scriitoare și Critic literar. Fapt pentru care eu învăț continuu de la soția mea, învăț ca un elev silitor, și ori de câte ori o întreb ceva, eu știu că îmi va spune lucruri clare, lucruri știute, de care nu trebuie să mă tem. Pentru că atunci când are un dubiu asupra unei informații, ea mă trimite la texte, mă trimite să văd cu ochii mei, pentru că știe că eu sunt omul preciziei ca și ea.

Am fost un singur an Profesor de Religie, mai înainte ca să intru la Facultate, și atunci mi-am dat seama că elevii sunt fascinați de oamenii care predau cu bucurie, cu entuziasm, și care predau din perspectiva lor, a tinerilor. De aceea, când citesc și editez cărțile Doamnei mele Preotese, eu le citesc cu entuziasmul unui tânăr, cu entuziasmul unui student al său, pentru că simt în ele pe Profesoara care mă conduce către adevăr, către înțelesurile tainice ale operei și ale vieții autorilor literari. Și mă bucur de întreaga ei pro-

---

[47] Începută la 11. 11, în zi de marți, pe 6 septembrie 2022. Soare, 18 grade, vânt de 3 km/ h.

ducție literară, pentru că, la un moment dat, în tinerețea noastră, m-a ascultat la modul fundamental și a acceptat să scrie ca ea însăși. Și s-a dezbrăcat de stilul prolix și dezordonat, fără rigoare științifică, care se practica pe atunci la Facultatea de Litere, și a început să scrie concis, cu rigoare, să își citeze sursele și să se documenteze o dată pentru totdeauna. Căci atunci când scrii un text trebuie să îl scrii pentru totdeauna. Și când știi că scrii texte definitive, atunci nu mai ai teamă că vine unul sau altul și găsește vreo greșeală de stil sau de gramatică, pentru că tu știi că ai studiat problema și ai scris despre ea în mod atent. Fiindcă scriitorul se ocupă cu problemele de fond și cu punerea în pagină a cărții și nu cu toate ornamentele posibile și imposibile. La acelea te pot ajuta corectorul, prietenul, ucenicul. Căci o carte, în timp, are nevoie de cosmetizare, ca orice lucru supus perimării. Dar nu poți face cosmetizări unei cărți care e falsă sau proastă din cap și până în coadă.

Și Doamna Preoteasă, înțelegându-și vocația, m-a ascultat atunci când eu am criticat-o dur și a început să scrie din ce în ce mai mult ca ea însăși. Pentru că a început să își simtă tot mai bine glasul, până a ajuns la rezultate uluitoare pentru mine. Și acum, în clipa de față, aștept orice nouă carte a ei ca pe o surpriză totală, pentru că ne scrie din adâncul ființei și a experienței sale, ne scrie într-un mod foarte personal, dar, în primul rând, ne scrie luminările pe care ea le primește de la Dumnezeu.

Profesoara mea e și Preoteasa mea, adică femeia cu care slujesc și mă rog și pe care o povățuiesc ca Părinte duhovnicesc și Duhovnic al ei. I-am fost mai întâi Părinte duhovnicesc, adică omul care o învață voia lui Dumnezeu pas cu pas, asta de la 18 ani, pentru ca mai apoi, de la vârsta de 28 de ani, să îi fiu Duhovnic, adică omul care o spovedesc și o împărtășesc și o povățuiesc întru toate. Iar astăzi, la 45

de ani, mărturisesc cu bucurie dumnezeiască faptul că fiica mea duhovnicească, Preoteasa Gianina Maria-Cristina, mi-a devenit sfătuitoare în multe aspecte ale vieții mele și este aceea care mă odihnește prin modul în care a crescut și crește în viața cu Dumnezeu și în specializările ei profesionale. Căci dintre toți cunoscuții și prietenii mei de tinerețe, împreună cu care am început să scriu, să traduc, să mă împlinesc duhovnicește, Preoteasa pe care astăzi o elogiez i-a întrecut pe toți în seriozitatea creației și a împlinirii de sine. Și aceasta, pentru că a înțeles să fie ea însăși în toate și să se construiască continuu interior și să mizeze doar pe creația sa literară. Căci cărțile nu sunt pagini scrise, ci sunt împliniri de sine. Mai înainte de a fi cărțile, ești tu, cel care le scrii și care te împlinești prin ele. Ceea ce dărui altora, când le publici, e binele tău interior dăruit și altora, ca și alții să se bucure împreună cu tine. Dar rolul cărții e acela de a te zidi interior, de a te personaliza continuu.

Însă, când plagiezi, nu ajungi nicăieri, căci nici n-ai început să te construiești. Când furi ca un nebun de la alții, în speranța că nimeni n-o să te afle, atunci accepți că ești o nulitate. Pentru că nu ești în stare să faci nimic în domeniul cărții. Fiindcă, un om care are ceva de spus, îl spune în multe feluri: mai mult sau mai puțin academic. Dar când scrii cu adevărat, atunci scrii împreună cu ceilalți confrați de breaslă, ținând cont de concluziile la care au ajuns și ei, și fiind bucuros când în domeniul tău de activitate se fac progrese. Iar Doamna Preoteasă se bucură enorm când vede o critică literară autentică la un autor, când vede o nouă istorie scrisă personalizat, când vede că cineva prosperă în înțelegere. Pentru că orice pas făcut în domeniul tău e un pas pe care calci și tu, pentru ca să faci noi pași în folosul tuturor.

Viața academică autentică e o viață a excelenței, pentru că e o viață a muncii continue. Aici, în domeniul muncii

de cercetare și al scrisului, nu poți să te faci că înțelegi, pentru că trebuie să scrii despre ceea ce înțelegi. Și când scrii în mod autentic ești o luminare pentru mulți, pentru că cercetătorii serioși au nevoie tocmai de aceste luminări personale, de aceste actualizări ale operelor și ale problemelor științifice.

A început Școala soția mea, dar, printre picături, se ocupă de definitivarea volumului al 8-lea din *Istoria literaturii române*. Primele 7 volume le-am publicat online și ele însumează 642 + 429 + 785 + 232 + 452 + 910 + 587 de pagini, adică 4. 019 pagini. Iar eu nu o presez niciodată ca să îmi scoată o carte la o anume dată, pentru că acest lucru este oripilant pentru mine. Cartea trebuie să se scrie în mersul ei firesc, atunci când simți că trebuie să faci acest lucru, și nu trebuie forțată cu nimic. Așa că munca ei, alături de a mea, a venit de la sine și am publicat cărțile în firescul lor, atunci când au fost terminate, neforțându-le nicidecum.

Și, paradoxal, la împlinirea vârstei de 45 de ani, Doamna mea Preoteasă are în CVul ei 45 de cărți[48], cărora eu leam fost editor. Și cu fiecare în parte, am înțeles-o tot mai mult pe femeia duhovnicească lângă care trăiesc și cu care mă bucur dumnezeiește. Pentru că ea este în primul rând Preoteasă! Adică un om duhovnicesc cu o conștiință suplă și care îi privește maternal pe toți oamenii. Iar tot ceea ce scrie, scrie din perspectiva sa duhovnicească și literară și intelectuală, ca una care dorește să fie de ajutor oamenilor.

Și oamenii au nevoie tocmai de cineva care să scrie pentru ei! Care să scrie gândindu-se la binele lor real. Iar dacă elevii și studenții ei ar fi intuit, atunci când le-a predat la Școală și la Facultate, cine este ea, și-ar fi dat seama că au

---

[48] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/cv-dr-gianina-maria-cristina-piciorus/.

în față o Profesoară unică. Cu o experiență uluitoare de viață și de cercetare literară. Și s-ar fi bucurat să învețe de la ea și să rămână prieteni cu ea, pentru că au ce învăța în mod continuu.

Însă eu, studentul ei, învăț de la Preoteasa și Profesoara mea în fiecare zi și învăț cu bucurie sfântă. Pentru că omul unic, cu o experiență unică, e un izvor veritabil de viață și de experiență. Și am vrut în mod special să scriu această predică acum, cu o zi înainte de aniversarea sa, pentru ca să îmi exprim mulțumirea și recunoștința pentru ce înseamnă soția mea în viața mea. Căci ea e singurul om care a crezut în mine și m-a susținut în mod total de la vârsta de 18 ani, de când m-a cunoscut. Și toată viața, încrederea și banii ei i-a investit în mine, eu, cel de azi, putând să mă dezvolt atât de plenar numai datorită ei. Pentru că ea m-a iubit, fiindcă m-a înțeles și m-a înțeles, pentru că s-a lăsat condusă de Dumnezeu în înțelegerea mea. Prietenii mei, care au stat pe lângă mine în tinerețe, m-au invidiat și m-au minimalizat în același timp, fapt pentru care s-au depărtat de mine.

Dar Doamna Preoteasă a fost cu mine mereu, chiar și atunci când nu știa dacă o să mă căsătoresc cu ea sau dacă voi pleca la Mănăstire. Și Preacurata Stăpână, pacea și bucuria noastră, a miluit-o și m-a miluit și pe mine! Pentru că, printr-o luminare dumnezeiască, Preacurata Stăpână mi-a arătat că ea, ucenica mea, trebuie să fie și Preoteasa mea! Și după 10 ani de ucenicie sfântă, i-am spus, fără să se aștepte, că mergem să ne cumpărăm inele de Nuntă. Și a fost foarte bucuroasă pentru acest lucru, bucuria odihnind-o și mai mult și încurajând-o enorm.

Dar ea, ucenica mea, ar fi rămas lângă mine până la sfârșitul vieții, indiferent de ce viață aș fi ales! De ce? Pentru că a înțeles cine sunt eu și ce trebuie să fac pe lumea asta! Iar ea a rămas și rămâne cu mine, pentru că Dumnezeu îi dă

să vadă neîncetat cine sunt eu și ce trebuie să facem împreună pentru mântuirea noastră și a tuturor.

De aceea, iubiții mei, dacă o elogiez pe soția mea, o elogiez pentru ceea ce face în mod continuu! În fața dumneavoastră v-a pus mii de pagini, dar în fața mea ea stă mereu cu toată ființa ei. Și mă bucur că sunt contemporan cu o astfel de femeie a lui Dumnezeu, prin care El mă învață mereu viața sfântă.

La mulți ani, preaiubită Maică, și multă sănătate, pace, echilibru și împlinire! Dumnezeu să vă călăuzească mereu spre voia Lui și să vă bucure acum și veșnic în mijlocul tuturor nevoințelor dumneavoastră! Amin!

Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2022]

Iubiții mei[49],

Dumnezeu ne vrea verticali! El ne vrea Drepți [Ὀρθοί][50]. Dar pentru a fi Drepți înaintea Lui, noi trebuie să acceptăm mântuirea lui Dumnezeu în viața noastră, adică să intrăm în Biserică prin Botezul sacramental al Bisericii și să trăim potrivit poruncilor Sale. Pentru că Domnul S-a întrupat nu „ca să judece lumea [ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον], ci ca să mântuie lumea [ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος]" [In. 3, 17, BYZ]. Și lumea se mântuie, dacă fiecare dintre noi ne alipim de Domnul prin Botez și ne facem una cu El în viața noastră de credință.

Însă în In. 3, 14, în al doilea verset al Evangheliei de azi [In. 3, 13-17], Sfântul Ioannis Teologul ne spune că Fiul omului trebuie să Se înalțe ca șarpele în pustie. Cu referire la Numerele 21, 8-9 LXX. Unde Domnul i-a spus Sfântului Moisis: „Fă-ți ție șarpe și pune-l pe el pe semn [ποίησον σεαυτῷ ὄφιν καὶ θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου]! Și va fi, dacă are să muște șarpele omul, tot cel care a fost mușcat, [dacă] l-a văzut pe el, va trăi" [Num. 21, 8, LXX]. Fapt pentru care, „a făcut Moisis șarpe de aramă [ὄφιν χαλκοῦν] și l-a pus pe el pe semn [καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ σημείου]. Și a fost, când

[49] Începută la 6. 31, în zi de vineri, pe 9 septembrie 2022. Cer senin, 17 grade, vânt de 5 km/ h.

[50] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

mușca șarpele pe om, și, [dacă] l-a privit pe șarpele de aramă, și trăia” [Num. 21, 9, LXX].

Iar în ciuda dezacordurilor existente în acest pasaj – pe care nu le-am corectat, pentru ca să vedeți cum arată textul scriptural –, ați înțeles că cine privirea spre șarpe, acela trăia. Pentru că șarpele de aramă Îl închipuia pe Domnul Cel răstignit pe Cruce. De aceea, cine privește spre Domnul și se lipește de El prin credință plină de iubire, acela trăiește prin El. Pentru că numai privirea continuă spre El ne face verticali, ne face Drepți, ne face Sfinți ai Lui.

La o primă impresie, putem crede că a fost înălțat pe Cruce înseamnă a fi înălțat pe Cruce de oameni. A fi răstignit pe Cruce de oameni și ridicat în aer. Însă aici nu se vorbește despre ce au făcut oamenii cu El, ci despre ceea ce a făcut El pentru noi toți! Căci El S-a înălțat pe Cruce prin aceea că a dorit să moară pe Cruce pentru noi. S-a înălțat pe Cruce, pentru că Și-a asumat întreaga umanitate prin întruparea Sa, tocmai pentru ca să Se răstignească pentru noi toți și să ne facă părtași îndumnezeirii Sale prin învierea Lui din morți. Crucea a fost toată dorirea Domnului, pentru că numai prin ea putea birui în mod desăvârșit tot păcatul și toată moartea noastră și să îi biruie desăvârșit pe demoni.

Și El S-a înălțat pe Cruce pentru ca să înalțe umanitatea noastră, pe care El Și-a asumat-o pentru totdeauna, în sânul Dumnezeului treimic. Căci n-a avut păcat Cel care a murit pentru noi, de aceea S-a făcut pentru noi Jertfă preacurată înaintea Tatălui Său și a Duhului Sfânt, prin care ne-a făcut pe noi părtași vieții celei dumnezeiești. Pentru că noi nu puteam să ajungem în cer, fără Cel care a coborât din cer [In. 3, 13, BYZ] pentru mântuirea noastră. Și El a coborât la noi pentru ca să ne urce pe noi în cer, întru umanitatea Sa, ca fiecare dintre noi să ne mântuim prin credința în Dum-

nezeul nostru treimic, pe care Fiul Tatălui, întru Duhul Sfânt, ne-a revelat-o nouă.

Căci aceasta este diferența abisală între credința revelată și știința umană: credința e revelată de Dumnezeu oamenilor, e dăruită lor spre mântuirea și sfințirea lor, pe când ceea ce putem înțelege noi, cu mintea noastră mărginită, e întotdeauna supus erorii. Dumnezeu S-a dezvăluit pe Sine, ni S-a arătat nouă și ne-a învățat cele ale Sale, pentru ca noi să ne putem curăți, lumina și sfinți neîncetat. Iar teologia Bisericii e cea care ne face oamenii lui Dumnezeu. Asta nu înseamnă că noi trebuie să lepădăm științele umane și toate descoperirile noastre tehnologice. Pentru că tot Dumnezeu i-a luminat pe oameni în toate progresele lor științifice și tehnologice. Dar trebuie să citim cu discernământ afirmațiile oamenilor de știință, și mai ales să nu le acceptăm atunci când ele contravin flagrant revelației lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu nu ne-a mințit și nu ne minte niciodată în revelările Sale față de Biserica Sa, pe când oamenii se pronunță pe măsura înțelegerii lor reduse.

Dumnezeu dorește ca noi să avem viață veșnică [ζωὴν αἰώνιον][In. 3, 15]! Însă viața veșnică nu înseamnă îmbătrânirea la nesfârșit aici, pe pământ, căci asta nu înseamnă nicio bucurie. Viața de acum, de pe pământ, e o bucurie când ești mic, când ești adolescent, când ești tânăr, când ești matur, când ești în putere...E o bucurie, atunci când te bucuri de ceea ce faci. Dar când nu mai poți, când ți-e greu cu bătrânețile tale, te rogi Domnului ca să te ia, ca să pleci mai repede de aici. Și am întâlnit mulți oameni care își doreau și își doresc moartea, tocmai pentru că le sunt prea grele durerile și singurătatea.

Însă când Domnul ne vorbește despre faptul că noi trebuie să avem viață veșnică, se referă la cea care începe după adormirea noastră, în Împărăția Sa. Care e viața veșni-

că cea pururea fericită. Și care e la antipodul vieții veșnice nefericite, care e Iadul. Iar viața noastră în credință, viața noastră cuvioasă, e pregătirea noastră pentru viața veșnică cea pururea fericită. Dar dacă nu te interesează de Dumnezeu, dacă n-ai nevoie de Dumnezeu și de Biserica Sa, El te lasă după voia ta. Dar voia ta nu te duce decât în Iad, în chinul cel veșnic al Iadului...

De aceea, azi, când ne pregătim de înălțarea Sfintei Cruci, de acest praznic dumnezeiesc al Bisericii, noi lăudăm viața cu Dumnezeu. Căci cine își asumă viața cu Dumnezeu ca viața lui cotidiană, acela își ia Crucea lui și o înalță continuu în fața tuturor. Pentru că își asumă că e creștin, că e ortodox, că e omul lui Dumnezeu. Și noi înălțăm Crucea Lui în noi înșine în fiecare zi, dacă trăim la exigențele mântuirii noastre. Pentru că noi trebuie să trăim dumnezeiește pe pământ și nu la voia întâmplării. Noi trebuie să trăim în ritmul interior al Bisericii, în ritmul interior al Împărăției lui Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, ne pregătim de azi pentru praznicul de miercuri, când vom posti și ne vom bucura împreună cu Domnul, cu Cel care a murit pentru mântuirea noastră! Căci toate cele pe care le facem împreună cu El sunt bucuroase și împlinitoare pentru noi toți. Amin!

Predică la Înălțarea Cinstitei și de viață Făcătoarei Cruci a Domnului [14 septembrie 2022]

Iubiții mei[51],

puterea ascunsă[52], tainică, a Crucii Domnului, pe care noi o simțim și de care ne bucurăm dumnezeiește, este slava Lui cea veșnică. Pentru că slava Lui cea dumnezeiască e viața veșnică pe care o simțim în Crucea Lui. De aceea, ea, Crucea Domnului, e făcătoare de viață pentru noi: pentru că ne umple de slava Lui cea veșnică, atunci când ne facem semnul Sfintei Cruci și ne închinăm ei. Iar dacă ne umplem de slava Lui, atunci noi trăim mereu încredințarea sfântă că El e Domnul nostru, Cel răstignit pe Cruce pentru noi, pentru că viața Lui e mereu în noi.

Iar noi nu vedem niciodată Crucea Lui despărțită de El, de persoana Sa divino-umană. Și când privim spre Domnul Cel răstignit, noi Îl vedem pe Cel ce ne iubește în mod desăvârșit, pentru că doar El Și-a dat viața Sa pentru noi. Și nu doar că Și-a dat viața Lui pentru noi, dar El a făcut din

---

[51] Începută la 6. 52, în zi de luni, pe 12 septembrie 2022. Cer senin, temporar noros, 16 grade, vânt de 11 km/ h.

[52] Aluzie la cuvintele Patriarhului Daniel Ciobotea din ultima sa predică: „În Cruce este ascunsă puterea Învierii, pentru că Sfânta Cruce ne arată iubirea smerită și milostivă a lui Hristos, care este mai tare decât moartea, mai tare decât frica de moarte, decât instinctul conservării", *cf.*

https://basilica.ro/patriarhul-daniel-puterea-invierii-este-ascunsa-in-smerenia-crucii/.

moartea Lui un izvor de viață veșnică pentru noi. Căci El, Cel care a murit pentru noi, a biruit pentru noi moartea noastră în umanitatea Sa și a înviat ca un biruitor pentru mântuirea noastră, ca iubirea Lui pentru noi să fie pururea întărirea și împlinirea noastră interioară.

Pentru că nu e nicio întărire mai mare pe lumea aceasta în comparație cu întărirea care ne vine de la Dumnezeu. Căci atunci când știi că Însuși Dumnezeu e întărirea și ajutorul tău, pentru că El te iubește pe tine în mod desăvârșit, chiar dacă nu te-ar iubi nimeni pe lumea asta, ai totul întru El. Ai toată iubirea de care ai nevoie. Pentru că El, Dumnezeul mântuirii noastre, ne întărește și ne iubește și ne ajută întru toate, noi simțindu-le pe toate acestea interior, cu toată ființa noastră.

Omul trupesc are nevoie de oameni efectivi care să îl iubească. Are nevoie ca cineva, în carne și oase, să fie cu el tot timpul. Căci trebuie să simtă iradierea altei persoane de aproape. Însă omul duhovnicesc simte iubirea lui Dumnezeu, dar și iubirea oamenilor, prin slava Lui cea necreată, pentru că slava Lui cea dumnezeiască este realitatea preasfântă prin care el Îl cunoaște pe Dumnezeu, îi cunoaște pe semenii săi, dar se cunoaște și pe sine însuși. Tocmai de aceea, când vorbim despre esența vieții duhovnicești, despre interiorul vieții noastre duhovnicești, noi ne referim la slava Lui cea dumnezeiască. Pentru că taina noastră, a celor care trăim cu Dumnezeu, e slava Lui cea veșnică. Căci El, Cel peste toate, coboară în noi prin slava Lui cea veșnică și ne curățește, ne luminează și ne sfințește continuu, pentru că ea e viața, bucuria, cunoașterea, pacea și împlinirea noastră de acum și veșnică.

Dar slava Lui coboară în noi, aici, în Biserica Sa, în cei care rămânem pentru totdeauna ai Bisericii Sale! Primim slava Lui la Botez, la Botezul nostru sacramental pentru

prima oară în viața noastră, dar o primim și la orice Taină și Slujbă a Bisericii. Ori de câte ori ne întâlnim cu Episcopul și cu Preotul și primim rugăciunile și binecuvântările lor, noi primim slava lui Dumnezeu. De aceea, a veni la Biserică înseamnă a veni să primești slava lui Dumnezeu. Înseamnă a veni să primești viața Lui în tine însuți. Pentru că nu poți trăi duhovnicește, nu poți trăi veșnic, dacă nu ai slava Lui în tine însuți.

– Și la ce îmi folosește slava Lui în viața mea de zi cu zi?

– La tot ceea ce faci! Ca să trăiești, ca să mergi, ca să gândești, ca să îți faci mâncare, ca să mergi la cumpărături, ca să citești, ca să te rogi, ca să te bucuri, ca să faci orice lucru din viața ta ai nevoie de slava lui Dumnezeu în tine însuți. Pentru că ai nevoie de El, de Cel care te umple mereu de slava Lui, pentru ca să trăiești și să fii viu duhovnicește și să te bucuri în mod real.

Că oamenii se tot întreabă de ce nu le e bine în viață. De ce toate le stau împotrivă...Simplu: pentru că nu trăiesc clipă de clipă cu Dumnezeu! Căci dacă am trăi cu Dumnezeu în mod continuu, cotidian, după cum trăim cu oamenii, am fi cei mai fericiți de pe pământ. Și cum să nu fii fericit, când Dumnezeu te luminează, te călăuzește, te acoperă, te bucură, te umple de viața Lui în mod continuu? Și cum să nu fii fericit, dacă fericirea e atât de ușor de trăit?

– Și cum e fericirea așa de ușor de trăit?!

– E iarăși simplu de înțeles! Pentru că fericirea noastră începe în momentul când noi ne botezăm, când noi suntem mirunși și apoi împărtășiți cu Domnul. Căci prin aceste 3 Dumnezeiești Taine ale Bisericii, noi devenim credincioșii lui Dumnezeu, fiii Lui duhovnicești, și de aici încolo începe fericirea noastră continuă, care se înveșnicește odată cu adormirea noastră. Pentru că atunci când ai vreo problemă,

când ai vreo neliniște, când ai păcătuit cu ceva, ai imediat Taina Mărturisirii lângă tine. Te duci la Duhovnicul tău, te spovedești, te umpli de iertarea lui Dumnezeu și de puterea Lui de a învinge tot păcatul și toată neliniștea și toată îndurerarea din tine însuți și ești fericit. Și te umpli de infinită bucurie când, după ce te spovedești, te împărtășești cu Domnul, cu Bucuria noastră cea veșnică și ești cu El, cu Dumnezeul mântuirii tale. Și de aceea vii la Biserică cu cea mai mare ardoare, când înțelegi că aici este izvorul vieții pentru tine. Căci afli ce să faci cu viața ta, afli tot mai multe lucruri despre traseul vieții tale pe pământ, dar și despre traseul tău în veșnicie.

Pentru că viața liturgică a Bisericii – aceasta în care te spovedești, te împărtășești, participi la Slujbe, te închini, te bucuri –, crește tot mai mult în ochii tăi pe măsură ce citești despre ea. Viața liturgică a Bisericii, cu toate rânduielile și bucuriile ei tainice, le înțelegi pe măsură ce citești cărțile de Slujbă ale Bisericii și cărțile Sfinților Părinți și cărți diverse de teologie. Căci nu e de ajuns doar să vii la Biserică, ci trebuie să citești teologia Bisericii, trebuie să te rogi și să postești și să dai multă milostenie în viața ta, pentru ca să înțelegi taina care te bucură, adică viața cu Dumnezeu.

De aceea, eu, ca teolog, mă ocup de viața, experiența și teologia Bisericii în cărțile mele, pentru ca să potențez continuu bucuria dumneavoastră pentru viața cu Dumnezeu. Eu, online, nu pierd timpul, ci vorbesc despre cum e să fii și să trăiești ortodox în lumea aceasta. Pentru că e nevoie să vedeți cum trăiește, cum gândește, cum vorbește, ce mănâncă, ce face, ce citește, ce ascultă, ce dorește un om credincios, pentru ca să fiți și dumneavoastră credincioșii lui Dumnezeu. Și dacă ne-ați urmări pe fiecare zi, ați vedea că toate articolele noastre au o legătură interioară între ele.

Pentru că toate vorbesc despre profunzimea și naturalețea vieții noastre cu Dumnezeu.

Căci poți, de la sine, atunci când nu ai nimic de ascuns, să vorbești despre viața ta. Poți vorbi despre viața ta cu Dumnezeu mult și bine, pentru că tu o trăiești efectiv, tu o trăiești zilnic. Și nu vorbești despre ceea ce nu știi, ci despre ceea ce știi, pentru că trăiești zi de zi această viață.

De aceea, azi, când vorbim despre înălțarea duhovnicească a Crucii Domnului în noi înșine, noi nu vorbim despre ceea ce nu știm, ci despre ceea ce trăim zilnic. Pentru că orice asceză a vieții noastre este o înălțare duhovnicească a noastră. Dacă postim, cum postim azi, trăim înălțarea sfântă a postului, adică curăția și luminarea și întărirea interioară pe care ni le aduce dumnezeiescul post. Dacă ne rugăm, iarăși, noi trăim înălțarea duhovnicească a rugăciunii. Pentru că ne luminăm, ne curățim, ne sfințim, ne umplem de înțelegeri sfinte rugându-ne. Când citim teologie, ne înălțăm duhovnicește. Când luptăm cu patimile din noi înșine, ne înălțăm duhovnicește. Când biruim răul prin bine, ne înălțăm duhovnicește. Și în toate virtuțile noastre, noi înălțăm Crucea Domnului în noi înșine, pentru că toată durerea și suferința pentru mântuirea noastră sunt înălțarea noastră duhovnicească.

Dar dacă nu vrem să ne înălțăm pe Crucea vieții duhovnicești, noi decădem tot mai mult. Dacă nu vrem să fim plini de rugăciune și de post și de milostenie și de iertare, vom fi plini de tristețe, de singurătate, de nesimțire, de bădărănie. Dacă nu vrem la Biserică, unde ne umplem de viața lui Dumnezeu, vom fi acolo unde ne vom umple de Iad și de chinurile cele veșnice. Pentru că nu există cale de mijloc între Paradis și Iad! Dacă nu ești cu Dumnezeu, atunci ești fără El. Și dacă ești fără El, atunci ești un întuneric viu, pentru că

nu dorești slava lui Dumnezeu în tine însuți, care e viața și lumina ta veșnică.

Da, pe Cruce, Domnul părea „părăsit” de către toți!... Însă El tocmai atunci ne îmbrățișa pe toți și ne lucra mântuirea tuturor. Și noi putem părea „triști” și „neîmpliniți” în fața oamenilor care ne privesc din afară și care nu știu nimic despre noi! Dar dacă noi suntem plini de viața cu Dumnezeu, dacă suntem plini de bucurii veșnice, cum să ne mai doară faptul că unul sau altul spun tâmpenii despre noi?! Pentru că spun neadevărurile pe care le spun tocmai pentru că nu ne văd cu adevărat. Dacă ne-ar vedea, ar fi bucuroși pentru noi. Și ar fi bucuroși, pentru că și ei trăiesc aceeași viață cu Dumnezeu. Dar dacă omul nu te vede sau nu te poate vedea e pentru că nu trăiește cu Dumnezeu.

Căci, iubiții mei, taina vieții noastre e ascunsă în Dumnezeu [Colos. 3, 3]! Și ca cineva să o cunoască trebuie să le-o descopere Dumnezeu. De aceea, trebuie să ne dorim prietenia cu oamenii lui Dumnezeu, cu oamenii pe care Dumnezeu îi învață cele ale Sale, pentru ca să creștem în viața cu Dumnezeu. Asta nu înseamnă că nu putem fi prieteni cu tot omul! Ci, mai presus de toate, trebuie să ne dorim prieteni duhovnicești, pentru că ei ne ajută în mod real în viața noastră. Căci viața cu Dumnezeu o putem învăța de la cei care o trăiesc și nu de la cei care o batjocoresc. Și dacă suntem cu Dumnezeul slavei, cu Cel care ne umple pe noi de slava Lui cea veșnică, atunci suntem foarte fericiți. Pentru că suntem împliniți în mod fundamental, în mod adânc, în mod ființial, în adâncul persoanei noastre. Amin!

Predica la 17 ani de Dumnezeiască Preoție [17 septembrie 2022]

Iubiții mei[53],

Dumnezeiasca Preoție este un izvor continuu de putere dumnezeiască! De aceea, pe cât slujesc mai mult și fac lucruri bune mai multe, pe atât crește în intensitate izvorul Preoției din mine însumi. Fapt pentru care, pe fiecare zi mă simt tot mai încrezător în mila și în ajutorul lui Dumnezeu, pentru că îmi simt tot mai mult neputința mea. Și ea este o neputință extremă, e o neputință copleșitoare. Căci față în față cu Dumnezeu nu poți fi decât neputincios, cu totul mic, infim și, totuși, Slujitorul Lui. Un Slujitor care este întărit în toate de Dumnezeul său, de Cel care slujește toate prin el.

Iar această conștiință a neputinței tale crește cu fiecare an de Preoție. Pentru că nu-ți poți uita căderile tale și, cu atât mai mult, nu poți uita milele Sale cele nemăsurate cu tine, adică miile de dăți în care El te-a iertat și te-a întărit în viața și în slujirea ta. Căci Preotul nu poate face absolut nimic fără Dumnezeu, fără Cel care este sursa de putere și de viață a Preoției sale.

Trebuie să fii întotdeauna sănătos, atent, râvnitor, echilibrat, blând, împăcat cu toți și cu toate atunci când slujești, dar fără Dumnezeu nu poți avea slava Lui, prin care tu slujești toate. Pentru că Slujbele Bisericii nu se fac doar cu energie umană, doar cu eforturile mele, ci, în primul rând, ele se fac cu energia lui Dumnezeu, cu slava Lui, cu harul

---

[53] Începută la 12. 06, pe 14 septembrie 2022, zi de miercuri, soare, 23 de grade, vânt de 8 km/ h.

Său necreat, cel prin care noi sfințim și binecuvântăm toate. Și pentru că toate ale Bisericii sunt divino-umane, toate se fac de către Dumnezeu prin Slujitorii Săi. Iar dacă îi desconsiderăm pe Slujitorii lui Dumnezeu, nu putem să ne împărtășim de slava Lui, pentru că toate Slujbele Bisericii se fac de către aceștia: de către Diaconii, Preoții și Episcopii Bisericii, cei hirotoniți de Dumnezeu prin slava Lui.

Eram proaspăt convertit, din marea milă a lui Dumnezeu, aveam 12 ani și câteva luni și mi-am început viața liturgică în satul meu natal, la Scrioaștea, în județul Teleorman. Și, în scurt timp, am învățat foarte multe lucruri, de la cântat la strană la tipicul Slujbelor și la cum să aprind candelele și să bat toaca și clopotul, plus că am citit tot ce găseam în materie de teologie prin biblioteca Bisericii. Iar pentru că Părintele Ștefan Cimpoeru, Parohul Bisericii, suplinea și la Brebina, cât și la Cucuieți, din lipsă de Preoți, iar eu am început să merg cu el ca să slujesc la strană, am început să îl cunosc în mod intim. Pentru că îmi vorbea și se comporta cu mine ca și cu un om matur, vorbindu-mi deschis despre viața sa, cu bunele și relele ei.

Însă, patimile lui m-au smintit enorm! El a fost primul și singurul Slujitor al Bisericii care m-a smintit într-un mod catastrofal și m-a făcut să îl disprețuiesc. Pentru că nu puteam să accept bețiile lui, vorbele lui nerușinate, modul lui duplicitar de a fi, indiferența lui față de teologia și de Slujbele Bisericii. Și pentru că am început să îl disprețuiesc, chiar să îl urăsc în inima mea – pentru că mi-l doream să fie Sfânt și cu totul dedicat slujirii lui Dumnezeu – demonii m-au dus la o înșelare imensă, catastrofală pentru mine. Pentru că am îndrăznit, pentru prima oară în viață, să fac lucruri inacceptabile.

Și ce am făcut? Mai întâi de toate, într-o seară, când eram singur în Biserică, am luat epitrahilul său roșu, mi l-

am pus la gât și m-am închinat în fața Sfintei Mese. Însă, Dumnezeul nostru Cel preamilostiv, în loc să mă pedepsească pe loc pentru o astfel de îndrăzneală demonică, mi-a dat să trăiesc o vedenie aparte: am simțit și am văzut slava lui Dumnezeu, cu multă putere, slava Lui care se afla înaintea Sfintei Mese și am înțeles că într-o astfel de slavă stau Preoții care Îi slujesc lui Dumnezeu. Și m-am cutremurat! Am pus epitrahilul la loc și n-am mai îndrăznit să stau în fața Sfinte Mese ca mirean, până ce, peste ani, nu am fost hirotonit ca Diacon.

Dar pentru că sminteala mea creștea pe fiecare zi, n-am mai suportat să particip la Slujbele slujite de Părintele Ștefan. Așa cum fac acum cei care se numesc „nepomenitori”...Și ce am făcut? Am făcut păcate și mai mari! Am furat veșmintele și vasele liturgice din Biserică, cele păstrate în arhivă, scoase din uz, și, pentru că nu știam cum se hirotonesc Preoții, i-am cerut lui Dumnezeu să mă hirotonească El Însuși. Am ridicat mâinile spre cer, în rugăciune, minute în șir, era seară, eram singur, în liniște, aveam niște lumânări aprinse în fața mea, și am trăit o falsă „primire de har”, așa cum trăiesc penticostalii care cer „să fie botezați cu Duhul Sfânt”...Însă, când a coborât în mine „harul Preoției”, adică demonii – care m-au cuprins cu totul, mi-au acoperit cu totul mintea și i-am simțit peste tot în mine, dar nu și în inima mea –, m-au făcut să îndrăznesc păcătos până la capăt. Venirea demonilor în mine am socotit-o „hirotonie” a mea, deși inima mea nu a fost de acord cu acest lucru, și m-am îmbrăcat în veșmintele preoțești, conform Liturghierului, și am făcut prima Proscomidie și prima Liturghie în această stare jalnică de înșelare demonică, împărtășindu-mă după toată rânduiala liturgică. Trăiam stări duale: mă bucuram, simțeam o anume pace, dar o teamă, o frică adâncă se lățea în inima mea...

Însă, pentru că Dumnezeu nu m-a lăsat să zac în starea asta, când am mai slujit a doua oară, m-a găsit mamaia Floarea slujind și s-a îngrozit. Și ea m-a mustrat pentru prima oară pentru fărădelegile mele!...

Dar m-am „îndreptățit" pe mine însumi și am slujit de mai multe ori Liturghia și Parastasul și Vecernia cu Litia și Utrenia. Pentru că aveam cărțile liturgice acasă și făceam totul tipiconal.

Însă am citit la un moment dat, într-o carte duhovnicească, despre un tânăr care a făcut păcate ca mine. Și am aflat că pedeapsa pentru o astfel de fărădelege, pentru cel care îmbracă veșmintele preoțești fără să fie Preot, e una din două: ori mi se taie capul, ori mă fac Preot și mă pocăiesc toată viața pentru îndrăzneala mea luciferică. Și atunci m-am cutremurat cu totul, am înțeles ce am făcut, demonii s-au dezlipit de mintea mea și am început să am mustrări de conștiință groaznice. Era ca și cum niște ciocane imense băteau fierul în capul meu clipă de clipă...Îmi venea să urlu, să alerg ca nebunul pe câmp, să îmi sfâșii carnea de durere...Pentru că nu știam ce să fac, unde să mă duc, la cine să alerg, pentru ca mustrările de conștiință să înceteze și să mă pot liniști.

Și în durerile acestea cumplite, când nu mai puteam dormi, când totul era fad pentru mine, când nu mai puteam să fac nimic, citind iarăși un alt pasaj despre pocăința unui Sfânt Părinte, am înțeles că trebuie să mă pocăiesc...Și am început să trăiesc în mine însumi o durere imensă, o nefericire copleșitoare și o rugăciune arzătoare pentru iertarea mea. Și, pe cât mă rugam, mustrările nu încetau, dar Dumnezeu m-a luminat ce să fac. Și ce am făcut? Am venit la Părintele Ștefan, la cel care mă smintise, și m-am spovedit lui în mod curat și i-am spus motivele pentru care am păcătuit: că el m-a smintit, dar că eu am făcut toate relele de

unul singur și că nu e el de vină. Nu mai știu dacă împlinisem 14 ani...Dar, de atunci, Părintele Ștefan a înțeles că trebuie să fie atent la viața mea și că nu trebuie să îmi mai dea motive de sminteală. Și m-a iertat, ciocanele din capul meu au încetat deodată după iertarea mea sacramentală, mi-a dat canon de pocăință și l-am făcut cu toată inima, apoi m-am împărtășit cu mare bucurie dumnezeiască, și, cu harul lui Dumnezeu, nu m-a mai smintit nimeni de atunci încoace. Pentru că mi-am dat seama, la modul fundamental, că eu nu vin la Biserică pentru cineva anume, ci pentru Dumnezeul meu. Și că, dacă El m-a păsuit pe mine, așa îi păsuiește pe toți cei care se mântuie. Iar de atunci mă uit la păcatele oamenilor ca la păcatele mele, fapt pentru care nu mă cred mai breaz decât ei.

Nu mai știu cine m-a luminat să dau la Seminar și mi-a dat toate detaliile despre concurs. Am învățat, am intrat, am terminat cu bine, mi-am continuat la București studiile mele teologice, dar nu m-am gândit niciodată la hirotonia mea. Pentru că nu m-am simțit vrednic de această mare milă a lui Dumnezeu. Eu mi-am lucrat în inima mea pocăința, mustrarea continuă de sine, osândirea de sine, alături de toată fapta cea bună. Și toate studiile mele teologice au fost pentru aprofundarea mea în credință și nu pentru primirea hirotoniei.

Însă, la un moment dat, în mod neașteptat, au început în inima mea mari și uimitoare chemări, din partea lui Dumnezeu, la Dumnezeiasca Preoție. I le-am mărturisit Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu, pe când trăia și el mi-a spus că trebuie să accept voia lui Dumnezeu mai presus de toate, căci El nu Se uită la păcatele noastre, ci ne rezidește cu totul prin puterea Lui. Însă nu am acceptat câțiva ani la rând voia lui Dumnezeu cu mine! A adormit el în luna mai, s-au înmulțit și mai mult chemările mele la

Dumnezeiasca Preoție, și, în mod neașteptat și pentru mine, am acceptat în curând acest lucru, fiind hirotonit în 17 septembrie 2005 de Preasfințitul Părinte Galaction Stângă, într-o zi de sâmbătă, în Biserica *Adormirea Maicii Domnului* din Alexandria, unde am slujit mai apoi până în 2017.

Și v-am mărturisit, iubiții mei, deopotrivă, păcatele mele și mila lui Dumnezeu cu mine, pentru ca să înțelegeți ce imens păcat este să minimalizezi și să ridiculizezi și să desconsideri și să urăști și să te lupți nebunește cu Ierarhia Bisericii. Pentru că cine se luptă cu Slujitorii Săi, se luptă cu Dumnezeu, cu Cel care slujește prin ei, oricât de mari și de urâte ni s-ar părea nouă că sunt păcatele lor. Iar Dumnezeul nostru, Cel care ne lasă în păcatele noastre pentru ca să ne pocăim, dar ne și umple de iertarea Lui cea prea mare, atunci când vede că nouă ne pare rău cu adevărat pentru ele, iconomisește totul în mod pedagogic, mustrându-ne spre îndreptarea noastră și îmbogățindu-ne cu mila Lui cea prea mare, când noi ne-am învățat lecțiile vieții noastre.

Când am fost hirotonit Preot și am stat înaintea Sfintei Mese întru slujirea mea, am simțit același har plin de putere pe care îl simțisem în acea seară, când mi-am pus pe gâtul meu epitrahilul în mod ilegal. Și mi-am dat seama că atunci, în acea clipă, Dumnezeu mă chemase pentru prima oară la Dumnezeiasca Preoție, chiar dacă eu păcătuisem mult. Iar căderile mele în acele păcate imense au fost, totodată, începutul pocăinței mele. A adevăratei mele pocăințe pentru toate păcatele mele, nu doar pentru acelea. Căci dacă nu aș fi început pocăința mea atunci, la nici 14 ani, nu aș fi înțeles deloc începutul vieții duhovnicești. Pentru că viața duhovnicească e plină de pocăință vie, de atenție, de rugăciune, de curăție, dar și de ispite violente, de căderi neașteptate, de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești.

Posedarea mea de demoni, atunci, prin aceste păcate – fără însă să îmi fie acaparată inima, unde simțeam în mod minunat slava lui Dumnezeu – a fost iarăși o mare lecție teologică, pentru că am înțeles cum vin demonii în tine, cum îți acaparează mintea și trupul, dar și cum trebuie să te lupți cu ei în inima ta și cum îi alungă slava lui Dumnezeu, în cele din urmă, din tine însuți. Căci atunci când te smerești, prin luminarea lui Dumnezeu, atunci ei fug din tine, cutremurându-te, și te umpli de pacea lui Dumnezeu. Dar dacă nu trăiești toate acestea în ființa ta, tot ceea ce citești în materie de teologie nu are atingere cu tine.

Și am plecat la Seminar la 14-15 ani după ce am trăit aceste experiențe copleșitoare. Iar de pe la 20 și ceva de ani, până la vârsta de 28 de ani, când am fost hirotonit Preot, am tot fugit de Dumnezeiasca Preoție. Însă când n-am mai putut să fug, pentru că nu te poți lupta cu Dumnezeu, s-au petrecut minuni, simțiri, luminări și vederi dumnezeiești uluitoare, care au de-a face numai cu mila lui Dumnezeu cu mine. Pentru că eu sunt din ce în ce mai păcătos și nu din ce în ce mai Sfânt.

De aceea, și azi, la ceas aniversar, ca în fiecare zi de fapt, eu vorbesc despre Dumnezeiasca Preoție pe care am primit-o ca despre marea milostivire a lui Dumnezeu cu mine. Căci Cel care lucrează prin noi, Slujitorii Săi, e Dumnezeul milostivirilor. E Cel care nu Se uită la păcatele noastre, ci la adâncul nostru sufletesc. Și El dorește ca noi să fim tot mai paradoxali în iubirea și în experiența noastră duhovnicească, adică cuprinzând experiențe tot mai diverse și mai uluitoare. Căci Cel care ne schimbă mereu, Cel care ne face tot mai profunzi pe fiecare zi e Dumnezeul nostru, Cel care ne cheamă pe noi la a fi tot mai umani, tot mai înțelegători, tot mai milostivi cu oamenii.

Căci ce e Preotul, dacă nu înțelege nevoile reale ale oamenilor? Ce fel de Preot e acela care n-are inima sfâșiată de dorul de a-i ajuta în mod real pe oameni? Căci noi nu suntem chemați de Dumnezeu ca să vorbim distant și indiferent, ci suntem chemați să vorbim profund omenește despre cele dumnezeiești. Fiindcă de aceea, El, Domnul nostru, S-a făcut om: pentru ca să vorbească omenește despre cele dumnezeiești, despre cele ale Sale. Iar noi, cei care avem experiența celor dumnezeiești, trăind în intimitate cu Dumnezeu, trebuie să vorbim omenește, pe înțelesul tuturor, despre Dumnezeul mântuirii noastre.

Și pe fiecare zi încerc să explic tuturor pașii reali, direcți, mântuitori în viața cu Dumnezeu. Însă, în același timp, sunt conștient de faptul că nu mă fac atât de înțeles pe cât mi-aș dori. Pentru că nici eu nu pot formula întotdeauna, în cuvinte de înțeles, imensele trăiri ale vieții cu Dumnezeu, dar nici traumele pe care le aduc păcatele și patimile noastre. Și pentru acest lucru, unii ar crede că nu știu despre ele. După cum cred, pentru că nu am abordat subiectele, că nu știu nici alte multe lucruri, pe care nu le-am discutat în fața dumneavoastră până acum.

De aceea, vă rog să nu trageți concluzii pripite în ceea ce mă privește! Ceea ce nu am discutat până acum nu înseamnă că nu le știu, iar cele pe care le-am discutat nu înseamnă că le-am epuizat. Împreuna-călătorie cu dumneavoastră prin viață vă va revela în fiecare zi noi aspecte ale cunoașterii și experienței mele, de aceea, să le petrecem și pe celelalte împreună! Căci și eu învăț de la dumneavoastră enorm de multe lucruri și vă mulțumesc tuturor pentru discuțiile de suflet pe care le-am avut!

Vă mulțumesc mult pentru rugăciunile, pentru sfaturile, pentru darurile, pentru prietenia și iubirea dumneavoastră! Vă mulțumesc frumos pentru că îmi sunteți aproa-

pe și pentru că împreună doriți să ne umplem de mila lui Dumnezeu! Căci El ne umple de mila Lui pe cât de mult ne pocăim pentru păcatele noastre.

Multă sănătate, bucurie, pace, echilibru și împlinire! Dumnezeu să vă bucure cu pacea Lui cea prea mare și să vă întărească spre tot lucrul cel bun! Amin!

Predică la Duminica posterioară Înălțării Sfintei Cruci [2022]

Iubiții mei[54],

miercuri, pe 14 septembrie, când am scos Sfânta Cruce a Domnului în mijlocul Bisericii, pe analog, și am înconjurat-o cu flori și ne-am închinat ei cu evlavie, am retrăit Dumnezeieștile Patimi ale Domnului. Pentru că am conștientizat că El a suferit toate pentru mântuirea noastră, așa după cum le-am auzit descrise în Evanghelia Dumnezeieștii Liturghii. Am retrăit duhovnicește toate cele petrecute atunci, în Vinerea Mare, așa după cum Biserica retrăiește în fiecare zi întreaga lucrare a mântuirii noastre și e împreună cu Sfinții lui Dumnezeu cei pomeniți în fiecare zi.

De aceea, pentru această retrăire liturgică a Bisericii, noi ne pregătim în fiecare zi, fiecare dintre noi înglobând toate ale Bisericii după puterea și timpul pe care îl are la dispoziție. Căci dacă suntem la muncă sau în călătorie sau în neputință și știm că azi sunt pomeniți anumiți Sfinți sau un anumit eveniment al mântuirii noastre, noi le retrăim pe toate potrivit stării noastre interioare și a timpului pe care îl avem la dispoziție. Pentru că, în funcție de acestea, ne concentrăm pe latura duhovnicească a zilei.

Și împletim rugăciunea noastră interioară cu citiri despre Sfinții zilei, cu aprofundări teologice diverse, pentru ca să ne simțim în ritmul vieții liturgice a Bisericii. Căci ceea ce contează pentru noi e tocmai liniștirea noastră interioară în

---

[54] Începută la 7. 4 minute, în zi de joi, pe 15 septembrie 2022. Cer senin, 16 grade, vânt de 3 km/ h.

Slujbele Bisericii și umplerea noastră de bucurie și de curăție dumnezeiască prin ascultarea teologiei Slujbelor Bisericii. Însă, dacă nu avem prea mult timp să mergem la Biserică, oriunde am fi și orice am face putem să trăim liturgic. Pentru că a cugeta la cele dumnezeiești și a ne ruga mereu Domnului și a face bine după puterea noastră înseamnă a trăi liturgic.

Căci, venind aici, în Biserica lui Dumnezeu, care sunt căutările noastre cele mai adânci? Trăirea cu Dumnezeu și slujirea Lui! Dar noi trăim cu El tot timpul și ne umplem tot timpul de dorința de a-I sluji Lui. Pentru că Îl slujim pe El și când cântăm în ritmul stranei la Biserică, dar și când dorim și facem bine tuturor. Iar rugăciunea noastră interioară, rugăciunea din tot timpul și din tot locul, atunci când vine la Biserică și intră în ritmul Slujbelor Bisericii, ea se umple de noi și noi înțelegeri sfinte, pentru că orice venire la Biserică este luminătoare pentru sufletul și trupul nostru. Căci Dumnezeu ne luminează sufletul nostru, dar ne umple de lumină și trupul nostru prin ceea ce auzim și vedem la Biserică și prin închinarea noastră liturgică.

Pregătirea continuă pentru Biserică înseamnă deschiderea noastră permanentă către slujirea lui Dumnezeu. Pregătirea noastră pentru a sluji și pentru a ne împărtăși cu Domnul înseamnă dorința continuă după comuniunea cu El și cu toți frații noștri de credință. Căci atunci când ne împărtășim cu Domnul, noi mărturisim că El este Dumnezeul tuturor și, când El intră în noi și este cu noi prin împărtășirea cu El, Domnul ne învață să îi iubim pe toți cu iubire dumnezeiască.

Și marea lecție a lui Dumnezeu pentru toată viața noastră e să ne învețe să iubim ca El. Să ne învețe să iubim pe toți oamenii și întreaga Lui creație. Căci fiecare om și fiecare ființă și fiecare lucru creat de Dumnezeu are rolul său

bine definit. Dar ca să înțelegi acest lucru și să te pătrunzi de el, trebuie să te smerești mult. Și viața e o continuă smerire a noastră! Pentru că viața e o continuă dezbărare de preconcepții.

Dacă nu îți plăcea ciorba în copilărie, ci preferai ochiurile și salata sau nu înțelegeai de ce unii preferă mațele și drobul, iar tu mâncai doar șoriciul și cârnații, viața te învață că sunt bune și cele pe care tu, altădată, le minimalizai. Dacă preferai doar pe unii oameni, iar pe alții îi respingeai, viața te învață să fii cuprinzător. Pentru că, în diverse momente ale vieții tale, vei avea parte de multe surprize, și oamenii pe care tu nu îi agreai îți devin cei mai buni prieteni. Căci dincolo de coajă, de aparențe, de fața omului, stă sufletul său, care are o anume experiență de viață și, când tu vei avea nevoie de ceva anume, el, acel suflet, va fi ajutorul tău.

Dumnezeu ne va bulversa toată viața prin oamenii pe care îi vom întâlni. Vom învăța mereu, vom ajusta mereu părerile despre noi și despre oameni și de aceea vom învăța mereu să iertăm și să iubim și să ne rugăm continuu pentru toți oamenii. Pentru că viața te învață să iubești tot ceea ce vezi, căci toate sunt casa noastră. De la insensibilitatea față de alții vom ajunge să fim sensibili față de toți. Vom căuta să ne cunoaștem mereu și să ne aflăm iubirile reale și vom constata că viața ne învață să ne simplificăm mereu interior.

Iar Dumnezeu ne dă viață lungă și plină de evenimente, pentru ca prin toate să ne smerim continuu. Căci copilul caută, dorește să știe, întreabă în continuu. Și când vede că nu i se dau răspunsuri, el începe să își caute răspunsurile. Și când începe să își caute răspunsurile, atunci trebuie să îi punem în mână cărțile. Trebuie să îl lăsăm să cunoască de unul singur. Și, începând să cunoască, ajunge și la primele exagerări. Pentru că, în primii ani de viață, crede că doar el știe anumite lucruri, că doar el a trăit anumite lucruri. Iar ca

adolescent va încerca să își extindă puterea convingerilor sale și asupra altora. Pentru că va considera că ideile sale sunt mai importante decât ale altora. Și iarăși va exagera enorm, se va certa cu mulți în inima sa, va încerca să le arate tuturor cine este el, va suferi mult. Și va suferi ca un câine bătut, până când va înțelege că fiecare are dreptul la fericire și la împlinire, după cum are și el. Și că nu poți iubi cu forța pe cineva și nici nu poți păstra pe cineva lângă tine, dacă el nu o dorește.

Iar voia lui Dumnezeu, cea care ne împacă și ne odihnește cu totul, e întotdeauna acaparatoare. Nu înțelegem de la început că toate ale vieții noastre au un rost, au un sens și că Dumnezeu ne călăuzește spre un anume fel de viață, spre viața cu El. Dar când ajungem să acceptăm voia Lui cu noi, atunci înțelegem că toate ale vieții noastre trebuia să fie înțelese în mod riguros. Și că, chiar dacă nu le-am înțeles la timpul lor, acum, privind retrospectiv, viața noastră a fost punctată din destul de iubirea, de atenția și de grija lui Dumnezeu cu noi. Pentru că observăm cum ne-am născut, unde, cum am fost crescuți, de către cine am fost crescuți, pe cine am cunoscut, ce am trăit noi până am înțeles voia Lui cu noi. Și când punem toate evenimentele și oamenii vieții noastre în relație, ne dăm seama că totul e providențiat de Dumnezeu. Că toate au fost făcute de mâna lui Dumnezeu. Și această înțelegere e copleșitoare!

Căci atunci când afli, din punct de vedere teologic, că Domnul nostru Iisus Hristos S-a întrupat pentru ca să moară și să învie pentru noi, ca noi să trăim duhovnicește, ți se pare că e un adevăr general, care n-are atingere cu tine. Dar când înțelegi că tot ce s-a petrecut cu tine a fost după voia lui Dumnezeu, pentru ca tu să ajungi să te liniștești și să te împlinești interior, atunci înțelegi că lucrarea lui Hristos Dumnezeu are de-a face cu tine, pentru că se lucrează și în

tine. Crucea Lui nu e departe deloc de noi! Pentru că El ne dă puterea „să ne purtăm crucea vieții noastre: crucea încercărilor, [a] ostenelilor, [a] dăruirii de sine pentru a[-i] ajuta pe semenii noștri”[55]. Și dacă putem să ne trăim greul vieții noastre e pentru că El ne umple de puterea Crucii Sale, pentru ca, dincolo de greul ei, să ne umplem de pacea și de bucuria Învierii Sale celei de a treia zi.

Însă logica paradoxală a Crucii Sale este aceea că „a iubi înseamnă mai ales faptul de a te jertfi, de a-ți da viața pentru cel care nu merită lucrul acesta (nu este vrednic de așa ceva)”[56]. Logica dumnezeiască a Crucii Sale este iubirea atotcuprinzătoare, e iubirea tuturor. Și aceasta e copleșitoare pentru noi, atunci când o înțelegem! Căci e ușor de înțeles că cineva e iubit, atunci când merită să fie iubit. Dar când Tu îi iubești pe toți, când dai tuturor harul mântuirii și îi lași pe ei să decidă, dacă vor sau nu iubirea Ta, atunci ești Dumnezeul nostru. Pentru că nu excluzi pe nimeni de la iubirea Ta, ci ne dorești pe toți. Și cel care merita să fie exclus, cel care nu se simte vrednic de Dumnezeu, atunci e copleșit cu totul: când află că El ne-a iubit mai întâi. Că El ne-a iubit din veșnicie, dintotdeauna. Și, de aceea, iubirea pentru Dumnezeu e plină de o copleșitoare smerenie și de o negrăită umilință. Căci tu Îl iubești pe Cel care te-a iubit din veci, deși cazi adesea din iubirea Lui, depărtându-te de El. Tu nu ai ieșit niciodată din iubirea lui Dumnezeu, pentru că El tea iubit și te iubește veșnic, dar, în relația cu El, tu greșești amarnic zi de zi, eclipsându-se adesea iubirea ta față de El.

---

[55] *Cf.* https://basilica.ro/patriarhul-daniel-prin-cruce-hristos-a-schimbat-suferinta-in-biruinta-el-ne-daruieste-putere-ca-sa-ne-purtam-crucea-vietii/.

[56] *Cf.* https://episcopiahusilor.ro/ps-ignatie-logica-lui-dumnezeu-iubi-inseamna-mai-ales-faptul-de-te-jertfi.

De aceea, iubiții mei, dacă înălțăm continuu Crucea Lui în noi înșine, atunci ne mărturisim Lui neîncetat. Ne mărturisim căderile noastre neîncetat, pentru că vrem să trăim la exigențele Sale veșnice. Și când ne recunoaștem păcătoși înaintea Lui, noi cerem atunci mila Lui în viața noastră. Cerem însăși viața vieții noastre, care e slava Lui cea veșnică. Pentru că nu trăim cu adevărat decât cu Dumnezeu, decât fiind plini de slava Lui cea necreată și veșnică.

Oamenii ne pot sminti, ne pot înșela, iubirea lor se poate răci...Dar „dragostea lui Dumnezeu nu se schimbă, [pentru că] nu este ca a noastră: interesată, nesinceră, ipocrită”[57]. Dragostea Lui pentru noi e veșnică și neschimbabilă. Și toate cuvintele Lui sunt numai adevărul. Fapt pentru care, dacă suntem dezamăgiți în iubirea noastră de către oameni, nu vom fi niciodată dezamăgiți de iubirea Lui pentru noi și pentru toți oamenii. Căci El dorește mântuirea tuturor din veci, dar nu forțează pe nimeni ca să Îl iubească. Pentru că a iubi înseamnă a te dărui continuu celui pe care îl iubești. Iar El așteaptă dăruirea noastră continuă față de El, față de Cel care ne-a iubit și ne iubește și ne va iubi veșnic. Amin!

---

[57] Ibidem.

Predică la Duminica a XVIII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[58],

Dumnezeu nu îl reduce niciodată pe om la păcatele lui, pentru că El privește adâncul din noi și așteaptă răspunsul nostru. Răspunsul nostru fundamental. Pentru că păcatele nu sunt răspunsul nostru, ci pocăința noastră e răspunsul nostru pentru El, pentru Dumnezeul nostru. Când, judecându-i pe oameni în mod păcătos, noi le punem o anume parafă acestora, ea reprezintă modul în care noi am vrea să fie oamenii și nu cum arată oamenii. Pentru că adâncul oamenilor e așa cum e el în fața lui Dumnezeu și nu după cum vrem noi ca el să fie. Și acest adânc al oamenilor e într-o continuă schimbare, pentru că el nu e niciodată static.

Dar, adesea, când oamenii au fost minimalizați, când au fost mitraliați din toate părțile de răutatea și de disprețul oamenilor, ei au renăscut interior într-un mod neașteptat. Pentru că reproșurile la adresa lor s-au transformat în ei în dorința de schimbare, în dorința de a le arăta, celor care i-au înțeles greșit, că ei sunt alții. Și cei care au început să dovedească că ei sunt alții, că ei nu sunt totuna cu păcatele lor, ci cu pocăința lor vie, mântuitoare, au dovedit tuturor că schimbarea radicală a omului e sfințenia. Pentru că numai cel care se schimbă împreună cu Dumnezeu e o continuă descoperire de sine, care îi ajută pe toți.

---

[58] Începută la 7. 26, zi de miercuri, 21 septembrie 2022, cer înno-rat, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

Însă, chiar dacă mulți nu acceptă viața Bisericii, dar țin cont de reproșurile la adresa lor, și ei s-au schimbat și sunt alții, pentru că au vrut să dovedească tuturor că pot fi alții. Căci, în primul rând, și-au dovedit lor înșiși că sunt mai puternici decât propriile lor patimi.

Iar Dumnezeu așteaptă de la noi tocmai acest lucru: pe acela de a avea conștiința schimbării, a schimbării continue. Căci, pentru a primi cele ale Lui, noi trebuie să ne schimbăm continuu interior, să ne schimbăm după voia Lui. Și a te schimba înseamnă a crește continuu, a te maturiza interior, a accepta faptul că fiecare vârstă are o perspectivă mult mai bogată și mai clară asupra existenței noastre. Și dacă trăiești cu conștiința schimbării interioare continue, dar, în același timp, știi că viața ta are o limită temporală, care e moartea, exigențele schimbării sunt cele bune. Căci simți că nu mai ai timp de glume, când timpul trece și tu te apropii tot mai mult de limită, ci trebuie să faci lucruri serioase cu viața ta.

În Evanghelia de azi [Lc. 5, 1-11], Sfântul Lucas a folosit verbul κοπιάω la participiu aorist pentru a desemna truda pescarilor de toată noaptea pentru a prinde pește. Căci Simon, viitorul Sfânt Apostol Petros, I-a spus Domnului: „Stăpâne, întru toată noaptea, trudind [κοπιάσαντες], nimic [n-]am prins! Dar, pentru cuvântul Tău [ἐπὶ τῷ ῥήματί Σου], voi lăsa jos plasa” [Lc. 5, 5, BYZ]. O voi lăsa din nou în apă, pentru ca să fac ceea ce am făcut toată noaptea: m-am trudit să prind pește.

Și oamenii s-au trudit, s-au trudit în cunoștință de cauză, știind meșteșugul pescuirii, dar n-au prins nimic. Pentru că truda fără Dumnezeu e o trudă în zadar! Poți să-ți știi foarte bine meseria, poți fi specialist în domeniul tău, poți să fi făcut acea rută de nu știu câte ori sau acea operație, dar dacă nu le faci de fiecare dată cu Dumnezeu, te ostenești în zadar, pentru că poți eșua în demersul tău. Căci nu e de

ajuns să faci bine un anume lucru doar o dată sau de mai multe ori, ci trebuie să îl faci bine de fiecare dată. Și această exigență personală nu o poți trăi decât împreună cu Dumnezeu. Căci numai împreună cu El se fac lucrurile bune, cu adevărat bune din viața noastră.

De aceea, nu trebuie să ne bazăm pe trecutul nostru, pe experiența noastră, pe reputația noastră, căci de fiecare dată trebuie să ne facem vocația sau meseria cu și mai multă dăruire, cu și mai mult profesionalism. Fiindcă, dimpotrivă, dacă ai excelat, dacă ai fost productiv, dacă ai ajuns în prime time adesea, de la tine se cer lucruri și mai mari și mai spectaculoase și mai profesioniste. Căci oamenii stau, te privesc din afară, și așteaptă ca tu să fii întotdeauna și mai bun decât până acum. Pentru că i-ai învățat cu excelența ta, cu modul tău special de a fi.

Dacă faci lucruri mai mici decât puterea ta, ei vor înțelege că tu te banalizezi în mod voit. Că te-ai lăsat pe tânjală și nu mai vrei să muncești ca până acum. Iar dacă le întreci așteptările de fiecare dată, ei te vor considera de neînțeles, pentru că nu vor înțelege adâncul sursei tale interioare de creație și de dăruire. Căci una e să scrii, iar alta e să uimești continuu prin ceea ce scrii. Dar cel care uimește continuu e ca muntele pe care vara ninge și e viscol, când la șes e soare și căldură. Cel care uimește continuu e cel care e bătut de cele mai mari ispite și de cele mai mari dureri și de cele mai jegoase vorbe, dând în schimb cele mai importante cărți ale umanității. Pentru că excelența nu se naște din băltoaca compromisurilor, ci din abisala rezistență împotriva tuturor intemperiilor.

Însă, dacă nu-i ovaționăm pe cei mari, tocmai pentru că ne întrec cu mult, iar aplauzele noastre sunt mai mult sau mai puțin ridicole în fața lor, ne bucurăm în mod clăpăug de păcatele oamenilor marcanți. Căci, prin asta, credem că sunt

cumva „ca noi”. Credem că și ei păcătuiesc „ca noi”, ca cei care pierdem timpul degeaba toată ziua...Însă nu așa stau lucrurile! Omul mare păcătuiește ca om mare, ca om ispitit din toate părțile, pe când omul de rând păcătuiește pe măsura lui. Căci ceea ce iese din păcatul unui om mare, nu iese din păcatele multor păcătoși de rând. Pentru că atunci când se pocăiește, omul lui Dumnezeu renaște ca pământul primăvara, pe când cel care știe că a păcătuit, dar n-are prea mult chef de schimbare, rămâne cu părerea de rău, fără ca ea să devină o primăvară a pocăinței.

Numai că regretul gol, care nu se transformă în acțiune, în noutate, în frumusețe interioară, e o faptă bună neîmplinită. E un minus de bucurie. Când vezi că trudești degeaba trebuie să începi să trudești dumnezeiește. Căci atunci când pocăința și lucrarea mântuirii sunt în tine, tu poți să muncești și să te împlinești interior. Dar când nu ai fundamentul relației tale cu Dumnezeu, truda ta e în gol, e o viață pierdută, pentru că nu te zidești pentru veșnicie. Și scopul vieții noastre pe pământ e tocmai acela de a ne zidi pentru veșnicie. De a ne trudi zilnic pentru o veșnicie preafericită împreună cu Dumnezeu.

Căci, la o primă impresie, „toți suntem la fel”, pentru că toți mâncăm, dormim, ne plimbăm, murim. Dar nu toți suntem la fel! Și se vede asta și acum, când trăim și creăm, dar și la sfârșitul vieții noastre, când adormim cuvios, cât și după aceasta, când trupul nostru rămâne frumos și viu duhovnicește, când rămâne ca Sfinte Moaște. Oamenii ne pot oculta viața, ne-o pot reinterpreta, ne-o pot falsifica în chip și fel. Dar viața noastră nu poate fi modificată în vreun fel, pentru că ea e așa cum e în fața lui Dumnezeu! Dacă ești păcătos, ești păcătos, iar dacă ești Sfânt, așa vei fi pentru toți vecii înaintea lui Dumnezeu.

Iar când Sfântul Petros, prinzând mult pește, a înțeles că în fața lui e Însuși Dumnezeu întrupat, el a mărturisit: „Ieși de la mine [Ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ], că om păcătos sunt [ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι], Doamne [Κύριε]!” [Lc. 5, 8, BYZ]. Pentru că omul păcătos, când e conștient că e păcătos, nu spune niciodată că e „Sfânt”, pentru că el e plin de umilință și de smerenie pentru ceea ce este. Dar cel care își fariseizează viața, cel care și-o falsifică continuu ca să ia ochii proștilor, nu își spune niciodată sufletul cu adevărat, pentru că el stă mereu la poză. Stă să iasă poza bine cu el, zâmbind regulamentar.

Numai că Dumnezeu nu îi cunoaște pe oameni după zâmbetele lor false, ci după ceea ce clocotește în ei înșiși! Căci nu trebuie să Îi spunem Lui ce trebuie să creadă despre noi, pentru că El ne luminează ce trebuie să credem noi despre noi înșine. Și când Dumnezeu ne dă să ne vedem pe noi înșine cu adevărat, El ne umple de pocăință, pentru că ne umple de adevărata viață cu El. Care se zidește interior, care e o bucurie continuă și care n-are nevoie de fotografii ca să fie împlinită, pentru că El e bucuria noastră.

Sfântul Petros s-a recunoscut pe el însuși înaintea Lui, pentru că și-a dat seama că truda lui e zadarnică fără urmarea lui Dumnezeu. Și când el a devenit Apostolul Domnului, el a mers la cei păcătoși ca el pentru ca să îi aducă la viața cu Dumnezeu. Pentru că Sfântul Petros a avut o copleșitoare pocăință în întreaga lui viață, propovăduindu-le oamenilor viața cu Dumnezeu din adâncul conștiinței sale că și el e păcătos ca și ei.

Căci în aceasta constă marea sinceritate a propovăduirii: în conștiința păcătoșeniei personale! Cel care predică voia lui Dumnezeu, o predică din mijlocul pocăinței sale. O predică din mijlocul bucuriei sale pentru Dumnezeu. Căci el este un păcătos schimbat de Dumnezeu, un păcătos

mântuit, un păcătos pescuit din oceanul păcatelor și al patimilor de tot felul, pentru ca să trăiască cu Dumnezeu. Și când admiți adevărul tău cu smerenie, atunci convingi. Căci nu convingi prin tine însuți, ci prin Dumnezeul care te-a schimbat pe tine, dar Care îl poate schimba pe orice om.

Și pe mine mă convinge omul care mereu se schimbă, care mereu lucrează, care mereu slujește, care mereu propovăduiește prin tot ceea ce face. Pentru că el e viu prin ceea ce face cu Dumnezeu. Și pocăința lui înfloritoare, plină de fapte bune, e o mărturie vie a Dumnezeului Celui viu, pentru că El e sursa de viață, de putere și de creație a lui.

De aceea, iubiții mei, nu judecați oamenii mai înainte de vreme! Mai înainte de vremea Judecății Domnului! Nu dați verdicte finale pentru ei! Căci pocăința lor o vede numai Dumnezeu, iar noi vedem ce putem din oameni. Mai bine să îi ajutăm pe toți oamenii cu rugăciunea noastră! Pentru că toți avem nevoie de rugăciune ca de aer, pentru că toți avem nevoie de mila lui Dumnezeu în viața noastră. Pentru că mila Lui e viața noastră de aici și viața noastră veșnică. Amin!

Predică la Duminica a XIX-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[59],

„El este bun cu cei nemulțumitori și răi [Αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς]!” [Lc. 6, 35, BYZ]. El este bun cu noi toți, cu noi cei care suntem nemulțumitori față de El, față de darurile Lui cele mari revărsate în viața noastră și, prin care, ne-am făcut răi față de confrații noștri. Căci atunci când suntem nerecunoscători față de Dumnezeu, noi suntem disprețuitori față de oameni. Avem un sictir imens față de ceilalți. Și când, cu tot disprețul nostru față de alții, întâlnim oameni care ne întrec cu mult, atunci disprețul nostru se transformă într-o ură fără sens, într-o ură oarbă față de ei, pentru că, în orgoliul nostru prostesc, nu admitem să ne întreacă nimeni.

Deși știm că nu facem mare lucru cu viața noastră, noi vrem să fim lăudați pentru ceea ce nu facem. Sau să ni se socotească lenea drept o virtute. Și cum suntem forțați să ne vedem inconsistența interioară, ura deșănțată față de cei care excelează, față de cei buni, față de oamenii lui Dumnezeu, ia formele cele mai hidoase. Și îi urâm și le băgăm bețe în roate și le facem numai necazuri, pentru că noi nu ne simțim bine. Pentru că ne hrănim cu durerile pe care le provocăm altora.

De aceea, porunca Domnului, aceasta, cea prea minunată și tainică, plină de putere dumnezeiască: „Iubiți pe vrăjmașii voștri [ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν]!” [Lc. 6, 35,

---

[59] Începută la 13. 45, în zi de miercuri, pe 28 septembrie 2022. Soare, 23 de grade, vânt de 11 km/ h.

BYZ], nu înseamnă a-i forța să ne iubească, ci a-i iubi în ciuda faptului că nu suntem iubiți și înțeleși și doriți de către ei. A-l iubi pe cel care nu te vrea înseamnă a-l privi dincolo de prostia, de bădărănia, de înșelarea lui. A-l vedea în nevoia lui reală de a fi iubit. Căci toți suntem creați de Dumnezeu să creștem mereu în iubirea de El și de semenii noștri. Dar când cădem din iubirea sfântă, din iubirea sfântă față de Dumnezeu și față de aproapele nostru, noi ne caricaturizăm tot mai mult. Pentru că nu ne mai umplem de slava lui Dumnezeu, ci ne unim cu demonii care ne falsifică existența, care ne-o videază de bucurie.

Cei care spun că „nu pot ierta”, spun, de fapt, că nu pot suporta iubirea lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu iubește întreaga Lui creație. Dar dacă nu poți suporta iubirea Lui, atunci nu știi nimic despre iertarea Lui față de oameni. Pentru că El ne iubește cu iubire desăvârșită, cu iubire veșnică, și de aceea e plin de milă față de noi, atunci când noi ne pocăim pentru păcatele noastre. Iar dacă noi nu putem ierta aproapelui nostru ceva anume, asta înseamnă că nu știm cum arată iubirea Lui față de noi. Căci El ne iartă nouă toate, atunci când ne pocăim, și marea Lui iertare față de noi ne învață și pe noi să iertăm toate oamenilor. Pentru că vrem să fim întotdeauna în pace, liniștiți, bucuroși și nu trași în jos de aversiunea față de cineva.

Am experimentat ura, răzbunarea, violența fizică și verbală, ipocrizia, nesimțirea de la distanță mică, de la apropiere. Am stat ochi în ochi cu cei care doreau să mă omoare, să mă sugrume, să mă zdrobească. Și atunci am simțit răceala din ei, pustiul lor, nefericirea lor imensă, care m-a umplut de silă față de tot acest demonism interior, dar și de o imensă milă față de ei. Pentru că îi vedeam cum sunt marionete în mâinile demonilor, tocmai atunci când ei se credeau „biruitori” asupra mea.

Drama vrăjmașului e că el nu se poate privi din afară, că nu se poate privi la rece, pentru că el e o răceală care se răzbună. Însă eu, care nu mă răzbun pe oameni, ci, dimpotrivă, mă rog pentru ei, îi iert, îi iubesc, le vreau și le fac binele, văd realitatea lui, a vrăjmașului meu, ca în palmă. Și pentru că o văd din afară, pentru că o văd ca la teatru, răutatea lui mi se pare sordidă, pentru că e o ură bădărană.

Și pe această ură din el, vrăjmașul meu a lăsat-o să îl cotropească și a înmulțit-o zilnic. Resentimentele sale arată o aversiune constantă față de mine. Își amintește mereu ce reprezint eu pentru el, că reprezint „răul" și de aceea mă urăște constant. Numai că „răul" meu e binele meu care îl enervează, care îl supără! El mă urăște, pentru că mă invidiază. Dacă nu aș înmulți mereu binele din viața mea, ura lui ar fi mai mică. De aceea, când păcătuiesc cu ceva și el aude sau când mă îmbolnăvesc sau când am o durere în familie, ura lui se mai tempereză puțin, pentru că se bucură că îmi e rău. Dar când prosper pe toate planurile, atunci ura lui e paroxistică, pentru că are pentru ce să mă invidieze, pentru ce să mă urască, pentru ce să mă deteste.

Am văzut uri vechi în oameni, de zeci de ani. Muriseră cei pe care ei îi urau, nu se mai punea problema luptei interioare cu ei, dar ei urau posteritatea acelora. Și ura față de posteritatea cuiva atinge cote jegoase la culme, pentru că mint, falsifică, spun tot felul de enormități față de cel care nu se mai poate apăra. Și îi neagă, îi neagă în continuu pe cei pe care îi urăsc, pentru că nu vor să admită niciun lucru bun din existența acelora. Vor să îi șteargă cu totul din memoria umanității, din memoria tuturor.

Numai că memoria oamenilor poate fi scurtă și selectivă, însă Dumnezeu nu uită pe nimeni. Nu ne uită și nici nu are nevoie de mărturia noastră pentru noi înșine, căci El știe cum suntem noi de fapt. Și, din acest motiv, toate încercările

noastre disperate de a urî, de a uita, de a mistifica, de a ne ascunde sunt zadarnice. Căci El le știe pe toate ale noastre și pe ale tuturor și El ne va judeca cu judecată dreaptă pe toți. Așa că nimeni nu va fi nedreptățit, pentru că toți vom primi după faptele noastre.

Și când Domnul ne poruncește: „Și precum voiți ca să vă facă vouă oamenii [Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι], faceți și voi lor asemenea [καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως]!" [Lc. 6, 31, BYZ], Domnul ne spune să voim mereu numai binele. Căci, cu siguranță, nu ne dorim răul, ci numai binele. Iar dacă ne dorim binele, atunci trebuie să dorim binele tuturor și să nu fim imprevizibili în faptele noastre. Căci ce înseamnă să fii imprevizibil în faptele tale? Înseamnă că oamenii nu știu la ce să se aștepte de la tine. Dar când ești previzibil, când oamenii știu că tu ești bun și omenos cu ei, atunci nu stau cu frică în jurul tău, pentru că știu că tu nu le vrei niciodată răul. Dar cel imprevizibil e o pacoste de fiecare dată, pentru că îți strică cheful de masă, de petrecere, de distracție, prin răutatea și ghiolbănia lui.

Cu alte cuvinte, iubiții mei, Domnul ne cere să luăm mereu decizii personale bune în relație cu oamenii. El ne cere să fim constanți în binele făcut tuturor. Și asta cu prețul de a fi mereu ironizați, tracasați, marginalizați, bătuți și omorâți orbește. Prețul iubirii e plin de adversitatea și de furia oarbă a oamenilor, dar ne umple de cea mai mare pace și de împlinire dumnezeiască. Căci pe măsură ce îi iubești pe toți, fără discriminare, îi vezi pe toți așa cum îi vede Dumnezeu: vrednici de iubirea Lui și a noastră. Dar dacă începi să urăști pe cineva, atunci întreaga ta iubire se strică, pentru că ura ne golește de slava lui Dumnezeu. Ura ne handicapează interior, ne urâțește continuu, pentru că încercăm să ne zidim interior pe răutatea Iadului. Și nu poți să scapi din Iad decât dacă îi îmbrățișezi pe toți, așa după cum

ne-a îmbrățișat Domnul pe Cruce și ne îmbrățișează în fiecare clipă. Pentru că iubirea Lui ne mântuie și nu ura noastră față de oameni. Cu iubirea Lui în noi putem respira în pace și ne putem adânci în cunoașterea tuturor, pentru că, mai întâi de toate, înțelegem că iubirea Lui e binele nostru fundamental, e binele care ne dă toată stabilitatea de care avem nevoie. Amin!

Predica la 29 de ani de la adormirea Sfântului Dumitru Teologul [4 octombrie 2022]

Iubiții mei[60],

am început predica de față pe drum, prin aceea că m-am rugat Sfântului Dumitru Teologul[61] ca să mă odihnească în vorbirea mea despre el și să mă lumineze întru bucuria pe care o revarsă mereu în viața noastră. Pentru că predica începe ca o rugăciune și se continuă ca o rugăciune și ca o contemplație smerită a celor pe care le propovăduim. Căci trebuie să stai în fața celor despre care vorbești și să dai mărturia clară a ceea ce vezi cu inima ta.

Iar Sfântul Dumitru a adormit rugându-se! A adormit în rugăciune și ne-a învățat pe toți să ne rugăm până la sfârșit. A adormit „în seara zilei de 4 octombrie 1993, pe patul de spital, răpus de un cancer la stomac. [Dar] înainte de a muri, [el] se ruga. Vorbea cu Îngerul [său] păzitor, cu Maica Domnului și cu Dumnezeu”[62]. Iar doi studenți la Medicină au înregistrat ultimele sale cuvinte, pe care Lidia Stăniloae, fiica sa, le-a introdus în una din cărțile dedicate

---

[60] Începută la 12. 08, în zi de sâmbătă, pe 1 octombrie 2022. Cer înnorat, 24 de grade, vânt de 5 km/ h.

[61] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-staniloae/.

[62] George Aniculoaie, *Ultima rugăciune a părintelui Dumitru Stăniloae*, 14 noiembrie 2009, *cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/ultima-rugaciune-a-parintelui-dumitru-staniloae-37190.html.

tatălui său[63]. Iar rugăciunea sa, mai mult interioară decât exterioară, decât spusă cu cuvinte pentru noi, ne-a rămas astfel cu cuvintele din afară:

„...Să ieșim de aici [spre Împărăția Ta]! Să ieșim de aici! Să ieșim de aici! Să ieșim de aici!...Scoate-ne de aici, Doamne[, din viața aceasta]!...Scoate-ne de aici! Nu mai vrem să rămânem aici! Nu mai vrem să rămânem aici! Nu mai vrem să rămânem aici!...Doamne, scoate-ne de aici, [și du-ne la Tine]!...

Vorbim despre Tine, Doamne!...Vorbim pentru Tine, Doamne!...Vorbim pentru Tine, Doamne!...Vorbim pentru Tine, Doamne...

Plini de har și de adevăr ne sculăm din somn, nu mai suntem în somn[, ci întru slava Ta]...

Maica Domnului, să ieșim de aici!...Hai să ne sculăm!... Maica Domnului, nu mai vrem să rămânem aici!...Maica Domnului, nu mai vrem să rămânem aici!...Maica Domnului, nu mai vrem să rămânem aici!...Nu mai vrem să rămânem în somn...Până când să rămânem?!...Până când să rămânem?!!...Până când să rămânem?!!!...Nu mai vrem să rămânem aici!...Nu mai vrem să rămânem aici!...Nu mai vrem să rămânem aici!...

Plini de har și de adevăr...

Vai, vai, vai!...Vai, vai, vai!...Vrem să ne sculăm!...Plini de har...Avem și noi haine!...Avem haine!...Doamne!...Plini de har și de adevăr...Plini de har și de voința de a vorbi și de cuvântul adevărului...

Vorbim despre Tine, Doamne!...

...Cu voința...Plini de har și de adevăr...Hai!...Hai!... Hai!...Plini de har și de adevăr! Hai!...Hai!...Hai!...Hai să ne trezim!...Hai să ne sculăm!...Hai să vorbim!...Haide, Doam-

---

[63] *Cf.* Ibidem.

ne!...Hai!...Hai!...Hai!...Hai să vorbim!...Haide, Doamne!... Hai!...Hai!...Hai să vorbim!...Hai!...Haide, Doamne[, să plecăm]!...Hai să vorbim [pentru veșnicie]!...”[64].

Și am pus pe ici, pe colo cuvinte complementare, care să indice adâncul rugăciunii sale. Căci rugăciunea sa ultimă a fost mai mult înăuntrul său decât în afară, pentru că el se pregătea pentru întâlnirea sa cu Domnul. Și când știm că ne întâlnim cu El prin moarte, rugăciunea și pocăința noastră sunt curățirile noastre ultime.

Când se ruga astfel, Sfântul Dumitru „era sleit de puteri ca urmare a cancerului generalizat. Trupul îi era total neputincios, dar sufletul și mintea, iluminate de Duhul Sfânt, i-au dat puterea de a grăi cuvintele”[65] acestea.

Însă eu îl văd pe Sfântul Dumitru ca pe un om care mereu s-a sleit de puteri, citind, scriind, traducând, corectând, slujind, dăruindu-se tuturor, având conștiința că muncește pentru întreaga Biserică a lui Dumnezeu și pentru întreaga lume, dar, în primul rând, pentru poporul său românesc. Întreaga sa trudă și operă nu se pot explica decât prin conștiința profundă de sine. Prin conștiința vocației sale unice. Căci tocmai de aceea și scria și traducea în continuu: pentru că avea conștiința că trebuie să umple marile goluri ale teologiei românești. Și știa, că dacă nu face el acest lucru, viitorul teologiei românești va stagna și mai mult.

Iar ceea ce el a început în secolul al 20-lea, noi trebuie să ducem mai departe cu bucurie și cu pace, atât în materie de scris, cât și de tradus, punând în evidență adâncul de experiență și de viață sfântă al Bisericii. Căci este inepuizabilă bogăția de sfințenie și de har a Bisericii, iar Sfinții lui Dumnezeu trebuie puși în prim-plan cu multă atenție și

---

[64] Ibidem.

[65] Ibidem.

delicatețe spre folosul tuturor. Pentru că ei întrupează teologia care ne mântuie și pe noi.

Iar Sfântul Dumitru i-a citat în continuu pe Sfinții Părinți pe care i-a tradus, pentru că avea încredere totală în ei. Știa că ei spun adevărul. Și își extrăgea ideile teologice din operele lor, pe măsura ce îi cita, așa cum scoți mustul din putină, după ce storci toate boabele la un loc. Pentru că în el se tescuiau toate cuvintele lor și ele deveneau înțelegerile sale teologice, deveneau crezurile sale.

Vorbind despre cea mai înaltă experiență umană, despre vederea lui Dumnezeu, cea care ne îndumnezeiește pe noi, Sfântul Dumitru spunea în mod adevărat, că „întâlnirea [aceasta] cu Dumnezeu este experiată ca lumină. [Ca vedere a slavei Lui celei veșnice]. Numai când n-avem această experiență nemijlocită a lui Dumnezeu, [când n-avem experiența extatică, experiența vederii lui Dumnezeu], mintea noastră făurește concepte, ca un surogat al acestei experiențe. Dar cine ia un concept al lui Dumnezeu drept realitatea lui Dumnezeu, își face un idol. Iar rezultatul e moartea lui spirituală”[66].

Căci noi trebuie să avem o relație reală cu Dumnezeul nostru treimic, cu Dumnezeul Cel viu, una în care să simțim mereu slava Lui în noi înșine și de la Care să primim simțiri, luminări și vederi dumnezeiești continue. Iar El, dacă este cu noi în mod viu, în mod real, curățindu-ne, luminându-ne și sfințindu-ne mereu prin slava Lui, atunci dăm mărturie despre El cu adevărat, pentru că vorbim din cele ale Sale, pe care El ni le dăruie nouă. Și când vorbești din cele ale Sale, din simțirile, luminările, vederile dumnezeiești și minunile pe care El le face în viața noastră, prin toate acestea Îl măr-

[66] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe*, Ed. IBMBOR, București, 2002, p. 405.

turisești pe El ca lucrător continuu în lume, pentru că El le ține pe toate cu puterea Sa.

Și aseară am terminat de corectat manuscrisul cărții *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 1)*. Are 256 de pagini cartea în clipa de față. O carte pe care am început-o în studenție, am scris la ea până în 2009, am uitat-o în arhiva mea de cărți aflate în lucru, redescoperind-o în septembrie 2022 cu bucurie și imediat am corectat-o, pentru ca să o public. Însă acum mai vreau să scriu la ea! Încă mai vreau să scriu...Căci acum îmi dau seama că ea, fiind plină de minunile lui Dumnezeu din viața noastră, e o carte deschisă. E o carte ce poate fi în continuu înmulțită paginal, pentru că minunile lui Dumnezeu și experiența mântuirii noastre pot umple foarte multe pagini.

Iar idolii interiori, care ne omoară fără să conștientizăm acest lucru, ni-i formăm tocmai când nu ne comparăm experiența interioară cu experiența Sfinților lui Dumnezeu. Când tratezi cu indiferență experiența divino-umană a Bisericii, atunci nu îi citești pe Sfinții lui Dumnezeu și nu vrei să afli teologia și experiența Bisericii. Și când te încrezi în tine însuți, în puterea ta de înțelegere, în mica ta experiență de viață și de credință, crezi că „mergi bine”, că „te nevoiești bine”. Dar dacă citești opera Sfântului Dumitru Teologul, el te va învăța contrariul: că trebuie să înveți toate de la Dumnezeu prin Sfinții Lui și numai atunci vezi ce înseamnă experiență și viață creștină.

Imensa lui operă teologică e o omorâre continuă a „bunei” păreri pe care o ai despre tine însuți. Pentru că el te va convinge, cu fiecare pagină și cu fiecare carte a lui, că nu ai înțeles atât de bine lucrurile. Că ai multe lacune, că ai multe neștiințe, că ai multe înșelări în sufletul tău de care trebuie să te lepezi neapărat. Și smerenia reală începe în noi înșine, atunci când citim și aprofundăm operă după operă a

Sfinților Părinți și învățăm de la ei cu simplitate și cu bucurie dumnezeiască. Căci dacă vrei cu adevărat să te mântui, atunci aici, în cărțile lor, ai viața cea veșnică.

De aceea, cine fuge de teologi și de teologie, cine fuge de marile și prea grelele opere ale Sfinților Părinți, fuge de mântuirea lui. Pentru că greul înțelegerii face parte din asceza mântuirii noastre. Și când citim, când traducem, când scriem teologie, noi ne nevoim duhovnicește, iar nevoința această sfântă e folositoare în primul rând nouă, dar și celor care vin după noi și se folosesc cu bucurie de opera noastră. Pentru că viața cu Dumnezeu se învăță cu bucurie și se propovăduiește cu bucurie tuturor și nu cu părere de rău.

Vorbind despre îndumnezeirea omului în cartea ultimă pe care am citat-o, Sfântul Dumitru Teologul își încheie cartea spunând: „Aceasta este perspectiva eternă a îndumnezeirii"[67] noastre. Pentru că ceea ce începem aici, adică sfințirea noastră, se continuă în veșnicie. Tocmai de aceea, trebuie să înveți și să trăiești sfințenia lui Dumnezeu încă de acum, pentru că aceasta este perspectiva împlinitoare a omului pentru veșnicie. Căci, dacă nu trăiești sfințenia Lui, nu ai nimic de-a face cu El, pentru că El e în comuniune veșnică numai cu cei care sunt plini de slava Lui cea veșnică.

Și, iată, un proiect teologic pentru teologi care îl iubesc pe Sfântul Dumitru Teologul și vor să vadă Dogmatica sa în mod unitar! Acum, scriind aici, m-a luminat Dumnezeu acest lucru. Și aceasta, pentru că Dogmatica lui, cea în 3 volume, nu e adevărata lui Dogmatică, ci adevărata lui Dogmatică e formată din toate cărțile, studiile și notele la traducerile sale, care, rearanjate sistematic, transformate într-o singură carte în mai multe volume, ne poate arăta adevărata zestre dogmatică pe care el ne-a lăsat-o. Căci ma-

---

[67] Idem, p. 440.

teria din cursul său universitar în 3 volume a fost toată viața amplificată în întreaga sa operă și în întreaga sa propovăduire. Iar a pune la un loc întreaga sa gândire dogmatică înseamnă a dărui tuturor întreaga sa experiență de viață. Căci atunci când vorbim despre omul care ne-a scris și ne-a învățat teologia Bisericii, vorbim despre cel care s-a făcut una cu ceea ce ne-a lăsat moștenire sfântă.

Și putem scrie Dogmatica cea mare a Sfântului Dumitru Teologul atât prin punerea la un loc a texte diverse, pe calapodul existent al Dogmaticii în 3 volume, dar creând și noi capitole cu subiectele pe care le-a tratat. Și putem umple această operă magistrală cu multe note de subsol, atât cu privire la formarea capitolelor, cât și la semnificațiile actuale ale problemelor discutate. Pentru că el, vorbindu-ne despre Dumnezeul Cel viu și despre Biserica Lui, ne-a vorbit despre lucruri neperisabile, despre lucruri care nu sunt o modă, ci o experiență continuă de viață.

Când ne-a vorbit despre chipul lui Dumnezeu din om, în cele două volume din 1995, l-a propovăduit pe om în relație cu Dumnezeul nostru treimic în perspectiva învierii noastre pentru viața cea veșnică[68]. Dar această carte extinde multe capitole din Dogmatica sa.

La fel *Chipul evanghelic al lui Hristos*, din 1992, *Iisus Hristos: lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, din 1993, *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, tot din 1993, care se alătură studiilor hristologice din 1990, publicate la Craiova, împreună cu Imnele Sfântului Simeon Noul Teolog, și cărții *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, de la Sibiu, din

---

[68] Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, vol. II, ed. îngrijită de Camil Marius Dădârlat, în col. *Oikoumene*, Ed. Cristal, București, 1995, p. 164.

1942[69]. Studiile și articolele sale sunt secțiuni dogmatice cuprinzătoare. La fel, notele sale de subsol cuprind multe nuanțe teologice, care pot fi cuprinse în problematica sa dogmatică. Și fără a fi o carte romanțată, un astfel de proiect dogmatic ar recupera întreaga exprimare dogmatică a Sfântului Dumitru Stăniloae, mai ales pentru cei care nu înțeleg dimensiunile reale ale teologiei sale. Pentru că ar pune la un loc texte care astăzi par disparate, dar care au dezvoltare interioară. Care înseamnă o aprofundare a unui capitol dogmatic.

Și e normal să fie așa! E normal ca un teolog să scrie, la diverse vârste, despre același subiect și să se exprime în mod aprofundat despre el. Căci, dacă ar mai fi trăit încă 89 de ani și, în mod minunat, ar mai fi putut să scrie, el însuși și-ar fi adunat toate aceste texte dogmatice la un loc. Pentru că el știa că fiecare text pe care l-a scris pe o anume problematică dogmatică a fost un plus, căci în fiecare dintre ele a venit cu noutăți. Și toate acestea le-ar fi încadrat în Dogmatica lui, în una cu mult mai multe volume, care ar fi arătat că Dogmatica ortodoxă nu are sfârșit. Pentru că ea vorbește despre Dumnezeul nostru Cel veșnic, despre Dumnezeul nostru Cel fără de început și sfârșit, Care ne mântuie pe noi.

Așadar, iubiții mei, îl cinstim azi pe Sfântul Dumitru Teologul cu bucurie sfântă, în ziua adormirii sale, deși el nu este în calendarul Bisericii. Dar știm că va fi canonizat[70] în anul 2025[71]. Însă el nu va ajunge Sfânt în anul 2025, pentru

---

[69] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-staniloae/.

[70] *Cf.* https://basilica.ro/patriarhul-s-a-rugat-la-mormantul-pr-dumitru-staniloae/.

[71] *Cf.* https://basilica.ro/canonizari-2025-ps-varlaam-ofera-trei-nume/.

că el e Sfânt din timpul vieții sale, ci atunci va fi recunoscut în mod oficial de către Biserica noastră.

De aceea, noi îi cinstim pe Sfinții Lui de când Dumnezeu ne luminează cu privire la ei. Pentru că atunci când Dumnezeu ne descoperă un Sfânt al Său, El ne descoperă pe omul care ne conduce la Sine. Și aceștia sunt Părinții duhovnicești care ne conduc pe noi pe calea mântuirii noastre. Biserica, în mod sinodal, îi va canoniza cândva pe aceștia, după mărturiile noastre, ale celor care i-am cunoscut, dar ea nu inventează Sfinți. Sinodul Bisericii, format din Ierarhii ei, acceptă în mod smerit realitatea, acceptă sfințenia Sfinților, chiar dacă o face după 30 de ani sau după 3.000 de ani de la adormirea Sfinților lui Dumnezeu. Căci Sfinții sunt mereu Sfinții Lui, ei nu se devalorizează, în ciuda faptului că noi îi uităm sau îi ocultăm zeci, sute sau mii de ani.

Însă, nevoia reală a întregii Biserici nu e să își uite Sfinții, ci să îi pomenească în mod continuu! Acolo unde sunt cinstiți și sunt canonizați tot mai mulți Sfinți ai lui Dumnezeu, viața Bisericii e plină de bucurie și de întărire dumnezeiască. Eu nu știu când sau dacă va fi canonizat vreodată Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu duhovnicesc, omul pe care Dumnezeu mi l-a arătat, în multe moduri dumnezeiești, a fi Sfântul Lui și despre care am scris și voi scrie în toată viața mea. Dar problema mea cotidiană nu e canonizarea lui, ci e conștiința vie că trebuie să mă rog lui, să îl cinstesc, să îi urmez viața și să îi aprofundez scrierile sale.

Tocmai de aceea, eu nu sunt de acord cu forțarea Sinodului Bisericii pentru a canoniza pe cineva anume, chiar dacă știu că toți Sfinții trebuie canonizați. Sfântul Dumitru Teologul va fi canonizat în 2025, pentru că actualul Patriarh l-a cunoscut în mod direct, după cum l-a cunoscut și pe Sfântul Cleopa Ilie, care și el va fi canonizat. Dar cu toată

această celeritate a canonizării bazată pe prietenie, Sfinții sunt Sfinți și nu sunt făcuți „Sfinți” de către Patriarh și de către Sinodul Bisericii, ci aceștia le recunosc în mod oficial sfințenia lor. Adică ceea ce ei, Sfinții, au lucrat toată viața lor în taină.

Fapt pentru care, a-i minimaliza sau a-i exclude pe Sfinții încă necanonizați nu are de-a face cu viața și cu evlavia Bisericii, pentru că oamenii credincioși au evlavie față de toți Sfinții lui Dumnezeu. Și se poate observa asta oriunde avem Sfinte Moaște de Sfinți încă necanonizați. Pentru că oamenii merg și le cinstesc, atâta timp cât simt în ele slava lui Dumnezeu, care este și în ei înșiși, cât și în întreaga Biserică a lui Dumnezeu și în întreaga Sa creație. Sau, dacă e vorba de Sfinți din vechime, despre care nu mai avem decât mărturia vieții lor, aceasta este o lumină pentru noi și nu un întuneric.

Fiindcă orice Sfânt al lui Dumnezeu ne învață lucruri unice prin viața și opera lui. Iar dacă avem conștiința unicității noastre, atunci ne bucurăm să cunoaștem tot mai mulți unici ai lui Dumnezeu, care s-au împlinit în viața cu Dumnezeu.

Sfinte Părinte Dumitru, Teologule cel mare al Bisericii, învață-ne mereu voia lui Dumnezeu cu noi și adâncimile dumnezeiești ale teologiei tale! Luminează-ne, cu sfintele tale rugăciuni, ca să trăim dumnezeiește pe pământ și să ne umplem de bucuria cea veșnică a Împărăției Sale! Ca împreună cu Preacurata Stăpână, cu toți Sfinții și Îngerii Lui, să Îi slujim veșnic Dumnezeului nostru Cel veșnic, întru bucuria cea nesfârșită a slavei Sale. Amin!

Predică la Duminica a XX-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[72],

atâta timp cât am murit și am înviat dumnezeiește în Sfântul Botez, pentru că Dumnezeul nostru treimic ne-a umplut pe noi de viața Lui cea veșnică, viața noastră creștină e o viață a învierii. A învierii continue din moartea păcatului. Din moartea pe care o aduce în noi păcatele noastre. Pentru că noi ne putem pocăi continuu și ne putem curăți continuu prin Sfânta Spovedanie și ne putem uni continuu cu Domnul nostru prin Dumnezeiasca Sa Euharistie și putem trăi dumnezeiește tot timpul vieții noastre. Căci viața cu Dumnezeu este viața continuu fericită, e viața plină de bucurie, de pace, de împăcare și de împlinire sfântă.

De aceea, când Domnul ne vede că păcătuim, când ne vede ca pe niște morți ambulanți, care preferăm moartea în locul vieții, Lui I Se face o milă imensă de noi [Lc. 7, 13]. După cum și nouă ni se face o milă imensă de semenii noștri, când îi vedem păcătuind în loc să trăiască dumnezeiește pe pământ. Și nouă ne e milă de confrații noștri pentru că am învățat mila de la Dumnezeu. Și am învățăm și învățăm mereu mila lui Dumnezeu din revărsarea ei în viața noastră.

Și când lui Dumnezeu Îi este milă de fiecare dintre noi, adică tot timpul, El vine și îți spune în mod tainic: „Nu plânge [Μὴ κλαῖε]!” [Lc. 7, 13, BYZ]. Și când ne spune să nu

[72] Începută la ora 12.00, în zi de vineri, pe data de 7 octombrie 2022. Soare, 17 grade, vânt de 6 km/ h.

plângem, El ne spune să nu ne întristăm și să nu plângem pentru cele trecătoare, pentru cele care nu ne reprezintă, dar să ne pocăim tot timpul pentru ca să fim vii întru El. Ne spune să nu plângem ca oamenii trupești, dar să plângem duhovnicește. Să plângem pentru păcatele noastre, cu durere amară, pentru că această durere se face dulce în noi cu ajutorul slavei Sale, dar să plângem și de bucurie sfântă, pentru marea Lui milă și bucurie pe care o revarsă în noi.

Plânsul curat și curățitor e plânsul care se naște din dragostea de Dumnezeu. Și nu ne putem îndurerera pentru păcatele noastre, după cum nici nu ne putem bucura dumnezeiește, dacă nu suntem plini de slava lui Dumnezeu. Pentru că slava Lui ne învață să plângem mântuitor, dar și să ne bucurăm cu curăție sfântă, pentru că privim toate lucrurile în mod simplu, curat, blând.

– Cine e mama noastră, care plânge pentru noi?

– E conștiința noastră rănită de păcate! Căci conștiința noastră reacționează imediat când noi păcătuim. Ea ne spune cât de mare e răul pe care l-am făcut și care ne-a deformat interior. Dar e nevoie să ne decidem cu totul ca să ne plângem păcatele noastre! Tocmai de aceea, de la atenționarea conștiinței și până la schimbarea interioară e un drum lung. E un drum ascetic, dureros, în care nu ne simțim bine. Nu ne simțim împliniți. Pentru că păcatele noastre sunt tulburare și nu împlinire interioară! Iar pocăința noastră e liniștire și înaintare în bine. Dar înaintăm în bine făcând fapte bune în mod continuu, fapte bune care sunt împlinirea poruncilor lui Dumnezeu.

După orice păcat, dacă suntem cinstiți cu noi înșine, trebuie să ne aruncăm imediat în pocăință. Ne scriem imediat păcatul pe hârtiuța de Spovedanie, ca să nu uităm niciunul, după care ne cerem în mod categoric iertare lui Dumnezeu, apoi ne aruncăm în durere și în osteneală pentru

păcatul nostru. Căci osteneala și durerea pentru păcatele noastre înseamnă pocăința noastră vie pentru ele. Și slava lui Dumnezeu e cea care curățește păcatele noastre în măsura în care noi ne pocăim continuu pentru ele.

Pentru că El Se atinge de sicriul nostru [Lc. 7, 14], de sufletul și de trupul nostru, care sunt pline de moartea păcatului, și ne poruncește: „Tinere, ție îți zic, scoală [Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι]!” [Lc. 7, 14, BYZ]. Și verbul folosit aici, ἐγείρω, înseamnă în Noul Testament a se scula, a se ridica, a învia. De aceea, nu avem de-a face cu o sculare din somn sau cu o ridicare din sicriu, ci cu o înviere din morți. Înviere din morți pe care o trăim de fiecare dată când suntem iertați sacramental prin Dumnezeiasca Mărturisire.

Tocmai de aceea, sufletul meu așteaptă cu mult dor orice spovedire a păcatelor, pentru că știe că ea e înviere duhovnicească. Căci, pe măsură ce îți spovedești păcatele tale în mod curat, tu nu primești bătăi din partea lui Dumnezeu, ci primești multa Lui milă în viața ta. Soțul te poate certa, părinții la fel, atunci când le spui că ai făcut un păcat anume. Însă, când vii la Dumnezeu cu păcatele tale, El nu te mai ceartă pentru ele, ci El te vindecă de ele.

Căci Domnul ne ceartă nu când ne pocăim, ci când ne facem că nu am păcătuit. Când rămânem în păcatele noastre, atunci simțim mânia lui Dumnezeu în noi înșine. Și urgia Lui crește în noi, pe măsură ce noi ne întărim în răzvrătirea noastră. Dar când ni se străpunge inima de durere, când ne doare acut și nu suportăm cine suntem, cine am ajuns în urma vieții noastre păcătoase, atunci simțim mila Lui tot mai mult, pentru că ne împăcăm cu El în mod continuu.

Și acolo, unde am păcătuit, adică în noi înșine, tot acolo suntem și iertați și vindecați de Dumnezeu! Pentru că El ne rezidește continuu din interior și o face cu cea mai

mare delicatețe posibilă. Și, de aici, de fapt, din această cunoaștere tainică a milei lui Dumnezeu, se naște marea sensibilitate de care avem nevoie în toată viața noastră! Pentru că de la El, de la Dumnezeul nostru, de la Cel care ne iartă în mod foarte atent și cu totul delicat, învățăm să ne creștem copiii, să ne iubim soții, să ne sfătuim ucenicii.

Nu poți fi un Duhovnic adevărat, dacă nu ai mila lui Dumnezeu în inima ta. Dacă nu știi să te pătrunzi de durerile și de tristețile și de bucuriile și de împlinirile acelora cărora le asculți mărturisirile inimilor lor. Căci trebuie să asculți cu milostivire și cu dragoste pe fiecare în parte, pentru ca să nu rănești pe nimeni. Ci pe toți să îi ierți și să îi duci la Hristos Dumnezeu, la Cel care vindecă în mod desăvârșit toată durerea și tristețea noastră.

Și nu aș fi înțeles nimic din viața creștină, dacă Dumnezeu nu m-ar fi umplut în mod continuu de mila Lui. N-aș fi făcut nimic în viața aceasta, dacă Dumnezeu nu m-ar fi iertat în mod continuu. De aceea, în relațiile sfinte cu fiii tăi duhovnicești nu poți fi decât continuu iertător, milostiv, iubitor și înțelegător. Pentru că trebuie să îi umpli de mila lui Dumnezeu, de atenția Lui față de noi, de grija Lui la orice detaliu al vieții noastre.

– De ce e tânăr cel care păcătuiește?

– Pentru că nu gândește profund lucrurile! Se grăbește, alege în grabă, nu se uită la ceea ce urmează, se aruncă cu capul înainte. De aceea, lui, celui care păcătuiește, Domnul îi poruncește să se ridice din păcatul lui, din starea în care l-au adus păcatele lui. Și el trebuie să se ridice, pentru că trebuie să învie din morți. Și numai la porunca lui Dumnezeu înviem din morți, pentru că înviem prin slava Lui. El ne umple de slava Lui și, prin ea, ne scoate din moartea noastră.

Dar oricât de ușoară ni se pare această înviere, de ea au parte în mod real numai cei din Biserica Lui. Pentru că tre-

buie să fii mădular viu al Bisericii Sale, pentru ca să fii înviat iar și iar din moartea păcatului. Căci învierea din păcat nu e una psihologică, ci e una sacramental-ontologică. Numai în Taina Mărturisirii primim iertarea noastră de păcate și învierea noastră din morți, pentru că slava Lui o simțim adânc în întreaga noastră ființă. Dacă doar vrem iertarea Lui sau dacă ne închipuim că suntem iertați de El, trăim în propria noastră fantezie. Căci iertarea reală o simți atunci când ești dezlegat de păcatele tale în Sfânta Taină a Mărturisirii și când simți în tine slava lui Dumnezeu din belșug ca urmare a curățirii tale sacramentale de păcate.

Din acest motiv, când cel mort s-a ridicat și a început să vorbească, Domnul l-a dat pe el maicii sale [Lc. 7, 15]. Și, aici, maica noastră e Biserica! Pentru că adevărata conștiință este eclesială. Conștiința noastră ne învață numai la bine, adică la viața Bisericii lui Dumnezeu. Și noi putem trăi o viață sfântă numai în Biserica lui Dumnezeu. De aceea și Domnul l-a dat pe tânăr Bisericii, pentru ca Biserica să îl facă matur în viața lui de credință. Căci dacă nu te maturizezi în viața ta de credință, păcătuiești iar și iar copilărește sau tinerește, pentru că nu chibzuiești profund lucrurile.

Poporul L-a crezut Profet mare pe Domnul și a înțeles că Dumnezeu l-a cercetat [ἐπεσκέψατο] pe poporul Său [Lc. 7, 16, BYZ]. El le-a vorbit despre cele viitoare, dar nu ca un Profet, ci ca Dumnezeu întrupat, dar oamenii atât au putut să înțeleagă că este. Însă El, cu adevărat, l-a cercetat pe poporul Său, pentru că a venit cu mare grijă și atenție și delicatețe la noi, învățându-ne viața cu El. Și Domnul ne cercetează continuu cu mila Lui, pentru că El dorește ca să ne îndrepte continuu viața noastră.

Așadar, iubiții mei, noi trăim mereu zilele învierii noastre din morți. Trăim zile pascale, zile sfinte, zile dumnezeiești. Căci în orice zi trăim în noi cu Dumnezeu, avân-

du-L pe El în noi prin slava Lui, care e viața noastră cea veșnică. Și, fiind înviați din morți de către Dumnezeu, avem repulsie totală față de moarte, față de moartea ca rămânere în păcat. De aceea, Îl lăudăm pe Dumnezeul mântuirii noastre neîncetat, pentru că El e bucuria, pacea și împlinirea noastră. Și Îl slăvim pe El prin tot ceea ce facem, spunem și ne dorim, pentru că de la El și prin El sunt toate cele ale noastre. Amin!

Predică la Sfânta Cuvioasă Paraschevi [14 octombrie 2022]

Iubiții mei[73],

pelerinajul de anul acesta de la Iași, de la Sfânta Cuvioasă Paraschevi cea Nouă [Παρασκευὴ ἡ Νέα][74], a început sâmbătă, la ora 6, pe 8 octombrie 2022[75]. Și mii de oameni[76], ca în fiecare an, au venit să se închine la Sfintele ei Moaște cu credință și cu dragoste. Și alături de ea este cinstit anul acesta Sfântul Cuvios Paisii Velicikovskii [Паїсій Величковський][77], împlinindu-se anul acesta 300 de ani de la nașterea sa[78]. Iar dacă Sfântul Paisii, marele Isihast al Bisericii, s-a născut la Poltava [Полтава], în Ucraina[79], Sfânta Paraschevi s-a născut în Epivates [Επιβάτες], în Tracia[80], astăzi orașul numindu-se Selimpașa și fiind în nordul Tur-

---

[73] Începută la 8. 41, în zi de luni, pe 10 octombrie 2022. Soare, 14 grade, vânt de 13 km/ h.

[74] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[75] *Cf.* https://basilica.ro/pelerinaj-la-sf-parascheva-moastele-sfantului-cuvios-paisie-de-la-neamt-au-ajuns-la-iasi/.

[76] A se vedea: https://doxologia.ro/foto-pelerinii-la-pas-pe-calea-sfintilor-parascheva-paisie și https://basilica.ro/prima-zi-de-pelerinaj-la-cuvioasa-parascheva-in-cifre-si-imagini/.

[77] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Paisie_Velicicovschi.

[78] *Cf.* https://basilica.ro/pelerinaj-la-sf-parascheva-moastele-sfantului-cuvios-paisie-de-la-neamt-au-ajuns-la-iasi/.

[79] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Paisie_Velicicovschi și https://ro.wikipedia.org/wiki/Poltava.

[80] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

ciei, la 50 de km de Istanbul, de vechiul Constantinopol, fiind o stațiune cu plaje lungi de nisip[81].

Și Sfânta Cuvioasă Paraschevi, cea plină de iubire pentru Dumnezeu, s-a făcut Monahie la vârsta de 15 ani[82], pe când fratele ei, Eftimios, s-a făcut Monah[83] și mai apoi a fost hirotonit Episcop[84], el fiind Sfântul Eftimios [Εὐθύμιος] Izvorâtorul de Mir, Episcopul Maditosului, care e pomenit pe 5 mai[85]. Iar după ce a trăit timp de 5 ani într-o Mănăstire din Iraclia Pontică [Ἡράκλεια Ποντική][86], Sfânta Paraschevi a trăit într-o Mănăstire din pustia Iordanisului[87]. Un Sfânt Înger a trimis-o, însă, acasă la ea, pentru ca să îi folosească pe cei din patria sa[88]. De unde vedem grija lui Dumnezeu, prin Sfinții Săi, pentru oameni. Căci îi trimite pe Sfinții Lui ca să ne fie nouă de folos, pentru ca să ne ajute pe noi să ne mântuim. Iar El are grijă de noi în fiecare clipă a

---

[81] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Επιβάτες_Θράκης și https://ro.wikipedia.org/wiki/Epivat.

[82] *Cf. Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, Ed. IBMO, București, 2013, p. 5.

[83] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva după versiunea arabă a Patriarhului Macarie al Antiohiei (sec. XVII)*, cu studiu introd. și trad. din lb. arabă de Dr. Ioana Feodorov, Ed. Doxologia, Iași, 2010, p. 34.

[84] Idem, p. 35.

[85] *Cf. Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, op. cit., p. 3, https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3007/sxsaintinfo.aspx, https://el.wikipedia.org/wiki/Μάδυτος.

[86] *Cf.* Viața, *Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, op. cit., p. 6 și https://ro.wikipedia.org/wiki/Heraclea_Pontica.

[87] *Cf. Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, op. cit., p. 6.

[88] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva după versiunea arabă a Patriarhului Macarie al Antiohiei (sec. XVII)*, op. cit., p. 35.

vieții noastre, pentru că iubirea Lui cea veșnică pentru noi este nemăsurată.

S-a întors la Constantinopol și s-a închinat în marea Catedrală *Sfânta Sofia* și în alte Biserici ale cetății imperiale[89], printre care și în Biserica Vlahernelor[90], după care s-a întors în Epivatesul natal[91]. Și aici „a trăit ca o străină, ascunzându-se de ceilalți, ca să nu o cunoască [nimeni]. [Și] a viețuit acolo...până ce s-a mutat la Domnul"[92]. Iar atunci când a adormit avea numai 27 de ani[93]...Pentru că ceea ce contează e profunzimea vieții tale duhovnicești. Căci dacă te dărui cu totul lui Dumnezeu, El te umple de multă curăție și sfințenie, de multe harisme dumnezeiești.

De 381 de ani Sfintele ei Moaște sunt la Iași. Au fost aduse pe 13 iunie 1641[94]. Însă ea a trăit în sec. al 10-lea[95], Sfintele ei Moaște au fost găsite în mod minunat și au fost

---

[89] Ibidem.

[90] Idem, p. 36. A se vedea:

https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Vlaherne.

[91] Ibidem.

[92] Ibidem.

[93] *Cf.*

https://paginiortodoxe.tripod.com/vsoct/10-14-cv_parascheva.html și *Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, op. cit., p. 8.

[94] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi.

[95] Cum rezultă din Sinaxarul Sfântului ei frate, care a adormit în pace pe la 989-996:

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3007/sxsaintinfo.aspx.

Iar dacă fratele ei a murit la sfârșitul secolului al 10-lea, ea nu putea să trăiască în secolul al 11-lea, așa cum susține această sursă:

https://doxologia.ro/vietile-sfintilor/sinaxar/viata-sfintei-cuvioase-parascheva.

cinstite în Biserica *Sfinții Apostoli* din Epivates[96], apoi au ajuns la Tărnovo [Търново][97], după care la Beograd [Београд][98] și Constantinopol, la Constantinopol rămânând timp de 120 de ani[99]. Și de acolo au ajuns la Iași, unde sunt până azi! Dar până la noi, ea a rămas și în mijlocul grecilor și a bulgarilor și a sârbilor, pentru ca să îi ajute pe toți cu sfintele ei rugăciuni. Și ele au ajuns la Iași în semn de recunoștință, pentru că Patriarhul Partenios I cel Bătrân (1639-1644)[100], al 196-lea Patriarh al Constantinopolului[101], i le-a dăruit lui Vasile Lupu, Domnului Moldovei[102], pentru că i-a plătit de mai multe ori datoriile care îl apăsau[103]. Și „racla cu Cinstitele Moaște a fost transportată cu o corabie pe Marea Neagră, fiind însoțită de trei Mitropoliți greci (Ioanni-

---

[96] Ibidem.

[97] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi și https://ro.wikipedia.org/wiki/Veliko_Tărnovo.

[98] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi și https://ro.wikipedia.org/wiki/Belgrad.

[99] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi.

[100] Ibidem. A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Partenie_I_al_Constantinopolului.

[101] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_patriarhilor_ecumenici_ai_Constantinopolului.

[102] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_Lupu.

[103] N.[icolae] Iorga, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, vol. 1, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte, 1908, p. 314. Cartea e în două volume și o găsiți aici pentru download: https://archive.org/details/IstoriaBisericiiRomanestiSiAVietiiReligioaseARomanilorVol.1-2.

chios al Heracleei, Partenios al Adrianopolului și Teofanis al Paleopatrei). Ajungând la Galați, apoi la Iași, au fost întâmpinate de Vasile Vodă Lupu, de Mitropolitul Varlaam și de Episcopii de Roman și Huși, de cler și credincioși”[104].

Și după ce au stat în Mănăstirea *Sfinții Trei Ierarhi* până după incendiul din 26 decembrie 1888, când focul nu a atins Sfintele Moaște, ele au fost mutate în Catedrala Mitropolitană din Iași, unde sunt până azi[105], Sfânta Paraschevi umplându-ne de minunile sale cele mântuitoare pentru noi.

PS Acad. Melchisedec Ștefănescu, Episcopul Romanului, a publicat *Viața și minunile Cuvioasei Maicei noastre Parascheva cea nouă și istoricul sfintelor ei moaște* la București, în 1889, iar broșura sa are 65 de pagini[106]. Aceasta a fost reeditată recent[107], dar nu am din ea decât un extras. Și acesta amintește de marea minune din noaptea de 26 spre 27 decembrie 1888, când Sfintele Moaște ale Sfintei Paraschevi nu au fost arse de foc[108]. Pentru că ea și-a dorit să ne ajute pe noi în continuare de fiecare dată, atunci când sărutăm Sfintele sale Moaște. În condacul al 3-lea al Acatistului său se amintește de multele boli și primejdii de care ea ne-a

---

[104] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-cuvioase-parascheva-de-la-iasi. Am corectat textul citat.

[105] Ibidem.

[106] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Melchisedec_Ștefănescu.

[107] *Cf.* https://www.librariabizantina.ro/viata-si-minunile-cuvioasei-maicii-noastre-parascheva-cea-noua-si-istoricul-sfintelor-ei-moaste.

[108] În p. 19 din PDF, *cf.*

https://cdn4.libris.ro/userdocspdf/484/Viata%20si%20minunile%20cuvioasei%20maicii%20noastre%20parasheva%20cea%20Noua054.pdf.

izbăvit[109]. Fapt pentru care noi o socotim „mângâiere în necazuri și întărire de nădejde”[110] a noastră. Pentru că o simțim pe ea prezentă în viața noastră și întăritoare spre tot lucrul cel bun.

Prof. Rodica Murariu din Suceava mărturisește că a fost vindecată de Sfânta Paraschevi la vârsta de 13 ani, scoțând-o din coma profundă[111]. Un medic pneumolog mărturisește că a fost ajutat în toată viața lui de Sfânta Paraschevi: și la studii și la serviciu și în viața de familie[112]. Maricica a simțit-o în viața ei pe Sfânta Paraschevi ca mamă, ca prietenă și ca soră[113]. Și aceasta se petrece, pentru că Sfânta Paraschevi intră în mare intimitate cu noi și ne ajută în tot ceea ce facem.

Pe o doctoriță a scăpat-o de patima băuturii Sfânta Paraschevi[114]. Maicii Serafima, de la Mănăstirea Agapia, Sfânta Paraschevi i s-a arătat în vis și i-a spus să vină la ea[115]. Și ca una ce a participat la schimbarea veșmântului Sfintei Paraschevi, ea ne spune că Sfânta noastră are „părul lung, galben, pielea alb-gălbuie”[116], iar Sfintele ei Moaște miros frumos[117]. Și Sfintele Moaște miros frumos pentru că sunt

---

[109] *Cf.* https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfintei-cuvioase-parascheva.

[110] *Cf. Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași (14 octombrie)*, op. cit., p. 59.

[111] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor, vol. 3, Ed. Doxologia*, Iași, 2017, p. 39-40.

[112] Idem, p. 126.

[113] Idem, p. 127.

[114] Idem, p. 343.

[115] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, vol. 2, Ed. Doxologia, Iași, 2014, p. 70.

[116] Ibidem.

[117] Ibidem.

pline de slava lui Dumnezeu. E vorba de un miros duhovnicesc, care atestă sfințenia lor.

Ion simte că i se ușurează sufletul când se roagă la Sfintele ei Moaște[118]. Ioan Cristian Dumitrescu ne mărturisește că Sfânta Paraschivi îi ajută pe elevii și studenții care învață bine[119]. Pe o tânără a ajutat-o să intre cu 9, 19 la Facultatea de Farmacie[120].

Și în fiecare mărturie a pelerinilor se observă ajutorul real și delicatețea Sfintei Paraschevi în viața lor. Pentru că ea vine la noi în mod duhovnicesc și ne ajută în nevoile noastre reale, presante. De aceea, trebuie să ne rugăm Sfintei Paraschevi cu toată inima, spunându-i ei nevoile noastre. Așa după cum trebuie să ne rugăm tuturor Sfinților și Îngerilor lui Dumnezeu. Căci dacă ne vom ruga ei din inimă, vom fi auziți și întăriți de Sfânta Paraschevi în viața noastră.

– Și de ce vom fi auziți de ea?

– Pentru că Dumnezeu Se bucură să lucreze prin Sfinții și Îngerii Lui! Și când ne rugăm lor, Dumnezeu ne ascultă rugăciunea noastră, pentru că El știe că noi, prin încrederea în Sfinții și Îngerii Lui, Îl iubim pe El cu adevărat. Pentru că noi îi iubim pe ei, tocmai pentru că Îl iubim pe El mai întâi. Și ne încredem în Sfinții Lui Slujitori, pentru că Îl vedem pe El în ei. Și Dumnezeu e în Sfinții și Îngerii Lui, pentru că ei sunt plini de slava Lui. Și ei ne duc în continuu la El, la Dumnezeul nostru treimic, la Cel care a făcut și ține toate în existență și ne conduce pe noi la Sine.

Și pentru că El sălășluiește în mod tainic în toți Sfinții și Îngerii Lui, noi trebuie să învățăm mereu de la ei slujirea

118 Idem, p. 169.
119 Idem, p. 177.
120 Idem, p. 181.

Lui. Pentru că aceștia ne învață să Îl iubim pe El în mod desăvârșit și să ne dăruim cu totul Lui.

Și îmi închei predica de azi cu rugăciunea Sfintei Paraschevi către Născătoarea de Dumnezeu, pentru ca să vedem inima ei către Stăpâna lumii. Spusă la întoarcerea ei din Țara Sfântă, în Constantinopol, în fața Icoanei Născătoarei de Dumnezeu, cea făcătoare de minuni, din Biserica Vlahernelor[121][των Βλαχερνών[122]]: „Întru tine îmi pun toată nădejdea mea, Stăpâna și Doamna întregii lumi, ceea ce ești mai cuprinzătoare decât cerurile, mai cinstită și mai slăvită decât ființele cele de foc, nu mă lepăda pe mine, roaba ta, care din tinerețile mele am urmat și am slujit Fiului tău și Dumnezeu. Nu am altă nădejde, nu am alt acoperământ. Tu ești nădejdea și acoperământul meu, tu ești povățuitoarea și ocrotitoarea mea, păzitoarea vieții mele și turn neclintit. Cât timp am locuit în pustie, pe tine, Doamnă, te-am avut însoțitoare, iar acum sunt în lume. Ce alt ajutor voi avea, afară de tine, Preanevinovată Stăpână? Fii mie, smeritei, împreună-călătoare și cârmuitoare, călăuză și scăpare și întărire!”[123]. Amin!

---

[121] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva, după versiunea în limba greacă a lui Matei smeritul, Mitropolitul Mirelor*, trad., introd. și note de Laura Enache, Ed. Doxologia, Iași, 2012, p. 30.

[122] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Vlaherne.

[123] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva, după versiunea în limba greacă a lui Matei smeritul, Mitropolitul Mirelor*, op. cit., p. 30-31.

Predică la Duminica a XXI-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[124],

noi ne îndreptăm continuu viața noastră „prin credința lui Iisus Hristos [διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστου]” [Gal. 2, 16, BYZ]. Pentru că Evanghelia Lui este cea care ne învață pe noi să trăim creștinește. Și a trăi creștinește sau duhovnicește înseamnă a trăi lui Dumnezeu [Gal. 2, 19, BYZ]. Înseamnă a trăi împreună cu Dumnezeu, prin aceea că Îl purtăm în noi pe El, pe Cel care Se sălășluiește în noi prin slava Lui cea veșnică.

Dar a trăi împreună cu El tot timpul înseamnă a ne răstigni [Gal. 2, 20, BYZ] și a învia mereu împreună cu El. A lupta mereu împotriva patimilor noastre și a le birui cu harul Său. Căci numai fiind plini de slava Lui, Hristos trăiește în noi înșine [Ibidem]. Și noi Îl simțim pe El ca fiind viu și lucrător în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pentru că simțim slava Dumnezeului nostru treimic, care ne curățește, ne luminează și ne sfințește în mod continuu.

Prezența lui Dumnezeu în noi e reală și nu metaforică! E reală, atunci când simțim slava Lui în noi din destul. Și atunci știm că Dumnezeu e cu noi și în noi, pentru că slava Lui ne încredințează acest lucru. Și dacă știm că El este cu noi, prin simțirea slavei Sale, atunci viața noastră e plină de pace și de bucurie sfântă, pentru că nu ne mai temem de nicio ispită și de nicio răutate din partea demonilor și a

[124] Începută la 9. 34, în zi de miercuri, pe 12 octombrie 2022. Cer înnorat, 14 grade, vânt de 3 km/ h.

oamenilor, ci stăm mereu lipiți de Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, viața noastră în trup, viața de acum, e o viață trăită în credința Fiului lui Dumnezeu [Ibidem], în credința pe care El ne-a revelat-o nouă, Bisericii Sale. Și credința Lui este sămânța [τὸν σπόρον] Semănătorului [Lc. 8, 5, BYZ]. Dacă disprețuiești sămânța, atunci nu vei ști niciodată ce răsare din ea, ce viață sfântă răsare din sămânța Lui, din cuvintele Sale. Dar dacă primim cuvintele Lui și le lucrăm pe ele, atunci vom vedea ce iese din ele, ce se revarsă din ele în noi înșine. Pentru că acestea, cuvintele Lui, ne schimbă în mod radical, dacă le primim în sufletul nostru.

Cuvintele Lui trebuie să rodească în noi [Lc. 8, 8, BYZ]! Pentru că trebuie să facem faptele credinței, cele care ne îndreaptă pe noi continuu. Și pe măsură ce le acceptăm și le lucrăm cu bucurie în viața noastră, cuvintele Lui sunt izvor de viață, de bucurie, de pace, de sfințenie continuă. Pentru că cuvintele Lui ne umplu de slava Lui, cea care izvorăște veșnic din persoana Sa. Și când ne umplem de cuvintele Lui, transformându-le în faptele mântuirii noastre, ele ne unesc interior cu Dumnezeul nostru, cu Cel ce ne face pe noi vii întru El. De aceea, rodirea credinței e unire cu Dumnezeu, pentru că credința în El ne unește pe noi cu El.

Viața cu Dumnezeu este numită de Domnul „viață veșnică [ζωὴν αἰώνιον]" [In. 17, 2, BYZ]. Și viața veșnică este slava lui Dumnezeu, pe care o simțim în noi înșine. Tocmai de aceea, noi trăim încă de aici viața veșnică, viața cu Dumnezeu, pentru că avem în noi slava Lui cea veșnică, adică viața Lui. Și viața bisericească, viața noastră cu Dumnezeu în Biserică, este viață veșnică, pentru că ea se va permanentiza în veșnicie, odată cu moartea noastră trupească.

Iar lupta noastră interioară pentru a ne curăți de patimi și pentru a trăi în slava lui Dumnezeu e lupta capitală

a vieții noastre, pentru că e lupta noastră pentru viața cea veșnică. Cei care vor să cucerească lumea asta își fac relații, fac afaceri, fac bani, zidesc în continuu...Dar și noi ne zidim interior în continuu! Pentru că lupta noastră e pentru a dobândi slava Lui în noi înșine și pentru a o păstra în noi tot timpul și pentru a ne sfinți tot timpul în slujirea lui Dumnezeu. Căci a sta în slava Lui înseamnă a trăi viața cea veșnică, care e o cunoaștere continuă a Dumnezeului nostru treimic.

Pentru că Domnul, în In. 17, 3, când vorbește despre cunoașterea Tatălui și a Fiului, implicit și de cunoașterea Sfântului Duh, se referă la o cunoaștere interioară a Dumnezeului treimic, la cunoașterea Lui prin slava Sa. Căci a cunoaște că Dumnezeu e Tată, Fiu și Sfânt Duh e începutul mântuirii noastre, dar cuprinsul și împlinirea ei este umplerea noastră continuă de slava Treimii și de toate faptele sfințeniei lui Dumnezeu, prin care vom intra întru Împărăția Sa cea veșnică. Pentru că aici începem viața cu El, viața veșnică cu El, pe care o vom trăi veșnic în Împărăția Sa cea veșnică.

Și începem aici viața cu El, pentru că Biserica Lui e divino-umană. Aici noi ne umplem de viața Lui, pentru ca să fim veșnic cu El. Însă, a nu dori să ne umplem de slava Lui în Biserică, înseamnă a nu accepta învierea noastră din morți, înseamnă a nu dori viața cea veșnică. Și prin asta ne aruncăm în Iad, în moartea cea veșnică, pentru că nu vrem să trăim dumnezeiește pe pământ, așa cum dorește Dumnezeu.

Așadar, ce trebuie să facem? Să primim cuvintele Lui! Căci, dacă le primim, noi Îl cunoaștem pe Dumnezeu [In. 17, 8, BYZ] și suntem ai lui Dumnezeu [In. 17, 9, BYZ]. Suntem Biserica cea una a lui Dumnezeu [In. 17, 11, BYZ]. Pentru că Biserica Lui îi cuprinde pe toți cei ortodocși, pe toți cei

credincioși Lui, din toate neamurile lumii. Și dacă trăim în noi cu slava Lui cea veșnică, atunci avem bucuria cea împlinită [τὴν χαρὰν πεπληρωμένην] a Domnului în noi înșine [In. 17, 13, BYZ], pentru că El e în noi prin slava Lui. Și prezența Lui în noi prin slava Lui e împlinirea Sa, dar și a noastră, pentru că aceasta arată că noi trăim cu Hristos și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, că noi trăim duhovnicește pe pământ și nu trupește.

Sfântul Serafim din Sarov și Sfântul Siluan Atonitul, atunci când vorbeau despre dobândirea Duhului Sfânt ca scop și împlinire a vieții noastre, se refereau la simțirea slavei lui Dumnezeu în noi înșine. Slavă pe care Domnul o numește în rugăciunea Sa „viață veșnică" [In 7, 2, BYZ], iar pe care Sfântul Lucas o numește „puterea Domnului [δύναμις Κυρίου]" [Lc. 5, 17, BYZ]. De aceea, „toată mulțimea căuta a se atinge de El [πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι Αὐτοῦ]! Că putere ieșea din El și îi vindeca pe toți [ὅτι δύναμις παρ' Αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας]" [Lc. 6, 19, BYZ] cei bolnavi. Iar puterea Lui este slava Sa cea veșnică, care ne umple pe noi de curățire, de luminare și de sfințenie.

Pentru aceasta, iubiții mei, trebuie să ne lăsăm mereu pătrunși de slava Lui la orice Slujbă și rugăciune a Bisericii! Trebuie să ne osândim mereu pe noi înșine, trebuie să ne umilim mereu, trebuie să ne smerim mereu înaintea Domnului ca să fim proprii venirii Lui în noi prin slava Sa! Căci El vine și locuiește la cei simpli cu inima, la cei plini de cugetarea la El, la cei smeriți și iertători, la cei plini de bunătate și de iubire sfântă. Iar fiecare dintre noi putem să Îl primim pe El în noi și să trăim cu El tot timpul vieții noastre. Căci El este viața și împlinirea noastră. Amin!

Predică la Duminica a XXIII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[125],

Dumnezeul nostru, „pentru iubirea Sa cea multă [cu] care ne-a iubit pe noi [διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην Αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς]” [Efes. 2, 4, BYZ], pentru iubirea Sa indescriptibilă și veșnică ce o are pentru noi, ne-a făcut vii împreună cu Hristos [συνεζῳοποίησεν τῷ Χριστῷ] [Efes. 2, 5, BYZ] Dumnezeu, pentru că ne-a umplut de slava Lui cea veșnică. Și ne-a făcut vii și suntem vii prin slava Lui, pentru că mai înainte eram „morți [prin] fărădelegile [νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν]” [Efes. 2, 5, BYZ] noastre. Și Dumnezeu ne-a făcut vii prin Botezul nostru sacramental, pentru că ne-a umplut de slava Lui, și ne învie mereu din moartea păcatelor noastre de fiecare dată când ne spovedim păcatele noastre Duhovnicului nostru. Căci Taina Mărturisirii este continua noastră înviere din morți, adică din păcatele și fărădelegile noastre.

Fără iertarea păcatelor noastre în Taina Mărturisirii, noi nu putem avea viață duhovnicească. Pentru că înnoirea Botezului nostru se face prin Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii, unde noi ne recunoaștem cu totul păcătoși, iar Dumnezeu ne iartă și ne umple de slava Lui. Și când Sfântul Pavlos accentuează și ne spune: „[prin] har sunteți mântuiți [χάριτί ἐστε σεσωσμένοι]” [Efes. 2, 5, BYZ], el ne spune că

---

[125] Predică începută la 7. 23, în zi de miercuri, pe 19 octombrie 2022. Cer senin, 6 grade, vânt de 5 km/ h.

Domnul ne-a iertat toate în Dumnezeiasca Taină a Botezului și ne-a dăruit slava Lui, după cum, prin mărturisirea păcatelor noastre, în Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii, iarăși ne iartă pe noi în dar sau prin harul sau slava Lui.

Căci dacă suntem sinceri cu totul cu Dumnezeul nostru și ne încredem în El întru toate, slava Lui, care e darul Său cel prea mare pentru noi, e mântuirea noastră continuă. Pentru că numai stând mereu în slava Lui, având slava Lui mereu în noi, putem să ne mântuim continuu, adică să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim în fiecare zi a vieții noastre.

Căci mântuirea noastră e viața noastră cu Dumnezeu. Mântuirea noastră e prezența Lui mereu în noi prin slava Lui și trăirea noastră împreună cu El. Și slava Lui e darul [τὸ δῶρον] Său [Efes. 2, 8, BYZ], pentru că am fost „zidiți în Hristos Iisus spre faptele cele bune [κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς], pe care Dumnezeu le-a pregătit mai înainte [οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός], pentru ca să umblăm în[tru] ele [ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν]" [Efes. 2, 10, BYZ].

Slava Lui e zidirea noastră în Hristos Iisus, pentru că prin ea putem să săvârșim faptele cele bune dorite de Dumnezeu. Și noi trebuie să umblăm în faptele cele bune, săvârșindu-le neîncetat, pentru că ele sunt voia lui Dumnezeu. Și El a pregătit virtuțile sfințeniei de mai înainte, din veșnicie, pentru că ele sunt viața cea sfântă a creștinilor.

Iar „Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, arătându-Și dragostea Sa față de noi, a pătimit pentru toată omenirea și tuturor le-a dăruit la fel nădejdea învierii"[126] lor. Însă ține „de fiecare să se facă pe sine vrednic fie de slavă,

---

[126] Filocalia românească, vol. 2, trad. din gr., introd. și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2008, p. 76.

fie de chinuri"[127]. Căci ține de noi, de faptele noastre, mântuirea sau chinuirea noastră veșnică. Pentru că vom avea parte de viața în slava Lui cea veșnică, numai dacă de acum trăim în slava Lui. Și a trăi în slava Lui e darul Său, pentru că am primit slava Lui în dar la Botezul nostru. Și o reprimim iar și iar de fiecare dată când ne spovedim și ne împărtășim cu Domnul, pentru că El ne dăruie iertarea Lui mereu și ne umple de slava Lui pe măsura vieții noastre ascultătoare de El.

Însă, dacă nu Îl ascultăm pe El și I ne împotrivim Lui, ajungem să ne demonizăm. Ajungem să fim ca cel ce avea în el „demoni de multe vremuri [δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν]" [Lc. 8, 27, BYZ], care era demonizat de mulți ani. Și am prezentat în *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 1)* ce spunea demonul din sora Maria în timp ce ea era exorcizată[128]. Cum îi cerea să se distreze, să plece din Mănăstire, să Îl blesteme pe Domnul și să se lepede de El, pentru ca să o lase în pace[129] și, cum, pe de altă parte, îl topea slava lui Dumnezeu[130] pe care o simțea la Dumnezeiasca Liturghie. Pentru că demonii știu că păcătuiesc, dar știu și că îi așteaptă chinul cel veșnic pentru păcatele lor făcute cu știință, din răutate și invidie. De aceea, demonul L-a rugat pe Domnul: „Mă rog de Tine [Δέομαί Σου], să nu mă chinui [μή με βασανίσῃς]!" [Lc. 8, 28, BYZ].

Pentru că chinurile sunt pentru cei care păcătuiesc fără se pocăiască de păcatele lor! Dar cei care umblă în faptele lui Dumnezeu, pe care El le dorește, în faptele sfințeniei,

---

[127] Ibidem.

[128] Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 1)*, Teologie pentru azi, București, 2022, p. 123-127.

[129] Idem, p. 123-124.

[130] Idem, p. 124.

aceia trăiesc întru slava Lui. Și cel care e om cuvios, acela e îmbrăcat [ἱματισμένον] în slava lui Dumnezeu și e întreg la minte [σωφρονοῦντα], pentru că stă la picioarele [παρὰ τοὺς πόδας] Domnului [Lc. 8, 35, BYZ]. Și stă la picioarele Lui, pentru că ascultă de El tot timpul.

– Însă, ce ne învață demonii?

– Ne învață „mânia fără judecată, poftirea fără minte, închipuirea pripită”[131]. Ne învață să ne mâniem și să poftim fără rațiune, fără minte și să ne imaginăm repede păcatele. Ne învață cele potrivnice lui Dumnezeu, adică potrivnice faptelor celor bune și mântuitoare. Și prin asta știm că un lucru e rău, că e potrivnic lui Dumnezeu: pentru că ne tulbură, ne scoate din voia Lui, ne aruncă în neorânduială interioară.

De aceea, iubiții mei, a dori viața cu Dumnezeu înseamnă a trăi mereu întru faptele cele bune poruncite de către El. Căci ceea ce ne dorim, aceea trebuie să și facem. Iar toate faptele cele bune sunt faptele mântuirii noastre. Și prin fiecare dintre ele ne umplem de slava Lui și ne bucurăm întru El. Iar „lui Dumnezeu Îi plac iubirea, cumpătarea, contemplația și rugăciunea, iar trupului, lăcomia pântecelui, necumpătarea și cele ce le sporesc pe acestea”[132]. Și dacă dorim să le facem pe cele iubite de Dumnezeu, atunci ne umplem de iubirea Lui. Amin!

---

[131] Filocalia românească, vol. 2, ed. cit., p. 107. Am construit textul citat pe baza textului din cap. 5.

[132] Idem, p. 108.

Predică la pomenirea Sfinților Dimitrios și Dimităr [26-27 octombrie 2022]

Iubiții mei[133],

Sfântul Mare Mucenic Dimitrios [Δημήτριος ὁ Μεγαλομάρτυρας], Izvorâtorul de mir [ὁ Μυροβλύτης], grecul, cel născut și martirizat la Tessalonichis [Θεσσαλονίκης][134]/ Salonic[135], ne învață prin viața sa că a fi într-un post de conducere nu este un lucru rău, ci unul bun, dacă ești un om credincios și corect și capabil. Dacă ești un om meritoriu. Pentru că el, cel pomenit pe 26 octombrie, a fost Proconsulul Tessalonicului[136], guvernând provincia din jurul acestui oraș roman[137].

Cu alte cuvinte, dacă ești Președinte, Senator, Deputat, Prefect, Primar nu este un lucru rău, însă trebuie să fii capabil pentru această demnitate publică! Pentru că nu ești pus acolo pentru ca să te căpătuiești, ci pentru ca să-ți ajuți poporul tău. Ești pentru ca să slujești și nu pentru ca să fii slujit! Și dacă uiți acest lucru, atunci nu ești un factor de progres pentru poporul tău, ci o calamitate. Un om de care oamenii își vor aduce aminte cu sarcasm.

---

[133] Începută la 14. 28, într-o zi de sâmbătă, pe 22 octombrie 2022. Cer parțial înnorat, 19 grade, vânt de 3 km/ h.

[134] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/990/sxsaintinfo.aspx și https://en.wikipedia.org/wiki/Demetrius_of_Thessaloniki.

[135] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Salonic.

[136] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Demetrius_of_Thessaloniki și https://en.wikipedia.org/wiki/Proconsul.

[137] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/proconsul/definitii.

Iar Sfântul Dimitrios a ocupat această înaltă funcție în Imperiul Roman de foarte tânăr, atâta timp cât a trăit doar 36 de ani: între 270-306. Și dacă de foarte tânăr ajungi într-un post de conducere, dacă ajungi acolo în mod corect, atunci ești un briliant. Ești un om extraordinar, pentru că, în ciuda vârstei tale, tu poți să faci lucruri foarte bune, pline de echilibru și viziune. Iar oamenii care au făcut lucruri extraordinare în istorie au fost de acest tip: care de tineri au strălucit și au tras lumea după ei, spre perspectiva lor de a vedea viitorul. Căci un lider nu e un funcționar în primul rând, ci un om care știe unde trebuie să ajungem, care știe pașii reali spre viitorul nostru.

Iar dacă Sfântul Dimitrios, în ciuda vârstei sale, era un guvernator creștin, un om al Bisericii, asta înseamnă că ne putem asuma oricând o demnitate publică, dacă Dumnezeu ne luminează spre acest lucru.

Fiindcă, un creștin, atunci când vrea să înceapă o afacere, când vrea să intre în politică, când dorește să facă o școală, când dorește să se căsătorească, când dorește să se hirotonească, când vrea să meargă într-o călătorie, când vrea să facă un lucru însemnat în viața lui trebuie să aștepte voia lui Dumnezeu cu el. Căci Dumnezeu ne luminează în mod minunat, atunci când noi dorim să facem ceva anume împreună cu El. Și ne luminează foarte repede cu privire la acel lucru, pentru că El dorește să le facem pe toate ale noastre dimpreună cu El.

Dar când vrei să parvii, când faci toate păcatele pentru ca să ajungi într-o demnitate publică, nu conduci împreună cu Dumnezeu, ci după mintea ta îngustă. Și de aici toate problemele care urmează!...Pentru că Dumnezeu dorește ca noi să trăim bine cu adevărat, să trăim duhovnicește, să trăim bisericește și acest lucru e posibil, dacă ascultăm voia Lui în fiecare clipă a vieții noastre. Dar dacă ne autono-

mizăm față de El, dacă facem voia noastră în loc de voia Lui, suntem o calamitate, suntem un dezastru oriunde am fi și orice am face. Pentru că nu știm cu adevărat ce trebuie să facem potrivit funcției noastre.

Și parvenitul atunci înțelege ce-a făcut, când, fiind pus în funcție, nu știe ce să spună și ce decizii să ia. Și de ce nu știe? Pentru că nu s-a pregătit niciodată pentru viață și pentru răspunderile atât de importante ale unei demnități publice.

Sfântul Dimitrios însă, cel profund creștin, nu numai că era guvernatorul provinciei și era foarte tânăr, dar casa lui și-a transformat-o într-o casă de teologie. Pentru că el avea ucenici teologi, ucenici pe care îi învăța voia lui Dumnezeu în casa sa. Și avem această extraordinară și Sfântă Icoană cu el, predicând în școala de teologie din casa sa[138]:

---

[138] Am preluat-o de aici:
http://3.bp.blogspot.com/-bILzYxSE2Lg/Up1RqdmVH-I/AAAAAAAAITk/9EM9EZ4InAQ/s1600/dsc00578umobytphf5.jpg.

Și vedem în această Sfântă Icoană că se subliniază faptul că unii dintre ucenicii lui erau Sfinți. Și cine sunt Sfinții lui ucenici? Sunt Sfintele Mucenice Anisia [Ἀνυσία[139]], Matrona [Ματρώνα[140]], Hionia [Χιονὶα], Agapi [Ἀγάπη] și Irini [Εἰρήνη][141], dimpreună cu Sfinții Mucenici Alexandros [Ἀλέξανδρος[142]], Luppos [Λοῦππος[143]] și Nestor [Νέστωρ[144]][145].

Cu alte cuvinte, atunci când vrei să Îi slujești lui Dumnezeu, nu numai că ai timp să îți faci bine munca ta de demnitate publică, dar îți faci timp mereu și pentru a veni la Biserică și pentru a face fapte bune, dar și pentru a-i învăța pe alții dreapta credință. Căci munca ta nu exclude credința ta, ci o presupune, pentru că o are ca fundament de neclintit. Iar Sfântul Dimitrios ne învață că oricine am fi și în orice funcție am fi puși, noi trebuie să fim creștini și să acționăm duhovnicește în fiecare clipă a vieții noastre. Căci el îi învăța teologie pe oameni, îi învăța adevărul credinței care ne mântuie pe noi și scopul vieții noastre e tocmai acesta: să trăim după voia lui Dumnezeu.

---

[139] Pomenită pe 30 decembrie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1565/sxsaintinfo.aspx.

[140] Pomenită pe 27 martie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2465/sxsaintinfo.aspx.

[141] Pomenite pe 16 aprilie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2668/sxsaintinfo.aspx.

[142] Pomenit pe 7 noiembrie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1119/sxsaintinfo.aspx.

[143] Pomenit pe 27 octombrie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1000/sxsaintinfo.aspx.

[144] Pomenit pe 27 octombrie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/999/sxsaintinfo.aspx.

[145] *Cf.*
http://full-of-grace-and-truth.blogspot.com/2008/10/life-of-st-demetrios-myrrh-flowing.html.

Mâine, pe 27 octombrie, e pomenit Sfântul Cuvios Dimităr Basarbovschi [Димитър Басарбовски][146], bulgarul, Părintele nostru, spre care creștinii ortodocși sunt în pelerinaj sfânt în aceste zile. Și viața lui ne învață că a fi păstor de vite e un lucru bun, dacă ești în același timp și un om profund credincios. Pentru că Sfântul Dimităr a fost „păstor de vite în satul său natal”[147]. Cu alte cuvinte, e bine să fii fermier, agricultor, gospodar. E bine să ai animale, să cultivi pământul, să crești păsări, să crești pești, să crești albine și viermi de mătase, e bine să îți vinzi produsele tale și să faci mâncare din ele, mâncare bună, care să hrănească pe mulți, dar munca pământului nu trebuie să te facă necredincios și avar, ci bun, înțelegător și darnic față de toți. Pentru că Sfântul Dimităr, după cum vedem din cazul omorârii puilor de pasăre[148], era un om profund sensibil și milos, deși păștea vitele satului. Adică nu trebuie să fii bădăran și rău ca să crești vite, ci poți fi bun și credincios și să îți crești vitele cu bucurie și cu pace și cu rugăciune.

Așadar, avem un guvernator, un om politic și militar, pe 26 octombrie, care și-a făcut din casa lui o casă de teologie și a fost martirizat în închisoare prin străpungerea lui cu sulițele, pe când, pe 27 octombrie, avem un fost păstor

---

[146] *Cf.* https://bg.wikipedia.org/wiki/Димитър_Басарбовски.

[147] *Cf.*

https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Dimitrie_cel_Nou și

https://doxologia.ro/liturgica/vietile-sfintilor/viata-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor-ale.

[148] Într-o zi, pe când umbla după vitele satului, a strivit, din neatenție, puii dintr-un cuib de pasăre. De aceea, plin de durere, și-a pedepsit piciorul cu care le-a omorât cu neîncălțarea timp de 3 ani, indiferent dacă era vară sau iarnă, *cf.*

https://doxologia.ro/liturgica/vietile-sfintilor/sfantul-mare-mucenic-dimitrie-sfantul-cuvios-dimitrie-cel-nou.

de vite, care mai apoi s-a făcut Monah și a murit de unul singur, între două pietre[149], fără să îl îngroape cineva.

Și mulți dintre noi, care au sau nu au copii, își pun problema morții...Se gândesc la cum vor trăi până la sfârșit, la cum vor muri, la cine îi va îngropa, la cine îi va pomeni după moarte...Însă viața Sfântului Cuvios Dimităr ne spune altceva: că gândul nostru trebuie să fie numai la Dumnezeu și că nu are rost să ne facem griji, pentru că ele sunt deșarte! Un Sfânt contemporan nouă spunea că rugăciunea e lipire permanentă de Dumnezeu, care nu suportă nicio distanțare interioară față de El. Iar dacă noi am trăi așa, rugându-ne mereu și dorindu-L numai pe El, Dumnezeu ar rândui toate ale noastre în mod minunat. Pentru că atunci când ne va fi greu, El ne va trimite ajutor, iar atunci când am fi pe punctul de a muri, El ne-ar aduce oameni lângă noi care să ne ajute și să ne pregătească creștinește. Și sunt enorm de multe exemplele de Sfinți ai Lui, cărora, deși trăiseră ani îndelungați de unii singuri, când li s-a apropiat clipa morții, Dumnezeu le-a trimis pe oamenii Lui ca să îi spovedească și să îi împărtășească și să îi înmormânteze cu pace. Căci El nu îi uită niciodată pe Slujitorii Lui!...Și dacă suntem Slujitorii Lui, El va rândui în mod prea-minunat toate cele ale vieții noastre.

În Acatistul Sfântului Dimitrios ni se spune că pe Leontios l-a certat, atunci când a vrut să ia o parte din Sfintele sale Moaște (condacul al 10-lea), pe când, altădată, au ieșit foc și scântei din Sfintele sale Moaște și i-a oprit să împartă Sfintele lui Moaște (icosul al 11-lea), care sunt

---

[149] *Cf.* https://doxologia.ro/liturgica/vietile-sfintilor/viata-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor-ale.

izvorâtoare de mir[150]. Pe când, Sfintele Moaște ale Sfântului Cuvios Dimităr au strălucit, atunci când erau în apa Lomului, încât oamenii au crezut că au de-a face cu o comoară[151]. Numai că nu era vorba de aurul pământesc, ci de cel duhovnicesc, de aurul Sfintelor sale Moaște. Iar acest aur al sfințeniei este foarte căutat astăzi. Pentru că atât la Tessalonic[152], cât și la București[153], oamenii vin să se închine la cei doi Sfinți ai lui Dumnezeu, Dimitrios și Dimităr, Părinții noștri, așteptând de la ei rugăciune, miluire, vindecare, călăuzire. Și dacă vrem să ne sfințim viața noastră, atunci trebuie să învățăm acest lucru de la Sfinții Lui și să mergem împreună cu ei spre Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, cei care au fost învățați de Dumnezeu ca să își trăiască viața ca pe un pelerinaj, au înțeles că umblarea împreună cu Dumnezeu e plină de minuni și de împlinire dumnezeiască. Ideea de concediu, de vacanță, de relaxare, de uitare a toate nu are de-a face cu pelerinajul, pentru că pelerinajul e o călătorie sfântă, o călătorie pentru împlinire duhovnicească. E o călătorie în care te nevoiești și înveți, te smerești și te luminezi, în care te împlinești și te umpli de pace, în care te manifești ca un om al lui Dum-

---

[150] *Cf.* https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfantului-mare-mucenic-dimitrie-izvoratorul-de-mir.

[151] *Cf.* https://doxologia.ro/liturgica/vietile-sfintilor/viata-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor-ale și https://ro.wikipedia.org/wiki/Rusenski_Lom.

[152] A se vedea: https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/cinstitele-moaste-ale-sfantului-mare-mucenic-dimitrie-izvoratorul-de-mir.

[153] Idem: https://doxologia.ro/pateric/moastele-sfantului-dimitrie-cel-nou-facatoare-de-mari-minuni.

nezeu, ca un om profund recunoscător pentru fiecare clipă a vieții sale.

Dacă voi pleca vreodată la Roma, voi căuta mai întâi catacombele Bisericii[154]. Fiind un om erudit, fiind scriitor și pictor, mă vor interesa și bibliotecile, muzeele, vestigiile, cultura contemporană a Italiei, dar, pentru că sunt mai întâi de toate Preot și Teolog, pe mine mă interesează Biserica lui Dumnezeu din Italia. Biserica din trecut și din prezent. La fel, dacă voi merge în Israel, în Grecia, în Athos, în Serbia, în Bulgaria, în Rusia, în orice țară creștină, eu voi căuta Biserica lui Dumnezeu mai întâi de toate, pentru că eu sunt în pelerinaj continuu.

Pentru că pe fiecare zi eu citesc online despre Biserica lui Dumnezeu de pretutindeni, despre trecutul și prezentul ei și mă bucur de orice realizare a întregii lumi. Pentru că orice noutate de undeva anume, în cele din urmă, va ajunge și la mine și îmi va lărgi perspectiva asupra vieții. Și asta înseamnă a trăi și a gândi la nivel universal și nu parohial! Când te interesează doar de locul unde trăiești și de ceea ce faci tu, lași totul în afara ta. Dar când incluzi întreaga lume în tine, în modul tău de a trăi și de a munci, atunci nimic nu îți este indiferent, pentru că în măsura în care poți să afli, tu ești interesat de tot ceea ce se petrece pe lume.

Mulți, văzând avalanșa de informații a lumii noastre, vor să o cuprindă pe toată, lucru care e imposibil. Așa cum nu poți să oprești imensitatea unui fluviu, la fel nu poți opri ritmul în care se publică, se citește, se dezbate, se prezintă informații de tot felul. Însă, dacă am fi luminați de Dumnezeu, am ști ce ne trebuie. N-am mai dori să cuprindem denecuprinsul a tot ce se publică și se dezbate, ci am vedea, ca în apa Lomului, doar ce strălucește teologic, doar ceea ce

---

[154] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Catacombele_din_Roma.

ne liniștește duhovnicește. Căci Sfântul Dimitrios, având lumea la picioare, putea să petreacă, să se distreze, să se amuze, dar el a ales să facă teologie. A ales să îi învețe pe oameni voia lui Dumnezeu în casa sa. După cum eu aleg să fac din timpul meu predică, carte, expunere online, extinzându-mi existența și casa pe tot mapamondul. Pentru că pot fi citit de oriunde, deși eu scriu dintr-un loc anume, și pot fi iubit și apreciat de mulți, deși nu ne-am întâlnit niciodată. Și aceasta, pentru că și alții, ca și mine, trăiesc cu Dumnezeu, se bucură de oamenii Lui și, când găsesc pe cineva care face voia Lui, nu mai știu cu ce să îl ajute în această slujire a sa.

Căci oamenii lui Dumnezeu se bucură de adevăr, de dreptate, de pace, de curăție, de sfințenie. Oamenii lui Dumnezeu se bucură când văd că cineva muncește, se străduiește continuu, se dăruie continuu, se sfințește continuu. Și se bucură, pentru că înțeleg că ei au învățat toate acestea de la Sfinții Lui, cu care ei înșiși trăiesc.

Dumnezeu să ne lumineze pe fiecare în parte și pe toți la un loc, pentru ca să facem voia Lui! El să ne întărească în fiecare zi și în tot ceea ce facem, pentru ca să Îi slujim Lui cu bucurie sfântă! Căci viața care ne împlinește e viața care ne bucură și ne odihnește duhovnicește. Iar viața aceasta, viața cu Dumnezeu, e continuul pelerinaj spre El, cel făcut dimpreună cu El. Amin!

Predică la Duminica a XXII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[155],

fariseilor celor iubitori de bani și care își băteau joc de Domnul [Lc. 16, 14, BYZ], El le-a spus: „Voi sunteți cei care vă îndreptați pe voi înșivă înaintea oamenilor [Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων], dar Dumnezeu cunoaște inimile voastre [ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν]. Că[ci mintea] cea înălțată în[tru] oameni [ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν], urâciune [este] înaintea lui Dumnezeu [βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ]" [Lc. 16, 15, BYZ].

Căci cei care pozează pentru oameni, care doresc să fie crezuți Sfinți de către oameni, ei fiind păcătoși, n-au niciun câștig, pentru că Dumnezeu le știe inima lor rea. Pentru că mintea înălțată, înfumurată, mândră nu e o bucurie pentru Dumnezeu, ci o urâciune. Dar mintea care își recunoaște păcatele și care cere mereu mila Lui, aceea e o frumusețe mare înaintea lui Dumnezeu. Pentru că El, celor ce se pocăiesc și se smeresc continuu, le dăruie slava Lui din belșug. Și slava Lui cea veșnică e frumusețea cea negrăită a oamenilor lui Dumnezeu.

De aceea, când Domnul ne vorbește despre Lazaros și despre starea lui dureroasă, dar și despre starea de nesimțire a bogatului, nu ne vorbește despre realități pe care nu le cunoaștem, ci despre unele pe care le întâlnim la tot pasul. Și ne vorbește despre ele pentru ca să ne arate că Dumnezeu e atent la toată viața noastră socială și interioară. E atent la

[155] Începută la 10. 42, pe 25 octombrie 2022, într-o zi de marți. Soare, 14 grade, vânt de 5 km/ h.

ce face fiecare, la cum se raportează fiecare față de ceea ce are, dar și la cum se raportează la cei din jurul său. Și Dumnezeu ne relatează ceva din apropiere, ceva ce putea fi văzut: despre situația unui om scăpătat, care zăcea pe străzi și aștepta să mănânce de pomană. Lazaros [Λάζαρος] era sărac și neajutorat, era bolnav și acoperit cu răni [Lc. 16, 20, BYZ]. Și el „fusese aruncat către porțile sale [ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ]" [Lc. 16, 20, BYZ] ale bogatului. Iar Sfântul Lazaros nu dorea nimic mai mult decât să se sature din fărâmiturile care cădeau de la masa bogatului [Lc. 16, 21, BYZ].

Unul risipea tot timpul, trăia în exces, pe când altul dorea resturile de la masă, cele care se aruncau câinilor. Și Λάζαρος vine de la אֶלְעָזָר [El-azar] și înseamnă Dumnezeu a ajutat[156]. Pentru că istoria nu înseamnă toată viața noastră! Noi, în istorie, abia ne începem viața noastră, pentru că în veșnicie ne trăim în mod deplin cea mai mare parte a vieții noastre, care e veșnică. De aceea, când a murit Sfântul Lazaros, el nu a fost dus în Iad de către Sfinții Îngeri, așa cum a fost dus bogatul cel nemilostiv și indiferent față de alții [Lc. 16, 23, BYZ], ci a fost dus „întru sânul lui Avraam [εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ]" [Lc. 16, 22, BYZ], adică în Împărăția Lui, dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Căci Dumnezeu l-a ajutat pe Lazaros, pe cel neajutorat, dar l-a coborât în Iad pe bogatul cel neomenos. Pentru că atunci când nu mai ești om cu oamenii, când, datorită păcatelor tale, devii rece și respingător, atunci te faci asemănător demonilor. Pentru că demonii nu ne iubesc și nici nu ne doresc vreodată binele, ci numai răul. Dar noi, când trăim răul ca și când ar fi un bine, atunci devenim respin-

---

[156] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Lazarus_(name) și https://ro.wikipedia.org/wiki/Lazăr_(nume).

gători, devenim urâți și pentru Dumnezeu și pentru oameni, pentru că pervertim totul în jurul nostru, atâta timp cât noi înșine ne-am strâmbat, ne-am pervertit interior, ne-am corupt. Și oamenii plini de întuneric, de corupție interioară, își apără modul lor stricat de-a fi. Căci ei, fiind pătimași, îți prezintă viața prin culorile urâte ale patimilor lor.

De aceea, Dumnezeu ne sfătuiește să nu ne împrietenim cu păcătoșii notorii, cu cei care păcătuiesc și se laudă cu păcatele lor, ci să ne împrietenim cu cei care se pocăiesc continuu pentru păcatele lor. Pentru că omul care cunoaște pocăința, cunoaște și durerea pentru păcate. Căci, după păcat, nu vine triumful, ci dezamăgirea și golirea noastră de bucurie. De aceea, cine se pocăiește, acela se vindecă și se înnoiește. Cine se pocăiește, acela se sfințește. Dar cine își ascunde păcatele și pozează a om Drept, acela rămâne în moartea lui, în Iadul său.

Pentru că bogatul a murit și a coborât în Iad [Lc. 16, 23, BYZ]! Și, în Iad, el era conștient de starea lui jalnică. Pentru că sufletul lui era în chinuri [ἐν βασάνοις][Lc. 16, 23, BYZ]. Și era în chinuri, după ce toată viața lui a trăit „veselindu-se în fiecare zi în mod strălucit [εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς]" [Lc. 16, 19, BYZ]. Și după ce s-a distrat toată ziua, în toată viața sa, după moarte a câștigat Iadul...

În comuna Ghioroc, din județul Arad[157], s-a renunțat la adusul coroanelor la Înmormântare, pentru că se făcea prea multă murdărie în Cimitir. Și așa este! Și oamenii, în schimbul coroanelor și al florilor, dăruie acum banii familiei îndoliate și nu îi mai dau la florărie[158]. Un lucru foarte bun, care ar trebui urmat de către toți! Pentru că această milostenie pe care o dăm familiei, pentru a o ajuta, e una care ne

---

[157] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Ghioroc,_Arad.

[158] Știre auzită la *Antena 3*.

ajută pe noi înșine mai întâi. Căci ce dăruim cu mâna noastră e milostenie spre iertarea noastră de păcate. Dar, la fel de bune sunt pentru noi și rugăciunea și milostenia altora pentru noi, spre iertarea noastră, pentru că acestea reprezintă iubirea lor față de noi. Pentru că atunci iubim cu adevărat: când facem milostenie și pomeni și Parastase pentru cei adormiți ai noștri.

Căci bogatul putea să dea puțin din resturile sale lui Lazaros, care cerea puțin, pentru ca sufletul lui să fie viu. În fiecare zi, pentru a fi vii, și noi putem să facem lucruri bune în viața altora. Dar preferăm să rămânem în egoismul și în nemilostivirea noastră decât să fim plini de viața lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, noi ne facem Iadul cu mâna noastră. Pentru că nu ne interesează de cei care suferă, de cei care au nevoie, de cei care vor iubirea noastră.

Risipa de bani și de mâncare e unul dintre păcatele mari ale lumii noastre. Cheltuim mult pentru distracții, dar nu și pentru culturalizarea noastră sau pentru a face milostenie. Nu cumpărăm o carte, dar cumpărăm carne și pâine și prăjituri cu duiumul. Și ceea ce ne prisosește nu dăruim, ci aruncăm la gunoi. După marile sărbători, tomberoanele dau pe-afară. Și nu-i vedem pe cei care n-au, pentru că îi vedem tot timpul. Sunt în ochii noștri și ne agasează pretutindeni, dar tocmai de aceea nu îi vedem.

Iar Iadul și Raiul nu sunt „povești”, ci realitățile veșniciei noastre! Pentru că Dumnezeu ne vorbește despre ele și ne spune că doar ele sunt felurile de viață veșnică ale noastre. Și sufletele, după moarte, sunt vii și conștiente de viața lor pământească, iar ele merg în Rai sau în Iad, potrivit vieții pe care au avut-o pe pământ. Căci sufletul nostru e creat de Dumnezeu odată cu trupul nostru și el se curățește sau se întunecă pe măsura vieții pe care o avem.

De aceea, iubiții mei, dacă prețuim viața noastră, atunci trebuie să prețuim veșnicia noastră. Pentru că noi ne naștem aici, în istorie, dar viața noastră nu se termină odată cu moartea, pentru că noi vom trăi veșnic. Și a ne prețui viața înseamnă a ne dori mântuirea noastră. Pentru că a ne prețui viața înseamnă a ne dori viața veșnică împreună cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Dacă ne-am irosit timpul, să ne pocăim pentru păcatele noastre! Dacă n-am știut ce e milostenia, să învățăm acest lucru în fiecare zi! Pentru că faptele noastre bune sunt cele care ne curățesc, ne luminează și ne sfințesc pe noi, căci slava lui Dumnezeu se coboară și rămâne în noi prin faptele noastre cele bune. Amin!

Predica la 45 de ani [31 octombrie 2022]

Iubiții mei[159],

anul acesta am simțit nevoia profundă de călătorie și pelerinaj. Eu, omul scrisului, am început să învăț pasajele scurte, dar intense, ale colindării prin lume. Al 44-lea an al vieții mele a însemnat prima mea suire pe munte, la Babele și la Sfinx, unde mi-am dat seama că am nevoie de aer adevărat, întăritor, prima călătorie pe Transfăgărășan, până la Lacul Bâlea, lângă care m-am rugat în pace, la minus un grad, resimțit ca minus 4 grade, iar zăpada era de 30 de cm, prima oară la Giurgiu, odihnindu-mi ochii în apa Dunării, sub un soare strălucind în valuri, și mâncând primul borș de pește și primul obletel prăjit. Iar eu nu mă duc să văd ceva anume, nu am o agendă standard de călătorie, ci mă las condus de Dumnezeu în diverse locuri. Mă duc atunci când sunt luminat de Dumnezeu să mă duc undeva și fără să fac prea multe pregătiri prealabile. Pentru că înțelegerea acestui an a fost că aceste drumuri rapide fac parte din respirația și creația mea. Mă odihnesc prin opriri bruște ale muncii mele, adevărate căderi de curent, pentru ca în câteva ore să mă întorc cu idei, cu nuanțe și cu experiențe multiple învățate în timp rapid. Așa cum citesc zeci și sute de pagini pe rapid, în forță sau cum văd mii de imagini într-o zi, tot la fel și călătoresc. Pentru ca tot ce se petrece cu mine să mă odihnească creativ.

---

[159] Începută la 23.37, în zi de sâmbătă, pe 8 octombrie 2022. Cer senin, 13 grade, vânt de 3 km/ h.

Căci anul acesta, pentru prima oară de la vârsta de 16 ani, am oprit mecanismul continuu al minții mele. Cel care a gândit, a scris, a editat, s-a rugat în continuu. N-am crezut că e posibil să mă opresc, așa, deodată, fără urmări dure, dar s-a petrecut acest lucru în drumul spre Bușteni, iar mai apoi la Predeal. A fost un efort de voință împlinit cu succes. Am trăit și eu statul degeaba, în micul meu concediu de 7 zile, am experimentat plimbarea doar pentru a privi și a mânca, dar timpul acesta, cu totul liber de muncă și gândire, m-a obosit.

M-a obosit odihna goală, fără conținut. Chiar m-a extenuat, pentru că nu puteam dormi din cauză că nu îmi consumasem energia de peste zi. De aceea, am înțeles că soluția pentru mine nu e odihna fără gânduri, nu e nici somnul prostesc, nu e statul într-un loc, ci plimbarea prin mai multe locuri într-o zi până la oboseală și epuizare. Adică niște călătorii și pelerinaje ascetice, care să mă scoată din ritmul meu scriitoricesc și editorial, dar, în același timp, să mă ridice la un nivel și mai mare de eficiență. Pentru că ieșitul și umblatul meu sunt ca o baie în apa înghețată, pentru ca, deodată, întregul meu trup, dar mai ales sufletul meu, să aibă parte de uluitoare trăiri duhovnicești și de minunate înțelegeri.

Așadar, s-a schimbat motivația interioară a mobilității pentru mine: ea e una preponderent medicală și creațională în același timp. Nu mă mai duc doar unde am nevoie, ci mă duc acum și acolo unde simt, cu toată ființa mea, că am nevoie pentru un motiv anume, de fiecare dată foarte personal. Așa că, de aici în colo, voi practica excursia și pelerinajul scurt, dar intens, în locul concediului sau al vacanței petrecute într-un singur loc. Mă voi mișca din loc în loc, voi schimba continuu traseele, pentru că mă interesează oboseala mea creativă și mai puțin unde sunt și ce

văd. Ceea ce contează e cum mă simt, cât de bine mă simt, cât de multă nevoie am de un loc sau altul pentru viața mea.

A 215-a carte TPA e plină cu minuni și pe ea am publicat-o în ultima lună a lui 44. Anul în care mi-a murit tatăl, dar în care am trăit și cea mai echilibrată stare de sănătate. Dacă am renunțat la sare, la zahăr și la grăsimi de la sine, pentru că nu mai pot, în mod natural, să mai trec anumite limite, am început să slăbesc în mod evident și să mă adâncesc în mod împlinitor în tot ceea ce fac.

Mă grăbesc încet. Mă grăbesc în sufletul meu, dar nu și în trupul meu. Pentru că grijile și fricile care mă agită nu îmi folosesc la nimic, pe când liniștea și odihna trupului mă lasă să muncesc intens în sufletul meu. Iar graba mea e tot mai mult interioară și nu exterioară, fapt pentru care economisesc energie vitală și timp. Căci mă grăbesc să termin o carte și încă una și încă una, dar graba aceasta interioară înseamnă atenție la detalii, echilibru, liniștire, împăcare, bucurie, împlinire interioară.

Ascult, iau aminte, prefer naturalețea în orice situație, mă simt bine în discuțiile reale, tihnite. N-am timp de certuri și de rivalități energofage. Nu alerg după griji suplimentare, pentru că eu îmi simplific tot mai mult viața. Mă simt bine în orice casă și la orice masă unde am în față prieteni și confidenți și nu îmi place să mănânc cuiva timpul fără rost. Căci ceea ce nu îmi place mie să mi se facă, nici eu nu fac altora.

Rugăciunea, scrisul, munca, slujirea, cititul mă fac tot mai pașnic și mai adâncit în bucurie și în împlinire. În jurul meu simt multă pace și bucurie când creez și când slujesc, pentru că în mine e o enormă pace și bucurie. Dumnezeul mântuirii noastre mă călăuzește în fiecare zi și mă luminează să fac voia Lui. Mă întărește în tot drumul și în

toată munca, îmi descoperă cine sunt cei din fața mea, cei cărora le vorbesc, îmi deschide inimile oamenilor.

De aceea, sunt împlinit și foarte mulțumitor lui Dumnezeu pentru toate! Căci toate lucrurile petrecute în viața mea mi-au întrecut orice așteptare bună. Și am nevoie doar să trăiesc spre slava lui Dumnezeu, să slujesc și să creez zilnic. Am nevoie să duc toate lucrurile mai departe. Pentru că știu câte am de făcut, cât de multe lucruri am de făcut în această viață.

Însă, în același timp, mă pregătesc să fiu tot mai încăpător, tot mai primitor, tot mai atent cu cei care sunt chemați de Dumnezeu la mari slujiri în Biserica Lui. Pentru că Dumnezeu mă luminează de ceva vreme să îi primesc pe cei care au nevoie de călăuzire teologică și duhovnicească. Să îi primesc și să îi îndrum cu multă atenție, pentru ca ei să ducă mai departe munca mea de traducere, de scriere, de editare, de slujire, de comunicare continuă. Căci ceea ce am primit, dărui, pentru ca, la rândul lor, cei care primesc de la mine să dăruie mai departe spre folosul tuturor. Din această dăruire continuă iese tot binele în Biserică și în societatea noastră. Iar noi, cu toții, avem nevoie de binele care ne umanizează, care ne învață să dialogăm și să muncim spre folosul întregii Biserici și al întregii lumi.

Am un bogat simțământ al recunoștinței. Cei care mă cunosc, știu că le mulțumesc adesea pentru toate, pentru toate pe care le-au făcut în viața mea și că îi am în inima mea și în rugăciunea mea continuu. Munca mea este o mulțumire și o recunoștință continuă pentru ce am primit de la Biserica mea și de la țara mea și de la oamenii din lumea întreaga care m-au ajutat și mă ajută. Pentru că toate ale mele s-au făcut, se fac și se vor face cu ajutorul multora și spre folosul tuturor. Iar eu vă mulțumesc tuturor prin tot ceea ce fac și prin întreaga mea dăruire de sine.

Căci persoana, viața și opera mea sunt dăruite întregii Bisericii și întregii lumi, pentru că simt în mod profund că viața mea e un dar imens al lui Dumnezeu. Pentru că El a folosit cutremurul din 1977 ca să mă țină în viață și, mai apoi, a făcut minuni peste minuni ca să pot trăi, să pot învăța, să pot crea, să pot sluji, să mă pot dărui tuturor. Și la astfel de minuni, eu nu pot răspunde decât în mod total, dăruindu-mă cu totul slujirii Sale.

Așa că orice lucru făcut de cineva, în folosul meu real, este evaluat de mine holistic, este evaluat ca un bine făcut pentru întreaga mea slujire în folosul tuturor. Căci orice lucru făcut pentru mine îl consider ca un lucru făcut pentru întreaga Biserică și pentru întreaga lume. Și pentru aceasta vă mulțumesc și iarăși vă mulțumesc, pentru că v-ați arătat buni și milostivi cu toți oamenii prin intermediul meu!

Vă doresc multă sănătate, pace, bucurie, echilibru, împlinire dumnezeiască! Vă doresc să vă mântuiți în fiecare zi cu bucurie și cu pace! Iar Dumnezeul mântuirii noastre, Dumnezeul nostru treimic, să ne călăuzească pe toți pe calea mântuirii noastre, ca să ne bucurăm veșnic de El, în Împărăția Sa, dimpreună cu Preacurata Stăpână, cu toți Sfinții și Îngerii Lui! Amin!

Predică la Duminica a XXIV-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[160],

învierile reale sunt învierile duhovnicești. Căci pentru Dumnezeu e ușor să învie oameni, așa cum vedem din Evanghelia zilei [Lc. 8, 41-56]. Fiindcă El, Cel care ține toate întru existență, „apucând-o de mâna ei [καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς], a strigat, zicând: «Copila [Copilă], ridică-te [Ἡ παῖς, ἐγείρου]!». Și s-a întors duhul ei [Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς] și [copila] s-a ridicat numaidecât [καὶ ἀνέστη παραχρῆμα]" [Lc. 8, 54-55, BYZ].

Însă, ca să înviem duhovnicește, trebuie să dorim schimbarea radicală a vieții noastre. Pentru că numai așa, numai dorind slava lui Dumnezeu în noi înșine, care să ne schimbe în mod fundamental, noi începem o altă viață, una nouă, dumnezeiască. Dar ca să dorim viața cea nouă, trebuie să ne dorim viața cu Dumnezeu, viața în care El e Cel mai important dintre toate. Și această viață e la antipodul celei pe care am avut-o până atunci.

Reala viață e viața ca un înviat din morți. E viața de după convertire, e viața de după schimbarea ta radicală. În care ai înțeles că numai Dumnezeu știe cum să ne împlinim interior. Și numai El ne poate ajuta să facem acest lucru în fiecare zi. Și că așa stau lucrurile, vedem din ceea ce ne-a spus Domnul despre învierea de obște. Pentru că toți vom învia

---

[160] Începută la 9. 45, în zi de luni, pe 31 octombrie 2022, în ziua când am împlinit vârsta de 45 de ani. Soare, 18 grade, vânt de 2 km/h.

atunci, la venirea Lui întru slava Sa, dar învierea noastră cu trupul, în care trupul și sufletul nostru vor fi din nou reunite și noi vom fi ființe duhovnicești și nemuritoare, nu va însemna și un conținut interior nou. Pentru că noi, cei de aici, așa cum vom pleca, Sfinți sau păcătoși, așa vom fi și la învierea de obște. Pentru că ceea ce avem în sufletul nostru e comoara sufletului nostru.

De aceea, toată viața noastră, de care ține întreaga noastră veșnicie, se află înăuntru nostru și nu în afara noastră. Iar când vrem să arătăm cuiva cine suntem, trebuie să arătăm ce fel de suflet avem, ce fel de viață interioară avem, pentru că aceea e CVul real al vieții noastre.

Însă lumea în care trăim, dimpotrivă, e o lume care ne prezintă exteriorul ei, pentru că nu o interesează sufletul. Clădiri, obiecte, posesiuni, sclipici, reclamă, multă minciună împachetată frumos, dar când e să vorbească despre ea însăși vorbește mai ales în termeni materialiști, prezenteiști.

Numai că noi nu ne zidim veșnicia în lumea din afara noastră, ci în sufletul și în trupul nostru. Sufletul nostru, care se sfințește continuu dimpreună cu trupul nostru, e comoara noastră. El ne duce în veșnicie și ne păstrează autenticitatea noastră. Pentru că în sufletul nostru se păstrează toată conștiința de sine, toată creația noastră, toată virtutea noastră, tot ce suntem noi înșine, curăția și sfințenia din sufletul nostru iradiind și umplând și tot trupul nostru.

De aceea, când sufletul nostru merge la Domnul, până la învierea cea de obște, și se odihnește întru Împărăția Sa cea veșnică, trupul nostru rămâne aici, rămâne ca o comoară a Bisericii, pentru că e plin de slava Lui. Și trupul acesta sfânt, pe care noi îl numim Sfinte Moaște, e certitudinea sfințeniei noastre. Pentru că el atestă faptul că sufletul nostru e în Împărăția lui Dumnezeu, pentru că numai un astfel

de suflet are Sfinte Moaște, iar, pe de altă parte, Sfintele Moaște vestesc cu putere învierea noastră cea de obște. Pentru că Sfintele Moaște sunt începutul învierii noastre, pentru că sunt trupuri parțial transfigurate de slava lui Dumnezeu. Și minunea ce s-a început în ele, aici, pe pământ, va fi desăvârșită la învierea cea de obște, când trupurile Sfinților vor fi pline de slava Lui cea veșnică.

Și vor fi pline trupurile lor de slava Lui, pentru că, în primul rând, sufletele Sfinților sunt pline de slava Lui. Și sufletele Sfinților sunt pline de slava Lui încă de acum, de aici, de când trăiesc împreună cu noi, căci ele sunt umplute de slava Lui pe măsura curăției și a sfințeniei Sfinților.

Dar ca să îi vezi pe Sfinți trebuie să fii plin de slava Lui. Căci ochii de carne nu văd, sunt orbi, dar ochii duhovnicești ai inimii, aceia le văd pe cele dumnezeiești. Și cei care îi văd pe Sfinți și se bucură de prietenia lor, sunt cei care le urmează lor pe calea mântuirii. Căci îi urmăm pe Sfinți prin cărțile lor și prin viețile lor trăite lângă noi.

Iar, pentru mine, cărțile Sfinților sunt ca prezența lor în viața mea. Că îl întâlnesc pe un Sfânt în viață sau că citesc cartea unui Sfânt adormit acum 100 sau 1.000 de ani în urmă, pentru mine e același lucru, pentru că eu citesc în sufletul celui din fața mea, după cum citesc în sufletul celui care a scris cartea. Pentru că întâlnirea duhovnicească e vedere, prin slava lui Dumnezeu, a sufletului celui dinaintea ta.

Și dacă vezi în altul, după cum vezi în tine, atunci ești viu prin slava lui Dumnezeu! Și această viață, la care ne învie Dumnezeu, e viața cea adevărată. Pentru că nu te uiți la ce au oamenii, ci la cine sunt ei.

Iar Duhovnicii trebuie să aibă această vedere duhovnicească a sufletelor oamenilor, care e rodul curăției lor interioare. Pentru ca să nu mai pierdem timpul. Căci una e să știi, de când vine omul la tine, cine este el, și alta e să îl

asculți de zeci de ori spovedindu-te la tine și să nu poți să spui mare lucru despre el. Pentru că cel care vede sufletele oamenilor, luminat fiind de Dumnezeu, e cel care ne ajută în mod real în viața noastră. Căci el ne va spune lucrul de care avem nevoie, el ne va povățui în viața cu Dumnezeu cu bucurie și cu pace, pentru că știe să te învie din moartea păcatelor.

Ucenicii Sfântului Iosif Isihastul vorbeau cu toții despre harisma lui de a vedea oamenii. Căci el le spunea ce le trebuie. Și cuvintele sale erau pecetluite de Dumnezeu, pentru că se împlineau după cum le-a spus el. Trăind lângă Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, lucrurile erau și mai dumnezeiești. Pentru că nu îmi vorbea despre ce o să se petreacă cu mine, ci îmi dăruia, în timp ce vorbeam cu el, acolo, în fața lui, dezlegări la întrebări pe care nu i le mai formulam și îmi da să trăiesc înțelegeri și experiențe sfinte ca urmare a marilor lui virtuți dumnezeiești. Mai pe scurt, el iradia ca un soare, iar eu le trăim pe loc, fără alte explicații. De aceea, despre viitor, mi-a vorbit foarte rar, și am înțeles și de ce, deși el le vedea pe toate ca în palmă. Pentru că atunci când sfătuiești și povățuiești duhovnicește ai nevoie de realizări imediate, de creșteri duhovnicești continue, în așa fel ca ucenicii tăi să devină la rândul lor Părinți duhovnicești. Căci rolul povățuirii sfinte e de a-i crea pe viitorii Sfinți Părinți ai Bisericii.

Și pentru a trăi și a povățui pe calea mântuirii, trebuie să învii din morți. Dar învierea morților e darul și lucrarea lui Dumnezeu. Căci a învia duhovnicește înseamnă a vedea slava Lui. Pentru că numai vederea lui Dumnezeu te învie din morți, așa cum, numai la atingerea Lui de ea și la porunca Domnului, a înviat fiica lui Iairos [Ἰάϊρος] [Lc. 8, 41, BYZ]. Care este imaginea vie a sufletului nostru mort prin

păcate, pe care îl învie numai El, dacă i Se arată lui întru slava Sa.

Și acesta e motivul pentru care oamenii se împărtășesc adesea cu Domnul și nu au nicio simțire dumnezeiască, nicio urmare sfântă, transfiguratoare în viața lor: pentru că sunt morți sufletește. Ca să simți slava Lui din Sfânta Euharistie, tu trebuie să fii plin de slava Lui în mod anterior. Adică să fii viu duhovnicește. Dar dacă tu vii ca un mort și te atingi de Domnul, nu se petrece nimic minunat cu tine însuți, dar se petrec lucruri dumnezeiești cu cei care vin cu toată credința la Domnul, ca femeia cu curgere de sânge.

Deși erau zeci, sute, mii de oameni care veneau și se atingeau de Domnul trupește, doar o femeie bolnavă s-a atins de El cu adevărat [Lc. 8, 44, BYZ]. Doar ea s-a atins duhovnicește de El, deși se atinsese doar de marginea veșmântului Său [Ibidem]. Pentru că atunci când ea s-a atins de El cu credință, Domnul a mărturisit: „S-a atins de Mine cineva [Ἥψατό Μού τις]! Căci Eu am cunoscut puterea care a ieșit din Mine [Ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽ Ἐμοῦ]” [Lc. 8, 46, BYZ] Însumi.

Și puterea care a vindecat-o este slava Lui cea veșnică, cea care ne învie și pe noi din morți. Căci, prin vederea și simțirea slavei Sale și noi înviem din morți și suntem vii. Și simțim și vedem și le trăim pe toate duhovnicește, pentru că slava Lui este în noi și ea este lumina, pacea, înțelepciunea, bucuria, curajul și sfințenia noastră.

Dacă nu vezi duhovnicește, nu poți vorbi și gândi duhovnicește. Iar dacă nu vezi slava Lui și nu o simți în tine, nu înțelegi viața preadumnezeiască a Bisericii. Căci nu înțelegi nimic din ce se petrece cu tine și cu ceilalți de lângă tine în Biserica slavei Sale.

Când Domnul le-a spus: „Nu plângeți [Μὴ κλαίετε]! Nu a murit, ci doarme [οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει]” [Lc. 8, 52,

BYZ], cei orbi sufletește au început să râdă de Domnul, să-și bată joc de El [Lc. 8, 53, BYZ], pentru că ei vedeau numai cu ochii, dar nu și cu sufletul lor. Ei o vedeau moartă, dar nu vedeau sufletul ei, care era viu. Însă, pentru Domnul, ea era adormită, pentru că sufletul ei era viu. Și când El i-a poruncit învierea, duhul sau sufletul ei s-a întors în trupul ei și ea a înviat. Pentru că sufletul după moarte nu piere, nu se desființează, ci el trăiește în veșnicie potrivit vieții lui de aici: fie în Paradis, fie în Iad.

Și Domnul a înviat-o pe copilă, pentru că El e Domnul vieții noastre. El ne-a zidit și tot El ne va da din nou viață, viață veșnică la învierea cea de obște. Adică viața pe care o vom trăi ca oameni deplini, transfigurați de către El, pentru ca să vedem ce mare consecință are învierea Lui cea de a treia zi: ne-a dăruit tuturor viața cea veșnică. Căci El, Cel care a înviat din morți, a înviat pentru ca să ne învie pe noi din morți. Și El ne învie mai întâi sufletește, când noi vedem în vedenie slava Lui cea dumnezeiască, și ne va învia și trupește, la învierea cea de obște, când ne face și cu trupul duhovnicești și nemuritori. Căci, după ce ne-a dăruit darul vieții, El ni-l va înveșnici nouă, pentru că ne va face pe noi veșnici întru slava Sa cea veșnică.

Așadar, iubiții mei, suntem de plâns, dacă râdem despre cele pe care nu le cunoaștem, despre cele dumnezeiești, care ne dau nouă viața veșnică. Suntem de plâns dacă Îl negăm pe Dumnezeu și dacă negăm învierile Lui cu care ne învie mereu pe noi. Căci El ne învie pe noi prin vederea slavei Sale și ne învie mereu pe noi prin iertarea Lui și prin împărtășirea cu El și prin rugăciunea făcută întru slava Lui. Dar suntem fericiți și preafericiți, dacă ne bucurăm și ne veselim dumnezeiește, dacă, fiind plini de slava Lui, săvârșim neîncetat voia lui Dumnezeu, cea care ne îndumnezeiește pe noi. Amin!

Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Netrupeștilor și Cereștilor Puteri [8 noiembrie 2022]

Iubiții mei[161],

realitatea lumii noastre nu se termină în ochii noștri, în puterea lor de a vedea, pentru că ceea ce noi putem vedea cu ochii noștri trupești e începutul lumii noastre. Căci lumea noastră nu îi cuprinde numai pe oameni și pe cele de pe pământ, ci din ea fac parte și Sfinții Îngeri și Sfinții, cât și demonii. Pentru că lumea noastră e întreaga creație a lui Dumnezeu și creația Lui e formată din Îngeri și oameni, unii Îngeri căzând în păcat și devenind demoni, adică potrivnici ai mântuirii noastre.

De aceea, când azi îi cinstim pe toți Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu, pe toți cei care Îi slujesc Lui și ne ajută și nouă pe calea mântuirii, noi avem în fața noastră niște ființe cu totul exemplare. Cu totul frumoase, sfinte și pline de ascultarea lui Dumnezeu. Pentru că aceste ființe cu totul duhovnicești, raționale și pline de iubire dumnezeiască Îl ascultă pe El în mod desăvârșit și ne sunt luminători și apărători și întăritori în viața noastră cu Dumnezeu. Căci scopul lor e unul cu totul duhovnicesc, pentru că e acela de a ne curăți, de a ne lumina și de a ne îndumnezei continuu prin luminările și rugăciunile lor cele neîncetate pentru noi.

Când Sfântul Nifon al Constantianisului a avut marea și înfricoșătoarea vedenie a Înfricoșătoarei Judecăți, el a

[161] Începută la 7. 55, în zi de joi, pe 3 noiembrie 2022. Soare, 14 grade, vânt de 2 km/ h.

văzut acestea: „s-a ridicat tăria cerului ca o pânză de in și Îl vede îndată pe Domnul nostru Iisus Hristos foarte mare, stând în văzduh în tărie, iar în jurul Lui stătea toată Puterea cerurilor cu frică și cutremur: Îngeri, Arhangheli și Cete înfricoșătoare și nemaipomenite, ca albinele, cu rânduială, și frică, și evlavie multă”[162]. Pentru că astfel stau, în mod veșnic, toate Sfintele Puteri cerești înaintea lui Dumnezeu: în deplină ascultare, în cutremurare dumnezeiască, cu evlavie multă și toate ieșind în mod extatic din ele însele prin iubirea lor pentru Dumnezeu. Căci fiecare în parte și toate la un loc sunt pline de iubire și de dăruire față de Dumnezeu, fapt pentru care fiecare lucru pe care îl fac pentru mântuirea noastră, îl fac cu toată bucuria și cu toată sinceritatea dumnezeiască, pentru că ne doresc binele nostru cel veșnic.

Pe când, la antipodul lor, demonii ne doresc mereu numai răul, lipindu-se de noi și sugerându-ne păcate de tot felul, pe care, din cauza neluminării noastre interioare, le credem a fi „ale noastre” și le săvârșim ca pe lucruri „bune”. Și când acceptăm gânduri demonice ca și când ar fi „ale noastre” și „bune” de săvârșit, atunci acceptăm înșelările demonice în viața noastră, acceptăm minciunile lor drept „adevăruri”.

Iar ca să ne dăm seama de aceste gânduri drăcești, pe care noi le considerăm „bune” și „ale noastre”, trebuie să fim luminați de Dumnezeu, trebuie să citim multă teologie și experiență mistică, trebuie să avem Părinți duhovnicești care cunosc măiestriile rele ale demonilor și să ne învețe să

---

[162] *Viața Sfântului Nifon al Constanțianei*, cu trad. din lb. gr. bizantină de Monahia Parascheva Enache, cu introd., note, bibliografie, indici și ed. îngrijită de Pr. Dragoș Bahrim, în col. *Teologie Bizantină*, vol. 3, Ed. Doxologia, Iași, 2022, p. 114-115.

ne lepădăm de ele. Căci dacă nu ne lepădăm, ele sunt întunericul din noi, sunt cele care ne întunecă mereu. Dar dacă le aflăm în noi și ne dezicem interior de ele și le spovedim, atunci ne vindecăm de înșelările cele multiple ale demonilor și ne umplem de slava lui Dumnezeu.

Iar dacă demonii ne aduc întuneric mult în noi, Dumnezeieștii Îngeri ne aduc multă lumină, multă pace, multă înțelegere dumnezeiască. Pentru că atunci când suntem învățați și luminați în mod tainic de către Sfinții Îngeri, noi suntem învățați multă teologie, multă experiență, multă iubire și multă smerenie. Căci ei ne învață să fim paradoxali în tot ceea ce facem, ne învață să fim mult încăpători și răbdători în toate, foarte delicați și atenți, smeriți și osârduitori spre tot lucrul cel bun. Fiindcă ei ne pregătesc pentru comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu ei și cu toți Sfinții Lui în Împărăția Sa cea veșnică. Iar noi îi cinstim azi, tocmai pentru că sunt învățătorii și luminătorii și îndreptătorii noștri, prietenii noștri intimi în fiecare clipă a vieții noastre.

Și când Domnul a vrut să îi arate Sfântului Nifon Judecata Lui, El a dat semn „Strategului unei cete și acesta a venit înaintea Lui cu spaimă și se înfricoșă foarte. Apoi, zice către el: «Mihaile, Mihaile, căpetenia legământului [făgăduinței], ia tronul cel de foc al slavei Mele, împreună cu ceata ta, și mergi în valea Iosafat[163] și acolo pregătește-l, ca vestitor al venirii Mele. Căci a venit ceasul Judecății, ca să ia fiecare după faptele lui»”[164]. Și îl avem amintit aici pe primul Sfânt Arhanghel pomenit azi! Al cărui nume ne spune că nimeni nu este ca Dumnezeu[165]. Pe când Gavriil înseamnă Dum-

---

[163] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Valea_lui_Iosafat.
[164] *Viața Sfântului Nifon al Constanțianei*, ed. cit., p. 115.
[165] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Mihail.

nezeu este puterea mea[166]. Căci El, Cel incomparabil, Cel care e mai presus de orice existență, ca Cel ce a creat întreaga existență, e adevărata noastră putere duhovnicească. Fiindcă noi nu am fost creați de către El ca să fim ființe individualiste, indiferente, reci, rele, ci pentru ca să fim duhovnicești, cu totul uniți cu Dumnezeu, plini de iubirea Lui și de bunătatea Lui față de întreaga creație.

Și când ne-a pus pe noi în Paradisul Său, pentru ca să ascultăm de El, Dumnezeul nostru treimic ne-a dorit cu totul duhovnicești, aidoma Sfinților Săi Îngeri. Pentru că pe Sfinții Îngeri, Dumnezeu i-a creat „spre îndumnezeirea cea după har"[167], cea prin slava Lui, și așa ne-a creat și pe noi. Iar dacă începem să ne îndumnezeim acum, în viața noastră bisericească, noi „vom primi în viața viitoare îndumnezeirea [cea] mai presus de fire, ce se va lucra fără încetare"[168] în noi înșine. Căci „toți se umplu [acum] de slava Lui, ca niște mădulare, pe măsura credinței fiecăruia din cei uniți cu El"[169]. Pentru că „ceea ce se voiește de Dumnezeu și de Sfinți este același lucru: mântuirea tuturor [oamenilor], înfăptuindu-se aceasta prin unirea voințelor lor"[170]: unirea voinței lui Dumnezeu cu voințele oamenilor care vor să se mântuie.

Însă, dacă Sfintele Puteri cerești au fost create de Dumnezeu fără trupuri, ca duhuri pline de slava Lui, pe noi ne-a

---

[166] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Gabriel.

[167] Filocalia românească, vol. 3, trad. din gr., introd. și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2009, p. 72.

[168] Idem, p. 375.

[169] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Scrieri, partea a II-a. Scrieri și Epistole hristologice și duhovnicești*, cu trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, vol. 81, Ed. IBMBOR, București, 1990, p. 187.

[170] Idem, p. 188.

creat din suflet și trup. De aceea, nu se poate vorbi în cazul omului „nici [de] preexistența, nici [de] postexistența sufletului sau a trupului, ci...[despre] coexistența lor”[171]. Pentru că Dumnezeu creează sufletul din prima clipă a zămislirii trupului în pântecele mamei. Și, de aceea, sufletul nostru nu preexistă trupului și nici nu apare după formarea lui în pântece, ci omul, din prima clipă a existenței lui în pântece, este deplin din punct de vedere ontologic, adică e suflet și trup, chiar dacă trupul e format la început din numai două celule. Pentru că sufletul nostru ajută în continuu trupul nostru să se dezvolte și coexistă cu el în fiecare clipă a vieții noastre pământești.

Și astfel oamenii sunt creați de Dumnezeu în mod liber, dându-le „tuturor acestora participarea sau neparticiparea potrivită la Cel cu adevărat existent”[172], adică la viața cu Dumnezeu. Și de aici și cele două feluri de existențe, pe care le găsim la tot pasul: cu Dumnezeu sau împotriva Lui. Pentru că Dumnezeu nu îl forțează pe om să Îl iubească și să Îl slujească pe El, dar împlinirea reală a omului e numai iubirea și slujirea Lui. Tot la fel, demonii, cei odinioară Îngeri, au căzut din cer datorită alegerii lor rele. Iar cei care au rămas în slava lui Dumnezeu, au rămas pentru că s-au întărit veșnic în slujirea și în ascultarea de El.

De aceea, Sfinții Îngeri pe care îi pomenim azi, sunt Sfinți prin alegerea continuă a lui Dumnezeu și prin slujirea Lui, după cum și Sfinții se desăvârșesc continuu în același fel: iubindu-L numai pe El. Pentru că reala relație e o relație liberă și în care te împlinești mereu dăruindu-te celuilalt.

---

[171] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 279.

[172] Idem, p. 281.

Constrângerea nu are nimic de-a face cu libertatea! Însă, când omul poate alege liber virtutea, dar poate alege în mod liber și păcatul, atunci înțelege că poate să le facă pe ambele, numai că păcatul nu îl ajută deloc, pe când virtutea îl sfințește continuu. Și de aici, de la puterea de a fi liber și de a te întoarce din adâncul păcatului, s-au mântuit toți păcătoșii notorii sau necunoscuți ai istoriei! Căci atunci când vezi unde te-au adus patimile tale și înțelegi că te poți schimba, atunci începe drumul mântuirii tale.

Pentru că, așa cum ai păcătuit, așa poți, cu harul lui Dumnezeu, să și lucrezi voia Lui în viața ta. Iar toți Sfinții Îngeri și toți Sfinții lui Dumnezeu ne ajută în această întoarcere a noastră la Dumnezeu, pentru că El Însuși e cu noi și ne îmbrățișează. Căci îmbrățișarea de către Dumnezeu a fiului celui curvar [Lc. 15, 20] nu e o metaforă, ci este expresia comuniunii reale cu El, a sălășluirii Lui în noi înșine prin slava Lui, pe care o primim în urma spovedirii păcatelor noastre și a împărtășirii cu Domnul. Căci Tatăl „a alergat [δραμὼν] [și] a căzut pe gâtul său [ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ] și l-a sărutat pe el [καὶ κατεφίλησεν αὐτόν]” [Lc. 15, 20, BYZ]. A alergat imediat la el prin slava Lui, prin iubirea Lui față de cel care se pocăiește, l-a îmbrățișat în lăuntrul lui și l-a sărutat cu sărutarea iertării Sale, umplându-l de pace și de bucurie. Căci toate ale lui Dumnezeu se petrec înăuntrul nostru, în mod tainic, și sunt mântuirea noastră!

Însă, când Domnul Și-a făcut cunoscută voia Lui, „cutremur le-a cuprins pe toate acele nesfârșite Puteri Îngerești. Apoi a poruncit să I se aducă cele șapte veacuri de la întemeierea lumii. Și aceasta i s-a poruncit lui Mihail să le aducă. [...] [Și] le-a adus pe ele, care erau ca niște cărți uriașe, și le-a pus înaintea Domnului, cu frică și cutremur și privind cum va deschide cărțile veacurilor și cele scrise în

ele. Iar când a luat Domnul cel dintâi veac și l-a deschis, a zis: «Aici este scris la început așa: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, un Dumnezeu în trei persoane, din Tatăl S-a născut Fiul, Făcătorul veacurilor, căci prin Cuvântul Tatălui s-au întemeiat veacurile, prin Cuvântul Tatălui Puterile cerurilor au fost create, prin Cuvântul Tatălui cerurile s-au întărit, pământul și toate cele de sub pământ, mările și râurile, și toate cele din ele, iar prin Duhul gurii Lui toată puterea lor»”[173].

Căci Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt a creat Puterile cerurilor, adică Sfintele Puteri cerești, pe care astăzi le pomenim cu veselie dumnezeiască, după care ne-a creat și pe noi, dimpreună cu întreaga creație.

Și când Domnul a rânduit Judecata Sa, „a ieșit imediat [Arhanghelul] Mihail cu ceata lui, ducând și tronul cel negrăit [al lui Dumnezeu] cu el. Iar ceata lui, fiind multă, pământul nu o putea cuprinde, dar plecând, ziceau: «Sfânt, Sfânt, Sfânt, înfricoșător, mare, înalt, minunat, slăvit în vecii vecilor!». Îndată a fost trimis și Gavriil cu ceata lui și, când s-a dus și el, au început să strige: «Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Lui!». Iar de la înfricoșătorul glas cu care au strigat s-au cutremurat cerul și pământul. A fost slobozit și al treilea Înger înfricoșător în urma lor, iar numele lui era Rafail, și când a plecat, a strigat: «Unul Sfânt, Unul Domn, Iisus Hristos, spre slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin!».

A patra ceată a fost slobozită și era conducătorul ei alb ca zăpada, uimitor, dulce la vedere. După ce s-a dus și el, au început să strige astfel: «Dumnezeul dumnezeilor, Domnul, a vorbit și a chemat pământul de la răsăritul soarelui până la apus. Din Sion este bunăcuviința frumuseții Lui. Dumnezeu în chip vădit va veni, Dumnezeul nostru, și nu va

---

[173] *Viața Sfântului Nifon al Constanțianei*, op. cit., p. 119-120.

tăcea. Foc înaintea Lui va merge și vifor în jurul Lui foarte», și celelalte ale psalmului. [...]

După aceea a fost adusă înaintea feței Domnului slăvita Lui Cruce care strălucea ca un fulger înfricoșător și era slava ei multă în bună mireasmă tare. Și a fost adusă în mijlocul a două cete, de Domnii și Puteri, în foarte mare cinste. Dar pe când mergeau ei, se putea vedea o înfricoșătoare vedere. Căci Puterile acelea, care erau în mulțimi multe, cuprinse de multă frică și de cutremur, cântau în timp ce se mișcau și ziceau: «Te voi înălța pe Tine, Dumnezeul meu, Împăratul meu, și voi binecuvânta numele Tău în veac și în veacul veacului!»”[174].

Sfântul Arhanghel Mihail, în vedenia Sfântului Nifon, din care am citat și până acum cu bucurie, a trâmbițat de la locul Răstignirii Domnului de 3 ori, pe când ceata Începătoriilor i-au răpit pe norii slavei pe Sfinții din toată lumea. După care au fost schimbate cerul și pământul[175], au fost transfigurate prin slava Lui. Au fost trimiși demonii în chinurile cele veșnice, după care s-a făcut tăcere mare[176]. Și când a trâmbițat o dată Arhanghelul, atunci s-au arătat întregi trupurile morților. După care, la a doua trâmbiță, Duhul Sfânt a adus sufletele oamenilor în trupurile lor. Pe când, la a 3-a trâmbiță a învierii[177], „au tresărit pământul și cerul de frică și s-au sculat morții din morminte ca într-o clipită de ochi”[178]. Și Sfântul Nifon a văzut că erau mai mulți oameni înviați decât suprafața pământului: „covârșeau oamenii țărâna pământului, cum stăteau ei pe pământ”[179]. „Iar

---

[174] Idem, p. 122-124.
[175] Idem, p. 124.
[176] Idem, p. 125.
[177] Ibidem.
[178] Idem, p. 126.
[179] Ibidem.

Îngerii coborau din cer cete-cete, ca o ploaie felurită, la tronul pregătirii, strigând cu putere: «Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este tot pământul de frică și cutremur!»”[180].

Și dacă așa arată Îngerii lui Dumnezeu, așa vom arăta noi la Judecata Lui: „din mulțimea morților înviați dintr-odată, din mijlocul lor, unii au fulgerat ca soarele și au fost răpiți pe nori în văzduh, grăbindu-se întru întâmpinarea Judecătorului, iar cei mai mulți au rămas jos, nefiind răpiți, și plângeau cu amar, ca unii care nu au fost învredniciți să fie răpiți, și era amarnică întristarea și durerea sufletelor lor. Dar au plecat genunchiul înaintea Judecătorului și iarăși s-au ridicat. [Și] după ce Marele Judecător a șezut pe tronul pregătirii, a stat în jurul Lui toată Puterea cerurilor cu multă frică și cutremur. Toți cei care au fost răpiți pe nori întru sfânta întâmpinare a Dreptului Judecător, toți au fost duși de-a dreapta”[181] Sa. Pentru că Sfinții și Îngerii Lui vor fi veșnic împreună[182]. Și Sfântul Nifon descrie aici pe larg cine sunt moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu, pe care el i-a văzut în vedenia sa de două săptămâni[183].

De aceea, iubiții mei, cu ei, cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu trebuie să fim și noi! Pentru că ei sunt membrii Împărăției lui Dumnezeu, acolo unde vrem să ajungem și noi. Și dacă vrem să ajungem la ei, atunci trebuie să fim de aici împreună cu ei. Trebuie să fim de aici credincioși, iubitori, ajutători, smeriți, simpli, lucrând toată curăția și sfințenia, ajutați fiind de Sfinții și de Îngerii lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne călăuzește mereu în viața cu Sine prin cei ai Lui, pentru ca să ne împrietenim dumnezeiește cu ei. Și,

[180] Ibidem.
[181] Idem, p. 126-127.
[182] Idem, p. 130-139.
[183] Idem, p. 142.

fiind cu ei încă de aici, vom fi veșnic cu ei, lăudându-L neîncetat pe Dumnezeul mântuirii noastre, pe Cel care ne călăuzește pe noi spre tot adevărul, spre toată pacea, curăția și sfințenia Lui. Amin!

Predică la Duminica a XXV-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[184],

în Evanghelia Sfinților Arhangheli de marți, Domnul ne-a revelat faptul că Satanas a căzut din cer ca fulgerul [ὡς ἀστραπὴν][Lc. 10, 18, BYZ]. Iar prin evanescența fulgerului, Domnul ne-a spus că el și-a pierdut strălucirea lui și a devenit potrivnic al Domnului. Căci a căzut din slava lui Dumnezeu datorită alegerii sale libere, pentru că nimic nu îi lipsea.

În Evanghelia de azi [Lc. 10, 25-37], care prefațează Postul Nașterii Domnului, cel căzut între tâlhari [Lc. 10, 30, BYZ] e omul jefuit de către demoni. Căci acești tâlhari ne dezbracă pe noi de slava lui Dumnezeu în momentul când ne fac să păcătuim. Iar păcatele noastre sunt propriile noastre răni interioare, care ne fac să bolim de moarte. Și cine se rănește de moarte prin păcatele sale, nu se poate vindeca de unul singur. E nevoie să vină Cel Preamilostiv la noi pentru ca să ne lege rănile noastre [Lc. 10, 34].

Și legarea rănilor înseamnă iertarea păcatelor noastre în Dumnezeiasca Taină a Mărturisirii. Iar în Dumnezeiasca Taină a Maslului, noi suntem unși cu ulei sfânt spre vindecarea sufletului și a trupului nostru, pe când în Dumnezeiasca Taină a Euharistiei, noi bem vinul mântuirii, adică Sângele Domnului, și mâncăm Sfântul Lui Trup. Căci Sama-

[184] Începută la 11. 45, în zi de miercuri, pe 9 noiembrie 2022. Soare, 14 grade, vânt de 3 km/ h.

ritisul cel milostiv a venit spre el cu milă „și S-a apropiat [și] i-a legat rănile sale [καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ], turnând ulei și vin [ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον]” [Lc. 10, 34, BYZ] peste ele.

Întâi Mărturisirea sacramentală a păcatelor noastre, apoi Maslul vindecării, după care Euharistia mântuirii. Căci Dumnezeieștile Taine ale Bisericii au legături interioare între ele și toate ne vindecă și ne întăresc în viața de sfințenie. Căci nu ne putem vindeca interior fără Dumnezeu și nici nu putem spori în sfințenie fără El. Pentru că numai viața cu El înseamnă continua noastră împlinire interioară.

Iar Domnul a luat neamul omenesc cel căzut și l-a pus pe dobitocul Său [Lc. 10, 34, BYZ], numind aici dobitoc însăși asumarea umanității Sale în persoana Sa cea veșnică. Pentru că aici, prin dobitoc, El arată în mod tainic că umanitatea Sa este cu totul ascultătoare dumnezeirii Sale, după cum animalul nostru de povară ne ascultă în toate treburile noastre. Iar Domnul ne poartă în Sine, prin asumarea umanității Sale, pe noi toți, pentru că ne-a dus la Hanul Său, la Biserica Sa, și în Biserica Sa ne poartă de grijă tuturor [Ibidem].

Pandohionul [πανδοχεῖον] Său e Biserica Sa. Iar πανδοχεῖον [Lc. 10, 34, BYZ] e format din παν [tot] și δοχή [primire] și înseamnă primirea tuturor. Unde? La Cina Domnului! Pentru că orice om poate intra în Biserică prin Botez și poate să se împărtășească cu Domnul în mod euharistic. Iar Domnul, folosindu-l aici pe πανδοχεῖον, ne-a spus că toți suntem primiți la Hanul Său, la Masa Lui, în Biserica Sa, pentru ca să ne hrănim duhovnicește cu El Însuși. Pentru că Domnul Se dă pe Sine Însuși pentru noi, ca să fie veșnic cu noi în adâncul ființei noastre. Și de aceea El e comunional cu noi, e intimul nostru, pentru că, prin slava Lui, El e în noi înșine.

Cine e hangiul [πανδοχεύς] Bisericii [Lc. 10, 35, BYZ]? Este ierarhia sacramentală a Bisericii! Pentru că Episcopilor, Preoților și Diaconilor, Domnul le-a dat cei doi dinari ai Revelației dumnezeiești [Ibidem]. Lor le-a dat Dumnezeiasca Scriptură și Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii, pentru ca să le cunoască, să le aprofundeze, să le apere și să le propovăduiască tuturor. Pentru că revelația dumnezeiască e comoara Bisericii și ea e înțeleasă și trăită în Biserica slavei Sale.

Tocmai de aceea, fiecare dintre noi trebuie să ne desăvârșim în credința și în viața Bisericii, pentru ca să putem să vorbim despre viața cu Dumnezeu și despre teologia Lui cea mântuitoare. Și scopul vieții noastre e să cunoaștem voia lui Dumnezeu cu noi și să o trăim ca pe conținutul interior al vieții noastre. Fiindcă voia Lui trebuie să devină voia noastră. Și când voia Lui devine voia noastră, noi trăim libertatea cea duhovnicească, libertatea sfințeniei, adică marea libertate interioară a celor care fac voia lui Dumnezeu.

Căci atunci când ești gâtuit de către patimi, nu te simți liber, ci încorsetat în robia lor. Dar când faci voia lui Dumnezeu, atunci simți că ești tot mai liber interior, pentru că te împlinește binele lui Dumnezeu. Și binele lui Dumnezeu ne împlinește pentru că el este adevărata viață a omului. Și, făcând binele Lui, și slava Lui este în noi, pentru că ea consimte cu viața care e înrădăcinată în voia lui Dumnezeu.

Și Domnul i-a cerut hangiului Bisericii, adică Preoților Săi, să aibă grijă de noi [Lc. 10, 35]. Pentru că Slujitorii lui Dumnezeu poartă grijă de viața noastră duhovnicească. Și El îi va răsplăti pe toți aceia care poartă grijă de mântuirea oamenilor [Ibidem]. Pentru că a te îngriji de mântuirea oamenilor înseamnă a te îngriji de împlinirea lor interioară și, implicit, de împlinirea voii lui Dumnezeu cu oamenii.

– Atunci, pentru ce a dat Domnul acest exemplu mistic, prin care a vorbit concentrat despre lucrarea Lui cu noi?

– Pentru ca să-l mustre pe cel care se îndrepta pe el însuși în cuvinte [Lc. 10, 29]! Pentru ca să îi spună că omul nu se îndreaptă prin cuvinte goale, prin închipuiri de sine, prin minciuni, ci prin faptele evlaviei sale. Căci orice am spune despre noi, fără fapte, e nimic. Dar când avem faptele credinței în noi înșine, atunci putem tăcea, pentru că ele vorbesc despre noi cu putere multă.

Și când omul a recunoscut că mila contează, Domnul i-a poruncit: „Mergi și fă [și] tu asemenea [Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως]!” [Lc. 10, 37, BYZ]. Pentru că a avea milă înseamnă a arăta milă oamenilor. Căci omul milos, bun, iubitor se manifestă ca atare. Fiindcă nu suntem buni pentru că doar vrem să fim buni, dar fără să facem nimic pentru oameni, ci suntem buni tocmai pentru că ne manifestăm mereu ca oameni buni cu toți. Continua manifestare a bunătății noastre ne păstrează în bunătate, după cum continua rugăciune ne face oameni rugători. Fiindcă faptele bune pe care le facem, acelea sunt cele care ne fac să fim oameni duhovnicești.

Și Domnul ne cere să fim mereu buni, milostivi, rugători, înțelegători cu oamenii. El voiește să înțelegem neputințele lor și să îi ajutăm și când le e greu și când le e bine. Căci atunci când ți-e bine ai nevoie de sfaturi pentru o viață bună, iar atunci când ți-e greu, ai nevoie de înțelegere și de ajutor. Și mereu îi putem ajuta pe oameni dacă îi sfătuim, dacă ne rugăm pentru ei, dacă îi ajutăm în tot ceea ce fac.

Marți începe postul, pe 15 noiembrie 2022, și începe cu mila lui Dumnezeu față de noi. Căci noi ne pregătim cu post, cu rugăciune, cu priveghere și cu milostenie pentru a prăznui și a retrăi nașterea Domnului. Fiindcă avem nevoie să ne trezim, să fim mereu treji în tot ceea ce facem și tot mai

sinceri și mai simpli în noi înșine. Căci atunci când omul e vesel, când se bucură, nu trebuie să îi știi limba ca să înțelegi că se bucură, pentru că toată ființa lui e plină de bucurie. La fel, când omul e trist, când plânge, când e supărat, nu trebuie să știi cine e și de unde e ca să îl compătimești, ci trebuie să te manifești uman față de el: cu bunătate și cu delicatețe.

Vedem online milioane de chipuri, de fețe, de siluete, de persoane. Din toate locurile și din toate țările. Și fără să știm cine sunt și cum trăiesc, vedem diferențele dintre ei. Pentru că trăirile oamenilor se văd pe fețele lor, pe trupurile lor, în mișcările lor. Și ne simțim uniți cu toți aceștia, pe care îi vedem în viața de zi cu zi și în online, pentru că toți suntem oameni, toți suntem frați, toți suntem creați de același Dumnezeu. Iar îmbătrânirea noastră pe pământ, continua noastră îmbătrânire, maturizare, înțelepțire, ne dă să înțelegem că avem de învățat de la orice om și că putem purta un dialog onest cu orice om. Pentru că avem multe lucruri în comun cu fiecare în parte.

Căci, iubiții mei, Domnul S-a întrupat și S-a făcut Prunc, pentru ca să privim cu atenție pe orice om, de la clipa zămislirii lui în pântece și până în clipa când îl acoperim cu pământ. Întreaga priveliște a vieții omului e școala noastră de înduhovnicire. Pentru că înțelegem în fiecare secundă că omul e purtat de Dumnezeu spre împlinirea lui, dar numai cu acordul continuu al acestuia. Pe fiecare clipă acceptăm să facem voia lui Dumnezeu și El lucrează în noi toți pe măsura acceptării Lui. Tocmai de aceea, înduhovnicirea continuă a noastră, prin plecarea voii noastre în fața lui Dumnezeu, e o frumusețe asumată în mod continuu. Înfrumusețarea noastră duhovnicească e o frumusețe asumată în fiecare clipă. Și când ne asumăm viața sfântă, noi ne asumăm viața Bisericii, adică viața lui Hristos Dumnezeu, Care S-a făcut Prunc,

pentru ca noi să ne umplem mereu de curăția vieții Sale celei veșnice. Amin!

Predică la Duminica a XXVI-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[185],

când ne lăfăim în confortul nostru, nu mai avem măsură în viața noastră. Nu mai știm unde să punem punct petrecerilor și pierderilor de timp. După cum, atunci când o luăm pe panta sărăciei și nu mai avem grijă de viața și de familia noastră, iarăși ne pierdem măsura. Căci păcat este luxul, după cum păcat este și lipsa de grijă pentru sănătatea noastră și a familiei noastre. Fiindcă atât excesul, cât și indiferența față de viața noastră sunt relele care ne strică viața. Pe oamenii bogați îi omoară traiul bun, pe când pe oamenii săraci îi omoară munca în exces și indiferența față de sănătatea lor. Prea multul și prea puținul nu ne fac bine, pentru că sunt în defavoarea noastră. Căci omul e creat de Dumnezeu pentru o viață echilibrată, pentru o viață atentă la sănătatea sufletului și a trupului său. Iar trupul nostru ne învață la fiecare vârstă măsura, numai că trebuie să îl ascultăm și să îl credem...

Înainte de a împlini vârsta de 45 de ani, fără să mă aștept la asta, într-o singură zi, n-am mai putut să mănânc sare, nici zahăr, nici grăsimi. Așa, deodată! Să zicem că primesc puțin tort, mănânc o feliuță din el, și deodată nu mai pot. Dar nu mai pot nu pentru că nu îmi place, ci nu mai pot pentru că trupul meu nu mai vrea excesul de zahăr. La

[185] Începută la 17. 13, în zi de miercuri, pe 16 noiembrie 2022. Cer înnorat, 11 grade, vânt de 2 km/ h.

fel stă treaba și cu mâncărurile sărate sau cu carnea grasă. Aș putea să mănânc puțin de tot din fiecare, dar nu mai pot mai mult. Nu pot să mănânc ca să mă satur, așa cum o făceam înainte de acea zi.

De aceea, fără să mă războiesc cu mine însumi, am înțeles că pentru mine a început o altă vârstă și la această vârstă așa stau lucrurile. Așa că am început să văd ce pot să mănânc și ce pot să beau odată cu această schimbare bruscă a firii mele. Și am constatat că pot mânca ciorba fără sare, că pot bea ceaiuri (respingătoare altădată) fără zahăr, că nu mai pot mânca dulcețuri și gemuri și nici nu mai pot bea sucuri și siropuri, dar pot mânca tot felul de legume și de plante și de fructe. Nu mai am nevoie de cafea și nici de energizante, nu pot mânca miere decât o linguriță-două, dar îmi place pâinea cu maia și cu semințe, ardeiul iute la ciorbă, lucrurile acrișoare sau amare, limonada, nucile, cerealele, semințele de tot felul. Iar dacă asta mai pot, asta mănânc, pe când bere, vin, țuică, palincă, whisky beau când e vorba de întâlnirea cu cineva sau în momente speciale, pentru că zilnic îmi ajung ceaiul și apa.

Și asta, pentru că fiecare vârstă are tabietul ei. Și dacă îl respecți, atunci știi să nu faci excese, pentru că excesele te costă medicamente și spitalizare. Iar dacă vrei să trăiești duhovnicește și să te sfințești continuu, atunci trebuie să ai grijă de sănătatea ta trupească. Pentru că trupul este partenerul continuu de nevoință al sufletului tău. Și dacă îl păstrezi sănătos și activ, dacă îi accepți sfaturile, el nu îți va fi o povară, atunci când voiești să îți materializezi gândurile, ci partenerul tău de-o viață.

...Mai înainte ca Domnul să spună parabola de azi [Lc. 12, 16-21], El ne-a spus motivația ei: „Vedeți și păziți-vă de lăcomie! Căci, când [este] a-i prisosi cuiva, viața lui nu este

din averile sale [ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτῷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ]" [Lc. 12, 15, BYZ].

– Și ce ne-a spus aici?

– Ne-a spus că trebuie să vedem, să înțelegem profund cât de devastatoare e lăcomia pentru noi și să ne păzim să fim lacomi. Să nu fim lacomi la mâncare, nici la băutură, nici la averi și nici la plăceri. Pentru că orice exces e mortal pentru noi. După care, în a doua frază, Domnul ne-a spus că împlinirea noastră interioară nu stă în multul pe care l-am putea dobândi la un moment dat în viață, pentru că împlinirea vieții noastre nu e dată de averi, ci de viața curată, de viața cu El. Izvorul vieții e Dumnezeu, iar averile nu ne pot ține în viață, dacă El nu îngăduie asta. De aceea, oricât de mult ne-am dori să cumpărăm cu bani o zi din viața noastră, acest lucru nu se poate, pentru că viața noastră e darul lui Dumnezeu.

Și pentru că viața noastră e darul Lui cel scump, pentru ca noi să creștem mereu în viața cu El, nu putem să folosim această imensă comoară a vieții la întâmplare, ci trebuie să facem din viața noastră un izvor de viață veșnică. Și ne facem viața un izvor de pace și de sfințenie, un izvor de viață veșnică, numai dacă lăsăm viața lui Dumnezeu să ne inunde.

Teologia harului dumnezeiesc, hariologia, este mărturia duhovnicească despre viața lui Dumnezeu care ne inundă. Sfinții Părinți ai Bisericii vorbesc cu toții despre Dumnezeul Cel viu, despre Cel care ne umple pe noi de slava Lui. Și slava Lui, care e viața Sa, ne face și pe noi vii, pentru ca să fim veșnic vii împreună cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

De aceea, viața și teologia Bisericii ne umplu de viața veșnică a lui Dumnezeu, de cea care ar trebui să ne inunde continuu pe toți. Și dacă e să fim bogați, adevărați magnați ai lumii, atunci trebuie să fim hiperbogați în viața și în

cunoașterea lui Dumnezeu. Pentru că slava lui Dumnezeu inundă atât sufletul, cât și trupul nostru, și ne sfințește în mod deplin și ne dă să trăim o continuă îndumnezeire a persoanei noastre. Iar dacă atunci când păcătuim fără părere de rău și fără pocăință, noi ne satanizăm continuu, când ne îndumnezeim continuu, noi ne umanizăm continuu. Pentru că devenim tot mai mult oamenii pe care și-i dorește Dumnezeu, adică oamenii plini de toată atenția și delicatețea și frumusețea duhovnicească.

– Și de ce e urâtă lăcomia înaintea lui Dumnezeu?

– Pentru că e nesimțită și indiferentă! Lăcomia se odihnește în exces, mănâncă, bea, se veselește [Lc. 12, 19] și nu se gândește la nimeni. Nu se gândește nici măcar la sine, la excesul pe care îl produce în om. Pentru că omul e atent doar la ce bagă în el, doar la ce are, și face abstracție de lumea în care trăiește, cât și de scopul vieții sale. Căci dacă scopul vieții noastre ar fi fost să mâncăm toată ziua, atunci am fi avut un trup care să permită acest lucru. Dar noi nu avem un trup de gigant, ci un trup cu un stomac relativ mic, după care mergem la baie. Și mergem la baie, pentru că stomacul nostru nu e un sac fără fund, ci un săculeț în care putem pune puțină mâncare și băutură. Iar dacă am crede că eternizarea în timp ar fi scopul vieții noastre, bătrânețea și decrepitudinea ne strică falsa părere despre viață. Pentru că, cu cât înaintezi în vârstă, nu ți se deschide pofta de viață, ci ți se închide, pentru că puterile tale sunt tot mai slabe.

Iar dacă mâncarea, băutura, somnul și distracția nu sunt scopul vieții noastre, ci scopul vieții de acum e sfințirea vieții noastre, adică pregătirea noastră interioară pentru viața veșnică, pentru viața cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui, tocmai de aceea excesul material nu e în favoarea, ci în defavoarea noastră. Pentru că noi trebuie să ne despărțim interior tot mai mult de materie pe timp ce îmbătrânim,

trebuie să ne înduhovnicim tot mai mult și nu să ne umflăm tot mai mult trupul nostru. Căci îngrășarea trupului e totuna cu îngrășarea bolilor din noi, cu accelerarea lor în viața noastră.

Și dacă nu știm care e scopul vieții noastre, acela de a ne sfinți viața, tocmai de aceea suntem nebuni. Căci „Dumnezeu i-a zis lui: «Nebunule [Ἄφρον], [întru] această noapte sufletul tău îl cer de la tine [ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ]! Iar pe care le-ai pregătit, al[e] cui va fi [vor fi][ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται]?»” [Lc. 12, 20, BYZ]. Și vedem aici că Dumnezeu condamnă nebunia axiologică și nu nebunia fiziologică. Căci cel care nu poate gândi bine, pentru că are o problemă neurologică, nu e nebun în fața lui Dumnezeu, ci un om bolnav. Dar cel care își pregătește veșnicia pe pământ și nu în sufletul și în trupul său e nebun de legat. Pentru că omul cu minte, omul sănătos duhovnicește, se îmbogățește continuu întru Dumnezeu, se îmbogățește în sfințenia Lui și nu își strânge comori telurice [Lc. 12, 20].

– Și de ce e nebun de legat omul care vrea să se înveșnicească pe pământ?

– Pentru că el face acest lucru, când vede foarte bine că toți mor în jurul lui și când știe că și el va muri mâine-poimâine! Cum să îți mai strângi bogății la infinit, dacă știi că mori?! Ce faci cu ele, dacă știi că nu poți pleca cu nimic de aici, ci doar cu ce ai în suflet?!! Și suntem nebuni de legat dacă credem că putem birui împotriva morții, când știm foarte bine că toți vom muri. Atunci, dacă tot murim, ce rost are să credem că ne eternizăm aici?

Și cu toate că știm ce trebuie să facem, ne comportăm ca și când nu am ști. Și ne comportăm ca și când nu am ști, pentru că nu ne luăm în serios timpul vieții noastre. Acesta, scurt și foarte scurt, în care trebuie să facem o groază de

lucruri împlinitoare pentru noi. Căci timpul vieții noastre e timpul ascezei noastre, e timpul sfințirii noastre, e timpul mântuirii noastre, e timpul în care trebuie să ne împlinim interior prin împlinirea vocației noastre.

Adesea, la interviuri, ești întrebat „ce-ai fi făcut, dacă n-ai fi fost cel care ești”. Sau „cum te-ai fi comportat în nu știu ce situație în care altul a dat greș”. Însă, atunci când ai o vocație, o chemare de la Dumnezeu, și o împlinești cu conștiință în viața ta, nu te mai poți crede altul. Poți face mai multe lucruri colaterale vocației tale, dar ea este cea care te împlinește. Iar eu nu vreau să îmi imaginez cum aș fi fost eu fără a fi Preot, pentru că aceasta e vocația mea de la Dumnezeu. Și când slujesc, când mă rog, când povățuiesc, când scriu, eu nu uit niciodată cine sunt, pentru că sunt una cu cine trebuie să fiu, sunt una cu vocația mea. Pentru că asta înseamnă a avea o vocație: a te simți cel care ai fost chemat să fii. A fi tot mai mult cel care ai fost chemat de El să fii.

Dacă m-am născut în 1977, nu vreau să mă fi născut în alt an și nici în altă zi. Pentru că ziua, luna și anul ne-au fost dăruite de Dumnezeu și nu sunt o întâmplare oarecare. M-am născut într-o maternitate, m-am născut din anumiți părinți, într-o anume familie, am locuit la sat, apoi la oraș, sunt bărbat și nu femeie, am făcut anumite studii, am anumite experiențe, sunt cine sunt și nu vreau să fiu altul. Și nu vreau să fiu altul decât sunt, pentru că am înțeles că toate datele existenței mele sunt daruri de la Dumnezeu și nu întâmplări. Nu știu cât voi trăi, nu știu când voi muri, dar știu că tot timpul vieții mele e pentru a mă îmbogăți duhovnicește și nu pentru a câștiga lumea toată.

Învăț continuu lumea noastră. Sunt deschis continuu spre a cunoaște oameni și locuri și cărți și experiențe. Dar cunosc pentru a mă zidi duhovnicește și nu pentru a mă

urâți interior la nesfârșit. Mă rog mult, mă împărtășesc mereu cu Domnul, citesc mult, scriu mult, vreau ca totul să fie bine în întreaga lume și în orice om, fapt pentru care mă bucur de binele real al fiecărui om. Dar știu că întreaga umanitate și întreaga creație vor fi transfigurate de Dumnezeu, pentru că toate vor fi umplute de slava Lui. Iar viața noastră durabilă nu e cea de aici, ci este cea din veșnicie, când, ca ființe transfigurate, vom trăi în slava lui Dumnezeu.

De aceea, nu caut să mă înveșnicesc în timp, pentru că văd moartea cu ochii, dar caut să mă îndumnezeiesc în timpul vieții mele. Pentru că acesta, timpul meu cel prea scurt, e timpul când eu mă îmbogățesc în Dumnezeu. Și Dumnezeu ne dăruie timpul mântuirii tocmai pentru ca să ne aprindem dumnezeiește pentru El. Pentru ca să ne aprindem de slava Lui și să luminăm prea frumos înaintea Lui. Căci noi suntem făcliile duhovnicești ale lui Dumnezeu. Suntem făcliile pascale ale lui Dumnezeu, care umplu de bucurie și de pace și de înțelegere sfântă pe cei care Îl caută pe Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, când știm ce vrea Dumnezeu de la noi și când facem voia Lui necontenit, atunci ne umplem tot mai mult de înțelepciune și de viață sfântă. Când El e cu noi și în noi prin slava Lui, atunci ne vindecăm de nebunie, de nebunia axiologică, pentru că începem să alegem ceea ce e cu adevărat bine pentru noi. Și binele nostru se naște din rugăciune, din post, din milostenie, din priveghere, din spovedirea păcatelor noastre, din împărtășirea cu Domnul cu toată inima, din slujirea Lui și a oamenilor. Binele nostru real e împlinirea noastră interioară. Și nu ne putem împlini interior decât curățindu-ne, luminându-ne și sfințindu-ne mereu viața noastră.

Dar ca să ne împlinim interior trebuie să înțelegem că voia lui Dumnezeu este cea care ne împlinește. Și nu putem

înțelege faptul că voia Lui ne împlinește decât împlinind poruncile Sale. Căci poruncile lui Dumnezeu sunt adevărata noastră viață, adevărata noastră gândire, adevărata noastră experiență, adevărata noastră veșnicie. Și, dorind-o pe ea, nu mai vrem nimic altceva, pentru că ea ne e de ajuns. Amin!

Predică la Intrarea în Templu a Născătoarei de Dumnezeu [21 noiembrie 2022]

Iubiții mei[186],

intrarea și rămânerea Preacuratei Stăpâne în Templul de la Ierusalim trebuie să ne lumineze pe noi să intrăm mereu cu evlavie multă în Biserica lui Dumnezeu, să Îi slujim Lui cu pace și să rămânem întru slava Lui. Căci atunci când ne umplem de slava Lui, noi suntem biserici ambulante ale Sale, pentru că suntem mereu cu El și El cu noi. Fiindcă, în fapt, asta și dorește acest praznic de la noi: să ne învețe conștiința de a fi eclesiali. Să ne învețe să fim biserici vii ale lui Dumnezeu, în care I se slujește Lui întotdeauna.

Și când intrăm în Biserica lui Dumnezeu, noi intrăm pentru ca să vorbim cu Dumnezeu. Și vorbim cu El, spunându-I cele ale noastre, pe măsură ce auzim voia Lui cu noi. Pentru că Slujbele Bisericii sunt pline de teologie, adică de voia lui Dumnezeu cu noi, oamenii. Și când auzim voia Lui și o înțelegem tot mai mult, pentru că o trăim în viața noastră, începem să avem o voie duhovnicească, una care dorește ceea ce dorește și Dumnezeu.

Că una e să vrem un loc de muncă și alta e să ne fie bine în mod real la locul acela de muncă. Și e normal să Îi cerem lui Dumnezeu un loc de muncă, pentru că avem nevoie să trăim, dar și mai normal e să ne lăsăm călăuziți de El pentru a-l obține și pentru a munci acolo. Căci El știe cel mai bine de ce avem noi nevoie. Și dacă venim la El cu cererea noastră

[186] Începută la 6. 49, în zi de joi, pe 17 noiembrie 2022. Cer înnorat, 10 grade, vânt de 5 km/ h.

trebuie să Îl lăsăm pe El să ne călăuzească în alegerea noastră și în tot ceea ce facem în viața noastră.

Așa că, a veni la Dumnezeu, în Biserica Sa, înseamnă a-L lăsa să ne vorbească, să ne călăuzească pururea în mod punctual. A veni la El înseamnă a-L asculta în mod activ. Pentru că Dumnezeu ne vorbește în multe feluri în fiecare zi a vieții noastre. Ne vorbește printr-un om, printr-o pagină citită, printr-o imagine, printr-un eveniment, printr-o luminare dumnezeiască, printr-o minune. Numai noi să fim deschiși tot timpul spre El, spre înțelegerea voii Sale. Și nu putem fi deschiși spre El decât prin rugăciune continuă, prin iertarea tuturor, prin smerirea continuă a noastră, prin umplerea noastră de milostenie, de bucurie și de pace. Căci El vorbește cu cei care sunt plini de pacea și de bucuria Sa.

Iar Dumnezeieștii Părinți care au vorbit despre viața isihastă a Preacuratei Stăpâne în Templu, despre copleșitoarea ei curăție și sfințenie și despre preadumnezeieștile ei vedenii dumnezeiești, au subliniat iubirea ei plină de râvnă pentru a-I sluji Domnului. Pentru că dorea să fie cu totul numai a lui Dumnezeu. S-a dăruit cu totul Lui, fără rest, tocmai de aceea și Domnul S-a dăruit ei cu totul. De unde învățăm că sinceritatea totală e marea intrare la Dumnezeu.

Pentru că Dumnezeu îl cunoaște pe cel care e sincer cu totul în iubirea lui pentru El și acestuia i Se arată pe Sine Însuși. Și când vedem că un anumit Sfânt Părinte a avut vedenii dumnezeiești de copil sau în adolescența lui, asta înseamnă că a fost plin de sinceritate și de iubire pentru El de când era mic. Iar Dumnezeu Se arată tuturor pe măsura iubirii și a sincerității și a curăției lor.

Da, Dumnezeu nu greșește niciodată! Nu greșește atunci când dă daruri mari oamenilor. Pentru că darurile Sale sunt pe măsura inimii și a vieții lor. Darurile Sale sunt pe măsura râvnei lor de a-I sluji Lui și de a sluji tuturor. Iar

dacă noi ne umplem de invidie și de ură pe darurile pe care El le dăruie oamenilor, greșim foarte mult. Pentru că Îl invidiem și Îl urâm tocmai pe El, pe Cel care e bun cu toți, dar Care dăruie fiecăruia după inima sa.

Așa, pentru câteva minute sau pentru o zi, ne-ar plăcea să fim un anume Sfânt, pentru că ne place sfințenia și frumusețea lui. Dar el, Sfântul care ne place nouă, nu a fost un Sfânt de-o zi, ci de-o viață. Însă și noi, oricare am fi noi, putem fi Sfinții lui Dumnezeu, dacă trăim o viață cu El, fără ca să vrem altceva decât pe El. Căci această continuitate neîntreruptă a vieții cu Dumnezeu e sfințenia, e ceea ce putem trăi, pentru că putem fi Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că noi, la Dumnezeiescul Botez, am fost sfințiți de Dumnezeu prin slava Lui și nu trebuie să facem altceva decât să rămânem întru sfințenia Lui. Pentru că a fi creștin înseamnă a fi Sfânt, a trăi în sfințenie tot timpul.

Numai că sfințenia nu înseamnă imobilitate! Sfințenia nu e o poză, nu e ceva din afara mea, nu înseamnă părerea altora despre mine, ci sfințenia este cum arăt eu în mine însumi, când sunt cu Dumnezeu tot timpul. Sfințenia e taina mea, e viața mea cu Dumnezeu, e umplerea mea mereu de slava Lui și de teologia Sa cea îndumnezeitoare, e bucuria și împlinirea mea continuă.

Tocmai de aceea, când cineva îi vede pe Sfinți, nu îi vede din afara lor, ci din lăuntrul lor! Și ca să îi vezi pe Sfinți trebuie să fii în slava lui Dumnezeu de care Sfinții sunt plini. Ca să îi vezi pe Sfinți trebuie să fii și tu unul dintre ei. Și dacă ești unul dintre Sfinții lui Dumnezeu, atunci nu vrei în niciun fel să îi minimalizezi pe Sfinți, chiar dacă vei vedea și unele mici lipsuri, mici scăderi, mici păcate ale lor. Pentru că și tu ai conștiința păcatelor tale celor multe și mari. Iar Sfinții sunt prietenii tăi, sunt ajutătorii tăi, sunt mijlocitorii tăi în fața lui Dumnezeu, sunt învățătorii tăi în fiecare zi. Și

pe măsură ce îi vezi pe ei, te vezi și pe tine însuți. Și această cunoaștere dumnezeiască de sine, această cunoaștere prin slava lui Dumnezeu, e cea care ne ajută în mod real pe calea mântuirii noastre.

Una e să vrei o anume viață și alta e să trăiești viața care te împlinește. Și mi-am dat seama din înțelegerea oamenilor, că mulți se înhamă la o viață care nu e a lor, care nu e pentru ei, dar o aleg pentru că le place. Mulți s-au făcut Monahi sau Preoți sau Episcopi pentru că le-a plăcut, dar nu pentru că îi împlinește această viață. Și aceasta se petrece, pentru că oamenii aleg ceea ce le place, dar nu ceea ce îi împlinește. Și ca să fi ales ceea ce te împlinește, ar fi trebuit să fi ales duhovnicește acea viață. Să fi ales modul tău de viețuire împreună cu Dumnezeu, văzând în mod profund ce îți face un nespus de mult bine.

– Și care e diferența dintre a alege ceea ce îți place și a alege ceea ce îți face bine, ceea ce te împlinește?

– E una enormă! Pentru că atunci când tu alegi ceea ce îți place, alegi tu, omul cu privire mărginită, care nu înțelegi ce e bine pentru tine. Dar când asculți voia lui Dumnezeu, când Îl lași pe El să te învețe ceea ce te împlinește, atunci alegi ceea ce pare defavorabil pentru tine la prima impresie, dar care, pentru tine, e o împlinire enormă. Pentru că tu cauți ceea ce nu văd oamenii, ceea ce nu strălucește, ceea ce nu te izbește din prima, dar care, atunci când îți revelezi viața din interior, este o minune copleșitoare.

La prima impresie, Preacurata Stăpână a fost închisă în Templul din Ierusalim între 3 și 15 ani. Închisă între niște ziduri timp de 12 ani de zile[187]. Dar când ți se revelează

[187] În Sfânta Sfintelor „a rămas Fecioara doisprezece ani, hrănită în chip străin de Arhanghelul Gavriil cu hrană cerească”, *cf.* Sfântul Nicodim Aghioritul, *Maica Domnului și Intrările ei în Templu*

curăția și sfințenia vieții ei celei mai presus de Îngeri, când auzi că numai la ea, din toată lumea, a venit Domnul și S-a întrupat din pântecele ei, pentru că doar pe ea a dorit-o, atunci rămâi fără glas. Pentru că tu nu te aștepți să iasă nimic bun din închiderea între niște pereți. Căci mulți se plictisesc, pentru că ei cred că n-au ce face toată ziua. Dar n-au ce face, pentru că n-au început să facă lucruri reale pentru ei, pentru mântuirea lor. Căci dacă ai începe să te nevoiești pentru mântuirea ta, n-ai mai avea chef de somn, pentru că ziua ți s-ar părea prea mică pentru câte ai de făcut. Dar tocmai pentru că n-ai început să fii serios cu viața ta, ai atâta timp de pierdut. Căci dacă ai fi serios cu tine, n-ai avea niciodată timp liber. Sau ți-ai lua liber când n-ai mai putea să mai trăiești de atâta oboseală și epuizare, așa cum s-a petrecut cu mine.

Când cineva m-a întrebat ce am scris și publicat până acum și i-am arătat cărțile scrise sau editate de către mine, el mi-a spus că sunt un alt Origen – numele său real este Orighenis [Ωριγένης][188] –, în sensul că scriu și public mult ca și acela. Însă eu scriu pe măsura la cât pot, la cât timp am, pe măsura luminărilor lui Dumnezeu în viața mea. Și nu sunt împlinit cu cât scriu și public, pentru că s-ar fi putut și mai mult. Dar când un om își vede de viață, de tabieturi, de afaceri și mai scrie din când în când câte o carte, e normal să fie bulversat de către tine, care scrii zilnic. Dar pentru mine, care scriu zilnic, nu e o mare împlinire că scriu câteva pagini, pentru că eu aș vrea să scriu zilnic câteva zeci de pagini. Și pentru că asta nu se petrece, eu mă simt neîmplinit ca scriitor, deși producția mea de carte e mare. Pentru că

în tâlcuiri mistagogice – cuvinte și poeme, cu traduceri și studiu introd. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2022, p. 52.

[188] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Origene.

știu de ce sunt în stare, iar, pe de altă parte, trebuie să accept cât pot să scriu în fiecare zi. Iar a accepta ceea ce poți să faci înseamnă a fi împlinit cu viața ta. Pentru că una e cât ești în stare să faci și alta e cât poți să faci la propriu, în condițiile reale ale vieții tale.

De aceea, uneori scriu și predic în grabă, pentru că n-am mult timp la dispoziție, pe când alteori, având mai mult, mă împlinesc mai mult prin ceea ce scriu, pentru că cercetez noi și noi lucruri pe care le dezbat. Aprofundez lucrurile, așadar. Însă, și dacă le spun pe scurt și dacă spun lucruri în mod aprofundat, dacă mă împlinesc prin ceea ce scriu, eu sunt împlinit. Pentru că am scris în funcție de cât timp am avut la dispoziție, iar ceea ce am scris a trecut prin mine. Iar dacă a trecut prin mine, dacă eu am fost împlinit cu ceea ce am scris, atunci sunt împlinit, chiar dacă eu aș fi putut să fac mai mult. Dar cum să fac mai mult, dacă n-am avut timp? Însă, cât am putut să fac, îmi asum, pentru că mă reprezintă. Și ceea ce mă reprezintă, mă împlinește, pentru că mă umple de binele pe care mi-l doresc.

Așadar, iubiții mei, Preacurata Stăpână ne învață împlinirea în casă, în camera noastră, ne învață împlinirea interioară. Căci și dacă ieșim, și dacă stăm în casă, împlinirea noastră e interioară, e cât bine facem în noi înșine. Strigătul nostru către Dumnezeu, grija noastră pentru înțelegerea voii lui Dumnezeu și pentru curăție și sfințenie, tot binele pe care îl facem e împlinirea noastră interioară. Căci oriunde suntem și orice facem ne simțim bine în noi înșine, atâta timp cât suntem plini de slava lui Dumnezeu, de bucurie și de pace.

Iar locul nostru de muncă e bun, dacă ne simțim împliniți în noi înșine, adică, dacă putem face lucrurile pe care ni le dorim pe baza lui. Dacă ne putem întreține, dar ne putem și liniști interior, atunci e bun pentru noi, căci el e

împlinirea noastră. Și tot la fel stă treaba cu viața pe care ne-o alegem. Căsnicia e după cum ne-o facem noi împreună cu Dumnezeu. Iar dacă simțim ceea ce ne împlinește, adică viața cu Dumnezeu, atunci facem din casa noastră biserica lui Dumnezeu, pentru că nu acceptăm sfaturi care să contravină acestei meniri sfinte a căsniciei noastre. Și când credem că trebuie să ne facem Monahi trebuie să așteptăm voia lui Dumnezeu cu noi. Pentru că trebuie să distingem între ceea ce credem că putem face și ceea ce putem în mod real. Iar Monahi, Preoți și Episcopi ajungem pe baza la ceea ce putem face în mod real. Și ceea ce putem face în mod real se vede. Cei care zidesc Biserici și Mănăstiri cu ajutorul altora, dar nu se zidesc și pe ei înșiși, se văd. Și se văd neîmpliniți, pentru că pun căruța înaintea cailor. Căci mai înainte de a face lucruri exterioare trebuie să faci lucrurile interioare. Trebuie să faci în tine pace, trebuie să faci în tine inimă plină de bucurie și de încredere în Dumnezeu și în oameni, pentru ca să poți mișca lucrurile din jurul tău.

Căci lucrurile din jurul nostru se fac și fără noi pe șantier, dacă știm să supraveghem construirea lor, dar lucrurile din noi înșine nu se fac decât de către noi. Și așa cum avem grijă de ciment și de cărămizi și de muncitori și de bani pentru construcții, putem avea grijă și de rugăciune, de milostenie, de iertare, de pace, de buna-înțelegere cu toți. Pe șantier te poți ruga, după cum te rogi la Slujbă: cu aceeași pace și încredere în voia lui Dumnezeu. Pe câmp, la sapă, sau la masa de scris, te poți ruga la fel: cu aceeași bucurie și pace. Poți da la animale rugându-te, poți călători rugându-te, poți face mâncare rugându-te, te poți bucura de Dumnezeu și de oameni și pe patul de spital și în călătorie și la muncă și în concediu, pentru că oriunde ești cu Dumnezeu.

De aceea, a veni înseamnă a rămâne. A veni la Biserică înseamnă a rămâne cu Dumnezeu, pentru că El e cu noi tot

timpul. Și a fi cu Dumnezeu și a călători cu El tot timpul e împlinirea vieții noastre, pentru că n-avem timp decât pentru El. Amin!

Predică la Duminica a XXX-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[189],

mai înainte de Evanghelia de azi [Lc. 18, 18-27], de Evanghelia împlinirii poruncilor lui Dumnezeu, Domnul ne-a chemat să fim fiii Lui duhovnicești. Pentru că El a zis: „Lăsați copiii să vină către Mine [Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός Με] și nu-i opriți pe aceștia [καὶ μὴ κωλύετε αὐτά]! Căci asemenea acestora este Împărăția lui Dumnezeu [τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ]. Amin zic vouă [Ἀμὴν λέγω ὑμῖν], cine nu are să primească Împărăția lui Dumnezeu precum copilul [ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον], nu are să intre întru ea [οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν]" [Lc. 18, 16-17, BYZ].

Iar când m-am umplut de slava lui Dumnezeu și de certitudinea Lui la vârsta de 12-13 ani, îmi dau seama acum de acest lucru, așa am trăit intrarea Lui în viața mea: ca un copil ascultător, care Îl crede cu totul pe Domnul său. Ca un copil care nu pune la îndoială niciun cuvânt al Domnului. De aceea, nu am cerebralizat niciodată credința, nu am intelectualizat-o, nu am făcut din ea un sistem închis de adevăruri care n-are de-a face cu intimitatea cu Dumnezeu, ci, dimpotrivă, am văzut-o ca pe o fereastră larg deschisă spre întâlnirea cu Dumnezeul mântuirii mele. Pentru că ceea ce stă scris în Dumnezeieștile Cărți ale Bisericii lui Dumnezeu

---

[189] Începută la 16. 36, în zi de duminică, pe 20 noiembrie 2022. Afară plouă în pace, darul Preacuratei Stăpâne pentru noi, 10 grade, vânt de 3 km/ h.

este o cale sfântă spre întâlnirea reală, actuală, intimă cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Și pentru că nu L-am înlocuit niciodată pe Dumnezeu cu Dumnezeiasca Sa Scriptură, așa cum face lumea protestantă, sau cu un om, așa cum face lumea romano-catolică, care îl pune pe Papă în centrul lumii, tocmai de aceea am văzut întreaga viață a Bisericii ca pe o întâlnire preaminunată cu Dumnezeul nostru treimic, pentru că El este prezent în Biserica Lui prin slava Sa cea veșnică. Adică am văzut și văd cu ochi de copil credincios, cu ochii celui care crede tot cuvântul Lui, pentru că toate ale Lui sunt adânc negrăit.

Tocmai de aceea, mă interesează voia lui Dumnezeu cu noi, ce voiește El de la noi și nu ce voiesc oamenii. Sunt avid de luminarea lui Dumnezeu și de simțirea Lui în toate ale Sale și de vederea Lui întru slava Sa. De aceea, am apetență pentru tot cel care trăiește în mod real cu Dumnezeu, pentru tot cel care experiază viața cu El și poate să ne vorbească în mod actual, în termeni proprii, despre relația lui mântuitoare cu Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu Se revelează în mod real în viața noastră și ne călăuzește întru toate pe calea îndumnezeirii noastre.

Și pentru că am privit cu ochi sinceri, totali, Biserica lui Dumnezeu, n-am fost niciodată de partea celor care profită, la modul nesimțit, de demnitatea lor eclesială. Pentru că Biserica nu e în noi și între noi pentru ca să ne îmbogățim, să ne fudulim, să ne eternizăm aici, ci pentru ca să ne sfințim pentru viața veșnică cu Dumnezeu. Biserica este pentru a ne dezbrăca de tot gândul cel trupesc, cel grosier, cel plin de încredere în sine, pentru a ne umple de cugetarea plină de slava lui Dumnezeu. Iar cugetarea de la Dumnezeu, gândirea de la Dumnezeu, e gândirea pe care o avem în urma experiențelor reale cu Dumnezeu.

Pentru că rolul revelării lui Dumnezeu în viața noastră e să ne învețe să gândim și să trăim dumnezeiește. Toată simțirea și trăirea plenară a slavei lui Dumnezeu în Biserica Sa e pentru a ne pregăti pentru veșnicia cu Dumnezeu. De aceea, dacă vii cu ochi de copil, dacă vii cu toată sinceritatea și te rogi și Îi cânți lui Dumnezeu și citești cele despre El, ai parte de multe revelări ale Lui în viața ta. Pentru că El ni Se arată în multe feluri și tot timpul ca să ne învețe cele despre Sine, iar împlinirea noastră este enormă, e totală. Căci El ne învață cele ale Sale, ne învață pe acelea care confirmă cărțile Dumnezeieștii Tradiții. Ceea ce au trăit Sfinții, începi să trăiești și tu, oricare ai fi, pentru că El ne vrea pe toți Sfinți ai Lui și ni Se descoperă la toți pe măsura copilăriei noastre interioare, a sincerității cu care venim la El.

Lăsați copiii să vină la Mine, căci sinceritatea lor totală e a celor care moștenesc Împărăția lui Dumnezeu! Pentru că tot cel care e copil sincer în inima sa intră în Împărăția lui Dumnezeu încă de acum, din clipa de față, pentru că poate simți și vedea pe cele ale lui Dumnezeu. Și pentru că le vorbise despre cum trebuie să fie în adâncul lor, despre cum trebuie să fie ei copii ai lui Dumnezeu, atunci când a venit arhonul [ἄρχων] [Lc. 18, 18, BYZ], stăpânitorul, și a întrebat ce să facă pentru viața veșnică [Ibidem], tocmai a confirmat că nu înțelesese cuvintele Sale. Căci El tocmai vorbise despre cum se intră în Împărăția Lui: cu minte și viață de copil, adică de om curat, care crede toate, nădăjduiește toate și Îl iubește mai presus de toate pe Dumnezeu.

Adesea am fost etichetat naiv, fără experiență de viață, pentru că eu mă încred în oameni, în cuvintele lor. Îi cred pe cuvânt și cred în ei, în ce pot ei să facă, mai mult decât cred ei în ei înșiși. Pentru că văd adâncul lor, ce pot face ei, dacă ar fi oamenii lui Dumnezeu, dacă ar fi serioși cu viața și cu mântuirea lor. De aceea, eu nu mă încred în oameni

pentru că nu îi văd în adâncul lor, ci pentru că, fără încrederea în oameni, nu putem să întoarcem la voia lui Dumnezeu pe nimeni. Cred în oameni pe baza vederii lor. Și cred în ei, pentru că văd potențele reale din ei, văd harul lui Dumnezeu în ei, văd ce minuni de oameni ar putea fi. Și de aceea vorbesc cu impostorii religioși la fel după cum vorbesc și cu credincioșii lui Dumnezeu. Pentru că impostorii, în primul rând, au nevoie de adevăr, de prietenie, de dragoste, pentru ca să înțeleagă că viața de pervers religios nu te duce în Împărăția lui Dumnezeu.

Da, poți să mimezi că ești omul lui Dumnezeu, poți ajunge notoriu în Biserică, te poți căpătui, lumea îți poate umple conturile și tu să stai, râzând de ei în sinea ta, de cât de proști sunt cu toții. Dar averea ta e de Iad! Averea ta, care minimalizează oamenii și care desconsideră voia lui Dumnezeu cu tine, e o avere de loser, de ratat spiritual. Pentru că, în loc să fii un copil în relația cu oamenii, un om sincer și bun, tu ai ales să fii un șarlatan religios, care își cumpără Iadul cu cuvintele lui Dumnezeu pe buze.

Nu, arhonul nu a împlinit niciodată poruncile lui Dumnezeu! Pentru că împlinirea poruncilor e duhovnicească și nu trupească. Poruncile lui Dumnezeu te simplifică continuu, te fac plin de copilărie sfântă, de nevinovăție, de curăție, de sfințenie. Poruncile lui Dumnezeu te fac intimul lui Dumnezeu. Iar dacă el a preferat bogăția [Lc. 18, 23] în locul vieții cu Dumnezeu [Lc. 18, 22], n-a avut de-a face niciodată cu Dumnezeu. Pentru că poruncile Lui te duc la El și nu la tine. Poruncile Lui te dezvață de tine, pentru că te fac precum e El. Și când ești ca El în inima ta, atunci Îi urmezi Lui în tot ceea ce îți va porunci ție.

De aceea, când discuția a ajuns iarăși la curăția interioară, când a ajuns iarăși la copilăria duhovnicească a omului credincios, Domnul le spune același lucru: „Căci mai ușor

îi este cămilei să intre [Εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον εἰσελθεῖν] prin urechile acului [διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος] decât [ca] cel bogat să intre [ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν] întru Împărăția lui Dumnezeu [εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ]" [Lc. 18, 25, BYZ].

Aici, în cazul nostru, omul era bolnav de avere. Dar poți să fii bolnav de curvie, de alcool, de droguri, de tutun, de erezie, de hoție, de duplicitate. Cel bogat în curvie sau în erezie e la fel de neintrabil în Împărăția lui Dumnezeu ca cel bogat în infatuare, în nesimțire, în mitomanie. Acolo unde Domnul a pus adjectivul bogat [πλούσιον] [Lc. 18, 25, BYZ], dumneavoastră puneți-vă patimile și veți afla motivul pentru care nu sunteți buni pentru Împărăția lui Dumnezeu! Căci oricine e bogat în păcat e impropriu Împărăției lui Dumnezeu. Dar cine e bogat în adevăr, în curăție și în sfințenie, acela e copilul lui Dumnezeu și le vede pe toate cu ochi curați, pentru că e moștenitorul Împărăției Sale.

Și toate sunt cu putință la Dumnezeu [Lc. 18, 27, BYZ]! Pentru că El poate să îi mântuie pe toți cei păcătoși, pe absolut toți. De aceea, ne cere să nu judecăm pe nimeni, să nu punem pe nimeni la index, să nu credem despre nimeni că nu se poate mântui, pentru că orice om se poate mântui. Căci se poate întoarce oricând și poate să facă voia lui Dumnezeu cu el.

Și pentru aceasta, noi trebuie să fim sinceri cu cei păcătoși, spunându-le adevărul despre ei și despre voia lui Dumnezeu cu ei. Căci asta înseamnă să fii sincer cu oamenii: să le vorbești despre ceea ce au nevoie cu adevărat. Trebuie să le spui adevărul lui Dumnezeu. Iar adevărul Lui încolțește într-un mod paradoxal de fiecare dată în inima omului. Pentru că omul trebuie să se lupte cu multe minciuni în inima lui până acceptă voia lui Dumnezeu. Trebuie să renunți la multe gânduri și fapte rele, păcătoase, pentru ca să fii copilul

lui Dumnezeu. Dar gustul pentru adevăr, pentru viața curată, vine din propovăduirea voii lui Dumnezeu, din revelarea lui Dumnezeu față de noi.

De aceea, în fiecare zi liturgică, în fiecare zi a Bisericii, noi Îi slujim lui Dumnezeu, dar ne și luminăm continuu pentru a-I sluji Lui. Învățăm cum trebuie să ne schimbăm interior în mod continuu. Dar, pe măsură ce ne schimbăm viața, tot modul nostru de a gândi se schimbă în mod imediat. Sunt uluitoare, sunt dumnezeiești schimbările din viețile oamenilor credincioși! Mereu sunt alții, mereu sunt noi, mereu sunt proaspeți duhovnicește. Căci ce au fost, nu mai sunt, pentru că sunt mereu noi. Și această noutate continuă din viața noastră ne umple de multă libertate sfântă. Pentru că poți să privești obiectiv în trecutul și prezentul tău, văzând foarte bine schimbările din viața ta.

Căci dacă un lucru anume nu ne duce la Dumnezeu, nu e bun pentru noi. Dar dacă ne duce la El, atunci e un lucru foarte bun pentru noi, care trebuie permanentizat în viața noastră.

Când am ajuns la Corabia, mi-am adus aminte de copiii de la orfelinat, care ne cereau de mâncare prin gard, dar și să îi luăm acasă, să îi înfiem. I-am introdus în mod transfigurat în primul meu roman, în *Păsări spre cer*, pe care încă nu l-am publicat. Dar atunci, la 18 ani, când eu eram încă Dorin Streinu, adică un dor străin de lumea asta, m-au impresionat enorm. Mi s-a zdrobit inima văzându-i, pentru că mi-am dat seama că, dacă nu ar fi fost bunicii mei, aș fi putut fi și eu al nimănui. Căci, uneori, e de ajuns doar un mic eveniment neașteptat pentru ca să ajungi pe drumuri. Și numai mila lui Dumnezeu ne scapă de moarte, de boală, de sărăcie, de singurătate...O enormă milă a lui Dumnezeu cu noi, care ar trebui să ne cutremure mereu și să ne schimbe dumnezeiește.

Căci, după cum citim în Dumnezeiasca Evanghelie, cea împătrită, a Bisericii, Domnul S-a întâlnit cu tot felul de oameni în Israil, dar puțini au văzut cu adevărat că ei s-au întâlnit cu Dumnezeu pe stradă. El era în fața lor, dar puțini L-au înțeles, L-au văzut, L-au crezut! Iar astăzi lucrurile stau la fel. Pentru că eu mă bucur cu Dumnezeu și vorbesc cu El neîncetat, dar oameni fără de număr nu cred că El există. Și nu există pentru ei, pentru că nu și-au deschis inima, precum un copil, ca să stea înaintea Lui. Căci oricui își deschide inima spre cunoașterea lui Dumnezeu, El i Se revelează acestuia. Pentru că nu există om, care L-a căutat pe El, și El să nu i Se reveleze pe Sine. Căci Dumnezeu e avid de mântuirea noastră, venind imediat la cel care Îl caută.

Iar dacă mulți mor necredincioși, gândiți-vă la acest fapt: că acești oameni nu s-au gândit nici măcar o secundă la El. Nu s-au gândit serios niciodată la existența Lui. Pentru că, dacă și-ar fi pus problema credinței pe viață și pe moarte, ei ar fi devenit oameni foarte credincioși. Căci El li S-ar fi arătat lor. Dar pentru că nu și-au pus problema la modul fundamental, tocmai de aceea s-au ratat ca oameni. Pentru că nu s-au împlinit în viața lor în relația cu Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, precum copiii, precum copiii sinceri și iubitori, mergem și noi spre peștera unde S-a născut Domnul! Mergem cu pași interiori spre Bitleem [Βηθλεὲμ] [Mt. 2, 1, BYZ], spre בֵּית לֶחֶם [Bet Lehem], spre Casa Pâinii[190]. Căci acolo S-a coborât pentru noi Pâinea de la Dumnezeu, Cea care dă viață lumii [In. 6, 41, 27, BYZ]. Și cu toate că O avem mereu pe Sfintele Mese ale Bisericilor, Pâinea de la Dumnezeu ni se pare nerelevantă. Căci de aceea nici nu venim să ne împărtășim cu Domnul: pentru că nu credem că primim prin El viața veșnică.

[190] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Bethlehem.

Dar, de când L-am cunoscut pe Domnul, El, Pâinea noastră cea de toate zilele, e mâncarea mea preferată, e mâncarea esențială a vieții mele. Pentru că o mănânc pe ea mai întâi de toate, o mănânc pentru ca să mă umplu de viața Lui și pentru ca să Îl am în mine pe Domnul meu, pe Cel care e mereu cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, intimizându-mă și pe mine cu Ei. Pentru că mâncarea trupească mă ține în viață, dar adevărata Mâncare, cea care mă face cu totul viu și bucuros, este Domnul slavei. El e bucuria, pacea, înțelepciunea, curăția și sfințenia mea. El e credința mea tare, nădejdea mea fără preget, e dragostea mea veșnică. El e viața mea de zi cu zi și viața mea veșnică, pentru că pe toate le trăiesc cu Dumnezeu Atotțiitorul.

Iar dacă venim și ne mărturisim Domnului și ne umplem de viața Lui, împărtășindu-ne cu El, avem praznic adevărat. Dacă suntem cu El, prăznuim, dacă nu suntem cu El, facem shopping și petrecem. Dar dacă prăznuiești, atunci trăiești cu adevărat, pentru că Dumnezeu e în tine și cu tine, merge cu tine pe cale și stă cu tine la masă, locuiește cu tine, pentru ca să te bucure neîncetat. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul României [30 noiembrie 2022]

Iubiții mei[191],

Sfintei Cuvioase Maximilla [Μαξιμίλλα], ucenicei sale, Sfântul Apostol Andreas – care era închis de către soțul ei, de Egheatis [Αἰγεάτης] –, i-a spus: „Ai grijă numai la sămânța Evangheliei [Πρόσεξε μόνο τὸν σπόρο τοῦ Εὐαγγελίου], pe care am semănat-o în inima ta [ποὺ ἔσπειρα στὴν καρδιά σου]!"[192]. Căci un Apostol al Domnului asta făcea mai întâi: propovăduia dreapta credință a Bisericii, pentru ca oamenii să creadă în Dumnezeul Cel viu, în Dumnezeul mântuirii noastre. Iar cu cei care credeau în Dumnezeu, el întemeia o nouă Biserică locală a lui Dumnezeu, hirotonind pentru ea și dintre ei Episcopi, Preoți și Diaconi. Pentru că ierarhia Bisericii este cea care slujește la mântuirea tuturor celor credincioși.

Fiindcă o Biserică locală nu se întemeiază de jos în sus, nu se întemeiază de către credincioși, ci de sus în jos: hirotonindu-se mai întâi ierarhia ei. Pentru că trebuie să vină mai mulți Episcopi pentru a hirotoni un nou Episcop, iar acesta, Episcopul locului, își va hirotoni Preoții și Diaconii cu care va sluji.

– De ce Biserica locală se rânduiește de sus în jos și nu de jos în sus, de la credincioși spre ierarhie?

---

[191] Predică începută la 8. 18, în zi de marți, pe 22 noiembrie 2022. Cer înnorat, 6 grade, vânt de 2 km/ h.

[192] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

– Pentru că Biserica lui Dumnezeu s-a întemeiat la Cincizecime prin coborârea slavei lui Dumnezeu în Sfinții Săi Apostoli. Ea a coborât din cer pe pământ, pentru că Biserica e comuniunea sfântă și veșnică dintre Dumnezeu și cei credincioși Lui. Tocmai de aceea, Dumnezeu Și-a întemeiat Biserica Sa pe baza slujirii Sfinților Săi Apostoli, pentru că aceștia au rânduit primii Episcopi, Preoți și Diaconi ai Bisericii. Și Biserica, de 2. 000 de ani, așa se extinde peste tot în lume: prin lucrarea întemeietoare a Episcopilor lui Dumnezeu. Căci oriunde în lume s-ar converti cineva la dreapta credință, el intră în mod sacramental în Biserică, adică prin primirea Sfântului Botez, a Sfintei Mirungeri și a Sfintei Euharistii, primite toate în aceeași zi. Căci cel care crede în Dumnezeu cu adevărat, acela devine fiul lui Dumnezeu prin slujirea sacramentală a ierarhiei Bisericii.

Și popoarele lumii au fost evanghelizate și introduse în Biserică de către Sfinții Apostoli ai Domnului. Iar poporul român a fost creștinat de Sfântul Apostol Andreas [Ἀνδρέας], de Cel întâi chemat [ὁ Πρωτόκλητος][193] la apostolat, pentru că el a predicat și în Dobrogea. Și avem de la el peștera sa[194], care a fost descoperită în mod minunat de către Avocatul Jean Dinu în 1918, după ce a avut de mai multe ori un vis de la Dumnezeu. Iar, săpat în piatră, e patul Sfântului Andreas[195], pe care oamenii se așază spre vindecarea lor[196].

---

[193] Ibidem.

[194] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Peștera_Sfântului_Andrei.

[195] Am preluat imaginea de aici:
https://peregrinprinlume.files.wordpress.com/2014/07/dscf0993.jpg. Ea a fost făcută de către Fănică Antonie Mihai, *cf.*
https://peregrinprinlume.com/about/.

[196] *Cf.*

Și când vedem condițiile grele de la începutul Bisericii noastre, ne dăm seama că măreția Bisericii românești nu a stat în clădiri, ci în sufletele oamenilor. Pentru că ei au primit sămânța Evangheliei cu toată dragostea și au lăsat-o moștenire urmașilor lor până azi. Căci, mai întâi de toate, Biserica dintr-un oraș sau dintr-un sat stă în inimile credincioșilor. Ei o doresc, ei se nevoiesc pentru ridicarea ei, apoi e sfințită de Episcop și e trimis pentru ea un Preot al lui Dumnezeu, pentru ca să slujească spre mântuirea tuturor. Căci la noi, în Biserică, nu slujesc credincioșii de rând Sfintele Taine și Sfintele Slujbe ale Bisericii, ci Preoți hirotoniți sacramental de către Episcopul locului. Pentru că Preoția Bisericii s-a dăruit și se dăruie din Episcop în Epis-

---

https://www.crestinortodox.ro/biserici-manastiri/manastirea-pestera-sfantului-apostol-andrei-67904.html.

cop peste veacuri, neexistând vreun hiatus al hirotoniilor dumnezeiești. Pentru că atunci când se opresc hirotoniile, piere și Biserica locală. Iar când o Biserică locală cade în erezie și se desparte de Biserica lui Dumnezeu, ea nu mai are hirotonii dumnezeiești, pentru că s-a rupt de Biserica lui Dumnezeu. Pentru că toate hirotoniile Bisericii se fac în Biserică și de către Episcopii Bisericii.

Când m-am împărtășit pe 21 noiembrie, la praznicul Preacuratei Stăpâne, și aveam Trupul Domnului în palma dreaptă, pe când eram aplecat spre El, mi-am dat seama că noi Îl ținem pe Domnul ca pe un Prunc în brațe. Că acest gest liturgic e plin de duioșie sfântă. Pentru că cele două palme suprapuse ale noastre, dreapta peste stânga, sunt ca un scaun pentru Domnul. Și ne aplecăm spre El, spre Pruncul nostru, pentru ca să ne împărtășim cu El, în timp ce ne cerem iertare unii altora. Pentru că împărtășirea cu Domnul se face în pace și în bună înțelegere, cu evlavie sfântă și cu veselie dumnezeiască.

Iar noi postim acum și mergem spre Pruncul întregii creații, întăriți și însoțiți pe cale chiar de către El. Căci El, Cel care S-a născut ca Prunc pentru noi, S-a născut să ne întărească în toate etapele vieții noastre. De aceea, dacă suntem prunci în credință, nu trebuie să ne rușinăm de asta, pentru că El a venit să ne învețe pruncia duhovnicească. A venit să ne învețe pas cu pas viața cu Dumnezeu. Iar dacă suntem întăriți în viața cu Dumnezeu e iarăși bine, pentru că Pruncul Iisus Hristos a venit tocmai pentru ca să ne facă pe noi, bărbați și femei, desăvârșiți în sfințenie. Căci El ne însoțește mereu pe cale, pe calea mântuirii noastre, pentru că El e Calea noastră. El e Cel care a parcurs-o primul în mod desăvârșit, pentru ca să ne dea și nouă puterea de a ne sfinți viața noastră.

Sfântul Apostol Andreas a fost răstignit pe o Cruce în formă de X, pe o Cruce din lemn de măslin [ἀπὸ ξύλα ἐλιᾶς][197], din care se mai păstrează fragmente până azi[198]. Însă nu a fost pironit pe Cruce ca Domnul, ci legat cu frânghii la mâini și la picioare de Cruce. Iar când poporul a vrut să îl dezlege de pe Cruce, el s-a rugat Domnului să nu fie dezlegat. Fapt pentru care a venit un Dumnezeiesc Înger, ca o lumină de fulger, și l-a păzit pe el până și-a dat duhul său[199]. Și Sfântul Andreas a adormit pe la vârsta de 80 de ani[200], dar plin de fapte apostolice. Și dacă el a murit mucenicește, Egheatis, cel care l-a chinuit până la moarte, a murit ca un om îndrăcit[201]. Pentru că toți cei care se luptă cu Sfinții lui Dumnezeu mor urât.

Însă, dacă noi, azi, îl pomenim pe Sfântul Andreas ca Apostol și Ocrotitor al României, există și oameni care îi contestă lucrarea sa apostolică în România, invocând că sunt prea puține dovezile prezenței sale în Dobrogea. Și i-o contestă, pentru că nu vor să admită faptul că Biserica României e una apostolică, e una întemeiată de un Apostol al Domnului. Această preaminunată continuitate a Bisericii pe pământul nostru îi deranjează mult pe cei din afara Bisericii. Pentru că le-ar plăcea să spună că Biserica României e de dată recentă. Însă dovezile arheologice și lingvistice ale existenței Bisericii pe pământ românesc sunt

---

[197] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

[198] Sunt în Biserica de aici: https://el.wikipedia.org/wiki/Ιερός_Ναός_Αγίου_Ανδρέα_Πατρών.

[199] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsnov/11-30-sf_apostol_andrei.html.

[200] Ibidem.

[201] Ibidem.

zdrobitoare. Pentru că la tot pasul se găsesc mărturii ale Bisericii pe pământ românesc, mărturii care atestă că Biserica e aici de la începutul ei, din primul secol. Și tocmai de aceea, viața bisericească și limba bisericească ne sunt proprii, ne sunt firești, sunt ale noastre, moștenite din străbuni, pentru că de două mii de ani românii sunt creștini și nu altceva.

Noi suntem în Biserica lui Dumnezeu și Biserica Lui e și românească. Pentru că Biserica lui Dumnezeu e formată din multe națiuni și fiecare națiunea are specificul ei, are modul ei personal de a fi și de a se manifesta. Dar toate națiunile Bisericii sunt una întru Dumnezeu, pentru că toate sunt pline de aceeași credință și de aceeași slavă a lui Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, să ne bucurăm mereu, împreună cu Sfântul Andreas, de Biserica României, de Biserica noastră! Să ne bucurăm de mila lui Dumnezeu cu noi, Care n-a îngăduit ca Biserica Lui să piară de pe pământul nostru! Și să fim tot mai mult conștienți de rolul nostru de păstrători, dar și de dăruitori ai credinței în Dumnezeu. Pentru că trebuie să o dăruim așa după cum am primit-o. Trebuie să o dăruim cu dragoste tuturor, pentru ca toți să se mântuie. Amin!

Predică la Ziua Națională a României [1 decembrie 2022]

Iubiții mei[202],

spațiul Schengen ne poate deschide porțile spre statele Europei[203] pentru a călători, a studia și a munci, dar Biserica ne deschide porțile spre întreaga umanitate. Pentru că Biserica României are de dăruit întregii umanități credința apostolică și modul dumnezeiesc de viețuire al Bisericii, are de dăruit Sfinții ei cei preafrumoși, are de dăruit două milenii de experiență eclesială și un mod profund pozitiv de viață și de rezistență în istorie. Iar dacă unii călătoresc în lume pentru budism, hinduism sau islam, pentru sincretismul religios și turismul istoric, o întreagă lume are nevoie de viața sfântă a Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că această credință și această viață sunt cele care mântuie lumea.

Pentru că un om profund religios caută adevărul despre Biserica lui Dumnezeu. Nu se mulțumește cu surogate religioase de câteva secole sau decenii. El va căuta adevărata Biserică a lui Dumnezeu, cea care a străbătut veacurile până la noi. Și când va afla că în statele ortodoxe s-a păstrat această credință apostolică și viața sfântă a Sfinților lui Dumnezeu, el va veni aici la noi ca în paradis, pentru că va fi bucuros să vadă că Biserica lui Dumnezeu, așa după cum ne-a făgăduit Domnul, n-a fost biruită de nimeni și de nimic până acum.

---

[202] Începută la 14. 49, în zi de marți, pe 22 noiembrie 2022. Soare, 9 grade, vânt de 5 km/ h.

[203] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Spațiul_Schengen.

Noi suntem oaza de viață a lumii! Unde e Biserica, acolo se poate respira normal, pentru că se poate trăi dumnezeiește pe pământ.

Campionatul de fotbal din Qatar[204] ne va îmbâcsi cu modul de viețuire musulman, fiind o reclamă fățișă a islamului. Pentru că nu îi interesează fotbalul, ci îi interesează prozelitismul religios și propaganda economico-culturală. Vor să ne demonstreze că el, acest stat islamic, poate fi „paradigmatic" pentru toți.

Dar pentru noi e paradigmatică viața Bisericii! Așa cum musulmanii au modul lor interior și exterior de a fi, la fel avem și noi, creștinii. Pentru că noi trăim cu Dumnezeu în fiecare clipă a vieții noastre, iar taina unirii noastre cu El este taina abisală a vieții noastre. Cum a rezistat poporul român timp de 2.000 de ani în fața păgânilor de tot felul, apoi a ereticilor, e marea minune a lui Dumnezeu. Care are la bază, totodată, și marea iubire a românilor pentru Dumnezeu. Căci dacă n-ar fi fost iubirea pentru El, n-am fi rămas neclintiți în Biserica Dumnezeului Celui viu.

Însă, Îl iubești pe Dumnezeu numai dacă faci voia Lui. Și ca să faci voia Lui trebuie să citești și să auzi propovăduindu-se despre El. Și, indubitabil, nu ar fi ajuns limba română până la noi, această comoară atât de complexă și de profundă, această limbă unică, dacă nu ar fi fost păstrată și învățată cu atenție de către români. Și, întru ea, întru această sfântă limbă a Bisericii, s-a slujit aici, pe pământul nostru românesc, pentru că oamenii s-au rugat și și-au exprimat în ea toate trăirile lor intime. Credința, limba, neamul și pământul nostru ne țin la un loc. Dacă nu iubești aceste lucruri

---

[204] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Campionatul_Mondial_de_Fotbal_2022.

fundamentale, care ne definesc, ești un om slab, un om care nu știe de unde vine și unde se duce. Și tocmai de aceea aștepți să se deschidă granițele, să pleci, să ți se piardă urma, pentru că nu ești înrădăcinat aici, în valorile românității.

Dar eu nu îmi pot lăsa Biserica și nici limba și nici neamul și nici istoria și nici modul de a fi al românilor și nici acest pământ binecuvântat, pentru că aici e împlinirea mea. Eu mă simt bine cu prezentul meu, pentru că mă simt bine cu istoria poporului meu. Și pentru că nu mă definesc banii, ci mă definește identitatea mea religios-națională, eu rămân aici să fiu român și creștin, rămân să fiu al lui Dumnezeu și în continuitate firească cu strămoșii noștri, pentru că astfel mă simt cu adevărat bine.

Oriunde m-aș duce și orice limbă aș învăța, eu aș recepta locurile văzute și limbile învățate ca pe unele străine de mine și așa ar și fi. Mă bucur să vizitez orice loc de pe pământ și să văd oameni, culturi, religii, obiceiuri de tot felul. Dar una e să îmi placă diversitatea națională și cea cultural-religioasă și alta e să mă simt împlinit în viața mea. Pentru că mă simt bine și împlinit numai în casa mea, în limba mea, în credința mea, în neamul meu, în istoria mea. Căci discern în continuu între cei care s-au ratat și cei care s-au împlinit ca oameni din neamul meu românesc. Iar când privesc la exemplele depline, profund românești și creștine ale neamului meu, atunci văd ce înseamnă împlinire reală ca român.

Căci eu, ca creștin și ca român, sunt deschis față de oricine pentru dialog și consfătuire, dar mă împlinesc numai în Biserica lui Dumnezeu și în limba și în modul de a fi al românilor. Pentru că neamul în care m-am născut nu este o întâmplare, ci un dar de la Dumnezeu, după cum darurile Lui sunt și acelea că m-am născut bărbat, că am trăit într-o familie, că mi-am făcut o familie, că am studiat și am cu-

noscut profund adevărata față a românilor, dar și a vieții Bisericii. Tot ceea ce primim în viața noastră sunt daruri ale lui Dumnezeu. Și pentru acestea trebuie să fim profund recunoscători.

Pentru că adevărata împlinire a omului e când este recunoscător și mulțumitor neîncetat față de Dumnezeu. Căci omul recunoscător față de Dumnezeu este atent și îngăduitor și cu oamenii. Iar românii creștini sunt deschiși și ospitalieri, ei ajută și omenesc pe oricine, pentru că văd în semenul lor un frate și nu un client.

Când omul e un client, el face cât banii lui. Dar când omul e frate, atunci el are o valoare neprețuită, pentru că tot ceea ce faci pentru el, faci pentru Dumnezeu. Și când faci lucruri pentru Dumnezeu, atunci cinstești cu adevărat oamenii, pentru că îi vezi pe toți ca potențiali moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, ziua noastră națională, ziua tuturor românilor, e o zi a unității și a frățietății, pentru că e o zi a recunoștinței. Îi suntem recunoscători lui Dumnezeu pentru toate și așteptăm de la El adevărata noastră împlinire. Căci viața lungă și prosperă nu e un avantaj pentru noi, dacă nu ne împlinim în relația cu Dumnezeu. Ne bucurăm solipsist, ne bucurăm în singurătatea noastră egoistă, dar nu cunoaștem bucuria comuniunii și a frățietății din Biserică. Însă, când trăim cu Dumnezeu și în comuniune sfântă cu membrii Bisericii, atunci trăim în comuniune nu numai cu românii creștini din prezent, ci și cu cei din trecut și viitor. Pentru că toți sunt una înaintea lui Dumnezeu, una în credința, în iubirea și în slujirea lui Dumnezeu.

La mulți ani și Dumnezeu să ne bucure pe toți cu slava Lui cea veșnică! Amin!

Predică la Duminica a XXVII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[205],

m-au fascinat dintotdeauna mulțimile de oameni. Fie că văd mulțime de oameni la piață, în bâlci, la gară, la spital, la judecătorie, la supermarket, la o manifestație sau la Biserică, oamenii adunați la un loc sunt o lecție profundă de teologie, de psihologie, de sociologie pentru mine. Pentru că, deși sunt la un loc, fiecare e cu lumea lui. Și, toți la un loc, spun o poveste, dar și fiecare e o poveste vie de viață. Iar când îți lași ochii asupra cuiva și îl privești îndelung, nu ai cum să nu te apropii de el, nu ai cum să nu ți-l faci prieten în inima ta, pentru că vezi multe trăsături ale tale în el.

Iar eu am nevoie să văd oameni, mulțimi de oameni, pentru ca să îmi aleg dintre ei pe acei oameni care mă intrigă, care mă interesează într-un mod special, pentru ca să îi studiez. Și astfel, asemui pe cineva cu altcineva, îmi place chipul sau doar nasul, ochii, părul, felul de a zâmbi sau de a privi sau de a vorbi al cuiva, simetria sau disimetria trupului, și fac din ei o schiță, un tablou, un personaj de roman, un dialog, o nedumerire, o replică, un sărut, o admirație. Pentru că oamenii au mereu ce să-mi spună, atunci când nu vor să îmi spună nimic sau când nu știu că îmi spun foarte multe lucruri despre ei înșiși. Fiindcă vederea lor e în mine și nu în ei. Și modul în care eu îi văd e un mod duhovnicesc, pentru că privesc lumea din jur și mă privesc duhovnicește, adică luminat de slava lui Dumnezeu coborâtă în mine în-

---

[205] Începută la 9. 25, în zi de joi, pe 24 noiembrie 2022. Cer înnorat, 8 grade, vânt de 8 km/ h.

sumi, ca și în dumneavoastră, la Botez. Și acest mod duhovnicesc de a vedea lumea e ceea ce cere Domnul de la noi toți, pentru că El ne cere să privim lumea cu ochii Săi, adică prin slava Lui, cea care ne dă să vedem în profunzimile vieții oamenilor spre folosul nostru, al tuturor.

Căci oamenii aleargă după mari Duhovnici, după oameni care văd în ei înșiși și în alții, și asta pentru ca să îi ajute cu problemele și cu patimile lor. Și e bună, e foarte bună alergarea după marii Duhovnici și Teologi ai Bisericii, atunci când ai probleme de viață și de credință, pentru că avem nevoie de răspunsuri clare, de lămuriri în viața noastră! Dar, când tot cauți luminare la alții, trebuie să ceri mai întâi luminare de la Dumnezeu, căci El e luminarea noastră, a tuturor. Pentru că marii Duhovnici și Teologi ai Bisericii sunt preamari și preaminunați tocmai pentru că cer neîncetat curățire, luminare și sfințire de la Dumnezeu în viața lor. Și când mergi la ei, Dumnezeu îi luminează pentru tine, pentru problemele tale, pentru ca și tu să fii luminat prin ei de către El. Căci răspunsul bun, vindecător, care ne scapă de înșelările demonice din viața noastră, e răspunsul lui Dumnezeu pentru tine.

Uneori nu găsim oameni să ne ajute duhovnicește, ci găsim cărți, rugăciuni sau înțelegem din ce trăim ce e în neregulă cu noi. Pentru că Dumnezeu ne luminează despre noi înșine și prin oameni și prin cărți și prin înțelegeri personale. Iar când primim luminarea lui Dumnezeu, ea este eliberare, e bucurie, e încredere, e întărire în viața noastră, pentru că înțelegem ce trebuie să facem.

În Evanghelia de azi [Lc. 13, 10-17], femeia cu duh de neputință [πνεῦμα ἀσθενείας], care era gârbovită [ἦν συγκύπτουσα][Lc. 13, 12, BYZ], adusă de spate și privea numai spre pământ este imaginea fidelă a celui care este aplecat numai spre el însuși, spre cine e și ce face el. Monomania

iubirii de sine ne face să nu vedem pe nimeni la modul profund, ci doar periferic. Pentru că vedem mulțimea din fața noastră, care stă la rând la cumpărături, dar nu vedem pe niciunul la modul profund din viața noastră, ci pe noi ne enervează numai că nu se mai termină odată coada. Dar, dacă ne-ar fi interesat oamenii, am fi stat cu bucurie la rând și i-am fi privit îndelung pe fiecare, pentru că de la fiecare am fi înțeles câte ceva. Și nu ne-am fi enervat pentru noi, pentru că așteptăm, căci am fi plecat câștigați de acolo: cu înțelegeri profunde despre oameni. Dar pentru că ne interesează doar de noi, de aceea ne enervează când așteptăm, când nu primim ceea ce ne trebuie, când nu avem ce au alții, pentru că nu ne interesează de nimeni altcineva, ci doar de noi. Mereu de noi...

Și ne interesează doar de noi înșine, pentru că presupunem, în mod pueril, că dacă am avea tot ceea ce ne lipsește acum, noi am fi împliniți. Dar crezul ăsta al nostru e cu totul fals! Pentru că, dacă le-am avea pe toate, tot n-am fi împliniți. De ce?! Pentru că nu putem fi împliniți decât împreună cu Dumnezeu! Și vedem acest lucru atunci când ne cumpărăm telefonul mult dorit, când începem să îl utilizăm și, peste două-trei zile, începe să nu ne mai placă, pentru că începem să vedem tot felul de hibe la el și, pe cale de consecință, să ne dorim deja altul. Însă, dacă el ne-ar fi împlinit, nu ne-am fi dorit altul, ci ne-am fi mulțumit cu el. Dar ne dorim altul, tocmai pentru că nu suntem mulțumiți cu noi înșine. Nu telefonul e de vină, ci noi suntem de vină, pentru că suntem neîmpliniți interior! Și suntem neîmpliniți interior, pentru că nu Îl avem pe Dumnezeu în noi prin slava Lui, care să ne facă să ne mulțumim cu ceea ce avem.

După 25 de ani, în aceeași Judecătorie, am așteptat 5 ore pentru 5 minute. Și, pe la jumătatea așteptării, am fost

introduși în sala de judecată și am putut participa la 4 dintre procesele anterioare nouă, adevărate spovedanii în public, care pe mine m-au siderat. Căci, în litigiu, erau moștenirile. Ba case, ba terenuri. Iar certurile între soți și între rude erau la ordinea zilei. Pentru că nu aveau înțelepciunea de a se înțelege unii cu alții.

Judecătorul a pus succesiunea noastră la urmă, pentru că a crezut că e ceva necurat la mijloc. De ce? Pentru că a văzut că una din părți, în loc să ceară jumătate-jumătate, conform legii, ea a cerut o sumă foarte mică drept moștenire. Tocmai de aceea, ne-a întrebat din capul locului dacă vreuna din persoane suferă de probleme psihice...Iar întrebarea lui a fost motivată, pentru că, până la noi, oamenii se certau pentru un petec de pământ, pentru trei lucruri din curte, pentru o nimica toată. Și nu înțelegea de ce una din părți dorește doar o mică parte din ceea ce îi revine de drept.

Însă, judecata judecătorului, cea legală, s-a terminat în 5 minute, nu datorită competenței și a înțelepciunii sale în a media între părți, ci pentru că eu făcusem anterior adevărata judecată, judecata cea duhovnicească. Căci eu stabilisem, între noi 4, această soluție duhovnicească, care, în aparență, e în defavoarea soției mele și a mea. Și am stabilit această soluție pe motive duhovnicești și nu financiare, fapt pentru care am odihnit cu ea pe toată lumea. Pentru că am judecat nu conform legilor omenești, ci a voii lui Dumnezeu cu noi, împlinind totodată dorințele adânci ale proprietarilor de drept față de noi, moștenitorii lor, care ne-au lăsat cu limbă de moarte să trăim în pace unii cu alții. Și când judeci duhovnicește, atunci nu te odihnesc lucrurile, ci oamenii. Și când odihnești oamenii, tu mai întâi te odihnești în mod desăvârșit, pentru că nimeni nu îți poate reproșa nimic.

Am judecat duhovnicește și n-am mai pierdut timpul la Judecătorie! Pentru că a pierde timpul acolo înseamnă a te înrădăcina în egoismul tău. Și a privi doar spre tine înseamnă gârbovire sufletească. De această gârbovire sufletească a vindecat-o Domnul pe femeie, pentru că Satanas [ὁ Σατανᾶς] o ținuse legată timp de 18 ani [Lc. 13, 16, BYZ]. Căci ea nu mergea anchilozată, adusă de spate din cauza bătrâneții, ci din cauza demonizării. Pentru că Satanas o ținea legată în patimile sale și patimile te fac să privești numai spre pământ, numai spre cele trecătoare.

Căci de aceea oamenii stau pe loc și nu avansează în viața lor: pentru că stau cocoșați spre patimile lor și numai pe ele le cresc toată ziua. Ne creștem curvia, ne creștem ura, ne creștem invidia, ne creștem nerușinarea, ne creștem prostia în sufletul nostru ca pe zarzavaturile din curte: cu multă atenție, cu multă dăruire. Ne dăruim mult timp și mulți bani și multă energie pentru a ne crește patimile în noi înșine și nu le smulgem din rădăcină deloc. Cumpărăm zeci de pachete de țigări, zeci de sticle de băutură, tone de mâncare, dar nu cumpărăm și nu citim nicio carte teologică. Una care să ne învețe cât de rele sunt patimile noastre.

De aceea, cocoșarea sufletească e adevărata noastră stare interioară. În loc să fim Drepți, să fim verticali, să fim frumoși, noi suntem urâți și cocoșați, zbârciți de bătrânețea patimilor noastre, pentru că nu ne place viața cu Dumnezeu, ci cea cu demonii. Însă, dimpotrivă, bătrânii duhovnicești, bătrânii frumoși ai Bisericii, sunt plini de curăție, de pace și de sfințenie. Ei au ce să ne spună, ce să ne învețe, cu ce să ne folosească, pentru că își adună mereu rugăciune, pace, frumusețe, sfințenie în inima lor. Își adună și au de dăruit tuturor din comoara lor, din comoara care sunt. Pentru că Dumnezeu, Cel care nu dă harul cu măsură, ci după inima

omului, după râvna lui de a lucra cele sfinte, le dăruie din belșug slava Lui, pentru ca să se desăvârșească neîncetat.

Așadar, dacă dorim să știm ce înseamnă să fim oameni Drepți înaintea lui Dumnezeu, care Îl slăvim pe El [Lc. 13, 13, BYZ] cu toată ființa noastră, trebuie să ne vindecăm de patimile noastre cele grele. Cele cu care ne-a legat Satanas prin legăturile păcatului. Căci prin păcatele noastre ne legăm de demoni, de modul lor urât și pervers de viețuire. Și când nu mai dorim să le facem pe cele rele, pe cele drăcești, e semn că am început să le lucrăm pe cele dumnezeiești în viața noastră, pe cele care ne întineresc, ne înfrumusețează și ne bineînmiresmează veșnic.

Când au fost scoase Sfintele Moaște ale Sfântului Cuvios Dionisie Ignat din mormânt, Părintele Efrem de la Vatopediu, Starețul, a subliniat în predica sa făcută ad-hoc, că Sfântul Dionisie românul nu se spăla, avea această nevoință a nespălării trupului, dar el mirosea a bună mireasmă în mod continuu. În ciuda nespălării trupului, el mirosea bine și cu sufletul și cu trupul, pentru că era plin de bunamireasmă a slavei lui Dumnezeu. Căci acolo unde e slava lui Dumnezeu e bucurie, pace, bună-mireasmă, curăție și sfințenie. Dar oamenii care sunt plini de demoni sau locurile pline de demoni miros urât duhovnicește. Trebuie numai să ai sufletul curat și vei simți acest miros urât peste tot pe unde demonii se aciuează. După cum, tot suflet curat trebuie să ai ca să-i simți și să-i vezi și să-i înțelegi pe Sfinții lui Dumnezeu, care trăiesc acum printre noi, pe pământ, și să te folosești duhovnicește de viața și de experiența lor cea îndumnezeitoare.

Căci sufletul curat simte, vede, miroase, gustă și pipăie duhovnicește cele duhovnicești, pentru că toate le face prin slava lui Dumnezeu cu care e împodobit din destul. Și dacă ne curățim mereu sufletul și trupul nostru, noi suntem

releele slavei lui Dumnezeu, pentru că o trăim în viața noastră și o putem dărui tuturor prin rugăciunea și prin prezența noastră.

Dăruiți și dăruiți-vă continuu! Iertați, binecuvântați, mulțumiți, fiți recunoscători pentru toate! Iubiți-i pe toți, fără ideea de merit! Pentru că noi suntem iubiți de Dumnezeu nu pentru că merităm, ci pentru că El, Cel cu totul bun și milostiv, îi iubește pe toți oamenii, fiindcă voiește ca toți să aibă parte de binele lor veșnic. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei [6 decembrie 2022]

Iubiții mei[206],

când oamenii tac în jurul tău, pentru că invidia și ura din ei este necomunicativă, ei cred că îți fac rău ție însuți. Însă, în primul rând, își fac rău lor înșiși. Pentru că atunci când urăști sau invidiezi nu mai știi să vorbești natural, să vorbești din suflet și asta te distruge interior. Și acest lucru se petrece, pentru că începi să fii fals în ceea ce spui, în modul cum te manifești, în ce simți.

Dacă, dimpotrivă, îți ascunzi invidia și ura în vorbe, în cuvintele cu care îl minți pe celălalt, iarăși nu îl rănești pe el mai întâi, ci te rănești pe tine însuți. Pentru că mergi spre celălalt nu pentru ca să ajungi la el, ci pentru ca să îl minți în ceea ce privește persoana ta. Și când te livrezi altora la modul fals, în loc să te dărui lor, nu ai nimic de câștigat, pentru că tu joci teatru și nu ai o relație cu cineva.

Bufoneria falselor relații e ruinătoare de suflet. Când joci teatru în viața de zi cu zi te depersonalizezi. Pentru că nu îți dai nicio importanță și nu îi lași nici pe alții să te cunoască așa cum ești. Pentru că tu te propui la modul fals în fața lor, nevorbind niciodată despre intențiile tale reale, despre cum ești tu, despre nevoile tale intime.

Și vorbesc despre mistificarea propriei persoane și despre falsele relații de ziua Sfântului Arhiepiscop Nicolaos, tocmai pentru că lui nu îi plac mincinoșii, diletanții, falsifi-

---

[206] Începută la 17. 02, în zi de sâmbătă, pe 26 noiembrie 2022. Cer senin, 6 grade, vânt de 5 km/ h.

catorii. Sfântul Nicolaos „era blând cu cei care se pocăiau, dar era aspru cu cei care păcătuiau mult”[207]. Pentru că păcatul nu are de-a face cu reala viață a omului. Și când nu ne plac păcatele, atunci ne place reala viață a omului: sfințenia. Și sfințenia e ascultarea lui Dumnezeu întru toate și, totodată, intimizare continuă cu Dumnezeu.

Dar când Dumnezeu locuiește în tine în mod real prin harul Său, în mod paradoxal, nu te umpli de prieteni, ci de oameni circumspecți în ceea ce te privește. Și toți te urmăresc cu neîncredere, pentru că nu te manifești ca ei. Nu pari de-al lor. Și nu pari de-al lor, pentru că viața ta nu mai e condusă de tine, ci de Dumnezeu. Pentru că El te luminează neîncetat. Și ei sunt atenți la tot ceea ce nu înțeleg la tine, pentru că îi supără viața ta altfel, viața ta diferită de a lor. Reușitele tale, faptele tale bune, îi stresează, pentru că îi mustră. Căci și-ar dori să pierzi timpul ca ei, să nu faci mare lucru, să fii de lume și să nu ai verticalitate, să nu ai așteptări mari de la ei. Și pentru că ai așteptări mari de la oameni, și asta pentru că ai de la tine în primul rând, tu rămâi singur, da, tocmai tu, care trăiești cu Dumnezeu și ești cel mai de încredere om al planetei. Și rămâi singur, pentru că nu ești de lume, ci ești al lui Dumnezeu. Căci pe tine te plac doar oamenii lui Dumnezeu...

Oamenii duhovnicești sunt profunzi și sinceri, sunt delicați și atenți. Oamenii lui Dumnezeu sunt neînțeleși la modul abisal. Pentru că gândurile lor, cel mai adesea, sunt gândurile lui Dumnezeu, căci El îi învață ce să spună și ce să

---

[207] *Vita Compilata*, 35, *cf.* https://www.stnicholascenter.org/who-is-st-nicholas/stories-legends/classic-sources/vita-compilata, apud Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 18)*, Teologie pentru azi, București, 2022, p. 227, n. 263.

facă. Iar atunci când Sfântul Nicolaos le-a salvat pe cele 3 femei de la prostituție, apoi pe cei trei bărbați de la moartea prin execuție publică[208], el s-a lăsat condus de Dumnezeu, așa cum s-a lăsat condus în toată viața sa. Pentru că Dumnezeu ne luminează ce să facem în mod punctual, dacă ne încredem cu totul în El.

Însă această încredere a noastră continuă în Dumnezeu e o încredere punctată continuu de vederi și luminări dumnezeiești. Nu e o încredere goală în El, ci una plină de trăiri mistice, dumnezeiești. Căci pe cât noi ne lăsăm în mâna lui Dumnezeu, pe atât El ne vorbește, ne călăuzește, ne bucură, ne entuziasmează, ne copleșește cu revărsările Sale cele dumnezeiești. Pentru că revărsările slavei Sale celei dumnezeiești sunt copleșitoare pentru noi, fiindcă sunt tot mai multe și tot mai mari și n-au nimic de-a face cu repetitivitatea.

Oamenii care se repetă, n-au ce spune. Și n-au ce spune, pentru că ei memorează, nu gândesc. Dar cei care nu se repetă, aceia gândesc, aceia se consumă în discuție, aceia sunt luminați de Dumnezeu, aceia au ce spune, aceia te călăuzesc în viață cu adevărat. Pentru că cei care gândesc luminați de Dumnezeu, aceia sunt cei care ne învață lucruri reale și clare despre viața cu Dumnezeu.

Când Sfântul Arhiepiscop Nicolaos m-a luminat să iau asupra mea nevoința online a scrisului teologic, a scrisului zilnic, a scrisului mărturisitor, n-am avut de partea mea decât pe soția mea. Ea știa că pot să fac asta, pentru că vedea scrisul meu zilnic. Iar creația mea online, urmată apoi și de editările de carte marca *Teologie pentru azi* [TPA], n-a fost altceva decât o externalizare a muncii mele zilnice. Dar această dăruire de sine, această oboseală imensă din iubire

[208] Idem, p. 226-227.

pentru oameni, a fost primită cu răceală maximă. Mi-am pierdut toți prietenii, cunoscuții, oamenii care credeau că „mă știu", că „mă cunosc", că „n-am de-a face cu scrisul". Pentru că, pe fiecare zi, am arătat că eu sunt omul scrisului, că eu am de-a face cu scrisul, pentru că numai cu scrisul mă ocup. Și e normal că mi-am pierdut „prietenii", pentru că ei nu aveau de-a face cu scrisul. Dar pentru mine scrisul era și este fundamental, pentru că el pune pe tapet adevărul omului.

Și când prăznuim un Sfânt sau când elogiem un geniu al literaturii, noi punem adevărul omului în prim-plan. Pentru că adevărul lui e totuna cu viața și opera lui. Iar Sfântul Nicolaos ne-a călăuzit, pe mine și pe soția mea, până azi într-un mod preaminunat, pentru că ne-a dat să ne bucurăm dumnezeiește de orice realizare editorială a noastră. Pentru că orice text sau orice carte pe care o punem în fața altora e, în primul rând, o sclivisire interioară a noastră. Noi devenim tot mai profunzi cu fiecare text. Asceza scrisului și a adevărului ne împlinește. De aceea, când scrisul devine public el e deja o parte din noi, o parte care așteaptă să împlinească și pe alții.

Tocmai de aceea, textul bun, scris din dragoste, nu face decât bine oamenilor, căci el e o lumină întotdeauna. Iar lumina nu te poate deranja decât dacă ești un întuneric viu, decât dacă ești un hrănitor de patimi vii. Și feedbackul pe care ni-l dorim nu e pentru noi, nu e pentru că ne-ar face bine nouă, ci ar fi bun pentru cititorii noștri. Pentru că ar învăța să se comporte normal atunci când sunt iubiți de cineva. Căci dacă răspunzi la iubirea mea, la iubirea cu care te îmbrățișez, cu tăceri răutăcioase, amare, sterile, spui lucruri groaznice nu despre mine, ci despre tine. Spui că nu poți iubi pe cei care te iubesc. Spui că te deranjează iubirea, când ea face bine, tămăduiește rănile. Spui că nu știi să co-

munici și că nu vrei să comunici, pentru că n-ai chef sau nu știi să îți faci timp pentru prietenie.

Sfântul Nicolaos însă, prin modul său de-a iubi și de a se dărui, m-a învățat însă altceva: că nu contează dacă sunt iubit, ci eu trebuie să iubesc pentru ca să fiu viu. Nu contează în primul rând feedbackul de la tine, ci contează ce fac eu pentru tine. Dar dacă tu ești viu, așa după cum eu sunt viu, nu poți sta ca mutul când eu te iubesc, ci trebuie să vii și tu spre mine cu aceeași dragoste. Pentru că dragostea ne împlinește pe toți. Dragostea reală, duhovnicească, cea care are la baza ei poruncile lui Dumnezeu cele mântuitoare.

N-am înțeles niciodată tăcerea și reticența față de mine și față de creația mea online, pentru că ea nu are de-a face cu viața duhovnicească. Oamenii duhovnicești se iubesc și se respectă reciproc și se susțin în toate câte fac. Dacă vezi slava lui Dumnezeu în oameni și vezi că ei zidesc Biserica în oameni, atunci ești de partea lor. Nu poți să te împotrivești celor ai lui Dumnezeu, dacă ești omul lui Dumnezeu, pentru că ești unul dintre ei. Dar dacă nu ești luminat și călăuzit de Dumnezeu, atunci ești iresponsabil prin faptele și vorbele tale, pentru că nu ai grija reală a aproapelui tău.

Însă, Sfântul Nicolaos, Arhiepiscopul, Părintele nostru, pe care îl pomenim astăzi cu dragoste și cu multă recunoștință, a avut și are grija reală pentru aproapele său. El nu așteaptă să fie chemat, ci iese în întâmpinarea noastră. El ne caută, el ne ajută, el ne luminează ca să facem voia lui Dumnezeu, pentru că are grijă de semenii lui. Și în viața sa pământească, Sfântul Nicolaos s-a lăsat condus mereu de Dumnezeu, tocmai de aceea viața lui e plină de minuni paradoxale. Căci dacă faci ceea ce voiește Dumnezeu, faci lucruri preaminunate în viața ta.

Așadar, iubiții mei, grija față de aproapele e o grijă cu fapta, e o grijă zilnică. A veni mereu spre oameni și a fi cu ei

înseamnă a te îngriji zilnic de ei. Din când în când sau câteodată înseamnă când îți mai termini din afacerile personale. Dar zi de zi înseamnă a avea mai întâi grija aproapelui, apoi grija ta. Și când ai grija lui mai întâi, atunci te lupți zilnic cu tine însuți, pentru că trebuie să îl hrănești pe el mai întâi.

La mulți ani tuturor cititorilor noștri care ne iubesc și se roagă pentru noi și ne așteaptă pe fiecare zi scrisul nostru, dar și celor care ne citesc fără inimă bună și fără perspectivă soteriologică! La mulți ani tuturor și multă înțelepciune și pace! Pentru că toți ne putem schimba, toți ne putem cutremura de păcatele noastre într-o clipă și putem începe viața reală, mântuitoare pentru noi, viața zilnică cu Dumnezeu. Amin!

Predica la 16 ani de creație online [6 decembrie 2022]

Iubiții mei[209],

zidim duhovnicește și ne zidim duhovnicește în fiecare zi, pentru că Dumnezeu ne întărește și ne bucură spre a face voia Lui. Căci munca susținută, continuă, e o împlinire enormă. Și rezultatele acestei munci sunt continue și sunt împlinitoare, pentru că ele te schimbă interior duhovnicește. În ultimul an am editat alte 14 cărți marca TPA:

1. *Drumul spre Icoană. Despre cum am pictat Icoana Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu* (59 pagini),
2. *Istoria literaturii române (vol. 7)* (587 pagini),
3. *Cartea Sfântului Profet Ieremias* (212 pagini),
4. *Cartea Sfântului Profet Ieremias (ediția liturgică)* (185 pagini),
5. *Cartea Sfântului Profet Baruh* (53 pagini),
6. *Cartea Sfântului Profet Baruh (ediția liturgică)* (49 pagini),
7. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil* (246 pagini),
8. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil (ediția liturgică)* (197 pagini),
9. *Plângerile lui Ieremias* (53 pagini),
10. *Epistola lui Ieremias* (41 pagini),
11. *Vorbiri de Facebook (vol. 10)* (563 pagini),
12. *Psaltirea în versuri a Sfântului Dosoftei al Moldovei (în formă actualizată)* (434 pagini),

---

[209] Începută la 12. 02, în zi de joi, pe 24 noiembrie 2022. Cer înnorat, 10 grade, vânt de 11 km/ h.

13. *Praedicationes (vol. 18)* (655 pagini),

14. *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 1)* (304 pagini), adică 3. 638 de pagini. Însă piatra teologico-literară de anul acesta se adaugă zidirii anterioare, care e formată din 3.845 de pagini în 2009, 6.281 de pagini în 2010, 4.223 de pagini în 2011, 1.774 de pagini în 2012, 2.928 de pagini în 2013, 7. 544 de pagini în 2014, 4. 460 de pagini în 2015, 3. 446 de pagini în 2016, 4. 271 de pagini în 2017, 2.906 pagini în 2018, 2.476 de pagini în 2019, 3.832 de pagini în 2020 și 4.421 de pagini în 2021. Iar, cu totul, avem 55.986 de pagini de carte TPA publicate online între 2009-2022. Pentru care nu am câștigat niciun ban, pentru că sunt darul nostru pentru Biserica și neamul nostru și pentru întreaga umanitate.

Și când dărui, te dărui. Și când te dărui ești umplut din destul de slava lui Dumnezeu. De aceea, am fost plătit de Dumnezeu cu slava Sa și cu cunoașterea Sa și cu bucuria Sa și cu pacea Sa, așa cum nu m-ar fi putut plăti nicio editură și niciun mecena și niciun cititor de pe lumea asta. Pentru că Dumnezeu ne plătește de fiecare dată când facem binele dezinteresat. Când facem binele pentru a-i zidi pe oameni și nu pentru a-i demola sufletește.

Iar dacă cineva crede că mă cunoaște, după atâta scris și după atâta efort editorial, fără ca să mă citească asiduu și fără ca să stea de vorbă cu mine îndelung și confesiv, se înșală. Pentru că schimbările care au avut loc în mine după toată această asceză copleșitoare sunt uluitoare. Viața mea ascetico-liturgico-mistică, alături de Dumnezeiasca Preoție, și de tot efortul meu de creație, de traducere și de editare au creat în mine o abisalitate de care mă cutremur. Căci nu am crezut vreodată să ajung la asemenea înțelegeri, la asemenea subtilități, la asemenea cuprinderi mistice și raționale ale întregii existențe. Sunt ca o îmbrățișare imensă a tot ceea ce există, pentru că sălășluirea lui Dumnezeu în mine, prin

slava Sa, m-a făcut să cuprind de-necuprinsul revărsării Sale dumnezeiești și să doresc necuprinderi și mai vaste. Ceea ce a fost mai întâi confesiune teologică citită, mai apoi a devenit realitatea mea de zi cu zi, pentru că am început să trăiesc ceea ce citeam odinioară la Dumnezeieștii Părinți, când vorbeau despre vederile lor dumnezeiești și despre viața lor cu Dumnezeu.

Și aceasta, pentru că oricine crede în Dumnezeu și e mădular viu al Bisericii Sale, poate trăi cu Dumnezeu taine nesfârșite și revelări dumnezeiești copleșitoare. Oricine poate să trăiască acestea, dacă e creștin! Numai că trebuie să muncești pe fiecare zi, să te dărui lui Dumnezeu și tuturor oamenilor în fiecare zi, să creezi pentru veșnicie.

De vreo 4-5 ani, când pomenesc nume și nume la Dumnezeiasca Proscomidie și când mă rog pentru oameni, îi simt venind pe toți, vii și adormiți, către mine. E o simțire lucidă, duhovnicească, de mare bucurie și cutremurare, și nu extatică! Pe care o trăiesc în timp ce slujesc. Pentru că pe toți pe care îi iert, pentru care mă rog, pe care îi iubesc, îi simt unindu-se cu mine duhovnicește, îi simt mereu unindu-se cu mine și eu, dimpreună cu toți, cu Dumnezeul tuturor. N-aș fi putut să am această experiență mistică, dacă n-aș fi fost Preot și nu aș fi slujit eclesial. Dar când mă rog pentru toți oamenii, când îi iert și îi cuprind pe toți în iubirea mea, îi simt pe toți prietenii mei. Nu mai gândesc în dialectica prietenului și a neprietenului, a celui care merită și nu merită să mă rog pentru el și să îl iubesc, ci mă rog și îi iubesc și îi iert pe toți. Pentru că am înțeles cu fapta imensa poruncă a iubirii și a iertării și a binecuvântării pe care ne-o cere Domnul.

Pentru că, dacă îi ai pe toți în inima ta, dacă îi ai pe toți oamenii și întreaga creație, nu mai te războiești cu nimeni. Fiindcă războiul cu oamenii și cu creația lui Dumnezeu vine

când nu ești împăcat cu El și cu toți. Și când nu ești împăcat, vrei să schimbi, să anulezi, să distrugi creația lui Dumnezeu. Dar când ești împăcat cu El și cu toți și cu toate, atunci nu mai vrei decât să binecuvânți și să te bucuri și să cunoști toată voia lui Dumnezeu cu noi și întreaga Lui creație. Pentru că îți este de ajuns slava lui Dumnezeu care te inundă și care te bucură la nesfârșit și care te simplifică și care te umple de pace și de mulțumire și de recunoștință sfântă. Căci tot ceea ce vezi, vezi adânc, vezi frumos, vezi recunoscător și nu mai fugi după posesia egoistă și sinucigașă a oamenilor și a lucrurilor.

Vă mulțumesc frumos, iubiții mei, pentru tot ajutorul și pentru toată rugăciunea dumneavoastră! Va fi bine! Va fi foarte bine! Pentru că Dumnezeu ne luminează neîncetat să facem voia Lui. Sfinții Lui de pe pământ și Sfinții Lui din cer sunt cu toții împreună cu noi și avem nevoie de ajutorul lor neîncetat. Iar dacă vom învăța mereu de la Sfinții Lui, vom și trăi ca ei și ne vom bucura veșnic împreună cu ei în Împărăția lui Dumnezeu.

La mulți ani, mult spor în toate, și să ne bucurăm și pe mai departe de darurile lui Dumnezeu în viața noastră! Amin.

Predică despre demonizarea oamenilor credincioși [2022]

Iubiții mei[210],

dacă am vorbit explicit despre trăirile mele extatice, tot la fel de explicit vreau să vă vorbesc și despre cum îi vede un om duhovnicesc pe demoni în oameni. Pentru că această vedere, pentru mulți, e mai importantă decât vederile dumnezeiești. Căci, mai întâi de toate, trebuie să vezi Iadul din tine, să îi vezi pe demonii pe care îi hrănești în tine și să te dezlipești de ei prin pocăință zdrobitoare de inimă, pentru ca să pășești, eliberat duhovnicește, spre simțiri, luminări și vederi dumnezeiești.

Oamenii religioși, oamenii credincioși, merg la Biserică, par normali, se comportă normal, până când îi atingi în punctele lor nevralgice. Și care sunt punctele dureroase ale ființei lor? Înșelările lor spirituale! Când te apropii, printr-o întrebare, printr-o remarcă, printr-o predică, printr-o carte de bolile lor spirituale, atunci răbufnește din ei Iadul. Și am să vă spun, în mod explicit, ce se petrece atunci cu ei, din ceea ce simt în mine însumi, cel care îi zgândăr pe demonii din ei.

Spre exemplu, aseară, mi-am exprimat dezamăgirea corectă, punctuală, față de scrisul online al unui om credincios, traducător de carte religioasă. Și când am scris comentariul, eu eram liniștit, în pace, fără dorință polemică și așteptam aceeași pace, ca feedback, din partea lui, atâta timp cât, atunci când îl lauzi și îi urezi cele bune, el este

---

[210] Începută la 7. 21, în zi de luni, pe 5 decembrie 2022. Cer înnorat, 4 grade, vânt de 10 km/ h.

amabil și bucuros. Dar înainte ca el să își publice comentariul de răspuns la al meu, eu am simțit deodată pe toți demonii din el bătând la inima mea! Apoi m-am uitat la răspunsul său și i-am înțeles pe demonii care mă bruscau interior. Pentru că el înțelesese adevărul mesajului meu, era de acord cu el interior, dar nu putea să admită cu toată inima acest lucru. Și pentru că l-am rănit în orgoliul său de intelectual care știe ce face, care are un public ce îl admiră pentru plagiatele de lungă durată, demonii din el s-au năpustit imediat peste mine, ca nu cumva să îi izgonesc din el. Ca nu cumva să zic adevăruri și mai mari despre el, în așa fel încât el să se pocăiască și să se îndrepte.

Pentru că oamenii credincioși, cei care par normali și evlavioși la Biserică, îi ocrotesc în inima lor pe acești demoni „teologici", care îi învață infatuarea, aroganța, nesimțirea, bădărănia, hula prelucrată cu minuțiozitate, neîncrederea perfidă în tot lucrul cel bun, minunarea de sine egoistă. Și când un om credincios mai și citește câteva cărți, mai și scrie, mai și traduce, a cunoscut și Părinți duhovnicești din mai multe țări ale lumii, atunci el e un hotel de demoni, dacă nu are o nevoință ascetică continuă a mântuirii sale.

Că aici e marea dramă a oamenilor credincioși: că ei nu pot fi credincioși fără să dorească să trăiască sfânt, să trăiască cu Dumnezeu. Dacă vii doar la Biserică, dacă te spovedești și te împărtășești că așa se face, dacă le faci pe toate cu minte trupească și nu dumnezeiască, nu te schimbi, nu te curățești, nu te luminezi, nu te sfințești, ci stai în urâțenia ta interioară la nesfârșit. Și nesporirea noastră în bine se vede atunci când zgândări Iadul din oameni!

Ori de câte ori am început o polemică religioasă sau culturală cu cineva am simțit Iadul din el pe viu. Și în unii am găsit un anume fel de draci, în alții alt fel de draci sau pe aceiași, pentru că aveau patimi combinate în ei, patimi care

îi făceau să se încreadă în mintea lor căzută, neluminată, și să fie foarte ferm convinși că au dreptate. Căci în fața unor astfel de oameni niciun argument rațional sau duhovnicesc nu e bun, nu îi convinge, pentru că ei sunt convinși că înțeleg, că știu ce e bine și ce e rău, că le știu pe cele ale lui Dumnezeu fără să le fi primit vreodată de la El.

– Și de ce reacționează demonii din ei ca arși, înnebuniți doar la auzul câtorva cuvinte?

– Pentru că înșelarea demonică ține doar de câteva cuvinte, de o idee, de o iubire falsă! Și demonii te țin robul lor pe o nimica toată. De aceea, se cutremură atunci când tu ești gata să înțelegi înșelarea lor sau începi să te dezlegi de ea. Pentru că, dacă ai înțeles că ai fost mințit de ei, tu vei lupta împotriva lor. Și de aceea se năpustesc peste cei care îi ajută pe cei înșelați de ei: pentru ca să îi lase acolo, în Iadul lor, și să nu îi trezească...

În timpul uceniciei mele duhovnicești față de Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, după mari vedenii dumnezeiești trăite în adolescență, pe când scriam la *Păsări spre cer*, la primul meu roman, și eram la primele volume de poezie, nu mai știu la care, ascultam *Rapsodia Română* a lui Enescu împreună cu alți doi prieteni. În camera mea de la stradă, la Scrioaștea. Casetofonul cânta, eu eram lângă sobă, cei doi erau în fața mea. Și, în mine însumi, am văzut o lumină sublimă, dar rece, una titanică, una în care am simțit multă forță și dorință de creație, și am auzit un glas „demiurgic”, care mi-a spus: „Dacă vei scrie așa, vei ajunge la geniul din tine!”. Și n-am spus nimic celor din fața mea, dar eu, din clipa aia, am devenit înșelat de demoni, pentru că l-am crezut pe demonul care m-a mințit. Și l-am crezut, pentru că adâncirea orgolioasă în mine însumi mi-a dat putere să scriu și am scris enorm de mult până când am ajuns la Facultate. Pentru că mă simțeam genial și mă comportam ca

un om genial, ca un om care sfidam orice regulă și puteam să fac orice îmi doream în materie de creație literară, pentru că înrâurirea demonică mă făcea să am puteri de creație uluitoare.

Sfântul Ilie a văzut imediat schimbarea mea interioară, a văzut păcatele pe care le făceam din cauza acestei înșelări demonice, dar nu mi-a reproșat niciun lucru. A continuat să se comporte cu mine la fel, ba și mai generos duhovnicește, pentru că înțelegea că am nevoie de marea milă și iertare a lui Dumnezeu. Mergeam la Biserică, cântam la strană, mă spovedeam și mă împărtășeam, predam ore de Religie, apoi am intrat la Facultate și mă duceam la cursuri, dar înșelarea era în mine tot timpul! Pentru că demonii „mă întăreau" să scriu, să gândesc, să acționez.

Dar când un alt om credincios mi-a zis un cuvânt, apoi un altul mi-a zis alt cuvânt care m-a străpuns la inimă și m-a făcut să văd lucid lucrurile, atunci, prin pocăință adâncă, dureroasă, plină de umilință și de gemete negrăite de durere, mi-am înțeles înșelarea mea și am început să mă îndrept interior. Și demonii, cei care mă instigaseră la creație, m-au părăsit și atunci am renunțat și eu la literatură. Și nu pentru că nu mai aveam ce scrie, ci pentru că am vrut să mă pocăiesc în tăcere, fără detalii scrise.

Cred că era anul 2000. Trebuie să cercetez acest lucru pe manuscrise, ca să fiu sigur. În orice caz eram student la București, atunci când am început să mă vindec de cea mai mare înșelare demonică a vieții mele. Și de atunci, prin multă pocăință, am început să mă umplu tot mai mult de slava lui Dumnezeu și de cuviință și de atenție și de cuvioșie și de frică de Dumnezeu și de toată nevoința care ne curățește de patimi. Iar Sfântul Ilie, Părintele meu, a răsuflat ușurat când a văzut că am ieșit, cu harul lui Dumnezeu și cu sfintele lui rugăciuni, din această mare ispită și înșelare de-

monică, pentru că a constatat că schimbarea minunată care s-a petrecut cu mine m-a adâncit în mod abisal.

Și acum îmi dau seama că am avut mare nevoie de această cădere abruptă, neașteptată, în viața mea, pentru că fără ea nu puteam să trăiesc schimbările reale și îndumnezeitoare ale pocăinței continue. Iar ca mine, cel de atunci, cel înșelat de demoni, își trăiesc mulți credincioși viața de zi cu zi. Pentru că ei cred, la modul pueril, că pot trăi și cu Dumnezeu, dar și cu modul de a fi al lumii de azi. Însă acest lucru nu se poate! Ori ești cu mentalitatea lumii înrădăcinată în tine și te comporți trupește și intelectual, ori te lași cu totul în mâna lui Dumnezeu și înveți să trăiești potrivit luminărilor Sale celor dumnezeiești. Și pentru că cei credincioși nu s-au decis pentru viața cu Dumnezeu în inima lor, ei stau cu fauna Iadului în ei înșiși, fără să se curățească de ea, sperând ca să fie curățiți cândva, în viața lor, de către Dumnezeu sau pe lumea ailaltă. Numai că Dumnezeu vrea să ne curățim de Iadul din noi acum, dimpreună cu El, în fiecare clipă, adică să trăim duhovnicește tot timpul, și nu mâine sau anul viitor! Dar noi nu vrem acum, de aceea viața noastră religioasă e o iluzie. Pentru că ea nu ne atinge interior, nu ne schimbă zilnic, nu ne umple de minunile Sale cele curente, cele din fiecare zi.

Când îi atingi pe „teologi" la adevărurile lor murdare, aceștia reacționează violent, bădăran, răzbunător. La fel reacționează și „genialii" cu opere subțiri și neesențiale. Însă omul care nu se teme de nimic, care nu se teme nici de laude și nici de insulte, nu se schimbă interior, pentru că el e avid de a afla adevărul despre el însuși. Dacă cineva îmi spune un lucru adevărat despre mine însumi, despre un lucru bun sau despre un lucru rău din ființa mea, eu mă bucur pentru amândouă. Mă bucur pentru bine, pentru virtute, pentru că l-am făcut cu Dumnezeu, cu ajutorul Său, și mă bucur să îmi

văd și răul, patima, neștiința, neatenția, pentru că eu vreau să mă curățesc continuu de toate cele rele ale mele. Așa că nu reacționez violent nici când cineva mă laudă și nici când mă critică, pentru că pe mine mă interesează adevărul în relația mea cu Dumnezeu, nu adevărul în relația cu fala lumii.

Și dacă ne-am dori adevărul despre noi înșine, Dumnezeu ne-ar dezvrăji continuu de înșelările demonice pe care le trăim. Pentru că ele ne sunt folositoare tocmai pentru ca să ne corectăm, să ne adâncim interior, să ne pocăim, să ne umplem de râvna vie pentru slujirea lui Dumnezeu și a semenilor noștri. Dumnezeu ne lasă în astfel de căderi, ne lasă să fim de râsul demonilor, pentru că știe că avem nevoie de înțelegerea personală a lucrurilor. Căci, după ce știi cu lucrul o patimă, poți vorbi despre ea în mod credibil, pentru că te disociezi continuu de ea.

Așadar, iubiții mei, demonii sunt acolo, în noi, dacă facem patimile care lor le plac. Îi simțim, ne sufocă, ne alterează continuu ființa interioară, dar nu pleacă din noi până nu le vedem hoția până la capăt. Îi ducem în noi la Biserică, ne întoarcem cu ei acasă, ne ducem cu demonii în noi peste tot, pentru că credem în demonica lor filosofie de viață.

– Și care e filosofia demonilor pe care noi o credem?

– E aceasta: că viața e a noastră și facem ce vrem noi cu ea, că banii sunt numai pentru noi, că e mai important să moară toți, dar nu noi, că cel mai important lucru e ca noi să fim văzuți și apreciați și iubiți de către toți. Și când toate se reduc la noi și la ce vrem noi, avem o viață îngustă. Căci viața cu Dumnezeu e viața pe care el ne-o luminează pas cu pas. Viața cu El e aceea în care El ne învață orice lucru: dacă e bine să ieșim azi din casă, dacă e bine să spunem asta, dacă e bine să facem asta etc. Căci prezența Lui în viața omului duhovnicesc nu e de domeniul imaginației, că îmi imaginez

eu că sunt cu Dumnezeu și că d-aia „mi-e bine”, ci El e prezent în omul duhovnicesc prin mișcările harice pe care acesta le simte mereu în el, în orice clipă. Harul lui Dumnezeu e gura lui Dumnezeu care ne vorbește în noi înșine. Iar dacă oamenii au nevoie de cuvinte ca să comunice, Dumnezeu comunică cu Sfinții Lui prin slava Sa, slava Lui fiind gura continuu vorbitoare a lui Dumnezeu, care ne vorbește în tăcerea inimii noastre rugătoare. Iar dacă nu auzim glasul Lui în continuu, auzim glasul demonilor care se interferează cu glasul nostru interior, cu mintea noastră. Și, când demonii reușesc să ne păcălească cu gândurile lor, lipindu-se de mintea noastră, și să ne facă să credem că gândurile lor sunt gândurile noastre, noi le trăim gândurile demonice și ne demonizăm viața noastră. Atât de simplu! Iar când ne dăm seama de ele și ne pocăim pentru că ne-am lăsat conduși de ei, atunci aceștia se dezlipesc de noi rușinați, pentru că ne-am dat seama, cu harul lui Dumnezeu, de minciunile lor nătângi, prostești.

Dumnezeu să ne lumineze pururea spre tot lucrul cel bun! Amin!

Confesiunea de la Craiova [29 noiembrie 2022]

Iubiții mei confrați,

în articolul meu, trimis coparticipanților la acest Simpozion, am început cu afirmația că mi-am făcut Teza Doctorală ca pe o lucrare autobiografică. Și am lăsat lucrul acesta neexplicat. Pentru că, luminat de Dumnezeu, atunci când am scris-o, mi-am zis: „Hai să fiu confesiv!...Căci acolo și așa n-o să fie niciunul care să zică lucrurilor pe nume”. Adică, vă rog să ne urcăm în cer!

Și am să vă vorbesc despre 4 vederi dumnezeiești ale mele pentru a face acest lucru: pentru a ne urca în cer, de unde vine fundamentul teologiei. Prima: de la 17 ani, a doua: de la 18 ani, iar a 3-a și a 4-a din ziua de 17 septembrie 2005, când am fost făcut Preot, apoi Duhovnic.

Prima, cea de la 17 ani, s-a petrecut așa: După ce devorasem biblioteca Profesoarei mele de Biologie, ea mi-a zis: „Vrei să te duc la cineva interesant pentru tine?”. Și eu i-am zis: „Cum să nu!”. Și mă trimite la un fost deținut politic, închis în mai multe închisori comuniste, unde și-a sfințit viața, pentru ca să vorbesc cu el. Și Profesoara mea m-a trimis la casa lui – căci el avea și casă și apartament – și eu ajung la el la poartă...Iar Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu – cel care îmi va fi Părintele meu duhovnicesc pentru 10 ani de zile, eu fiind singurul lui ucenic și moștenitorul operei sale manuscrise –, a ieșit din casă...Și eu eram la distanța de nici 10 metri de el. Și, în locul lui, din cer și până în pământ, am văzut un stâlp de lumină dumnezeiască, care m-a zdrobit cu totul. Căci eu eram la poartă, cu nesimțirea mea și cu

ideea că „am” cunoaștere teologică, pentru că eram seminarist „tare” de 17 ani, și vederea aia m-a făcut ghem …Pentru că mi-am dat seama că în fața acestui om dumnezeiesc, eu nu trebuie să am niciodată nesimțirea să cred că știu lucruri teologice în fața lui. Căci mi-am dat seama că acest om dumnezeiesc, dacă Dumnezeu mi l-a descoperit în felul acesta atât de copleșitor, mi l-a arătat pentru ca eu să-i fiu un ucenic credincios întru toate. Asta s-a întâmplat la 17 ani!

Datorită sfintelor lui rugăciuni, la 18 ani, am avut o altă vedenie, despre care am să vă vorbesc. Iar pentru mine ucenicia a însemnat comentarii pe texte. Dânsul era Profesor de Engleză. Iar noi amândoi, în Academia duhovnicească de la Turnu Măgurele, adică în aceea din casa sa, în comparație cu Școala de la Păltiniș, noi am făcut comentarii pe Dumnezeiasca Scriptură, pe opera lui, pe care am publicat-o integral, și are 2.429 de pagini în ediția TPA, pe Sfinții Părinți, pe filosofi, pe artiști, pe toată lumea mare, atâta timp cât eu, pe atunci, scriam poezie și proză, citeam mult, mă nevoiam ascetic la modul extenuant, dar, în același timp, eram un banal seminarist la Turnu Măgurele…

Și, la 18 ani, pe când citeam Filocalia a 2-a, pe Sfântul Maximos Mărturisitorul, într-o mizeră cameră de cămin, unde eram vreo 5-6 în cameră, stând la masă și citind, am avut o vedere extatică, care nu știu cât a durat, dar nimeni din cameră n-a sesizat nimic. Deci n-am căzut de pe scaun, pentru că citeam la masă, pe scaun, nici nu s-a petrecut ceva aparte în exteriorul meu, pentru că nimeni n-a remarcat nimic. Așa că puteam să tac din gură, că tot filosof rămâneam, pentru că nu s-a prins nimeni. Și atunci am văzut Împărăția lui Dumnezeu ca pe o mare de oglinzi dumnezeiești! În care am simțit și am înțeles dumnezeiește, imediat ce am început să le văd, că acele oglinzi dumnezeiești

erau Sfinții Îngeri și Sfinții lui Dumnezeu. Și ei comunicau cu mine într-un mod direct în vedenie, fără cuvinte, fără nimic, pentru că mă încredințau tainic, interior, despre cine sunt ei. Căci aceste oglinzi preasfinte îmi vorbeau interior, fără cuvinte, și mă străluceau dumnezeiește, învățându-mă lucruri dumnezeiești. Iar când am ieșit din această vedenie, care nu știu cât a durat, cineva din cameră mi-a zis: „Băi, trebuie să mergem la masă!”. Era vorba de masa la cantină, pentru că era pe la prânz. Și când am ieșit din starea extatică, nu mi-am dat seama că avusesem o vedenie și că ea s-a terminat. Numai după vreo 20 de minute am înțeles această minune ce s-a petrecut cu mine. Pentru că eram atât de vesel și de ușor în toată ființa mea, fiind sfințit și întărit dumnezeiește de slava lui Dumnezeu care coborâse în mine.

Însă vederea extatică de la 18 ani am văzut-o numai pentru rugăciunile Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, ale Părintelui meu duhovnicesc, care s-a rugat pentru mine. Și numai el putea să îmi dea o asemenea harismă prin sfintele lui rugăciuni.

De la vârsta de 18 trecem la vârsta de 27 de ani! Ca să vorbim despre cele două vedenii din ziua de 17 septembrie 2005, pe când scriam Teza Doctorală despre Sfântul Simeon Noul Teolog. Însă, pe acestea două din urmă le-am trăit pentru rugăciunile Dumnezeiescului meu Episcop, ale Preasfințitului Părinte Galaction Stângă. Iar Episcopul mă cheamă și îmi zice ziua. Căci m-a hirotonit Diacon ÎPS Irineu Popa, la Roșiori de Vede, pentru că era în vizită și Preasfințitul Galaction a zis: „Hirotoniți-l dumneavoastră!”, iar PS Galaction Stângă m-a hirotonit Preot și m-a hirotesit Duhovnic la Alexandria.

Iar când ÎPS Irineu Popa, pe atunci Episcop, m-a hirotonit Diacon în curtea Bisericii, afară, unde s-a slujit Dumnezeiasca Liturghie, era să mă sugrume acolo, jos, unde m-

a hirotonit. Pentru că, dânsul stând în cârjă, a uitat că la hirotonie, gâtul ăstuia de jos, de la picioarele sale, e mai firav ...Și s-a lăsat pe capul meu, abia am respirat, s-a terminat hirotonia cu bine și m-am împărtășit pentru prima oară cu întregul Dumnezeiesc Potir, umplându-mă de sfințenia de foc a Domnului.

Iar, după două săptămâni, am fost chemat pentru hirotonia întru Preot. Bineînțeles, nu îmi spusese Dumnezeu mai înainte ce surprize are să reverse întru mine. La Alexandria mă hirotonește Preot! Fără nicio așteptare, când mă aflam jos, la colțul Sfintei Mese, am prima vedere dumnezeiască. În care Dumnezeu îmi arată adâncul de taină al Dumnezeieștii Preoții. Și atunci am văzut o mare de lumină dumnezeiască, care m-a încredințat că Dumnezeiasca Preoție e dăruire plină de iubire, de gingășie, de paternitate și de maternitate duhovnicească în același timp față de toți. Și că eu, cât timp voi fi Preot de aici încolo, trebuie să fiu foarte iubitor și să îmi asum întreaga umanitate vie și adormită, trecută și viitoare, în rugăciunea mea. Pentru că toți sunt confrații mei și, dacă vrei să intri în Împărăția lui Dumnezeu, trebuie să îți placă toți și să te rogi pentru toți.

La câteva minute după mă hirotesește Duhovnic. Hirotesia întru Duhovnic, după cum știți, e în fața poporului. Pentru că Duhovnicul asta manageriază: sufletele oamenilor. Și, când eram acolo, sub mâinile Sfântului meu Episcop – căci cele două vedenii ale acelei zile sunt datorită sfintelor lui rugăciuni – am văzut o mare de foc dumnezeiesc, prin care am înțeles că așa arată harul curățitor de păcate. Căci el trece prin mâinile mele, ale nevrednicului și ale păcătosului Preot Duhovnic, dar îl curățește, îl luminează și îl sfințește pe omul care se spovedește cu căință și cu inimă sinceră.

Și acestea sunt cele care înseamnă pentru mine experiență dumnezeiască. Nu vă mai vorbesc și despre altele, ci v-am vorbit despre astea, pentru că deja le-am făcut publice cumva în predicile mele online. Și iată, pe 6 decembrie 2022, împlinesc 16 ani de creație online, ceea ce înseamnă, în pagini de carte, 55.986 de pagini de carte, după cum o să vedeți în predica din acea zi dedicată acestui eveniment. Și aceste cărți sunt darul meu pentru dumneavoastră și pentru copiii dumneavoastră și pentru viitorime, plus câteva mii de articole pe platforma noastră *Teologie pentru azi*.

Iar datorită acestor experiențe dumnezeiești și a uceniciei mele față de cel mai mare Sfânt mistic al secolului al 20-lea, față de Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, pe numele lui mirenesc: Ilie Mocanu, care a trăit câteva luni de zile în lumina dumnezeiască, în mod neîntrerupt, și auziți unde: la Gherla, în închisoare, am putut să scriu despre Sfântul Simeon, Părintele nostru. Căci cineva, ieri, spunea că numai unul dintr-o generație are vedenii dumnezeiești. Da, unul ca ăsta, ca Sfântul Ilie al meu, e unul dintr-o generație! Căci el a ajuns la treapta cea mai înaltă a rugăciunii, care este vederea dumnezeiască neîntreruptă. Adică aceea de a sta zile întregi în vedere dumnezeiască și a vedea lucrurile preamari ale lui Dumnezeu. Despre ăsta spunea Sfântul – despre care Părintele Ică jr. spune că e „nestorian", dar despre care eu spun că e ortodox – Isaac Sirul. Și despre unul ca acesta spunea Dumnezeiescul Isaac, Părintele nostru, că e unul la o generație și care stă în lumina lui Dumnezeu, încă de aici, zile în șir.

Și d-aia am scris Teza mea...Iar când am început eu să o scriu, Sfântul Simeon, după cum v-am spus și ieri, era bun pentru Spiritualitate, pentru Morală, pentru chestiuni adiacente, dar nu pentru Dogmatică. Căci mai nimeni nu îl

considera Teolog la București. Și n-am văzut niciun teolog român până acum, care să aibă inima plină față de Sfântul Simeon Noul Teolog, pentru că mai toți îi impută una sau alta. Însă eu n-am nimic să-i imput, pentru că îl iubesc deplin.

Și vă mai fac o singură indiscreție! Aici, împreună cu mine, de-a dreapta și de-a stânga mea, stau Sfântul Simeon Noul Teolog și Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părinții noștri. Aici, când eu vă vorbesc! Indiscrețiile duhovnicești, pe care, în fața unor oameni duhovnicești, nu le-aș fi făcut, pentru că oamenii duhovnicești se înțeleg din priviri, căci nu mai trebuie să zică mai multe, acum vi le-am spus, pentru că dumnealor mi-au spus să vă spun toate astea...

Îmi cer iertare dacă par impertinent! Sunt, când vine vorba despre adevăr. Și am o impertinență maximă. Vă rog s-o practicați și dumneavoastră! Dar eu practic impertinența asta, în primul rând, față de mine. Se numește, în termeni duhovnicești, certare, judecare și admonestare de sine. Eu mă admonestez continuu, lucru pe care îl făcea și Sfântul Simeon Noul Teolog. Pe mine însumi mă mustru, mă cert întotdeauna pentru patimile mele, care sunt multe și grele și sunt foarte evidente, pe lângă aceste vederi dumnezeiești. Căci nu sunt nepătimitor, am multe patimi, mi le asum, le văd, și sunt tranșant și cu patimile mele, dar și cu câte nu facem pentru teologia românească. Căci teologia românească e teologie ecumenică, adică pentru întreaga lume, pentru întreaga Biserică. Vă mulțumesc pentru răbdare și îmi cer iertare pentru sincerități, dar n-am avut încotro!

Predică la Duminica a XXVIII-a după Cincizecime [2022]

Iubiții mei[211],

nu-mi pot închipui viața mea fără Dumnezeiasca Euharistie. Pentru că ea este mâncarea esențială, fundamentală, dumnezeiască a vieții noastre. Toată mâncarea binecuvântată pe care o mâncăm are în centrul ei pe Domnul Însuși, Cel euharistic. Care ni Se dă nouă ca Mâncare și Băutură spre viața veșnică. Pentru că noi, în mod comunitar și comunional, slujim Dumnezeiasca Liturghie pentru a-L pomeni pe El. Așa după cum ne-a poruncit nouă: „Aceasta faceți întru pomenirea Mea [τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν Ἐμὴν ἀνάμνησιν]!" [Lc. 22, 19, BYZ].

Dar a-L pomeni pe Domnul înseamnă a-L chema pe El la noi și a fi cu El în noi înșine! Pentru că noi nu Îl pomenim pe El ca pe Cel care a fost cândva, ci ca pe Cel care a fost, este și va fi împreună cu noi, atâta timp cât „Iisus Hristos, ieri și azi și întru veci același [este]" [Evr. 13, 8, BYZ]. Și El are o relație dumnezeiască cu fiecare dintre noi, cei credincioși Lui, pentru că pe toți ne-a făcut frații Lui prin Botez și fii ai Tatălui Său, plini de slava Duhului Sfânt, dar are și o relație tainică cu noi toți la un loc, cu întreaga Lui Biserică, pentru că noi suntem mădularele Sale cele tainice [I Cor. 6, 15]. Fiindcă, de afară, oamenii nu văd vreun lucru special la noi, creștinii, dar, în ființa noastră, noi suntem plini de slava lui Dumnezeu și trăim împreună cu El. Noi trăim dumnezeiește și bisericește, trăim înnoirea continuă a vieții noastre

---

[211] Începută la 7. 08, în zi de joi, pe 8 decembrie 2022. Cer înnorat, 6 grade, vânt de 3 km/ h.

prin slava lui Dumnezeu, în relația cu El. Și, de aceea, a veni la Dumnezeiasca Liturghie și a ne împărtăși cu Domnul reprezintă adevărata noastră dorire și împlinire interioară, pentru că El e în noi și între noi pururea.

Iar când noi ne îmbrățișăm și ne sărutăm frățește, înainte de Crez, arătând că suntem împreună, în comuniune sfântă, înaintea Dumnezeului nostru treimic, mărturisim că „Hristos [este] în mijlocul nostru [Ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν]”[212], dar, în același timp, mărturisim atotprezența Lui în viața noastră și a întregii creații: „Și era și este și va fi [Καὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται]”[213]. Pentru că noi trăim intimitatea cu același Hristos Dumnezeu, Care a fost cu Părinții noștri, Care e cu noi, dar va fi și cu întreaga umanitate, acum și în veșnicie. Iar a-L pomeni pe Domnul înseamnă a-L chema mereu la noi și a ne împărtăși mereu cu El, cu Cel care ține toate și împlinește toate în toți și ne desăvârșește pe toți după marea Sa milă cu noi toți.

Și când Domnul a spus parabola de azi [Lc. 14, 16-24], s-a referit la comuniunea cu El prin Dumnezeiasca Euharistie, dar și la comuniunea veșnică cu El întru Împărăția Sa cea veșnică. Pentru că El, după toată lucrarea cea mântuitoare pentru noi, pe care a făcut-o în umanitatea Sa, le-a pregătit pe toate [Lc. 14, 17, BYZ] cele ale mântuirii noastre. Și în centrul vieții Bisericii stă Cina Domnului [Lc. 14, 17] sau Dumnezeiasca Euharistie, adică El Însuși. Și El Se numește pe Sine Cina noastră, Mâncarea noastră esențială, pentru că El este împlinirea întregii noastre osteneli pentru ascultarea Sa. Când omul muncește toată ziua muncă grea, vine acasă lihnit de foame și vrea să mănânce îndestulător. Pentru că cina este odihnă și, în același timp, e întărire. Iar noi toată

---

[212] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.
[213] Ibidem.

viața ne nevoim pentru a fi proprii lui Dumnezeu. Că postim sau mâncăm de dulce, că slujim sau citim, că muncim pentru Biserică sau pentru aproapele, că prăznuim sau călătorim duhovnicește, noi ne nevoim continuu pentru a fi proprii relației cu Dumnezeu. Iar Dumnezeiasca Euharistie, adică Însuși Domnul, e împlinirea întregii noastre vieți ascetice. El e împlinirea noastră, dar și izvorul întregii noastre râvne pentru slujirea Lui.

De aceea, împărtășindu-ne cu El zilnic, ne umplem de viața Lui și de toată curăția, luminarea și sfințenia, pentru că El e viața noastră cea dumnezeiască. Căci, pe de o parte, ne odihnim întru El și ne veselim cu El dumnezeiește, dar, în același timp, ne umplem de curaj dumnezeiesc, de râvnă sfântă, de bucuria curată și deplină de a-I sluji Lui pururea. Pentru că venim la El pentru a fi mereu cu El, pentru a fi veșnic cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Și când Domnul pune problema alipirii noastre de pământul nostru, de avuția noastră, de femeia noastră, ne spune în mod tainic că iubirea pentru El depășește toate iubirile noastre. Căci dacă venim mereu la El și ne împărtășim cu El, Domnul ne învață iubirea cea mai presus de orice iubire, adică iubirea dintre omul cel credincios și Dumnezeul său. Iar iubirea Lui, pe care El Însuși o revarsă în noi, e o iubire care ne scoate afară din toate, care ne dezlipește de toată iubirile noastre, pentru că ne umple de iubirea veșnică pentru Dumnezeu. Și când ai iubirea Lui în tine, poți să privești în mod nepătimaș și pământul pe care îl ai și avuția pe care o posezi și poți să ai relații nepătimașe și cu soția ta, dar și cu tot omul. Pentru că pământul, dacă nu te alipești de el, este un dar al lui Dumnezeu pentru tine. Cum darul Lui pentru tine este și soția ta, cât și tot ceea ce ai primit de la El. Și cele pe care le-am primit de la El nu ne fac să Îl uităm pe El, ci, dimpotrivă, ne umplu și mai mult de iubirea Lui.

Pentru că ne trăim viața și întreaga existență ca pe marea și copleșitoarea Lui bunătate pentru noi.

Tot ce vedem și tot ce avem sunt iubirea lui Dumnezeu pentru noi. Pământul, aerul, apa, oamenii, viața, cărțile, banii, toate cele pentru viața noastră, sunt darul Lui. Dacă suntem bucuroși și mulțumitori pentru darul Lui, dacă suntem responsabili pentru darul Lui, atunci darul Lui ne face să ne dăruim mereu Lui. Darurile lui Dumnezeu sunt o fereastră larg deschisă către El, către Izvorul întregii bunătăți. Și perspectiva teologică asupra vieții și asupra întregii creații Îl are în centrul ei pe Dumnezeu, pe Izvorul întregii creații. De aceea, nu putem să dorim darurile Lui fără a-L dori pe El Însuși, pe Izvorul tuturor darurilor celor dumnezeiești. Căci noi ne îndrăgostim cu dragoste veșnică de Dumnezeu, pentru că El depășește orice înțelegere a dăruirii și a dragostei în relația Sa cu noi. Și când Îl avem pe El în noi înșine, noi avem Izvorul întregii bunătăți și a întregii împliniri în persoana noastră. De aceea, ne odihnim cu odihnă preadumnezeiască și ne veselim dumnezeiește împreună cu El, pentru că El e toată bucuria și împlinirea noastră.

Dar dacă nu vrei totul, adică pe El Însuși, ci doar puțin, doar darurile Sale, nu vii la Cină, ci trăiești ca un flămând de sensuri dumnezeiești, fără însă să le cunoști. Pentru că mulți doresc să fie sănătoși, să fie în pace, să aibă de toate, să fie împliniți, dar fără să trăiască dumnezeiește pe pământ. Vor de toate, dar fără El și Biserica Lui. Vor o împlinire duhovnicească, dar fără a-i trăi exigențele zilnice. Însă Domnul ne spune că Cina, adică El Însuși, este exigența continuă a vieții noastre, pentru că pe El trebuie să Îl dorim neîncetat și cu El trebuie să ne împărtășim zilnic. Dacă facem abstracție de El, ne minimalizăm pe noi înșine, pentru că minimalizăm nevoile noastre reale, pe cele duhovnicești și teologice. Și noi, fiecare dintre noi, avem nevoie de citiri teologice și du-

hovnicește, avem nevoie de rugăciune, de post, de priveghere, de slujire liturgică, de spovedirea păcatelor noastre, de împărtășirea continuă cu Domnul, de toată fapta cea bună și cuvioasă.

Sufletul nostru mănâncă mult, mănâncă enorm! Mă împărtășesc zilnic cu Domnul, citesc, scriu și mă rog continuu, mă nevoiesc în multe feluri și slujesc zilnic, fac, pe cât se poate, toată fapta cea bună, iar sufletul și trupul meu se simt tot neîmplinite duhovnicește și teologic. Pentru că împlinirea noastră duhovnicească nu e din ceea ce facem noi pentru El, ci din venirea Lui la noi și din ceea ce face El în noi și pentru noi. Căci, pe cât te nevoiești mai mult, pe atât simți cât de mult mănânci tu duhovnicește. Când ești indiferent față de sufletul tău, ești ca un om în pustiu care fuge după mâncare și după apă ca după fata morgana[214]. Fugi după sensul vieții tale și după împlinirea ta și nu le primești, pentru că nu Îl cauți pe El, pe Cel care e sensul și împlinire ta. Dar dacă Îl ai pe El, atunci le ai pe toate și le folosești pe toate cu discernământ duhovnicesc și teologic.

Dar omul trupesc și intelectual, care le gândește pe toate după nevoile înțelese de mintea lui, crede că plăcerea e împlinirea omului. Însă, plăcerea e durere! Cu cât mărești plăcerea, cu atât mărești boala, tristețea, nefericirea, durerea. Nu îți dai seama prea bine de asta pe la 20, 30 de ani, dar începi să îți dai seama pe la 40, 50 de ani, pentru că bolile sunt urmările păcatelor noastre. Sunt urmările exagerărilor noastre de tot felul. Și nu poți să mai acuzi pe altcineva de bolile tale, pentru că știi că ți le-ai făcut cu mâna ta.

Dar bolile sunt iarăși o mare pedagogie dumnezeiască! Căci, dacă n-am avea boli și necazuri și ispite în viața noas-

---

[214] A se vedea:
https://en.wikipedia.org/wiki/Fata_Morgana_(mirage).

tră, ne-am înfumura și ne-am secătui continuu de viață. Însă, prin ele, prin durerile noastre, ne aducem aminte de păcatele noastre și ni le plângem. Durerile ne aduc aminte de plăcerile în care ne-am desfătat. Și dacă durerea ne ține smeriți și mulțumitori, atunci e o mare binefacere în viața noastră. Căci tot ceea ce ne smerește, ne mântuie.

Și Dumnezeu îngăduie să fim ispitiți și îndurerați, dacă prin asta ne păstrăm în cumsecădenia vieții noastre. Dacă ne păstrăm în bunătate și în iertare și în iubire față de toți, boala și necazul și ispita sunt binecuvântări și nu dureri. Căci durerile reale sunt plăcerile în care ne-am angajat cu totul în trecut, iar acum adunăm numai necazuri de pe urma lor.

Dumnezeu, însă, în marea Sa milostivire față de noi toți, ne dorește pe toți în Casa Lui. Și El ne spune că ne dorește pe toți, pentru „ca să se umple Casa Mea [ἵνα γεμισθῇ ὁ Οἶκός Μου]" [Lc. 14, 23, BYZ]. Căci Lui nu Îi plac Bisericile goale, ci numai cele arhipline. După cum nu Îi plac sufletele și trupurile goale de slava Lui, ci oamenii plini de slava Lui și de curăție și de sfințenie și de teologie dumnezeiască. Pentru că atunci când a șters lumea de pe pământ prin potop, El a constatat că oamenii ajunseseră numai trupuri [Fac. 6, 3, LXX]. Că erau cu totul trupești și mai nimeni nu mai căuta lucruri duhovnicești, adică viața cu Dumnezeu.

De aceea, El voiește ca oamenii să fie deplini, să fie duhovnicești, iar Bisericile Lui să fie pline. Pentru că toți suntem chemați la mântuire, dar puțini vom fi aleși de El, ca unii care am împlinit voia Lui [Lc. 14, 24]. Căci toți putem răspunde la chemarea Lui și ne putem face Sfinții Lui, ca să moștenim Împărăția Sa, dar puțini Îl credem pe cuvânt că ne putem schimba neîncetat și ne putem îndumnezei zilnic. Însă, câți ne schimbăm dumnezeiește neîncetat, știm că viața sfântă e o realitate dumnezeiască, că e realitatea vieții

noastre, iar pe ea o trăim împreună cu Dumnezeu, cu Cel care locuiește în noi.

Da, Împărăția lui Dumnezeu este înăuntru nostru [Lc. 17, 21], dar noi putem trăi Împărăția Lui numai în Biserica Sa! Viața duhovnicească nu poate fi separată de Biserică, pentru că viața duhovnicească sau Împărăția lui Dumnezeu din noi e viața Bisericii lui Dumnezeu. Noi putem trăi bisericește în casele noastre și oriunde, pentru că am primit viața cu Dumnezeu în Biserică și creștem mereu în ea în Biserică. Biserica e centrul lumii pentru noi, creștinii, pentru că Dumnezeu locuiește în ea prin slava Lui. Și noi ne strângem cu toții în Biserică și slujim împreună și ne împărtășim împreună cu Domnul, pentru că viața noastră liturgică și comunitară e izvorul vieții noastre duhovnicești.

A trăi în afara Bisericii, fără racordare la viața ei, e un nonsens pentru noi, căci e ca și când merele dintr-un copac și-ar dori să crească în altă parte decât în măr. Merele cresc în măr, după cum creștinii se nasc, cresc și se desăvârșesc în viața Bisericii. Și cine pledează pentru singularizare, pentru o viață bisericească trăită în indiferență față de viața Bisericii, n-are nimic de-a face cu Biserica, pentru că Biserica e o familie mare, e o comuniune sfântă a tuturor celor credincioși, iar noi, aici, suntem cu toții împreună, slujind același cult și închinându-ne împreună aceluiași Dumnezeu.

Căci toți suntem chemați la viața cu Dumnezeu, la viața Bisericii, însă El îi cunoaște pe toți Sfinții Lui. Pentru că ei se sfințesc împreună cu El și stau întru sfințenia Lui. De aceea, nu noi Îi spunem lui Dumnezeu care sunt Sfinții Lui, ci El ne spune nouă cine sunt aceștia. Și noi, în Biserică, în mod tacit sau prin canonizarea lor, îi cinstim pe Sfinții Lui, pe cei care ni-i revelează El. Căci El ni-i descoperă pe cei ai Săi, pe cei aleși, pe cei care s-au umplut de sfințenia Lui până la sfârșit.

Așadar, iubiții mei, să nu iubim darurile Lui mai mult decât pe El, ci să Îl iubim pe El desăvârșit și să fim mereu cu El! Căci El, Izvorul tuturor darurilor, voiește să fie cu noi și în noi, pentru ca viață să avem și încă din belșug [In. 10, 10], din preaplin, pentru ca să ne bucurăm dumnezeiește. Și dacă dăruim, dăruim din ale Sale, pe care le-am primit de la El, pentru că nimic nu e al nostru. De aceea, să dăruim cu inimă bună, cu inimă iubitoare, cu inimă înțelegătoare, pentru că a dărui înseamnă a înmulți lucrul cel bun și bunătatea în oameni. Și dacă înmulțești binele în oameni, el se revarsă din ei în alții, bucurând tot mai mulți oameni.

Căci atunci când Sfântul Nicolaos, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei, a devenit paradigmatic pentru milostenie, el a devenit esențial pentru oameni. Pentru că ne bucurăm când primim daruri, umplându-ne în același timp de iubire și de bunătate. Și dacă primim daruri, învățăm că ele ne fac bine și dorim și noi să facem daruri altora. De aceea, vrem și noi să fim dăruitori ca Sfântul Nicolaos, ca omul care făcea și face bine în multe feluri semenilor săi, pentru ca să îi bucure și să îi mântuie pe ei.

Mult spor în tot ceea ce faceți și Dumnezeu să binecuvânte toată dăruirea și toată bucuria dumneavoastră față de aproapele! Amin!

Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2022]

Iubiții mei[215],

în predica de anul trecut am vorbit despre înțelesul duhovnicesc al numelor din Evanghelia de azi, potrivit textului grecesc[216]. Pentru ca să știm ce semnifică numele tuturor Sfinților Părinți ai Vechiului Testament care sunt pomeniți în Evanghelia zilei. Iar anul acesta voi vorbi despre Slujba acestei duminici potrivit textului grecesc din Minei[217]. Pentru că atunci când citești cu atenție Slujba zilei afli multă teologie dumnezeiască din ea și multă cunoaștere istorică a Bisericii. Afli istoria cea sfântă a Bisericii. Și dacă afli cum au trăit Sfinții, în vechime, în Biserică, afli cum să trăiești și tu astăzi. Pentru că ieri, azi și mâine în Biserică se trăiește la fel: în aceeași credință revelată de Dumnezeu.

Preacurata Născătoare de Dumnezeu L-a născut în peșteră [ἐν τῷ σπηλαίῳ] pe Domnul și L-a născut mai presus de gând [ὑπὲρ ἔννοιαν], de gândul nostru, de puterea noastră de înțelegere. Pentru că zămislirea și nașterea Lui din

---

[215] Începută la 14. 13, în zi de miercuri, pe 14 decembrie 2022. Cer înnorat, 3 grade, vânt de 11 km/ h.

[216] *Cf.* Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 18)*, Teologie pentru azi, București, 2022, p. 248-259. A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/09/12/praedicationes-vol-18/.

[217] Pe care o avem aici: https://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec18-24.html. Iar toate citările, în limba greacă, din Slujba liturgică sunt de aici.

Fecioara Maria au fost dumnezeiești, au fost mai presus de fire. Căci El S-a arătat „sărăcind și trup făcându-Se [πτωχεύσαντα καὶ σάρκα γενόμενον]" pentru noi, așa cum ne-a spus și Sfântul Pavlos la Filip. 2, 7, BYZ: „S-a golit/ S-a deșertat pe Sine [Ἑαυτὸν ἐκένωσεν], chipul robului l-a luat [μορφὴν δούλου λαβών] [și] în[tru] asemănarea oamenilor S-a făcut [ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος]".

Și când ni se spune că El S-a sărăcit pe Sine sau S-a golit sau S-a deșertat pe Sine pentru noi, ni se spune că El S-a întrupat, că S-a făcut om, fără ca să Își arate slava Sa în fața oamenilor. Și aceasta, pentru ca oamenii să se apropie fără frică de El și să Îl asculte. Pentru că El nu Și-a arătat slava Lui decât pe Tabor, celor 3 Sfinți Apostoli, în mod extatic, apoi, după învierea Sa din morți, tot extatic, Sfintelor Femei Mironosițe și Sfinților Săi Apostoli și celor credincioși Lui până azi. Căci, pentru a vedea slava Lui, trebuie să te curățești duhovnicește.

Oricine a putut vedea umanitatea Domnului, cât El a trăit pe pământ, dar numai cei duhovnicești au văzut și văd slava dumnezeirii Sale până azi. Așa se explică de ce mulți L-au văzut trupește, pe când El trăia pe pământ, dar de ce foarte puțini L-au văzut și Îl văd duhovnicește până azi. Pentru că L-au văzut și Îl văd duhovnicește oamenii duhovnicești, cei care se curățesc continuu pentru El în relația cu El.

Iar noi, azi, intrăm cu toții în Biserică și vedem chipul Domnului, al Maicii Sale, al Sfinților și al Îngerilor iconizați peste tot în Biserică. Însă mulți vedem doar trupurile lor iconizate, dar nu simțim și slava dumnezeirii Domnului, cât și slava lui Dumnezeu din Sfinții și Îngerii Lui. Și rămânem doar cu ceea ce se vede, nesimțind nimic din ceea ce nu se vede. Însă credința este ceea ce nu se vede cu ochii fizici, dar se vede cu ochii duhovnicești! Căci „credința este [ἔστιν

πίστις] ipostasul [ὑπόστασις] celor nădăjduite [ἐλπιζομένων] [de noi], [ea este] dovada lucrurilor celor nevăzute [πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων]" [Evr. 11, 1, BYZ] de noi. Dar nevăzute de ochii noștri trupești, pentru că ochii duhovnicești ai sufletului, în vedere dumnezeiască, văd lucrurile lui Dumnezeu, care sunt nevăzute pentru cei orbi duhovnicește.

Și credința este ipostasul [ὑπόστασις] sau esența sau conținutul vederilor noastre dumnezeiești, pentru că vederile dumnezeiești sunt dovada [ἔλεγχος] sau mărturia sau încredințarea credinței noastre. Pentru că prin ele ne dăm seama de veridicitatea, de adevărul credinței noastre. Căci noi, curățindu-ne mereu de patimile noastre, trăim în vederile noastre dumnezeiești dovezile credinței noastre. Pentru că ceea ce noi credem, aceea și trăim în vederile extatice. Pentru că vedem Împărăția lui Dumnezeu, vedem slava Lui cea veșnică, îi vedem pe Sfinții și pe Îngerii Lui în mod extatic, adică conștientizăm dumnezeiește faptul că tot ceea ce noi credem există în fapt, sunt realități de netăgăduit. De aceea, încă de aici, Sfinții au trăit în mod extatic dovezile credinței lor, pentru că au văzut unde se vor duce după moarte: în Împărăția Lui cea veșnică. Au văzut Împărăția mai înainte ca să o moștenească în mod deplin. Și aceasta s-a petrecut, pentru că s-au sfințit în mod continuu și s-au făcut proprii vederilor dumnezeiești, în care li s-a confirmat de către Dumnezeu adevărul credinței lor.

Și Domnul S-a întrupat pentru ca să mă îndumnezeiască pe mine [ἵνα θεώσῃ με], pe cel care m-am sărăcit de slava Lui cu neînfrânarea [ἀκρασίᾳ] mea. Și El ne îndumnezeiește prin slava Lui cea veșnică, pe noi, cei care ne înfrânăm pe fiecare zi nu numai de la păcate, ci și de la tot ceea ce e surplus pentru noi și pentru viața noastră. Că surplus e pentru noi și mâncarea și băutura multă, dar surplus e și

îmbrăcămintea multă și averea multă care te obosește și călătoriile care te obosesc și te fac să pierzi timpul și tot ceea ce te surmenează. Tot ceea ce te obosește și te îmbolnăvește e surplus. Și de surplus scăpăm prin înfrânarea atotcuprinzătoare, adică și de la mâncare și băutură multă și de la averea multă și de la distracția multă și de la multa pierdere a timpului.

Iar Hristos S-a înscris între robi, adică între pământeni, pentru ca să ne dăruie libertate, viață și eliberare [τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ζωὴν καὶ λύτρωσιν] interioară. Căci adevărata libertate a omului este cea duhovnicească, cea pe care o trăim în noi înșine, atunci când suntem curățiți de El de tot păcatul și umpluți de slava Lui cea veșnică.

Nașterea Lui a înnoit firea [φύσεως καινίσαντα] noastră umană, pentru că, prin asumarea ei în persoana Sa cea veșnică, Domnul Și-a umplut de slavă umanitatea Sa, pentru ca noi, prin credința în El și prin viață sfântă, să ne umplem de slava Lui. El a înnoit duhovnicește, din interior, firea noastră omenească, umanitatea noastră. Înnoire interioară lucrată prin slava Lui, pe care noi o trăim la Botezul nostru și pe care o retrăim continuu în viața noastră cu Dumnezeu. Pentru că viața noastră e duhovnicească, adică e una umplută în mod continuu de slava Lui.

Preacurata Stăpână era uimită de marea taină [τὸ μέγα μυστήριον] a fecioriei sale. Pentru că, prin puterea Sa, ea a născut și a rămas pe mai departe Fecioară. După cum noi suntem uimiți de curăția continuă pe care Domnul o lucrează în noi. Căci, deși suntem păcătoși și cădem adesea în multe păcate, dar spovedindu-ne Lui păcatele noastre și primind iertarea Lui și, apoi, împărtășindu-ne cu El, cu Viața noastră, noi trăim continuu curăția Lui în viața noastră. Pentru că Domnul ne curățește, ne vindecă, ne luminează, ne întărește și ne sfințește continuu prin slava Lui, neuitân-

du-Se la mulțimea păcatelor noastre. Păcatele noastre, pe care le-am spovedit, rămân în urmă, sunt iertate și uitate de Domnul, dar noi, în interiorul nostru, trăim mereu curăția lui Dumnezeu. Căci El lucrează în noi în mod continuu schimbare, înnoire, primenire continuă a ființei noastre. Și de aceea ne uimim continuu de mila și de iertarea lui Dumnezeu față de noi. Pentru că ne înnoim continuu, noi, cei mult păcătoși, prin slava Lui cea veșnică, care e înnoirea, înduhovnicirea noastră continuă.

Și El, Hristos, este floarea [ἄνθος] care ne-a dat nouă viață. Viață veșnică. Căci Mântuitorul nostru, ca un iubitor de oameni, ne mântuie pe noi de focul cel veșnic [αἰωνίου πυρός] al Iadului. Și cum ne mântuie? Prin iertarea păcatelor noastre! Pentru că iertarea Lui înseamnă totodată și umplerea noastră de slava Lui.

Născătoarea de Dumnezeu e numită Ἀμνὰς, Mielușeaua, pentru că L-a purtat pe El în pântece ca pe un embrion [ἔμβρυον], ca pe un Prunc. Și de la ἔμβρυον îl avem pe embrion din română, care desemnează pruncul în primele sale luni de viață[218].

– Și de ce se accentuează aici că El era un embrion în pântecele ei?

– Pentru a ni se spune că omul e om din prima clipă a zămislirii sale și nu de la câteva zile sau luni după aceea. Pentru că Domnul a fost Prunc, a fost om, din prima clipă a zămislirii Sale în pântecele Preacuratei Stăpâne. Și de aceea nu putem fi niciodată de acord cu avortul. Pentru că, prin avort, se omoară un om. E un act criminal, pentru că omorâm un om care nu se poate apăra. E un act de ucidere a unui om, căci el e om din prima clipă a zămislirii sale. Și El S-a întrupat pentru ca să trăiască toate vârstele vieții noastre și

[218] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/embrion/definitii.

să ne învețe că putem fi Sfinți ai Lui la orice vârstă a vieții noastre.

Domnul S-a întrupat din Maică Fecioară [ἐκ Παρθένου Μητρός]. Căci ea L-a născut pe Domnul, dar a rămas Fecioară, pururea Fecioară. Și Maica Sa I s-a plecat Lui ca o slujitoare [δουλικῶς] a Sa și I s-a închinat Lui, pentru că știa că este Izbăvitorul ei și Dumnezeul ei. Pentru că Domnul ne-a izbăvit pe noi din robia demonilor și ne-a făcut ai Săi.

Citirile profetice ale Vecerniei Mari sunt Fac. 14, 14-20; Deut. 1, 8-11; 15-17 și Deut. 10, 14-21. Unde avem binecuvântarea lui Melhisedec [Μελχισεδέκ], împăratul Salimului [βασιλεὺς Σαλήμ], apoi ni se vorbește despre povățuitorii lui Israil, după care ni se subliniază că El este Dumnezeul și Stăpânul tuturor.

Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu [ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ] S-a întrupat din Fecioară cu bună-voirea Celui care l-a născut pe El fără patimă [εὐδοκίᾳ τοῦ φύσαντος Αὐτὸν ἀπαθῶς] și cu împreună-lucrarea Sfântului Duh [καὶ συνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος]. Căci o singură ființă, voință și lucrare are Dumnezeul nostru treimic.

În Bitleem [Βηθλεὲμ] S-a născut Domnul! Dar, prin nașterea Sa din Fecioară, s-a deschis poarta Edemului [πύλην ἡ Ἐδέμ]. Pentru că Sfinții Vechiului Testament, pe care El i-a găsit în Iad, au intrat împreună cu El, Cel înviat, întru Împărăția Sa cea veșnică.

Și Hristos vine ca un iubitor de oameni [ὡς φιλάνθρωπος], pentru ca să-l mântuie pe omul pe care l-a zidit [ἵνα σώσῃ ὃν ἔπλασεν ἄνθρωπον]. De unde înțelegem că nu e de ajuns numai să naștem copii, ci trebuie să și-i creștem și să îi educăm creștinește, pentru ca ei să se mântuie. Că nu trebuie să facem lucruri în viață doar pentru că așa fac alții sau de ochii lumii, ci trebuie să facem lucruri serioase, pentru ca prin ele să ne mântuim. Pentru că Domnul nu doar

ne-a făcut pe noi, ci ne și ajută în fiecare clipă să ne mântuim. Și ne ajută, pentru că ne iubește cu adevărat și ne dorește binele veșnic, adică mântuirea noastră.

La Utrenie, nașterea Domnului e numită paradoxul/ minunea harului [τὸ παράδοξον τῆς χάριτος]. Lucrarea prea mare a harului dumnezeiesc. Pentru că Domnul Și-a asumat umanitatea din Preacurata Fecioară, pentru ca să ne umple pe noi de harul Său cel veșnic. Iar Hristos vine pe pământ, pentru ca noi să ne înălțăm duhovnicește. Pentru ca noi să vedem cele dumnezeiești și să ne pregătim pentru a ne odihni cu Sfinții și cu Îngerii Săi.

Și Născătoarea de Dumnezeu L-a născut pe Cel care a fost văzut odinioară în Babilon [ποτὲ ἐν Βαβυλῶνι] de către Sfinții 3 Tineri. Cu referire la Dan. 3, 92, LXX: „Iată, eu văd 4 oameni dezlegați [ἐγὼ ὁρῶ ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους], mergând prin foc [περιπατοῦντας ἐν τῷ πυρί] și stricăciune nefiind în[tru] ei [καὶ φθορὰ οὐδεμία ἐγενήθη ἐν αὐτοῖς], iar vederea celui de-al 4-lea [este] asemănarea Îngerului lui Dumnezeu [καὶ ἡ ὅρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα Ἀγγέλου Θεοῦ]!”.

În Sinaxar îi avem pomeniți pe mulți din Sfinții Părinți ai Vechiului Testament, începând cu Sfinții Protopărinți Adam și Eva. Pe ale căror nume le-am discutat în predica de anul trecut.

Domnul slavei a venit pe pământ [ὁ τῆς δόξης Κύριος ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς] ca să îl cheme din nou pe Adam și să o izbăvească din dureri pe Eva. Adică să ne cheme pe noi toți la Sine și să ne izbăvească de durerile noastre sufletești și trupești. Iar toată grija Lui față de noi înseamnă pentru noi o mare milă [τὸ μέγα ἔλεος] arătată nouă, celor păcătoși. Căci nimeni, în afară de El, nu ne poate ridica pe noi din păcatele noastre. Și pentru că El o face, de aceea ne umple pe noi de marea Sa milă, de negrăita Sa milă față de noi.

Iar aici avem Biserica Nașterii Domnului, El născându-se în locul unde astăzi există steaua de argint în 14 colțuri [219].

Așadar, iubiții mei, am intrat în linie dreaptă spre marele praznic al Nașterii Domnului, pentru că duminica viitoare, pe 25 decembrie, îl vom prăznui cu bucurie sfântă! Iar mâine, luni, pe 19 decembrie 2022, vom veni la dumneavoastră cu Sfânta Icoană a Nașterii Domnului, pentru ca să vă vestim, prin cântarea troparului praznicului, marea veste a întrupării Domnului și a mântuirii noastre.

Să ne revedem cu bine! Să ne bucurăm unii de alții și să ne întărim unii pe alții cu pace! Pentru că unde e bucurie și pace, acolo e și Dumnezeu împreună cu noi. Amin!

---

[219] A se vedea: https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/locul-nasterii-pruncului-iisus-hristos și https://www.youtube.com/watch?v=S6ZMxWnRFCM.

Predică la Nașterea Domnului [2022]

Iubiții mei[220],

Cea plină de har, Născătoarea de Dumnezeu, Pururea Fecioară Maria, este cerul [οὐρανός] rațional care ni L-a născut nouă pe Soarele dreptății [τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης][221]! Pe Soarele care ne luminează pe noi spre înțelegerea cea dumnezeiască și Care ne încălzește pe noi în mod deplin și Care ne umple de iubirea Sa cea dumnezeiască.

– Și de ce Hristos Dumnezeu e numit Soarele dreptății?

– Pentru a ni se arăta faptul că El ne luminează în mod deplin, ne luminează întreaga noastră ființă cu slava Lui, pentru ca noi să trăim în dreptatea Lui, adică în curăție și sfințenie. Pentru că atunci când trăiești drept, când trăiești și călătorești pe calea mântuirii dimpreună cu Dumnezeu, atunci ești luminat de Dumnezeu în fiecare zi cu slava Lui. Fiindcă El te învață pe acelea care îl sfințesc pe om.

Și e cu totul drept ca El să ne învețe pe noi toate cele ale mântuirii noastre, pentru că El ne-a făcut și El ne călăuzește și El ne mântuie pe noi în fiecare clipă a vieții noastre. De aceea, toți câți suntem ai Lui, Îl cunoaștem pe El întru lumina Lui cea veșnică, pentru că El e Soarele nostru Cel veșnic. Însă, El, Soarele cel veșnic al dreptății, Care este

---

[220] Începută la 6. 05, în zi de joi, pe 22 decembrie 2022. Cer înnorat, - 3 grade, vânt de 3 km/ h.

[221] *Cf.*
https://glt.goarch.org/texts/Dec/Dechours.html.

Cuvântul cel mai înainte de veac [τὸν προαιώνιον Λόγον][222], Cel născut din Tatăl și întru Care Se odihnește Duhul Sfânt, Se naște în peșteră în mod de negrăit [ἀπορρήτως][223], pentru ca să vorbească cu noi în termeni umani: în gesturi și în cuvinte. Și tocmai pentru că nu puteam să privim la El din cauza slavei Sale celei de necuprins, El Se face Prunc, Se micșorează până la noi, pentru ca noi să învățăm, prin smerenia Lui cea copleșitoare, dar dimpreună cu El, ce înseamnă să creștem continuu în relația cu Dumnezeu.

Pentru că în relația cu El noi creștem prin gesturi și prin cuvinte de dragoste, prin fapte care ne schimbă continuu interior și prin manifestarea deplină a ființei noastre întru slujirea Lui. Iubirea pentru Dumnezeu ne schimbă continuu, pentru că El ne iubește atât de mult, încât ne umple din destul cu iubirea Lui. Iubirea Lui ne învață mereu să Îl iubim pe El! Iubirea Lui ne învață mereu să îi iubim pe toți oamenii și întreaga Lui creație!

– Și de ce ne învață acest lucru?

– Pentru că El Își iubește întreaga Lui creație! Și El ne învață tot ceea ce El face față de noi, față de întreaga Lui creație. Căci El S-a întrupat pentru întreaga Lui creație, pentru a întări întru slava Lui întreaga Lui creație, dar, în același timp, pentru a ne ridica, dimpreună cu întreaga creație, din căderea noastră.

Fiindcă El vine ca Prunc nou [Παιδίον νέον][224], unic, Care nu a mai existat vreodată, pentru ca să înnoiască firea noastră din interior. Și a putut și poate și va putea să î-n noiască continuu umanitatea noastră, pentru că Pruncul acesta, este, în același timp, și Dumnezeu cel mai înainte de

[222] Ibidem.
[223] Ibidem.
[224] Ibidem.

veci [τὸν πρὸ αἰώνων Θεόν][225]. Pentru că era Dumnezeu și om în același timp, Pruncul născut în peșteră ne-a înnoit firea noastră prin Botez, pentru că ne-a născut din nou prin apă și prin Duh. Căci apa văzută poartă în ea slava Lui cea nevăzută. Și așa cum apa poartă slava Lui, așa o purtăm și noi în ființa noastră, pentru că slava Lui intră în noi și ne înnoiește duhovnicește, făcându-ne prunci curați ai lui Dumnezeu.

Căci El, Pruncul cel născut în peșteră, ne-a dat să trăim pruncia Lui în Botezul nostru. Și, de când ne-am botezat, noi creștem mereu în viața cu Dumnezeu, pentru ca să trăim împreună cu El fiecare clipă a vieții noastre.

De aceea, Nașterea Domnului nu este un eveniment din trecut, care nu are nimic de-a face cu noi, ci este un eveniment fundamental pentru noi, unul care face parte din viața noastră cotidiană. Pentru că noi am devenit creștini, prin Botezul sacramental al Bisericii, tocmai pentru că am retrăit în noi nașterea Lui din Fecioară și starea Lui de Prunc. Prin aceea că ne-am născut din Dumnezeu [In. 1, 13] în Botez, prin slava Lui, noi ne-am făcut părtași pruncieі Domnului. Și fiecare zi a vieții noastre e o creștere a noastră în viața cu Dumnezeu, pentru că El ne ajută să retrăim viața Lui în viața noastră.

Și când numim viața noastră o viață creștină, spunem un mare adevăr, un adevăr identitar, pentru că fiecare trăim, în ritmul nostru personal, viața Lui în viața noastră. Și pe fiecare zi trăim noi și noi înțelegeri ale vieții cu El, pentru că viața Lui e inepuizabilă și veșnică. Iar El a venit la noi, făcându-Se om, tocmai pentru a ne împărtăși inepuizabila Sa viață dumnezeiască, prin care și noi să creștem veșnic în relația cu El.

---

[225] Ibidem.

În prima cântare a praznicului de față, prin sintagma „desfătarea Paradisului [τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς]"[226], se desemnează tocmai împărtășirea noastră de viața Lui. Căci desfătarea noastră veșnică este Dumnezeu, Cel care ne umple veșnic de viața Lui cea veșnică. Cel care ne umple veșnic de slava Lui cea veșnică, care e viața Lui.

Și prin aceasta vedem că El ni Se dăruie cu totul nouă, pentru că voiește ca noi să fim cu totul împliniți. Și pentru că El ne dăruie toată slava Lui, pentru ca veșnic să trăim și să creștem în înțelegerea Lui cea veșnică, decuplarea noastră de la viața telurică este radicală, e totală, deși noi trăim în lume. Și noi suntem despărțiți interior de lume tocmai prin slava Lui cea veșnică, care locuiește în noi, și ne face să nu avem simțiri și aspirații trupești și telurice, ci dumnezeiești și veșnice.

Și așa se explică de ce nu putem să ne acomodăm cu moda lumii și să ne pierdem în curgerea orizontală a istoriei, pe care o vor ideologiile lumii: pentru că în noi locuiește Dumnezeu prin slava Lui, Care ne face să trăim dumnezeiește pe pământ. Iar, prin noi, creștinii, lumea e chemată să intre cu totul în Biserică, să se înnoiască interior, să trăiască dumnezeiește, pentru că viața cu Dumnezeu e împlinirea omului.

Și când nu vrei să admiți acest lucru și începi să trăiești patimile drăcești ca pe propria ta viață, începi să sărăcești interior. Pentru că patimile nu te fac larg la inimă, ci tot mai îngust, iar inima ți-o răcesc, ți-o umplu de singurătate, de amărăciune, de frică...Curvind, furând, mințind, negându-te interior, încercând să fii rău, deși tu ești bun și blând, nu faci decât să te caricaturizezi interior. Pentru că bagi în tine lucruri care n-au nimic de-a face cu tine. Căci patimile sunt

---

[226] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec25.html.

sentimentele dracilor, sunt modul lor de a-i omorî pe oameni. Și ei ne învață la ceea ce ne omoară, nu la ceea ce ne împlinește! Iar noi trebuie să ducem o luptă de dezvrăjire pe multe planuri, de despărțire de demoni, pentru ca să ieșim de sub influența lor. Trebuie să luptăm cu mișcările sufletului, dar și ale trupului nostru spre păcat, pentru ca să împlinim voia lui Dumnezeu, cea care ne împlinește pe noi.

Și putem să biruim tot păcatul în noi înșine, cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru că El S-a făcut Prunc pentru ca noi să redevenim oameni. Căci oamenii ajunseseră să se satanizeze tot mai mult, să se desfigureze interior. Iar El, Fiul Tatălui, Se face Prunc, pentru ca oamenii să trăiască din nou bunătatea, iubirea, curăția, sfințenia în ei înșiși, să le trăiască ca pe averea reală a omului. Căci asta este identitatea noastră reală: virtutea dumnezeiască. Toată fapta cea bună, pe care ne-o poruncește Dumnezeu, este viața noastră, viața noastră reală, autentică. Iar umplerea noastră de autenticitate umană înseamnă umplerea noastră de viața cu Dumnezeu.

De aceea, omul este impresionant, remarcabil, extraordinar cu adevărat, nu atunci când se desfigurează interior, ci atunci când se îndumnezeiește zilnic. Hipertehnologizarea omului nu îl împlinește pe om în mod real, dacă, în timp ce se racordează la înțelegerea lumii, el nu se racordează interior și la cunoașterea personală a lui Dumnezeu. Numai Sfântul se împlinește cu adevărat, pentru că el se împlinește în relația reală cu Dumnezeu, dar poate să se împlinească în același timp și prin tehnologia, cultura, modul de a fi al omului actual. Viața sfântă, viața cu Dumnezeu, nu exclude viața socială și comunitară, ci o presupune. Iar noi suntem chemați tocmai la o asemenea viață: la o viață creștină care își asumă întreaga lume și întreaga existență în slujirea ei față de Dumnezeu.

Căci, Pruncul cel veșnic nou, Cel care este Dumnezeu și om, e mereu în mijlocul nostru, al întregii lumi, dar și în fiecare dintre noi, cei care credem în El. Bitleemul Iudeii [Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας] [Mt. 2, 5, BYZ] e acolo, în Israel, unde S-a născut Domnul, dar și în fiecare dintre noi. Iar când mergem în pelerinaj la Sfintele Locuri ale Israelului actual nu trebuie să uităm acest lucru: că Bitleemul, Nazaretul, Ierusalimul sunt cu toate în noi, pentru că în noi e Cel care a trăit în toate acestea. Și noi actualizăm continuu Întruparea Lui, Nașterea Lui, Tăierea Sa împrejur, Botezul Său, propovăduirea Lui, minunile Sale, Patimile Sale, Învierea Sa și Înălțarea Sa de-a dreapta Tatălui, pentru că trăim cu Hristos și cu Tatăl și cu Duhul Sfânt în noi înșine prin slava Lor. Și le actualizăm continuu pe toate, pentru că Îl avem pe Hristos în noi în mod deplin, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

De aceea, nu privim către cer ca spre o depărtare abisală față de noi, ci ca față de o apropiere abisală față de noi. Pentru că cerul e în noi, atâta timp cât Dumnezeu e în noi prin slava Lui. Și dacă Dumnezeu e cu noi și în noi, tocmai de aceea colindul ne cere să fim buni. Să fim buni cu toți oamenii și cu întreaga creație, pentru că Dumnezeu e bun cu întreaga Lui creație.

Vă doresc multă pace, bucurie, seninătate, împlinire în tot ceea ce faceți! Și vă mulțumesc mult pentru că ne sunteți aproape prin rugăciunile, prietenia și ajutorul dumneavoastră! La mulți ani! Amin!

Predică la Tăierea-împrejur cea de după trup a Domnului [1 ianuarie 2023]

Iubiții mei[227],

dacă nașterea Sa a fost fără de sânge – pentru că Fecioara a rămas Fecioară, pururea Fecioară, neavând lăuzie – tăierea Sa împrejur, circumcizia Sa cea de la 8 zile [Lc. 2, 21, BYZ], a fost plină de durere și cu curgere de sânge. Pentru că în praznicul de azi au început durerile Domnului cele pentru noi, cu primul sânge vărsat pentru mântuirea noastră. Și când a fost tăiat împrejur, atunci „a fost chemat numele Lui Iisus [ἐκλήθη τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Ἰησοῦς], [după] cum a fost chemat de Înger, mai înainte [ca] să fie zămislit El în pântece” [Lc. 2, 21, BYZ]. Iar cum tăierea împrejur era prefigurarea Botezului nostru – când suntem botezați în numele Dumnezeului treimic, având fiecare un nume al nostru, un nume de Botez –, Domnul Și-a asumat tăierea împrejur cea dureroasă, adică moartea cea în locul nostru, pentru ca să ne dea nouă să trăim în mod tainic și nedureros moartea și învierea Lui în Botezul nostru sacramental.

Căci noi venim și ne botezăm cu bucurie, pentru că retrăim dumnezeiește moartea și învierea Lui în noi înșine. Și retrăirea aceasta dumnezeiască înseamnă vindecarea noastră de tot păcatul și umplerea noastră de slava lui Dumnezeu. Pentru că Cel care a murit pentru noi, ne scoate din

---

[227] Începută la 10. 14, în zi de miercuri, pe 28 decembrie 2022. Soare, 4 grade, vânt de 6 km/ h.

robia demonilor prin Botez și ne face curați în mod deplin de tot păcatul, dar, ca Cel înviat a 3-a zi pentru noi, ne umple desăvârșit de slava Lui, pentru ca să fim purtători de Dumnezeu din prima clipă a vieții noastre creștine. Și tocmai de aceea, noi, prin Botez, primim toată mântuirea noastră în dar, pentru că ea este consecința întregii iconomii mântuitoare a Domnului pentru noi. Însă, trebuie să rămânem toată viața în curăție și sfințenie, împlinind toate poruncile lui Dumnezeu, pentru ca slava Lui să rămână întru noi. Căci noi trebuie să ne lucrăm zilnic mântuirea noastră, adică să ținem mereu slava lui Dumnezeu aprinsă în noi, prin viața noastră curată și sfântă. Pentru că numai având slava Lui în noi, simțită și conștientizată duhovnicește, noi suntem ai lui Dumnezeu și suntem călăuziți de către El în fiecare clipă a vieții noastre.

Însă, tăierea Lui împrejur ne vorbește în mod tainic despre lupta noastră până la sânge cu păcatul. Căci atunci când El a fost circumcis[228], când a fost tăiat împrejur, i S-a tăiat o parte din trupul Său și atunci a curs sânge din trupul Lui și S-a umplut cu totul de durere. Pentru că și noi, când luptăm cu patimile noastre, ne încordăm întreaga noastră ființă în lupta cu păcatul și lupta aceasta e dureroasă, dar mântuitoare. Fiindcă numai prin biruirea a tot păcatul în noi înșine, noi trăim duhovnicește. Viața noastră cu Dumnezeu e viața care ne umple mereu de slava Lui. Iar slava Lui e viața noastră duhovnicească, e viața noastră veșnică, pentru că ea este „arvuna Duhului [τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος]” [II Cor. 1, 22; 5, 5, BYZ], a Duhului Sfânt, sau „arvuna moștenirii noastre [ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν]” [Efes. 1, 14, BYZ] celei veșnice. Pentru că noi primim slava Lui în noi înșine la Botez, pentru ca ea să ne inunde începând de

[228] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Circumcizie.

acum și să ne transfigureze cu totul în Împărăția lui Dumnezeu.

Slava Lui e lumina cea veșnică a lui Dumnezeu din persoana noastră. Ea e lumina care ne desparte de întunericul păcatului. Pentru că toată virtutea dumnezeiască e lumină și ne umple de lumină, pe când tot păcatul e întuneric și ne umple de întuneric. De aceea, ne spune Sfântul Pavlos: „Voi toți sunteți fiii luminii și fiii zilei [πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας]" [I Tes. 5, 5, BYZ]. Suntem fiii luminii dumnezeiești, ai celei care ne face să fim oameni ai zilei. Pentru că fiii nopții și ai întunericului [Ibidem] sunt oamenii păcatului, cei care se umplu mereu de întunericul demonilor.

Însă, Domnul S-a tăiat astăzi împrejur, pentru ca să oprească umbra legii și să răsară lumina cea nouă a harului [τὸ φῶς τῆς νέας χάριτος][229] Său. Pentru că, împlinindu-le pe cele care Îl vesteau pe El, Domnul desființează legea, desființează umbra celor viitoare, pentru că acelea s-au împlinit întru El. Căci toată legea și toate profețiile și toate cele ale templului vorbeau despre Hristos Domnul și despre Maica Lui și despre Biserica Sa. Iar când s-au împlinit cele vestite, umbrele au luat sfârșit, pentru că toate s-au făcut noi întru El.

De aceea și noi, creștinii, nu mai avem sabatul, nu mai avem tăierea împrejur, nu mai avem jertfele vechitestamentare, ci le avem pe toate cele ale Bisericii. Le avem pe toate cele rânduite de Domnul și de Sfinții Lui Apostoli ca viață și slujire dumnezeiască. Și, trăind dumnezeiește pe pământ, noi căutăm cetatea care va fi [Evr. 13, 14, BYZ], căutăm Împărăția lui Dumnezeu, căci arvuna Duhului din noi înșine e pentru aceasta: pentru Împărăția Lui cea veșnică.

[229] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jan/Jan01.html.

Căci arvuna Lui cea dumnezeiască, slava Lui din noi înșine, ne învață mereu să nu ne alipim de lumea de aici, pentru că este trecătoare, ci să ne lipim cu totul de Dumnezeu, de Cel pururea veșnic, pentru că vom moșteni Împărăția Lui cea veșnică.

De aceea, Biserica a început anul 2023 cu slujire sfântă, cu bucurie duhovnicească, cu mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru toate. Pentru că am slujit Dumnezeiasca Liturghie pentru a ne împărtăși cu Domnul, apoi am făcut Tedeum de mulțumire. Revelionul[230] a fost cina de aseară, cina festivă, de la sfârșit de an. Dar anul civil l-am început bisericește, pentru că tot lucrul cel bun se începe cu rugăciune. Căci fiecare zi o începem cu rugăciune, o trăim în rugăciune și o sfârșim în rugăciune, în rugăciunea care ne umple de viața lui Dumnezeu cea sfântă. Iar închinările, metaniile, privegherile, posturile noastre sunt cu toate aplecări ale întregii noastre ființe înaintea lui Dumnezeu, a Stăpânului și a Domnului nostru.

Așadar, iubiții mei, dacă am mai primit încă o zi, încă o lună, încă un an de la Dumnezeu, să trăim dumnezeiește înaintea lui Dumnezeu și a întregii lumi! Să le înțelegem pe toate cele ale noastre ca darurile ale Sale, pentru ca să nu le privim pătimaș, ci cuvios! Căci viața, sănătatea și toate cele pe care le avem sunt daruri ale Sale și nu posesiuni ale noastre. Iar nouă ne e dată viața de către Dumnezeu pentru ca să ne mântuim, pentru ca să mergem în Împărăția Sa. Viața noastră e cu traiectorie veșnică, pentru că noi înșine suntem creați de Dumnezeu pentru a trăi veșnic.

Și, mulțumindu-I Lui pentru toate și cerând tot ajutorul de la Dumnezeu, să Îl lăudăm pe Dumnezeu pentru toate, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pentru

---

[230] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Revelion.

că fără El nu putem face nimic [In. 15, 5]! Ca Dumnezeul nostru, în marea Sa iubire față de noi, să ne dăruie tuturor după nevoile noastre și spre sporirea noastră în tot lucrul cel bun, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Sfânta Teofanie a Domnului nostru Iisus Hristos [6 ianuarie 2023]

Iubiții mei[231],

dacă la praznicul trecut, Domnul nostru Iisus Hristos avea 8 zile și S-a ascuns în smerenie, dar a început să pătimească pentru noi, vărsându-Și primul sânge pentru mântuirea noastră, la praznicul de azi El are 30 de ani [Lc. 3, 23, BYZ] și vine ca să Se arate lumii, pentru ca să ne învețe cum să ne mântuim. Căci Teofania [Θεοφάνεια] înseamnă arătarea sau revelarea lui Dumnezeu în ființa oamenilor credincioși. Și El S-a revelat nouă ca Fiul lui Dumnezeu întrupat la Botezul Său în râul Iordanis, așa după cum ne spune și troparul praznicului: „Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου Σου [În Iordanis botezându-Te Tu], Κύριε [Doamne], ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις [închinarea Treimii a fost arătată]"[232] lumii, a fost descoperită, a fost revelată.

Căci atunci când „a fost botezat, Iisus S-a suit numaidecât din apă! Și, iată, I-au fost deschise Lui cerurile [ἀνεῴχθησαν Αὐτῷ οἱ οὐρανοί] și L-a văzut pe Duhul lui Dumnezeu coborând ca o porumbiță și venind în[tru] El [καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]! Și, iată, glasul din ceruri, zicând: «Acesta

---

[231] Începută la 15. 53, în zi de duminică, pe 1 ianuarie 2023. Soare, 17 grade, vânt de 6 km/ h.

Titlul predicii e titlul praznicului de azi: Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jan/Jan06.html.

[232] *Cf.* Ibidem.

este Fiul Meu Cel iubit, în[tru] Care am binevoit»!” [Mt. 3, 16-17, BYZ].

Din descrierea Sfântului Evanghelist Matteos înțelegem că Domnul e Cel care a văzut această mare vedenie cu umanitatea Sa. Pentru că Lui I-au fost deschise cerurile și El L-a văzut pe Duhul Sfânt ca pe o porumbiță, coborând și venind și rămânând întru El și, implicit, a auzit glasul Tatălui Său.

La fel ne spune și Sfântul Evanghelist Marcos: „Și îndată suind din apă, a văzut cerurile împărțite [εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανούς] și pe Duhul ca o porumbiță coborând în[tru] El [καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ᾽ Αὐτόν]. Și glasul s-a făcut din ceruri: «Tu ești Fiul Meu cel iubit [Σὺ εἶ ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός], în[tru] Care am binevoit [ἐν ᾯ εὐδόκησα]!»” [Mc. 1, 10-11, BYZ]. Căci și el Îl desemnează pe Domnul ca văzător al marii vedenii.

Sfântul Evanghelist Lucas Îl desemnează tot pe Domnul ca văzător al vedeniei: „Și a fost, când [a fost] să se boteze tot poporul, și Iisus a fost botezat și, rugându-Se, [a făcut] să se deschidă cerul [ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν] și să Se coboare Duhul Sfânt trupește [καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωματικῷ], [în] chip ca de porumbiță în[tru] El [εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ᾽Αὐτόν], și glas din cer să fie, zicând: «Tu ești Fiul Meu cel iubit, în[tru] Ție [Tine] am binevoit» [Lc. 3, 21-22, BYZ].

Numai Sfântul Evanghelist Ioannis ne spune că și Sfântul Ioannis Botezătorul a văzut marea vedenie de la Iordanis. Căci Sfântul Ioannis Botezătorul a mărturisit: „L-am văzut pe Duhul coborând ca o porumbiță din cer [Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ] și a rămas în[tru] El [καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ Αὐτόν]. Și eu nu-L știam pe El. Dar Cel care m-a trimis pe mine a boteza în apă, Acela mi-a zis: «În[tru] Care ai să vezi Duhul coborând și ră-

mânând în[tru] El [Ἐφ᾽ Ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ Αὐτόν], Acela este Cel care botează în Duhul Sfânt». Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ]" [In. 1, 32-34, BYZ].

Așadar, marea teofanie a Dumnezeului treimic de la Iordanis, marea revelare a lui Dumnezeu de la râul Iordanis a fost văzută de Domnul cu umanitatea Sa și de Sfântul Ioannis Botezătorul. De aceea, la începutul predicii mele, am spus că teofania e revelarea lui Dumnezeu în ființa oamenilor credincioși, a Sfinților Lui. Pentru că atunci când Dumnezeu Se revelează pe Sine, El Se revelează în mod extatic, El Se revelează în vedenie dumnezeiască. Se revelează dumnezeiește și nu trupește! Căci cei prezenți la Iordanis n-au văzut această mare descoperire a lui Dumnezeu, dar Sfântul Ioannis Botezătorul a văzut-o și a lăsat-o ca mărturie sfântă Bisericii.

Prin care lumea a înțeles în mod explicit pentru prima oară că Dumnezeul nostru, Cel care a făcut și ține toate întru existență, este Dumnezeu treimic. Că El e Tată, Fiu și Sfânt Duh, pentru că Dumnezeu e întreit în persoane. Și de aceea praznicul de azi e numit Teofania Domnului: căci atunci când Fiul S-a arătat lumii ca Fiul lui Dumnezeu întrupat, atunci și Tatăl și Duhul S-au arătat lumii ca persoane ale Dumnezeieștii Treimi. Pentru că Tatăl a mărturisit despre Iisus Hristos că e Fiul Lui, pe când Duhul Sfânt, Cel care purcede veșnic din Tatăl și Se odihnește veșnic în Fiul, a coborât ca o porumbiță în umanitatea Domnului, pentru ca să ne arate că Tatăl, prin Fiul, întru Duhul Sfânt lucrează toate. Și că noi, dacă vrem să ne mântuim, trebuie să ne botezăm în numele Dumnezeului nostru treimic, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, pentru ca să Îl avem pe Dumnezeul treimic, prin slava Lui, în noi înșine.

Și noi ne-am botezat dumnezeiește în pruncie! Noi am primit Botezul mântuirii atunci când am fost prunci, pentru ca să creștem mereu întru simțirea, cunoașterea și lucrarea harului dumnezeiesc în ființa noastră. Căci Fiul Tatălui, smerindu-Se în mod negrăit, S-a întrupat și S-a făcut Prunc pentru noi, ca noi să învățăm viața cu Dumnezeu din primele zile ale vieții noastre. Ca noi să învățăm cum să conlucrăm cu harul lui Dumnezeu din primii ani ai vieții noastre.

– Și de ce numai Sfântul Ioannis Botezătorul a văzut marea vedenie de la Iordanis?

– Pentru că numai el era plin de curăție și de slava lui Dumnezeu! Căci nu pot să Îl vadă pe Dumnezeu, întru slava Sa, oamenii necredincioși și păcătoși. Pentru că slava lui Dumnezeu nu se vede cu ochii trupești, ci se vede cu sufletul curățit de patimi, când Dumnezeu ne ridică, prin slava Lui, la vedeniile cele dumnezeiești. Și când citim vedeniile cele multe și diverse ale Sfinților Săi, citim despre cum Dumnezeu li S-a revelat lor, așa după cum a făcut-o și la Iordanis. Pentru că El Se arată mereu Sfinților Lui și Se arată pe măsura credinței și a sfințeniei lor. Li Se arată spre folosul lor real, pentru mântuirea lor, pentru că știe că au nevoie de aceste vederi ale Sale.

Și vederile Lui sunt conținutul teologiei Bisericii. Pentru că ceea ce El ne arată în vederile Sfinților e realitatea Lui, e cum e El și cum Se manifestă El față de Sfinții Lui și cum e Împărăția Sa. De aceea, Teologii Bisericii sunt cei care sunt învățați de către El, prin vederi dumnezeiești, cele ale Sale. Și cele ale Sale au fost consemnate în scris și ele fac parte din Sfânta Tradiție a Bisericii. Și cei care vor să se mântuie, aceia trebuie să cunoască și să iubească adevărul Tradiției Bisericii. Pentru că Tradiția Bisericii e Tradiția lui Dumnezeu. E ceea ce El a tezaurizat de-a lungul secolelor în Bise-

rica Sa, în materie de adevăr, prin întreaga experiență teologică a Sfinților Lui.

Iar tot cultul și toată viața Bisericii fac parte din Tradiția Bisericii. Pentru că Tradiția Bisericii e modul viu în care noi trăim ca oameni ai credinței și ne manifestăm teologic. De aceea, dacă noi azi sfințim apa cea mare, Aghiasma cea mare, și o bem cu evlavie, o bem pentru că știm că e apa lui Dumnezeu. Pentru că e apa în care El coboară slava Lui. Și noi cunoaștem slava Lui din noi înșine, pentru că ea e aerul duhovnicesc al Bisericii și al vieții noastre. Noi trăim întru slava Lui și suntem plini de slava Lui! Și slava Lui e cea care sfințește toate în Biserică și în lume și ne sfințește și pe noi, păcătoșii.

Pentru că apa e sfințită de slava lui Dumnezeu, care coboară și rămâne în ea, dar și toate cele pe care le sfințim și le binecuvântăm sunt pline de slava Lui. Fapt pentru care, noi ne bucurăm și ne veselim numai întru Domnul, în Cel care coboară în noi slava Lui, prin care ne întărește în tot adevărul și în toată fapta cea bună. Căci nu e de ajuns numai să faci o faptă bună, ci trebuie să fii întărit în ea de către Dumnezeu, pentru ca să o faci mereu, permanent în viața ta. Și Lui trebuie să I ne rugăm mereu pentru ca să ne întărească în credință, în nădejde, în dragoste, în rugăciune, în milostenie, în iertare, în bucurie, în pace, în curăție, în sfințenie. Trebuie să cerem mereu mila și ajutorul lui Dumnezeu pentru ca să trăim cuvios în viața noastră.

Pentru că Dumnezeu voiește mereu să ne ajute în tot ceea ce facem! El ne ajută să ne naștem, să creștem, să ne educăm, să ne împlinim în viață, dar și să ne odihnim, prin moarte, de ostenelile vieții noastre. De aceea, anul 2023, fiind anul în care privim mai atent la nevoile bătrâneții[233], la

[233] A se vedea:

nevoile vârstei ultime, e un an în care ne gândim la cele din urmă ale vieții noastre pământești. Căci nu contează dacă ai 10 sau 20 sau 45 de ani. Orice vârstă ai avea, te poți gândi la cum vor fi ultimii ani ai vieții tale și la ultima ta zi pe acest pământ. Pentru că toți vom muri la un moment dat, chiar dacă nu știm când, și contează cum vom pleca de aici.

Și cu atât mai mult oamenii în vârstă, bătrâni și foarte bătrâni trebuie să se gândească la clipa ultimă...La ce lasă în urmă, la cine sunt și, mai ales, la cum vor pleca de aici. Că e relativ ușor să mori, lăsând trupul aici, spre îngropare. Însă sufletul merge la judecata lui Dumnezeu, ca să ia după faptele, gândurile, sentimentele sale.

Cei care își minimalizează păcatele, cei care și le ascund, cei care nu și le mărturisesc și nu vor să se îndrepte din păcatele lor, și care cred că pregătirea pentru moarte, pentru moartea creștină, e ușoară, se înșală. Pentru că în fiecare clipă de când ne-am născut, noi ne pregătim pentru moarte. Pentru moartea cea cuvioasă, care e intrare în Împărăția lui Dumnezeu. Și dacă credem că vom avea timp să ne pregătim pentru moarte, dacă tot amânăm pocăința noastră, ne înșelăm. Pentru că acum e clipa mântuirii, a pocăinței, a învierii din moarte! Azi și mâine și tot restul vieții noastre e pregătire pentru moarte. Pentru moartea ca despărțire de toate păcatele lumii, ca să ne unim numai cu Dumnezeu.

Căci oamenii mor greu tocmai pentru că nu s-au despărțit interior de lucrurile acestei lumi. Vor să rămână aici, pentru că nu trăiesc în ei slava Împărăției celei veșnice a lui Dumnezeu. Pentru că, dacă ar simți în ei Împărăția, adică

---

https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/mesaje-si-cuvantari/pretuirea-si-ajutorarea-varstnicilor-sunt-expresii-ale-maturitatii-spirituale-si-sociale-in-viata-comunitatii-177300.html.

adevărata lor viață veșnică, atunci n-ar mai dori să rămână aici nicio clipă, atunci când simt că Domnul îi cheamă la El.

Pentru că Sfinții Lui, atunci când mor, simt și li se vestește duhovnicește că sunt chemați de Domnul la El. Simt cum calea lor e liberă spre El. Dar cei care mor în păcate grele, care mor nespovediți și neîmpărtășiți, văd, mai înainte de moarte, cum dracii vin la ei ca să îi ducă în Iad. Și moartea lor e un chin greu!...Pentru că, mai înainte de moarte, înțeleg că sunt duși în Iadul cel veșnic. Și de această moarte nefericită, groaznică, de moartea care te coboară în Iad, trebuie să îi ferim pe cei iubiți ai noștri, care sunt în ultima parte a vieții lor. Căci degeaba ne bucurăm aici împreună, dacă unii din familie merg în Paradisul lui Dumnezeu, pe când alții merg în Iadul demonilor.

Adevărata înțelepciune e a învăța de la Dumnezeu pocăința și îndreptarea vieții noastre. Ești cu adevărat înțelept, dacă înțelegi că voia Lui e viața ta cea veșnică. Și dacă vei înțelege asta, atunci viața ta va fi cântată pe viitor de Imnografii Bisericii, și ei pomeniți în 2023. Căci și pe viitor Sfinții lui Dumnezeu vor avea Aghiologii lor și Imnografii lor. Îi vor avea pe cei care le vor scrie Viețile și Slujbele și le vor citi și cânta în Biserică spre mântuirea tuturor.

Vă doresc multă pace, înțelepciune, curăție și sfințenie! Dumnezeu să ne încurajeze pe toți spre tot lucrul cel bun și spre viața sfântă cu El! Amin!

Predică la sinaxa Sfântului Ioannis Botezătorul [7 ianuarie 2023]

Iubiții mei[234],

când am început să scriu predica la Teofania Domnului, predica de ieri, eram obosit mult, istovit. Dar, pe când scriam, am simțit deodată un Duh de întărire, de vindecare, de claritate enormă a minții, încât devenisem cu totul numai minte. Și toată noaptea am trăit-o într-o stare de trezvie, de luciditate duhovnicească, pentru că de mai multe ori m-am trezit și eram la fel: numai minte, numai rugăciune, numai înțelegere.

Și Dumnezeu m-a pregătit pentru întâlnirea cu dumneavoastră în acest fel: vindecându-mă trupește și sufletește! Făcându-mă în stare de slujirea Lui cea sfântă. Iar minuni de acest fel Dumnezeu face la tot pasul cu Preoții Săi. Pentru că îi curățește, îi luminează, îi întărește, îi sfințește în mod minunat. Și aceasta, pentru că vrea ca Biserica Lui să sporească mereu în tot lucrul cel bun.

Însă, Dumnezeu Își sporește Biserica Lui prin tot omul credincios. Fiecare dintre dumneavoastră sunteți parte constitutivă a Bisericii și zidiți Biserica lui Dumnezeu. Și cum o zidiți? O zidiți prin tot ceea ce faceți în viața dumneavoastră! De aceea, nu trebuie să fii în mod neapărat Preot pentru ca să Îi slujești lui Dumnezeu, dar toți trebuie să fim credincioși ai lui Dumnezeu. Și dacă suntem credincioși, atunci cu toții Îi slujim lui Dumnezeu, atât la Biserică, dar și

---

[234] Începută la 18. 19, în zi de miercuri, pe 4 ianuarie 2023. Ceață, 4 grade, vânt de 3 km/ h.

acasă cu prisosință. Că la Biserică stăm câteva ore, dar acasă și la locul de muncă stăm cel mai mult. Și dacă acolo unde suntem Îi slujim lui Dumnezeu, atunci întreaga Biserică a lui Dumnezeu se bucură de noi, pentru că suntem o bucurie vie a lui Dumnezeu.

Casele noastre vorbesc despre credința noastră. Ce vezi în om în mod duhovnicesc e el cu adevărat. Și omul e ceea ce este în el însuși. Și acest insondabil al omului, adâncul ființei sale, e ceea ce iese la lumină prin faptele sale.

Când Adam Puslojić, prietenul meu, vorbea despre Nichita, despre prietenul nostru, simțeai că iese iubirea din el ca un șuvoi. Iubirea lui pentru Nichita Stănescu. Așa după cum iubirea fiilor duhovnicești pentru Părinții lor duhovnicești e un șuvoi viu, un torent de iubire. Pentru că atunci când iubești, tu și suferi pentru cel pe care îl iubești. Și suferi, pentru că ți-l asumi la modul total în inima ta.

De ce copiii, când cresc, își uită părinții și bunicii? Pentru că atunci când trebuia să îi iubească, ei se ocupau cu altceva...Și ceea ce nu faci la vreme, nu mai faci niciodată. Pentru că acei părinți și acei bunici, care i-au umplut de iubire pe copiii și nepoții lor, i-au ștampilat duhovnicește pentru totdeauna. Și nu uiți asemenea oameni! Îi uiți pe cei reci, distanți, duplicitari, care mimează relațiile de rudenie. Fapt pentru care, oricât ne-am forța să avem relații reale cu părinții și bunicii noștri și cu rudele noastre, în absența iubirii și a adevărului, nu vom avea. Pentru că iubirea în copil se naște din iubirea ta pentru el și din tot ceea ce sădești pe fiecare zi în inima lui.

Răceala interioară a tinerilor este neiubirea lor. Suferă în baruri, la concerte, în locuri mizere, cu te miri cine, pentru că se simt neiubiți. Și ei confundă, până la o anumită vreme, a fi împreună cu alții cu a fi iubiți de către ei. Dar dacă nu ești iubit de cineva, nu te simți împlinit. Și muzica

la maximum și a fi contra și a fi ostil nu arată decât o imensă singurătate.

De aceea, tânărul neiubit de familia lui, dacă e iubit de prietena sa, de viitoarea soție, se liniștește. El e ca un cal nărăvaș care e îmblânzit de mâna care-l mângâie. Și când ai împreună cu soția ta ce nu ai avut niciodată cu părinții tăi, atunci înțelegi drama ta și a multora: neiubirea. Iar de neiubire scăpăm numai prin iubire și pocăință.

Și Sfântul Ioannis Botezătorul, astăzi pomenit, e cel care ne poate învăța să ne pocăim. Căci el, deși a trăit în pustiu ca un Înger pe pământ, s-a nevoit și s-a pocăit toată viața lui. Cu atât mai mult noi, care păcătuim în tot ceasul, avem nevoie de pocăință, dacă un asemenea Sfânt al lui Dumnezeu avea nevoie de pocăință.

– Însă, ce legătură are iubirea cu pocăința? Cum scap eu de neiubire, pocăindu-mă?

– Pentru că pocăința pentru toate păcatele noastre ne zdrobește inima, ne-o face sensibilă. Și dacă ne-o face simțitoare la tot pasul, atunci ne pregătește de marea experiență a iubirii dumnezeiești. Căci mulți nu simt iubirea lui Dumnezeu, pentru că nu au început să simtă mai întâi iubirea oamenilor pentru ei. E nevoie să fii iubit măcar de un om, pentru ca inima ta să se înmoaie și astfel să te umpli mai apoi de iubirea lui Dumnezeu. Iubire a lui Dumnezeu care iubește pe toți oamenii și întreaga creație. Dar ca să ajungi să Îl iubești pe Dumnezeu și pe întreaga Lui creație, trebuie să ieși din neiubirea ta, din singurătatea ta interioară, din dezamăgirea ta.

Că tânărul, dacă vorbești cu el, îți spune ce nu-i place, pentru ce e îndurerat, dar nu își asumă păcatele sale, nu își asumă ce face rău altora. El dă vina pe legi, pe societate, pe familie, mereu pe alții, ca și când n-ar greși la tot pasul. Dar, când îți asumi păcatele tale și te pocăiești pentru ele, atunci

învii din moartea spirituală. Și înțelegi că moartea e în tine, în păcatele tale, și nu în afara ta. De aceea, bătrânii înțelepți simt moartea aproape și se luptă nu cu ea, cu acea clipă rapidă, ci cu moartea din ei înșiși, cu păcatele lor. De aceea, vin și se spovedesc și se împărtășesc și se împacă cu Dumnezeu și cu oamenii, pentru că vor să elimine moartea din ei înșiși.

Când vreau să mă umplu de pocăință, eu încep să scriu imnografie sau să extind Vieți ale Sfinților. Aghiologii și Imnografii Bisericii au făcut din pocăința lor teologie sfredelitoare, zdrobitoare de inimă. Pentru că toate cântările duhovnicești ale cultului nostru nu sunt scrise distant, ci din interior, asumându-și teologia Bisericii, dar și păcatele lor.

Sfinții scriau și se pocăiau! Sfinții strigau către Dumnezeu, strigau către Născătoarea de Dumnezeu, strigau către Sfinții Lui, către Îngerii Lui cu toată ființa lor. Pentru că noi nu avem nevoie doar tangențial de ajutorul lui Dumnezeu, ci la modul deplin, fundamental, ontologic. Pentru că ființa noastră cu totul trebuie transfigurată de slava lui Dumnezeu, care ieri a coborât în apă și ne-a dat să avem Aghiasmă, adică apă sfântă.

Căci dacă nu ne curățim interior, moartea țâșnește din noi pe fiecare zi. Pentru că orice păcat al nostru e moartea noastră. Și dacă lăsăm moartea asta nenorocită în noi, moartea păcatului, ea se înveșnicește și așa avem Iadul. Dar dacă ne pocăim pentru Iadul nostru interior, Dumnezeu, prin slava Lui, ne curățește de toată stricăciunea interioară.

Așadar, iubiții mei, nu ceea ce credem noi despre noi înșine e important, ci ceea ce crede Dumnezeu despre noi. Pentru că El ne va judeca și cuvântul Lui va fi ultimul. Iar azi i-am pomenit pe cei adormiți ai noștri cu această conștiință: că ei sunt vii și au nevoie de noi înșine. Au nevoie de rugăciunile și de pomenirile noastre. Pentru ca, dacă sunt în

Iad, Dumnezeu să Se milostivească, după cum El știe, de fiecare în parte. Și acum trebuie să sporim tot mai mult rugăciunea și iubirea noastră pentru cei adormiți ai noștri: pentru că numai noi îi mai putem ajuta prin rugăciunile Bisericii. Amin!

Predică la Duminica posterioară Botezului Domnului [2023]

Iubiții mei[235],

când Domnul ne atrage la Sine prin iubirea Sa de oameni, El ne umple de pocăință. Pentru că atunci simțim că nu suntem proprii înțelegerii Lui și iubirii Lui. Iar pocăința e continua noastră vindecare de orbire, de insensibilitate, de răutate, de curvie, de rapacitate.

Ne pocăim și ne vedem pe noi înșine! Ne pocăim și nu mai suntem tari la inimă! Ne pocăim și devenim curați și blânzi! Ne pocăim și ne îndestulăm cu puțin! Pentru că pocăința e reala noastră apropiere de Dumnezeu, pentru care El ne dăruie iertarea Lui din belșug.

Tocmai de aceea, Domnul Și-a început propovăduirea Sa cu îndemnul la pocăință. Pentru că El ne-a spus: „Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]! Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 4, 17, BYZ]. Și pocăința are de-a face cu Împărăția lui Dumnezeu, pentru că ea e calea noastră spre Împărăție.

Și când vorbim despre pocăință, nu ne referim în primul rând la câte păcate am făcut, ci la cum ne simțim în urma lor. Pentru că păcatele le spovedim o dată și ele se șterg din noi, dar pocăința e durerea noastră continuă pentru câte am păcătuit, cu indiferență și bădărănie, înaintea lui Dumnezeu. Pocăința e prima stare a sufletului care învie din

---

[235] Începută la 13. 59, în zi de joi, pe 5 ianuarie 2023. Soare, 10 grade, vânt de 10 km/ h.

moartea spirituală. Și după ce trăim pocăința din destul, începem să învățăm toate celelalte fapte bune ale Împărăției lui Dumnezeu: studierea profundă a credinței Bisericii, mersul continuu la Slujbe, spovedirea și împărtășirea cu Domnul, rugăciunea, privegherea, postul, milostenia, curăția, înfrânarea, iertarea și toate pe care le învățăm din Cărțile Bisericii. Pentru că cel care învie din morți e avid de viața și de adevărul lui Dumnezeu și de aceea Îl caută pe El pretutindeni.

Însă, nu putem să creștem spre toate celelalte virtuți dumnezeiești, dacă nu începem cu pocăința. Pentru că pocăința e durerea mea vie pentru faptele mele cele rele. Pocăința e inima mea plină de durere și de sfâșiere interioară pentru cine am ajuns să fiu. Căci mă găsesc cu totul vrednic de moarte și de Iad, pentru că am păcătuit imens. Și cu cât îmi conștientizez păcatele mele, cu atât e mai dureroasă pocăința mea. Și pocăința noastră devine rugăciune, devine mărturisire, devine milostenie, devine schimbare continuă interioară.

Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi dat darul pocăinței, după trezirea noastră din morți, ne-am fi însingurat enorm. Pentru că am fi văzut cine suntem și n-am fi putut să scăpăm de povara păcatelor noastre. Iar această groaznică simțire interioară ne-ar fi înnebunit cu totul. Dar Dumnezeu ne învie prin pocăință din moartea păcatului, din moartea spirituală, și pocăința e cea care ne revelează adevărata noastră față.

Căci omul păcătos, care a ajuns să nu-și mai simtă povara păcatelor – și asta pentru că e mort sufletește –, crede că „n-are păcate". Dar când își vine în fire și când conștientizează câte are, atunci se cutremură. Și pocăința dumnezeiască e vindecarea noastră de această cutremurare ontologică! Căci dacă n-ar fi pocăința haina noastră de vindecare,

viața noastră ar fi plină de cutremurare. Dar Dumnezeu, în marea Sa bunătate, ne îmbracă pe noi în pocăință, pentru ca să ne vindecăm rănile sufletului nostru...

Văd patimile oamenilor pe fețele lor, în sufletele lor, în trupurile lor, în cele ale lor. Văd moartea în ei și înțeleg tot mai mult și mai mult ce minune imensă e pocăința unui om. Și de ce umple de bucurie dumnezeiască și pe Îngeri și pe oameni cel care se pocăiește. Pentru că e nevoie de mult curaj și de multă dorință de libertate interioară ca să ieși din moarte. Din moartea păcatului, care e adevărata moarte a omului și a celor care au devenit demoni din Îngeri.

Ca să te pocăiești și să vii la Domnul e nevoie de multă dorință de normalitate. Pentru că tot păcatul e anormalitate. Și când toți se aruncă în Iad prin păcatele lor, a ieși cineva din Iad prin pocăință înseamnă a fi cu adevărat revoluționar. Pentru că se înnoiește interior, se curățește duhovnicește și se umple de slava lui Dumnezeu în Biserică.

La 14 ani, când am devenit om credincios prin convertire dumnezeiască și pocăință sfântă, nu m-a ajutat nimeni în drumul meu spre Biserică. Pentru că nimeni nu îmi înțelegea nevoia de adevărata viață și de adevărata libertate interioară, nevoia de sfințenia lui Dumnezeu. Îi enervam pe toți cu pocăința mea, cu citirile mele continue, cu rugăciunile mele, cu schimbarea interioară din mine însumi. Căci au sesizat imediat, cei din jurul meu, că nu e „o glumă" schimbarea mea, ci e una reală. Și atunci, s-au disociat interior de mine! Pentru că ei au rămas aceiași oameni trupești și materialiști, pe când eu m-am schimbat și mă schimb continuu.

M-am luptat ca să fiu un om credincios. M-am luptat cu toți pentru viața mea cu Dumnezeu, pentru sinceritatea credinței mele, pentru pacea și mântuirea mea. Și de aceea știu cât de greu e să începi să te pocăiești. Știu cât de greu e

începutul vieții cu Dumnezeu și cum nu găsești mulți oameni să te ajute cu adevărat. Și nu-i găsești, pentru că oamenii, în general, nu se ocupă cu mântuirea lor, ci cu scufundarea lor în Iad. Și de aceea, viața cu Dumnezeu e tot mai rară și tot mai greu de trăit.

O poți trăi în casa ta, în chilia ta, acolo unde un altul sau mai mulți sunt de un cuget cu tine. Dar dacă unii sunt credincioși și alții sunt necredincioși într-o casă e babilonie. Iar în predicile, în cărțile și în luările noastre de poziție, când spui astăzi adevăruri mari și sfinte, par ceva de neconceput. De ce? Pentru că au o altă mentalitate decât a noastră, pentru că au o altă viață decât a noastră, a oamenilor Bisericii.

Însă, dacă ești atent la varicele de la picioare sau la bătăile inimii, dacă te interesează sănătatea trupului, cu atât mai mult trebuie să te intereseze sănătatea sufletului tău. Pentru că Dumnezeu dorește ca noi să ne vindecăm sufletește în primul rând. Căci poți intra în Împărăția lui Dumnezeu cu multe boli trupești, dar nu poți intra cu boli sufletești. Nu poți intra cu păcatele tale, oricare ar fi ele.

Citiți Viețile Sfinților ca să vedeți câte dureri, necazuri, ispite și boli au avut ei, dar au moștenit Împărăția lui Dumnezeu! Pentru că s-au umplut mereu de pocăința care te face moștenitor al Împărăției cerurilor. S-au umplut mereu de viața lui Dumnezeu și de aceea au fost și sunt vii pentru totdeauna.

De aceea, dacă vreți să le lăsați ceva moștenire copiilor dumneavoastră, lăsați-le sfințenia dumneavoastră! Arătați-le din viața dumneavoastră cum se trăiește cu Dumnezeu, pentru ca și ei să vă moștenească! Lăsați-le moștenire credința, nădejdea, iubirea, blândețea, înțelepciunea, înfrânarea, curăția și sfințenia dumneavoastră! Banii îi vor fitui, casele le vor lăsa să se dărapene, se vor simți singuri, goi și reci, dacă nu vor fi cu Dumnezeu. Dar dacă i-ați învățat de

mici să trăiască cu Dumnezeu, atunci ei vă vor fi veșnic recunoscători, pentru că i-ați lăsat să se bucure veșnic...

Singurătatea, răceala, reticența cu care am fost înconjurat la 14 ani, în primul an al credinței mele, m-au însoțit în fiecare an până acum. Deși eu mi-am făcut studiile la zi și am trecut prin toate etapele învățământului teologic din România, iar de 17 ani sunt o prezență teologică și culturală unică la nivel online, dăruindu-mi întreaga operă, din care poți înțelege tot ce îți trebuie ca să mă cunoști, dacă ești om profund și ai minte teologică, foarte puțini s-au apropiat de mine în mod real. De ce? Pentru că oamenii „credincioși" nu sunt reali credincioși și nici nu se ocupă cu teologia și cu viața reală a Bisericii.

Ei tocmai pe mine, prietenul lor, cel care mă zbat zilnic pentru ei, mă consideră un „dușman" și își îmbrățișează dușmanii fără mustrări de conștiință. Dar poți să ai o asemenea orbire axiologică, tocmai pentru că nu te-ai pocăit de păcatele tale. Și toți cei care L-au înconjurat pe Domnul și nu L-au văzut sau au stat cu Sfinții Lui, dar nu i-au înțeles, au suferit de aceeași boală: de nepocăință.

Și nepocăința e pecetea satanică a lumii noastre! E rămânerea noastră în moarte, în loc să ne bucurăm și aici, dar mai ales veșnic, împreună cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Fie-vă milă de dumneavoastră și ieșiți din Iad! Ieșiți din Iadul cel veșnic! Pentru că numai prin pocăință începeți să trăiți cu adevărat. Numai prin pocăință începeți să trăiți veșnic. Amin!

Predică la Duminica a XXIX-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[236],

căutăm vindecarea noastră de boală atâta timp cât mai credem în viață. Cât mai credem în ceea ce avem de făcut pe acest pământ. Dar dacă nu mai credem în vindecarea noastră, atunci ne lăsăm în brațele morții, nemailuptând pentru viața noastră. Și cei care mor, știind că mor, acceptă moartea ca pe o eliberare a lor de durere.

Însă, cei care cred în vindecare, aceia acceptă durerile bolii ca pe o ieșire din boală. Pentru că asceza bolii e cea pe care o trăim așteptând vindecarea noastră. Și cei 10 leproși din Evanghelia de azi [Lc. 17, 12-19] își așteptau vindecarea suportând durerea și marginalizarea aduse de boală. Și le suportau, pentru că încă credeau în vindecarea lor.

Dar, când au fost vindecați de către Domnul, doar unul a legat vindecarea de El. Doar unul I-a atribuit-o. Tocmai de aceea, ne spune Sfântul Lucas: „Iar unul dintre ei [Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν], văzând că a fost vindecat [ἰδὼν ὅτι ἰάθη], s-a întors [ὑπέστρεψεν] [la El], cu glas mare slăvindu-L pe Dumnezeu [μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν]" [Lc. 17, 15, BYZ]. Doar el a conștientizat că a fost vindecat de către Domnul și că nu s-a vindecat la întâmplare. Ceilalți 9 s-au mulțumit cu minunea, cu vindecarea, dar n-au dat importanță Celui care i-a vindecat.

Însă, Domnul Se aștepta ca toți să vină să-I mulțumească. De aceea a întrebat: „Nu zece au fost curățiți [Οὐχὶ οἱ

[236] Începută la 6. 55, în zi de miercuri, pe 11 ianuarie 2023. Cer înnorat, ploaie ușoară, 8 grade, vânt de 14 km/ h.

δέκα ἐκαθαρίσθησαν]? Dar cei nouă unde [Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ][sunt]?! Nu au fost aflați [niciunul] întorcându-se [Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες], [ca] să dea slavă lui Dumnezeu [δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ], afară de străinul acesta [εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος]?!!" [Lc. 17, 17-18, BYZ]. Și era străin, pentru că cel vindecat era samaritis [σαμαρείτης] [Lc. 17, 16, BYZ].

De unde înțelegem că străinul de neam și de credință, când a simțit vindecarea de la Dumnezeu, a trăit-o cu multă bucurie: ca pe o vindecare spre viața cu Dumnezeu. Tocmai de aceea, Dumnezeu a binecuvântat credința lui și i-a spus: „Ridicându-te [Ἀναστὰς], mergi [πορεύου]! Credința ta te-a mântuit pe tine [ἡ πίστις σου σέσωκέν σε]" [Lc. 17, 19, BYZ].

Și când ai credință, atunci ai Dumnezeu! Pentru că aștepți vindecarea cu credință, cu credința în El, doar când crezi în Dumnezeu. Însă ceilalți 9, care și ei au fost vindecați, n-aveau credință, de aceea nu s-au întors să Îi mulțumească lui Dumnezeu. Și au considerat că vindecarea s-a produs „de la sine" și că ei trebuie să se bucure egoist de ea.

Dar cel cu credință, atunci când a conștientizat că a fost vindecat de Dumnezeu, și-a trăit vindecarea și viața ca pe daruri ale lui Dumnezeu pentru el. Căci viața sănătoasă este marele dar al lui Dumnezeu pentru noi. Și când ești responsabil pentru viața ta, atunci Îi mulțumești lui Dumnezeu neîncetat pentru acest mare dar, care ne ajută să ne mântuim și să ne bucurăm de Dumnezeu și de oameni.

Când nu te interesează de viața ta, nu te interesează nici de mântuirea ta. Dar când te interesează de mântuirea ta, atunci ești conștient de faptul că viața ți-a fost dată tocmai pentru ca să te mântui. Pentru ca să te bucuri veșnic de Dumnezeu.

Și Dumnezeu ne-a vorbit azi despre vindecare, pentru ca să ne vorbească despre recunoștință. Pentru ca să ne facă mulțumitori față de toți aceia care ne-au ajutat cu ceva anu-

me în viața noastră. Și când ești mulțumitor pentru binele care ți s-a făcut, atunci ești în rugăciune vie pentru toți cei care te-au ajutat în viața ta. Iar dacă te rogi pentru toți, atunci nu te poți disocia interior de niciunul. Căci a fi certat cu cineva înseamnă a fi separat interior de el. Dar când tu te rogi pentru toți și îi ierți pe toți, atunci nu ești în luptă interioară cu nimeni, pentru că toți oamenii sunt în inima ta.

Și când toți sunt în inima ta, când te rogi pentru toți oamenii, atunci ești recunoscător și mulțumitor pentru toți oamenii și pentru întreaga existență. Pentru că viața tuturor e darul lui Dumnezeu pentru noi, iar El dorește să trăim împreună.

De aceea, ca să trăim împreună în pace trebuie să învățăm să trăim bisericește în lumea noastră, să trăim după voia lui Dumnezeu. Pentru că viața Bisericii e viața reală a oamenilor. Și noi trebuie să extindem relațiile de iubire și de prietenie sfântă din Biserică în viața noastră socială, dacă dorim ca lumea să învețe viața tihnită, pașnică a oamenilor.

– Și cum facem asta la modul practic?

– Comportându-ne firesc cu oamenii și vorbindu-le despre adevărul vieții noastre cu Dumnezeu! Pentru ca ei să vadă că viața cu Dumnezeu naște oameni echilibrați, profunzi, comunicativi, cinstiți, omenoși. Dacă ești punctual la întâlniri, dacă vorbești cu atenție și cu înțelepciune, dacă te îmbraci cu sobrietate, dacă îți ții promisiunile, atunci ești un om care impui respect. Ești un creștin care impui respect. Pentru că ești un om de care oamenii au nevoie și pe care îl respectă pentru modul său de a fi.

Și te arăți recunoscător lui Dumnezeu pentru vindecarea ta trupească și duhovnicească, dacă ești un om bun cu toți oamenii. Dacă încerci, pe cât poți, să fii de ajutor pentru toți. Dar, mai ales, cu rugăciunea și cu iubirea noastră îi putem îmbrățișa și ajuta pe toți oamenii. Pentru că le putem fi

tuturor aproape prin rugăciunea noastră pentru ei, prin iubirea noastră pentru toți oamenii.

Așadar, iubiții mei, a ieși spre oameni și a-i ajuta în mod real înseamnă a-L sluji pe Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu voiește binele tuturor oamenilor, voiește mântuirea tuturor. Închiderea în noi înșine, în confortul și în binele nostru, nu e profitabilă pe termen lung, pentru că egoismul nostru ne va întuneca interior. Numai dacă ieșim spre oameni, numai dacă îi îmbrățișăm, numai dacă îi ajutăm în mod real, Dumnezeu ne va umple continuu de slava Lui. Amin!

Predică la Duminica a XXXII-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[237],

grija lui Dumnezeu este mântuirea noastră. Pentru că El Se îngrijește de binele nostru veșnic pe lângă binele nostru de acum, temporar. Tocmai de aceea, când Sfântul Zacheos își îndreaptă viața, Domnul ne spune: „Astăzi s-a făcut mântuirea casei acesteia [Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο], pentru că și el este fiul lui Avraam [καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν]" [Lc. 19, 9, BYZ]. Și mântuirea casei lui s-a făcut prin credința cea vie a sa, căci el și-a adus la credință întreaga lui casă. Iar cei care trăiesc prin credință, aceia sunt fiii Sfântului Avraam, care prin credință L-a urmat pe Dumnezeu.

Căci credința adevărată înseamnă a-L urma pe Dumnezeu oriunde El te trimite. Credința adevărată înseamnă a aștepta de la Dumnezeu răspunsurile la toate întrebările tale. Pentru că cel care crede în Dumnezeu, acela trăiește teologic, trăiește bisericește, trăiește luminat și condus mereu de Dumnezeu.

Iar dacă versetul al 9-lea a fost o confirmare pentru Sfântul Zacheos [Ζακχαῖος], ultimul verset al Evangheliei de azi e un răspuns pentru noi toți: „Căci Fiul omului a venit să caute [Ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι] și să mântuie pe cel care a fost pierdut [καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός]" [Lc. 19, 10, BYZ].

---

[237] Începută la 6. 57, în zi de miercuri, pe 18 ianuarie 2023. Cer înnorat, 6 grade, vânt de 6 km/ h.

Pentru că El ne caută ca să ne mântuie. Și ne caută duhovnicește peste tot, în fiecare clipă a vieții noastre, pentru ca să ne mântuie. Pentru ca să ne umple de pacea, de iubirea și de sfințenia Lui.

Fără El noi suntem pierduți, suntem alipiți interior de demoni. Dar El ne caută, El ne cheamă mereu la Sine, pentru că El ne dorește numai pentru Sine. De aceea, convertirea noastră la credință e venirea Lui spre noi, pe care noi o acceptăm spre binele nostru veșnic. Convertirea noastră e întoarcerea noastră cu totul spre El, pentru ca să Îl urmăm pe El în toată viața noastră.

Și Îl acceptăm pe El atunci când am înțeles, cu vârf și îndesat, că înfrățirea noastră cu demonii e un pustiu, e o singurătate copleșitoare, e un Iad continuu. Rătăcirea noastră e umplerea noastră de durere. De aceea, când pocăința țâșnește din noi, atunci când acceptăm mila Lui, ea e toată durerea vieții noastre, a singurătății noastre. Și noi ne aruncăm cu totul înaintea Lui, pentru că am înțeles cât de dureroasă e singurătatea. Căci, împreună cu Dumnezeu, nu ne vom mai simți niciodată singuri.

Pentru că El ne caută ca să ne mântuie! El ne caută pentru ca să ne arate iubirea Sa totală față de noi! Și omul păcătos, atunci când cunoaște iubirea totală a lui Dumnezeu față de el, când cunoaște iubirea Celui care îi iartă toate, e copleșit de grija și de atenția și de delicatețea lui Dumnezeu față de el. Pentru că demonii ne umplu de greață imensă, de singurătate abisală, de răceală dureroasă, de urât interior, după ce ne învață să păcătuim și noi cădem în păcate multe. Pe când Dumnezeu, Cel care ne iartă toate, ne umple de toată pacea și de toată bucuria și de toată iertarea și de toată împlinirea în pocăința noastră, pentru că El ne dorește binele nostru real, binele nostru veșnic, adică mântuirea noastră.

Și de aici înțelegem cine e Prietenul nostru și cine sunt dușmanii noștri. Pentru că demonii sunt vrăjmașii noștri, vrăjmașii mântuirii noastre, pe când Dumnezeu e Prietenul nostru fundamental, dimpreună cu toți membrii Împărăției Sale. Căci Dumnezeu Se îngrijește mereu de viața noastră, de mântuirea noastră, pe când demonii urmăresc să ne omoare pentru veșnicie, adică să ne coboare în Iad dimpreună cu ei.

De aceea, nevoitorii ortodocși nu admit niciodată, atunci când păcătuiesc și le e greu interior, că rămânerea în păcat e soluția pentru viața lor, ci că pocăința e mântuirea lor. Și ei se pocăiesc în fiecare zi a vieții lor, pentru că așteaptă mila și iertarea lui Dumnezeu mereu. Pentru că strigătul lor spre Dumnezeu e strigătul pocăinței și al iubirii lor, iar El Se bucură mereu de acest strigăt total al ființei noastre.

Sfântul Apostol Zacheos l-a urmat pe Sfântul Apostol Petros în slujirea sa apostolică și acesta l-a hirotonit Episcop al Chesariei Palestinei, unde a adormit în pace[238]. Dar a adormit în pace, în pacea lui Dumnezeu, pentru că L-a urmat pe El. Și noi, cu toții, căutăm pacea lui Dumnezeu în viața noastră, ca ea să ne inunde în mod deplin, pentru că pacea Lui înseamnă stabilitatea noastră interioară, înseamnă rămânerea noastră în bine, rămânerea în slava Lui.

Și când Dumnezeu ne umple de pacea Lui, noi știm că El e cu noi și în noi prin slava Lui. Pentru că pacea Lui e slava Lui cea veșnică. Și aceasta nu pleacă din noi decât atunci când păcătuim grav și fără să ne pocăim pentru păcatul nostru. Căci atunci când păcătuim fără să ne pocăim imediat, noi ne închidem inima față de Dumnezeu. Și când ne închi-

---

[238] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx și https://www.oca.org/saints/lives/2023/04/20/148976-apostle-zacchaeus.

dem inima față de El, atunci facem marele păcat al despărțirii noastre interioare de El, fapt pentru care nu mai simțim slava Lui în noi. De aceea, pocăința și smerirea noastră continuă înaintea Sa înseamnă rămânerea păcii Lui în noi înșine. Și lupta noastră interioară, pentru a rămâne în pacea Lui, e lupta pentru mântuirea noastră. Luptă în care El ne ajută mereu și este cu noi mereu, pentru că El e Mântuitorul vieții noastre.

De aceea, iubiții mei, oricând păcătuiți cu ceva nu vă închideți inima față de Dumnezeu, pentru că vă închideți inima față de slava Lui! Pentru că El știe neputința noastră și știe și motivul păcatului nostru. Și El nu așteaptă explicații de la noi, ci așteaptă să recunoaștem păcatul nostru, să recunoaștem că am păcătuit și să cerem mila Lui pentru iertarea noastră.

Pentru că sfârșitul păcatului e începutul pocăinței noastre. Și când imediat ne aruncăm în pocăință, noi nu ne dezlipim interior de Dumnezeul mântuirii noastre, ci trăim împreună cu El pocăința noastră. Căci ridicarea noastră din păcat și îndreptarea vieții noastre și mântuirea noastră le trăim împreună cu Dumnezeu, cu Cel care depășim toate căderile noastre.

Marți, pe 17 ianuarie 2023, am publicat prima carte a acestui an: *Istoria literaturii române (vol. 8)*. Care e o mare împlinire și bucurie a mea. Am primit deja al 9-lea volum de la Doamna Preoteasă pentru editare. În aceeași zi, până seara, am terminat de corectat a doua carte a anului: cartea prieteniei mele online cu Academicianul Adam Puslojić, marele poet și prieten al nostru. Care a plecat dintre noi pe nesimțite, în ultima zi a anului trecut, dar care mi-a lăsat chipul său adânc în inimă. Și acesta e lucrul care contează: ca oamenii să îți rămână în inimă, pentru că au coborât acolo prin iubirea și comuniunea cu tine.

De aceea, când iubești, atunci te și dărui. Și cărțile noastre, cu care vă îmbrățișăm zilnic, sunt iubirea noastră pentru dumneavoastră. Iubire care vă face bine, care vă dorește binele real, binele veșnic, adică mântuirea dumneavoastră.

Mult spor și multă împlinire în tot ceea ce faceți! Dumnezeu să vă bucure și să vă întărească cu mila Lui ca să trăiți dumnezeiește pe pământ! Amin!

Predică la Duminica a XVII-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[239],

ca să auzim, trebuie să ne liniștim interior și, ca să ne liniștim, trebuie să ne pocăim tot timpul. Pentru că pocăința face inima miloasă, atentă, duioasă, ascultătoare la nevoile oamenilor. Fiindcă auzi pe altul, dacă îți asculți inima. Și îți asculți inima, dacă îți recunoști păcatele tale tot timpul înaintea lui Dumnezeu. Și, ca să-l auzi pe altul la modul fundamental, la modul adânc, trebuie să-L auzi neîncetat pe Dumnezeu, Care îți vorbește în inima ta. Care te îndrumă pe fiecare zi ce să faci.

Dar când mergi tot timpul cu căștile în urechi și când asculți muzică dincolo de suportabilitatea urechilor tale și când faci abstracție de toți ceilalți, atunci nu te asculți nici pe tine, nici pe altul și nici pe Dumnezeu. Pentru că El, tu și altul aveți nevoie de liniștea inimii...

Femeia hananea [γυνὴ χαναναία][Mt. 15, 22, BYZ], adică din Hanaan [Χανάαν], a strigat din adâncul inimii sale [Ibidem]. Dar nu pentru nevoile sale, ci pentru sănătatea fiicei sale! Pentru că ea a conștientizat starea acesteia, a fiicei sale, și pentru ea era rănită de durere. De aceea, a strigat către Domnul și I-a zis: „Miluiește-mă, Doamne, fiule al lui David! Fiica mea rău se demonizează [Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται]" [Ibidem].

---

[239] Începută la 7. 39, în zi de miercuri, pe 25 ianuarie 2023. Cer înnorat, un grad, vânt de 6 km/ h.

Dar ca să înțelegi că cineva se demonizează din ce în ce mai mult trebuie să vezi sufletul omului. Căci astăzi, mulți, deși se demonizează pe fiecare zi, nu înțeleg acest lucru. Iar părinții lor stau în casă cu copiii lor demonizați, cu copiii lor plini de demoni, și consideră că au probleme psihice și de comportament. De aceea, le dau pastile și nu se roagă pentru ei. Nu îi duc la Biserică. Nu cer ajutorul lui Dumnezeu. Și nu îi duc la Biserică și nici nu se roagă pentru ei, pentru că nu văd boala sufletească din ei. Nu văd că ei sunt plini de demoni și nu de vreo boală somatică.

Însă această femeie, deși păgână, e admirabilă pentru noi. Căci ea a văzut adevărata boală a fiicei sale: demonizarea ei. Și a strigat către Domnul în mod profund teologic, pentru că L-a văzut ca fiul lui David, ca Mașiah cel venit din descendența lui David.

A folosit substantivul fiul la vocativ (υἱὲ), așa cum este și în rugăciunea lui Iisus: Κύριε Ιησού Χριστέ [Doamne Iisuse Hristoase], Υιέ του Θεού [Fiule al lui Dumnezeu], ελέησόν με [miluiește-mă pe mine], τον αμαρτωλόν [păcătosul]!”[240]. Pentru că ea s-a rugat isihast Domnului, s-a rugat din adâncul inimii sale. Și s-a rugat, pentru că a văzut, a simțit, s-a pătruns, s-a îndurerat cu totul de situația ei jalnică. Ceea ce trebuie să facă părinții întotdeauna pentru copiii lor.

Căci dacă tu, ca părinte, zici că ești trecut prin viață, că ai experiență de viață, tu nu trebuie să te comporți cu copilul tău așa cum se comportă el, care poate fi iresponsabil la un moment dat. Dacă vezi că el greșește cu ceva, dacă vezi că nu știe ceva anume, dacă vezi că s-a înhăitat la rele cu alții, dacă vezi că el e indolent într-o anume privință, tu nu trebuie să stai nepăsător. Căci, dacă stai nepăsător, asiști la

---

[240] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Προσευχή_του_Ιησού.

distrugerea interioară a copilului tău, lucru care, uneori, e ireparabil. Și, dacă ai inimă de mamă, de tată, de bunic, de bunică, de frate, de soră, de prieten, de prietenă, atunci îl ajuți pe cel pe care îl iubești. Nu te uiți la el cum moare, ci te pui în locul lui și îl ajuți.

Și femeia a cerut mila Domnului pentru fiica ei! Pentru că numai Domnul îi aruncă pe demoni din noi înșine. Și demonii vin și se lipesc mereu de noi și, adesea, nu le simțim prezența, nu le simțim gândurile, nu le simțim răutatea lor care ne omoară interior. Dar când ne rugăm și ne smerim înaintea Domnului, când ne vedem adâncul păcătoșeniei noastre și simțim că ei s-au dezlipit de noi, atunci înțelegem ce înseamnă să fii parazitat continuu de demoni. De prezența lor spirituală nefastă. Căci, ca niște paraziți, ei se lipesc de sufletul și de trupul nostru și ne furnizează gânduri demonice, sentimente demonice, intenții demonice, mișcări interioare păcătoase, pe care, dacă nu le înțelegi, crezi că sunt ale tale, că așa ești tu, că așa simți, că așa gândești.

Când demonii îi învață pe tineri să se masturbeze, să își piardă virginitatea, să trăiască promiscuu, ei le prezintă toate acestea ca pe „o eliberare interioară”, ca pe „o emancipare” a lor. Fiindcă le spun că „numai” trăind în păcat vor fi „stăpâni pe ei înșiși”. Însă, neștiind ce să facă cu schimbările lor fiziologice și fiind curioși să ardă etapele, să aibă „experiențe” cu tot dinadinsul, tinerii nu devin stăpâni pe ei înșiși, ci robii patimilor lor. Căci atunci când încep să se umple de plăcere sexuală, de plăcerea băuturii, a fumatului, a drogurilor, a extravaganțelor de tot felul, ei devin robii demonilor și nu stăpâni pe ei înșiși. Devin sclavi, când considerau că „experiențele” o să le aducă „eliberarea interioară”...

Și fiica femeii din Evanghelia de azi [Mt. 15, 21-28], fără doar și poate, a făcut și ea experiențe rele pe sănătatea și

tinerețea ei. Că d-aia ajungem să ne demonizăm: pentru că păcătuim în neștire, fără mustrări de conștiință, fără să ne pocăim pentru păcatele noastre. Și când nu te pocăiești, te îndrăcești, te demonizezi continuu, chiar dacă nu înțelegi acest lucru sau chiar dacă nu îl admiți. Că o boală nu e boală doar când o admiți în tine însuți, ci ea e de atunci, de când începe să existe în tine însuți.

De aceea, mulți trăiesc cu demonii în ei, fără să știe de ce nu se simt bine, de ce nu se simt împliniți, de ce nu le merge bine în viață. Și astfel trăiește majoritatea lumii de azi. Căci doar cei care se luptă interior cu demonii în fiecare clipă nu lasă înrâuririle demonilor să îi sufoce. În rest, înfrățirea cu demonii, coabitarea cu ei, e viața lor de zi cu zi. Pentru că nu își pun problema că sunt parazitați de ființe spirituale nevăzute de ei, dar foarte reale și foarte rele. Și nu își pun această problemă fundamentală a luptei duhovnicești cu demonii, pentru că nu au cunoscut teologia mistică, duhovnicească a Bisericii lui Dumnezeu. Nu cunosc cum și-au sfințit viața Sfinții lui Dumnezeu, nu cunosc câte ispite, necazuri, dureri și pericole au avut de suferit din partea demonilor și a oamenilor păcătoși, pentru ca să își sfințească viața lor.

Și când Sfântul Pavlos ne spune că viața noastră este ascunsă [κέκρυπται], împreună cu Hristos, în Dumnezeu [Col. 3, 3, BYZ], că e ascunsă în slava Dumnezeului nostru treimic, el ne spune că tot drumul interior al mântuirii noastre e tainic pentru oameni, pentru că îl știe numai Dumnezeu și noi înșine. Iar când Sfinții se confesează, când își mărturisesc experiențele lor cele îndumnezeitoare, atunci ei vorbesc explicit despre această mare taină a vieții lor, pentru ca să ne folosească duhovnicește. Căci Sfinții lui Dumnezeu nu pierd niciodată timpul când scriu pentru noi, când ne predică, când ne slujesc, când ne povățuiesc, fiindcă

ei urmăresc binele nostru real. Și binele nostru real nu e să mâncăm și să bem și să ne fie bine aici, acum, pe pământ, ci să ne fie bine și aici, dar și veșnic. Și acest bine real e viața noastră cu Dumnezeu, care ne umple de tot binele cel dumnezeiesc.

Femeia a văzut cauza reală a bolilor noastre: demonizarea interioară. Și ea a cerut ajutorul lui Dumnezeu și l-a și primit. Pentru că Domnul i-a zis ei: „O [Ὦ], femeie [γύναι], mare [este] credința ta [μεγάλη σου ἡ πίστις]! Să-ți fie ție precum voiești [γενηθήτω σοι ὡς θέλεις]!" [Mt. 15, 28, BYZ]. Și Dumnezeu ascultă voia omului numai atunci când omul e plin de voia lui Dumnezeu. Dumnezeu e cu omul întru toate și îl ascultă pe el, când omul e cu totul lipit de Dumnezeu și Îl ascultă pe El întru toate. Și Dumnezeu a ascultat rugăciunea plină de iubire pentru altul, pentru că aceasta e ieșire din noi înșine spre alții.

Când suntem plini de noi înșine și ne vedem numai pe noi, n-avem timp să ne rugăm, să vorbim, să îl ajutăm pe un altul. Considerăm că pierdem timpul degeaba dacă vorbim cu el, dacă îl ajutăm, dacă ne rugăm pentru el. Și asta se petrece, pentru că suntem singuri, orbi și robiți de interese mărunte. Căci dacă ne-ar interesa aproapele nostru, ne-ar interesa și sufletul nostru. Pentru că suntem vii doar cât suntem comunicativi, doar cât suntem buni, doar cât suntem milostivi, doar cât suntem plini de pocăință.

„Și a fost vindecată fiica ei din ceasul acela [Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης]" [Mt. 15, 28, BYZ], ne spune Sfântul Matteos. Pentru că Dumnezeu a vindecat-o pe fiica ei în ceasul acela, atunci când a lăudat credința vie, iubitoare, milostivă a mamei sale. De unde înțelegem că Dumnezeu nu face făgăduințe în van, ci făgăduințele Lui sunt reale, pentru că se împlinesc în viața noastră. Și toate

poruncile Lui sunt făgăduințe reale, care se împlinesc în viața noastră imediat, dacă începem să le împlinim.

Dacă ne facem săraci de gânduri rele în sufletul nostru, atunci ne umplem de fericirea lui Dumnezeu [Mt. 5, 3, BYZ]. Dacă ne plângem păcatele noastre, atunci ne umplem de fericirea lui Dumnezeu [Mt. 5, 4]. Dacă ne umplem de blândețea cea duhovnicească [Mt. 5, 5], dacă flămânzim și însetăm mereu după voia lui Dumnezeu [Mt. 5, 6], dacă ne umplem mereu de milă [Mt. 5, 7] pentru toți oamenii și pentru întreaga Lui creație, dacă ne curățim mereu inima noastră [Mt. 5, 8], adică tot sufletul și trupul nostru, atunci ne umplem de fericirea lui Dumnezeu. Căci fericiți sunt cei care fac pace în ei și în oameni și între oameni și între popoare [Mt. 5, 9]! Fericiți sunt cei care suferă în mod nedrept și sunt prigoniți pentru Domnul [Mt. 5, 10-11]! Iar toți cei care se umplu de fericirea lui Dumnezeu în multele feluri ale virtuților dumnezeiești, se bucură și se veselesc dumnezeiește [Mt. 5, 12, BYZ], pentru că sunt împreună cu Dumnezeu și vor să fie veșnic împreună cu El.

Că de demonizare poți scăpa, dar te poți îmbolnăvi la loc! Și de ce te redemonizezi? Pentru că nu alegi, o dată pentru totdeauna, să trăiești numai cu Dumnezeu și pentru El. Viața cu Dumnezeu e reala viață a omului, e firescul omului, e modul de a fi al omului. Tocmai de aceea, orice păcat n-are de-a face cu normalitatea omului. Și noi spovedim tot păcatul, pentru că tot păcatul e anormalitate. Și e anormalitate, pentru că vedem în mod pragmatic în ființa noastră, că atunci când îl eliminăm din ființa noastră, noi începem să ne manifestăm normal, să ne manifestăm firesc și să ne umplem de cuviința vieții duhovnicești.

Căci dacă iubești păcatele, nu suporți firescul omului. Dar când începi să urăști păcatele, tot păcatul, atunci începi să iubești firescul omului, așa cum începi să iubești mân-

carea bună, apa bună, aerul bun, liniștea, vorbirea folositoare, Slujbele Bisericii, rugăciunea, postul, privegherea, metaniile, închinăciunile, smerenia...Te umpli de pocăință, de citiri sfinte, de traduceri sfinte, de luminări și vederi dumnezeiești, pentru că ești avid de viața reală, de viața cu Dumnezeu. Și viața cu Dumnezeu e viața în care demonii au fost scoși afară din noi de El Însuși, pentru că a venit El, prin slava Lui, ca să împărățească în noi pentru totdeauna.

Vă doresc multă pace, înțelepciune și împlinire dumnezeiască! Amin!

Predică la pomenirea Sfinților Ierarhi [2023]

Iubiții mei[241],

mai înainte de a vedea un Ierarh în carne și oase, care slujește în Biserică, m-am împrietenit cu câțiva Sfinți Ierarhi care au scris pentru posteritate. Asta pe la 14-16 ani...Și, citind cărțile lor cele dumnezeiești, am considerat că Ierarhii Bisericii sunt niște oameni foarte învățați, foarte sfinți, foarte prietenoși cu oamenii, care au timp să îți răspundă la întrebări, pentru că văd adâncul din oameni și nevoile lor reale.

Însă, mai apoi, mi-am dat seama că sunt Ierarhi și Ierarhi, că nu trebuie să îi idealizez, cum nu trebuie să idealizez pe nimeni, că nu trebuie să cer de la ei ce nu pot fi sau ce nu vor să fie, dar că cei pe care i-am cunoscut prima oară sunt cei autentici, cei de care am nevoie și are nevoie tot omul credincios. Pentru că nu pot admite ca Episcopul să fie un om distant, indiferent, neatent la nevoile reale ale oamenilor, căci el, pentru mine, e însăși personificarea comunicării și a comuniunii în Biserică și în lumea de azi.

În lumea onlineului, Episcopul ar trebui să fie primul comunicator, comunicatorul de top al lumii noastre. Mai presus de toate televiziunile și trusturile de presă și inițiativele personale ale tuturor, Episcopul ar trebui să fie discursul cel mai clar și mai întăritor al lumii noastre, omul de încredere, cel care deschide calea pentru toți, cel care ne prezintă viitorul în termenii bucuriei și ai împlinirii per-

[241] Începută la 9. 15, în zi de joi, pe 26 ianuarie 2023. Cer înnorat, un grad, vânt de 11 km/ h.

sonale. Căci el, trăind plinătatea harului lui Dumnezeu în ființa sa, și având contacte cu toate sferele sociale, poate să vorbească pe înțelesul tuturor despre problemele mari și mici ale lumii noastre. Dar, mai presus de toate, poate fi nevoia noastră de echilibru, nevoia noastră de verticalitate, nevoia noastră de dialog real, impunător, copleșitor, întăritor, convertitor.

Și pentru că sunt rari Episcopii Bisericii care își asumă să fie prezențe online cotidiene, tocmai de aceea Biserica, de aici și de pretutindeni, nu e reprezentată în online. E mai mult o absență inexplicabilă decât o prezență copleșitoare. Pentru că nu sunt de ajuns doar dările de seamă periodice sau anuale despre activitatea Bisericii, nu sunt de ajuns doar fotografiile de la Slujbe, nu sunt de ajuns doar Slujbele în transmisie directă, ci e nevoie și de glasul continuu al Episcopilor în mediul online. De munca lor zilnică pentru întreaga Biserică.

Pentru că munca zilnică în online arată prezența ta, implicarea ta vie în viața tuturor. Onlineul explică viața ta de după Biserică, viața ta interioară, cine ești tu cu adevărat. Studiile, cărțile, predicile, conferințele tale, muncite și dăruite online, arată ce faci tu când nu ești văzut de public. Sau când publicul crede că faci altceva, dar tu muncești pentru binele Bisericii și al întregii lumi.

Un Episcop prezent în fiecare zi în online, în ciuda oboselii și a fragilității sale, care scrie și comunică cât poate, e un om credibil. Nu e un om distant, ci un om care se dăruie. E un om care se dăruie în mod evident, care se dăruie și impresionează, care comunică și luminează, care se bucură să vorbească cu oamenii și îi întâlnește în mod real dincolo de ecranele prin care îl privesc.

Căci, la Biserică, fiecare privește cu ochii lui și înțelege și judecă lucrurile și trage concluziile. Dacă asculți predica

Episcopului sau mergi la o conferință a sa faci la fel. Numai că la Biserică sau undeva îl auzi și îl vezi pentru puțin timp. Dar dacă l-ai asculta și l-ai vedea și l-ai citi pe Episcop în fiecare zi pe pagina sa online și a-i vedea cine e ca om și câte eforturi face pentru tine, ca cititor, și pentru toți cei cu care comunică, atunci l-ai întâlni cu adevărat pe Episcopul tău sau din altă regiune sau din altă țară a Bisericii.

Pentru că prietenia înseamnă prezență (Nichita Stănescu). Și nu te poți împrieteni în mod real cu cineva decât atunci când îl vezi mereu, când îl vezi continuu, când îl revezi cu bucurie. Așa se explică de ce au succes azi cei care scriu, care comunică, care fac sesiuni live în fiecare zi: pentru că oamenii se obișnuiesc, se împrietenesc, se îndrăgostesc de ei. Află și bunele și relele lor, află ce le place și ce nu le place, își dau seama că au lucruri în comun cu ei și asta îi face să fie umani.

Însă Episcopul ar fi profund uman în ochii oamenilor credincioși și nu numai, dacă ar comunica, dacă s-ar dărui continuu pe pagina sa online, pentru că el ar comunica duhovnicește, ar comunica esențial, ar comunica cu toată ființa lui despre viața, istoria și experiența Bisericii. Experiența Bisericii ar fi înțeleasă din interior, dacă Episcopul, cu autoritatea sa deplină, ar explica-o pe fiecare zi, iar oamenii și-ar înțelege credința în mod pragmatic, ca o cotidianitate și nu doar legată de spațiul strict liturgic. Căci mulți cred că trebuie să își exprime credința doar la Biserică și nu clipă de clipă. Iar dacă Episcopul le-ar dovedi că credința se poate trăi și manifesta clipă de clipă, că ea e o îndrăgostire continuă de Dumnezeu și de oameni, că ea e o manifestare deplină a omului, atunci nu s-ar mai pune problema apostaziilor de tot felul. Pentru că oamenii ar înțelege că credința e totuna cu sufletul tău, cu sănătatea ta, cu mântuirea ta, cu împlinirea ta veșnică.

De aceea, absența cotidiană din online a Episcopilor, a Stareților, a Preoților pune sub semnul întrebării Biserica, pentru că Biserica pare că se ascunde, pare că nu vrea să răspundă la întrebări, pare că are numai afaceri dubioase. Însă Biserica cea vie a lui Dumnezeu face mereu Slujbe, întreține Bisericile și Mănăstirile, se implică cum poate în viața societății, trăiește în mod real, aici și în orice țară ortodoxă. Biserica nu are nimic de ascuns, pentru că ea e viața cu Dumnezeu în mijlocul oamenilor de tot felul și de orice credință. Ci, dimpotrivă, Biserica vrea să fie auzită de către toți, iubită de către toți, să se extindă la toate popoarele lumii, pe tot pământul, pentru că misiunea ei e universală și nu zonală, nu lăturalnică.

În 17 ani de online, munca noastră zilnică, a mea și a soției mele, s-a dovedit o prezență benefică, prietenoasă, luminătoare, inspiratoare pentru mulți. Cât putem scrie, cât putem edita, cât putem comunica, fără să ieșim din ritmul cotidian al profesiilor noastre, este evident pentru toți. Iar dacă Episcopii, Stareții, Profesorii de Teologie, Preoții ar fi făcut și ei la fel, dacă ar fi început de la începutul onlineului de masă în România, din 2004 încoace, am fi avut mult mai multe evidențe notabile asemănătoare platformei *Teologie pentru azi*. Pentru că a fi prezent mereu, a dovedi pe fiecare zi că ai profunzime și știința continuității, echilibru și dialog, bucurie și nădejde, înseamnă a fi om bun, slujitor al lui Dumnezeu și prieten al oamenilor.

Sfântul Apostol Pavlos, azi, în lumea noastră, ar fi fost prezent online tot timpul, pentru că ar fi scris cu bucurie tuturor. Când și-ar fi terminat propovăduirile publice și slujirile sale, cu toată oboseala lui, ar fi venit acasă și ar fi scris toate ale inimii sale, tot ceea ce ar fi trăit și ar fi simțit și ar fi înțeles. Pentru că el era avid să comunice, să spună, să învețe binele pe toți oamenii.

Sfântul Ioannis Hrisostomos s-ar fi bucurat enorm de arhiva de manuscrise patristice și de scrieri teologice a vremii noastre. Ar fi scris mult și bine despre tot ce ar fi înmagazinat și luminările sale ar fi fost mântuitoare pentru toată Biserica și toată lumea.

Sfântul Fotios cel Mare ar fi avut o bibliotecă copleșitoare în lumea noastră, în zeci și sute de terabaiți, una care nu i-ar mai fi fost distrusă, pentru că el prețuia în mod real informația, cunoașterea, știința. Iar toată informația și știința lumii noastre trebuie tezaurizată, pentru că din toate, un om al Bisericii, poate să scoată aur. Și scoți aur din toate, atunci când scrii spre folosul oamenilor, făcând tot felul de conexiuni între științele lumii noastre.

Însă, când citesc Viețile lor, ale Sfinților Ierarhi, îmi dau seama că ei au scos aur din piatră seacă. Că datele avute de ei la îndemână au fost infime pe lângă ceea ce noi, azi, numai informație. Pentru că azi, informația teologică e o imensitate pe lângă ceea ce aveau ei la îndemână. Însă ei au valorificat puținul lor la maximum, luminați fiind de Dumnezeu, pentru că au crezut cu totul în Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii și nu s-au îndoit niciodată de experiența sfântă a contemporanilor și a înaintașilor lor.

Însă, la ce asistăm azi, adesea, în mediile teologice? La teologi care neagă Tradiția Bisericii, care o rescriu după cum vor, care o vând la târg pe 3 lei și care nu reușesc decât să umple de durere și de necredință pe oameni. Să-i ducă la îndoieli, la hule, la râsete prostești.

E foarte greu să mai găsești azi teologi serioși, care să scrie pe sursele Tradiției și care să vorbească în termenii adevărului. Pentru că, fiind neluminați de Dumnezeu în scrisul lor și nebazându-se pe o experiență teologică și mistică autentică, scriu amestecând adevărul cu minciuna sau se ocupă de tot felul de speculații și îndoieli, care nu folosesc

pe nimeni. Și citesc aceste cărți cu penseta, luând de colo și de colo câteva date, pentru că restul e pierdere de timp. Și când o carte teologică e o pierdere de timp? Când minte cu nerușinare, când neagă adevărul Bisericii, când îi iluzionează pe oameni.

Ce pot scrie Episcopii astăzi? Despre cărțile pe care le citesc, despre oamenii pe care îi cunosc, despre ei înșiși, despre experiența lor reală de viață, despre orice problemă pe care o consideră importantă și vitală pentru oameni. O judecată dreaptă și profundă despre diverse teme teologice, filosofice, culturale, științifice și despre diverși oameni e gura de aer de care fiecare om credincios are nevoie. Pentru că o astfel de mărturisire continuă a Episcopului este chipul său oglindit în noi înșine. E modul în care el se sădește abisal în noi, pentru a ne fi prieten real. Căci prietenul real e cel care te învață adevărul și evlavia, care te învață verticalitatea.

Așadar, iubiții mei, și Episcopul și Starețul și Profesorul de Teologie și Preotul și credinciosul, oricare ar fi el, trebuie să fie transparenți pentru toți. Căci toți suntem chemați să fim lumină a lumii și nu întuneric al lumii. Ce înseamnă a fi întuneric? A fi plin de păcate, de toate păcatele, încât prin tine să nu se propovăduiască deloc voia lui Dumnezeu cu oamenii. Dar când ești lumină a lumii, atunci ești adevărul lumii, ești experiența mântuitoare a lumii, ești omul care îi duce pe oameni la Dumnezeu. Și îi ducem pe alții la Dumnezeu, când dovedim tuturor că noi suntem clipă de clipă cu Dumnezeu și mărturisim tuturor bucuria și împlinirea noastră în viața cu Dumnezeu.

De aceea, a fi online și a te exprima normal, firesc, așa cum ești tu e totuna cu a fi firesc la locul de muncă, la Biserică, pe stradă, în vizită la cineva, oriunde ai fi. Eu nu trebuie să vorbesc altfel cu oamenii, atunci când mă întâl-

nesc cu ei, pentru că așa vorbesc cu toți oamenii. Sunt firesc aici, sunt firesc și când mă întâlnește tot omul. Pentru că nu am o mască, nu mă ascund de nimeni, nu sunt distant față de nimeni.

La fel ar trebui să percepem și cărțile Dumnezeieștilor Părinți când le citim: că e firescul lor, e modul lor de a fi, că așa s-au comportat ei cu toți și că ele, cărțile lor, conțin experiența lor genuină de viață, experiență cu care trebuie să ne îmbogățim și noi. Pentru că citim cărți pentru ca să devenim o carte pentru alții. Citim cărți pentru ca să le chintesențiem în noi înșine, să le facem una cu noi. Dar devenim cărți vii, așa cum sunt și cărțile Sfinților, pentru că ne umplem de experiența Sfinților ca unii care o retrăim în noi înșine.

Dumnezeu să ne întărească în tot lucrul cel bun și să ne lumineze mereu, ca să înțelegem care e scopul vieții noastre de zi cu zi! Mult spor și multă împlinire în tot ceea ce faceți! Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului [2023]

Iubiții mei[242],

întâmpinarea duhovnicească e adevăratul test al vieții creștine. Pentru că atunci, la 40 de zile după nașterea Sa[243], Domnul nostru Iisus Hristos a fost văzut și înțeles duhovnicește doar de două persoane: de Sfântul Simeon [Συμεὼν] Primitorul de Dumnezeu [ὁ Θεοδόχος][244] și de Sfânta Anna [Ἄννα] Profetesa [Ἡ Προφήτιδα][245]. Doar ei, dintre toți cei din Ierusalim, au avut ochi dumnezeiești. Și au avut, pentru că s-au sfințit pe ei înșiși și s-au lăsat povățuiți de Dumnezeu. Luminați de El, pentru ca să Îl vadă și să Îl înțeleagă pe Domnul.

Iar dacă vezi duhovnicește, atunci știi cine sunt cei din fața ta. Și când îl primești pe cel duhovnicesc, când îl primești pentru că îl vezi în profunzimea sa, îl vezi abisal, îl vezi prin luminarea lui Dumnezeu, atunci îl întâmpini după voia lui Dumnezeu, pentru că el are nevoie de tine.

Ai ochi să-i vezi pe oamenii lui Dumnezeu? Înțelegi, atunci când citești pe cineva, cine este el? Când pui mâna pe cartea lui, a celui duhovnicesc, îl receptezi imediat și te

---

[242] Începută la 14. 28, în zi de sâmbătă, pe 28 ianuarie 2023. Cer înnorat, burnițează, două grade, vânt de 6 km/ h. Ieri și azi a nins pentru prima oară pe 2023.

[243] Mineiul pe februarie, ed. BOR 1929, p. 29.

[244] A se vedea:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1999/sxsaintinfo.aspx.

[245] Idem:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2000/sxsaintinfo.aspx.

umpli de bucurie sfântă pentru viața sa, văzând cât har a coborât Dumnezeu în el sau, dimpotrivă, te tulburi și te enervezi, pentru că te umpli de invidie demonică?

Am văzut foarte rar oameni care știu să întâmpine, care știu să se bucure de oameni, de oamenii lui Dumnezeu. Și știu să se bucure de ei, pentru că sunt smeriți și buni la inimă, deschiși, primitori, iubitori de oameni și avizi de voia lui Dumnezeu. Și aceștia sunt oamenii pe care mi-i doresc, pe care îi caut, de care mi-e dor...

Când eram mai tânăr și vedeam un om cu potențe pentru viața teologică sau literară, imediat îl lăudam și îl publicitam peste tot. Obișnuiam să îi scriu imediat sau să vorbesc imediat cu el și să îl încurajez să scrie, să se nevoiască, să facă lucruri mari pentru Biserică și pentru țară. Pentru că eu credeam și cred și voi crede faptul că omul trebuie să facă lucruri pe măsura sa. Nici mai mult și nici mai puțin: pe măsura sa, pe cât poate el. Iar dacă e mare, să facă lucruri mari, să facă lucruri pe măsura puterii sale interioare și să nu se prostitueze. Să nu facă lucruri vandabile, ușurele, de doi lei, cu puțin efort, când el poate mult, foarte mult.

Dar, cu timpul, după un șir lung de decepții în ceea ce îi privește pe oamenii cu potențe, cu multe daruri de la Dumnezeu, am înțeles că nu poți să convingi pe cineva că poate să facă lucruri mari, dacă el nu vrea să se ia în serios. El are potențe, el poate, tu vrei ca el să poată, îl ajuți să poată, dar el nu vrea să poată! Căci eu credeam, ca un om cu bun simț, că dacă îi dărui unui om spațiul infinit al prieteniei și tot sprijinul tău și îl susții în toate demersurile lui lăudabile, el poate fi el însuși. Da, dar omul nu vrea să facă lucruri mari, chiar dacă poate să facă lucruri mari și folositoare pentru mulți! Și de ce nu vrea să facă? Pentru că el, deși mare, nu vrea să asculte de nimeni și nici să se înfră-

țească cu cineva ca să facă lucruri mari. Dar nu vrea să asculte de nimeni și nici să aibă o prietenie sfântă cu cineva, pentru că el merge pe premisa falsă că nimeni nu îl vede, nimeni nu îl știe, nimeni nu vede de ce poate fi în stare și nimeni nu știe să îl ajute să fie el însuși.

Însă, de ce m-aș fi zbătut pentru acești oameni, ca să îi fac prietenii mei și să îi ajut cum pot, dacă nu i-aș fi văzut în adâncul lor? De ce aș fi vrut ca ei să se realizeze la modul plenar și de ce m-aș fi pus la dispoziția lor, dacă nu i-aș fi înțeles și dacă nu aș fi înțeles cât de importante erau darurile lor pentru Biserică și pentru lume? Dimpotrivă, mentalitatea capitalistă, cea rapace, e asta: să profiți de neștiința, de sărăcia, de bolile, de patimile oamenilor și să faci bani pe seama lor, să parvii necontenit, fără să îți pese de cineva și nu să îi ajuți pe oameni să fie geniali și Sfinți.

Însă eu practicam mentalitatea duhovnicească, cea mântuitoare, care, din respect și din multă înțelegere față de oameni, dorește ca oamenii să se realizeze interior la modul plenar. Numai că oamenii pe care eu îi vedeam cu potențe de eroi, de genii, de Sfinți, în marea lor majoritate, nu m-au ascultat spre binele lor și spre binele tuturor, pentru că n-au vrut să fie ei înșiși. Și ratarea lor, pe care o văd mereu, care îmi stă în față, e o durere imensă pentru mine. Căci mă doare pentru cei care nu sunt și nu vor să fie niciodată. Și aceasta, pentru că ei nu sunt interesați de ce vrea Dumnezeu de la ei. Trăiesc în orb, trăiesc fără luminarea Lui și de aceea își îngroapă darurile pe fiecare zi.

Însă, când Dumnezeu umple pe cineva de multe daruri, de mic, de la naștere, e pentru ca el să se smerească și să Îi slujească lui Dumnezeu. Și ca să Îi slujești Lui, trebuie să te lași mereu luminat de Dumnezeu. Dacă ești plin de vigoare, de multă iubire, de multă minte, de mult entuziasm, dacă ai capacitatea de a face multe lucruri, toate aces-

tea sunt pentru ca să asculți de Dumnezeu. Pentru ca să asculți voia Lui cu tine. Și smerirea ta continuă în fața Lui, pocăința ta, rugăciunea ta, privegherea ta, deschiderea ta față de oameni trebuie să te facă să vezi ce te împlinește. Și când vrei să vezi cine ești, când vrei să vezi adâncul tău, când vrei să știi darurile tale, când vrei să știi ce poți să faci și cât poți să faci, trebuie să te lași luminat de Dumnezeu spre drumul tău, spre împlinirea ta.

Dar, pe acest drum al înțelegerii de sine, El, Dumnezeul milei, îți trimite diverși oameni, diverse guri ale Sale, ca să îți vorbească de aproape. Dacă tu nu le asculți, dacă nu le asculți pe toate, dacă nu analizezi toate cu profunzime, nu știi voia Lui. Pentru că El ți Se descoperă direct, în vedenii și luminări dumnezeiești, dar ți Se descoperă în mod tainic și în oameni, în lucruri, în diverse evenimente. Și ce citești, ce auzi, ce trăiești, cu cine te întâlnești, ce îți spun cei cu care te întâlnești fac parte din vorbirea Lui către tine. Și dacă pui la un loc toate experiențele tale mistice, pe cele directe și pe cele indirecte, atunci afli de ce te-ai născut unde te-ai născut, de ce ești cine ești, ce trebuie să faci, câte poți să faci, cu cine trebuie să te însoțești, cine te liniștește și te ajută și, dimpotrivă, cine te învață la rele și cine îți stă împotrivă.

Dar când nu îi vezi pe oamenii lui Dumnezeu, pe cei pe care El i-a trimis la tine, și îi confunzi pe ei cu unii oarecare, atunci nu ieși în întâmpinarea lui Dumnezeu și nici nu vezi ce te împlinește. Pentru că ești orb pentru cei din fața ta și pentru viitorul tău.

Însă, Sfântul Simeon „era…înștiințat de către Duhul Sfânt [ἦν κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου], [că] nu [are] să vadă moartea înainte să vadă pe Hristosul Domnului [μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου]” [Lc. 2, 26, BYZ]”, dar, în același timp, „[era] Drept și evlavios

[Δίκαιος καὶ εὐλαβής], așteptând Mângâierea lui Israil [προσδεχόμενος Παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ], și Duhul Sfânt era în el [καὶ Πνεῦμα ἦν Ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν]" [Lcv. 2, 25, BYZ]. Nu trăia doar cu profeția, cu ce primise în trecut, ci era un om care vedea în prezent. Care vedea dumnezeiește. Pentru că profețiile primite în trecut nu știi când se vor împlini, dacă, în prezent, acum, nu ești plin de slava lui Dumnezeu. Căci nu vei ști când se va împlini profeția, dacă nu ești plin de slava Lui. Pentru că El te va lumina când se va petrece împlinirea profeției, dacă tu ești cu El, dacă tu ești plin de slava Lui cea veșnică.

Iar atunci când Domnul a fost adus la templul din Ierusalim, Sfântul Simeon „a venit în Duhul întru templu [ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν]" [Lc. 2, 27, BYZ]. A venit în slava Duhului Sfânt, având în el slava Lui. Și pentru că era plin de slava lui Dumnezeu, așa cum era și Sfânta Anna, doar ei L-au văzut pe Domnul. Doar ei au văzut că acel Prunc, adus atunci la templu, era Însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat. Iar dacă ar fi fost mai mulți văzători de Dumnezeu în clipa aceea, în afară de cei doi, de Născătoarea de Dumnezeu, de Sfântul Iosif, Logodnicul Născătoarei de Dumnezeu și de Sfântul Arhiereu și Profet Zaharias, tatăl Sfântului Ioannis Botezătorul[246], Dumnezeiasca Tradiție ne-ar fi spus acest lucru. Dar n-au fost!...Și n-au fost, pentru că vederea duhovnicească e a celor care trăiesc tot timpul în sfințenie. Care sunt tot timpul cu Dumnezeu.

Și testul sfințeniei e vederea duhovnicească! Vezi, pentru că înțelegi, și înțelegi, pentru că ești plin de slava lui Dumnezeu. Și când te luminează Dumnezeu ca să vezi în oameni, te luminează spre binele lor: pentru ca să îi ajuți.

---

[246] Idem: https://doxologia.ro/viata-sfant/intampinarea-domnului.

Dar dacă ei nu te cred, pentru că nu au nevoie să se vadă pe ei înșiși și să se pocăiască, de aceea dau cu piciorul luminării de la Dumnezeu, nu iau în seamă darurile lor, nu iau aminte la vocația lor, pentru că nu le pasă de mântuirea lor.

Și de aceea nu L-au văzut și nici nu Îl vedem pe El: pentru că nu ne pasă de mântuirea noastră! Nu ne ocupăm cu mântuirea toată ziua, ci cu pierderea noastră. Și pentru că ne ocupăm cu pierderea noastră, ni se pare că orbirea duhovnicească e „o virtute" și că neștiința voii lui Dumnezeu e „sfințenia" noastră. Însă orbirea duhovnicească și neștiința voii lui Dumnezeu sunt două mari calamități în viața noastră. Căci atunci când ești orb, nu vezi pe nimeni la modul profund și când nu știi voia lui Dumnezeu cu tine, nu ai nicio traiectorie. Bănănăi peste tot, colinzi în toate părțile și nu faci nimic fundamental cu viața ta. Și nu faci, pentru că nu îți dezvolți darurile tale. Nu îți împlinești vocația ta, pe care Dumnezeu ți-a dăruit-o ca să te împlinești în ea.

Părinții duhovnicești sunt cei care îi văd pe oameni și îi pot conduce spre împlinirea lor. Numai că ei nu au un ecuson în piept în care să se specifice acest lucru...Trebuie să îi vezi, pentru ca ei să te vadă și să te îndrume. Și ca să îi vezi, trebuie să ai mare nevoie de ei, iar ca să ai mare nevoie, trebuie să te pocăiești mult, din destul. Și să fii gata să renunți la tine, la perspectiva ta mică, pentru perspectiva lor mare, abisală, veșnică, pentru perspectiva lui Dumnezeu pentru tine.

Acum, ca și în trecut, mă entuziasmez la fel pentru orice om mare pe care mi-l aduce Dumnezeu în cale, dar nu mai încerc să grăbesc lucrurile, nu mai încerc să îl conving că văd cine e și că știu ce îi trebuie ca să fie el însuși. Doar mă las la îndemâna lui, a întrebărilor sale, îl duc spre opera mea ca să îi vorbească, îl las ca tăcerea, bucuria, ochii mei, sufletul și trupul meu să-i vorbească. Pentru că omul mare,

care caută cu întreaga lui ființă peste tot, înțelege când dă de o operă mare, de un om pe măsura așteptării sale. Și fac asta pentru ca să mă protejez și pentru ca să-l protejez. Pentru ca lucrurile să se înțeleagă de la sine, în mod organic, dacă e deschis mereu spre slava lui Dumnezeu.

...Acad. Adam Puslojić e unul dintre marii oameni din viața mea, care și-a presimțit sfârșitul și care a premeditat întâlnirea cu mine. M-a lăsat pe mine să fac primul pas, dar el mi-a trimis multe semnale că mă dorește în viața lui. De aceea, înțelegând dorința lui tainică, am deschis imediat cartea cu el, din prima clipă, și am pus bucuria în titlu[247]. Pentru că știam că dorința lui era plină de bucurie. Căci mă citise, știa cine sunt – pentru că sunt prezent cu totul în online prin cărțile mele –, știa că sunt un poet pe inima lui, că sunt un gânditor și artist mare, ca și el, și știa că se poate lăsa în inima mea ca pe un pat de odihnă. M-a trimis la diverse cărți ale sale, la diverse texte, dar n-a vrut să se confeseze cu totul mie. Pentru că știa că îl înțeleg, că îl văd, că știu cine este...După cum nu mi-a spus niciodată că m-a citit cu atenție. Dar el știa că eu știu, din fiecare detaliu al său, că un om e tare bucuros pentru altul numai dacă îl împlinește, dacă îl înțelege.

La fel, Dr. Marin Ciobanu[248], pe care astăzi l-am pomenit la Parastas, a premeditat întâlnirea cu mine, pentru că m-a citit mai întâi. Mi-a dăruit cărțile sale, apoi l-am spovedit pentru prima oară în viață și l-am împărtășit

---

[247] A se vedea: Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Bucuria de a fi cu Adam*, Teologie pentru azi, București, 2023, *cf.*

https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/18/bucuria-de-a-fi-cu-adam/.

[248] A se vedea articolul meu de aici:

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/07/darul-de-carte-de-la-dr-marin-ciobanu-7-ianuarie-2021/.

înainte de Paști, dar, ca și Adam, a vorbit cu mine mai mult prin tăcerile lui elocvente și prin puținele lui cuvinte și prin opera lui decât față către față. Pentru că, aidoma mie, și-au ales să nu forțeze lucrurile, dar au dorit să rămână în mine. Pentru că amândoi au știut că eu am nevoie de astfel de unici, de oameni care să rămână în mine și să îi port mai departe.

Însă cum și-au dat seama că eu sunt deschis dialogului și prieteniei? Cum și-au dat seama că îi pot înțelege și că îi pot iubi? Cum și-au dat seama că discuțiile lor cu mine și gesturile lor față de mine vor rămâne și că eu voi vorbi întotdeauna despre ele cu recunoștință și cu prietenie? Prin aceea că m-au citit! Nu știu cât m-au citit, nu știu ce au citit de la mine, pentru că niciodată nu s-au confesat, dar ceva e cert: că amândoi au avut încredere în mine, că au vorbit cu toată deschiderea, că mi-au vorbit ca unui vechi prieten, adică au vorbit în siguranță. Pentru că s-au știut înțeleși, apreciați și iubiți.

Dar ca să simți toate acestea trebuie să crezi în oameni și în dialogul real cu oamenii. Dacă crezi că oamenii nu se pot schimba, de ce să mai scrii, de ce să le mai scrii?! Scrisul e plin de speranță, de iubire, de adevăr. Scrii pentru că știi că poți schimba oameni. Ești sigur de asta. Nu scrii ca să te afli în treabă, ci pentru că scrisul e adevărat, e ca sufletul tău, e plin de tine. Și dacă îți pui sufletul în cărți, ți-l pui și în oameni, prin aceea că adevărurile tale intră și rămân în oameni.

De aceea, iubiții mei, când Îl întâmpini în mod real pe Dumnezeu, îi întâmpini în mod real și pe oameni. Căci oamenii au valoare abisală, numai când Dumnezeu e cea mai mare abisalitate, abisalitatea cu totul abisală a vieții tale. Îi găsești mari, îi găsești importanți, îi găsești plini de adevăruri pe oameni, pentru că Dumnezeu e în tine prin

slava Lui. Pentru că El e în tine și pe ei îi poți lua în tine. Și îi poți lua, pentru că Dumnezeu te-a făcut mare, încăpător, foarte încăpător. Și Lui Îi mulțumim mereu pentru darurile Sale cele mari, dar mai ales pentru marii oameni pe care ni i-a dăruit. Pe care ni i-a adus în viață.

Multă pace, bucurie și împlinire! Și fie ca Dumnezeul mântuirii noastre să ne dea ochi să vedem și brațe cu care să îmbrățișăm tot timpul! Amin!

Predică la Duminica a XXXIII-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[249],

„primul este arogant și fără minte, căci se minunează de sine însuși”[250], adică fariseul [ὁ φαρισαῖος][Lc. 18, 10, BYZ], care nu se roagă, ci se laudă pe sine însuși, pe când vameșul [ὁ τελώνης][Ibidem], prin roșeața privirii sale, prin roșeața obrajilor săi, ne arată lipsa sa de îndrăzneală, timiditatea sufletului său[251]. Pentru că, atunci când n-ai îndrăzneală la Dumnezeu, arăți că te mustră conștiința[252]. Și când ai conștiința păcatelor tale, atunci te pocăiești pentru ele înaintea lui Dumnezeu. Și pocăința ta e primită de Dumnezeu, pentru că El primește la Sine pe tot cel care se pocăiește. Pe tot cel care își îndreaptă viața lui.

De aici vedem că mila Lui e plină de dreptate. Pentru că El dă tuturor dreptul la viață, la mântuire, la fericirea cea veșnică, prin aceea că îl primește pe tot cel care se pocăiește. Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi primit pocăința noastră iar și iar, ar fi fost nedrept cu noi. Pentru că nu ne-ar fi dat iar și iar iertarea Sa. Dar când El ne iartă oricând păcătuim, El arată că mila Lui e plină de dreptate, pentru că voiește ca toți oamenii să se mântuie. Și din mila Lui față de noi,

---

[249] Începută la 9. 25, în zi de marți, pe 31 ianuarie 2023. Ninge lin, un grad, vânt de 3 km/ h.

[250] Sfântul Chirillos al Alexandriei, *Comentariul la Evanghelia după Lucas*, în PG 72, col. 853B.

[251] PG 72, 853C.

[252] Ibidem.

învățăm și noi să iertăm la nesfârșit pe cei care ne greșesc cu ceva. Pentru că, prin iertarea noastră, dăruim și noi liniște, pace, bucurie, încredere tuturor.

Și pentru că s-a pocăit, vameșul „a coborât îndreptat întru casa sa [κατέβη δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ] [Lc. 18, 14, BYZ], așa cum trebuie să plecăm cu toții acasă de la Biserică. A plecat plin de slava Lui, plin de iertarea Lui, schimbat în viața sa, pentru că s-a rugat Domnului cu pocăință. Și pocăința e cea care ne aduce pe calea cea bună, pe calea lui Dumnezeu, pentru că recunoaștem că suntem plini de păcate și avem nevoie de călăuzirea Sa. Iar atunci când ne călăuzește Dumnezeu, El ne călăuzește pe calea poruncilor Sale. Pentru că poruncile Lui sunt viața noastră.

Și s-a coborât de la templu îndreptat, pentru „că tot cel care se înalță pe sine va fi smerit [ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται][de către Dumnezeu], iar cel care se smerește pe sine [înaintea Lui și înaintea tuturor, acela] va fi înălțat [ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται]" [Lc. 18, 14, BYZ] de către Dumnezeu. Și nu cunoșteam cu toții de câte ori ne-a smerit El, lăsându-ne să cădem în ispite, în păcate și în dureri? Nu cunoaștem noi, cu toții, smeririle Sale cele bune, cele din care am învățat să ne smerim și să ne pocăim neîncetat?

Căci atunci când ne mândrim, când îi judecăm pe alții, când ne credem tari în fața păcatelor, El ne lasă să cădem în păcat, pentru ca să vedem lipsa noastră de tărie, de evlavie, de răbdare...Ne înălțăm și cădem! Ne înălțăm și simțim durerea și rușinea și cutremurul în toată ființa noastră. Pentru că, în căderile noastre, conștiința noastră ne mustră și ne arată goliciunea noastră sufletească. Faptul că suntem goi, că suntem lipsiți de fapte bune, că suntem lipsiți de slava Lui.

Dar atunci când ne smerim neîncetat, deși lucrăm tot timpul poruncile lui Dumnezeu, atunci El ne înalță la noi și noi înțelegeri dumnezeiești și ne dă noi și noi harisme și minuni în viața noastră. Pentru că așa Se comportă Dumnezeu față de noi, atunci când ne vede plini de voia Lui.

Fariseul era bolnav de plaga laudei[253]. Îi plăcea să își etaleze viața, așa după cum fac evreii[254]. Pe când vameșul, reprezentându-i pe păgâni, își mărturisește păcatele sale[255]. Lucru pe care trebuie să îl facem cu toții cât mai des, pentru ca păcatul să nu locuiască mult timp în noi. Căci ceea ce avem de făcut e tocmai aceasta: de a trăi în pacea lui Dumnezeu tot timpul, slujindu-I Lui cu bucurie și cu evlavie.

– Și de ce a numit Sfântul Beda al Angliei patima laudei de sine drept o plagă, o calamitate?

– Pentru că ea este o mințire de sine continuă! Te uiți numai la câteva fapte bune ale tale, le supraevaluezi tot timpul, și nu vorbești nimic despre păcatele tale, despre patimile tale, despre starea ta reală. De aceea, îi duci pe oameni în eroare, li te prezinți în mod fals, dar, cel mai urât e că tu însuți îți crezi minciunile. Începi să crezi și tu în ceea ce îi minți pe alții. Și de aceea e o calamitate: pentru că nu recunoști cine ești cu adevărat. Și când nu recunoști față de tine însuți cine ești, atunci rămâi în boala ta, în lauda ta deșartă, care nu te împlinește nicidecum.

Iar rugăciunea e momentul în care trebuie să recunoaștem mereu cine suntem. Trebuie să recunoaștem că suntem păcătoși, că suntem căzuți, că suntem plini de patimi. Și nu pentru că Dumnezeu nu ar ști cine suntem noi,

---

[253] Sfântul Cuvios Beda, *Comentariul la Evanghelia după Lucas*, în PL 92, col. 552C.

[254] PL 92, 553A.

[255] Ibidem.

ci pentru ca, recunoscând mereu acest lucru în inima noastră, să ne umplem de pocăință și de lacrimi și să ne îndreptăm viața noastră. Căci Dumnezeu așteaptă ca noi să sporim mereu în bine, în toată fapta cea bună. El nu dorește să stagnăm în rău, ci să creștem mereu în curăție și în sfințenie. Și creșterea noastră în bine e cea care ne împlinește, pentru că răul e cel care ne distruge interior.

Și orice rău pe care îl dorim și îl săvârșim, adică orice păcat, e un lucru care ne distruge interior. Pentru că noi am fost creați de Dumnezeu să fim mereu cu El și nu să ne sinucidem sufletește. Iar orice păcat e o omorâre de sine.

De aceea, când păcătosul vine la Biserică, el nu vine să se uite la pereți, ci pentru ca să vorbească cu Dumnezeu. Pentru ca să-I spună Lui inima sa. Și noi nu trebuie să îi smintim pe oameni cu indiferența și cu răceala și cu automatismele noastre religioase, pentru că ei vin să se pocăiască. Și la Biserică se așteaptă să găsească oameni care se pocăiesc, care cresc în cele bune mereu și nu care pierd timpul la vorbă și căscând.

Pentru că Biserica e locul în care Dumnezeu ni Se revelează la fiecare după măsura noastră. Unii înțeleg mai puțin, alții mai mult, alții foarte mult, pentru că fiecare înțelege după măsura sa interioară. Și oricât am încerca noi să fim mai mult decât suntem nu putem să facem asta. De aceea, cel mai bine e să fim corecți cu Dumnezeu, cu noi înșine și cu semenii noștri, arătându-ne așa cum suntem. Căci dacă ne fotoșopăm[256] viața noastră, dacă ne-o falsificăm pentru ca să „arate bine”, suntem farisei, pentru că ne mințim pe noi înșine. Dar dacă ne recunoșteam viața noastră așa cum

---

[256] De la Photoshop, de la programul care retușează fotografiile.

este înaintea lui Dumnezeu, El este mult milostiv și ne va iert a pe noi și ne va îndrepta mereu în viața cu El.

De astăzi a început Triodul, a început perioada liturgică a Bisericii care ne duce la Învierea Domnului! A început pregătirea noastră pentru împrimăvărarea duhovnicească. Și dacă vrem să ne înnoim interior întotdeauna, atunci pocăința este înnoitoare. Pentru că ea ne umple de toată fapta cea bună, ca unii care alegem să Îi slujim lui Dumnezeu întru toate.

Mult spor în tot ceea ce faceți și multă înțelegere a voii lui Dumnezeu! Pentru că fiecare trebuie să crească în viața cu Dumnezeu în ritmul său, în ritmul său propriu. Amin!

Predică la Duminica a XXXIV-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[257],

vorbind despre starea paradisiacă a Sfinților Protopărinți Adam și Eva, despre cum i-a făcut Dumnezeu pe ei, Sfântul Ioannis Hrisostomos ne spune că ei au avut διάγνωσις [diagnonis][258], adică discernământ. Că ei au știut ce e bine și ce e rău mai înainte ca să păcătuiască[259]. Pentru că Sfântul Adam (și la fel era și Sfânta Eva) era „umplut [de Dumnezeu] de înțelepciune multă și [el] era [având] discernământ între acestea două”[260], între bine și rău. Fapt pentru care, păcatul lor a fost o cădere din judecata dreaptă a omului și nu un mijloc prin care s-a ajuns la înțelepciune.

„Căci”, subliniază Sfântul Ioannis, „dacă [omul] nu a știut ce [este] bine și ce [este] rău înainte de a mânca din pom, ci a învățat după mâncare, [atunci] păcatul i s-a făcut lui învățător de înțelepciune [σοφίας διδάσκαλος], iar șarpele nu mai [este] amăgitorul [ἀπατεὼν], ci sfătuitorul [σύμβουλος]”[261] nostru. Însă păcatul nu ne înțelepțește, nu ne învață înțelepciunea, ci ne strică înțelepciunea, pentru că ne întunecă sufletul și ne strică viața, iar demonii nu sunt sfătuitorii noștri, nu sunt prietenii noștri, ci dușmanii noștri,

[257] Începută la 11. 11, în zi de miercuri, pe 8 februarie 2023. Cer înnorat, ninge cu pace, minus un grad, vânt de 10 km/ h.

[258] PG 54, col. 605.

[259] Ibidem.

[260] PG 54, col. 606.

[261] PG 54, col. 607.

pentru că ei ne înșală tot timpul ca să păcătuim. Și când păcătuim, ei se bucură de răul nostru, de căderea noastră, pentru că le urmăm lor în răutate, în neascultare, în suferința Iadului.

Însă omul, în Paradis, a primit porunca postului de la Dumnezeu, pentru că Dumnezeu l-a făcut pe om, dintru început, „cunoscător al virtuții și al răutății”[262]. De aceea și pedeapsa pentru păcat li s-a dat în cunoștință de cauză, pentru că ei cunoșteau că încălcarea poruncii e rea[263], că nu e dorită de Dumnezeu. După cum, cei care nu vin la Biserică, dar păcătuiesc mult, știu că păcătuiesc, pentru că consecințele păcatelor lor îi întunecă, după cum ne întunecă și pe noi tot timpul. Căci, chiar dacă admitem sau nu admitem că păcătuim, păcatele, odată făcute, rămân în noi, nu mai putem să ne dezlipim de ele, pentru că consecințele lor rele sunt bolile noastre de moarte. Și, ca să ne curățim de ele, trebuie să strigăm către Dumnezeu cu pocăință, pentru că numai El ni le poate șterge din noi. Și ni le șterge atunci când ne spovedim păcatele noastre și El ne iartă, prin Duhovnicul nostru, de toate păcatele pe care le mărturisim cu durere, cu pocăință multă.

Așa stând lucrurile, din parabola de astăzi a Domnului [Lc. 15, 11-32], noi aflăm cât de ruinătoare sunt păcatele pentru noi, cum ne desfigurează ele interior și exterior, și că adevărata viață, viața cu Dumnezeu, e împlinirea noastră veșnică. Pentru că nu prosperăm atunci când păcătuim, nu ne împlinește păcatul, oricare ar fi el, ci ne împlinește numai ascultarea lui Dumnezeu și împlinirea poruncilor Sale. De aceea, când vorbim despre cădere, despre căderea într-un păcat anume, vorbim despre căderea noastră din rațiune,

---

[262] Ibidem.

[263] Ibidem.

din rațiunea dreaptă, din bine. Pentru că avem discernământ, știm ce e bine și ce e rău, dar alegem adesea ce e rău și nu ce e bine pentru noi. Și când trăim căderea noastră în păcat, înțelegem ce mare dramă, ce mare chin, ce mare amărăciune este. Pentru că păcatul ne apropie de demoni și nu de Dumnezeu. Păcatul ne coboară în Iad și nu ne introduce în Împărăția lui Dumnezeu. Căci păcatul este ieșire din fire, din normalitate, din viața bună.

Însă, când fiul rătăcitor, risipitor, arogant, neexperimentat, ajuns la ananghie, „și-a venit întru sine [εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν]" [Lc. 15, 17, BYZ], când s-a întors la binele lui cel dintâi, la discernământ, atunci a văzut distanța lui interioară față de bine. Căci el era în rău și privea spre bine, spre viața virtuoasă, spre viața sfântă. Pentru că el era întunecat, era în lipsă interioară, era flămând de iertarea lui Dumnezeu. Și Dumnezeu, Tatăl său, era binele lui, pentru că era iertarea lui. Și a plecat către El cu conștiința deplină că e păcătos, că a păcătuit mult și că nu e vrednic de mila Lui [Lc. 15, 18-19, BYZ].

Iar cuvintele acestea pline de pocăință: „nu mai sunt vrednic să fiu numit fiul Tău [οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός Σου]" [Lc. 15, 19, BYZ], le spune cineva care știe că a păcătuit mult înaintea lui Dumnezeu, că a păcătuit cu nesimțire și că nu s-a pocăit imediat de ele, ci a trăit mult timp luptându-se cu Dumnezeu și omorându-se pe el însuși. Le spune cineva care are conștiința profundă, dureroasă, a păcatelor sale. Le spune unul pățit, unul care a trecut prin Iad...

Și tocmai pentru că a gustat din plin amărăciunea Iadului, el Îl caută cu ardoare pe Dumnezeu. Pentru că el știe că iertarea și odihna lui sunt de la Dumnezeu. Și de aceea se ridică din păcatele sale și merge către Tatăl său [Lc. 15, 20]...

Însă, Tatăl tuturor, Dumnezeul mântuirii noastre, ne vede imediat pocăința, ne vede imediat dorința noastră de

îndreptare radicală a vieții noastre, și I se face milă de noi [Ibidem], pentru că El dorește mântuirea noastră. Și El nu așteaptă ca noi să venim spre El, ci aleargă întru întâmpinarea noastră și cade pe gâtul nostru și ne sărută și ne îmbrățișează [Ibidem], atunci când venim către El.

– Și când ne sărută și ne îmbrățișează Dumnezeu?

– Când ne iartă și ne dezleagă de păcatele noastre! Pentru că atunci, imediat, El ne iartă de ele și ne umple de slava Lui. Iar umplerea de slava Lui este „veșmântul cel dintâi [τὴν στολὴν τὴν πρώτην]" [Lc. 15, 22, BYZ], cu care ne reîmbracă cu bucurie sfântă, iar inelul de la mână este întărirea noastră în viața cu El, în toată virtutea, pe când sandalele din picioarele noastre sunt ajutorul dat nouă pe calea evlaviei [Ibidem]. Căci El, curățindu-ne de păcatele noastre, ne umple de slava Lui și ne întărește întru toate și ne ajută pe noi să trăim și să ne nevoim duhovnicește.

– Și care e masa Lui pentru noi?

– Este El Însuși! Pentru că El este „vițelul cel îngrășat [τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν]" [Lc. 15, 23, BYZ] al Sfintei Mese, Euharistia Lui cea dumnezeiască, prin care El Se unește cu noi dumnezeiește. Însă, Dumnezeiasca Euharistie nu e separată de celelalte Taine și Slujbe ale Bisericii, ci toate trebuie să fie dorirea noastră. Pentru că pe noi trebuie să ne intereseze toată viața și slujirea Bisericii și toată învățătura ei, iar toți Sfinții ei trebuie să fie prietenii noștri cei mai buni. Și cu ei să ne veselim dumnezeiește în toate zilele vieții noastre, pentru că spre ei ne îndreptăm. Pentru că pe ei îi vom găsi, cu harul lui Dumnezeu, întru Împărăția Sa și împreună cu ei ne vom bucura pentru veșnicie.

– Însă cine sunt Sfinții lui Dumnezeu?

– Sunt cei care întotdeauna au fost și sunt cu Dumnezeu, sunt fiii Lui duhovnicești [Lc. 15, 31, BYZ]! Și Sfinții, în parabola de azi, sunt reprezentați de fiul cel mai bătrân

[Lc. 15, 25, BYZ], care a rămas mereu cu Dumnezeu. Pentru că el a înțeles, ceea ce, în cele din urmă, a înțeles și cel mai tânăr: că numai viața cu El ne împlinește. Și nu e nevoie să facem ocolișuri în viața noastră pentru a ajunge la El, ci trebuie să rămânem în mod statornic cu El.

Și Sfântul, când a auzit că El l-a primit pe cel păcătos, s-a urgisit în sine însuși și nu voia să intre la masa bucuriei [Lc. 15, 28, BYZ]. S-a umplut de mânie sfântă, de urgie sfântă. Pentru că era plin de dreptatea lui Dumnezeu. Iar dreptatea lui Dumnezeu nu suportă păcatul, oricare ar fi acesta.

Însă Tatăl îl învață că El e paradoxal! Că El, deși e drept, este și plin de milă față de cei păcătoși. De aceea, ca să îi reveleze mila Lui celui Sfânt, i-a spus: „«Copile [Τέκνον], tu totdeauna ești cu Mine [σὺ πάντοτε μετ᾽ Ἐμοῦ εἶ] și toate cele ale Mele ale tale este [καὶ πάντα τὰ Ἐμὰ σά ἐστιν][sunt]! Dar [acum] se cuvenea să ne veselim și să ne bucurăm, că[ci] fratele tău acesta mort era, și a înviat, și pierdut era, și a fost aflat [εὑρέθη]»” [Lc. 15, 31-32, BYZ]. Pe el, pe fratele tău, Eu l-am aflat și l-am înviat din morți, pentru că l-am iertat și l-am umplut de slava Mea. Și el e acum viu și, pentru învierea lui, noi toți trebuie să ne bucurăm. Căci întreaga Împărăție a lui Dumnezeu se bucură pentru fiecare păcătos care se pocăiește [Lc. 15, 10].

Și prin acest Sfânt al Său din parabolă, Domnul ne învață și pe noi să fim tot mai paradoxali, plini de îmbrățișare sfântă față de toți. Pentru că trebuie să îi iubim pe toți oamenii, să ne rugăm pentru ei și să le dorim tuturor mântuirea. Nu trebuie să ne uităm la funcții, la etichete, la părerea oamenilor despre unii și alții, ci noi trebuie să îi avem pe toți în rugăciunea noastră. Pentru că toți au nevoie de mila lui Dumnezeu și de iertarea Lui.

Căci, dacă te rogi pentru toți, îi înțelegi pe toți tot mai profund. Înțelegi nevoia fiecăruia de a fi înțeles, de a fi

respectat, de a fi iubit, de a fi ajutat, de a fi protejat. Fiindcă Dumnezeu nu pierde timpul când vine vorba de mântuirea noastră, ci El e mereu ieșit spre noi, pentru ca să ne îmbrățișeze cu totul. Și dacă El face asta, cum putem noi să facem altceva?!...

Însă, orice rămânere departe de El e pierzătoare. Orice amânare a pocăinței noastre ne sporește rănile. Singurătatea și neîmplinirea noastră cresc pe măsură ce ne afundăm în rele. Dar viața întru pocăință și întru evlavie e cea care ne odihnește, ne odihnește tot mai mult duhovnicește, pentru că ne împlinește pe fiecare zi.

Dumnezeu să ne umple de pocăință sfântă și de înțelegere dumnezeiască! El să ne bucure și să ne întărească în fiecare clipă a vieții noastre, pentru ca viața noastră să fie o continuă urcare în slava Lui! Căci Lui I se cuvine toată slava, cinstea și închinarea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Dumnezeului mântuirii noastre, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți [2023]

Iubiții mei[264],

Judecata Domnului începe pentru noi atunci când tindem spre păcat. Pentru că conștiința noastră se tulbură când consimțim cu păcatul și începe să ni se împotrivească. Și atât înainte de păcat, în păcat și după aceea, conștiința noastră e împotriva noastră, pentru că Dumnezeu judecă păcatul nostru. El îl condamnă din fașă. Pentru că niciun păcat nu are de-a face cu viața noastră, atâta timp cât orice păcat e antiuman, e antiviață, e depersonalizant.

Iar vindecarea de păcatele noastre începe cu durerea și cu pocăința pentru ele, cu rușinarea profundă și cu suferința profundă pentru ele, cu urârea lor în mod desăvârșit și cu mărturisirea lor înaintea Domnului, apoi înaintea Preotului Duhovnic. Iar când Domnul, prin Duhovnicul nostru, ne iartă de ele și simțim slava Lui inundându-ne interior și vindecându-ne de păcatele noastre, ele, păcatele noastre, rămân mereu înaintea noastră ca o frescă vie a decadenței noastre. Căci ele ne spun ce suntem noi fără Domnul. Fresca păcatelor noastre ne spune de unde am fost iar și iar ridicați de către El, din ce Iad, și că binele duhovnicesc pe care îl trăim în noi înșine e darul Lui. Pentru că El ne iartă mereu, când noi ne pocăim, pentru ca mereu să ne arate care e adevărata noastră viață, care e adevărata noastră împlinire: viața cu El. Și dacă viața cu El e împlinirea noastră, aceasta, viața cu El, nu e judecată de Domnul, pentru că viața cu El

---

[264] Începută la 16. 47, în zi de luni, pe 13 februarie 2023. Soare, 7 grade, vânt de 8 km/ h.

e mântuirea noastră veșnică. Și cei care sunt ai Lui, aceia se mută de la moarte întru viață [In. 5, 24, BYZ], întru viața veșnică, pentru că nu mai vin la Judecata Lui [Ibidem] ca să fie judecați. Căci vin la Judecata Lui ca Sfinți ai Săi și nu ca cei care trebuie judecați pentru ceea ce au făcut în viața lor.

Pentru că atunci când va veni Domnul întru slava Lui, „când toate cele pământești se vor uni în întregime cu cele cerești, atunci și Drepții vor moșteni acest pământ reînnoit. [...] Căci sufletele Sfinților...prin darul și unirea Sfântului Duh, încă fiind ele în trupuri, [în această viață], se lipesc lui Dumnezeu, iar, [trupurile lor, fiind] reînnoite, se vor schimba [duhovnicește], se vor scula din moarte și vor fi restaurate...în lumina neînserată [a lui Dumnezeu]”[265]. Și El va da Sfinților Lui moștenirea lor, „dăruind fiecăruia moștenirea după vrednicia sa și strălucirea și slava care i se cuvin din virtuțile și faptele sale”[266].

Pentru că în Evanghelia de azi, așa ne-a spus Domnul: că El „va ședea pe tronul slavei Sale [καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης Αὐτου]” [Mat. 25, 31, BYZ] ca să îi judece pe oameni și îi va despărți [Mat. 25, 32] pe unii de alții: pe Sfinți de păcătoșii nepocăiți. Și Sfinții Lui sunt ca oile de cuminți, pe când păcătoșii nepocăiți sunt precum caprele de neascultători.

Însă, în Mt. 25, 32, la finalul versetului, avem τῶν ἐρίφων [ton erifon]. Iar ἔριφος [erifos] înseamnă ied[267], pentru că αἴξ [ex] înseamnă capră[268]. Însă, Gingrich Greek Lexicon ne sfătuiește să îl traducem la Mt. 25, 32 cu goat, cu

---

[265] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice și etice, Scrieri I*, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr și un studiu de Ierom. Alexander Golitzin, Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 131. Am corectat traducerea cu textul sursă, cu textul din SC 122, p. 220.

[266] Ibidem. Corectat cu SC 122, p. 222.

[267] Gingrich Greek Lexicon, 2714, apud BW 10.

[268] Gingrich Greek Lexicon 149, apud BW 10.

capră[269] și nu cu ied. Dar dacă l-am traduce cu ied, am avea acest final: „precum păstorul desparte oile de iezi [ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων]" [Mt. 25, 32, BYZ]. Și cine a văzut cum se manifestă iezii, adică copiii caprei, cum se urcă ei în pom, pe casă[270], cum sar pe te miri unde, înțelege ce înseamnă proverbul: „Capra sare masa, dar iada sare casa". Pentru că iezii, în comparație cu caprele, cu mamele lor, sunt cei mai neastâmpărați, atâta timp cât pot urca în locuri greu accesibile.

Și când Domnul ne aseamănă pe noi, cei păcătoși, cu caprele sau cu iezii lor, spune despre noi că nu ne place să fim ascultători, ci mergem pe aiurea. Și a merge pe aiurea înseamnă a păcătui oriunde mergi și în orice lucru pe care îl faci. Însă, păcatul nu ne face bine, ci ne omoară! Tocmai de aceea, păcătoșii nepocăiți vor merge „întru pedeapsa cea veșnică" [εἰς κόλασιν αἰώνιον] [Mt. 25, 46, BYZ], adică întru Iad.

Și Iadul e veșnic și veșnice sunt și chinurile sale, după cum și Paradisul e veșnic și veșnice sunt bucuriile sale. Iar Paradisul lui Dumnezeu, în sfârșitul Evangheliei de azi [Mt. 25, 31-46], e numit „viața veșnică [ζωὴν αἰώνιον]"[Mt. 25, 46], cu sensul că el e adevărata viață a omului. Pentru că și cei din Iad trăiesc, nu sunt morți, atâta timp cât sunt chinuiți veșnic, dar aia nu e viață, ci e chin.

Însă, în Paradisul lui Dumnezeu, în Împărăția Sa, acolo se trăiește adevărata viață a omului, viața cea pururea fericită, viața cea pururea împlinitoare pentru om. De aceea, când vorbim despre viața veșnică, ne referim la viața cea

---

[269] Gingrich Greek Lexicon, 2714, apud BW 10.

[270] A se vedea: https://stirileprotv.ro/show-buzz/fun/scene-comice-in-maramures-unde-patru-iezi-s-au-urcat-pe-acoperisul-unei-case-ce-s-a-intamplat-cand-au-ajuns-stapanii-acasa.html.

pururea fericită a Sfinților, care trăiesc veșnic împreună cu Dumnezeu și cu Îngerii Lui.

Dar Domnul, în Evanghelia de azi, ne spune că suntem ceea ce facem. Dacă vedem în jurul nostru oameni și ne comportăm uman, profund uman față de toți, atunci viața noastră e creștină. Pentru că atunci când îl vezi pe celălalt în adevărul lui, în bucuria sau durerea sa, atunci te comporți față de el așa cum trebuie. Și așa cum trebuie, după adevăr, înseamnă a ne comporta creștinește.

Iar Domnul Își asumă pe fiecare om flămând și însetat și străin și gol [γυμνός] și bolnav și închis în temniță [Mt. 25, 35-36, BYZ], pentru ca să facă din viața noastră o continuă atenție față de semenii noștri și o continuă dăruire față de ei. Căci atunci când știi că tot ceea ce faci pentru alții, faci pentru Hristos Domnul, atunci viața ta e o slujire continuă a lui Dumnezeu.

Și există flămânzi, oameni morți de foame, care vor mâncare la propriu, dar există și flămânzi după adevăr și după iubire și după sinceritate. Unul vrea să bea ceva, pentru că îi e sete, dar altul vrea să bea sinceritatea ta, prietenia ta, adevărul tău, ce ești tu în adâncul tău. Unul e străin, pentru că e din altă parte, dar altul se simte străin în lumea asta, pentru că e neiubit și neînțeles. Iar noi trebuie să avem grijă de toți aceștia. Nu numai de cei care sunt goi, fără haine, ci și de cei care nu sunt îmbrățișați de nimeni, nu numai de cei bolnavi trupește, ci și de cei bolnavi sufletește, nu numai de cei închiși la închisoare, ci și de cei care n-au pe nimeni. Căci atunci când n-ai pe nimeni, ai numai uși închise și fețe întoarse de la tine...

Și asta se întâmplă, pentru că oamenii nu mai vor să fie oameni, ci vor să fie neoameni. Pentru că, dacă ar vrea să fie oameni, atunci s-ar comporta normal, firesc. Și omul, după firea lui, e deschis, e zâmbitor, e bun, e iertător. Și e așa,

pentru că e creat de Dumnezeu după chipul Său. Și omul, în el însuși, știe când păcătuiește, după cum știe și când face binele. Pentru că binele îl împlinește, îl bucură, îl întărește, pe când răul îl tulbură, îl însingurează și îl înrăiește.

Iar binele ne împlinește, pentru că Dumnezeu coboară la noi și rămâne în noi prin slava Lui, pentru ca să fim în pace, în bucurie, în curăție, în sfințenie. El, Dumnezeul nostru, Se apropie de noi și Se sălășluiește în noi prin slava Lui, pe măsură ce noi împlinim poruncile Sale. Pentru că El vine acolo unde oamenii devin tot mai mult ca El Însuși.

Lăsăm sec de carne în această zi! Adică de mâine, 20 februarie 2023, nu mai mâncăm carne până la Paști. Și Paștiul nostru, anul acesta, e pe 16 aprilie 2023. Iar postul nostru, pe care îl începem mâine în mod parțial, e pentru ca să ne întărim în binele lui Dumnezeu. Să ne întărim duhovnicește prin rugăciuni, prin postire, prin metanii, prin citiri sfinte, prin milostenii, prin privegheri, prin ajutorări ale oamenilor. Căci tot binele pe care îl adunăm în noi e binele care ne odihnește și ne luminează mereu. E o intimizare continuă cu Dumnezeul nostru, Care ne vrea tot binele și ne dăruie tot binele.

De aceea, iubiții mei, rugați-vă, bucurați-vă, postiți, liniștiți-vă interior, umpleți-vă de înțelepciune dumnezeiască! Pentru că milioane de cărți ne stau în față, milioane de Sfinți vor să fie cunoscuți de către noi, milioane de oameni vor rugăciunile noastre și prietenia noastră. Amin!

Predică la Duminica Izgonirii Sfinților Proto-părinți din Paradis [2023]

Iubiții mei[271],

mesajul teologic al acestei duminici e acela că Cei întâi zidiți [Πρωτόπλαστοι][272] de Dumnezeu au căzut din viața curată și sfântă a Paradisului prin păcat, prin neascultarea de Dumnezeu, și că întoarcerea noastră în Paradis se face prin pocăință și prin viață sfântă. Pentru că te poți întoarce la bine numai prin bine, numai întrupând viața cea bună, cea sfântă, cea în ascultare de Dumnezeu.

Iar Cei întâi zidiți [Πρωτόπλαστοι] de către Dumnezeu sau Primii părinți [Προπάτορες][273]/ Protopărinții neamului omenesc sunt Sfinții Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὔα], cei care au căzut din slava lui Dumnezeu prin păcatul neascultării de Dumnezeu, dar care, mai apoi, s-au pocăit din destul și s-au mântuit. Fapt pentru care, în Icoana Învierii Domnului sau a coborârii Lui în Iad, Domnul este iconizat cum îi scoate pe cei doi din Iad, luându-i de mână. Iar, prin iconizarea lor, se subînțelege că s-au mântuit ei și toți cei Sfinți ai Vechiului Testament, pe care Domnul i-a scos din Iad și i-a introdus în Paradis, în Împărăția Sa.

---

[271] Începută la 8. 19, în zi de miercuri, pe 22 februarie 2023. Soare, 4 grade, vânt de 3 km/ h.

[272] *Cf.* https://el.wiktionary.org/wiki/πρωτόπλαστος.

[273] *Cf.* https://el.wiktionary.org/wiki/προπάτωρ#Αρχαία_ελληνικά_(grc).

De aceea, noi am auzit astăzi, în cântările zilei, despre căderea lor, despre cât de amară și grea a fost căderea lor pentru oameni și pentru întreaga creație a lui Dumnezeu, dar nu trebuie să uităm acest amănunt fundamental: că ei s-au pocăit și s-au mântuit și sunt în Paradisul lui Dumnezeu alături de toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu. Pentru că trebuie să înțelegem la modul profund consecințele păcatului lor, dar prin asta nu trebuie să minimalizăm persoanele lor. Căci ei, primii oameni zidiți de Dumnezeu, sunt Sfinții Lui, pentru că s-au sfințit prin pocăința lor și prin viața lor sfântă, și nu sunt niște condamnați la Iadul cel veșnic.

Și Adam înseamnă Pământul[274], pe când Eva înseamnă Viața[275]. Ca Sfântul Adam, Părintele nostru, să ne amintească faptul că trupul nostru e din pământ, e pământesc și că trebuie să îl sfințim toată viața noastră, pentru ca să îl lăsăm moștenire Bisericii ca Sfinte Moaște, pe când Sfânta Eva, Maica noastră, să ne amintească să păstrăm și să apărăm cu sfințenie viața care se naște în pântecele mamei, născându-i și educându-i pe copiii noștri după voia lui Dumnezeu.

Cum a avut loc căderea lor în păcat și care au fost consecințele căderii lor le aflăm din capitolul al 3-lea al cărții *Facerea*: „Iar șarpele era cel mai înțelept [dintre] toate fiarele cele de pe pământ [ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς], pe care le-a făcut Domnul Dumnezeu. Și a zis șarpele femeii: «Pentru ce a zis Dumnezeu: <Să nu mâncați din tot pomul cel din Paradis>?». Și i-a zis femeia șarpelui: «Din rodul pomului Paradisului vom mânca, dar din rodul pomului, care este în mijlocul Paradisului, a zis Dumnezeu: <Nu veți mânca din el și nici nu

---

[274] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Adam_(given_name).

[275] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Eva_(name).

aveți să vă atingeți de el [οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ], pentru ca să nu muriți [ἵνα μὴ ἀποθάνητε]>». Și a zis șarpele femeii: «Nu veți muri [cu] moarte [οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε]. Căci Dumnezeu știuse [știe][ᾔδει γὰρ ὁ Θεὸς], că, în care zi aveți să mâncați din el, vor fi deschiși ochii voștri [διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί] și veți fi ca dumnezeii [καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ], cunoscând binele și răul [γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν]».

Și a văzut femeia că bun [este] pomul spre mâncare și că plăcut îi [este] ochilor să-l vadă și frumos este să-l înțeleagă și a luat [din] rodul său [și] a mâncat și a dat și bărbatului ei împreună cu ea și au mâncat. Și le-au fost deschiși ochii celor doi [καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο] și au cunoscut că erau goi [καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν]. Și și-au cusut frunze de smochin [καὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς] și și-au făcut lor cingători în jurul coapselor [καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα]" [Fac. 3, 1-7, LXX].

Iar Sfântul Adam, cel care a pus nume tuturor viețuitoarelor [Fac. 2, 19, LXX], nu se temea de fiare mai înainte de căderea sa în păcat. De aceea și Sfânta Eva a putut vorbi cu șarpele fără să îi fie frică[276]. Numai că prin șarpe vorbea Satanas, Îngerul cel căzut din cer! Și el a învățat-o pe Sfânta Eva neascultarea de Dumnezeu, de care se făcuse vinovat cel dintâi. Satanas a vorbit pentru prima oară despre politeismul utopic, inexistent, spunându-i Sfintei Eva că va fi ca dumnezeii [ὡς θεοὶ] [Fac. 3, 5, LXX], dacă nu va asculta de Dumnezeu, deși știa foarte bine că există un singur Dumnezeu, Făcătorul a toate.

Însă, păcatul, care i-a făcut pe Îngeri să cadă din cer, din slava lui Dumnezeu, i-a făcut și pe oameni să cadă din Paradis, din slava lui Dumnezeu. Pentru că și Îngerii și

---

[276] PG 54, col. 592.

oamenii au căzut din slava lui Dumnezeu, atâta timp cât Îngerii și oamenii au fost zidiți de Dumnezeu întru slava Lui, plini fiind de slava Lui. De aceea, când au păcătuit, Îngerii au căzut din cer, iar oamenii au văzut că sunt goi, că sunt dezbrăcați, pentru că ei fuseseră îmbrăcați întru slava Lui. Și când s-au văzut goi, atunci a intrat și frica în oameni. Dar frica a intrat în om din purtarea de grijă a lui Dumnezeu[277], pentru ca noi să ne putem pocăi.

Și când, păcătuind, „Adam a răsturnat toată porunca și a încălcat legea, Dumnezeu nu i-a nimicit toată cinstea [sa], nici nu l-a scos pe el cu totul [din] stăpânirea [sa]"[278], ci a lăsat în ascultarea lui numai animalele domestice, cele care îi sunt lui de folos[279]. Însă, subliniază Sfântul Ioannis Hrisostomos, Părintele nostru, pe care l-am luat astăzi ca luminător al nostru, nu Dumnezeu l-a scos pe om din Paradis, nu El l-a izgonit, „ci el pe sine însuși s-a scos din cinste[a sa] prin neascultare [διὰ τῆς παρακοῆς]"[280]. Prin neascultarea de Dumnezeu. Pentru că Sfântul Adam împărățea peste toate numai din filantropia lui Dumnezeu, din iubirea Lui față de oameni[281], iar Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva erau deocinste[282], erau egali unul cu altul.

Dar, după păcat, femeia a fost supusă bărbatului ei, după porunca lui Dumnezeu: „către bărbatul tău [va fi] întoarcerea ta [καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου] și el te va stăpâni [καὶ αὐτός σου κυριεύσει]" [Fac. 3, 16, LXX] pe tine. Iar întoarcerea femeii față de bărbatului ei înseamnă

[277] Ibidem.
[278] Ibidem.
[279] Ibidem.
[280] PG 54, col. 593.
[281] Ibidem.
[282] PG 54, col. 594.

că el va fi „scăparea ta și limanul și întărirea”[283] femeii sale, pentru că în toate necazurile și durerile ei către el se întoarce[284].

De aceea, pentru că primii oameni au păcătuit, ei au introdus robia în ei înșiși, iar urmașii lor, prin păcatele lor, au dat putere robiei[285] în ei înșiși, pentru că au făcut să domnească păcatul în ei înșiși. Și noi nu putem să scăpăm de păcatele noastre, de cele care ne robesc pe noi, fără mila și iertarea lui Dumnezeu. Pe care noi o primim sacramental, prin iertarea păcatelor noastre în Taina Dumnezeieștii Mărturisiri. Căci, mărturisindu-ne păcatele noastre cu durere, cu pocăință, noi primim de la Dumnezeu, în dar, iertarea păcatelor noastre. Pentru că pocăința noastră nu e pe măsura milei Sale față de noi, fiindcă El ne iartă desăvârșit, dumnezeiește. Dar iertarea Lui ține cont de pocăința noastră, de întoarcerea noastră către El. Pentru că El dorește să vadă puținul nostru, puțina noastră nevoință, pentru ca să ne dăruie iertarea Lui cea desăvârșită.

Triodul, în Slujba zilei, ne spune că Satan înșelătorul [Σατὰν ὁ δόλιος] s-a folosit de șarpe ca de o unealtă pentru ca să ne amăgească prin mâncare[286]. Iar „veșmântul cel țesut de Dumnezeu [στολὴν θεοΰφαντον]”[287] este slava Lui cea veșnică. Și Paradisul lui Dumnezeu este cortul cel de Dumnezeu zidit [θεόκτιστον σκήνωμα] și sălășluirea Sfinților [καὶ Ἁγίων οἰκητήριον][288], unde dorim și noi să ajungem. Și dacă Sfântul Adam a fost scos din Paradis pentru neascultare, ne rugăm să postim și noi după predaniile cele evanghelice

---

[283] Ibidem.
[284] Ibidem.
[285] PG 54, col. 599.
[286] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html.
[287] Ibidem.
[288] Ibidem.

[εὐαγγελικῶν παραδόσεων], ca prin ele să ne facem bineplăcuți lui Dumnezeu[289].

Slujba zilei ne vorbește explicit despre pocăința Sfântului Adam înaintea Paradisului[290]. Iar când Sfinții Protopărinți au fost scoși afară din Paradis, soarele și-a ascuns razele sale, luna și stelele s-au schimbat în sânge, munții s-au înfricoșat, iar dealurile s-au cutremurat, și ei au ieșit bătându-și fețele lor cu mâinile și pocăindu-se[291]. Pentru că au conștientizat în mod deplin căderea lor, au înțeles consecințele dezastruoase ale păcatului lor.

Iar problematica teologică a duminicii de azi, acum, la începutul Postului Mare, are tocmai acest rol: de a ne arăta starea noastră, a celor care păcătuim zilnic, dar și îndreptarea noastră: prin pocăință, prin rugăciune, prin post, prin milostenie. Căci dacă ei au fost scoși afară pentru mâncare, atunci postul e cel care ne învață ascultarea de Dumnezeu. Pentru că, postind și împlinind poruncile lui Dumnezeu, noi ne adunăm în noi comoara cea veșnică, comoara Împărăției, adică slava lui Dumnezeu, care e adevăratul nostru veșmânt. Pentru că adevărata îmbrăcare a noastră e cea cu virtuțile

---

[289] Ibidem.

[290] În această cântare a Vecerniei, dar și în altele: Ἐκάθισεν Ἀδάμ, ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου, καὶ τὴν ἰδίαν γύμνωσιν θρηνῶν ὠδύρετο. Οἴμοι, τὸν ἀπάτῃ πονηρᾷ πεισθέντα καὶ κλαπέντα, καὶ δόξης μακρυνθέντα! οἴμοι, τὸν ἁπλότητι γυμνόν, νῦν δὲ ἠπορημένον! Ἀλλ᾽ ὢ Παράδεισε, οὐκέτι σου τῆς τρυφῆς ἀπολαύσω, οὐκέτι ὄψομαι τὸν Κύριον καὶ Θεόν μου καὶ Πλάστην· εἰς γῆν γάρ ἀπελεύσομαι, ἐξ ἧς καὶ προσελήφθην. Ἐλεῆμον, Οἰκτίρμον, βοῶ Σοι· Ἐλέησόν με τὸν παραπεσόντα, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html.

[291] Ibidem. E vorba de această cântare: Ἥλιος ἀκτῖνας ἔκρυψεν, ἡ σελήνη σὺν τοῖς ἄστροις εἰς αἷμα μετετράπη· ὄρη ἔφριξαν, βουνοὶ ἐτρόμαξαν, ὅτε Παράδεισος ἐκλείσθη. Ἐκβαίνων ὁ Ἀδάμ, χερσὶ τύπτων τὰς ὄψεις, ἔλεγεν· Ἐλεῆμον, ἐλέησόν με τὸν παραπεσόντα.

dumnezeiești, cu toată pacea, curăția și sfințenia dumnezeiască.

Și când te îmbraci în virtuți, Dumnezeu te îmbracă în harismele Sale. Așa după cum mărturisesc cei care l-au cunoscut pe Sfântul Cuvios Porfirios Cavsocalivitul: deși „Sfântul a urmat numai clasa întâi primară...[și] a învățat singur să citească, buchisind în timp ce păștea oile”[292], datorită vieții sale sfinte, el a primit de la Dumnezeu „vederea duhovnicească, preștiința, prezicerea, vindecarea”[293], dar și darul științei și al glosolaliei, pentru că „Sfântul era în stare să vorbească pe teme științifice și în toate limbile”[294] lumii. Și, cu toate acestea, „în viața obișnuită, [el] nu se distingea nici prin elocvență, nici prin talent oratoric. Vorbea firesc, spontan, simplu, liber și neprefăcut”[295]. Așa cum trebuie să vorbim cu toții! Pentru că efeminarea în vorbire sau grandilocvența ne arată a fi nefirești. Căci omul trebuie să vorbească așa cum îi este glasul, cum îi este firea, cum îi este educația și gradul de civilizație.

Sinaxarul zilei numește postul leac[296], medicament al vieții noastre. Un leac pentru lăcomia, dar și pentru neascultarea noastră[297]. Căci, de n-ar fi postul, am mânca toată ziua de toate până la refuz, fără să ne pocăim pentru îndestularea noastră ce ne umple de boli. Însă postul ne domolește, ne educă, ne curățește, ne face duhovnicești, ne face ageri și ne luminează în slujirea și în viața noastră. Și postul acesta de

---

[292] Sfântul Porfirie Kavsokalyvitul, *Când voi pleca, voi fi mai aproape de voi*, trad. din lb. gr. și note de Protopresbiter Dr. Gabriel Mândrilă, Ed. Sophia/ Metafraze, București, 2019, p. 11.

[293] Idem, p. 7.

[294] Idem, p. 12.

[295] Ibidem.

[296] Triodul, ed. BOR 1986, p. 92.

[297] Ibidem.

40 de zile, pe care l-au poruncit Sfinții Apostoli[298], e „pentru ca noi, prin paza poruncii, să dobândim cu ajutorul postului nestricăciunea pierdută de Adam, care a pătimit pentru că n-a păzit porunca”[299]. Și „ne străduim să primim postul cu multă bucurie și să-l păzim, spre a dobândi, cu ajutorul lui Dumnezeu, ceea ce n-a reușit Adam, adică îndumnezeirea”[300] noastră.

Așadar, iubiții mei, să postim cu pace și să ne umplem de toate virtuțile dumnezeiești! Să ne umplem de pace, să ne umplem de iertare, să ne umplem de milostenie, să ne umplem de rugăciune, să ne umplem de citiri sfinte! Să ne umplem de înțelegerea oamenilor, de ajutorul dăruit lor, de prietenia și de iubirea cu ei! Pentru că toate acestea ne împlinesc și ne fac bine pentru totdeauna.

Miercuri și joi, pe 1 și 2 martie 2023, venim cu botezul în casele dumneavoastră! Să ne reîntâlnim cu pace și să ne bucurăm unii de alții! Amin!

---

[298] Ibidem.

[299] Ibidem.

[300] Idem, p. 93.

Predică la Duminica întâia din Postul Mare [2023]

Iubiții mei[301],

astăzi, în Duminica Ortodoxiei [Κυριακή της Ορθοδοξίας[302]], noi pomenim restaurarea Sfintelor Icoane în Biserică, care s-a făcut în timpul Împăraților Constantinopolului, Sfinții Împărați Mihail al III-lea[303] și Teodora[304], și pe când Patriarh al Constantinopolului era Sfântul Metodios Mărturisitorul[305], după cum ne spune Sinaxarul grecesc[306]. Și acea zi de mare bucurie pentru întreaga Biserică a fost ziua de 11 martie 843[307]. Pentru că atunci, în mod liturgic, iconoclasmul a fost anatematizat și „Sfinții Mărturisitori [ai Bisericii] au hotărât...ca în fiecare an să se facă ...această sfântă prăznuire, ca nu cumva să cădem din nou în aceeași rătăcire"[308]. Și rătăcirea lor, a iconoclaștilor, a fost aceea că au scos Sfintele Icoane din Biserică și au distrus pictura liturgică a Bisericii. Așa după cum au făcut și pro-

---

[301] Începută la 6. 53, în zi de luni, la început Postului Mare, în ziua de 27 februarie 2023. Cer înnorat, 5 grade, vânt de 14 km/ h.

[302] *Cf.* https://el.orthodoxwiki.org/Κυριακή_της_Ορθοδοξίας.

[303] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Michael_III.

[304] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Theodora_(wife_of_Theophilos).

[305] A se vedea: https://edituradoxologia.ro/en/saint-methodios-constantinople-study-his-life-and-works.

[306] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t42.html.

[307] *Cf.* https://basilica.ro/duminica-ortodoxiei-4/.

[308] Triodul, ed. BOR 1986, p. 185.

testanții în mediul romano-catolic. Și această ură a lor față de Sfintele Icoane a fost motivată „teologic”, așa după cum mulți vor să motiveze și crimele „în numele credinței”. Însă, oricât de mult am dori să motivăm o rătăcire teologică, o erezie, ea rămâne o luptă cu Dumnezeu și nu „o victorie” a credinței. Pentru că Biserica e aceea care își apară credința și o mărturisește prin toată viața ei.

– Care e fundamentul Sfintelor Icoane?

– Întruparea Domnului! Dacă Fiul, Cel nevăzut și veșnic al Tatălui, S-a întrupat și S-a făcut om, atunci noi putem să Îl iconizăm, să Îl pictăm în Dumnezeieștile Icoane, așa după cum Îl avem verbalizat în Dumnezeiasca Scriptură. Cuvintele Lui și Icoanele Lui ne trimit la El, la persoana Sa divino-umană, și nu ne opresc la ele. Căci prin Icoana Lui cea sfântă, noi ne ridicăm mintea la El, așa după cum facem și cu toate Sfintele Icoane ale Sfinților, neconfundând vreodată Icoanele lor cu persoanele lor. Iar ceea ce ne spun Sfintele Icoane ale Domnului despre El, ne spune și Dumnezeiasca Scriptură. Iar Viețile Sfinților sunt chintesențiate în Sfintele lor Icoane. Pentru că, în scris, în Dumnezeiasca Tradiție a Bisericii, avem ceea ce vedem în pictura sfântă a Bisericii. Căci cuvântul și imaginea coincid în viața Bisericii, vorbindu-ne despre același Dumnezeu, despre aceeași Preacurată Stăpână, despre aceiași Sfinți, despre aceleași Puteri cerești.

Tocmai de aceea, o Icoană este Icoană în măsura în care exprimă teologia Bisericii și realitatea ei. De aici diferența dintre Icoană și tablou. Sfânta Icoană e o lecție de teologie vizuală, pe când tabloul poate avea sau nu conținut teologic. Însă, Sfânta Icoană are întotdeauna conținut teologic, ea exprimând credința vie a Bisericii. Așa după cum, adevărata rugăciune a Bisericii e cea care cuprinde teologia

și viața Bisericii și din ea este exclusă orice rătăcire, orice erezie.

În Slujba de azi, Sfintele Icoane sunt mărturisite ca lumină și podoabă a Bisericii[309]. Ca lumină și podoabă duhovnicească, pentru că ne umplu de slava lui Dumnezeu. Căci, după cum ne spune Sfântul Vasilios cel Mare, „cinstirea Icoanei [ἡ τιμὴ τῆς Εἰκόνος] duce către prototip [πρὸς τὸ πρωτότυπον φέρει]”[310], către persoana din cer care e iconizată pe ea. Însă ea nu este doar o cale vizuală către Dumnezeu și Sfinții Lui, ci și una duhovnicească în același timp. Pentru că e o imagine teologică plină de har, plină de harul celui reprezentat pe ea, care ne pune în relație cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui, după cum cuvintele Dumnezeieștii Scripturi nu sunt simple cuvinte, ci cuvinte teologice pline de har, care ne pun în relație cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui. Iar ceea ce avem în Dumnezeiasca Scriptură, în Dumnezeieștile Icoane, în Dumnezeieștile Slujbe ale Bisericii, avem și în noi înșine, pentru că pe toate le înglobăm în noi înșine. Și ceea ce citim coincide cu ceea ce vedem și cu ceea ce slujim, pentru că pe toate le trăim în taina vieții noastre duhovnicești.

De aceea, în viața și în slujirea Bisericii toate sunt în armonie și în relație interioară. Predica noastră e în relație internă cu teologia, cu slujirea și cu experiența Bisericii. Eu predic ceea ce Biserica predică și văd ceea ce Biserica iconizează și slujesc ceea ce Biserica slujește. Pentru că noi trăim toate în Biserica lui Dumnezeu și intimizându-ne cu toate cele ale ei. Și când trăiești în mod holistic istoria, slujirea și viața Bisericii, atunci nu îți place doar una sau alta din ceea ce zice și face Biserica, ci îți place tot ceea ce trăiește

[309] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t42.html.

[310] Ibidem.

Biserica. Eu, ca fiu al Bisericii, trebuie să postesc când postește ea, să slujesc Slujbele pe care le slujește ea, să cred ceea ce propovăduiește ea. Și ca să fiu tot mai mult al Bisericii, pentru ca să mă armonizez interior cu toate cele ale ei, trebuie să le trăiesc pe toate în ritmul ei.

Acum e vremea postului, a rugăciunii, a privegherii, a citirilor sfinte, a milosteniei, a întrajutorării, pentru că mergem pe calea retrăirii Patimilor Domnului și a Învierii Sale celei de a treia zi. Și viața noastră de acum trebuie să fie plină de toate acestea pe care le voiește Domnul de la noi. Ca să trăiești bisericește, adică ortodox, trebuie să trăiești în acest ritm al Bisericii până la Paști și nu în alt fel.

De aceea, viața Bisericii e cea care ne schimbă viața noastră, pentru că ne învață cum să trăim. Căci noi nu putem avea o viață distantă și fără legătură cu Biserica, pentru că voia lui Dumnezeu noi o aflăm din ritmul interior, zilnic, al Bisericii. Și ca să știi ritmul interior al Bisericii, trebuie să știi ce Slujbe se slujesc zilnic în Biserică, ce Sfinți sunt pomeniți în fiecare zi și care sunt viețile lor. Pentru că astfel înțelegi de ce sunt pomeniți în fiecare zi Sfinții lui Dumnezeu și de ce slujirea Bisericii e neîntreruptă: căci tot ceea ce învățăm din viețile Sfinților și din Slujbele Bisericii sunt conținutul vieții noastre.

Mai pe scurt: mergem la Biserică și citim teologia Bisericii pentru ca tot ceea ce aflăm și trăim să devină una cu noi. Să fie conținutul interior al vieții noastre. Iar viața noastră plină de teologie devine una teologică. Și când cineva ne întreabă cum trăim, noi mărturisim că trăim teologic, bisericește, ortodox, pentru că a trăi ortodox sau bisericește înseamnă a trăi teologic. Și viața noastră teologică o avem din ritmarea vieții noastre cu viața zilnică a Bisericii. Căci, fără viața Bisericii, noi n-am avea un conținut teologic, ci un melanj interior. Am avea idei și practici dife-

rite, dar care n-au de-a face cu mântuirea noastră. Însă, viața Bisericii ne umple de teologia ei. Și teologia Bisericii ne face și pe noi teologici, adică unii care trăim și simțim și gândim teologic. Pentru că le trăim pe toate în relație cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui.

Așadar, iubiții mei, nu noi învățăm Biserica ce să creadă și ce să facă, ci Biserica ne învață pe noi ce să credem și ce să facem în viața noastră. Iar când ieșim din modul în care Biserica gândește, slujește, crede, trăiește, atunci rătăcim. Pentru că Biserica trăiește teologic și duhovnicește. Și Dumnezeu e Cel care ne călăuzește, ne luminează, ne sporește viața noastră duhovnicească în Biserica Sa, pentru că El voiește ca noi să fim împliniți și bucuroși întru toate. Numai că împlinirea noastră este ascetică, e teologică, e liturgică, e mistică. Trebuie să ne nevoim duhovnicește ca să fim împliniți, trebuie să ne umplem de toată teologia Bisericii pentru ca să fim împliniți, trebuie să înțelegem și să slujim toate Slujbele Bisericii ca să fim împliniți, trebuie să ne umplem de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești ca să fim împliniți. Împlinirea noastră interioară e viața sfântă. Căci numai făcându-le pe toate după voia lui Dumnezeu, noi trăim cu Dumnezeu și Îl simțim în noi mereu prin slava Lui cea dumnezeiască.

Vă mulțumesc frumos pentru toate și Dumnezeu să le primească pe toate cele dăruite mie! Multă bucurie, pace și întărire în tot ceea ce faceți! Postire cu multe împliniri sfinte pe mai departe! Amin!

Predică la Duminica a II-a din Postul Mare [2023]

Iubiții mei[311],

teologia are de-a face cu postul, pentru că teologia se primește de la Dumnezeu prin vedere și luminare dumnezeiască și se scrie cu evlavie spre folosul întregii Biserici. Căci trebuie să renunți la confortul tău și la patimile tale pentru ca să primești teologia de la Dumnezeu. Adică să primești de la El dreapta învățătură și dreapta nevoință, cele care te sfințesc pe fiecare zi.

Adevărul lui Dumnezeu ne învață adevărata evlavie față de El, iar toată nevoința noastră și toată iubirea noastră pentru El înseamnă o tot mai mare intimizare a noastră cu Dumnezeu. Căci tocmai de aceea și putem să primim adevărul Lui: pentru că ne facem un locaș rațional al lui Dumnezeu.

În prima cântare a zilei, Sfântul Grigorios Palamas, Părintele nostru, astăzi pomenit, este numit trâmbița teologiei [τῆς θεολογίας τὴν σάλπιγγα], pentru că a vestit teologia lui Dumnezeu tuturor, a vestit-o cu putere dumnezeiască, cu tărie sfântă, dar și vasul cel cinstit al Duhului [τὸ σεπτὸν τοῦ Πνεύματος δοχεῖον][312]. Pentru că slava lui Dumnezeu a coborât și a rămas întru el, așa după cum apa de ploaie cade din nori și se strânge într-un vas pus la streașina casei. Și ne facem trâmbițe ale adevărului lui Dumnezeu, ale teologiei Sale, numai dacă ne facem locașuri vii ale Sale. Pentru că

---

[311] Începută la 11. 35, în zi de miercuri, pe 8 martie 2023. Soare, 17 grade, vânt de 14 km/ h.

[312] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t35.html.

teologia nu se mărturisește doar cu buzele, ci ea izvorăște din toată ființa noastră, pentru că se odihnește în noi. Și se odihnește în noi teologia cea dumnezeiască, pentru că Dumnezeu Însuși locuiește în noi prin slava Lui. Și când spunem sau scriem sau facem ceva pentru Dumnezeu, facem aceste lucruri dimpreună cu Dumnezeu, pentru că El locuiește în noi prin slava Lui.

Sfântul Grigorios Palamas [Γρηγόριος Παλαμᾶς][313] este gura cea de foc a harului [τὸ πυρίπνουν στόμα τῆς χάριτος][314], pentru că propovăduirea sa arde orice minciună din inima noastră. Fiindcă adevărul lui Dumnezeu are această harismă dumnezeiască: ne aprinde cu totul de dragostea pentru El și arde în noi orice gând păcătos și orice simțire păcătoasă. Pentru că adevărul Lui ne învață să Îl iubim deplin și să Îl ascultăm întru totul și să ne sfințim cu totul pentru El. Căci El ne dorește cu totul ai Lui, pocăindu-ne și curățindu-ne mereu de păcatele noastre.

Sfântul Grigorios este apărătorul evlaviei [τὸν τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχον][315] Bisericii, pentru că a trăit cu sfințenie înaintea lui Dumnezeu. Și când trăiești cu sfințenie, atunci și scrii cu sfințenie. Pentru că scrii din cele pe care le trăiești. Scrii din viața ta cu Dumnezeu, din experiența ta sfântă de viață. Și a scrie despre evlavia Bisericii înseamnă a scrie despre modul în care se nevoiesc creștinii și Îi slujesc lui Dumnezeu neîncetat.

În Acatistul românesc al Sfântului Simeon Noul Teolog, Părintele nostru[316], și el pomenit astăzi, pe 12 martie,

---

[313] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Gregory_Palamas.

[314] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t35.html.

[315] Ibidem.

[316] Pe care l-am scris și publicat aici: Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Bucuria de Dumnezeu (vol. 1)*, Teologie pentru azi, București, 2021, p. 147-176, *cf.*

spuneam că Sfântul Simeon este „râvna cea dumnezeiască a ortodocșilor”[317]. Pentru că el ne-a arătat cât de intens trebuie să ne nevoim pentru a fi plini de slava lui Dumnezeu și de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești. Cât de mare trebuie să fie dorința noastră de a-I sluji lui Dumnezeu.

Pentru că rugăciunea neîncetată este o iubire neadormită pentru Dumnezeu. E o rugăciune plină de pocăință pentru păcatele noastre și, în același timp, de iubire pentru Dumnezeu și de dorire a sfințeniei și a curăției Sale. Și când auzim că Sfântul Simeon mânca în Postul Mare numai sâmbăta și duminica[318], înțelegem cât de departe e postul său de a-l nostru. Pentru că el se ruga, postea, Îi slujea lui Dumnezeu după râvna lui cea sfântă, după intensitatea iubirii sale pentru Dumnezeu.

Sfântul Gregorius Magnus[319], Patriarhul Romei, Părintele nostru, și el pomenit azi, comentând Lucas 16, ne spune că bogatul, care se îmbrăca în porfiră și în visson, e poporul evreu, pe când Lazaros reprezintă neamurile păgâne, convertite la credința în Dumnezeu[320]. Iar Lazaros era plin de răni, pentru că neamurilor, atunci când s-au întors la Dumnezeu, nu le-a fost rușine să își mărturisească păcatele lor. Căci rănile lui Lazaros sunt rănile păcatelor sale. Și când ne mărturisim păcatele, noi scoatem murdăria din noi la supra-

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/08/bucuria-de-dumnezeu-vol-1/.

[317] Idem, p. 148.

[318] Idem, p. 153.

[319] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Papa_Grigore_I_cel_Mare. A se vedea și https://en.wikipedia.org/wiki/Pope_Gregory_I.

[320] John Moorhead, *Gregory the Great*, Pub. Routledge, London & New York, 2005, p. 75.

față. Pentru că scoatem la suprafață toată minciuna ascunsă în noi înșine[321]. Toată minciuna păcatelor noastre.

Și Sfântul Gregorius ne spune că Predicatorii Bisericii, Învățătorii ei, sunt câinii care lingeau rănile lui Lazaros[322]. „Căci limba câinelui face o rană sănătoasă prin lingerea ei, așa cum, când Sfinții Doctori ne învață pe noi să ne mărturisim păcatele noastre, ei ne ating mintea noastră rănită cu limbile lor și, fiindcă ei ne smulg pe noi din păcat, prin ceea ce ei ne spun, ne readuc din nou la sănătate prin atingerea rănilor noastre"[323] cu cuvintele lor.

Tocmai de aceea e nevoie de cuvântul predicării, de medicamentul predicării în orice zi. Pentru că predicile Bisericii sunt cele care ne tămăduiesc rănile noastre sufletești, patimile noastre. Fiindcă ele ne învață să scoatem tot păcatul din noi înșine, pentru ca să fim plini de slava lui Dumnezeu.

Sfântul Gregorius cel Mare a scris Dumnezeiasca Liturghie Romană, cu toate adaosurile ei de peste an, în *Liber Sacramentorum* [Cartea Sfintelor Taine][324], pe când Dumnezeiasca Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite [τῶν Προηγιασμένων Δώρων][325], pe care noi o considerăm a Sfântului Gregorius cel Mare, numit și Dialogul[326], e o Vecernie unită cu Dumnezeiasca Liturghie și ea este Liturghia Postului

---

[321] Ibidem.

[322] Ibidem.

[323] Ibidem.

[324] Publicată în PL 78, col. 25-240.

[325] Textul ei în limba greacă:
https://glt.goarch.org/texts/Oro/Pro.html.
În limba română:
https://www.stavropoleos.ro/wp-content/uploads/Psaltica/Triod/liturghiadarurilor_maici.pdf.

[326] *Cf.* Liturghier, ed. BOR 2012, p. 289.

celui Mare. Și ea ar trebui să se săvârșească seara, după o zi de postire[327], pentru ca să înțelegem sensul ascetic al împărtășirii cu Domnul. Căci noi postim așteptându-L pe El, dorindu-L pe El, pe Cel care e împlinirea și viața noastră.

Pentru că atunci când ne împărtășim cu Domnul, ni se luminează ochiul minții [τὸ τῆς διανοίας ὄμμα] noastre și ne facem fii ai luminii și ai zilei [υἱοὶ φωτὸς καὶ ἡμέρας][328]. Căci mintea noastră e cea care vede și înțelege voia lui Dumnezeu, dacă se curățește mereu de patimi, iar fii ai luminii și ai zilei suntem numai atunci când suntem plini de slava Lui cea veșnică. Pentru că, fiind plini de slava Lui, facem faptele Sale cele bune, cele care sunt luminoase și ne umplu de lumina Lui. Pe când, atunci când păcătuim, facem faptele întunericului și ale nopții, pentru că facem fapte contrare voii lui Dumnezeu, Care e Lumina noastră, a tuturor. Lumina noastră cea veșnică.

Și Dumnezeu e Cel care ne-a descoperit nouă slujirea Dumnezeieștii Liturghii[329], pentru ca să Îi aducem Lui „daruri și jertfe pentru păcatele noastre și [pentru păcatele] cele [din] neștiință ale poporului [δῶρά καὶ θυσίας ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων]”[330]. Și, împărtășindu-ne cu El, ne facem locaș duhovnicesc al întregii Treimi, pentru că unde vine și rămâne Hristos Dumnezeu, acolo e și Tatăl și Duhul Sfânt[331]. Pentru că, fiind cu Dumnezeul nostru, noi așteptăm, dimpreună cu toți Sfinții Săi, bunătățile cele făgăduite nouă de către El[332]. Iar bună-

---

[327] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/documentar/ce-este-liturghia-darurilor-mai-inainte-sfintite.

[328] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Pro.html.

[329] Ibidem.

[330] Ibidem.

[331] Ibidem.

[332] Ibidem.

tățile [ἀγαθῶν] Sale[333] sunt cele pe care le vom trăi întru Împărăția Sa cea veșnică.

Sfântul Teofanis Mărturisitorul [Θεοφάνης ὁ Ὁμολογητής][334], Părintele nostru, și el pomenit azi, a scris o Hronografie[335] pentru 528 de ani[336]. O istorie a Bisericii. Și a început-o cu Diocletianus[337], cu persecutorul creștinilor. Și ne dă tot felul de date și despre cei buni și despre cei răi, pentru că așa este istoria: cu de toate. Și oamenii viitorului au nevoie de mărturia noastră, de adevărul nostru, pentru că acela va fi și adevărul lor. Dar când încercăm să falsificăm istoria, falsificăm și viitorul nostru, pentru că ne propunem în mod fals celor din viitor, lucru pe care Dumnezeu, la Judecata Lui, îl va arăta în mod categoric. Pentru că atunci, la Judecata Lui, vom vedea cu adevărat istoria lumii, cine a fost fiecare, ce a făcut fiecare în taina inimii sale și pentru toți ceilalți. Căci El va fi Cel care ne va arăta tuturor adevărul nefalsificat al lumii și al întregii istorii umane.

De aceea, iubiții mei, pentru a cunoaște istoria și teologia Bisericii trebuie să ne nevoim mult pe fiecare zi. Traducerile și studiile teologice fac parte din viața noastră zilnică, din asceza noastră, după cum fac parte rugăciunea, privegherea, curăția, sfințenia. Acum, în vremea postului, ne subțiem trupește și sufletește, dacă citim, traducem, cântăm, slujim, muncim pentru Dumnezeu și pentru aproapele nostru. Pentru că fiecare lucru făcut cu trudă ne sculptează

---

[333] Ibidem.

[334] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2907/sxsaintinfo.aspx.

[335] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Θεοφάνης_Ομολογητής.

[336] Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, trad. din lb. gr., studiu introd. și note de Mihai Țipău, în col. PSB, serie nouă, vol. 7, Ed. Basilica, București, 2012, p. 27.

[337] Idem, p. 29.

interior și exterior persoana noastră. Dar subțierea noastră cea duhovnicească e cea care ne aprinde de râvnă pentru Dumnezeu, pentru că ne umple de tot mai mult foc dumnezeiesc pentru slujirea Lui. Ne umple de focul slavei Sale celei veșnice, care ne face osârduitori pentru toată fapta cea bună.

Mult spor în tot ceea ce faceți și multă împlinire dumnezeiască! Amin!

Predică la Duminica a III-a din Postul Mare [2023]

Iubiții mei[338],

Cinstita Cruce este întărirea [ἀσφάλεια] lumii[339]. Întărirea noastră în harul lui Dumnezeu, în viața cu El. Pentru că lemnul Crucii ne-a redeschis Edemul cel închis prin păcat[340]. Cu sensul că Domnul nostru Iisus Hristos, murind pentru noi pe Cruce, ne-a redeschis nouă Paradisul cel ceresc, adică Împărăția Sa. Iar astăzi, nouă, celor care postim și ne rugăm și ne pocăim pentru păcatele noastre, Dumnezeiasca Cruce ne deschide porțile cerurilor [πύλας οὐρανῶν][341]. Și când vorbim despre deschiderea porților cerurilor ne referim la faptul de a moșteni Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că Cerurile lui Dumnezeu sunt Împărăția Sa.

Dar Cuvântul lui Dumnezeu a fost răstignit pe Cruce pentru noi, pentru că El Însuși S-a coborât la noi[342]. S-a smerit pe Sine pentru noi și S-a făcut om, pentru ca, prin moartea Lui, să ne ridice pe noi din moartea noastră. Căci noi n-am fi putut niciodată să înviem duhovnicește fără El. Iar coborârea [συγκατάβασιν] Sa la noi este înfricoșătoare și

---

[338] Începută la 14. 11, în zi de marți, pe 14 martie 2023. Soare, 20 de grade, vânt de 6 km/ h.

[339] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t28.html. Aici fiind Slujba zilei în limba greacă. Limba din care se traduce, în orice limbă liturgică, Slujba Bisericii.

[340] Ibidem. Mă refer la această cântare: Κλείει τὴν Ἐδὲμ διὰ ξύλου πάλαι ὄφις, ξύλον δὲ Σταυροῦ ὑπανοίγει ταύτην πᾶσι...

[341] Ibidem.

[342] Ibidem.

preaînaltă [τὴν φρικτὴν καὶ ἄκραν][343], pentru că Însuși Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat, iar întruparea Lui depășește cu totul înțelegerea minții noastre. Însă, coborârea Lui la noi este ridicarea noastră din moarte, este ridicare dumnezeiască, prin slava Lui cea veșnică, care ne mântuie pe noi în fiecare clipă. Căci, prin slava Lui, noi trăim, noi suntem vii duhovnicește, pentru că El a coborât pentru ca să ne ridice pe noi întru slava Sa.

De aceea, Dumnezeiasca Cruce este iubirea lui Dumnezeu care se coboară la noi, ca pe noi, prin viață curată și sfântă, să ne ridice la El. Și noi Îl slăvim pe El pentru marea Sa milostivire față de noi[344], pentru iubirea Sa care ne face bine, care ne miluiește pe noi.

Crucea Domnului strălucește în inimile noastre, ale celor care o cinstim pe ea. Strălucește cu fulgerele cele luminoase, cele pline de lumină ale harului dumnezeiesc[345]. Pentru că ea este plină de slava lui Dumnezeu. Și când noi ne închinăm Domnului, când ne facem semnul Sfintei Cruci pe trupul nostru, atunci ne umplem de slava Lui cea veșnică.

Crucea Domnului este purtătoare de viață [ὁ ζωηφόρος][346], pentru că poartă slava Lui în ea, care e viața noastră cea veșnică. Ea este „Paradisul cel frumos al Bisericii [τῆς Ἐκκλησίας ὁ ὡραῖος Παράδεισος]”[347], pentru că are în ea frumusețea cea duhovnicească a slavei Sale. Crucea Lui este „pomul nestricăciunii [τὸ ξύλον τῆς ἀφθαρσίας]”[348], pentru

---

[343] Ibidem.

[344] Ibidem.

[345] Ibidem. Mă refer la această cântare: Λάμψον ὁ τοῦ Κυρίου Σταυρὸς τὰς φεγγοβόλους ἀστραπάς σου τῆς χάριτος καρδίας τῶν σὲ τιμώντων...

[346] Ibidem.

[347] Ibidem.

[348] Ibidem.

că slava Lui ne dă nestricăciunea cea veșnică. Și Sfintele Moaște ale Sfinților, cele care sunt parțial nestricate acum, vor fi cu totul pline de slava lui Dumnezeu, atunci când toți vom învia la învierea cea de obște. Pentru că, pe Cruce, Domnul a omorât moartea noastră, pentru ca noi să trăim veșnic împreună cu El. Pe Cruce a desființat blestemul și a fost înghițită puterea morții, fiind înălțați, prin slava Lui, de la pământ la Dumnezeu[349]. Pentru că Crucea este continua ridicare a noastră, prin slava Lui, la comuniunea cea veșnică cu Dumnezeu. Căci atunci când vorbim despre asumarea Crucii, vorbim despre asumarea întregii nevoințe a mântuirii, care e o continuă crucificare interioară pentru Dumnezeu. Pentru că ne curățim mereu de patimi, ca să ne luminăm mereu și să ne îndumnezeim mereu în relația noastră cu Dumnezeu.

Domnul a fost răstignit pe Cruce gol [γυμνὸν][350], dezbrăcat de toate hainele Sale. Pentru că așa au considerat oamenii că Își bat joc de El...Iar noi, la rândul nostru, suntem chemați de El să ne golim de noi înșine, să ne golim de toate păcatele noastre și de toată încrederea păcătoasă în noi înșine, pentru ca să ne lăsăm povățuiți numai de către El. Și El așteaptă cu dor ca noi să ne dezbrăcăm de toate cele pământești, pentru ca să ne îmbrace întru slava Lui și astfel să gândim și să simțim și să trăim dumnezeiește pe pământ. Să trăim pe pământ ca în cer, plini fiind de slava Lui...

Însă, când El a fost răstignit gol pe Cruce, când a fost batjocorit în mod incalificabil de către oameni, toată făptura „se schimba [cu] frică și se tânguia [ἠλλοιοῦτο φόβῳ καὶ ἐπωδύρετο]"[351]. Soarele și-a strâns lumina sa, pământul s-a

---

[349] Ibidem.

[350] Ibidem.

[351] Ibidem.

cutremurat, pietrele s-au despicat, catapeteasma templului s-a rupt în două, morții s-au ridicat din mormintele lor, iar Puterile cerești s-au uimit[352]. Pentru că n-au suportat îndrăz- neala insuportabilă a oamenilor păcătoși, dar, în același timp, au înțeles că se petrece o minune[353] incomparabilă. Căci „Judecătorul judecă și pătimește voind [ὁ Κριτὴς κρίνε- ται καὶ πάσχει θέλων] pentru mântuirea și înnoirea lumii [διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν καὶ ἀνάπλασιν]”[354]. Pentru că numai prin suferința Lui pentru noi ne-a umplut pe noi de slava Sa, ca noi, la rândul nostru, să ne nevoim până la sânge pentru a-I sluji Lui cu credință.

Atunci cine este cel care ne-a învățat pe noi să ne nevoim duhovnicește? Domnul Însuși! Pentru că El ne-a arătat cu fapta că trebuie să omorâm în noi toată patima și toată necuviința, ca să trăim duhovnicește. El ne-a arătat deplina ascultare de Dumnezeu, prin aceea că a suportat toate pentru noi. Și noi trebuie să Îi urmăm Lui întru toate, pentru că trebuie să omorâm cu totul omul cel vechi din noi înșine, pentru ca să ne înnoim mereu duhovnicește.

Crucea Domnului ne-a adus nouă veșmântul vieții [τῆς ζωῆς τὸ ἔνδυμα][355], pentru că ne-a îmbrăcat pe noi întru slava Lui. Și ne-a umplut pe noi de toată bucuria[356], pentru că orice virtute dumnezeiască ne umple pe noi de bucurie sfântă. Iar acum, pe calea obositoare a postului, Dumnezeiasca Cruce e pusă la mijloc, la mijlocul Postului Mare, spre a ne odihni pe noi[357]. Căci ea este ca un popas sub un copac umbros, când afară e vară fierbinte. Și e fierbinte

[352] Ibidem.
[353] Ibidem.
[354] Ibidem.
[355] Ibidem.
[356] Ibidem.
[357] Triodul, ed. BOR 1986, p. 276-277.

lumea noastră, e plină de păcate și de fărădelegi, pe când Crucea Domnului e plină de odihnă și de pace pentru noi, de bucurie și de veselie dumnezeiască. Și dacă sorbim din Crucea Lui slava lui Dumnezeu, care ne odihnește pe noi desăvârșit, atunci postim cu pace pe mai departe și cu împlinire sfântă.

Pentru că avem Crucea Domnului în fața noastră, puterea Lui cea nebiruită, care ne amintește mereu de El. Crucea Lui ne umple de iubirea Sa, după cum ne umplu de iubirea Sa cuvintele Lui și Sfintele Lui Icoane. Căci toate cele ale Sale ne vorbesc despre El, despre Domnul nostru Iisus Hristos și despre faptul că El e împreună slăvit și închinat cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Că El e unul din Treime, Care S-a întrupat și a murit pentru noi, pentru ca să ne învie și să ne înalțe pe noi la El.

De aceea, iubiții mei, privind spre Domnul, să vedem în El pe cele pe care trebuie să le facem! Să vedem postul nostru, rugăciunea noastră, milostenia noastră, lupta noastră cu patimile din noi înșine numai prin rugăciunea către El. Căci Domnul ne luminează pe noi în rugăciune, ne învață cele ale Sale și ne umple de puterea de a săvârși cele plăcute Lui. Amin!

Predică la Bunavestire a Născătoarei de Dumnezeu [2023]

Iubiții mei[358],

pe când Domnul propovăduia, o femeie din mulțime, o femeie luminată de Dumnezeu, și-a ridicat glasul ei și I-a zis Lui: „Fericit [este] pântecele care Te-a purtat pe Tine și sânii pe care i-ai supt [Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά Σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας]!” [Lc. 11, 27, BYZ]. Și prin aceste cuvinte bucuroase, duhovnicești, ea a fericit-o pe Maica Lui, pe Născătoarea de Dumnezeu, pe Stăpâna lumii.

Și Domnul i-a dat dreptate femeii! Spunându-i: „Adevărat [Μενοῦνγε]!” [Lc. 11, 28, BYZ]. Așa este! Dar, pentru ca să folosească poporul, El a comutat discuția de la El și Maica Lui spre ei, subliniindu-le faptul că sunt „fericiți [și] cei care aud cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe el [μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν]” [Ibidem].

– Și ce înseamnă să auzi cuvântul lui Dumnezeu?

– Să îl auzi cu mintea și cu inima ta, să îl înțelegi și să îl ții în tine ca pe o comoară vie, ca pe lumina vieții tale. Și îl ții în tine, în ființa ta, pentru că ai nevoie de el mereu. Căci cuvintele Lui sunt cuvintele mântuirii noastre, sunt adevărul nostru, sunt viața noastră veșnică.

Numai că atunci când ținem cuvintele Lui în noi, ele se înrădăcinează în noi, ele cresc mereu în noi înșine și rodesc în noi. Ele nu sunt statice, ci vii! Și așa cum Maica lui Dumnezeu L-a născut trupește pe Domnul, noi Îl naștem du-

---

[358] Începută la 8. 05, în zi de marți, pe 21 martie 2023. Cer înnorat, 7 grade, vânt de 6 km/ h.

hovnicește pe El în noi înșine, pentru că rodim cuvintele Lui în inima noastră. Și tocmai de aceea a comutat Domnul discuția de la El și Maica Lui spre nașterea Lui duhovnicească în noi: pentru ca să ne arate că și noi putem fi fericiți, la fel ca Maica Lui, născându-L pe El în inima noastră.

Pentru că atunci când Arhanghelul Gavriil a mers și i-a vestit Fecioarei Maria marea taină a întrupării Sale, „împreună cu glasul [de bucurie al Arhanghelului] a intrat întreg în pântecele Fecioarei Cuvântul Cel ipostatic, deoființă și împreună-veșnic al lui Dumnezeu Tatăl, și prin venirea și împreuna-lucrarea Duhului Său Cel deoființă a luat trup înzestrat cu minte și însuflețit din sângele său cel preacurat și S-a făcut om”[359]. De aceea noi, astăzi, prăznuim zămislirea Domnului în trupul Preacuratei Stăpâne.

Dar, așa după cum a făcut Domnul, și Sfântul Simeon, Părintele nostru, a comutat discuția de la Bunavestirea Stăpânei noastre la noi, spunându-ne: „Fiecare dintre noi, oamenii, credem în El, în Fiul lui Dumnezeu și Fiul Pururea Fecioarei și Născătoarei de Dumnezeu Maria și, crezând în El, primim cu credință în inimile noastre cuvântul despre El, pe care mărturisindu-l cu gura și căindu-ne din suflet pentru fărădelegile noastre cele dinainte, de îndată Dumnezeu, Cuvântul Tatălui, așa cum a intrat în pântecele Fecioarei, așa și în noi înșine se găsește ca o sămânță cuvântul pe care-l primim atunci când suntem învățați dreapta credință. [...] Prin urmare, Îl zămislim pe El nu în chip trupesc, așa cum L-a zămislit Fecioara de Dumnezeu Născătoare, ci în chip duhovnicesc, dar ființial și Îl avem în inimile noastre pe Însuși

---

[359] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Discursuri teologice și etice*, *Scrieri I*, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr. și un studiu de Ierom. Alexander Golitzin, Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 142.

Acela pe Care L-a zămislit Preacurata Fecioară"[360]. Și astfel înțelegem de ce Domnul a comutat discuția în mod dumnezeiesc spre noi, spre zămislirea Lui duhovnicească întru noi: pentru ca să înțelegem în mod real marea taină a întrupării Sale din Maica Sa. Pentru că numai când El e în noi duhovnicește, noi putem să înțelegem, pe măsura noastră, întruparea Lui în pântecele Maicii Sale.

Căci, „crezând din tot sufletul [în El] și căindu-ne cu căldură [de păcatele noastre], zămislim, precum am spus, pe Cuvântul lui Dumnezeu în inimile noastre, ca și Fecioara, dacă [Îi] aducem [lui Dumnezeu] sufletele noastre ca pe niște fecioare curate. Și, așa cum pe aceea, fiind preaneprihănită, n-a ars-o focul Dumnezeirii, așa nici pe noi nu ne arde, dacă ne aducem inimile curate și fără de prihană, ci [slava lui Dumnezeu] se face în noi rouă din cer și izvor de apă și râu de viață nemuritoare"[361] în noi înșine.

Și nu ne arde slava Dumnezeului treimic, ci, dimpotrivă, ne curățește, ne luminează și ne sfințește continuu, pentru că Domnul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, locuiesc în noi prin slava Lor. Și cum Treimea e una, tot așa, prin slava Treimii, noi suntem o singură Biserică a lui Dumnezeu [In. 17, 22, BYZ]. Pentru că Domnul ne unește pe unii cu alții prin slava Lui, pentru că S-a unit cu fiecare dintre noi. Și El S-a unit cu noi de la Botez, de când ne-a făcut ai Lui, scoțându-ne pe noi din robia demonilor.

De aceea, noi suntem fericiți, niște oameni foarte fericiți, pentru că suntem robii lui Dumnezeu. Și a fi robul lui Dumnezeu nu înseamnă a fi distant de El, ci intimul Lui. Pentru că Hristos Dumnezeu Se naște duhovnicește în noi și e în noi și cu noi pururea, fiind totodată dimpreună cu

---

[360] Idem, p. 143-144.

[361] Idem, p. 144.

Tatăl și cu Duhul Sfânt. Căci, prin slava Lui, El e cu noi toți și cu fiecare în parte, dar în mod veșnic este cu Tatăl și cu Duhul.

Și a fi împreună la Biserică înseamnă a prăznui împreună. Și a prăznui împreună cu toată Biserica întruparea Domnului înseamnă a ne bucura nespus de voia lui Dumnezeu cu noi, oamenii. Pentru că voia Lui cu noi e ca să ne mântuie, să ne sfințească, să ne facă pentru veșnicie ai Săi. Și ca să ne facă ai Săi trebuie să spunem și noi ca Născătoarea de Dumnezeu: „Iată, suntem robii Tăi, Dumnezeule! Fie voia Ta întru noi în toate zilele vieții noastre!".

Căci Dumnezeu așteaptă de la noi să confirmăm voia Lui cu noi. El așteaptă de la noi să fim de acord cu El, cu Cel ce voiește să ne dăruie viața cea veșnică. Și dacă suntem de acord cu El, Domnul ne învață pe noi cum să ne mântuim. Pentru că ne ajută în fiecare zi să facem voia Lui.

Să avem cu toții un praznic luminos pe mai departe! Adică să ne bucurăm împreună cu Domnul, pentru că astăzi este începutul mântuirii noastre[362]! Pentru că, atunci când El S-a întrupat în pântecele Maicii Sale, a început lucrarea Sa de mântuire a lumii. La mulți ani, multă sănătate și împlinire și să prăznuim duhovnicește pe mai departe! Amin!

---

[362] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Mar/Mar25.html.

Predică la Duminica a IV-a din Postul Mare [2023]

Iubiții mei[363],

Sfântul Ioannis Scărarul, cel pomenit astăzi în mod special, cugetând mereu la cuvintele lui Dumnezeu, s-a îmbogățit în harul Său și s-a făcut fericit [μακάριος][364]. Pentru că fericirea cea adevărată nu ține de lucrurile acestei lumi, ci de prezența slavei lui Dumnezeu în noi înșine. Ajungem fericiți când suntem cu Dumnezeu și când ne îmbogățim mereu întru sfințenia Sa.

Sfântul Ioannis Scărarul și-a curățit sufletul său [cu] izvoarele lacrimilor [ταῖς τῶν δακρύων πηγαῖς][365]. Pentru că și-a plâns păcatele neîncetat. Iar stările lui cele de toată noaptea, privegherile sale cele sfinte, l-au făcut să se umple de dragostea și de frumusețea lui Dumnezeu[366]. Pentru că atunci când stai de vorbă cu Dumnezeu în rugăciune multe ceasuri, El ți Se arată pe Sine în mod tainic și te învață cele ale Sale. Te învață cât de sfânt, de curat, de bun, de milostiv, dar și cât de drept și de cuvios și de adevărat este El. Și dacă El te învață toate acestea, pe care numai experiența duhovnicească le cunoaște, atunci acestea sunt înrădăcinarea ta cea mare în slava lui Dumnezeu. Pentru că El ne face să stăm întru slava Lui, în virtuțile care ne mântuie pe noi.

---

[363] Începută la ora 6. 51, în zi de joi, pe 23 martie 2023. Cer înnorat, 7 grade, vânt de 3 km/ h.

[364] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t21.html.

[365] Ibidem.

[366] Ibidem.

Sfântul Ioannis Scărarul, ascultând glasul Evangheliei Domnului, a părăsit lumea, bogăția și slava ei, pentru ca să afle harul cel veșnic [χάριν αἰώνιον] al lui Dumnezeu[367].

– Și cum a părăsit el lumea?

– Dezlipindu-se interior de toate patimile cele lumești! Pentru că harul lui Dumnezeu coboară și rămâne în noi și noi îl simțim ca pe cea mai mare comoară a noastră și bucurie a noastră și împlinire a noastră, dacă, pentru el, renunțăm la toate patimile noastre. Adică la toate alipirile noastre pătimașe față de oameni, față de avere, față de slava deșartă a lumii, față de viața noastră lumească.

Iar el a părăsit lumea și s-a făcut Monah, pentru ca să Îi slujească numai lui Dumnezeu. Dar și noi, cei care trăim în lume, putem să ne dezlipim interior de cele ale lumii și să trăim monahal, pentru că slava lui Dumnezeu e cea care ne dezlipește pe noi de toate cele pătimașe și de toate cele pământești. Tocmai de aceea, dacă avem în noi dragostea Sa, avem în noi și odihna Sa[368]. Și Cel care ne odihnește acum prin slava Lui, ne va odihni în mod veșnic împreună cu toți Sfinții Săi[369], pentru că odihna Sa e slava Sa cea veșnică.

Sfântul Ioannis Scărarul, Părintele nostru, a trăit ca un Înger pe pământ, iar acum, în ceruri, el este omul lui Dumnezeu. Pentru că el, pe pământ, a fost lauda Asceților [τῶν Ἀσκητῶν τὸ καύχημα][370], a Nevoitorilor lui Dumnezeu. Și de ce e lauda lor? Pentru că s-a nevoit în mod exemplar! Nevoința sa sufletească și trupească l-a umplut de slava lui Dumnezeu și de multe virtuți dumnezeiești. Pentru că ne-

[367] Ibidem.

[368] Ibidem.

[369] Ibidem.

[370] Ibidem.

voința nu se face pentru sine, ci pentru ca să fim proprii revelării lui Dumnezeu în noi înșine. Ea e venirea noastră plină de dragoste către Dumnezeu, pentru ca El să coboare în noi prin slava Lui și să fie cu noi veșnic.

Sfântul Ioannis Scărarul s-a făcut luminător [φωστήρ] al lumii. Dar s-a făcut luminător al ei prin minunile sale[371]. Pentru că minunile pe care le face Dumnezeu prin Sfinții Săi sunt pline de slava Lui. Și minunile Lui prin Sfinții Săi ne luminează pe noi, pentru că ne învață cum să trăim cu Dumnezeu. Cuvintele și minunile Sfinților sunt luminarea noastră, a tuturor. Pentru că noi învățăm de la ei viața cea veșnică, viața cu Dumnezeu.

Sfântul Ioannis Scărarul a intrat în Mănăstirea din Muntele Sinai la vârsta de 16 ani[372]. Timp de 19 ani a fost povățuit de Părintele său, de Cuviosul Martirios, după care s-a nevoit ca Sihastru timp de 40 de ani. Spre sfârșitul vieții sale a primit să fie Igumen al Muntelui Sinai și în perioada Stăreției sale a scris *Scara Paradisului*[373]. Pentru că, prin ea, ne-a învățat despre virtuțile dumnezeiești care ne fac să intrăm în Paradisul lui Dumnezeu.

Și să ne împărtășim și noi din înțelepciunea Sfântului Ioannis Scărarul, amintind unele din povățuirile sale! Scopul demonilor e acela de a ne umple de lene[374]. Pentru ca să nu ne nevoim duhovnicește. Trebuie să ne unim simțirile noastre cu Dumnezeu, pentru ca să fim învățați în mod tainic de către El cuvintele Sale[375]. Și unirea noastră cu Dumnezeu se

---

[371] Ibidem.

[372] Filocalia românească, vol. 9, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2013, p. 9.

[373] Idem, p. 10.

[374] Idem, p. 509.

[375] Idem, p. 488.

face prin slava Lui, prin care ne învață în mod tainic cele ale Sale.

Sfântul Ioannis Scărarul îl fericește pe cel care Îl iubește cu dor nespus pe Dumnezeu[376]. Pentru că acela împlinește cu multă râvnă poruncile Sale. Dumnezeu Însuși ne învață să ne rugăm și El dă rugăciunea celor care o cer de la El[377]. Pentru că rugăciunea ne învață să ne rugăm tot mai atent și tot mai evlavios, iar Dumnezeu ne umple de rugăciune pe măsura iubirii noastre pentru El.

Sfântul Ioannis Scărarul numește înfrânarea de la păcat drept început al pocăinței, iar începutul pocăinței este începutul mântuirii noastre. Pentru că intenția cea bună către Dumnezeu este începutul mântuirii noastre[378]. Postul potolește fierbințeala trupului nostru[379], pentru că îl domolește interior, iar curăția este apropierea desăvârșită de Dumnezeu și asemănarea cu El[380]. Pentru că tot efortul nostru de a trăi în curăție și sfințenie ne înduhovnicește în fiecare zi.

Așadar, iubiții mei, bucuria praznicului de ieri s-a continuat și în prăznuirea pașnică de azi. Pentru că ieri ne-am bucurat împreună cu Preacurata Stăpână de negrăita minune a întrupării Domnului în pântecele ei, iar azi ne bucurăm împreună cu Sfântul Ioannis Scărarul de teologia duhovnicească a ascezei. Împreună cu Născătoarea de Dumnezeu Îl slăvim pe Cel ce S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră, iar împreună cu Sfântul Ioannis Scărarul Îl slăvim pe Dumnezeu, pe Cel ce ne luminează mereu și ne

---

[376] Idem, p. 486.
[377] Idem, p. 477.
[378] Idem, p. 433.
[379] Idem, p. 428.
[380] Idem, p. 271.

umple de teologia Sa cea mântuitoare. Căci teologia are de-a face cu postul, cu rugăciunea, cu curăția, cu privegherea, adică cu toată asceza mântuirii noastre. Și toate cărțile ascetice sunt pline de teologia mântuirii noastre, adică de modul pragmatic în care noi ne mântuim.

Pentru că noi ne obosim trupește și sufletește în lupta noastră cu patimile din noi înșine, dar Dumnezeu e Cel care ne dă biruință prin slava Lui. Noi venim cu micul nostru efort, dar El e Cel care face aproape totul. Pentru că slava Lui e cea care ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi în mod desăvârșit.

De aceea trebuie să căutăm mereu mila Lui cu noi, slava Lui cea veșnică, pentru ca El să fie mereu cu noi. Căci dacă El e cu noi, nimeni nu e împotriva noastră. Amin!

Predică la Duminica a V-a din Postul Mare [2023]

Iubiții mei[381],

Sfânta Maria Egipteanca, cea pomenită azi, n-a fost niciodată Monahie, dar s-a nevoit monahal în mod desăvârșit, pentru că s-a pocăit în mod desăvârșit. De aceea, ea este Cuvioasă Maică pentru Biserica lui Dumnezeu. Pentru că ești ceea ce faci toată ziua.

– Și ce făcea toată ziua Sfânta Maria, Maica noastră?

– Trăind în pustiu, ea lepăda neîncetat chipurile patimilor [τῶν παθῶν τὰς εἰκόνας] din sufletul său[382]. Nu se mai oprea cu mintea și cu inima ei la imaginile mentale desfrânate pe care i le aduceau demonii, nu mai privea spre trecutul ei păcătos, ci privea mereu spre Dumnezeu, spre Cel care ne întărește să biruim orice patimă din noi înșine.

Iar lupta cu patimile din ea însăși a fost o trăire continuă a puterii Crucii Domnului[383]. Căci fiecare dintre noi putem trăi puterea Crucii Sale, adică simțirea slavei lui Dumnezeu, dacă ne luptăm interior cu patimile noastre. Și a te lupta cu patimile tale înseamnă a nu mai dori să le săvârșești în viața ta. A te lupta cu desfrânarea înseamnă a nu mai dori să gândești desfrânat și să simți desfrânat. A te lupta cu vorbăria multă înseamnă a rămâne în tăcere, vorbind numai cu Dumnezeu. A te lupta cu mândria ta înseamnă a vedea ajutorul lui Dumnezeu în toate ale tale, iar

---

[381] Începută la 7. 56, în zi de miercuri, pe 29 martie 2023. Cer înnorat, un grad, vânt de 5 km/ h.

[382] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t14.html.

[383] Ibidem.

a te lupta cu lenea ta înseamnă a munci în fiecare zi în mod susținut. Pentru că pe fiecare zi trebuie să muncim, să ne nevoim, să ne rugăm, să facem lucruri spre slava lui Dumnezeu și spre folosul tuturor. Căci toată nevoința noastră zilnică ne umple de cuviință și de ascultarea de Dumnezeu, ne umple de smerenie și de pace, obosindu-ne în mod evlavios.

Sfânta Maria Egipteanca și-a lepădat neputința sa, slăbiciunea ei, împătimirea ei, cu harul lui Dumnezeu, și cu noblețe a stat împotriva diavolului[384]. Pentru că s-a luat în stăpânire pe ea însăși, biruindu-și patimile sale, și a trăit cu noblețe duhovnicească, cu noblețea pe care ți-o aduce sfințenia lui Dumnezeu. Căci atunci când faci tot păcatul, nu ești stăpân pe tine, ci ești robul patimilor tale. Dar ești stăpân pe tine însuți, atunci când nu îți mai permiți să te rănești interior. Pentru că tot păcatul ne rănește de moarte. Și tot păcatul ne robește demonilor. Însă, când ne eliberăm de patimi și privim viața noastră ca niște oameni liberi și nu ca niște pătimași jalnici, atunci alegerile noastre sunt foarte importante pentru noi. Căci prin ele rămânem în viața cu Dumnezeu. Și cine alege mereu voia lui Dumnezeu cu el, acela alege să trăiască noblețea cea duhovnicească, alege să trăiască ca om plin de slava lui Dumnezeu și de virtuți dumnezeiești.

Cu sabia înfrânării [τῷ ξίφει τῆς ἐγκρατείας], Sfânta Maria Egipteanca a tăiat patimile cele sufletești și trupești, prin tăcerea ascezei [τῇ σιγῇ τῆς ἀσκήσεως] a înecat păcatele făcute cu mintea, iar prin lacrimile sale și-a curățit întreaga sa ființă[385]. Pentru că fiecare virtute dumnezeiască este absolut importantă pentru viața noastră. Și nu putem să să-

---

[384] Ibidem.

[385] Ibidem.

vârșim una în mod real, dacă nu vrem să le săvârșim pe toate în același timp. Pentru că cel care postește, acela se și roagă, se și smerește continuu, priveghează, trăiește în curăție și sfințenie, slujește neîncetat lui Dumnezeu. Și cel care dorește să fie mereu cu Dumnezeu, acela se umple de toate virtuțile cele dumnezeiești, pentru că știe că numai prin ele se împlinește cu adevărat.

De aceea, troparul Sfintelor Cuvioase Maici ne spune că mântuirea se trăiește cu acrivie [ἀκριβῶς][386], cu exactitate duhovnicească, împlinind toate poruncile lui Dumnezeu. Și când se spune că trupul nostru e trecător, nu se minimalizează importanța trupului în lucrarea mântuirii, ci se subliniază fragilitatea lui. Iar sufletul nostru este nemuritor[387], dar el își pregătește mântuirea sa împreună cu trupul cel trecător, de care e legat, prin lucrarea lui Dumnezeu, de la zămislirea trupului în uterul mamei sale.

Căci, în fapt, noi nu ne mântuim doar sufletul, ci și trupul nostru. Lucru pe care îl vedem în mod concret în Sfintele Moaște ale Sfinților lui Dumnezeu. Căci noi avem aici, pe pământ, trupurile lor transfigurate, tocmai pentru că sufletele lor, cele pline de sfințenie, sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Și trupurile lor nu ar fi fost sfinte, dacă n-ar fi fost sfinte și sufletele lor. Dar Sfinții s-au sfințit aici, pe pământ, prin toată viața lor bisericească. De aceea, aici și-au sfințit și trupurile, cât și sufletele lor.

Însă, a nu ne uita la trup înseamnă a nu căuta în mod excesiv comoditatea și ușurătatea acestei vieți. Înseamnă a nu căuta să trăim păcătos pe pământ. Căci nevoile reale ale sufletului nostru sunt și nevoile reale ale trupului nostru. Iar

---

[386] Ibidem. Pentru că textul e acesta: Ἐν σοὶ Μῆτερ ἀκριβῶς διεσώθη τὸ κατ' εἰκόνα...

[387] Ibidem.

nevoile noastre reale țin cu totul de împlinirea voii lui Dumnezeu cu noi. Poruncile Lui sunt nevoile noastre reale. Și când împlinim voia lui Dumnezeu cu noi, atunci trăim cu adevărat, pentru că voia Lui ne împlinește în mod desăvârșit.

Pocăința Sfintei Maria Egipteanca a fost radicală și de aceea e preaminunată. Pentru că a părăsit cu totul viața păcătoasă. „Timp de mai bine de 17 ani...i-am petrecut în dragoste publică, supusă fiind destrăbălării. [...] [Și] aveam... o poftă nesățioasă și o dorință neînfrânată de a mă tăvăli în noroi. Aceasta socoteam că este scopul vieții: de a batjocori neîncetat trupul”[388] meu. Și mulți tineri, dar și maturi trăiesc în aceeași iluzie: cred că curvia și beția și lăcomia și distracția continuă sunt „adevărata” viață a omului.

Dar când și-a venit în fire și s-a pocăit, Sfânta Maria Egipteanca a început să vadă robia amară a patimilor sale: „am petrecut 17 ani în acest pustiu, luptându-mă cu poftele mele nebunești ca și cu niște fiare sălbatice. Când încercam să gust din hrană, doream cărnurile și peștii pe care îi are Egiptul. Doream băutura de vin, atât de plăcută mie, căci am băut mult vin pe când eram în lume. Aici însă nici apă nu aveam să gust. Ardeam de sete în chip groaznic, dar, de nevoie, sufeream. Intra însă în sufletul meu și pofta necugetată a cântecelor desfrânate, tulburându-mă chinuitor să cânt cântecele drăcești pe care le-am învățat”[389]. Pentru că patimile tale și amintirile tale păcătoase nu te lasă în pace, până când nu le birui în mod desăvârșit în ființa ta. Și oriunde mergem și orice facem, noi trebuie să ne luptăm interior cu patimile noastre, adică cu gândurile, sentimen-

[388] Triodul, Ed. IBMBOR, București, 2000, p. 747.
[389] Idem, p. 479-750.

tele și pornirile noastre cele rele, pentru ca să trăim cuvios pe pământ.

Iar după ce și-a biruit desăvârșit patimile sale, Sfânta Maria Egipteanca a fost hrănită dumnezeiește de Dumnezeu și învățată dumnezeiește de către El[390]. Și Sfântul Cuvios Zosimas a văzut-o pe Sfânta Maria Egipteanca mergând pe apă, pe apa Iordanisului[391], dar a văzut-o și rugându-se în mod dumnezeiește. Iar „în timpul rugăciunii ei [era] înălțată cu un cot de la pământ, încât se ruga stând în văzduh"[392]. Și aceasta, pentru că acolo unde este îndreptare adevărată a omului, e și sfințenie din destul.

Și la scurt timp după ce a împărtășit-o, Sfânta Maria a adormit, dar Sfântul Zosimas i-a găsit trupul ei nestricat după un an de zile. Și, după cum și-a dorit Sfânta Maria, Sfântul Zosimas i-a îngropat trupul ei[393]. Dar nu l-a îngropat de unul singur, ci împreună cu un leu, care a venit în mod minunat și a săpat groapa cu ghearele sale[394].

De unde înțelegem, că atunci când Dumnezeu voiește ca să aflăm despre un Sfânt al Său, El trimite pe cineva la acesta ca să îl ajute. Și Dumnezeu binecuvântă să se scrie Viețile Sfinților Lui cu pace, pentru ca ele să fie de folos tuturor. Iar noi trebuie să citim Viețile lor cu evlavie și cu deplină încredințare, pentru ca să învățăm de la ei viața cu Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, începutul vieții cu Dumnezeu e pocăința și, prin pocăința cea adevărată, învățăm să iubim toate virtuțile cele dumnezeiești. Iar Sfinții lui Dumnezeu

---

390 Idem, p. 750.
391 Idem, p. 752.
392 Idem, p. 746.
393 Idem, p. 753.
394 Ibidem.

sunt călăuzitorii noștri pe calea sfințeniei, pentru că ei ne luminează spre tot ceea ce trebuie să facem.

Sfântul Sofronios, Patriarhul Ierusalimului, a fost cel care a scris Viața Sfintei Maria Egipteanca[395] și ea a fost inserată în Triod, spre sfârșitul cărții[396]. Sfânta Maria a trăit între c. 344-c. 421[397], iar Sfântul Sofronios [Σωφρόνιος], scriitorul Vieții sale, a trăit între c. 560-11 martie 638[398]. Și ceea ce el a scris este o luminare pentru toate generațiile, pentru că el a păstrat-o în memoria umanității.

De aceea, atunci când trăim pe lângă Sfinți ai lui Dumnezeu trebuie să scriem despre ei! Trebuie să scriem Viețile lor, ale Sfinților pe care îi cunoaștem, dar și să extindem neîncetat Viețile Sfinților Lui, cu toate mărturiile despre ei pe care le găsim. Pentru că toate acestea sunt o luminare vie pentru toți oamenii.

Dumnezeu să ne întărească pe mai departe în slujirea Lui! Mult spor în tot ceea ce faceți și multă împlinire! Amin!

---

[395] Idem, p. 741.

[396] Idem, p. 741-754.

[397] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Mary_of_Egypt.

[398] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Sophronius_of_Jerusalem.

Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2023]

Iubiții mei,

de la începutul acestui an am avut de două ori umflate amigdalele și mi-a fost greu să slujesc. Pentru că nu puteam să cânt și să vorbesc bine fără sincope, fără să tușesc. Și când mie mi-era greu să rostesc rugăciunile și ecteniile, când îmi era greu să cânt liturgic, căci simțeam că mă astupă sau mă irită ceva în gât, demonii îmi aduceau greață față de slujire și mă necăjeau în mijlocul neputinței mele, pentru ca să nu mă pot bucura, să nu mă pot odihni duhovnicește în slujirea mea. Pentru că ei profită de orice moment al nostru de oboseală, de neatenție, de grabă, de boală, ca să ne irite, ca să ne arunce în păcat, ca să ne arunce în tristețe.

Tot la fel, aceiași demoni, când au auzit mulțimea, cea cu ramuri de palmieri în mâini [In. 12, 13, BYZ], strigând cu bucurie: „Osanna [Ὡσαννά]! Binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului, Împăratul lui Israil! [εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ]” [Ibidem], i-au umplut de ură și de invidie pe conducătorii religioși ai lui Israil. Fapt pentru care, fariseii au spus cu amărăciune: „Vedeți că nu folosiți [la] nimic [Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν]! Iată, lumea după El S-a dus [ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω Αὐτοῦ ἀπῆλθεν]!” [In. 12, 19, BYZ]. Și ei mureau de invidie și de ură, atunci când vedeau că nu mai sunt ascultați, pentru că oamenii Îl urmau pe Domnul.

Tot la fel, arhiereii și cărturarii, văzând lucrurile cele minunate [τὰ θαυμάσια] ale Domnului și pe copii strigând în templu: „Osanna fiului lui David [Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ]!”,

s-au indignat [ἠγανάκτησαν] [Mt. 21, 15, BYZ] în loc să se bucure și să se veselească duhovnicește. S-au împlut de mânie, pentru că le-a displăcut profund luminarea dumnezeiască primită de acei copii.

Însă Domnul a răspuns mâniei lor prin cuvintele Sale din Dumnezeiasca Scriptură: „Din gura pruncilor și a celor sugând Ți-ai pregătit laudă [Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον]" [Mt. 21, 16, BYZ]. Pentru că Dumnezeu ne face să Îl lăudăm pe El din prima clipă a vieții noastre. Ne face să Îl lăudăm din pântecele maicii noastre. Și pentru aceasta Biserica își botează pruncii de când se hrănesc la sânul maicii lor, pentru ca ei să fie ai lui Dumnezeu din primul an al vieții lor. Pentru că trebuie să creștem împreună cu Dumnezeu în curăție și sfințenie, ca să fim ai Lui pentru totdeauna.

Iar când au auzit mulțimea Ucenicilor, bucurându-se duhovnicește și lăudându-L cu glas mare pe Dumnezeu [Lc. 19, 37, BYZ] și declarându-L Împărat pe Domnul [Lc. 19, 38], unii dintre farisei I-au cerut Domnului să îi certe pe Ucenicii Săi [Lc. 19, 39]. Însă Domnul nu a fost de acord cu acest lucru, pentru că El nu oprește niciodată pe cineva din slujirea și lăudarea Sa. De aceea, le-a răspuns și le-a zis: „Dacă aceștia or să tacă [ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν], pietrele vor striga [οἱ λίθοι κεκράξονται]" [Lc. 19, 40, BYZ] în locul lor. Pentru că întreaga creație Îl slăvește pe Dumnezeu, pe Făcătorul ei.

Și noi, oamenii cei credincioși, ne unim duhovnicește cu Sfintele Puteri cerești ale lui Dumnezeu și cu întreaga Sa creație pentru a-L lăuda pe Dumnezeu. Și Îl lăudăm pe El prin toată încrederea pe care o avem în El, prin toată bucuria pe care o trăim împreună cu El, prin toată împlinirea pe care o simțim trăind întru slava Lui cea veșnică. Căci ne dăm cu totul Domnului, ne deschidem cu totul față de El, pentru ca

El să locuiască în noi, în casa Sa cea duhovnicească, și să fie cu noi pentru veșnicie.

Când Domnul a intrat în Ierusalim, mulți își împrăștiau [ἔστρωσαν] veșmintele lor pe cale, pe când alții tăiau ramuri din pomi și le împrăștiau pe cale [Mc. 11, 8, BYZ]. Pe acea cale pe care venea Domnul [Mc. 11, 7-8, BYZ], stând pe mânzul asinei [καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου][In. 12, 15, BYZ]. Iar pe mânz, înaintea de a sta Domnul pe el, Ucenicii și-au pus veșmintele lor [τὰ ἱμάτια αὐτῶν] [Mc. 11, 7, BYZ]. Pentru că Ucenicii s-au dăruit cu totul Domnului. Și atunci când cei credincioși se pun în genunchi sau se culcă la pământ pentru ca Preoții lui Dumnezeu să treacă pe lângă ei sau peste ei cu Cinstitele Daruri, fac același gest de ascultare și de smerire profundă înaintea Domnului, precum au făcut Ucenicii Săi, când Și-au pus veșmintele peste mânz. Căci ei se supun cu totul Domnului, se lasă cu totul în mâna Lui, pentru ca să îi vindece de toată boala și de toată neputința lor. Și așa trebuie să facem cu toții! Cu toții trebuie să ne lăsăm în mâna Domnului în mod deplin, căci numai El știe cu adevărat de ce avem noi nevoie.

De trei ori pe an, toți evreii trebuia să urce la Ierusalim[399]: de Pesah [פֶּסַח][Paști][400], de Șavuot [שָׁבוּעוֹת] [Cincizecime][401] și de Sukkot [סֻכּוֹת] [Sărbătoarea Corturilor][402|403]. Iar la Sukkot, când vin și se roagă la Zidul Plângerii, vin cu ramuri de palmieri în mâini.

---

[399] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Triumphal_entry_into_Jerusalem.

[400] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Passover.

[401] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Shavuot.

[402] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Sukkot.

[403] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Three_Pilgrimage_Festivals.

Și dacă vin până azi[404], înseamnă că aveau obiceiul și atunci, în vremea Domnului. Iar El a fost primit cu ramuri și cu urale profetice, pentru că a fost înțeles, prin luminarea lui Dumnezeu, ca fiind Mașiah [מָשִׁיחַ][405], ca fiind Hristos. Și El a venit ca Împăratul păcii, ca Împăratul tuturor oamenilor, ca să intre în Ierușalaiim [יְרוּשָׁלַיִם], în Cetatea păcii[406]. Și a intrat prin Poarta milei în Ierusalim[407], El, Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre, Arhiereul nostru cel veșnic, căci prin Poarta milei intra doar Arhiereul Vechiului Testament[408]. Și Domnul a împlinit toate profețiile Sale în persoana Sa, pentru ca oamenii să fie încredințați de faptul

---

[404] Am preluat fotografia de aici:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e4/PikiWiki_Israel_14882_Western_Wall_in_Jerusalem.jpg.

[405] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Messiah.

[406] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem.

[407] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Triumphal_entry_into_Jerusalem.

[408] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Golden_Gate_(Jerusalem).

că El este. Că El este Domnul și Împăratul tuturor, că El este Cel pe care Îl așteptau. Și Împăratul Sionului [In. 12, 15, BYZ] a venit smerit la noi, pentru ca să ne învețe pe noi să ne smerim în orice demnitate sau funcție de conducere am fi puși. Pentru că suntem puși acolo de Dumnezeu, ca să facem voia Lui în mijlocul oamenilor. Căci oamenii așteaptă de la noi să fim oameni, să fim buni și înțelegători, să fim proprii funcției sau demnității noastre.

Și verdele sălciilor pe care le avem în mâini, fiind corespondentul verdelui palmierilor, ne vorbește despre viața din belșug a credinței noastre. Pentru că credința vie e o credință plină de fapte dumnezeiești. Căci cel care crede în Dumnezeu, acela e plin de toate virtuțile dumnezeiești și se gândește mereu la ce să facă pentru Dumnezeu și pentru oameni. De aceea, el este iarba verde de acasă, iarba cea plină de viață, e o vie plină de struguri, e o livadă plină de fructe dumnezeiești. Și cel care îl vede și discută cu el, acela se umple de bogății duhovnicești, pentru că omul credincios e plin de cunoașterea și de pacea și de mila și de iubirea lui Dumnezeu.

Și oamenii strigă de bucurie și se roagă cu putere, cu toată încrederea în Dumnezeu, când sunt plini de slava Lui. Când oamenii sunt luminați de Dumnezeu spre fapte bune, atunci ei fac voia lui Dumnezeu cu bucurie și cu pace. Și când lucrurile se fac cu voia și cu luminarea lui Dumnezeu, atunci oamenii sunt împliniți, pentru că Dumnezeu e Cel care ne umple pe noi cu bucuria și sfințenia Sa.

În troparul praznicului, ramurile de salcie sunt numite simbolurile sau semnele biruinței [τῆς νίκης σύμβολα][409]. Și tot acolo ni se lămurește a cui e biruința. Pentru că biruința

---

[409] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3028/sxsaintinfo.aspx.

e a Biruitorului morții[410], e a Domnului nostru Iisus Hristos, Cel care a biruit, prin moartea Sa, moartea noastră, a tuturor. Și când noi purtăm ramuri verzi în mâini în acest praznic, mărturisim că El, Dumnezeul nostru, e pururea viu. Că El, Cel care înverzește toată lumea, ne va învia și pe noi la învierea cea de obște și ne va face veșnic vii, veșnic verzi, veșnic plini de slava Lui.

Și acum le purtăm în mâinile noastre, pentru ca să ne învrednicim și „de dătătoarea de viață Înviere cea de a treia zi"[411] a Domnului nostru. Pentru că, așa cum prăznuim cu mare bucurie intrarea Domnului în Ierusalim, cu și mai multă bucurie vom prăznui Învierea cea de a treia zi a Domnului nostru. Căci El înmulțește bucuria Lui în noi în fiecare praznic pe care îl prăznuim.

Însă, știm cu toții, că El a intrat acum în Ierusalim pentru ultima oară. A intrat pentru ca să moară pentru noi. Căci El mergea la Patima Sa cea de bună voie, pentru ca să fie Mielul nostru, Mielul care ridică păcatul lumii [In. 1, 29, BYZ]. Pentru că mielul pascal, închipuindu-L pe Domnul, era înjunghiat ritualic și fript, fiind mâncat cu ierburi amare și cu azime[412]. Pentru că Patimile Sale cele de bună voie erau prevestite prin înjunghierea, frigerea și mâncarea mielului cu ierburi amare.

Și dacă unii se bucurau de Domnul și își puneau toată nădejdea în El, alții doreau ca El să moară. Iar Domnul, înaintea tuturor, dorea să pătimească toate și să moară pentru mântuirea noastră. Iar în Săptămâna Mare, în Săptămâna Sfintelor Patimi ale Domnului, vom retrăi împreună cu Domnul toată suferința Sa inexprimabilă pentru noi. Căci

---

[410] Ibidem.

[411] Liturghier, Ed. IBMO, București, 2012, p. 416.

[412] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Passover_sacrifice.

El va fi, în mijlocul nostru, Cel care suferă toate pentru noi, pentru ca să învățăm și noi să suferim toate pentru mântuirea noastră. Pentru că pe drumul mântuirii noastre nu suntem singuri, ci împreună cu Dumnezeul slavei, cu Dumnezeul nostru treimic.

Toată săptămâna vom spovedi și împărtăși, ne vom ruga, vom posti, ne vom nevoie, ne vom îndurera și vom lăcrima împreună cu Domnul. Pentru că împreună cu El vom retrăi Sfintele Sale Patimi, dar și coborârea Sa la Iad și Învierea Sa cea de a treia zi. Căci El, prin moartea și învierea Lui, ne-a scos pe noi din Iad și ne-a făcut vii întru El.

Dumnezeu să ne întărească în tot ceea ce facem și să ne împlinească prin slava Lui! Amin!

Predică la Învierea Domnului [2023]

Iubiții mei[413],

Hristos a înviat!

Domnul nostru Iisus Hristos a înviat din morți, din mijlocul tuturor celor morți. Din mijlocul celor morți care erau în Iad. Pentru că, murind cu trupul pe Cruce, sufletul Său a coborât în Iad, „în temnița [ἐν φυλακῇ]” [I Petr. 3, 19, BYZ] Iadului. Și a coborât în Iad, pentru că acolo erau toți Sfinții Lui, toți Sfinții Vechiului Testament. Și a coborât în Iad, pentru ca să îi scoată pe ei din Iad. Iar învierea Lui din morți a fost totodată și eliberarea lor din Iad, pentru că, înviind din morți, a plecat din Iad cu toții Sfinții Lui. Și a plecat cu ei din Iad ca un biruitor, pentru că a deschis Paradisul pentru toți Sfinții Lui.

De aceea, „din moarte către viață [ἐκ θανάτου πρὸς ζωήν]”[414] i-a dus pe Sfinții Lui din Iad. Căci Iadul era moartea lor cea veșnică, pe când viața e Paradisul sau Împărăția Lui cea veșnică. Pe când, pe noi cei credincioși, prin învierea Lui cea de a treia zi, Domnul ne duce „de la pământ către cer [ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν]”[415]. Ne duce de aici, din partea văzută a Bisericii Sale, în partea cea nevăzută a Bisericii Lui, în cea din cer, în Împărăția Sa cea veșnică. Căci o singură Biserică are Dumnezeu, deopotrivă pe pământ și în cer, pentru că

---

[413] Începută la 18. 21, în Lunea Mare, pe 10 aprilie 2023. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 11 km/ h.

[414] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

[415] Ibidem.

noi, cei credincioși, ne înălțăm mereu spre Sfinții și Îngerii Lui, pentru ca să fim pentru veșnicie cu ei. Și ne înălțăm spre cer duhovnicește, prin toată viața noastră de curăție și de sfințenie. Pentru că toată viața și sfințenia Bisericii sunt aripile noastre duhovnicești prin care zburăm către cerul lui Dumnezeu.

Trăim pe pământ, dar zburăm neîncetat către cer. Și aceasta, pentru că în noi locuiește slava lui Dumnezeu, care e lumina veșnică a Împărăției lui Dumnezeu. Și de aceea zburăm, zburăm mereu spre casa noastră cea veșnică, pentru că „avem zidire de la Dumnezeu [οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν], casă nefăcută de mână [οἰκίαν ἀχειροποίητον], veșnică în ceruri [αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς]" [II Cor. 5, 1, BYZ].

Și am primit slava Lui în dar la Botezul nostru și mereu ne umplem de slava Lui în Biserica slavei Sale, pentru ca întru slava Lui să trăim pentru veșnicie. Căci casa noastră cea veșnică, cea zidită de Dumnezeu pentru noi, e zidită dumnezeiește în slava Lui cea veșnică, pentru că e în Împărăția Lui cea veșnică. „Și noapte nu va [mai] fi acolo[, în Împărăția Sa], și nu au nevoie de luminător și de lumina soarelui [Sfinții Lui], că[ci] Domnul Dumnezeu îi va lumina pe ei; și vor împărăți [βασιλεύσουσιν] întru vecii vecilor" [Apoc. 22, 5, BYZ] împreună cu Domnul Dumnezeu și cu toate Sfintele Puteri cerești.

Dar Domnul Dumnezeu [Κύριος ὁ Θεὸς] [Ibidem], Cel care ne luminează și ne va lumina veșnic cu slava Lui cea veșnică, e Dumnezeul nostru treimic. Pentru că Fiul este lumina noastră cea veșnică, Tatăl este lumina noastră cea veșnică și Duhul Sfânt este lumina noastră cea veșnică. Pentru că Dumnezeul nostru Cel întreit în persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, e Lumina cea întreit-strălucitoare a întregii creații. Și El, Dumnezeul nostru, ne face la

Botez din robii demonilor robii Săi duhovnicești, umplându-ne pe noi de slava Lui cea veșnică.

De aceea, când auzim că „acum toate a[u] fost umplut[e] de lumină [νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός], și cerul și pământul și cele de dedesubt [οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια]”[416], înțelegem că lumina Lui cea veșnică, cea care umplea cerul și pământul, a fost văzută și în cele de dedesubt, în Iad, unde El a coborât după Sfinții Lui cu sufletul Său. Iar mormântul Domnului s-a făcut pentru toți „izvorul nestricăciunii [ἀφθαρσίας πηγήν]”[417], pentru că El a înviat cu trupul transfigurat, plin de lumină veșnică, care iradiază în viața tot celui care crede întru El.

Și dacă celor din Iad le-a strălucit lumina Lui cea veșnică, aceeași lumină veșnică ne-a adus-o și nouă, în Biserica Sa, prin toată iconomia Sa cea pentru noi. Pentru că, în toate Slujbele Bisericii, noi primim lumina Lui cea veșnică sau slava Lui cea veșnică pentru a ne curăți, a ne lumina și a ne sfinți continuu. Și pentru aceasta venim și iar venim la Biserică la orice Slujbă și rugăciune a Bisericii: pentru ca să ne umplem de slava Lui și de adevărul Său cel veșnic. Căci acolo unde e adevărul Lui, e și slava Lui, iar unde sunt adevărul și slava lui Dumnezeu, acolo e și El e în noi și în mijlocul nostru.

Un tânăr neștiutor credea că Domnul Cel înviat e „un zombi”[418]. Că e, cu alte cuvinte, o ființă „respingătoare” după învierea Sa din morți. Însă adevărul adevărat e acesta și e cu totul copleșitor: că Domnul Cel înviat e cea mai mare frumusețe duhovnicească a întregii creații. Domnul Cel înviat e Cel mai frumos dintre toți. Pentru că, în umanitatea Lui

---

[416] Ibidem.

[417] Ibidem.

[418] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Zombi.

cea transfigurată, cea plină de lumină veșnică, noi vedem, la modul desăvârșit, ceea ce trebuie să fim și noi înșine: oameni plini de lumină, oameni purtători de lumina Lui cea veșnică.

Căci, înviind din morți, Domnul a fost pârga [ἀπαρχὴ], a fost Cel dintâi înviat din morți, apoi vor învia și „cei ai lui Hristos la venirea Sa [οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ Αὐτοῦ]” [I Cor. 15, 23, BYZ] întru slavă. El a înviat, pentru ca să fie primul dintre toți pe care îi va învia. Pentru că toți oamenii, care s-au zămislit vreodată în pântece, vor învia prin puterea Sa, ca o consecință directă a învierii Sale celei de a treia zi, dar numai cei Sfinți ai Lui vor fi ai lui Hristos și ai Tatălui și ai Duhului Sfânt, ai Dumnezeului nostru treimic. Pentru că numai Sfinții Lui vor învia „întru învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς]”, pentru viața veșnică împreună cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui Îngeri, pe când cei păcătoși vor învia „întru învierea judecății [εἰς ἀνάστασιν κρίσεως]” [In. 5, 29, BYZ], pentru ca judecata Lui, care i-a trimis în Iad, să fie veșnică întru ei...

Hristos a înviat, iubiții mei, pentru ca să prăznuim dumnezeiește biruința Lui asupra morții, a Iadului și a păcatului! Hristos a înviat, pentru ca să ne arate că nu moartea e veșnică, ci viața. Pentru ca să ne arate că Iadul nu e locul nostru veșnic, ci acasa noastră este Împărăția Lui cea veșnică, iar păcatele nu ne duc la viață, ci la moarte veșnică. Pentru că adevărata viață e viața cu Dumnezeu, e viața cea pururea fericită, pe când Iadul e un continuu chin și o continuă moarte.

Hristos a înviat, „[cu] moartea [Sa] pe moarte călcând [θανάτῳ θάνατον πατήσας]”[419], pentru că Iadul nu putea să-L țină pe Dumnezeu în temnița lui. Iar din Iad, „Domnul nu

[419] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

i-a înviat pe toți câți erau acolo, ci numai pe cei care au voit să creadă în El; și sufletele Sfinților din veac, ținute cu sila de Iad, le-a slobozit [de acolo] și le-a dăruit tuturor putința să se urce la ceruri”[420], în Împărăția Sa.

Iar clipa când Domnul a înviat din morți nimeni nu a simțit-o[421], pentru că toate ale Sale sunt mai presus de mintea noastră, de înțelegerea noastră. Dar, pentru ca să le arate că e viu, că e pururea viu, El S-a arătat Maicii Sale și Sfintelor Femei Mironosițe, iar acestea au vestit marea veste Sfinților Săi Apostoli. După care li S-a arătat și lor și i-a încredințat că El e viu, că e pururea viu. După cum ne încredințează și pe noi, pe toți, prin tot ceea ce face în viața noastră, că El e pururea viu și că e mereu cu noi.

„Ca un biruitor [ὡς νικητής][422]” a înviat din morți! Pentru că a înviat din Iad dimpreună cu toți Sfinții Lui, zdrobind puterea Iadului[423]. Și a zdrobit Iadul, pentru că nimeni nu mai ieșise până atunci din Iad. Și El, Stăpânul și Domnul Cel înviat, a ieșit din Iad ca un biruitor al Iadului, pentru ca să îi urce pe Sfinții Lui întru Împărăția Sa, iar nouă, celor care mergem spre Împărăția Sa, să ne spună că adevărata viață creștină e plină de bucuria Învierii Lui cea de a treia zi.

Căci atunci când El le-a spus Sfintelor Femei Mironosițe: „Bucurați-vă [Χαίρετε]!” [Mt. 28, 9, BYZ], ne-a spus tuturor că adevărata bucurie e sfințenia. Pentru că cel care se sfințește cu adevărat pe fiecare zi, acela e umplut de Dumnezeu de multe bucurii dumnezeiești, neștiute de omul păcătos. Și el se bucură în bucurii, dar și în necazuri, în zilele de odihnă, dar și în cele de chin și de ispitire, pentru că

---

[420] Penticostar, Ed. IBMBOR, București, 1999, p. 19.

[421] Idem, p. 20.

[422] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

[423] Ibidem.

întotdeauna Dumnezeu îl mângâie cu bucurii sfinte. Pentru că în fiecare clipă Dumnezeu îl fericește cu fericire veșnică.

De aceea, adevărata viață creștină nu poate fi mimată și nici explicată din exterior, pentru că ea e împreuna-locuire cu Dumnezeu în noi înșine. Și când El ne umple de înțelepciune, de curăție, de luminare, de sfințenie, de multe harisme dumnezeiești, noi le trăim pe toate acestea cu multă bucurie și recunoștință față de El, pentru că le trăim pe toate ca daruri ale Sale în viața noastră. Căci știm că nu pentru nevoința noastră le-am primit, ci pentru bucuria Sa cu care El ne bucură pe noi. Fiindcă El ne vrea întotdeauna bucuroși, fericiți și împliniți în viața cu El, căci așa e adevărata viață a omului, viața cea duhovnicească.

Hristos a înviat, pentru ca noi să înviem continuu.

Hristos a înviat, pentru ca sensul vieții noastre să fie clar tuturor: îndumnezeirea continuă. Și ne îndumnezeim continuu prin slava Lui cea veșnică, cea care ne înduhovnicește în fiecare clipă.

Hristos a înviat, pentru ca nimeni să nu rămână în moarte, în moartea păcatului, ci să învie mereu prin pocăință și mărturisire.

Hristos a înviat, pentru ca să ni Se dăruie mereu ca mâncare și băutură spre viața veșnică în Dumnezeiasca Sa Euharistie.

Hristos a înviat, pentru ca să fie mereu pe cale cu noi, pe calea vieții noastre și să ne ajute în toate cele ale vieții noastre. Căci El, Cel înviat, e mereu cu noi duhovnicește și în noi prin slava Lui, pentru că nimic nu Îi mai stă în cale, atâta timp cât întreaga Sa umanitate e cu totul îndumnezeită. Și El Se unește cu noi duhovnicește, pentru ca și pe noi să ne îndumnezeiască în fiecare clipă. Căci noi primim putere și întărire și sfințire din umanitatea Sa cea plină de

lumină și preafrumoasă, care ne face și pe noi cu totul frumoși și duhovnicești.

Așadar, iubiții mei, prăznuim și ne bucurăm împreună cu Domnul nostru Cel înviat din morți, pentru că El este cu noi pururea! Și noi Îl știm pe El și Îl iubim pe El și ne bucurăm cu El în fiecare clipă a vieții noastre, pentru că El împărățește peste sufletele și trupurile noastre. Și împărățește în noi prin slava Lui cea veșnică, prin care ne-a împăcat sufletul cu trupul nostru și ne-a umplut de multa sfințenie și cunoaștere a slavei Sale. Și toți câți vor să fie ai lui Dumnezeu trebuie să se umple de slava Lui cea dumnezeiască, pentru ca să trăiască dumnezeiește pe pământ.

Praznicul Învierii Domnului a început azi, dar el ține 39 de zile, până pe 24 mai 2023, când avem odovania sau sfârșitul praznicului. Și până atunci noi ne vom saluta pascal, ne vom saluta cu salutul Învierii Domnului, care e o mărturie de credință. Pentru că atunci când spunem că „Hristos a înviat”, noi spunem că El e împreună cu noi și ne călăuzește viața noastră. Și dacă El este cu noi și în noi, atunci trebuie să prăznuim dumnezeiește în toate zilele vieții noastre, pentru că El e în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, și va fi cu noi veșnic. Amin!

Predică la Izvorul cel purtător de Viață [2023]

Hristos a înviat[424]!

Iubiții mei,

Sinaxarul zilei o numește pe Stăpâna noastră, pe Născătoarea de Dumnezeu, Izvorul cel purtător de Viață [Ζωηφόρος Πηγὴ][425], spunându-ne că azi noi prăznuim sfințirea [τὰ ἐγκαίνια] Bisericii sale[426], cea de la izvorul ei cel minunat din Istanbul[427], dar și minunile cele suprafirești [ὑπερφυῶν θαυμάτων] ale sale, săvârșite la acest izvor[428]. Și când Stăpâna lumii e numită purtătoare de Viață, prin Viață ni se indică persoana Mântuitorului Iisus Hristos, Care este Viața lumii. Și ea este un izvor al Vieții, ca una care primește slava lui Dumnezeu de la Fiul ei, de la Însăși Viața lumii, și ne-o dăruie și nouă prin apa milei sale. Căci apa cea sfințită astăzi e purtătoare de viață veșnică, e purtătoare de slava lui Dumnezeu, pe care o simt din destul cei care o beau cu credință. Pentru că se curățesc, se luminează și se sfințesc cei care beau apa aceasta de la Dumnezeu. Însă, cel care nu crede că Dumnezeu Se lasă simțit de către noi prin slava Lui, bea Aghiasma, bea apa sfințită, ca pe o apă oarecare. Pentru că

---

[424] Începută la 6. 55, în Miercurea Luminată, pe 19 aprilie 2023. Cer înnorat, 8 grade, vânt de 2 km/ h.

[425] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p05.html.

[426] Ibidem.

[427] A se vedea: https://doxologia.ro/locuri-sfinte/locul-unde-s-descoperit-izvorul-tamaduirii-constantinopol-turcia-galerie-foto.

[428] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p05.html.

e nevoie de credință, de nădejde și de iubire pentru Dumnezeu, pentru ca să simți sfințenia acestei ape lucrând în tine în mod minunat.

E nevoie de credință, pentru că Cel în care noi credem, revarsă în noi slava Lui, care e viața Sa. E nevoie de nădejde, pentru că Dumnezeu, Cel care ne umple pe noi de slava Lui, ne dă să trăim mereu după voia Sa. Și când noi cerem să se facă voia Lui în noi, atunci trăim prin nădejdea în El, căci știm că El ne va duce pe noi la Sine. Dar e nevoie și de iubire imensă pentru Dumnezeu, pentru că le așteptăm pe toate, cu credință și cu nădejde, de la Cel pe care Îl iubim, pentru că El ne-a iubit mai întâi.

Izvorul cel minunat al Născătoarei de Dumnezeu e o realitate istorică, pentru că îl putem vedea până azi în Biserica din Istanbul. E o realitate locală. Dar el este, în același timp, și o realitate duhovnicească universală. Pentru că oriunde se sfințește apa, Aghiasma cea Mică, harul Preacuratei Stăpâne este cu noi și îl simțim duhovnicește. Pentru că slava lui Dumnezeu, cea care se revarsă prin persoana ei cea cu totul curată, datorită rugăciunilor sale cele neîncetate pentru noi, ne dă să simțim curăția și sfințenia ei în apa cea sfințită. Pentru că atunci când Născătoarea de Dumnezeu se roagă pentru noi, slava lui Dumnezeu ne dă să simțim iubirea ei pentru noi. Și toți Sfinții și Îngerii Lui ne ating pe noi duhovnicește prin slava lui Dumnezeu, căci slava Lui e cea care poartă iubirea și grija lor spre noi, pentru ca noi să le simțim și să ne întărim duhovnicește în mod neîncetat.

Iar dacă la Vecernia Învierii Domnului am primit din cer o lumină sfântă, o lumină plină de slava lui Dumnezeu, care ne-a reconfirmat Învierea Lui cea de a treia zi, acum, în această vinere duhovnicească, am primit din cer apa lui Dumnezeu, apa plină de slava Lui, dar și de iubirea Născătoarei de Dumnezeu pentru noi. Căci ea, ca Maică a Vieții,

se roagă neîncetat pentru noi, fiii ei duhovnicești, ca să fim vii duhovnicește, ca să fim vii pentru veșnicie.

Însă, lumina sfântă de la Ierusalim, coborâtă în Mormântul Domnului, ca și apa cea sfântă de azi, au în ele slava lui Dumnezeu cea nevăzută și tainică, care se vede numai în vedenie, în vedere extatică, dar care e simțită duhovnicește de sufletul și trupul nostru. Căci noi simțim duhovnicește slava Lui cea veșnică, dar, pentru a o vedea extatic, pentru a o vedea duhovnicește, trebuie să ne curățim, să ne luminăm și să ne îndumnezeim în mod continuu. Pentru că atunci când citim o vedenie relatată în Dumnezeiasca Scriptură sau în Dumnezeieștile Vieți ale Sfinților, noi citim despre o vedere mai presus de fire, despre o vedere întru slava lui Dumnezeu cea necreată și veșnică. Pentru că Dumnezeu le dă Sfinților Lui să vadă dumnezeiește, să vadă taine ale Sale, care sunt folositoare pentru ei și pentru întreaga Biserică.

Dar niciodată vedenia nu este văzută cu ochii trupești! Pentru că vedeniile sunt cu totul dumnezeiești și mai presus de fire, pentru că pe ele le lucrează în noi Dumnezeu Însuși prin slava Lui. După cum, nu poți să simți slava lui Dumnezeu lucrând în tine, dacă nu ești un membru viu al Bisericii. Și ca să fii membru al Bisericii, ca să fii mădular viu al ei, trebuie să fii intrat prin Botez, prin Mirungere și prin Euharistie în Biserică, prin Tainele cele Dumnezeiești ale Bisericii, și să trăiești dumnezeiește în Biserica lui Dumnezeu. Pentru că toate simțirile cele de taină și îndumnezeitoare ale slavei lui Dumnezeu le trăiești în Biserică și ca membru real al Bisericii.

De aceea, nu trebuie să mințim conștiința nimănui. Nu trebuie să spunem nimănui minciuna înfiorătoare că poate trăi vedenii dumnezeiești și poate avea simțiri și luminări dumnezeiești în afara Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că toate cele ale mântuirii noastre le trăim numai în Biserică și pe

toate le trăim prin slava lui Dumnezeu cea veșnică. Iar Sfinții lui Dumnezeu sunt Sfinții Bisericii și Sfinții Bisericii nu au de-a face cu ereziile și cu lupta continuă împotriva lui Dumnezeu a eterodocșilor.

Fapt pentru care, noi nu îi amestecăm pe Sfinții noștri cu cei din afara Bisericii, nu amestecăm viețile lor cele sfinte și cărțile lor și cultul lor cu ale celor pseudo-sfinți, pentru că toate ale Bisericii sunt înăuntrul ei. Biserica are credința ei, are viața ei, are modul ei de a trăi continuu și nu are nevoie de „adevărurile" și de „manifestările religioase" ale altora. Dar în măsura în care alții se apropie de adevăr, de adevărul lui Dumnezeu sau au fărâme de adevăr în viața lor, noi recunoaștem adevărul Lui pretutindeni, chiar și în cele mai decăzute erezii și religii păgâne. Pentru că Îl slăvim prin această recunoaștere sfântă pe Cel care e tot Adevărul. Dar asta nu înseamnă că ne înfrățim cu cei care stau în afara Bisericii, dacă ne asumăm părțile lor de adevăr. Pentru că noi iubim tot adevărul Bisericii, tot adevărul lui Dumnezeu, și acesta e cel care ne mântuie.

Într-o „biserică" penticostală, dar și pe Arena Națională, la o „evanghelizare" neoprotestantă de Paști – am văzut filmările pe TikTok – s-a cântat troparul Învierii Domnului așa cum îl cântă Biserica. Asta nu înseamnă că ei au devenit creștini, ci că ei profită de învățătura și cultul Bisericii în propaganda lor religioasă. Însă Biserica lui Dumnezeu nu are nevoie să împrumute slujbe, învățături de credință sau „sfinți" de la alții, pentru că ea le are pe toate acestea. Ci Biserica, în fiecare zi, îi cinstește pe Sfinții lui Dumnezeu, pe fiecare zi slujește cultul Bisericii, pe fiecare zi trăiește în slava lui Dumnezeu și pe toate ale ei le cere de la Dumnezeu.

Iar în înțelegerea cultului, a învățăturii și a vieții Bisericii, noi creștem neîncetat. Nimeni dintre noi nu poate să

spună că le știe pe toate sau că le-a înțeles pe toate cele ale Bisericii lui Dumnezeu, ci fiecare dintre noi suntem ucenicii lui Dumnezeu, suntem studenții Lui, pe care El îi învăță mereu cele ale Sale. Căci pe fiecare zi creștem în înțelegerea lui Dumnezeu, în înțelegerea vieții Sale celei duhovnicești, în înțelegerea istoriei și a vieții Bisericii Sale.

Iar ritmul continuu al vieții Bisericii nu ne plictisește, ci ne ține în priză, ne ține mereu în lucrare sfântă. Pentru că perioadele de post alternează cu cele de bucurie, Slujbele sunt diverse și prea-pline de teologie și de viață duhovnicească, iar noi creștem și cu anii și cu vârsta duhovnicească, umplându-ne tot mai mult de fapte și de virtuți dumnezeiești și de o experiență duhovnicească și teologică copleșitoare.

Așadar, iubiții mei, perioada pascală e perioada bucuriei celei mari, dar a bucuriei de adevăr și de viață sfântă. Pentru că suntem împreună cu Domnul Cel răstignit și înviat, Cel care ne învață pe noi că orice clipă a vieții noastre trebuie să fie o înviere duhovnicească a noastră. Și dacă am urcat duhovnicește spre Moartea și Învierea Lui, acum urcăm duhovnicește spre Înălțarea Lui la cer. Căci Domnul a rămas încă 40 de zile cu Ucenicii Lui, arătându-li-Se duhovnicește din când în când, pentru ca să îi încredințeze în mod deplin că El e viu, că El e pururea viu. Și prin aceasta ne-a arătat tuturor că viața pascală e viața duhovnicească. Căci noi, cei care am murit și am înviat cu Domnul, trebuie să trăim mereu duhovnicește, pentru ca viața noastră să aibă multe vederi, luminări și simțiri dumnezeiești, prin care noi să ne mântuim.

Vă doresc multă pace, bucurie și împlinire în tot ceea ce faceți! Bucurați-vă de toate ale vieții dumneavoastră cu mulțumire și recunoștință! Amin!

Predică la Duminica a 2-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[429],

Biserica lui Dumnezeu este apostolică [ἀποστολικὴν][430]. Pentru că e Biserica pe care Dumnezeu a întemeiat-o prin Sfinții Săi Apostoli în secolul întâi al erei creștine. Și pentru că El a întemeiat-o, ea e Biserica creștină, e Biserica dintru început, e una [μίαν] și e sfântă [ἁγίαν][431] și e pentru toată lumea. De aceea, Crezul Bisericii ne spune că Biserica e catolică [καθολικὴν][432]. Și ceea ce e catolic e pentru toți oamenii, căci καθολικός [catolicos] înseamnă comun, universal, obștesc[433].

Iar dacă Biserica nu e pentru toți, nu e pentru niciunul, pentru că atunci este exclusivistă. Și dacă Biserica nu vine de la Apostoli, atunci nu e din secolul I. Căci dacă Biserica a apărut în secolul al 4-lea sau al 11-lea sau al 16-lea de la nașterea Domnului nostru Iisus Hristos înseamnă că ea nu e a Lui. Pentru că a Lui a fost întemeiată în secolul I prin Sfinții Săi Apostoli și ea dăinuie până azi, pentru că este cea în care noi suntem acum și trăim zi de zi.

---

[429] Începută la 9. 01, în Miercurea Luminată, pe 19 aprilie 2023. Soare, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

[430] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[431] Ibidem.

[432] Ibidem.

[433] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/καθολικός.

Dumnezeul nostru treimic e unul și Biserica Lui e una. Și Biserica Lui e sfântă, pentru că sfințenia Bisericii este slava lui Dumnezeu care sălășluiește în întreaga Sa Biserică și pe care o primim prin Sfintele Taine și Sfintele Slujbe ale Bisericii. Și singura Biserică a lui Dumnezeu e pentru toți oamenii, e catolică, e universală, e atotcuprinzătoare, pentru că toți oamenii trebuie să intre în Biserică prin Botez și să se mântuie, trăind creștinește.

Iar Biserica nu e numai pe pământ, ci și în cer! Dumnezeu, Sfinții și Îngerii Lui sunt în cer, iar noi suntem credincioșii Lui de pe pământ, care zburăm continuu spre cer, spre acasa noastră cea veșnică. Iar în cer și pe pământ, în toată Biserica Sa din cer și de pe pământ, în singura Sa Biserică cerească și pământească în același timp, Dumnezeu e Stăpânul a toate, Care ne umple pe toți de slava Lui cea veșnică.

De aceea, când spunem că Biserica e sfântă, spunem că Dumnezeu e izvorul sfințeniei pentru toți cei credincioși Lui și că, prin slava Lui, noi ne sfințim cu toții. Iar când spunem că Biserica Lui e apostolică, spunem că ea e cea de la început, e cea zidită prin propovăduirea Sfinților Apostoli și care s-a îmbogățit continuu prin toți Sfinții Lui cei din fiecare secol. Pentru că Sfinții Apostoli sunt începutul Bisericii, iar Sfinții din fiecare veac, având rădăcină apostolică, au devenit cele mai frumoase exemple de umanitate. Căci Biserica e cea mai frumoasă realitate a lumii prin Sfinții ei. Sfinții ei, începând cu Sfinții Apostoli, sunt frumusețea negrăită a lumii. Căci, la Sfinți, cuvântul și viața au fost una. Ceea ce au crezut, au și trăit și mărturisit până la capăt. Iar toată lucrarea lor dumnezeiască se vede până azi, în Biserica de pretutindeni, pentru că Biserica a rămas întemeiată în propovăduirea Sfinților ei.

E nevoie însă de citirea cărților Sfinților Părinți pe secole ca să vedeți continuitatea credinței și a vieții Bisericii până azi. Dumnezeiasca Scriptură a Bisericii, păstrată, tradusă și citită cu atenție, se vede peste tot în cărțile lor cele dumnezeiești. Detaliile despre Dumnezeiasca Tradiție și viață a Bisericii sunt la tot pasul. Istoria și mărturia Bisericii sunt impunătoare. Cine se uită cu obstinație la păcatele oamenilor nu mai vede măreția pocăinței și a sfințeniei lor. Dar cine iubește să învețe de la Sfinți are în fiecare secol cărți de teologie unice, care, sintetizate în viața noastră, ne dau să fim și noi unici în mod impunător.

Duminica de azi e dedicată de Biserică Sfinților Apostoli, pentru ca să ne arate cum au trecut ei de la frică și de la ascundere la cea mai mare îndrăzneală duhovnicească. Încredințarea Sfântului Apostol Tomas este încredințarea Sfinților Apostoli și a noastră prin mărturia lor. Căci Sfântul Apostol Tomas a pus mâna în coasta cea de foc [ἐν τῇ πυρίνῃ πλευρᾷ][434] a lui Hristos Cel înviat din morți, adică a atins trupul Său cel îndumnezeit și plin de slavă dumnezeiască acolo unde a fost străpuns cu sulița, și a mărturisit: „Domnul meu și Dumnezeul meu [Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου]!” [In. 20, 28, BYZ]. Pentru că Domnul Cel răstignit și înviat e Dumnezeul nostru. Cel care a murit și a înviat pentru noi e Fiul Cel întrupat al Tatălui, Care dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt e închinat și slăvit de către toți.

Și Sfântul Tomas a avut o experiență dublă a întâlnirii cu Domnul, deopotrivă fizică și duhovnicească. Pentru că el a atins coasta Sa cea dătătoare de viață, dar a simțit că trupul Său este îndumnezeit, că e plin de slava Lui. Și prin aceasta ne-a mărturisit nouă că El este Dumnezeu și om. Și că El, prin Învierea Sa cea de a treia zi, a înviat cu trupul Său trans-

---

[434] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p07.html.

figurat, plin de lumină dumnezeiască și că aceasta, lumina Lui cea veșnică, e lumina pe care o revarsă mereu în toți cei care cred în El.

De aceea, când Sfinții Apostoli s-au umplut de slava lui Dumnezeu la Cincizecime, ei s-au arătat de neînvins în propovăduirea lor. Pentru că ei au ascultat mereu de Dumnezeu și nu de oameni [F. Ap. 4, 19]. S-au lăsat conduși de către Dumnezeu, s-au lăsat luminați de către El la tot pasul și de aceea au biruit în toată propovăduirea lor. Pentru că au mărturisit mereu tot adevărul lui Dumnezeu. Și Sfinții Apostoli, ca cei care aveau toată Preoția lui Dumnezeu, au hirotonit Episcopi, Preoți și Diaconi în Bisericile pe care le întemeiau, învățându-le să rămână în propovăduirea lor, care era cea a Domnului nostru.

Așa stând lucrurile, noi nu putem inventa „biserici", pentru că o avem pe cea de la început, pe cea zidită de Domnul prin mărturia Sfinților Săi Apostoli. Și în ea trebuie să intrăm cu smerenie și în ea trebuie să ne mântuim, pentru că aceasta e Biserica Lui, singura Lui Biserică.

Însă, inventatorii de „biserici", nu iubesc Biserica cea una a lui Dumnezeu, ci se iubesc pe ei înșiși. Își iubesc răstălmăcirile lor. Și nu îi iubesc pe Sfinții Lui Apostoli, pentru că ei au nebunia să creadă că pot fi „apostolii" Lui, în ciuda faptului că nu I-au ucenicit niciodată.

Dar dacă îi iubim pe Apostolii și pe Sfinții Lui din toate secolele, atunci rămânem în Biserica cea una, singura a lui Dumnezeu, în care s-au sfințit și ei dimpreună cu El. Rămânem în Biserică și ne smerim continuu înaintea lui Dumnezeu, pentru ca să ne facem mintea proprie înțelegerii Bisericii Sale. Fiindcă El, Dumnezeul nostru, așa cum i-a înțelepțit și i-a umplut de știință și de putere dumnezeiască pe Sfinții Lui, așa ne umple și pe noi, dacă ne smerim înaintea Lui și dacă Îi slujim Lui cu dragoste.

Nici nu ne putem imagina câte harisme dumnezeiești dăruie El celor care Îl iubesc pe El. Nici nu ne putem imagina câtă curăție, simplitate și sfințenie dăruie El celor care se nevoiesc dumnezeiește. De aceea, nu trebuie decât să ne dăruim Lui întru toate și să așteptăm de la El toate, pentru ca să vedem ce bogăție dumnezeiască revarsă El în sufletele și în trupurile noastre.

Sfinții Apostoli sunt fundamentul credinței și al mântuirii noastre. Biserica României e Biserică apostolică pentru că Apostolul Domnului ne-a creștinat pe noi. Și toți Sfinții români, cei de-a lungul secolelor, s-au sfințit aici, în Biserica lui Dumnezeu, dându-ne nouă mărturie să le urmăm lor întru toate. Fericiți suntem noi dacă le ascultăm rugăciunea! Fericiți suntem noi dacă le continuăm propovăduirea din veac în veac! Multă pace și împlinire în tot ceea ce faceți! Și mărturisiți tuturor bucuria Învierii Domnului prin modul dumneavoastră de a fi! Amin!

Predică la Duminica a 3-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[435],

Ucenicele [Μαθήτριαι] Domnului au amestecat mirurile [τὰ μύρα] cu lacrimile [τοῖς δάκρυσι][436] lor cele pline de durere, când au venit la Mormântul Domnului ca să ungă trupul Său. Dar când L-au văzut pe El înviat, când El li S-a arătat lor cu umanitatea Sa transfigurată și plină de slavă dumnezeiască, atunci s-au umplut de lacrimi de bucurie și de multă veselie dumnezeiască, pentru că s-au umplut de slava Lui. Căci slava Lui cea dumnezeiască această minune preafrumoasă face în noi înșine: schimbă durerea noastră profundă într-un izvor continuu de bucurie dumnezeiască. Și îți uiți durerea, îți uiți boala, îți uiți neputința, pentru că ești plin de bucuria lui Dumnezeu.

Purtătoarele de miruri, Miroforele [Μυροφόροι] sau Mironosițele, așa cum le cunoaștem noi, sunt Ucenicele [Μαθήτριαι] Domnului[437]. Sunt cele care au învățat de la Domnul voia Sa, dimpreună cu Sfinții Săi Apostoli. Și ele au venit dimineața devreme[438], în răcoarea zorilor, la Mormântul Domnului. Și au venit la mormânt, pentru că Îl iubeau

---

[435] Începută la 7. 20, în zi de miercuri, pe 26 aprilie 2023. Soare, 7 grade, vânt de 8 km/ h.

[436] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p14.html.

[437] Ibidem.

[438] Ibidem.

pe El. Nu au venit doar pentru că acesta era obiceiul, pentru că așa trebuia să facă, ci pentru că Îl iubeau pe El...

De la care și noi am învățat să mergem la mormintele celor ai noștri dimineața devreme, dar tot devreme să venim și la Biserică. Pentru că graba cea bună, graba evlaviei dumnezeiești, arată iubirea noastră pentru Dumnezeu.

Fiindcă cel care iubește, se grăbește spre iubita lui. Și el se îmbracă cu bucurie, se îmbracă cu atenție, se pregătește interior de întâlnirea cu ea, pentru că ea este totul pentru el. Și are bucurie în el, izvor de bucurie, are cuvinte pline de bucurie și de atenție pentru ea, pentru că iubirea știe să vorbească și să îmbrățișeze frumos.

Cu atât mai mult e plin de bucurie și de atenție cel care Îl iubește pe Dumnezeu. Căci cel care Îl iubește pe Dumnezeu e întotdeauna plin de bucurie pentru El. Pentru că are mereu cuvinte pline de dor pentru El, are mereu atenția îndreptată spre El, e absorbit mereu de prezența Lui dumnezeiască în persoana sa, pentru că este cu El mereu.

Și când îi vezi de-a aproape pe oamenii lui Dumnezeu, pe cei care Îl iubesc pe El în mod negrăit, înțelegi diferența enormă, abisală, dintre angajații Bisericii, cei distanți față de Domnul, dar atenți la salariul lor, și cei care Îi slujesc lui Dumnezeu cu adevărat. Pentru că slujitorii Lui Îi slujesc Domnului în adâncul lor. Ei nu au o iubire declarativă și nu muncesc pentru Dumnezeu doar când au reverenda pe ei, ci muncesc tot timpul. De aceea, slujirea lor, munca lor, e plină de bucurie dumnezeiască, pentru că ea este un izvor continuu de har și de împlinire sfântă. Căci acolo unde clocotește iubirea pentru Dumnezeu, unde râvna pentru El te mistuie continuu, se văd marile rezultate dumnezeiești ale mântuirii oamenilor. După cum, acolo unde se lucrează la normă, unde se lucrează de ochii lumii, avem rezultate pipernicite, după mentalitatea seculară, care nu tind niciodată

spre cer. Și nu tind niciodată spre cer, pentru că numai iubirea reală pentru Dumnezeu ajunge în cer, ajunge la El Însuși. Numai iubirea pentru Dumnezeu ne umple de slava lui Dumnezeu, pentru că El coboară în noi și locuiește în noi mereu.

Când toți își vedeau de ale lor, doar acestea, Sfintele Ucenice ale Domnului, erau spre El...Dimineața devreme, în zori, veneau spre Domnul, ca să ne învețe adevărata matinalitate: cea duhovnicească, cea pusă în slujirea Domnului ...Și veneau, pentru că erau pline de iubirea Lui. Iubirea pentru El le făcea să vină. Cum tot iubirea pentru El ne trezește dimineața devreme, dacă vrem să facem lucruri durabile, lucruri pentru El, lucruri pentru mântuirea tuturor.

Pentru că El îi știe pe toți ai Lui! Pentru că în toți ai Lui, El revarsă slava Sa. De aceea oamenii duhovnicești nu doresc să iasă în față, să fie remarcați, să fie crezuți neapărat de către toți, pentru că lor le e de ajuns că sunt cu Dumnezeu și Dumnezeu este cu ei. Ce să dorească mai mult de atât? Cine le-ar putea da lor mai mult decât le dă Dumnezeu? Iar cine crede în oamenii duhovnicești, nu îi ridică pe aceștia, ci primește de la ei pe cele sfinte. Pentru că nu noi îi ajutăm pe ei, ci ei ne ajută pe noi dumnezeiește. Și ne ajută dumnezeiește prin aceea că aprind în noi slava Lui, adevărata noastră viață, viața noastră cea veșnică, și ne întăresc pe noi pe calea lui Dumnezeu.

Pentru că, dacă avem nevoie de Profesori pentru științele și meseriile pe care dorim să le învățăm, pe calea mântuirii ajungem doar prin Părinții duhovnicești ai Bisericii. Căci avem nevoie de călăuze duhovnicești, de îndrumători teologici, de prieteni cu conștiință dumnezeiască, de oameni care să ne iubească enorm și să ne explice îndelung voia lui Dumnezeu, teologia Lui, dar și modul evanghelic de viețuire a Bisericii. Pentru că trebuie să știi știința despă-

timirii, a luminării și a îndumnezeirii din propria ta viață, pentru ca să o predai și altora spre mântuirea lor. Trebuie să cunoști drumul interior al mântuirii și al sfințirii omului pentru ca să îl predai și altora dumnezeiește. Și, cunoscându-l, poți da răspunsuri imediate, prompte, la probleme personale complicate, pentru că tu însuți ești o sinteză vie, inimaginabilă, a teologiei și a vieții Bisericii.

Ucenicele Domnului, primind de la Înger și de la Însuși Domnul revelarea faptului că El a înviat din morți, că El este viu, „semne dătătoare de bucurie au vestit Apostolilor [χαροποιὰ σύμβολα τοῖς Ἀποστόλοις ἐκήρυττον]"[439] Săi. Și semnele bucuriei erau detaliile pe care le văzuseră și le auziseră de la Îngerul Domnului și de la Însuși Domnul Cel înviat. După cum noi, cei care trăim împreună cu Domnul, suntem martorii faptului că El este viu, pentru că El e în noi pururea. Și noi putem să vestim tuturor această certitudine dumnezeiască, această temelie a mântuirii tuturor: că El e viu și e pururea cu noi, pentru că împărățește mereu în sufletul și în trupul nostru.

De aceea, pe lângă martorii primi ai Învierii Sale, Ucenicele și Ucenicii Domnului, pe lângă martorii din fiecare secol ai Domnului, noi, cei de azi, fiii lui Dumnezeu, suntem martorii Lui. Suntem martorii Lui că El este viu și că noi suntem vii prin El și că trăim cu El în fiecare clipă. Și calitatea noastră de martori autentici ai Săi e dată de prezența slavei Lui în noi înșine. Pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, Dumnezeul nostru treimic, ne-a dat nouă în apa Botezului nostru slava Lui, când ne-a înfiat pe noi dumnezeiește, când ne-a făcut fiii Săi, iar slava Lui e mereu în noi și prin ea noi suntem vii duhovnicește. Și tot ceea ce facem, facem împreună cu Dumnezeu, Cel care ne întărește, ne

[439] Ibidem.

curățește, ne luminează și ne sfințește continuu în Biserica Sa, prin toate cele ale Sale, pentru ca să fim Sfinți și Dumnezeiești.

Cum a înviat Domnul? „A înviat precum a zis [ἀνέστη καθὼς εἶπεν], [a înviat] ca Atotputernicul [ὡς Παντοδύναμος]"[440]. Ca Dumnezeul Cel atotputernic, biruind Iadul. Pentru că El este singur fără de moarte [τὸν μόνον ἀθάνατον] și dătător de viață [ζωοδότα][441]. Și nu putea să stea în Iad, Cel care dăruie viață tuturor.

De aceea, pe Cruce a desființat blestemul lemnului [τὴν τοῦ ξύλου κατάραν] și a făcut din Crucea Lui putere prea mare și binecuvântare dumnezeiască pentru toți. Îngropându-Se și coborând în Iad a omorât tăria morții [τοῦ θανάτου τὸ κράτος], pentru că s-a făcut începătorul învierii tuturor. Iar prin Învierea Lui cea de a treia zi a luminat neamul omenesc[442], pentru că ne-a dat tuturor posibilitatea să fim fotofori, adică purtători de lumină.

Numai că noi purtăm lumina Lui nu pe palmele noastre, nu în candele, ci în întreaga noastră persoană! Lumânarea pascală e lumânarea Botezului nostru. Ea este simbolul luminii dumnezeiești pe care o avem în noi de la Botezul nostru. Și, de Învierea Domnului, noi purtăm lumânări, făclii și candele aprinse în mâinile noastre pentru ca să mărturisim slava Lui care e în noi și care e bucuria noastră cea veșnică. Și așa cum multele lumini aprinse fac din noapte o zi, tot la fel, în mijlocul întunericului acestei lumi, noi suntem luminile duhovnicești ale lui Dumnezeu, care ardem necontenit întru slujirea Lui. Și a arde neîncetat înseamnă a iubi pe Dumnezeu și pe oameni. Pentru că focul dumne-

---

[440] Ibidem.

[441] Ibidem.

[442] Ibidem.

zeiesc, focul Cincizecimii, slava lui Dumnezeu cea veșnică e lumina Lui din noi înșine, coborâtă de Dumnezeu în noi la Botezul nostru, e lumina dumnezeiască care a țâșnit din Hristos Cel răstignit și înviat. Pentru că aceeași slavă, prin care noi am murit și am înviat duhovnicește pentru ca să fim fiii lui Dumnezeu, aceeași a țâșnit din umanitatea transfigurată a Domnului în ziua învierii Sale și a luminat și luminează neîncetat întreaga lume.

Și El ne luminează neîncetat, pentru că ne scoate mereu „din întunericuri și [din] umbra morții [ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου]”[443]. De ce Sfântul Patriarh Anatolios [Ανατόλιος], Imnograful, folosește un Ac. pl. [σκότους], întunericuri, și nu vorbește doar despre întuneric? Pentru că orice înșelare demonică e întuneric! Și trebuie să ne curățim de multe întunericuri, pentru ca să vedem în mod luminat adevărul lui Dumnezeu. Și când scăpăm, prin luminarea lui Dumnezeu, de o înșelare demonică, adică de o idee sau de o faptă pe care o credeam „bună”, dar ea este rea, atunci vedem răutatea întunericului ei. Vedem cât rău ne-a adus nouă înșine.

Iar umbra morții e păcatul, pentru că prin păcat ne umbrim cu moartea. Pentru că păcatul ne-a adus moartea și întunericul ei în noi înșine. Și aceste mari rele, păcatul și înșelarea adusă de el în noi, sunt marea luptă zilnică a noastră. Pentru că noi ne nevoim zilnic să ne curățim de păcate și de înșelările demonice de tot felul și să ne umplem de teologia și de viața lui Dumnezeu. Ca slava Lui să fie mereu în noi și să fie lumina noastră cea veșnică.

Mult spor în tot lucrul cel bun! Și să aveți multă încredere în voia lui Dumnezeu cu noi! Pentru că El dorește să ne mântuie pe fiecare dintre noi. Amin!

---

[443] Ibidem.

Predica la 18 ani de la adormirea Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu (4 mai 2023)

Hristos a înviat!

Iubiții mei[444],

în Vinerea Luminată mă simțeam împovărat sufletește, acoperit de gânduri și sentimente, și m-am dus la mormântul său ca să-i aprind candela și să mă rog. Și m-am rugat îndelung, simțind cum el îmi ia povara mea, cum mă despovărează de toate. M-am dus înnorat și am plecat senin! Pentru că așa se petreceau lucrurile și când vorbeam cu el, când îi uceniceam lui: veneam la Sfântul Ilie cu starea mea și plecam de la el plin de starea lui duhovnicească. Plecam umplut de slava lui Dumnezeu și de luminările și de vederile sale cele dumnezeiești, pe care el mi le explica de la suflet la suflet. Și toate întâlnirile cu el mă umpleau de entuziasm dumnezeiesc, de râvna sfântă de a-I sluji lui Dumnezeu, pentru că, prin sfintele sale rugăciuni și prin sfătuirile sale cele bune, cele dumnezeiești, eram întărit în tot ceea ce făceam.

Plecam de la el fără gânduri, fără apăsări, cu o libertate duhovnicească totală. Pentru că simțeam că pot să scriu, să citesc, să mă nevoiesc cu mult spor, cu multă împlinire, atâta timp cât el era izvorul de viață și de rugăciune care mă susținea. Apoi, mergând la Domnul, în Împărăția Sa, relația cu el s-a universalizat. Nu mai trebuia să mă duc într-un loc

---

[444] Începută la 7. 03, în zi de vineri, pe 28 aprilie 2023. Cer înnorat, 7 grade, vânt de 6 km/ h.

anume, pentru ca să fiu cu el. Pentru că oriunde sunt mă pot întâlni acum cu el și mă pot ruga lui și oriunde merg îl simt cu mine și e cu mine la propriu. Dar când mă apropii de Sfintele sale Moaște, de mormântul său, îl simt acolo în mod personalizat, îl simt cu putere, pentru că acum acolo e acasa lui și întâlnirea mea cu el, cel istoric.

De aceea, acum sunt martorul vieții sale de aici, dar și al vieții sale veșnice. Martorul confesiunilor sale dumnezeiești, cele față către față, dar și martorul sprijinirii mele continue din slava lui dumnezeiască, de unde mă călăuzește pe fiecare zi. Sunt martorul vedeniilor și al minunilor sale pe care le-am editat, dar și al celor pe care le trăiesc mereu cu el. Sunt cel care dau mărturie despre el din interior, din relația vie și continuă cu el, pentru că iubirea nu moare niciodată.

Și mărturia mea este despre reala ucenicie față de Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că ei ne vorbesc nouă și aici, pe pământ, dar și din slava lui Dumnezeu, din Împărăția Sa. Și ceea ce am început aici, pe pământ, continuăm prin relația și mai vie cu ei, atunci când sunt în slava lui Dumnezeu în mod deplin.

De aceea, ucenicia duhovnicească nu este temporară, ci veșnică. Mereu suntem și vom fi în unire duhovnicească cu Sfinții noștri Părinți, pentru că am învățat și învățăm mereu de la ei. Dar suntem în unire duhovnicească cu ei, pentru că ne-am deschis și ne deschidem mereu sufletul în mod total față de ei.

Cheia reală a uceniciei e sinceritatea totală în relația cu Părintele tău duhovnicesc. Pentru că te muți cu totul în inima lui pe măsură ce îi mărturisești continuu toate cele ale tale. Și pe cât de repede te muți în mod real în inima lui, pe atât de mult devii tu însuți. Căci primești de la el rugăciunea sa luminătoare, iubirea sa fără de margini, libertatea sa plină

de îndrăzneală dumnezeiască, virtuțile și harismele sale cele dumnezeiești, profunda lui teologie mistică și diversa sa experiență duhovnicească. Tu îi dai sinceritatea și iubirea ta, iar el îți dăruie toate cele ale vieții dumnezeiești. Tu te dărui pe tine însuți, pe când el îți dăruie Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că te face, în mod real, un trăitor în Împărăția lui Dumnezeu, ca unul ce te naște, încă de acum, prin slava lui Dumnezeu, pentru continua ta îndumnezeire.

În Sâmbăta Mare mi-am lăsat enoriașii pe seama colegului meu, pentru ca să mă duc să o spovedesc și să o împărtășesc pe mama mea. Am spovedit-o și am împărtășit-o, apoi am fost la mormintele noastre din Cimitir, m-am rugat îndelung cu Doamna Preoteasă acolo, am vorbit și cu cei trei Preoți de la Scrioaștea și mi-au arătat rezultatele lor bune în materie de înfrumusețare a Bisericii și a curții Bisericii, dar când m-am întors acasă am avut parte de o surpriză neagră: revelarea inimii mamei mele. A sentimentelor sale reale față de mine, deși, după marea împăcare de acum câțiva ani, credeam că s-au schimbat puțin mai mult și spre bine...Dar nu s-au schimbat! Ci a dorit să o las „în pace”, să își facă singură Parastasul tatălui meu de un an și să nu o mai „deranjez”. Pentru că o deranjez cu sfaturile mele bune, cu verticalitatea mea, cu observațiile mele punctuale, iar ea nu are nevoie de așa ceva.

Și nu o mai deranjez pe mama, cea fără sentimente de mamă! Acum e pe cont propriu! Face ceea ce vrea, pentru că e văduvă, în putere și cu gustul libertății. După cum nu mai deranjez pe nimeni dintre rude și cunoscuți. Pentru că oamenii care te iubesc cu adevărat și care te înțeleg în mod profund, aceia vin mereu spre tine și te umplu de pacea și de măreția lor interioară. Nu trebuie să le scrii sau să le telefonezi din trei în trei zile, pentru ca să își aducă aminte de tine, ci ei nu pot trăi fără tine. Mai ales că eu sunt mereu

online, mereu în fața tuturor și nu mă ascund într-o peșteră sau într-un pustiu. Pot fi găsit oricând pe paginile mele online, pentru că sunt persoană publică, și de aceea au unde să mă găsească, dar și unde să afle ce mai gândesc, ce mai scriu, ce mai simt...

O parte din povara mea era durerea pricinuită de mama mea. Și cu ea m-am dus la Sfântul Ilie, la mormântul său, în Vinerea Luminată, și a pierit ca un fulg în vânt. Căci cine are sentimente reale, are și conștiință față de viața și de sănătatea ta. Sfântul Ilie nu mi-a pricinuit niciodată vreo tulburare în cei 10 ani de ucenicie, dar m-a umplut continuu de multe bucurii dumnezeiești și de daruri sfinte. Mamaia Floarea Picioruș, adevărata mea mamă, cea care m-a crescut și m-a educat, m-ar fi sunat la orice oră din zi și din noapte, iar, dacă aș fi avut nevoie de ceva, ar fi umplut gențile cu mâncare și cu daruri și venea la mine. Pentru că ea nu putea să sufere faptul că eu aș fi trist, că eu nu aș avea ceva anume, că eu sunt în lipsă. Fiindcă ea dădea tot ceea ce avea pentru mine.

În relația de iubire și de sinceritate cu bunica mea Floarea – care mi-a devenit mai apoi ucenică și fiică duhovnicească, spovedind-o și împărtășind-o până la sfârșit – eu am trăit iubirea și sinceritatea totală pe care am avut-o cu Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu duhovnicesc. La fel acum, în relația de iubire și de sinceritate totală cu Doamna mea Preoteasă – care e și fiica mea duhovnicească – eu trăiesc libertatea sfântă și împlinirea dumnezeiască pe care le-am trăit cu Sfântul Ilie în anii uceniciei mele.

Pentru că atunci când dai totul, primești totul și ești împlinit în mod deplin. Fiindcă Dumnezeu umple cu multă slavă dumnezeiască iubirea dintre Părinte și ucenic, pentru că aceasta e iubirea Lui față de noi. Dar când trădezi pe

Învățătorul tău, așa cum a făcut Iudas vânzătorul, nu îl trădezi pe el, ci te omori pe tine însuți. Pentru că îți omori sufletul, îți omori mântuirea, îți omori împlinirea ta veșnică.

Nici anul acesta nu am reușit să scriu Slujba și nici Viața Sfântului Ilie, Părintele meu. Am fost absorbit cu totul de traducerea Dumnezeieștii Scripturi și de alte proiecte editoriale. Dar ele sunt în mine! Cărțile se dospesc, cresc mereu în autorul lor. E nevoie doar de momentul și de starea scrierii. Iar cărțile despre el sunt ca Sfintele sale Moaște: ne desparte de ele doar o piatră de ciment, piatra mormântului. Cei care nu vor să citească și să studieze cărțile Sfântului Ilie, pe care le-am publicat[445], se împotrivesc sporirii lor duhovnicești, edificării lor. Cei care nu cred mărturia mea, nu cred nici mărturia altora despre Sfinții lui Dumnezeu pe care i-au cunoscut.

Însă mărturiile despre Sfinții lui Dumnezeu sunt teologia vie și continuă a Bisericii. Eu mă umplu continuu citind noi și noi Vieți de Sfinți, pentru că învăț continuu de la fiecare. Fiecare Sfânt are particularitatea sa în materie de teologie și de experiență, iar eu iubesc unicitatea fiecăruia în parte. Pentru că văd cum a primit și cum a înțeles fiecare teologia lui Dumnezeu.

Mulți dintre teologii de azi compilează texte sau le sintetizează și astfel își fac cărțile. Dar adevărații Teologi ai Bisericii, mai întâi se curățesc, se luminează și se sfințesc continuu, primind prin simțiri, luminări și vederi dumnezeiești teologia lui Dumnezeu și de la acelea încep să își scrie cărțile. Pentru că fundamentul lor e propria lor experiență sfântă, la care adaugă experiența tuturor Sfinților Lui.

---

[445] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

Și de la Sfântul Ilie am învățat fundamentul teologiei dumnezeiești: experiența mistică personală. Cea prin care te îndumnezeiești în mod continuu. Când Îl vezi pe Dumnezeu în vederile tale extatice, când îi vezi pe Îngerii Lui, când îi vezi pe Sfinții Lui, când vezi Împărăția Sa, dar îi vezi și pe demoni și cunoști răutatea lor cea de multe feluri, atunci ai fundament neclintit pentru scrierile tale teologice.

El a văzut și a mărturisit! El a văzut cele veșnice și ni le-a mărturisit și nouă, nevrednicilor!

De aceea, pomenirea sa cea de peste an e plină de bucurie dumnezeiască, e plină de lumina Celui înviat din morți a treia zi, a Domnului și Dumnezeului nostru. Pomenirea sa e pomenire pascală, pentru că e plină de înviere duhovnicească. Mă simt viu, mereu viu, pentru că sunt mereu înviat duhovnicește prin sfintele sale rugăciuni. Iar dacă pe 2 mai i-am făcut pomenirea tatălui meu cea de un an, dimpreună cu Doamna Preoteasă, astăzi, pe 4 mai, e ziua de pomenire a Sfântului nostru Părinte duhovnicesc, care ne-a învățat reala paternitate duhovnicească. Pentru că am trăit și trăim dimpreună cu el continua umplere de atenția și de sfătuirea sa mistică.

Și ceea ce el ne-a învățat și ne învață, dorim să-i învățăm și noi, la rândul nostru, pe alți oameni ai lui Dumnezeu. Pentru că îmi aștept mereu ucenicii și fiii mei duhovnicești, care să moștenească toate cele ale noastre, pe care Preacurata Stăpână ni-i va trimite, așa cum pe mine m-a trimis la Părintele meu, pentru ca să mă umplu de harismele sale cele dumnezeiești.

Multă pace și binecuvântare tuturor! Dumnezeu să ne întărească pe toți în tot lucrul cel bun și mântuitor! Amin!

Predică la Duminica a 4-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[446],

Sfântul Fotios cel Mare, Patriarhul Constantinopolului, spunea că mărgăritarele [μαργαρίτας] Domnului sunt cuvintele Sale cele sfinte. Pentru că ele sunt cele mai de preț pentru mântuirea noastră, căci din ele învățăm cum să ne mântuim. Pe când câinii [κῦνες] sunt ereticii și oamenii necredincioși, care latră mereu la Biserică, iar porcii [χοῖροι] [Mt. 7, 6, BYZ] sunt oamenii care se rostogolesc mereu în mocirla patimilor lor[447], fără dorința sfântă de a se pocăi. Dar dacă vrei să fii al lui Dumnezeu, trebuie să te îmbraci în lumina Sa ca într-o haină, în veșmântul slavei Sale celei

---

[446] Începută la 10. 21, în zi de marți, pe 2 mai 2023. Soare, 20 de grade, vânt de 10 km/ h.

[447] *Cf.* ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ, Ιερομόναχος Αγιορείτης, *Προετοιμασία για την Θεία Κοινωνία. Με Οδηγό τους Πατέρες της Εκκλησίας*, Ἔκδοσις. Συνοδία Σπυρίδωνος Ἱερομονάχου Ἱερὰ Καλὺβη «Ἅγ. Σπυρίδων Α`» Νέα Σκήτη Ἁγ. Ὄρους, 2015, p. 115, apud Dr. Monah Miron [Laurențiu Mihai] Pătru, *Prosopografia și opera Sfântului Fotie, Patriarhul Constantinopolului. Canoanele Sinoadelor fotiene. Monahismul și schisma ignatiană*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2020, p. 129.

A se vedea întreaga carte:

https://lavrentie-sovre.eu/Prosopografia-si-opera-sf-fotie-24-FINAL.pdf.

dumnezeiești, împlinind mereu cuvintele Sale. Pentru că cuvintele Sale sunt comoara noastră cea veșnică.

Și Domnul îi compară pe oamenii păcătoși cu câinii și cu porcii, nu pentru că oamenii sunt animale, ci pentru a arăta în mod ilustrativ, prin comportamentul lor, răul păcatului. Pentru că ereticul se comportă la fel ca un câine rău, care latră mereu și stă să te muște. El latră împotriva Bisericii, împotriva celor credincioși, fiindcă e în luptă cu adevărul lui Dumnezeu. Iar când îți plac păcatele tale, când le faci ca pe ceva „obișnuit”, ca pe ceva care „te caracterizează”, ești ca porcul în cocina lui, care se simte bine stând în murdăria sa.

Numai că Domnul nu i-a „felicitat”, prin aceste comparații, nici pe eretici și nici pe păcătoșii notorii, ci i-a chemat și ne cheamă pe toți la pocăință, la îndreptarea vieții noastre. Pentru că El nu dorește să fim răi ca câinii și nici nesimțiți ca porcii, ci dorește să fim ca El, adică desăvârșiți [τέλειοι][Mt. 5, 48, BYZ] întru toate. Dorește să fim desăvârșiți în tot lucrul cel bun, adică plini de toate virtuțile cele dumnezeiești. Și nu putem fi desăvârșiți decât aici, în Biserica lui Dumnezeu, unde primim slava Lui în noi înșine de la Botez și credința mântuirii noastre.

Și am început astfel predica de azi, pentru că Domnul ne vorbește în ea tocmai despre indiferența și nesimțirea noastră. Pentru că ne vorbește despre un om care a bolit 38 de ani în mijlocul tuturor [In. 5, 5-6, BYZ], fără ca cineva să îl ajute. Și la acesta, la omul bolnav de 38 de ani, la cel cu boală nevindecabilă, a venit Domnul și l-a întrebat: „Voiești să te faci sănătos [Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι]?” [In. 5, 6. BYZ]. De unde înțelegem că Dumnezeu nu dorește ca să fim bolnavi, ci să fim mereu sănătoși. Atât trupește, cât și sufletește. Și, mai ales, El nu dorește ca să fim indiferenți la boala nimănui, la situația de viață a nimănui. Căci indiferența,

bădărănia, ipocrizia, răutatea fac parte din boală, din boala noastră, și nu din desăvârșirea noastră.

A fi desăvârșit înseamnă a fi Sfânt. Numai că sfințenia e fără sfârșit. Creștem mereu în rugăciune, în curăție, în luminare dumnezeiască, în sfințenie. Sfințenia nu spune niciodată: „E de ajuns cât am făcut! Știu foarte multe, am tot ce îmi trebuie", ci, dimpotrivă, ea e o trudă și o împlinire continuă.

Tocmai de aceea, când Dumnezeu ne cere să fim oameni desăvârșiți, să fim oameni atenți și buni și curați, ne cere să fim la nesfârșit astfel și nu doar în anumite momente. Fapt pentru care, nevoința mântuirii noastre e continuă și nu doar de două clipe. Pentru că și azi și mâine și în fiecare zi, noi trebuie să fim desăvârșiți, așa cum Dumnezeu e desăvârșit [Mt. 5, 48].

...Și omul bolnav, nevăzut de nimeni, Îi vorbește lui Dumnezeu despre indiferența celorlalți și despre singurătatea lui [In. 5, 7]. Despre singurătatea lui, pe care o considera totală. Pentru că Îi spusese: „Doamne [Κύριε], om nu am [ἄνθρωπον οὐκ ἔχω]" [In. 5, 7, BYZ] ca să mă ajute! Și simțim cu toții, de multe ori, cum arată singurătatea imensă, atunci când nu are cine să ne ajute în mod real, imediat. Simți singurătatea mai ales când păcatul ți-a răcit inima și te-a făcut slab și te-a însingurat. Când simți că Dumnezeu stă departe de tine, pentru că tu stai departe de El. Și pentru că stai departe de El, de aceea n-ai curaj, n-ai îndrăzneală față de El, căci știi că ești păcătos.

Și cu toate că omul n-a știut să-I dea răspunsul corect în cuvinte, cu toate că n-a spus în mod explicit acest lucru, el l-a dat prin toată realitatea lui interioară. Căci cine nu ar vrea să fie sănătos după o viață de boală? Cine ar mai dori să stea o clipă în boală, dacă ar ști că Dumnezeu îl va vindeca imediat?

Și Dumnezeu, cunoscând răspunsul întregii lui ființe, că el dorea vindecarea, de aceea i-a spus lui: „Scoală-te [Ἔγειραι], ia-ți patul tău [ἆρον τὸν κράββατόν σου] și umblă [καὶ περιπάτει]!" [In. 5, 8, BYZ]. Pentru că Dumnezeu ne vrea mereu lucrători și nu leneși. Pentru că El vrea să ne ridice mereu din păcatele noastre. Pentru că El dorește să fim plini de dinamismul vieții duhovnicești, de bucuria cea veșnică a vieții cu Dumnezeu.

În locul bolii noastre, pe care noi ne-am agonisit-o, El ne dă bucuria cea nesfârșită, vindecarea cea dumnezeiască, iertarea sfântă a păcatelor noastre celor multe. Noi, care n-avem oameni, Îl avem pe Dumnezeu. Noi, care n-avem relații, care n-avem familii, care n-avem bani, care n-avem putere, Îl avem pe Dumnezeu, pe Cel care e totul pentru noi. Și simțim cum El ne ajută, cum El ne vindecă, cum El ne călăuzește pe fiecare zi, în ciuda faptului că noi suntem neputincioși și singuri. Și aceasta, pentru că Dumnezeu ajută pe tot omul și pe tot animalul și pe toată pasărea și pe tot peștele și întreaga creație în viața lor. Ajutorul nostru, al tuturor, e de la El, pentru că El ne cheamă pe noi să ne mântuim împreună cu El.

Vitesda [Βηθεσδά] [In. 5, 2, BYZ] înseamnă casa milei[448]. Casa milei lui Dumnezeu. Pentru că Vitesda vorbea în mod tainic despre Biserica lui Dumnezeu, cea în care se revarsă necontenit slava lui Dumnezeu. Dar dacă ești câine și te lupți cu Biserica Lui, nu ai parte de mila lui Dumnezeu, de mântuirea ta. Iar dacă, după ce ai primit mila Lui, după ce ai devenit fiu al Bisericii, nu te comporți ca un fiu, ci ca un porc, care stai în mocirla ta, iarăși nu te bucuri de mila lui Dumnezeu. Pentru că El voiește ca noi să fim plini de lumină și nu de întuneric. El vrea să strălucim ca mărgă-

---

[448] *Cf.* Easton's Bible Dictionary, 557, apud BW 10.

ritarele cele de mult preț, ca pietrele scumpe, pentru că suntem plini de slava Lui, de slava Învierii Sale.

Suntem în 4-a duminică a praznicului Învierii Domnului și vorbim despre un om vindecat în zi de sărbătoare, pentru că era sabatul [σάββατον] în ziua aceea [In. 5, 9, BYZ]. De ce îl vindecă Domnul în ziua sabatului, scandalizându-i astfel pe evrei, pe conaționalii Săi? Pentru ca să le spună că vindecarea e adevărata sărbătoare a omului! De sabat ei trebuia să se vindece cu adevărat, să se vindece duhovnicește. Și îl vindecă pe cel nebăgat în seamă de ei, pe cel ignorat sistematic de ei, pentru că sabatul e zi de bucurie, de vindecare și de comuniune, nu de lene și de indiferență față de toți și de toate. Sabatul, adică adevărata odihnă a omului, adevărata lui sabatizare, odihnire interioară, e atunci când el este plin de har și sănătos și vesel și împlinit.

De aceea, „cel ce s-a făcut părtaș de odihna zilei a șaptea a lui Dumnezeu, luată asupra Sa pentru noi, se va împărtăși și de lucrarea Lui cea îndumnezeitoare, întreprinsă de asemenea pentru noi, din ziua a opta, adică de învierea cea tanică”[449]. Cel ce se odihnește în slava lui Dumnezeu, după ce s-a curățit de patimi și s-a umplut de slava Lui prin luminarea Sa cea dumnezeiască, acela învie continuu, în fiecare clipă, și e mereu viu, pentru că se îndumnezeiește continuu. Pentru că ziua a 8-a, ziua veșniciei, e aceea în care Sfinții Lui vor crește la nesfârșit în slava lui Dumnezeu.

Iudeii aveau dreptate că în zi de sabat nu trebuie să mergi cu patul în spate pe stradă [In. 5, 10]. Așa spunea legea lui Dumnezeu! Lege dată pentru om, pentru binele omului, și nu împotriva omului. Pentru ca omul să nu se extenueze

---

[449] *Filocalia românească*, vol. 2, trad. din gr., introd. și note de Preotul Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2008, p. 187.

de atâta muncă, ci să se întărească prin odihnă. Dar iudeii nu avuseseră dreptate nicidecum când ignoraseră boala omului, când îl ignoraseră sistematic, pentru că asta e inuman. Și pentru lipsa lor de umanitate, pentru răutatea și indiferența lor, Domnul tocmai atunci îl vindecă pe cel bolnav și îi poruncește să-și poarte patul [In. 5, 11], pentru că nimeni nu îl purtase spre vindecarea lui.

Dar pentru că oamenii întorseseră legea lui Dumnezeu, cea dată pentru om, pentru mântuirea lui, împotriva omului, nu s-au bucurat de bucuria omului vindecat, ci i-au invidiat bucuria lui. I-au călcat-o în picioare, i-au disprețuit-o, așa cum îi disprețuiseră și boala. De unde vedem că disprețuirea omului era marea lor boală interioară, a acestor oameni răi și invidioși, care nu îl suportau pe cel în neputință, pe cel în boală, pe cel cu handicap.

Marginalizarea altora are de-a face cu noi, cu urâtul din noi, pentru că nu știm să ne bucurăm de oameni. Încercăm să îi minimalizăm pe alții în ideea că ne vom simți „mai bine”. Dar când minimalizezi pe altul nu te simți mai bine, ci mai rău, pentru că te desparți tot mai mult de oameni. Prin fiecare păcat împotriva omului sapi o groapă imensă între tine și el, pentru că se deschide un Iad imens în inima ta. Numai când te apropii în mod real de oameni, când faci bine altuia și îl apropii de tine, atunci tu te vindeci interior.

Și Domnul l-a trimis pe cel vindecat printre oameni pentru ca să se bucure și să îi învețe și pe alții să se bucure. Să ne învețe pe toți să ne bucurăm de binele și de mântuirea oamenilor. L-a trimis ca apostol al bucuriei, al vindecării, al milei lui Dumnezeu față de oameni. Pentru că, prin vindecarea lui, omul acesta a devenit, deodată, viu, pentru că, în boală fiind, ei îl tratau ca pe un mort. Dar când omul vindecat a început să împlinească voia lui Dumnezeu, el a

început să îi streseze pe oameni. Pentru că a început să se comporte altfel decât ei, cei indiferenți.

Cel vindecat a început să meargă la templu [In. 5, 14], a început să Îl slăvească pe Dumnezeu. Și acolo l-a aflat Domnul și l-a avertizat să nu mai păcătuiască [Ibidem]. Pentru că păcatul te îmbolnăvește la loc și ajungi mai bolnav decât atunci când te-a vindecat Dumnezeu. Cu alte cuvinte, dacă te întorci ca porcul la mocirla ta, atunci îți va fi și mai rău. Pentru că vei coborî în Iad pentru veșnicie. Căci „ceva mai rău [χεῖρόν τί]”[In. 5, 14, BYZ] e Iadul cel veșnic.

Iar câinii erau proprii Săi compatrioți! Pentru că „iudeii Îl prigoneau [ἐδίωκον] pe Iisus și căutau să-L omoare pe El [καὶ ἐζήτουν Αὐτὸν ἀποκτεῖναι]” [In. 5, 16, BYZ]. Și căutau să-L omoare, nu pentru că ar fi făcut ceva rău, ci pentru că făcea mult bine oamenilor, vindecându-i și în zi de sabat [Ibidem].

Însă, ce sabat e ăla fără bucurie, fără veselie dumnezeiască? Ce sărbătoare e aia în care nu învii duhovnicește? Pentru că reala bucurie e când ești plin de pace și de sănătate și de bucurie dumnezeiască. Praznicul adevărat e praznicul în care te simți viu, pentru că Dumnezeu te umple pe tine de viața Lui. Dar când interpretezi voia lui Dumnezeu împotriva Lui și a omului pe care El voiește să îl mântuie, atunci nu mai propovăduiești o teologie, ci o tiranie demonică împotriva omului. Pentru că teologia lui Dumnezeu e viața omului, e mântuirea lui, e bucuria lui cea veșnică. Teologia lui Dumnezeu îl ridică pe om din morți, îl face viu, pentru că îl umple de bucuria cea veșnică a lui Dumnezeu.

Ucenicindu-i Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintelui nostru, am trăit din plin această împlinire reală a dumnezeieștii teologii. Pentru că el îmi revela de fiecare dată noi vedenii și înțelegeri dumnezeiești ale lor și ale multor lucruri din Dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții lui

Dumnezeu. Și prin tot ceea ce îmi spunea, el îmi arăta cum Se revelează Dumnezeu Sfinților Lui. Cu ce bucurie, cu ce pace, cu ce seninătate, cu ce bunătate ni Se face cunoscut nouă. Și așa cum ni se face cunoscut în vedenie și în luminarea cea dumnezeiască, așa dorește să o primim mereu în inima noastră: cu toată seninătatea și încredințarea. Fiindcă teologia Lui sau voia Lui cu noi e viața noastră. Și El voiește ca noi să trăim împreună cu El în toată pacea și cuviința dumnezeiască, sorbindu-I cuvintele cu cea mai mare bucurie și încredințare sfântă.

Așadar, iubiții mei, viața cu Dumnezeu nu are nimic de-a face cu indiferența și cu răutatea și cu invidia demonilor! Dacă nu ne pasă de alții, nu ne pasă nici de noi, pentru că mântuirea noastră depinde de mântuirea tuturor. A trăi dumnezeiește înseamnă a trăi în pacea lui Dumnezeu și în pace cu toți. Pentru că El voiește să fim cetățile cele vii ale bucuriei Sale celei dumnezeiești. Amin!

Predică la Duminica a 5-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[450],

duminica trecută, la resfințirea Catedralei din Turnu Măgurele[451], s-a turnat peste Sfânta Masă a Bisericii mult Sfânt Mir. Prin care toți ne-am umplut de bună-mireasmă. Dar, în același timp, Dumnezeu a coborât din belșug slava Lui în Biserică și în noi, încât m-a obosit mulțimea slavei Sale celei sfinte. Pentru că prea-multul lui Dumnezeu ne copleșește, ne obosește în mod deplin, pentru că întrece în mod desăvârșit neputința noastră.

Însă, fără prea-plinul lui Dumnezeu, noi nu ne simțim împliniți. Dacă Dumnezeu nu toarnă din belșug slava Lui în noi, nu avem nicio bucurie reală pe pământ. Căci reala noastră bucurie e cea dumnezeiască, e cea de la Dumnezeu, pentru că e slava Lui, pe care El o revarsă în noi înșine din belșug.

Când ne întâlnim cu un om Sfânt, cu un om al lui Dumnezeu, ne bucură cuvintele sale, binecuvântările sale, luminările sale, minunile săvârșite de el în viața noastră, pentru că ne bucură și ne vindecă slava lui Dumnezeu din el

---

[450] Începută la 9. 40, în zi de miercuri, pe 10 mai 2023. Soare, 12 grade, vânt de 8 km/ h.

[451] Pe 7 mai 2023. Resfințită de către Preasfințitul nostru Părinte, Galaction Stângă, dimpreună cu mulți Slujitori și credincioși.

însuși. El este o vistierie a slavei și a înțelepciunii lui Dumnezeu, este un om bogat în cele dumnezeiești și, prin cuvintele și faptele sale, el ne dăruie mai mult decât se vede, pentru că ne dăruie slava cea veșnică a lui Dumnezeu și înțelepciunea lui Dumnezeu din el însuși, cele care ne mântuie pe noi.

Cuvintele și faptele sale au încărcătură mistică, dumnezeiască. Pentru că ele sunt pline de slava lui Dumnezeu. Și de aceea, a-i privi, a-i asculta, a vorbi, a te împrieteni cu Sfinții lui Dumnezeu înseamnă a te umple mereu de viața cea veșnică, de slava lui Dumnezeu cea negrăită, care este împlinirea și viața ta.

Iar Evanghelia de azi [In. 4, 5-42], a convorbirii dintre Domnul și Sfânta Mare Mucenică Fotini [Φωτεινὴ][452], cu cea luminoasă[453], ne arată să scopul convorbirilor teologice și duhovnicește e acela de a ne umple de adevărul și de lumina lui Dumnezeu.

Pentru că atunci când scriu o carte teologică, eu vreau să transmit cititorilor mei adevărul și slava lui Dumnezeu din mine însumi. Cele pe care le-am dobândit în toată viața mea. Căci o scriu cu nevoință, cu multă oboseală și cu multă răbdare, atenție și înțelepciune sfântă, pentru ca ea să lumineze, să odihnească, să bucure, să îl sfințească pe omul credincios.

La fel, când mă pregătesc pentru a predica sau pentru a conferenția, mă gândesc la binele real al celor din fața mea, pentru că slujesc la mântuirea lor. Pentru că, împreună cu Dumnezeu, eu le mărturisesc pe cele ale Sale, pe care le-am cunoscut din mila Lui față de mine. Căci aici, în Biserica lui

---

[452] Pomenită pe 26 februarie:
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx.

[453] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Φωτεινή.

Dumnezeu, fiecare învață de la Dumnezeu pe cele ale Sale și le dăruie spre folosul tuturor. De la El vin toate și pe ele le facem cunoscute tuturor, lăudându-L pe El pentru toate. Pentru că ne bucurăm în toată cunoașterea Sa cea dumnezeiască pe care o revarsă întru noi.

Sfințirea Bisericii e reală, e coborâre a slavei lui Dumnezeu în ea, la rugăciunea și ungerea și stropirea ei de către Episcop! Și tot la fel de reală e răscumpărarea noastră de către Domnul prin Botez și umplerea noastră de slava Lui prin Mirul Său și unirea noastră ființială cu El prin Dumnezeiasca Sa Euharistie. Căci intrarea noastră în Biserică e dumnezeiască și plină de minuni și nu una oarecare.

Toate Tainele și Slujbele Bisericii ne umplu de adevărul și de slava Lui! De aceea, nu putem fi nepăsători față de nicio Slujire a Bisericii. Căci a disprețui pe una înseamnă a le relativiza pe toate. Pentru că la orice Slujbă pe care o slujesc în Biserica lui Dumnezeu, eu mă umplu de adevărul, de curăția, de pacea, de luminarea și de sfințenia lui Dumnezeu. Și de aceea vă mărturisesc tuturor că toate Slujbele Bisericii sunt pline de adevărul și de lumina lui Dumnezeu, iar prin ele noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim în mod neîncetat. Așa că, la orice Slujbă ați participa, la fiecare vă umpleți de adevărul și de sfințenia lui Dumnezeu.

Pentru că slujesc cel mai adesea Înmormântări, pe lângă Dumnezeiasca Liturghie, bucuria lui Dumnezeu mă umple din destul la orice cântare și rugăciune pe care o cânt și o rostesc. Pentru că în fiecare sunt adevăruri sfinte pentru viața noastră. Și dacă credinciosul lui Dumnezeu le-ar culege pe toate și le-ar pune în inima lui neîncetat, ar fi plin de teologie dumnezeiască. Pentru că la orice Slujbă a Bisericii e multă teologie dăruită tuturor prin cântare și prin rugăciune.

Căci teologia cultului Bisericii e teologia Sfinților lui Dumnezeu care l-au scris. De-a lungul timpului, Slujbele Bisericii au fost scrise și extinse neîncetat de către oamenii lui Dumnezeu. Și fiecare dintre ei și-a concentrat teologia în cântări și în rugăciuni dumnezeiești, fapt pentru care, ceea ce auzim în cult rimează cu ceea ce citim în cărțile lor. Pentru că în cărțile Sfinților lui Dumnezeu găsim aceeași teologie din cultul Bisericii. Dar există nuanțe și nuanțe în cult și în cărțile Dumnezeieștilor Părinți, de aceea cultul și Părinții trebuie studiați împreună. Căci toată arhiva de carte a Bisericii, în mod fundamental, are aceeași gură dumnezeiască, pentru că ni le vestește pe cele ale lui Dumnezeu.

Și când ne întâlnim și vorbim unii cu alții despre teologia lui Dumnezeu și despre viața cu El, vorbim din ceea ce am acumulat și am trăit în toată viața noastră. Pentru că, pe de o parte, am auzit și am citit despre cele ale lui Dumnezeu, iar, pe de altă parte, am început să trăim ceea ce am auzit și am citit. Lecturile noastre au început să fie viața noastră, pentru că am început să le trăim și noi pe cele ale lui Dumnezeu. Și când punem mărturia noastră în cărți, ea este o unire armonioasă dintre acumularea ideatică și experiența directă. Pentru că cele ale Dumnezeieștii Tradiții a Bisericii au devenit ale noastre prin metabolizare continuă, prin asumarea lor în viața noastră.

Însă Evanghelia de azi ne mai spune și aceea că orice întâlnire cu Dumnezeu este unică și irepetabilă. După cum unică și irepetabilă e viața noastră cu Dumnezeu. Domnul a voit să vorbească cu samaritisa [de la forma de N. sg. σαμαρεῖτις] și ea s-a lăsat luminată de Dumnezeu în mod treptat. A vorbit cu o femeie păgână și păcătoasă pentru ca să ne arate tuturor că nu trebuie să excludem pe nimeni de la vestirea adevărului. Căci cu orice păcătos trebuie să vorbim la modul serios, fiindcă adevărul poate încolți, cu harul lui

Dumnezeu, oricând în inima lui. Poți să vorbești acum cu el, când el glumește și blasfemiază, dar adevărul spus de tine rămâne înfipt în el. Și nu poate scăpa de adevărul mărturisit de tine, căci el rămâne în memoria lui. Și Dumnezeu Se folosește de orice amănunt pe care l-am auzit și l-am văzut, pentru ca să ne întoarcă la El.

Știu cât de mult au contat pentru mine puținele cuvinte adevărate pe care le-am auzit și gesturile liturgice pe care le-am văzut. Căci adevărul și slava lui Dumnezeu ne întorc mereu la Dumnezeu. Pentru că noi ne plimbăm, pierdem timpul, uităm, păcătuim din destul, dar adevărul lui Dumnezeu e cel care nu ne lasă în pace niciodată. Fiindcă El ne amintește, prin cuvintele Sale, că neîmplinirea noastră ne aparține în întregime. Și noi nu putem să dăm vina pe El și nici pe alții, pentru că noi suntem triști și neîmpliniți, pentru că știm că păcatele noastre ne umplu de tristețe și de singurătate.

„Apa cea vie [ὕδωρ ζῶν]" [In. 4, 10, BYZ] este slava cea veșnică a lui Dumnezeu. Și când o primim la Botez și creștem mereu în viața cu Dumnezeu, slava Lui se face în noi „izvor de apă izvorând întru viață veșnică [πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον]" [In. 4, 14, BYZ]. Pentru că ea izvorăște mereu în noi din Dumnezeu și, din noi, izvorăște în viața celor care ne ascultă și ne văd și vorbesc cu noi și se bucură în mod sfânt împreună cu noi. Pentru că darul Lui se dăruie prin noi tuturor. Și acesta e și scopul darului lui Dumnezeu în viața noastră: ca el să înmulțească tot binele în noi toți.

Dumnezeul nostru treimic Își revarsă viața Lui cea veșnică în Biserica Sa, pentru ca prin toți Slujitorii Săi să reverse slava Lui în viața întregii lumi. În slujirea și în viața Bisericii, noi ne umplem de viața lui Dumnezeu, pentru că ea e adevărata noastră viață. Și viața Lui, dăruită nouă în

Biserica Sa, ne umple de râvna de a cunoaște și de a iubi tot adevărul Său.

Căci Sfânta Fotini, după ce a aflat despre apa Lui, a vrut să Îl cunoască pe El ca persoană. Și L-a întrebat dacă El e Profet [Προφήτης][In. 4, 19, BYZ]. Însă, după ce i-a vorbit despre voia lui Dumnezeu cu oamenii, adică despre teologia lui Dumnezeu [In. 4, 21-24], El i-a confirmat faptul că este Μεσίας, că este Χριστός [In. 4, 25-26, BYZ]. Pentru că toți oamenii au nevoie să știe adevărul lui Dumnezeu și să se mântuie. Căci adevărul lui Dumnezeu ne umple de slava Lui, iar slava Lui ne luminează continuu spre tot adevărul lui Dumnezeu.

Așa că minciuna nu ne poate lumina, nu ne poate duce la Dumnezeu, pentru că ea e potrivnică lui Dumnezeu. Minciunea ne păstrează în întunericul ei, în înșelarea ei, în moartea ei. Ca să ieși din minciună trebuie să te lepezi de păcatele tale și să înveți voia lui Dumnezeu cu tine. Și pe cât te desparți interior de patimile tale, pe atât te umpli și mai mult de slava lui Dumnezeu și de tot adevărul Său cel mântuitor.

Sfânta Fotini a crezut în Domnul și s-a luminat dumnezeiește. Ea, cea născută în Sihar [Σιχάρ], L-a propovăduit pe El în Africa și la Roma, fiind martirizată de Împăratul Neron pentru că a convertit-o pe fiica Domninei și pe unii dintre robii ei[454]. Și împreună cu Sfânta Fotini au fost martirizate și cele 5 surori ale Sfintei Fotini, Sfintele Mucenice Foto, Fotis, Paraschevi, Chiriachi și Anatoli [Φωτώ, Φῶτις, Παρασκευή, Κυριακὴ καὶ Ἀνατολὴ][455], dar și cei doi copii ai

[454] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx.

[455] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2246/sxsaintinfo.aspx.

ei, Sfinții Mucenici Iosis și Victor [Ἰωσῆς καὶ Βίκτωρ], cărora li s-au tăiat capetele[456]. Pentru că Sfânta Fotini nu a păstrat adevărul și bucuria lui Dumnezeu numai pentru sine, ci le-a mărturisit tuturor.

De aceea, iubiții mei, și Domnul ne cere să ne mărturisim bucuria noastră sfântă tuturor. El ne cere să fim martorii Lui în generația de azi, mărturisitorii bucuriei Sale celei veșnice, care ne odihnește pe noi. Căci, pe măsură ce vestim adevărul Lui, pe atât ne umplem de și mai multă înțelegere și bucurie sfântă. Adevărul, împărtășit tuturor, se înmulțește și nu scade la noi, pentru că toată fapta cea bună se înmulțește în viața noastră.

Vă doresc multă pace, bucurie, curăție și înțelepciune sfântă! Dumnezeu să vă lumineze mereu spre tot lucrul cel bun! Amin!

---

[456] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2247/sxsaintinfo.aspx.

Predică la Duminica a 6-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos a înviat!

Iubiții mei[457],

mulți confundă vederea cu înțelegerea, dar una e să vezi un om și altceva e să îl înțelegi. Pentru că a înțelege un om înseamnă a-l vedea interior, a-l vedea duhovnicește, a-l vedea în lăuntrul său și nu doar semnalmentele lui exterioare. Și mare noastră problemă în familie și în societate e tocmai aceasta: că stăm împreună cu alți oameni, că stăm ani de zile împreună cu alți oameni și nu suntem văzuți, adică înțeleși în adâncul nostru. Că, în ciuda atâtor ani de vorbiri și de vederi reciproce, nu știm mai nimic unii despre alții. Pentru că, dacă am spori tot mai mult în vederea celorlalți, în vederea lor interioară, dacă am spori în înțelegerea lor, asta s-ar vedea din cum ne-am schimba continuu față de ei. Dar cum suntem orbi față de noi, așa suntem orbi și față de ceilalți. Îi vedem, trecem pe lângă ei, și nu înțelegem nimic din oamenii pe care îi vedem, pentru că sufletul nostru e orb, nu vede...

Însă sufletul nostru e vederea reală a celorlalți! Cel care nu vede cu sufletul, nu vede datorită împătimirii sale. S-a umplut de întunericul patimilor și de aceea nu mai vede. Pentru că omul duhovnicesc, omul care se curățește interior în mod continuu, vede cu sufletul mai bine decât cu ochii fizici, pe care noi îi lăudăm ca pe cea mai mare comoară a

[457] Începută la 7. 50, în zi de luni, pe 15 mai 2023. Cer înnorat, 11 grade, vânt de 8 km/ h.

noastră. Și sufletul vede dumnezeiește, dacă e plin de slava lui Dumnezeu. Pentru că așa l-a zidit Dumnezeu pe om: l-a zidit curat și plin de slava Lui cea veșnică. Iar toată teologia pascală a Bisericii e tocmai despre vederea duhovnicească, despre vederea cu sufletul, pentru că cel plin de slava lui Dumnezeu vede cu adevărat.

Când Sfântul Constantinus cel Mare a fost chemat în mod dumnezeiesc de către Domnul, el a văzut în mod extatic Crucea Domnului, în amiaza mare, apoi, în vedenia nopții, L-a văzut pe Domnul, Care l-a învățat să poarte Crucea Lui în războaiele sale[458]. Și pentru că a fost chemat în mod dumnezeiesc, în mod extatic de către Domnul, și troparul său spune: „Τοῦ Σταυροῦ Σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος [Chipul Crucii Tale în cer l-a văzut] καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος [și ca Pavlos chemarea nu de la oameni a luat-o]"[459]. Și a văzut în cer tiposul/chipul Crucii, pentru că l-a văzut în vedenie dumnezeiască. De aceea, el, Constantinus[460], Împăratul creștinilor, a fost chemat ca Sfântul Apostol Pavlos de către Domnul, adică prin vedenie dumnezeiască.

Pentru că atunci când primești credința de la oameni, din propovăduirea lor, ești chemat de Dumnezeu la Sine prin oamenii Săi, prin cei care Îl propovăduiesc pe El. Dar atunci când ești chemat prin vedenie și luminare dumne-

---

[458] *Cf. Predică la Sfinții Împărați Constantinus și Helena [2021]*, în Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, *Praedicationes (vol. 17)*, Teologie pentru azi, București, 2021, p. 439. A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/18/praedicationes-vol-17/.

[459] *Cf.*

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx.

[460] A se vedea:

https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_the_Great.

zeiască de către El, atunci ești chemat direct de către El, pentru că El te umple de slava Lui în mod dumnezeiesc. Și de această mare chemare dumnezeiască, cum vă mărturiseam și altădată, m-am învrednicit și eu, nevrednicul, atunci când am crezut. Pentru că, prin luminarea lui Dumnezeu, am înțeles că El este Cel care îi face neînfricați în fața morții pe oameni la *Revoluția Română din 1989*[461], și astfel am crezut în El, în Cel care îi umple de entuziasm dumnezeiesc pe oameni.

Și numai când Dumnezeu mi S-a revelat ca Izvorul cel veșnic viu al entuziasmului dumnezeiesc, eu m-am umplut de credința în El, pentru că am primit certitudinea că El este mereu cu noi. La fel și Sfântul Pavlos pe drumul Damascosului, cât și Sfântul Constantinus pe câmpul de luptă, au primit credința în El, pentru că El li S-a revelat ca Cel veșnic viu în viața lor. Și când Dumnezeu ni Se revelează în viața noastră, atunci El ne răspunde la toate întrebările noastre fundamentale. Pentru că atunci aflăm că El există cu certitudine și că El ne iubește și că El dorește să trăiască veșnic împreună cu noi. Și dacă El există cu adevărat, atunci El ne-a făcut, El ne călăuzește mereu, El ne dorește tot binele și El știe tot ceea ce ne trebuie nouă, pentru că împlinirea este numai cu El.

De aceea, vederile extatice sunt fundamentul real al teologiei Bisericii. Pentru că revelările lui Dumnezeu în viața noastră sunt cele prin care aflăm cine e Dumnezeu și ce face El în viața noastră și a întregii lumi. Și aflând cine e El, aflăm că El are toate adevărurile, are toate răspunsurile vieții noastre, pentru că e Însuși Adevărul și Viața. Și din viața cu El înțelegem cum e El și câte minuni nenumărate

---

[461] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Revoluția_Română_din_1989.

săvârșește în mod continuu. Astfel înțelegem întrucâtva de ce Sfinții Lui, cei care L-au cunoscut pe El cu adevărat, nu pot fi dezlipiți de El de nimeni și de nimic: pentru că ei au fost și sunt convinși de către El în mod direct, în mod real, prin vederile, luminările, simțirile și minunile dumnezeiești pe care El le lucrează în viața lor. Așa cum noi nu putem fi convinși de către cineva de contrariul lucrurilor, când știm că am văzut, am trăit, avem o relație reală cu cineva, nici ei nu pot fi convinși de contrariu. Pentru că ei sunt cu Dumnezeu în mod real și nu imaginar. Și ei sunt cu Dumnezeu mereu, în fiecare clipă, pentru că El locuiește în ei prin slava Lui cea veșnică.

Orbul din naștere [In. 9, 1-38] a avut parte de o rezidire a ochiului său. Însuși Domnul a făcut aceasta, scuipând în praf și făcând tină, făcând unguent vindecător pentru el [In. 9, 6]. Ca o prefigurare a ceea ce va fi învierea tuturor celor adormiți. Pentru că atunci, la învierea de obște, nu vom fi înviați de către Domnul cu mădulare lipsă, ci cu trupurile noastre întregi și transfigurate. Slava Lui cea veșnică va transfigura toate trupurile oamenilor. Însă, El nu va schimba identitatea noastră interioară, conținutul sufletului nostru, ci, în aceste trupuri ale noastre transfigurate, proprii pentru a trăi în veșnicie, noi vom fi, în adâncul nostru, lumini dumnezeiești sau întunericuri vii, după cum am fost în viața noastră.

Adică, dacă aici n-am avut o mână sau un picior, un rinichi sau un plămân, dacă am avut boli ereditare sau am murit călcați de tren sau striviți la cutremur, când Domnul ne va învia, ne va învia cu trupurile noastre întregi și înveșnicite de către El. Dar noi, în sufletul nostru, vom fi cei care am ales să fim. Vom fi cei care am păcătuit din destul, dar ne-am și pocăit din destul și prin asta ne-am îndreptat în viața cu Dumnezeu sau n-am avut niciun chef de Dumnezeu

și de Biserica Lui și am murit în întunericul nostru. Și când vom fi înviați de către El, „cei care au făcut cele bune, [vor învia] întru învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς], iar cei care au făcut cele rele, întru învierea judecății [εἰς ἀνάστασιν κρίσεως]" [In. 5, 29, BYZ]. Pentru că în sufletele și în trupurile lor transfigurate și pline de slava lui Dumnezeu, Sfinții se vor bucura dumnezeiește, pe când cei păcătoși, care nu s-au pocăit și nu s-au îndreptat în viața lor de aici, se vor chinui veșnic în sufletele și în trupurile lor cele transfigurate.

Și când vă tot vorbesc despre slava cea veșnică a lui Dumnezeu, de care trebuie să ne umplem încă de acum, vă vorbesc tocmai din acest motiv: pentru că ea este conținutul veșnic al vieții noastre. Toate faptele și vorbele noastre bune trebuie să ne umple de slava Lui, pentru că întru ea vom trăi veșnic. Slava Lui este lumina Împărăției Sale, iar cei din Iad tocmai pe ea nu o au în ei înșiși, pentru că n-au vrut-o niciodată. Lipsa luminii Sale este întunericul, așa după cum lipsa soarelui e întunericul. Și întunericul cel viu, cel care locuiește în noi, e sufletul nostru orbit și înnegurat continuu de păcatele noastre.

Numai că sufletul nostru e creat de Dumnezeu în noi, la zămislirea noastră în pântecele mamei, pentru ca să fie soarele nostru rațional. Sufletul nostru ne este dat de Dumnezeu pentru ca să îl umplem cu lumina și cunoașterea Lui și cu toată frumusețea Sa cea veșnică, dimpreună cu trupul nostru. El ne e dat pentru a fi dumnezeiești și raționali și nu pentru a fi animalici și pământești. De aceea, când nu dorim să fim ceea ce trebuie să fim, adică oameni dumnezeiești, ne arătăm ca oameni netrebnici, ca oameni de nimic, pentru că ne călcăm în picioare demnitatea și măreția noastră.

Fiindcă Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru ca să ne îndumnezeiască pe noi. Prețul îndumnezeirii noastre e to-

tala Lui coborâre la noi și pentru noi. De aceea, când nu dorim demnitatea și măreția noastră, de fii duhovnicești ai lui Dumnezeu și de copărtași veșnici la viața cu Dumnezeu, noi ne ratăm pentru veșnicie, pentru că ne ratăm ontologic. Pentru că noi, în întregimea persoanei noastre, suntem destinați îndumnezeirii. Sufletul, cât și trupul nostru, se îndumnezeiesc continuu și aici și veșnic prin slava lui Dumnezeu, în relație continuă cu El. Iar dacă nu dorim să ne împlinim dumnezeiește, atunci ne ratăm veșnic. Fiindcă, opusul îndumnezeirii personale este satanizarea continuă. Este dezumanizarea abisală și veșnică. Pentru că omul care se îndumnezeiește în relația cu Dumnezeu se personalizează continuu, devine tot mai om, pe când cel care se îndepărtează și acum și veșnic de Dumnezeu, acela se dezumanizează tot mai mult, devine tot mai neom.

Iar, în Sinaxarul Bisericii, noi îi avem pe oamenii prin excelență ai umanității. Pe oamenii reali, pe oamenii lui Dumnezeu, pe moștenitorii Împărăției Sale. Pe când în cărțile de istorie îi avem pe păcătoșii de tot felul ai umanității, mulți dintre ei fiind călăii Sfinților lui Dumnezeu. Pentru că i-au prigonit, i-au chinuit, i-au omorât în chip și fel pe Sfinții lui Dumnezeu, pentru ca „să se termine” cu ei. Și mulți își doresc asta, pentru că nu vor să îi mai vadă pe pământ, printre ei. Însă Sfinții vor învia în mod preafrumos, ca sori mai presus de soare. Vor învia plini de lumina Lui, pentru că sunt plini încă de acum de ea. Dar ca să vezi lumina din ei trebuie să ai ochi, ochii sufletului văzători de Dumnezeu și de oameni. Iar dacă am avea ochii sufletului curățiți de patimi, atunci n-am mai avea probleme în familie și nici la locul de muncă și nici în lume când ieșim.

Căci copiii noștri nu sunt dependenți de telefon și de computer degeaba, ci pentru că nu-i iubim și nu avem relații reale cu ei și nu suntem enciclopedii vii pentru ei. Când pă-

rinții lor sunt serbezi, sunt plictisitori la culme, copiii încearcă să se amuze și să se distreze pe unde pot. Când părinții lor nu știu de niciunele și nici nu vor să învețe și nici nu comunică cu ei și nici nu îi consideră vrednici de interesul lor, copiii își caută afecțiunea și plăcerea în online, în televizor, în jocurile video, pentru că acolo găsesc acțiune, dinamism, noutate, mergerea în pas cu lumea lor.

Dacă părinții muncesc, bunica sau bona îi înlocuiesc pe părinți cu totul, pentru că ele creează conținutul vieții lor zi de zi. Dacă pleci de lângă ei, copiii vor fi alții. Ei nu sunt niște căni pentru ceai, pe care să le găsești tot acolo când te întorci de la muncă, ci niște ființe extrem de receptive, într-o continuă schimbare interioară. Pe fiecare zi învață și pe fiecare zi viața lor se poate transforma într-un dezastru. Dacă părinții nu sunt prietenii lor cei mai buni și cei care îi ajută în toate, alții îi vor învăța să trăiască sau să moară.

Marea problemă, singura noastră problemă reală, este iubirea. Pentru că ea e porunca nouă a Domnului, cea în care ne cere să ne iubim unii pe alții dumnezeiește, adică așa cum ne iubește El pe noi [In. 13, 34, BYZ]. Toată discuția despre adicții, despre dependențe cade, dacă suntem iubiți și dacă iubim cu adevărat. Pentru că dependențele de filme, de violență, de droguri, de băutură, de bani, de faimă, de curiozitate se ofilesc atunci când avem relații reale cu oamenii, care ne împlinesc în mod real și care țin loc de lumea toată. E normal să vezi un film, să citești o carte, să joci un joc, să ai nevoia reală de a cunoaște alți oameni, locuri, lucruri, dar e anormal să te izolezi într-o patimă și să nu mai ai nevoie de nimeni. Pentru că patima e, de fapt, absența relațiilor reale cu oamenii. Ai patima băuturii, a fumatului, a curviei, a înavuțirii, nu pentru că ai nevoie de excitante sau de multe lucruri în viața ta, ci pentru că nu ai iubiri reale în viața ta. Nu ai convorbiri reale în viața ta. Căci dacă ai avea,

te-ar interesa să îl înțelegi pe celălalt și să crești întru înțelegere alături de el și nu te-ai însingura pătimaș.

De aceea, venirea noastră la Biserică în mod continuu e pentru ca să trăim social și comunional în mod neîntrerupt. Te vezi neîncetat cu oamenii, dar și trăiești dimpreună cu ei viața ta cu Dumnezeu. Dacă te închizi în casa sau în apartamentul tău duminica și în sărbători și nu mai ieși de acolo, nu mai știi cum e lumea, dar nici nu te mai bucuri dimpreună cu oamenii de Dumnezeul mântuirii noastre. Și nu te bucuri de ei, pentru că nu vrei să ai relații reale cu oamenii. Dar noi, aici, în Biserică, creștem în înțelegerea noastră reciprocă, dar și în înțelegerea lui Dumnezeu. Pentru că toată slujirea, viața și teologia Bisericii ne sunt de obște, iar noi, prin ele, creștem ca oameni credincioși, dar și ca oameni sociali. Fiindcă ce învățăm și trăim aici ne schimbă pentru totdeauna. Și mesajul Bisericii noi îl ducem tuturor, pentru că trăim și gândim și iubim și acționăm ca oameni credincioși, ca slujitorii lui Dumnezeu.

Sfântul Constantinus a fost Apostol și Împărat al lumii. Cel în[tre] Împărați Apostol [ὁ ἐν Βασιλεῦσιν Ἀπόστολός][462]. Și a fost Apostol al Lui, pentru că El l-a chemat și El l-a trimis să fie propovăduitorul Său în lume.

Însă, fiecare dintre noi suntem trimișii Lui, suntem apostolii Lui în lume, pentru că suntem fiii Săi duhovnicești. Și cine se uită la noi, se uită la El, așa cum te uiți la copii, pentru ca să îi vezi în ei pe părinții lor. Și, în unii, îi vezi pe părinți ca într-un tablou: și sub aspect fizic, dar și mental. Pentru că sunt aproape o copie a lor. Dar cel mai minunat e când Îl vezi în om, ca într-o Icoană a Lui, pe Dumnezeu Însuși. Pentru că atunci vezi măreția omului, înălțimea lui

---

[462] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx.

duhovnicească, împlinirea lui reală, când el e o Icoană a lui Dumnezeu.

Și noi, cu toții, suntem chemați la această mare împlinire interioară: la comuniunea veșnică cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Suntem chemați la bucuria cea veșnică, cea cu totul împlinitoare a Împărăției Sale.

Multă împlinire și pace în tot ceea ce faceți! Dumnezeu să ne lumineze mereu pentru ca să facem voia Lui cea mântuitoare! Amin!

Predică la Înălțarea Domnului [2023]

Hristos S-a înălțat!

Iubiții mei[463],

Hristos S-a înălțat întru slava Sa pentru ca să îi încredințeze pe Ucenicii Săi și, prin ei, pe noi toți, că El este Fiul lui Dumnezeu [ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ], Răscumpărătorul lumii [ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου][464]. Și El a răscumpărat neamul omenesc din robia demonilor prin aceea că a împlinit iconomia cea pentru noi [οἰκονομίαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν]. Întreaga Sa lucrare răscumpărătoare pentru noi. Și unindu-ne pe noi, pe cei de pe pământ, cu cei din cer, adică pe oamenii cei credincioși cu Sfinții Săi Îngeri, S-a înălțat întru slava Sa la Tatăl și la Duhul Sfânt, de Care niciodată nu S-a despărțit după dumnezeirea Lui, pentru ca să rămână nedepărtat [ἀδιάστατος] de noi[465], de toți membrii Bisericii Sale.

– Și cum rămâne nedepărtat de noi, dacă El e în cer?

– Prin aceea că El e mereu cu noi și în noi prin slava Lui, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pentru că S-a sălășluit în noi de la Botezul nostru. Și de aceea noi nu simțim nicio distanță interioară între noi și Dumnezeul mântuirii noastre, pentru că El e în noi de când ne-a făcut ai Lui, de când ne-a făcut fiii Săi duhovnicești prin Dumnezeiescul Botez. Care Botez, pentru noi, a însemnat răscumpărarea

---

[463] Începută la 6. 59, în zi de vineri, pe 19 mai 2023. Soare, 15 grade, vânt de 5 km/ h.

[464] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3611/sxsaintinfo.aspx.

[465] Ibidem.

noastră personală din mâinile demonilor, pentru ca El să împărăţească întru noi prin slava Lui. Aşa că pe El, Cel din cer, Cel care S-a înălţat la cer cu umanitatea Sa cea cu totul îndumnezeită, Îl simţim în noi şi e mereu cu noi, pentru că El ne-a răscumpărat din robia demonilor şi ne-a făcut ai Lui. Şi ştim că răscumpărarea noastră a fost reală, pentru că noi trăim mereu împreună cu Tatăl şi cu Fiul şi cu Duhul Sfânt în noi înşine, atâta timp cât slava Lor e vie şi mereu izvorâtoare în noi înşine.

Însă, „Înălţarea [Sa] la cer şi şederea [Sa] cea de-a dreapta Tatălui reprezintă deplina pnevmatizare şi îndumnezeire a trupului Său omenesc…[fără ca aceasta să însemne] topirea trupului lui Hristos în infinitatea dumnezeiască”[466]. Căci umanitatea Domnului nu a fost desfiinţată prin totala ei îndumnezeire, ci a fost cu totul împlinită şi desăvârşită. Pentru că, în unirea ipostatică sau personală a umanităţii Sale cu dumnezeirea Lui, umanitatea Sa şi-a trăit totala ei împlinire în îndumnezeirea ei. Şi astfel, ajungând cu totul îndumnezeită, umanitatea Domnului este mediul cu totul transparent prin care se revarsă în noi iubirea cea veşnică a lui Dumnezeu[467].

De aceea, Domnul având acum umanitatea Sa deplin îndumnezeită, El Se sălăşluieşte în mod tainic în cei care cred în El[468]. Fapt pentru care, noi trăim la propriu cuvântul Său profetic, cel în care ne-a făgăduit: „Iată [ἰδοὺ], Eu sunt împreună cu voi [Ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι] [în] toate zilele până la sfârşitul veacurilor!” [Mt. 28, 20, BYZ]. Pentru că noi trăim împreună cu Domnul, Cel care Se sălăşluieşte în mod mistic

---

[466] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 2, ed. a III-a, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 2003, p. 190.

[467] Ibidem.

[468] Idem, p. 191.

în noi înșine, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pentru ca să împărățească în noi și să fie mereu cu noi. Și dacă El va fi cu noi în întreaga istorie a lumii, El va fi cu noi și în toată veșnicia Lui, pentru că relația dumnezeiască pe care o începem aici cu Dumnezeu se înveșnicește întru Împărăția Sa.

Însă prezența Lui în noi o trăim și o înțelegem după măsura credinței noastre, a deschiderii noastre față de El[469]. Iar „cei ce simt prezența lui Hristos nu o simt numai în ei înșiși, ci și în alții și uneori și în jurul lor sau pretutindeni"[470]. Și prin aceasta înțelegem cât de importantă este sfințirea noastră continuă, pentru că numai așa putem înțelege în mod profund pe semenii noștri. Continua noastră îndumnezeire personală, prin slava lui Dumnezeu, este continua noastră împlinire personală. Pentru că reala împlinire a omului se trăiește în relația continuă cu Dumnezeu, pe măsură ce El ne umple de slava Lui cea veșnică.

De aceea, El S-a înălțat la cer, pentru ca să ne tragă și pe noi în cer. Și continua noastră îndumnezeire personală e continua noastră urcare în cer. Pentru că Domnul voiește să ne ridice „la aceeași putere și slavă a libertății și a iubirii la care Se află El"[471]cu umanitatea Sa îndumnezeită. Însă, dacă El, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Se sălășluiește întru noi prin slava Lui, noi suntem cerul cel rațional al lui Dumnezeu[472]. Căci El vine în noi, pentru ca să ne ridice pe noi la Sine. Pentru că „înălțarea trupului Domnului la cer e înălțarea noastră însăși, înălțarea din patimile noastre, în unitatea cu El, înălțare începută pentru noi prin înălțarea Domnului, dar având să se continue până la desăvârșirea

---

[469] Idem, p. 191-192.
[470] Idem, p. 192.
[471] Idem, p. 194.
[472] Idem, p. 195.

ei"[473]. Iar în perspectiva Înălțării Sale, toată viața noastră e o înălțare continuă din patimile noastre pentru a fi proprii vieții veșnice cu Dumnezeu. Învierea Lui ne-a scos din Iad și ne-a umplut de slava Sa cea dumnezeiască, dar noi trebuie să înaintăm continuu în sfințenie. Iar continua noastră sfințire interioară e continua noastră înălțare la Dumnezeu, la Cel care ne trage pe noi la Sine prin slava Lui.

– Însă ce ne spune Sfântul Pavlos despre venirea cea de-a două a Domnului, cea întru slava Sa, cu trupul Său cel cu totul îndumnezeit?

– Că venirea Domnului va avea loc, pentru că El Se va coborî din cer [καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ][I Tes. 4, 16, BYZ], așa după cum S-a înălțat la cer [F. Ap. 1, 11, BYZ], adică cu umanitatea Sa cea îndumnezeită. Și atunci, cei care au murit în Hristos, cu credința în El, vor învia întâi [I Tes. 4, 16, BYZ]. Și cei credincioși, care vor învia, dimpreună cu cei credincioși care vor fi atunci în viață și care vor fi transfigurați și ei prin slava Lui, ca și cei înviați din morți, vor fi răpiți în nori, în norii slavei dumnezeiești, întru întâmpinarea Domnului întru văzduh [εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα], pentru ca să fie pururea [πάντοτε] cu El [I Tes. 4, 17, BYZ]. Și de aici înțelegem că scopul vieții noastre e să ne înălțăm mereu către Domnul dimpreună cu El. Pentru că înălțarea noastră interioară e continua noastră curățire de patimi, continua noastră luminare dumnezeiască, continua noastră îndumnezeire personală, pe care o trăim în comuniune cu întreaga Biserică a lui Dumnezeu.

Și chiar dacă noi vom muri, viața noastră ascensională, viața noastră aflată în suire continuă către Dumnezeu, se va continua în cer prin sufletul nostru. Iar la învierea cea de obște, când Domnul ne va învia trupurile noastre și ni le va

---

[473] Idem, p. 197.

transfigura prin slava Lui, vom fi oameni deplini, cu trupul și sufletul nostru transfigurate, pline de slava lui Dumnezeu, pentru ca astfel să trăim veșnic cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Pentru că atât trupul, cât și sufletul nostru, se împlinesc în relația veșnică cu Dumnezeu și nu sunt destinate morții.

Moartea a apărut ca urmare a păcatului [Rom. 7, 13, BYZ][474]. Nici păcatul și nici moartea nu au de-a face cu noi, cu ontologia noastră, cu modul în care ne-a zidit pe noi Dumnezeu. Și învierea cea de obște, cât și viața veșnică a omului, ne arată că moartea va fi desființată de Dumnezeu [I Cor. 15, 26, BYZ], pentru că omul e creat de Dumnezeu să fie veșnic viu.

Așadar, iubiții mei, suntem creați de Dumnezeu pentru a fi vii, pentru a fi veșnic vii și nu putem fi veșnic vii și cu totul împliniți decât în relația noastră continuă cu Dumnezeul mântuirii noastre. Orice împlinire a voii Lui e o continuă înălțare a noastră spre El, pentru că e o continuă creștere în asemănarea noastră cu El. Poruncile Lui ne fac ca El, ca Dumnezeul nostru. Dar orice păcat ne coboară din suișul nostru continuu spre Dumnezeu.

De aceea, să ne trăim viața mereu împreună cu Dumnezeul mântuirii noastre, pentru ca să fim mereu cu El! Căci El ne va umple pe noi de toate bunătățile Sale cele veșnice și ne va face asemenea Lui, dacă nu Îl părăsim pe Cel care e mereu cu noi și în noi prin slava Lui. Amin!

---

[474] Textul e acesta: „Ci păcatul [Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία], pentru ca să se arate [că este] păcat [ἵνα φανῇ ἁμαρτία], prin cea bună îmi lucrează mie moarte [διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον]”.

Predică la Duminica a 7-a după Învierea Domnului [2023]

Hristos S-a înălțat!

Iubiții mei[475],

pentru noi și pentru mântuirea noastră, Fiul Tatălui Se întrupează din pântecele Născătoarei de Dumnezeu, din Pururea Fecioară Maria, fără ca să Se despartă vreodată de Tatăl și de Duhul Sfânt după dumnezeirea Sa. Nașterea Lui în lume înseamnă începutul iconomiei Sale celei pentru noi. Și El ne învață toate cele ale Sale și ne vindecă de toate neputințele noastre, iubindu-ne în mod desăvârșit, adică până la a muri pe Cruce pentru mântuirea noastră, a tuturor. Și, ca un biruitor, El coboară în Iad, pentru ca să îi ridice de acolo pe Sfinții Lui. Și Învierea Sa cea de a treia zi înseamnă deschiderea Paradisului pentru toți cei credincioși Lui, pe când Înălțarea Lui la cer înseamnă ridicarea noastră la comuniunea veșnică cu Dumnezeul nostru treimic. Pentru că El a coborât și coboară mereu până în Iad, până în Iadul nostru, până acolo unde suntem noi, ca să ne ridice pe toți la Sine prin slava Lui cea veșnică.

Și dacă n-ar fi marea Sa milă cu noi, cei mult păcătoși, nu ne-ar ridica nimeni din Iadul nostru, pentru că numai Dumnezeu poate să facă cu noi această mare minune a milostivirii Sale. De aceea, când mă spovedesc, eu trăiesc mereu ridicarea mea din Iad, din adâncul căderii mele. Pentru

---

[475] Începută la 8. 10, în zi de marți, pe 23 mai 2023. Soare, 16 grade, vânt de 5 km/ h.

că toate păcatele mele m-au coborât și mă coboară mereu în Iad. Iar când îi spovedesc pe alții, simt marea eliberare a lor ca mare eliberare și a mea și ca bucurie duhovnicească mare pentru ei și trăită dimpreună cu ei, pentru că ridicarea noastră din Iad e reală și e preaminunată. Căci acesta e adâncul de taină al Mărturisirii păcatelor: ridicarea noastră reală din Iad și umplerea noastră de slava Lui.

Însă, dacă la un moment dat nu mai dorim să ne mărturisim păcatele, noi rămânem în ele, în Iad. Și dorința noastră de a nu ne mai mărturisi păcatele e satanică, pentru că e înșelare a noastră de către demoni. Căci ei știu că nemărturisirea noastră până în ceasul morții înseamnă rămânerea noastră în Iad, adică cu ei, cu demonii. Și moartea noastră fizică permanentizează Iadul nostru, pentru că noi eram deja morți sufletește prin nemărturisirea și neiertarea noastră sacramentală.

Dacă, pentru cei vii, Taina Mărturisirii înseamnă ridicarea lor din Iad, pentru cei adormiți, Parastasul este ridicarea lor din Iad. Și Parastasul este Slujba Înmormântării pe scurt, având în prim-plan două rugăciuni de iertare a celor adormiți. În prima, Preotul cere odihnirea sufletelor celor adormiți, odihnirea lor duhovnicească, adică iertarea lor, și sălășluirea lor „în loc luminos [ἐν τόπῳ φωτεινῷ], în loc [cu] verdeață [ἐν τόπῳ χλοερῷ], în loc de odihnă [ἐν τόπῳ ἀναψύξεως]”[476]. Și acest loc luminos, verde, odihnitor e Paradisul lui Dumnezeu, e Raiul Său. Pentru că acolo dorim să mergem cu toții. Dar ajungem în Împărăția Sa, dacă El ne iartă toate păcatele noastre, ca Dumnezeu bun și iubitor de oameni [ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς], păcatele pe

[476] *Cf.* http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/funeral_translation.htm.

care noi le-am făcut „cu cuvântul sau [cu] lucrul sau [cu] mintea [ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ διανοίᾳ]”[477]. Păcatele cu cuvântul sunt minciunile, mărturiile false, drăcuielile, înjurăturile, blestemele, hulele. Păcatele cu lucrul sunt curviile, furturile, bătăile, vrăjile, avorturile, bețiile, dependența de diverse substanțe, distrugerea mediului în care noi trăim, iar păcatele cu mintea sunt cele pe care le trăim și le plănuim în imaginația noastră și pe care, adesea, le punem și în aplicare. Când plănuim și dorim lucruri rele, potrivnice voii lui Dumnezeu. Și cum păcatele ne omoară sufletul și trupul nostru, ne omoară în întregime și ne coboară în Iad, iertarea preoțească înseamnă ridicarea din Iad a celor adormiți.

În a doua rugăciune a Parastasului (sau a treia a Înmormântării mirenilor), dezlegarea păcatelor oamenilor e mărturisită ca putere [ἐξουσίαν][478] dumnezeiască sau harismă dumnezeiască, pe care am primit-o de la Domnul prin Sfinții Săi Apostoli. Căci puterea iertării preoțești, primită în Dumnezeiasca Hirotesie întru Duhovnic, este „preasfânt dar și har [ὑπεραγίας δωρεᾶς καὶ χάριτος]”[479] dumnezeiesc. Adică, ceea ce primesc cei vii prin Mărturisire, primesc cei adormiți prin Parastas: iertarea păcatelor lor și ridicarea lor din Iad, pentru că puterea iertării păcatelor e de la Domnul și e a Domnului. Fiindcă El ne iartă când ne spovedim păcatele Duhovnicului nostru, după cum tot El ne iartă când suntem pomeniți liturgic cu Parastas sau la Dumnezeiasca Liturghie. Și iertarea Lui se face prin slava Lui cea dumnezeiască, cea care ne ridică pe noi din Iad și ne duce în Împărăția Sa. Și dacă El îi iartă la Parastas pe cei adormiți, iertarea Lui înseamnă sălășluirea sufletelor lor împreună cu

[477] Ibidem.
[478] Ibidem.
[479] Ibidem.

Sfinții [μετὰ τῶν Ἁγίων] întru Împărăția Sa cea veșnică. Și toți Sfinții Lui sunt la un loc, în Împărăția Sa, pentru că ei sunt cei care din veac au bineplăcut lui Dumnezeu[480].

Ocupându-se de Sinodul I Ecumenic de la Nicea [Νίκαια][481], Părintele Daniel Benga afirma că Simbolul de credință al Bisericii „a fost scris cu sângele Martirilor și al Mărturisitorilor"[482] Bisericii. Căci Sfinții Părinți sinodali trecuseră prin multe chinuri și persecuții până când Biserica a primit libertate de manifestare.

Și Simbolul de la Nicea e acesta: „Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα [Credem întru unul Dumnezeu Tatăl], Παντοκράτορα [Atotțiitorul], πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων Ποιητήν [Făcătorul tuturor celor văzute și al celor nevăzute].

Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν [Și întru unul Domn Iisus Hristos], τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ [Fiul lui Dumnezeu], γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς [născut din Tatăl], Μονογενῆ [Unul-născut], τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός [adică din ființa Tatălui], Θεὸν ἐκ Θεοῦ [Dumnezeu din Dumnezeu], Φῶς ἐκ Φωτός [Lumină din Lumină], Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ [Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat], γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα [născut, nu făcut], ὁμοούσιον τῷ Πατρί [deoființă (cu) Tatăl], δι' Οὗ τὰ πάντα ἐγένετο [prin Care toate s-a(u) făcut], τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ [și cele din cer și cele de pe pământ], τὸν δὶ ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα [Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a coborât și S-a întrupat], ἐνανθρωπήσαντα

---

[480] Ibidem.

[481] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nicaea.

[482] Preot Conf. Dr. Daniel Benga, *Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan*, Ed. Basilica, București, 2013, p. 108.

[S-a făcut om], παθόντα καὶ ἀναστάντα τὴν τρίτη ἡμέρα [a pătimit și a înviat a treia zi], ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς [S-a înălțat întru ceruri], ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς [(și) venind (va veni) să judece viii și morții].

Καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα [Și întru Duhul Sfânt]"[483].

Care vorbește în primul rând despre Dumnezeu Tatăl, apoi despre Dumnezeu Fiul în mod extins, terminându-se cu mărturisirea credinței și în Dumnezeu Duhul Sfânt. Și Sfinții Părinți sinodali au folosit cuvântul ὁμοούσιον [deoființă] pentru a exprima revelația de la In. 10, 30, BYZ: „Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἕν ἐσμεν [Eu și Tatăl una suntem]"[484]. Pentru că una suntem înseamnă că avem aceeași ființă. Pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh sunt deoființă, pentru că Dumnezeul nostru treimic are una și aceeași ființă dumnezeiască.

Sintagma τουτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός [adică din ființa Tatălui] era împotriva lui Arios și a adepților săi[485], care negau dumnezeirea Fiului. Și dacă Fiul este din ființa Tatălui, dacă e deoființă cu Tatăl, atunci El nu poate fi „o creatură", așa cum spuneau ereticii arieni. De asemenea, precizarea că El este născut din Tatăl, nu făcut de către Tatăl, era tot împotriva arienilor. Căci „a fi făcut" însemna că e „o creație" a Tatălui. Dar când mărturisești că El este născut din Tatăl, atunci spui că El e deoființă cu Tatăl, că e Dumnezeu ca și Tatăl.

Sfântul Atanasios cel Mare a spus faptul că deși ὁμοούσιον nu e un termen scriptural, înțelesul lui e conform Scripturii[486]. Cu alte cuvinte, putem folosi cuvinte nescrip-

---

483 Idem, p. 120. Textul grecesc e preluat din carte, pe când corectura textului și traducerea îmi aparțin.

484 Idem, p. 123.

485 Idem, p. 124.

486 Idem, p. 128.

turale, cuvinte care nu se regăsesc în Dumnezeiasca Scriptură, în teologia și predicarea noastră, dar ele trebuie să exprime teologia Scripturii și a dogmelor și a canoanelor și a cultului Bisericii și a învățăturii Sfinților Părinți. Pentru că noi trebuie să reformulăm, pe înțelesul oamenilor, teologia Bisericii, pentru ca să fim proprii înțelegerii lor.

Căci mai întâi de toate trebuie să ne intimizăm cu învățătura Bisericii, să o facem una cu noi, pentru ca să fim în stare să o reformulăm și pe înțelesul copiilor și al tinerilor și al maturilor și al bătrânilor. Pentru că scopul nostru e de a-i întări în credință pe cei credincioși și de a-i aduce la dreapta credință pe toți. Dar pentru ca să ai credința Bisericii, trebuie să o accepți, să o înveți zilnic și să o faci una cu tine, pentru ca să o poți preda altora în cuvinte pe înțelesul lor.

Sfântul Epifanios al Salaminei folosea Crezul nicean în cult, dar l-a amplificat pentru a răspunde noilor erezii[487]. Și, în mod minunat, multe din noile învățături incluse de el în Crezul Bisericii, se regăsesc și în Crezul deplin al Bisericii, cel redactat la Constantinopol în 381. Spre exemplu, el a adăugat în Crezul nicean că Domnul S-a născut din Sfânta Maria, cea Pururea Fecioară, prin Duhul Sfânt, și că Și-a asumat din ea umanitatea, dar fără de păcat[488]. Că El a unit dumnezeirea cu umanitatea în persoana Sa și, prin înălțarea Sa la cer, șade de-a dreapta Tatălui, că va veni în același trup, întru slava Sa, ca să judece lumea, iar Împărăția Lui nu are sfârșit. Că Duhul Sfânt a vorbit prin Lege și prin Profeți, El locuiește în Sfinți și purcede din Tatăl. Că există o singură Biserică a lui Dumnezeu, catolică și apostolică, un Botez al pocăinței și o înviere a morților, pentru că există viața

[487] Idem, p. 151.

[488] Idem, p. 152-153.

veșnică[489]. Și spre finalul Crezului său amplificat, Sfântul Epifanios numește Biserica mama noastră[490], pentru că ea ne-a născut dumnezeiește prin Botez.

Crezul Bisericii de la 381, în cele din urmă, nu conține toate adăugările sfinte ale Sfântului Epifanios, dar asta nu înseamnă că ele nu sunt adevărate. Pentru că toate învățăturile sale introduse în el sunt adevărate. Și tot la fel trebuie să gândim despre toate mărturisirile de credință ale Sfinților: că ele sunt adevărate în măsura în care exprimă credința Bisericii.

Iar în Dogmatica mea tocmai acest lucru fac: adun cu minuțiozitate revelarea lui Dumnezeu din Scriptură și de la Sfinții lui Dumnezeu din toate secolele, pentru a arăta că fiecare afirmație teologică este importantă pentru mântuirea noastră. Pentru că pe baza acestora, puse toate la un loc, sintetizate, rezultă marile elaborări teologice care ne răspund la întrebările vieții noastre. Iar Dumnezeieștii Părinți au pornit de la Scriptura, Tradiția și viața Bisericii, de la experiența lor de viață, ca oameni ai credinței, pentru a scrie teologie. Și au scris-o cu deplină încredințare, cu deplină încredere în Dumnezeu, pentru că era credința care îi mântuia pe ei.

Așadar, iubiții mei, cu o săptămână înainte de Cincizecime, de ziua de naștere a Bisericii, noi îi pomenim pe Sfinții Părinți sinodali de la Sinodul I Ecumenic. Și îi pomenim cu evlavie și cu multă bucurie sfântă, pentru că fundamentul Bisericii e deopotrivă credința Sfinților Apostoli și coborârea în ei a slavei lui Dumnezeu. Credința lor a fost pecetluită de Dumnezeu în mod interior cu slava Lui cea veșnică. Căci Duhul Sfânt a coborât în ei prin slava Lui,

---

489 Idem, p. 153.
490 Idem, p. 154.

prin slava comună Treimii, și a rămas în ei, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul. De aceea, fundamentul Bisericii e trinitar, pentru că Dumnezeul nostru treimic e prezent în noi prin slava Lui. Și noi nu putem fi creștini fără credința Bisericii, dar nu putem fi creștini nici fără prezența în noi a slavei Lui și fără viața de sfințenie. Căci, deopotrivă, trebuie să credem cu adevărat și deplin în Dumnezeu, pentru ca să trăim în mod sfânt întru El, ca unii plini de slava Lui. Iar cine e plin de slava Lui, acela dorește tot adevărul Bisericii și nu suportă minciuna, contrafacerea, erezia. Cine crede în Dumnezeu, acela trăiește viață sfântă pe pământ, pentru că credința e una cu viața lui. Și dacă viața ta e plină de credința și de slava lui Dumnezeu, atunci ești creștin, adică urmaș real al Domnului.

Vă doresc mult spor și multă împlinire în tot ceea ce faceți! Și Dumnezeul milostivirilor să ne întărească pe noi în toată nevoința și în toată așteptarea noastră cea bună! Amin!

Predică la Sfânta Cincizecime [2023]

Iubiții mei[491],

la mulți ani tuturor de ziua Bisericii lui Dumnezeu! Pentru că retrăim azi evenimentul dumnezeiesc fondator al Bisericii, prima zi a Bisericii lui Dumnezeu. Și cum s-a format Biserica lui Dumnezeu? Prin coborârea focului Mângâietorului[492] în Sfinții Apostoli ai Domnului în ziua Cincizecimii! Adică la 50 de zile după Învierea Domnului. Căci „[cu] suflare puternică, [în] limbi [ca] de foc, Îl împarte [νέμει] Hristos pe Dumnezeiescul Duh Apostolilor"[493] Săi. Îl împarte tuturor, pentru ca fiecare să Îl aibă întreg în el însuși. Pentru că noi, prin Fiul Cel întrupat, L-am cunoscut pe Tatăl și Duhul Sfânt a locuit [ἐπεδήμησεν] în lume[494]. Iar Duhul Sfânt, Mângâietorul sufletelor și al trupurilor noastre, este Cel care purcede din Tatăl [ἐκ Πατρὸς] și Se odihnește în Fiul [ἐν Υἱῷ][495]. Care din veci purcede din Tatăl și Se odihnește din veci în Fiul.

---

491 Titlul predicii este titlului Slujbei din Penticostar, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p49.html. Începută la 7. 55, în zi de luni, pe 29 mai 2023. Cer parțial înnorat, 17 grade, vânt de 8 km/ h.

492 Aluzie la prima cântare a Utreniei: ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ πῦρ, τοῦ Παρακλήτου εὐθύς, κατέβη ἐπὶ γῆς, *cf.* Ibidem.

493 Primul stih al Sinaxarului: Πνοῇ βιαίᾳ, γλωσσοπυρσεύτως, νέμει Χριστὸς τὸ Θεῖον Πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις, *cf.* Ibidem.

494 Ἅγιος ἰσχυρός, δι' Οὗ τὸν Πατέρα ἐγνώκαμεν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ, *cf.* Ibidem.

495 Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ Παράκλητον Πνεῦμα, τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον, *cf.* Ibidem.

Însă, Tatăl este Cel fără de început [τὸν ἄναρχον] și este împreună cu Fiul Cel fără de început [τὸν συνάναρχον Υἱόν] și împreună cu Atotsfântul Duh Cel împreună-veșnic [τὸ συναΐδιον][496]. Căci fără de început înseamnă veșnice. Și sunt împreună fără de început, împreună veșnice persoanele dumnezeiești, chiar dacă Tatăl Îl naște pe Fiul și Îl purcede pe Sfântul Duh. De aceea, nu putem număra persoanele dumnezeiești, pentru că ele sunt împreună veșnice, neavând o distanță temporală între ele. Neapărând vreuna la o distanță de alta. Căci dacă spunem în mod eretic faptul că Tatăl „e prima persoană" a Treimii, că Fiul e „a doua" și Duhul Sfânt „a treia" înseamnă că gândim o distanță temporală între ele. Că gândim pe Dumnezeul treimic ca având o evoluție în existența Sa. Căci atunci când spunem că Tatăl e „prima" persoană, înseamnă că a fost un timp când nu exista Fiul și nici Duhul, ci doar Tatăl. Și, la fel, când spunem că Fiul e „a doua" înseamnă că exista doar Tatăl și Fiul, dar nu și Duhul.

Însă persoanele dumnezeiești sunt împreună veșnice, nefiind vreuna înaintea celeilalte. De aceea și Crezul Bisericii spune că unul [ἕνα] e Tatăl, unul e Fiul și unul e Duhul Sfânt[497]. Și când spune că Tatăl e unul, spune că e o persoană. După cum persoane dimpreună veșnice cu Tatăl sunt și Fiul și Duhul Sfânt. Dar cele trei persoane dumnezeiești sunt un singur Dumnezeu, pentru că au o singură ființă dumnezeiască veșnică. Persoanele dumnezeiești nu au o ființă separată fiecare, ci toate trei au o singură ființă. Tocmai de aceea, nu putem gândi despre Dumnezeu trupește, ca și când nașterea Fiului și purcederea Duhului ar fi posterioare existenței persoanei Tatălui, pentru că Tatăl, Fiul și

---

[496] Ibidem.

[497] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Crezul.

Sfântul Duh sunt fără de început, sunt veșnici, pentru că din veșnicie Tatăl Îl naște pe Fiul și Îl purcede pe Duhul Sfânt.

Iar când din cultul Bisericii și din învățătura Sfinților aflăm că Fiul Îl împarte pe Duhul Sfânt tuturor celor credincioși Lui, acele texte se referă la primirea slavei Duhului Sfânt, care e comună Treimii, de către toți cei credincioși. Slava dumnezeiască sau harul dumnezeiesc L-a împărțit ca limbi de foc tuturor Sfinților Lui Apostoli, ca și nouă, la Botez, dar toți Îl avem pe Duhul în noi în mod întreg, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul.

Căci atunci, la Cincizecime, „li s-au arătat lor [ὤφθησαν αὐτοῖς], împărțindu-se [διαμεριζόμεναι], limbile ca de foc [γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός], și a șezut în fiecare [dintre] ei [ἐκάθισέν τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν]. Și au fost umpluți toți de Duhul Sfânt [Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου] și au început a grăi [în] alte limbi [καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις], precum Duhul le dădea lor să vorbească [καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι]" [F. Ap. 2, 3-4, BYZ].

Și slava Duhului a început să locuiască în fiecare dintre Apostoli, de atunci, de la Cincizecime, pentru că toți au fost umpluți de Duhul Sfânt. Așa după cum în noi, de la Botezul nostru sacramental, Duhul Sfânt locuiește în noi prin slava Lui, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul, pentru ca să trăim dumnezeiește pe pământ.

– Și ce înțelegem din umplerea lor și a noastră de Duhul Sfânt?

– Că Duhul Sfânt e Cel care ne unește pe noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, în Biserica lui Dumnezeu, făcându-ne un singur trup duhovnicesc al lui Hristos, dar, în același timp, prin slava Duhului, noi ne unim cu Dumnezeul nostru treimic, având o legătură dumnezeiască continuă cu El. Iar Biserica e legătura vie, dumnezeiască, a

fiecăruia cu Dumnezeu și, în același timp, a fiecăruia cu toți membrii Bisericii. Pentru că noi suntem uniți cu Dumnezeu prin slava Lui, dar și cu toți frații noștri în credință, atâta timp cât Dumnezeu locuiește în noi și ne învață pe fiecare în parte legătura de frățietate sfântă dintre noi.

De aceea, venirea noastră mereu la Biserică și împreuna slujire cu toți membrii Bisericii e o continuă adâncire a relației noastre cu Dumnezeu și cu toți cei credincioși în același timp. Pentru că viața noastră e bisericească, e comunională, e de comuniune sfântă cu Dumnezeu și între noi. Depărtarea de Biserică sau ruperea de Biserică e o cădere din comuniunea cu Dumnezeu și cu frații noștri de credință. Căci aici, în Biserică, noi ne-am născut dumnezeiește prin slava lui Dumnezeu și numai aici putem să creștem dumnezeiește în fiecare zi. Pentru că izvorul vieții și al comuniunii dintre noi este Dumnezeul nostru treimic, Cel care ne-a adus și ne aduce mereu împreună pe unii cu alții.

De aceea, în Taina Mărturisirii, ni se vorbește despre împăcarea și unirea noastră cu Biserica lui Dumnezeu prin mărturisirea păcatelor noastre cu pocăință[498]. Pentru că orice păcat al nostru este un păcat împotriva unirii cu Dumnezeu și cu aproapele nostru. Orice păcat e un atentat la credința noastră și la unitatea Bisericii. Pentru că atunci când îi smintim pe oameni, noi lovim brutal în credința lor, dar și în unitatea Bisericii lui Dumnezeu.

Și acesta e motivul pentru care Sfinții Părinți au iubit pacea și buna înțelegere cu toți: pentru că s-au gândit mai întâi de toate la pacea și la unitatea Bisericii. Ca să putem sluji cu pace trebuie să fim în pace cu cei cu care slujim. Și dacă am iubi pacea lui Dumnezeu, pacea Bisericii Sale, nu

[498] Molitfelnic, Ed. IBMO, București, 2019, p. 74.

am mai fi extremiști, nu ne-ar mai plăcea neorânduiala, nu am mai găsi nod în papură mereu, pentru că am căuta ceea ce ne zidește pe toți. Și ceea ce ne zidește pe toți e viața și slujirea în pace, cu smerenie și cu cuviință dumnezeiască.

Slujirea în sobor presupune să nu ieși din rânduiala canonică și liturgică. Toți ceilalți ascultă de cel mai mare, de protosul Slujbei și îl urmează pe el. Tot la fel, în viața Bisericii, Sinodul Bisericii rânduiește cele bisericești pentru toți ceilalți și dimpreună cu ei. Iar ca să înțelegi cele ale Bisericii trebuie să aprofundezi continuu teologia, viața, istoria, slujirea Bisericii, trăind continuu relația ta tainică și vie cu Dumnezeu și cu toți membrii Bisericii. Căci, pe de o parte, acumulăm înțelegere sfântă de multe feluri și din multe surse bisericești, iar, pe de altă parte, o acumulăm ca oameni vii ai Bisericii. Ca oameni care Îi slujim mereu lui Dumnezeu și le slujim tuturor. Pentru că teologia nu e o simplă arhivare de date, ci experiență sfântă de viață. Toate datele Tradiției Bisericii devin una cu viața noastră, pentru că ne umplu cu totul de entuziasm și de nevoință sfântă.

Citești despre trecutul Bisericii pentru ca să fii prezentul ei. Și nu poți să fii viitorul Bisericii decât dacă ești prezentul ei luminos și sfânt. Și dacă trecutul Bisericii nu te smintește, pentru că alegi ceea ce e bun din el, nu te smintește nici prezentul ei, pentru că și din el alegi ceea ce te zidește. Căci viața Bisericii este viața Sfinților ei. Și, privind la Sfinții lui Dumnezeu, noi vedem în ei cum se trăiește bisericește și cum se așteaptă viitorul. Pentru că cel care trăiește bisericește, adică împreună cu Dumnezeu și cu toți semenii lui, trăiește viitorul cu nădejdea în Dumnezeu. Pe el nu îl terifiază viitorul, pentru că e în pace și în bucurie sfântă. Iar cum viitorul e clipa care ne stă înainte, e prezentul care mereu devine viitor, noi ne trăim viitorul nostru mereu în pace și în rugăciune și în bucurie sfântă, pentru că

nu suntem niciodată singuri. Singurătatea reală și abisală e păcatul, e depărtarea de Dumnezeu. Dar când ești cu Dumnezeu și cu toată Biserica și cu toată lumea, adică atunci când ești împăcat interior și în slava lui Dumnezeu, viața și viitorul nu te mai înspăimântă, pentru că tu ești împreună cu Izvorul vieții, cu Dumnezeu Însuși.

De aceea, iubiții mei, viața bisericească e viitorul nostru, pentru că viața bisericească e viața întregii lumi. Întreaga lume e chemată de Dumnezeu în Biserica Sa, în pacea și bucuria Sa, pentru o viață plină de curăție și de sfințenie. A trăi în noi cu pacea lui Dumnezeu și a o dori pentru toți oamenii înseamnă a avea o perspectivă reală asupra vieții umanității. Fiindcă nu excludem pe nimeni de la bucurie și de la împlinire atâta timp cât dorim împlinirea reală și veșnică a oamenilor.

Când oamenii au păcătuit, Dumnezeu a amestecat limbile, ca ei să nu se mai înțeleagă unii cu alții datorită deosebirilor lor lingvistice. Dar acum, la Cincizecime, la înființarea Bisericii Sale, toate neamurile au fost înțelepțite dumnezeiește pentru slava cunoașterii de Dumnezeu [διὰ τὴν δόξαν τῆς θεογνωσίας][499]. Fapt pentru care, orice neam poate sluji și predica în limba lui în Biserica lui Dumnezeu, pentru că toți suntem chemați la viața cu Dumnezeu. Și suntem chemați la viața cu El nu pentru a fi la număr, ci pentru a trăi dumnezeiește.

Căci atunci când facem sondaje de opinie despre religiozitatea poporului român, credem în mod fals că numărul contează, că procentul contează. Dar, în viața reală, con-

---

[499] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p49.html. Aluzie la cântarea de aici: Γλῶσσαι ποτὲ συνεχύθησαν, διὰ τὴν τόλμαν τῆς πυργοποιΐας, γλῶσσαι δὲ νῦν ἐσοφίσθησαν, διὰ τὴν δόξαν τῆς θεογνωσίας...

tează oamenii reali, oamenii care fac lucruri reale pentru Biserica și pentru mântuirea oamenilor. Contează teologii care scriu teologie, contează ctitorii care zidesc Biserici, contează cei care sunt nelipsiți de la Slujbe și fără de care n-am putea să ținem Bisericile în viață. Adică nu procentele statistice vin la Biserică, ci oameni reali, mult mai puțini decât în statistică, dar care țin Biserica vie pe pământul românesc.

Iar azi, de ziua Bisericii, care e și ziua Bisericii României, trebuie să îi felicităm cu multă iubire și să ne bucurăm în primul rând pentru aceștia: pentru cei care vin neîncetat și țin, cu credința și iubirea lor, Biserica în picioare. Pentru că Biserica României e ținută vie de nici 10% din locuitorii României. Și când vezi omul, oamenii care o țin vie, înțelegi de ce lucrurile sunt cum sunt și nu sunt mai prospere. Pentru că toți ne-am dori o Biserică plină de credință, de sfințenie și de comuniune sfântă. Dar, cel mai adesea, oamenii săraci și puțin școliți sunt zilnic la Biserică. Lipsesc tinerii și oamenii în putere din Biserică, lipsesc oamenii învățați, lipsesc oamenii cu mari potențe, în ciuda excepțiilor nenumărate. Ceea ce înseamnă că cea mai mare parte a României nu se hrănește din teologia și viața Bisericii, ci flămânzește și însetează, mergând istovită prin pustiul înfocat al lumii.

De aceea, viitorul Bisericii e viitorul lumii. Viitorul cel mântuitor al lumii. Căci numai cei care merg cu Dumnezeu vor fi vii și acum, cât și veșnic. Amin!

Predică în lunea Sfântului Duh [2023]

Iubiții mei[500],

când Sfinții Apostoli s-au umplut de slava Duhului Sfânt la Cincizecime, ei au început să grăiască „[cu] străine cuvinte [ξένοις ῥήμασι], [cu] străine dogme [ξένοις δόγμασι], [cu] străine învățături ale Sfintei Treimi [ξένοις διδάγμασι τῆς Ἁγίας Τριάδος]”[501]. Și erau străine auzului lor, pentru că erau noi. Și erau noi, pentru că acum le revela Dumnezeu Sfinților Apostoli. Pentru că Dumnezeu ne revelează continuu cele ale Sale pe măsura noastră duhovnicească. Pe măsura iubirii și a ascultării noastre față de El.

Și vedem din marea minune transfiguratoare a Cincizecimii că slava Duhului Sfânt s-a coborât în cei care credeau în Domnul și în făgăduința Sa și de aceea erau împreună la rugăciune. S-a coborât în cei care aveau același crez și aceeași dragoste. Pentru ca, primind aceștia pe Duhul Sfânt, să le vorbească tuturor, fiecăruia în limba lui, despre adevărul lui Dumnezeu.

Pentru că Biserica este locul cel dumnezeiesc în care facem experiența revelării lui Dumnezeu, a revelării Dumnezeului Celui veșnic viu, pentru ca să ne umplem de adevărul Lui mântuitor, pe care mai apoi îl propovăduim tuturor. Căci trebuie mai întâi de toate să trăiești întâlnirea cu Dumnezeu și comuniunea cu El, pentru ca să le împărtășești și altora din viața ta cea dumnezeiască, din viața ta umplută

---

[500] Începută la 8. 40, în zi de marți, pe 30 mai 2023. Soare, 19 grade, vânt de 3 km/ h.

[501] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.

de slava, de cuvintele și de minunile lui Dumnezeu. Dar dacă începi invers, dacă începi să Îl propovăduiești pe Cel pe care nu-L cunoști, atunci ești un ipocrit. Pentru că vorbești despre Cel pe care nu Îl cunoști și Care nu te-a umplut pe tine de slava Lui și Care nici nu te îndeamnă pe tine să vestești cele ale Sale.

Tocmai de aceea, când vine vorba despre slujirea lui Dumnezeu trebuie să fii chemat de către El la slujirea Lui. Și Dumnezeu te cheamă în mod minunat ca să Îi slujești. Iar cine e chemat de Dumnezeu, acela știe acest lucru cu toată ființa lui, pentru că el ascultă de Dumnezeu și trăiește minunile Sale cele mari. Așa cum vedem că le-au trăit Sfinții noștri Apostoli în ziua Cincizecimii și în toată viața lor. Pentru că au fost chemați și trimiși de către El spre slujirea Lui și în toată viața lor au fost umpluți de minunile cele mari ale lui Dumnezeu și au zidit în mod real Biserica Lui. Pentru că i-au introdus pe oameni, prin învățătura cea sfântă și în mod sacramental, în Biserica Lui.

De aceea, Sfinții Părinții, în mod sinodal, au mărturisit că Biserica lui Dumnezeu este apostolică [ἀποστολικὴν][502]. Pentru că piatra de temelie a Bisericii, în multe părți ale lumii, au pus-o Sfinții Lui Apostoli. Și, peste veacuri, oricând e creștinat un alt popor, Sfinții care îl creștinează sunt numiți întocmai cu Apostolii [Ἰσαπόστολοι], pentru că au făcut același lucru cu Sfinții Lui Apostoli: au introdus pe membrii unui alt popor, până acum necreștin, în Biserica lui Dumnezeu.

Spre exemplu, pe 11 mai sunt pomeniți Sfinții Chirillos și Metodios [Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος]. Și ei sunt numiți Cei întocmai cu Apostolii și Luminătorii Slavilor [οἱ

---

[502] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Crezul.

Ἰσαπόστολοι καὶ Φωτιστὲς τῶν Σλάβων][503]. Iar Luminătorul unui popor este, deopotrivă, cel care îl învață dreapta credință, dar și care îl botează în numele Dumnezeului treimic și îl introduce în mod sacramental în Biserică. Pentru că nu e de ajuns doar să știi dreapta credință la nivel de informație, la nivel livresc, ci trebuie să o trăiești cu toată ființa ta în Biserică și să crești în curăție și în sfințenie în mod continuu în relația cu Dumnezeu și cu oamenii.

De aceea, a fi om credincios înseamnă a fi un om introdus în mod sacramental în viața Bisericii și care trăiește în ritmul Bisericii. Din acest motiv, oricine trăiește în afara Bisericii lui Dumnezeu, în afara Bisericii Cincizecimii, e un om necredincios, pentru că nu crede cu adevărat în Dumnezeu și nu trăiește în Biserica lui Dumnezeu. Căci credința și experiența credinței se trăiesc aici, în Biserica Lui, și nu în afara ei. Ba, mai mult, orice om botezat ortodox, care neglijează Biserica Lui, trăiește ca un om necredincios, pentru că credința se trăiește eclesial, se trăiește comunitar, se trăiește liturgic.

Iar praznicul de azi, cel al Duhului Sfânt, în care Îl prăznuim pe „Însuși Atotsfântul [Αὐτὸ τὸ Πανάγιον] și de viață Făcătorul [καὶ Ζωοποιόν] și Atotputernicul Duh [καὶ Παντοδύναμον Πνεῦμα], pe unul al Treimii Dumnezeu [τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεόν], Cel deocinste [τὸ ὁμότιμον] și deoființă [καὶ ὁμοούσιον] și deoslavă [cu] Tatăl și [cu] Fiul [καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ]"[504], ne învață că persoana umană trăiește comunional și crește comunional în curăție și sfințenie, pentru că ea crește continuu în relația cu Dumnezeu și cu semenii săi în Biserica Sa. Pentru că noi

---

[503] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3107/sxsaintinfo.aspx.

[504] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.

suntem creați de Dumnezeul nostru treimic, Care trăiește comunional, pentru ca să trăim comunional. Cele trei persoane dumnezeiești au o singură ființă, pe când noi, oamenii, suntem deoființă. Și dacă suntem deoființă, atunci suntem împreună frați. Iar Dumnezeul iubirii și al îndurărilor ne învață să ne iubim unul pe altul dumnezeiește, pentru că trebuie să ne asumăm întreaga umanitate în rugăciunea și în viața noastră.

Însă, asumarea întregii umanități în slujirea noastră și în viața noastră înseamnă împlinirea reală a Bisericii. Pentru că Biserica e chemată să asume întreaga umanitate în viața și în slujirea ei. Ea e chemată să facă din umanitatea cea deoființă slujitoarea reală a lui Dumnezeu. Pentru că e chemată să îi unească pe toți prin slava lui Dumnezeu și prin credința în El și prin trăirea aceleiași vieți dumnezeiești. Căci numai aici, în Biserica Sa, noi ne trăim la modul cel mai profund deoființimea noastră, adică apartenența la aceeași umanitate. Pentru că ne curățim, ne luminăm și ne sfințim continuu în mod personal, dar în relație de iubire și de frățietate cu toți. Și dacă cei din Biserică sunt din multe neamuri și noi trăim în mod frățește cu toți, din aceasta vedem că nu diferențele etnice și lingvistice ne despart în mod real, ci ne desparte viața noastră păcătoasă.

Pentru că Biserica ne cheamă să trăim dumnezeiește pe pământ și nu trupește. Și dacă trăim dumnezeiește, atunci ne putem înțelege cu tot cel de alt neam care trăiește în Biserică și care trăiește la fel ca noi. Căci credința și viața sfântă ne unesc pe unii cu alții și ne fac să trăim ca robi reali ai lui Dumnezeu, slujindu-I Lui în fiecare zi.

De aceea, când citesc Viețile Sfinților și văd că ei au trăit ca și mine, în aceeași Biserică și aceeași credință, mă umplu imediat de dragoste pentru ei, căci mă regăsesc în ei, în viața lor cu Dumnezeu. Și atunci nu mă mai interesează

în ce secol au trăit sau de ce neam erau, pentru că îi regăsesc ca frați ai mei în credință. Dar pentru că ei mă întrec cu mult în toate dimensiunile vieții duhovnicești, eu învăț mereu cu dragoste de la ei și mă rog lor, pentru că știu că ei mă pot ajuta în viața mea. Și chiar dacă ei nu au învățat limba mea și nu sunt de un neam cu mine, ei mă înțeleg prin slava lui Dumnezeu, îmi înțeleg rugăciunea mea și mă ajută în viața mea, pentru că și ei sunt plini de bucurie că trăiesc aceeași credință cu ei și vreau să fiu cu ei pentru veșnicie.

Iar din comuniunea cea veșnică a Sfinților, noi trebuie să înțelegem că aceasta este realitatea reală a Bisericii lui Dumnezeu: viața sfântă, curată, frumoasă, trăită în comuniune dumnezeiască. Și pentru aceasta trebuie să venim noi la Biserică: pentru a-I sluji lui Dumnezeu cu pace și cu sfințenie și pentru a ne întări unii pe alții prin cuvintele și viața noastră.

Dumnezeu Duhul Sfânt este Mângâietorul sufletelor și al trupurilor noastre, Cel pe care L-am primit în locul lui Hristos și, prin El, Îl avem și pe Hristos[505] și pe Tatăl. „Și El mijlocește, cu graiuri nespuse, pentru noi către Dumnezeu, ocrotindu-ne ca un iubitor de oameni, ca și Hristos, căci și Hristos este Mângâietor”[506] al nostru. Iar când noi îl mângâiem pe un altul, când îi arătăm iubirea și admirația noastră, atunci ne arătăm plini de slava Mângâietorului nostru, de slava Celui care ne mângâie pe noi dumnezeiește. Pentru că viața noastră nu trebuie să fie ostentativ religioasă, ci în mod firesc religioasă. În orice facem trebuie să fim firești, să fim naturali și nu declarativi. Pentru că cel care ne urmărește viața simte acest firesc dumnezeiesc al nostru ca ceva

---

[505] *Cf.* Penticostar, ed. a 6-a, Ed. IBMBOR, București, 1973, p. 374.

[506] Ibidem.

care îi face bine, ca ceva care îl bucură, care îl luminează, pentru că îl luminează și îl bucură slava lui Dumnezeu din noi înșine. De aceea trebuie să ne comportăm normal în societate, fără să vrem să atragem atenția, pentru că atragem și mai mult atenția în acest fel. Fiindcă azi fiecare vrea să iasă în față, să se propună și e nervos când nu e băgat în seamă. Dar când cineva nu cere să fie băgat în seamă, atunci devine deodată interesant, pentru că oamenii se întreabă ce e cu el, care e viața lui. Și astfel ne pot descoperi viața noastră, pentru că nu ne manifestăm ca ei.

Așadar, iubiții mei, am retrăit și retrăim dumnezeiește bucuria de început a Bisericii, entuziasmul dumnezeiesc al primilor creștini! Pentru că atunci când ne bucurăm de începutul Bisericii, ne bucurăm și de începutul nostru ca oameni ai credinței. Iar dacă am fost chemați de Dumnezeu la viața cu El, să nu ne lenevim niciodată în slujirea Lui! Să nu stingem din noi înșine entuziasmul cel sfânt pentru El, pentru cunoașterea Lui și pentru viața cea sfântă cu El! Căci, fără acesta, venim la Biserică fără să ne bucurăm de El, ci doar ca o rutină a vieții noastre. Și rutina este moartea iubirii pentru El. Căci venim la Biserică pentru ca să venim, dar nu pentru ca să mai vorbim cu El, nu pentru ca să mai fim învățați de către El, nu pentru ca să ne mai bucurăm cu sfințenie de minunile Sale.

Eu însumi, adesea, sunt luptat de către demoni cu plictisul, cu lipsa de chef pentru slujire, cu tristețea, cu insensibilitatea. Dar toate acestea sunt pentru ca să nu mă bucur, să nu respir în voie, să nu trăiesc în pace și în veselie sfântă cu Dumnezeu. Și lupt mereu cu toate ispitele interioare, căutând pacea, bucuria, atenția, evlavia, pentru că vreau să mă bucur mereu împreună cu Dumnezeu și cu oamenii. Și când nu le dai atenție demonilor, când nu iei în seamă sentimentele și stările pe care ei ți le aduc, atunci

Dumnezeu te inundă cu pacea Sa, cu bucuria Sa, cu atenția Sa, cu mila Sa și te simți liber, întărit, bucuros, suplu în toate. Pentru că nu te-ai așezat în starea demonilor, în tristețea lor, ci te-ai odihnit în slava lui Dumnezeu, cea care este fundamentul vieții noastre duhovnicești.

Bucurați-vă în Dumnezeul milei, în Cel care ne umple pe noi de slava Lui! Bucurați-vă în pacea Lui care nu are hotar, care nu are limite! Bucurați-vă în Dumnezeul nostru, în Cel care ne scoate pe noi mereu din Iad, pentru ca să ne unească mereu cu Sine! Amin!

Predică la Duminica Tuturor Sfinților [2023]

Iubiții mei[507],

primii oameni zidiți de către Dumnezeu, Sfinții noștri Protopărinți Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὕα], sunt și primii Sfinți ai lui Dumnezeu. Iar unul dintre fiii lor, Sfântul Abel [Ἄβελ], e primul Sfânt Mucenic al Bisericii[508]. Pe Sfântul Enoh [Ἑνώχ], pentru că a bineplăcut lui Dumnezeu, El l-a mutat de pe pământ [Fac. 5, 24, LXX], așa cum l-a mutat și pe Sfântul Profet Iliu [Ηλιου][II Împ. 2, 11, LXX]. Iar dacă Sfântul Noe [Νῶε] a izbăvit lumea din potop prin chivotosul poruncit lui de către Dumnezeu [Fac. 6, 13-21, LXX], Sfântul Profet Moisis [Μωϋσῆς] a văzut-o în mod extatic și profetic pe Preacurata Stăpână în rugul care ardea și nu se mistuia [Ieș. 3, 2-3, LXX]. Căci Hristos Domnul, la „plinirea vremii [τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου]" [Gal. 4, 4, BYZ], „a strălucit din rugul Sfintei Fecioare și a petrecut cu noi prin trup"[509], prin trupul Său. Și Sfântul Maximos Mărturisitorul numește aici rug uterul Preacuratei Fecioare. Căci din pântecele Preacu-

[507] Începută la 7. 12, în zi de miercuri, pe 7 iunie 2023. Soare, 14 grade, vânt de 6 km/ h.

[508] A se vedea Sinaxarul acestei duminici, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec18-24.html.

[509] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua. Tâlcuiri ale unor locuri cu multe și adânci înțelesuri din Sfinții Dionisie Areopagitul și Grigorie Teologul*, cu trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, vol. 80, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 147.

ratei Stăpâne Maria S-a întrupat Domnul și a petrecut cu noi pe pământ ca Dumnezeu și om, ca Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Sfântul Epifanios al Salaminei o numără pe Preacurata Stăpână ca a 10-a Sfântă Profetesă a Vechiului Testament după Sfintele Profetese Sarra, Rebecca, Maria (sora Sfântului Moisis), Debbora, Olda, Anna (mama Sfântului Samuil), Iudit, Elisavet (mama Sfântului Ioannis Botezătorul) și Anna, fiica lui Fanuil[510]. Și pentru că din Preacurata Stăpână S-a întrupat Domnul, „a nega că Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu înseamnă a nega că Însuși Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul ei, deci Fiul omului”[511].

Sfântul Dismas [Δυσμᾶς][512], Tâlharul cel bun, cel răstignit dimpreună cu Domnul, a intrat dimpreună cu Domnul în Paradis [Lc. 23, 43, BYZ], pe când cel care L-a blasfemiat [Lc. 23, 39, BYZ], și care se numea Ghestas [Γέστας][513], tâlharul cel nepocăit[514], s-a coborât în Iad.

Sfântul Apostol Iacovos [Ἰάκωβος], primul Patriarh al Ierusalimului, este numit și Fratele lui Dumnezeu [Ἀδελφόθεος], se subînțelege al Domnului, pentru că era fiul Sfân-

---

[510] *Traduceri patristice*, vol. 5, cu traduceri și comentarii de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2015, p. 183.

[511] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a III-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 80.

[512] Numele său l-am preluat din *Evanghelia lui Nicodimos* 9, 5; 10, 2, *cf.* Bart D. Ehrman and Zlatko Plešep, *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, Pub. Oxford University Press, 2011, p. 440, 442.

[513] *Evanghelia lui Nicodimos* 9, 5, *cf.* Bart D. Ehrman and Zlatko Plešep, *The Apocryphal Gospels. Texts and Translations*, op. cit., p. 440.

[514] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Gestas.

tului Iosif, Logodnicul Născătoarei de Dumnezeu[515]. Și Sfântul Iacovos a scris Epistola scripturală care îi poartă numele[516], dar și prima Dumnezeiască Liturghie a Bisericii[517]. Iar conaționalii săi, din ură înverșunată asupra lui, l-au aruncat de pe aripa templului din Ierusalim. Însă, căzând la pământ, era încă viu și s-a rugat pentru iertarea lor. Dar ei, văzându-l încă viu, l-au lovit cu pietre, fiind martirizat de către un bărbat care l-a lovit cu un lemn în cap și i-a zdrobit creierii. Și acestea a pătimit după 30 de ani de Arhierie și la cei 60 de ani ai vieții sale[518].

Sfântul Teotimos I, Episcopul Tomisului, era teolog și făcător de minuni, fiind cunoscut de către toți pentru evlavia și corectitudinea vieții sale[519]. A fost prietenul Sfântului Ioannis Hrisostomos[520] și a adormit în pace în anul 407[521].

---

[515] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/961/sxsaintinfo.aspx și

https://doxologia.ro/viata-sfantului-apostol-iacob-ruda-domnului-primul-episcop-al-ierusalimului.

[516] *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului*, cu trad. și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2015, *cf.*

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/.

[517] O traducere a ei în română o găsiți aici:

https://asceticexperience.com/wp-content/Data/118244581-Liturghia-Sf-Ap-Iacob.rtf. Cum a arătat slujirea ei, în 2021, la Constanța: https://www.youtube.com/watch?v=Yh3W_ZQF500.

[518] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfantului-apostol-iacob-ruda-domnului-primul-episcop-al-ierusalimului.

[519] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Teotim_I_al_Tomisului.

[520] *Cf.*

https://pravila.ro/sfantul-ierarh-teotim-episcopul-tomisului-20-aprilie/.

[521] *Cf.*

Sfântul Sava Nemanici [Сава Немањић], Luminătorul, a fost primul Arhiepiscop al Serbiei. Ales în anul 1219. După ce întemeiase în Atos Mănăstirea Hilandar [Хиландар][522]. Sfântul Iachint, primul Mitropolit al Ungrovlahiei, al Țării Românești, a fost ales în 1359, fiind transferat de la Vicina. Iar reședința sa a fost la Câmpulung Muscel, apoi la Argeș[523].

Sfântul Grigorie al IV-lea, Mitropolitul Țării Românești, Dascălul, cunoștea greacă și latină și a fost ucenicul Sfântului Paisii Velicikovskii [Паисий Величковский], fiind făcut de el Monah[524]. Sfântul Grigorie, pe când era Ierodiacon, scrie Viața Sfântului Paisii, a Părintelui său duhovnicesc[525]. Și a fost ales Mitropolit din treapta de Ierodiacon, pe 4 ianuarie 1823, fapt pentru care a fost hirotonit Ieromonah pe 9 ianuarie, pe 10 ianuarie a fost hirotonit Arhiereu, iar a doua zi, pe 11 ianuarie 1823, a fost instalat ca Mitropolit[526]. A adormit la vârsta de 69 de ani, după ce fusese exilat la Chișinău, Buzău și Căldărușani[527].

---

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2723/sxsaintinfo.aspx.

[522] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Sava.

[523] *Cf.* https://basilica.ro/portret-de-sfant-intru-tot-preasfintitul-iachint-primul-mitropolit-al-tarii-romanesti/.

[524] *Cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/grigorie-al-iv-lea-al-ungro-vlahiei-dascalul-nemuritor-172345.html și https://ro.wikipedia.org/wiki/Paisie_Velicicovschi.

[525] *Cf.* https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/grigorie-al-iv-lea-al-ungro-vlahiei-dascalul-nemuritor-172345.html.

[526] Ibidem.

[527] Ibidem.

Pe 31 octombrie sunt pomeniți Sfinții 100.000 de Mucenici din Tbilisi, martirizați de către mongoli în 1227 pentru că nu s-au lepădat de Sfintele Icoane[528]. Pe 28 decembrie sunt pomeniți Sfinții 20.000 de Mucenici, cei care au fost martirizați prin foc în Nicomidia. Și au fost martirizați în Biserică, pentru că i s-a dat foc Bisericii unde erau ei[529]. Iar a doua zi, pe 29 decembrie, sunt pomeniți Sfinții 14.000 de Mucenici Prunci, martirizați de către Irodis, pentru ca să-L omoare odată cu ei pe Domnul[530]. Pentru că Sfinții sunt pomeniți nominal sau în grupuri mai mari sau mai mici, de fiecare dată arătându-ni-se viața și adormirea lor. Căci ceea ce ne zidește este tocmai adevărul vieții lor, profunda lor credință și iubire pentru Dumnezeu.

Sfântul Anastasios Sinaitul [Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης][531], din ale cărui opere traducem acum, a comentat în mod mistic cele 6 zile ale Facerii și a răspuns în mod profund la întrebări teologice diverse. Primele 3 răspunsuri le-am publicat miercuri[532].

Sfântul Assicus, Episcopul de Elphin, în Irlanda, a fost convertit de Sfântul Patricius, Apostolul Irlandei, acesta

---

[528] *Cf.* https://doxologia.ro/podul-celor-o-suta-de-mii-de-mucenici-ai-tbilisului-podul-mucenicilor și https://en.wikipedia.org/wiki/Jalal_al-Din_Mangburni.

[529] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-28-sf_20000_mucenici.html.

[530] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsdec/12-29-sf_14000_prunci_din_betleem.html.

[531] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Anastasius_Sinaita.

[532] Aici: https://www.teologiepentruazi.ro/2023/06/07/sfantul-anastasios-sinaitul-intrebari-si-raspunsuri-1-3/.

fiind mai întâi un lucrător al metalelor. Prelucra alama și cuprul[533]. Căci, pe lângă studiul cărților și pe lângă scris, e bine să avem și alte preocupări practice, folositoare pentru mulți. Fiindcă lucrurile practice ne obosesc în mod ascetic și ne fac să nu pierdem contactul cu viața de zi cu zi.

Martirologiul din Tallaght[534] este din secolele 8-9[535] și conține multe nume de Sfinți. La fel și Martirologiul Sfântului Hieronymus[536], anterior lui, Martirologiul Sfântului Ado, Arhiepiscopul de Vienne, în Franța[537], sau Martirologiul Monahului Usuard[538]. Și orice Viață de Sfânt este o lecție de teologie vie pentru noi, pentru că ne învață cum să gândim, cum să citim, cum să muncim, cum să trăim.

Până la schisma din 1054, Biserica a fost una în Răsărit și Apus, iar Sfinții sunt comuni nouă și romano-catolicilor. După 1054, niciunul dintre cei care au trăit în Apus și pe care i-au „canonizat" romano-catolicii nu sunt „Sfinții Bisericii", pentru că ei nu mai fac parte din Biserică. Iar Biserica își cinstește doar pe Sfinții ei și nu și pe dușmanii ei. Căci Sfinții Bisericii sunt cei care întrupează credința, viața și slujirea Bisericii. Așadar, iubiții mei, astăzi îi cinstim pe toți Sfinții

---

[533] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Assicus și https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Patrick.

[534] Îl puteți downloada de aici: https://archive.org/details/martyrologyofoen290enguoft/page/n5/mode/2up?view=theater.

[535] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Martyrology_of_Tallaght.

[536] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Martyrologium_Hieronymianum.

[537] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Ado_of_Vienne și https://en.wikipedia.org/wiki/Archbishop_of_Vienne.

[538] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Martyrology_of_Usuard și https://en.wikipedia.org/wiki/Usuard.

lui Dumnezeu, cunoscuți sau nu de către noi, pentru că ei sunt cu Dumnezeu și sunt ai lui Dumnezeu. Iar noi trebuie să dorim să fim împreună cu toți Sfinții lui Dumnezeu, din toate locurile și din toate timpurile, pentru că ei sunt slujitorii cei adevărați ai lui Dumnezeu și moștenitorii Împărăției Sale. Amin!

Predică pentru bătrâni de toate vârstele [2023]

Iubiții mei[539],

când oamenii ajung la adevărurile dumnezeiești și încep să le creadă cu toată ființa lor, încep să îmbătrânească veșnic. De aceea, avem în Biserică copii bătrâni, adolescenți bătrâni, tineri bătrâni, maturi bătrâni, bătrâni plini de pace și de sfințenie, foarte bătrâni și dumnezeiești oameni. Pentru că Dumnezeu, atunci când începi să trăiești cu El, te umple de toată sfințenia pe care ți-o dorești. Și bătrânețea reală nu e o vârstă, ci o umplere de cunoaștere veșnică.

Când copilul e bătrân, el cugetă mai presus de ideologia veacului său. Căci ideologia veacului te vrea un prostălău, un nătâng, un neisprăvit. Ideologia veacului te vrea lipit de pământ, de păcate, de moarte. Iar tu, atunci când începi să zbori împreună cu Dumnezeu spre veșnicie de la 4-5 ani, îți depășești veacul pentru că devii veșnic. Înveșnicirea noastră e pe măsura trăirii adevărurilor lui Dumnezeu. Și cum poți trăi cu Dumnezeu pe cât vrei, pe cât I te deschizi Lui, a fi copil Sfânt nu înseamnă o minune, ci o normalitate. Pentru că sfințenia vieții noastre începe odată cu Botezul nostru sacramental.

Și copilul cu gânduri sfinte, cu gânduri mari, cu proiecte de viitor, pe care începe să și le întrupeze, e marea frumusețe a umanității. Căci prin asta se dovedește tuturor că adevărul e cel mai puternic, că adevărul cel sfânt naște oameni de caracter, că adevărul dumnezeiesc naște o nesfâr-

---

[539] Începută la 19. 57, în zi de sâmbătă, pe 10 iunie 2023. Soare, 25 de grade, vânt de 6 km/ h.

șită asceză. Și bătrânețea reală începe de acum: din copilărie. De când începem să avem primele crezuri, primele certitudini. Pentru că pe aceste certitudini creștem pe fiecare zi.

Și un copil care se spovedește și se împărtășește din iubire pentru Dumnezeu, care învață continuu voia Lui este imbatabil, pentru că el crește din adevăr și din har, crește din iubire și din evlavie. Un adolescent bătrân e un copil care și-a pus crezurile în aplicare. Care luptă pentru crezurile sale. Adolescentul termină liceul, face facultate, merge la studii de specializare, dovedește că e creștin și intelectual, dovedește că e un om de caracter.

Biserica merge mai departe numai prin astfel de oameni: prin oamenii de caracter, prin oamenii lipiți cu totul de voia lui Dumnezeu, prin oamenii care fac lucruri admirabile pentru viața și slujirea Bisericii.

Un creștin erudit e o lumină vie a Bisericii. Ajungi tânăr bătrân pentru că ai fost un copil cărunt. Când am ajuns la facultate aveam peste 80 de cărți scrise, în manuscris. Adică eram cu o minte profund obosită, dar mult adâncită în sine. Simțeam subtilitățile abisale, știam să scriu în multe feluri, aveam zboruri mari, teologice, eram plin de râvna de a fi, de a experia, de a întâlni oameni abisali. Nu așteptam să mi se indice o carte, un om, o idee, pentru că eu priveam peste tot ca să găsesc adevăruri reale, întrupate.

Dar eram un tânăr bătrân pentru că eram ucenicul celui prea-bătrân în cele dumnezeiești, al Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, care era fundamentul viu al vieții și al teologiei mele. Și nu poți avea de tânăr ideea bătrâneții reale, dumnezeiești, până nu întâlnești în mod real un Sfânt al lui Dumnezeu și până nu ești ucenicul lui cu toată ființa ta. Mulți se uită la părinții, la bunicii lor, la rudele lor în vârstă și îi copiază mai mult sau mai puțin. Însă în viața

duhovnicească, în viața de ucenicie, Părintele duhovnicesc nu te face o copie a lui, nu te face o copie xerox, ci te duce în mod real la Dumnezeu și te învață cum să Îl lași pe Dumnezeu să te facă după chipul Lui. Tocmai de aceea, nici eu, nici Doamna Preoteasă Gianina Picioruș, nu suntem copii xerox ale Sfântului Ilie, Părintele nostru, și nici ea nu e copia mea, pentru că ucenicia nu naște copii, ci personalități de sine stătătoare. Și personalitățile teologice și duhovnicești se nasc din luminările lui Dumnezeu în viața lor, din modul în care Dumnezeu le conduce în mod intim, din interior, din relația Lui cu ele, pentru ca acestea să fie ele însele.

Dumnezeu te luminează în mod direct, te luminează prin Părintele tău, te luminează prin tot omul, prin toată cartea, prin toate evenimentele vieții tale, pentru că te umple de voia Lui. Și când omul se umple de voia lui Dumnezeu, el îmbătrânește în mod abisal, pentru că începe să trăiască veșnicia lui Dumnezeu în viața de zi cu zi.

Bunicii mei, Marin și Floarea, m-au iubit abisal. La fel m-a iubit Sfântul Ilie. La fel mă iubește Preoteasa și ucenica mea. Însă Sfântul Ilie m-a iubit dumnezeiește, ca un ucenic preaiubit al lui și mi-a descoperit tainele lui Dumnezeu, pe care el le trăia și le cunoștea în mod intim, pe când bunicii mei m-au iubit ca pe lumina și împlinirea lor în viață. Dacă acești 4 oameni binecuvântați nu m-ar fi iubit la modul abisal, nu aș fi cunoscut ce abisală și dumnezeiască este iubirea reală. Pentru că aș fi considerat, neiubit și neîmplinit fiind, că iubirea e „o vorbă”, așa cum mulți bagatelizează cele mai mari și mai sfinte trăiri umane. Și le bagatelizează, pentru că nimeni nu i-a iubit în mod real, pentru că nimeni nu i-a învățat, pentru că nimeni nu i-a schimbat în mod fundamental. Și vorbesc de la măsura lor mică despre aceste lucruri mari ale omului.

Mama mea, neiubindu-mă, a fost și este geloasă pe iubirile mele fundamentale. Pentru că ea nu poate accepta faptul că iubirea nu se cere, ci se dăruie. Dar cum ea nu nea dăruit nimic nouă, nici mie, nici bunicilor mei, nici tatălui meu, ci doar mamei și fratelui ei, se simte străină acum, când e văduvă, în curtea noastră. Pentru că nu se vede în mine și nici în soția mea. Și nu se vede, pentru că n-a sădit nimic în noi. Și ceea ce trebuia să sădească ar fi fost iubirea sinceră, profundă, maternală, plină de pocăință pentru trecut, pentru ca să iubească și să fie iubită în mod abisal.

Căci dacă nu iubești pe cineva în mod abisal, nu trăiești de fapt. Iar iubirea abisală, totală, dezinteresată, e cea care te îmbătrânește frumos, pentru că ea e fundamentul vieții tale care te tot înverzește și înflorește valoric. Omul care iubește în mod real se mută la casa lui, își face familie, își face copii, se înveșnicește la modul frumos. Soția și copiii lui nu sunt o copie a lui, ci niște frumuseți de sine stătătoare. Dar, la un loc, ei sunt o frumusețe sfântă, o familie. Pentru că fundamentul familiei creștine este iubirea și adevărul. E sinceritatea absolută. Și când sinceritatea și iubirea reciprocă stau la aceeași masă se numește familie.

Există familii la normă, de ochii lumii, care nu știu dacă rezistă timpului, și familii veșnice. Familiile veșnice sunt cele cu principii veșnice. În ele nu se vorbește despre divorț, despre destrămare, despre frici puerile, despre libertinaj, ci despre îndumnezeirea continuă. Când moare soțul sau soția dintr-o astfel de familie, familia nu se „reconfigurează”, pentru că în cer și pe pământ există o singură familie. Cel luat de către Domnul la Sine nu e scos din familie, ci e mutat mai înaintea celorlalți la cele veșnice. Pentru că o Căsătorie nu se destramă odată cu moartea, ci odată cu moartea ea se înveșnicește în mod deplin.

Soții bătrâni la minte sunt plini de iubire și de sfințenie. Ei îmbătrânesc cu anii, dar, mai ales, cu faptele și cu adevărurile în care cresc. Datorită parkinsonului, Sfântul Ilie abia mai putea să bea un pahar cu apă. Îi dârdâiau mâinile în ultima parte a vieții sale. Dar trăirile sale dumnezeiești și slava lui Dumnezeu care izvora neîncetat din el erau frumusețea bătrâneții lui abisale. Mamaia Floarea, ucenica mea cea smerită, pe care o spovedeam și o împărtășeam cu pace, creștea în frumusețe sfântă în bătrânețea ei, pentru că avea încredere în iubirea mea pentru ea și în iubirea soției mele pentru ea. La fel, soția și ucenica mea cea mult iubită, Preoteasa mea, crește pe fiecare zi în curăție și în sfințenie, pentru că crește în abisalitatea împlinirii voii lui Dumnezeu. Și pentru că se lasă condusă de Dumnezeu și de El prin mine, crește în iubire și în fapte mari, se bucură și e mult împlinită, pentru că nu îi lipsește nimic. Și nu îi lipsește nimic, pentru că se dăruie cu totul în ceea ce face pentru Dumnezeu și pentru oameni.

Pentru că lecția bătrâneții reale e dăruirea totală de sine. Și când nu te uiți la tine, ci la copiii, nurorile, nepoții și strănepoții tăi, atunci ești cu adevărat tată și mamă, bunic și bunică, străbunic și străbunică. Pentru că uitarea de sine înseamnă iubire reală. Dar dacă „iubești" rece, calculat, cu proiect, pentru ca să vină copiii și nepoții să te îngrijească, să te drăgălească, să te excursioneze peste tot, atunci „iubești" insuportabil, pentru că ești plin sau plină de falsitate. Și de aceea nu sunt iubiți bătrânii de către ai lor: pentru că sunt falși, nesimțiți și fără conștiință. Căci, pe cei reali, nu numai familia lor îi iubește, ci toți care îi cunosc, pentru că sunt un munte de dăruire față de toți. Dar când mimezi „iubirea" toată viața, când nu faci nimic real pentru ceilalți, ci toate le faci pentru că ți-e frică să nu mori singur, atunci mori singur, pentru că toată viața ai fost singur.

Iubiții mei,

dacă sunteți bătrâni, dar sunteți bătrâni degeaba, pentru că n-ați învățat nimic din toată viața asta, știți cine e de vină. Nu dați vina pe alții! Nu vă mai plângeți de milă la modul cameleonic! Ci, acum, pe ultima sută de metri, dați dovadă de curaj, adică de lucrul pe care nu l-ați avut niciodată! Acceptați-vă singurătatea, după cum v-ați acceptat toată viața egoismul! Trăiți-vă singurătatea cu lacrimi amare, pentru că doar amărăciunea lacrimilor v-o poate mângâia! Dacă n-ați iubit pe nimeni, dacă nu ați apropiat pe nimeni, d-aia nu aveți pe nimeni. Iar dacă soțul sau soția sau copiii au trecut în veșnicie și de aceea sunteți singuri, nu sunteți singuri în mod real, pentru că ei sunt în inima dumneavoastră. Și dacă cineva e viu în inima dumneavoastră, atunci sunteți vii și nu sunteți singuri.

Bătrânețea cea cu mulți ani, dacă nu e sfântă, e un calvar. După cum un calvar e toată viața, dacă nu iubești și nu ești iubit. Singurătatea e numele neiubirii. Cei cu adevărat singuri sunt cei care nu iubesc pe nimeni. Iar cei care iubesc mulți oameni sunt plini de iubirea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Dumnezeul bucuriei noastre să ne facă pe toți bătrâni de sfințenia Lui! Amin!

Predică la Duminica Sfinților Români [2023]

Iubiții mei[540],

în 2.000 de ani de viață creștină, Biserica României este plină de Sfinți, numai că noi cunoaștem și cinstim foarte puțini dintre ei. Iar despre cei pe care îi cunoaștem și îi cinstim, știm puține lucruri în comparație cu ceea ce ar trebui să însemne Viața unui Sfânt în ziua de azi. Mai pe scurt, aghiologia românească e săracă în materie de Vieți de Sfinți elaborate științific. Pentru că ori nu s-au păstrat date despre ei, ori noi nu ne dăm silința să le strângem la un loc. Și pentru că Viețile Sfinților Români nu sunt ample, nu sunt generoase, nu sunt cu detalii multiple despre viața, opera, prezența lor continuă în Biserică, de aceea Sfinții Români nu ies în relief așa cum ar trebui.

Și aceasta e o mare neîmplinire a Bisericii noastre și a mea, personal. Pentru că Sfinții unui neam trebuie să fie puși în evidență în acel neam și nu tratați cu indiferență sau ocultați. Căci fiecare dintre noi trebuie să ne vedem în Sfinții noștri, în modul lor de a trăi și de a vedea lucrurile, și lor trebuie să le cerem ajutorul în mod continuu.

În *Martirologiul roman*, pe 25 ianuarie, la secvența a 6-a, e pomenit „Sancti Bretannionis, Episcopi Tomitani in Scythia”[541]. Și noi îl pomenim ca Sfânt Român pe Sfântul

[540] Începută la 9. 48, în zi de marți, pe 13 iunie 2023. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 11 km/ h.

[541] *Martyrologium Romanum*, editio altera, Typis Vaticanum, A. D. MMIV [2004], p. 116.

Ierarh Bretannion al Tomisului, al Constanței de azi, pentru că a slujit aici, la noi, însă el s-a născut în Cappadocia[542], în Turcia de azi. Sfântul Sfințit Mucenic Irenaeus, Episcopul de Sirmium, a fost Episcop în Serbia de azi (Kosovo), la Sremska Mitrovița [Сремска Митровица][543], dar noi îl socotim tot Sfânt român.

Sfântul Vasilî [Василь] de la Poiana Mărului e din Ucraina de azi, pentru că s-a născut la Poltava [Полтава][544] și tot la Poltava s-a născut și Sfântul Paisii Velicikovskii [Паїсій Величковський][545]. Sfântul Mucenic Luppus, pomenit pe 23 august[546], era din cetatea Novae, astăzi Sviștov [Свищов], în Bulgaria[547]. Sfinții Mucenici Claudius, Castor, Sempronianus și Nicostratus (pomeniți pe 9 noiembrie) sunt din Serbia, pentru că s-au născut în Sremska Mitrovița, astăzi în Kosovo.

Sfântul Andrei Șaguna s-a născut la Miskolc [Mișcolț], în Ungaria[548], Sfântul Nicodim cel Sfințit s-a născut la Prilep, în Serbia, regiunea Kosovo[549], pe când Sfântul Mare

---

[542] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Bretanion_al_Tomisului.

[543] *Cf.* https://basilica.ro/calendar-ortodox-6-aprilie/ și https://bg.wikipedia.org/wiki/Сремска_Митровица și https://en.wikipedia.org/wiki/Mitrovica,_Kosovo.

[544] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Vasile_de_la_Poiana_Mărului și https://ro.wikipedia.org/wiki/Poltava.

[545] *Cf.* https://uk.wikipedia.org/wiki/Паїсій_Величковський.

[546] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/439/sxsaintinfo.aspx.

[547] *Cf.* https://www.crestinortodox.ro/calendar-ortodox/sfantul-mucenic-lup-120906.html și https://ro.wikipedia.org/wiki/Sviștov.

[548] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Sinaxar_al_Sfinților_Români și https://ro.wikipedia.org/wiki/Miskolc.

[549] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicodim_de_la_Tismana.

Mu- cenic Ioannis cel Nou de la Suceava s-a născut în orașul Trabzon de azi, din Turcia[550].

Însă, pe lângă cei pe care îi cinstim ca Sfinți Români, pentru că au venit și au trăit la noi sau pentru că Sfintele lor Moaște au fost aduse la noi, îi avem și pe Sfinții cu adevărat Români, care s-au născut aici.

Sfântul Cuvios Antipa s-a născut la Calapodești, în județul Bacău[551]. Sfântul Ierarh Iosif Naniescu s-a născut la Răzălăi, în Moldova[552]. Sfântul Mucenic Sava Gotul s-a născut în Dacia, aproape de râul Buzău[553]. Sfântul Ierarh Petru Movilă s-a născut la Suceava[554]. Sfântul Cuvios Ioannes Cassianus s-a născut în Dobrogea și la fel și prietenul său, Sfântul Cuvios Germanus[555].

Sfântul Ierarh Pahomie Penciu s-a născut în satul Gledin, din județul Bistrița-Năsăud[556]. Sfântul Ierarh Ilie Iorest s-a născut în Transilvania[557]. Sfântul Ierarh Sava Brancovici s-a născut la Ineu, în județul Arad, dar din părinți sârbi[558]. Sfântul Ierarh Simion Ștefan s-a născut la Alba Iulia[559]. Sfântul Ierarh Iosif Stoica Mărturisitorul, Episcopul Mara-

---

[550] *Cf.* https://sfantulioancelnou.ro/#Originile și https://ro.wikipedia.org/wiki/Trabzon.

[551] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Antipa_de_la_Calapodești și https://ro.wikipedia.org/wiki/Calapodești,_Bacău.

[552] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_Naniescu.

[553] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Sava_de_la_Buzău.

[554] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Movilă.

[555] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_Casian.

[556] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Pahomie_de_la_Gledin.

[557] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ilie_Iorest.

[558] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sava_Brancovici și https://ro.wikipedia.org/wiki/Ineu.

[559] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Simion_Ștefan.

mureșului[560], a fost român, după cum îl arată numele. Sfântul Cuvios Irodion Ionescu de la Lainici s-a născut la București[561]. Tot la București s-a născut și Sfântul Ierarh Calinic Antonescu de la Cernica, în mahalaua *Sfântul Visarion*[562]. Iar dacă numele de Botez al Sfântului Calinic a fost Constantin[563], numele de Botez al Sfântului Irodion a fost Ioan[564].

Sfântul Mucenic Ioan Românul s-a născut în Țara Românească[565]. Sfântul Ierarh Grigorie Miculescu, supranumit Dascălul, s-a născut la București, iar numele său de mirean a fost Gheorghe[566]. Sfântul Arhiepiscop Ghelasie s-a născut la Râmeț, în județul Alba[567]. Sfântul Ierarh Leontie s-a născut în orașul Rădăuți, din județul Suceava[568]. Sfântul Voievod Ștefan cel Mare s-a născut la Borzești, în jud. Bacău[569]. Sfântul Ioanichie cel Nou s-a născut în ținutul Muscelului[570]. Sfântul Cuvios Ioan Iacob s-a născut în satul

---

[560] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Iosif_Mărturisitorul.

[561] *Cf.* https://www.manastirea-lainici.ro/sfantul-irodion-de-la-lainici/.

[562] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Calinic_de_la_Cernica.

[563] Ibidem.

[564] *Cf.* https://www.manastirea-lainici.ro/sfantul-irodion-de-la-lainici/.

[565] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_Valahul.

[566] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Grigorie_Dascălul.

[567] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ghelasie_de_la_Râmeț.

[568] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Leontie_de_la_Rădăuți și https://ro.wikipedia.org/wiki/Rădăuți.

[569] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Ștefan_cel_Mare.

[570] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ioanichie_cel_Nou_de_la_Muscel.

Horodiștea, din județul Botoșani, și la Botez a fost numit Ilie, fiind singur la părinți[571].

Sfânta Cuvioasă Teodora s-a născut în satul Vânători-Neamț, din jud. Neamț, numele său de familie, de dinainte de Căsătorie, fiind Joldea[572]. Sfântul Mucenic Constantin Brâncoveanu s-a născut în satul Brâncoveni, din fostul județ Romanați[573]. Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec s-a născut în satul Valea Jidanului din Transilvania[574]. Sfântul Gheorghe Pelerinul s-a născut în satul Șugag, în județul Alba[575].

Sfântul Ierarh Varlaam Moțoc era din satul Bolotești, din jud. Vrancea, având numele de Botez Vasile[576]. Sfântul Ierarh Ioan, Episcopul Romanului, s-a născut în ținutul Vrancei, care pe atunci era numit ținutul Putnei[577]. Sfântul Cuvios Dionysius Exiguus s-a născut în Dobrogea, fiind de neam scit, cunoscând latina și greaca[578]. Sfântul Cuvios Simeon de la Pângărați s-a născut într-un sat din apropierea orașului Piatra Neamț, pe când Sfântul Cuvios Amfilohie de la Pângărați s-a născut în Țara de Sus a Moldovei[579].

---

[571] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Ioan_Iacob_Românul_de_la_Hozeva.

[572] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfânta_Teodora_de_la_Sihla.

[573] *Cf.* https://basilica.ro/sfintii-martiri-brancoveni/.

[574] *Cf.* https://basilica.ro/sf-cuv-iosif-de-la-varatec/.

[575] *Cf.* https://doxologia.ro/sfantul-gheorghe-pelerinul#viata.

[576] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Varlaam_Moțoc și https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Bolotești,_Vrancea.

[577] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfantului-ierarh-ioan-de-la-rasca-secu-episcopul-romanului.

[578] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Dionisie_cel_Smerit.

[579] *Cf.* https://basilica.ro/sfintii-cuviosi-simeon-si-amfilohie-de-la-pangarati-2/.

Sfântul Cuvios Chiriac de la Tazlău s-a născut în satul Mesteacăn, din ținutul Neamțului[580]. Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop s-a născut în satul Silvașu de Sus din ținutul Hațegului[581]. Sfântul Ierarh Teodosie de la Brazi s-a născut în ținutul Vrancei[582]. Sfântul Mucenic Oprea Miclăuș era din Săliștea Sibiului[583]. Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofronie s-a născut în satul Cioara, din părțile Orăștiei[584]. Sfântul Mărturisitor și Preot Moise Măcinic era din satul Sibiel, județul Sibiu[585]. Sfântul Mucenic Atanasie Todoran era din satul Bichigiu, din jud. Bistrița-Năsăud[586]. Sfântul Mărturisitor Vasile Dumitru era din Mocod, Sfântul Mărturisitor Grigore Manu era din Zagra, iar Sfântul Mărturisitor Vasile Oichi era din Telciu, toate cele 3 sate fiind din jud. Bistrița-Năsăud[587]. Sfântul Mucenic Dasius era geto-dac și numele său înseamnă miel[588]. Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica s-a

---

[580] *Cf.* https://basilica.ro/sfintii-cuviosi-onufrie-de-la-vorona-si-chiriac-de-la-tazlau/.

[581] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Ioan_de_la_Prislop.

[582] *Cf.* https://basilica.ro/†-sf-ierarh-mc-teodosie-de-la-manastirea-brazi-mitropolitul-moldovei-sf-sfintit-mc-foca-episcop-de-sinop/.

[583] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Oprea_(Miclăuș)_din_Săliște.

[584] *Cf.* https://basilica.ro/calendar-ortodox-21-octombrie/.

[585] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Moise_Măcinic și https://ro.wikipedia.org/wiki/Sibiel,_Sibiu.

[586] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Tănase_Tudoran.

[587] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfintilor-martiri-marturisitori-nasaudeni.

[588] *Cf.* https://manastirealipnita.com/despre-manastire/sfintii-ocrotitori/sf-dasie/viata-sfantului-mucenic-dasie-martir-al-scythiei-minor/.

născut la Săliștea Sibiului[589]. Sfântul Ierarh Dosoftei Barilă s-a născut la Suceava, numele său de Botez fiind Dimitrie[590]. Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul s-a născut într-un sat din apropierea orașului Rădăuți, primind la Botez numele de Dumitru[591].

Și oricâți Sfinți Români va mai canoniza Biserica noastră, ei vor fi de undeva de lângă noi, de lângă satul sau orașul nostru, pentru că s-au sfințit aici, pe pământ românesc. Însă, prezența lor lângă noi și cu noi, ne cheamă pe toți la urmarea lor. Pentru că, dacă ei și-au putut sfinți viața lor, atunci și noi putem să facem acest lucru. Căci, ca și ei, trăim în aceeași Biserică a lui Dumnezeu și, împreună cu El, cu Dumnezeul nostru treimic, trebuie să ne sfințim viața noastră.

Și pomenirea Sfinților Români s-a stabilit după pomenirea Tuturor Sfinților ai lui Dumnezeu, pentru ca să arătăm că fiecare neam, care a intrat în Biserică, își are Sfinții săi. Iar duminica de azi, în care îi cinstim pe Sfinții Români din toate timpurile și din toate locurile, ne arată că România, în Împărăția lui Dumnezeu, este împreună, e una și nu împărțită. Pentru că toți Sfinții lui Dumnezeu sunt în Împărăția Sa și ei sunt un cor, o ceată sfântă a lui Dumnezeu.

Și noi, creștinii români, trebuie să ne apropiem cu multă dragoste și încredere de Sfinții noștri, pentru ca să fim învățați și ajutați de către ei în viața noastră. Trebuie să ne apropiem în rugăciune și în evlavie de ei, pentru ca să le urmăm lor dumnezeiește. Căci ei, Părinții noștri cei Sfinți, vor să ne ajute mereu în a trăi dumnezeiește pe pământ. Pentru că ei vor să fie împreună cu noi și acum și pentru toți vecii.

---

[589] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Gheorghe_de_la_Cernica.

[590] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Dosoftei_Barilă.

[591] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Chilia_lui_Daniil_Sihastrul.

Iar ceea ce voiesc Sfinții lui Dumnezeu, voiește Dumnezeu Însuși pentru noi toți, pentru întreaga Lui Biserică. Căci El voiește ca toți oamenii să se mântuie și să se bucure veșnic împreună cu El întru Împărăția Sa, dimpreună cu toți Sfinții Îngeri și cu toți Sfinții Lui.

Așadar, iubiții mei, dacă îi iubim pe Sfinți, atunci să dezvoltăm continuu Viețile lor cu noile date pe care le acumulăm despre ei! Dacă îi iubim pe ei, atunci să ne împrietenim în mod real cu ei, avându-i în inima noastră pururea! Căci ei, în marea lor bunătate, ne vor întări pe noi să le urmăm lor în toate cele bune spre mântuirea noastră. Amin!

Predică la nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul [2023]

Iubiții mei[592],

Sfântul Ioannis Botezătorul s-a născut din pântece sterp [ἐκ στειρευούσης νηδύος][593] și, în același timp, la bătrânețe, și aceste două lucruri arată cât de minunată e nașterea sa. Pentru că el s-a născut dintr-un pântece imposibil: dintr-un pântece sterp, neroditor. Și s-a născut și mai imposibil: la bătrânețe, când nu se mai poate naște. Dar cele două mari neajunsuri, sterilitatea și bătrânețea, au fost depășite de părinții săi, cu harul lui Dumnezeu, pentru că voia lui Dumnezeu a fost ca Sfântul Ioannis să se nască.

Căci el s-a născut din dumnezeiască făgăduință [θείαν ἐπαγγελίαν][594]. Și făgăduința lui Dumnezeu a fost aceasta: „a fost ascultată rugăciunea ta, și femeia ta, Elisavet [Ἐλισάβετ], îți va naște ție fiu și vei chema numele lui Ioannis [Ἰωάννης]" [Lc. 1, 13, BYZ]. Pentru că rugăciunea plină de credință în Dumnezeu a fost aceea care a schimbat nerodirea în rodire și a transformat bătrânețea într-un timp al nașterii.

Însă nerodirea roditoare a Sfintei Elisavet și bătrânețea ei cuvioasă și a Sfântului ei soț, Sfântul Zaharias [Ζαχαρίας], sunt imaginile vii ale pocăinței. Pentru că pocăința este cea care ne face roditori și transformă bătrânețea noastră în timp al rodirii, al nașterii. Păcatele ne îmbătrânesc, dar

---

[592] Începută la 10. 06, în zi de luni, pe 19 iunie 2023. Soare, 21 de grade, vânt de 6 km/ h.

[593] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Jun/Jun24.html.

[594] Ibidem.

pocăința ne întinerește interior. Și dacă renaștem mereu duhovnicește prin pocăință, înțelegem că pocăința e posibilă la orice vârstă. Iar dacă ne putem pocăi la orice vârstă, asta înseamnă că suntem roditori duhovnicește la orice vârstă, pentru că oricând putem naștere rodul cel frumos și mântuitor al pocăinței.

Elisavet [Ἐλισάβετ] vine de la Elișeva [אֱלִישֶׁבַע][595], iar Elișeva înseamnă Dumnezeu făgăduiește[596]. Pe când Zaharias [Ζαχαρίας] înseamnă Dumnezeu Își amintește[597]. Și Dumnezeu, Cel care făgăduiește și Își amintește de robii Săi, li l-a dat lor pe Ioannis, care vine de la Iohanan [יוֹחָנָן][598] și care înseamnă Dumnezeu Se milostivește[599]. De unde înțelegem că trebuie să credem în făgăduințele lui Dumnezeu cu toată ființa noastră și să I ne rugăm Lui neîncetat, dacă vrem să ne umplem de mila lui Dumnezeu. Pentru că mila lui Dumnezeu e trăită de noi în credință și în pocăință, în viață curată, în viață plină de rugăciune. Căci dacă n-avem rugăciune, n-avem relație cu Dumnezeu. Pentru că El Se milostivește de noi pe măsura rugăciunii noastre vii către El.

Sfântul Lucas ne spune că Sfântul Zaharias era Preot [Lc. 1, 5, BYZ], pe când Sinaxarul zilei, în ediție românească, ne spune că el era Arhiereu[600]. Și Sfântul Ioannis Botezătorul s-a născut în Ein Karem [עֵין כֶּרֶם][601], care înseamnă

---

[595] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἐλισάβετ.

[596] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/אלישבע#Hebrew.

[597] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Zechariah_(given_name).

[598] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἰωάννης.

[599] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/יוחנן#Hebrew.

[600] Mineiul pe luna iunie, ed. BOR 1927, p. 248.

[601] A se vedea:
https://doxologia.ro/ein-karem-patria-sfantului-ioan-botezatorul și

Izvorul Viei[602], ca cel care ni L-a indicat pe Hristos Domnul, pe Cel care este Izvorul de viață al Viei Sale, al Bisericii Sale, și al întregii lumi.

Când Irodis i-a martirizat pe Sfinții Prunci, pe cei 14.000, pentru ca să Îl omoare pe Domnul[603], Sfânta Elisavet l-a luat pe Sfântul Ioannis și a fugit în pustie. Și când era să fie prinși, la rugăciunea Sfintei Elisavet, muntele s-a deschis și i-a ascuns în peșteră. Însă trimișii lui Irodis l-au martirizat pe Sfântul Zaharias între templu și altar, iar sângele său s-a închegat și s-a făcut tare ca piatra[604]. Pentru ca el să nu fie șters de nimeni, ci să rămână acolo ca mărturie a morții sale mucenicești. Și Sfânta Elisavet, dimpreună cu Sfântul Ioannis, au trăit în peștera din munte, fiind hrăniți în mod minunat de un finic, până când a murit și Sfânta Elisavet, la 40 de zile după martirizarea soțului ei. Iar Sfântul Ioannis Botezătorul a fost hrănit și păzit de Îngerul Domnului în pustie până când a început să propovăduiască lui Israil[605]. Pentru că Dumnezeu îi ocrotește pe robii Săi neîncetat, pe cei care fac voia Lui. Și când lucrurile par imposibile, de netrecut pentru noi, Dumnezeu Își arată marea Sa iubire față de noi, întărindu-ne să depășim toate greutățile din viața noastră.

Când Sfântul Zaharias, tatăl său, a profețit despre el, a spus că Sfântul Ioannis Botezătorul va merge înaintea feței Domnului, pentru ca să pregătească căile Sale [Lc. 1, 76,

---

https://doxologia.ro/foto-locul-nasterii-sfantului-ioan-botezatorul-ein-karem-israel.

[602] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Ein_Karem.

[603] *Cf.* https://doxologia.ro/sfintii-14000-de-prunci-ucisi-din-porunca-lui-irod-2.

[604] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiun/06-24-nasterea_sf_ioan_botezatorul.html.

[605] Ibidem.

BYZ]. De aceea, el e numit Înaintemergătorul Domnului. Și a pregăti căile Sale înseamnă a pregăti sufletele oamenilor, pentru ca ei să primească viața în Hristos. Și pentru că L-a botezat pe Domnul, el este numit Botezătorul. Pentru că L-a botezat pe Răsăritul [Cel] din înălțime [Ἀνατολὴ ἐξ ὕψους] [Lc. 1, 78, BYZ], pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, dar pentru că ne luminează și pe noi, pe toți, prin sfânta sa viață și prin neîncetata sa rugăciune pentru noi.

Căci Botezul Bisericii e curățire de păcate, dar și luminare dumnezeiască, pentru că ne umple de slava lui Dumnezeu. Și cine bea apa sfântă a Bisericii, Aghiasma lui Dumnezeu, la fel: se curățește de păcate, dar se și luminează dumnezeiește, pentru că se umple de slava lui Dumnezeu. Fiindcă slava lui Dumnezeu este cea care stă la baza sfințirilor și binecuvântărilor din Biserică, pentru că toate se fac prin slava Lui cea veșnică.

Însă, Sfântul Ioannis, pe lângă demnitățile sale cele două, acelea de a fi Προδρόμος [Înaintemergătorul] și Βαπτιστος [Botezătorul] Domnului, este și Profetul [Προφήτος] Său[606]. Și Profetul e cel care le vede pe cele ale lui Dumnezeu din descoperirea Lui. Căci tocmai pentru că El i-a descoperit pe cele ale Sale, Sfântul Ioannis a propovăduit înaintea Lui și L-a botezat pe El în Iordanis. Pentru că știa ce să facă. Și știa ce să facă, pentru că fusese învățat de Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, numai prin simțirile, luminările și vederile lui Dumnezeu, noi cunoaștem voia lui Dumnezeu. Și cine e învățat tot timpul de Dumnezeu, acela devine un om duhovnicesc, pentru că e învățat de El prin slava Lui. De aceea, cel duhovnicesc le vede și le înțelege pe toate prin slava Lui, în comparație cu oamenii care nu sunt con-

---

[606] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/m/6/d/24/sxsaintlist.aspx.

duși de către El. Și când Sfântul Pavlos spune că „cel duhovnicesc cercetează toate, dar el de nimeni [nu] este cercetat” [I Cor. 2, 15, BYZ], se referă la omul acesta, la cel luminat de Dumnezeu tot timpul. Pentru că el cercetează, aprofundează, cunoaște prin luminarea lui Dumnezeu, dar pe el nimeni, care nu e duhovnicesc, nu îl poate înțelege. Pentru că cei duhovnicești se înțeleg unii prin alții prin slava lui Dumnezeu care locuiește în ei, pe când cei care nu văd duhovnicește, nu văd nimic din oamenii lui Dumnezeu, din ceea ce sunt ei în adâncul lor.

Așa și noi, astăzi, când îl pomenim pe Sfântul Ioannis, Părintele nostru, îl cunoaștem pe el prin slava lui Dumnezeu care este în noi, pentru că este în el din belșug. Și îl cunoaștem pe el prin rugăciunea noastră către el. Și îl cunoaștem duhovnicește, din lăuntrul nostru, pentru că Dumnezeu ni-l pune în evidență în inima noastră. Și așa îi cunoaștem pe toți Sfinții Lui: prin slava lui Dumnezeu care e în noi și prin rugăciunea către ei cea plină de încredere. Pentru că Dumnezeu ne unește cu Sfinții Lui prin rugăciune, pentru că, în primul rând, e unit cu noi El Însuși. Și, unde e Dumnezeu, acolo sunt toți Sfinții și Îngerii Lui. Pentru că toți cei uniți cu El se unesc duhovnicește și cu noi, robii Săi.

Dumnezeu să ne întărească pe toți în tot lucrul cel bun, pentru rugăciunile Sfântului Ioannis Botezătorul, Părintele nostru, a cărui naștere minunată astăzi o prăznuim! Și să ne învețe pe toți să facem voia Lui cea sfântă, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin!

Predică la Duminica a 3-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[607],

cu harul lui Dumnezeu, am înțeles că grijile deșarte sunt dușmanele de moarte ale sănătății mele. Pentru că din cauza lor nu pot dormi cum trebuie, nu pot trăi cum trebuie, atâta timp cât ele mă apasă zi și noapte. Și pentru ca să mă dezbrac de griji, eu mă afund în slava lui Dumnezeu, în pacea Sa, bucurându-mă de bunătatea și de iubirea Lui. Însă, asta nu înseamnă că nu mai muncesc toată ziua, că nu mai îmi fac treburile, ci, dimpotrivă, că muncesc și fac toate, dar fără să mai îmi pun problema cum sunt receptat pentru ele sau ce voi face mâine. Pentru că toată această gamă de întrebări despre ce fac și despre ce voi face mă obosește, mă ține pe loc, mă tulbură.

Și ne tulbură și ne obosește toată grija plină de frică, de îngrijorare, care se fixează în inima noastră și care nu ne mai dă pace.

– Și de ce ne tulbură?

– Pentru că o grijă reală e o nevoie reală, dar, la acea nevoie reală, se atașează demonii fricii deșarte. Grija mea pentru examenul de mâine sau pentru banii de mâine e reală, dar păcătoasă e frica ce ne ține pe loc. Și demonii se lipesc de nevoile noastre reale, de grijile noastre și fac din ele pietre de moară ale ființei noastre. De aceea, când avem griji deșarte în noi, când avem griji pline de frici drăcești, ele sunt

[607] Începută la 13. 33, în zi de luni, pe 19 iunie 2023. Soare, 26 de grade, vânt de 5 km/ h.

oboselile noastre păcătoase, cele care ne extenuează, pentru că ne fac să nu avem pace, să nu avem liniște nici ziua și nici noaptea.

De aceea, când Domnul ne poruncește: „Nu vă îngrijorați [cu] sufletul vostru [μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν], ce aveți să mâncați și ce aveți să beți, nici [cu] trupul vostru, ce aveți să îmbrăcați!” [In. 5, 53, BYZ], El ne spune că îngrijorarea n-are de-a face cu credința. Pentru că cel care crede în Dumnezeu le așteaptă pe toate de la El. Cine se îngrijorează, acela se simte singur, pentru că nu știe că Dumnezeu e ajutorul nostru. Dar cel care crede în Dumnezeu, acela nu își mai face griji deșarte, ci se concentrează la munca lui de peste zi, lăsând toate în voia Sa. Căci astfel putem lucra cele ale zilei, dar ne și putem odihni în timp ce lucrăm. Pentru că munca făcută cu binecuvântarea lui Dumnezeu ne împlinește și ne odihnește. Dar când muncim cu griji, cu tulburare, atunci nu ne facem munca cum trebuie, pentru că nu ne odihnim întru ea.

Înainte cu o zi de venirea Regelui Angliei în România, am fost împreună cu Doamna Preoteasă într-o excursie până la Viscri și Sighișoara. Și pentru că am vorbit tot timpul și ne-am relaxat interior, Dumnezeu ne-a dat la amândoi să trăim harisma păcii depline, a uitării de toate. Căci slava lui Dumnezeu s-a coborât în noi din destul și ne-a făcut să ne odihnim, să uităm de toate ale noastre. Și am mai trăit două-trei zile această stare minunată, care m-a odihnit cu totul.

Însă, nu drumul ne-a odihnit, nu ceea ce am văzut, ci faptul că ne-am rupt de toate grijile vieții noastre. Și când am putut să ne dezlipim de toate, atunci ne-am umplut de slava lui Dumnezeu, care ne-a făcut să uităm de toate. Ceea ce înseamnă că povara noastră, cea de zi cu zi, sunt grijile noastre. Că ele, grijile noastre, nu ne dau odihnă, nu ne lasă

în pace. Căci, dacă nu le-am avea, atunci am fi în pace peste tot, pentru că ne-am bucura întru slava lui Dumnezeu.

Dar ca să ne bucurăm în slava lui Dumnezeu tot timpul trebuie să căutăm mereu Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Sa [Mt. 6, 33, BYZ]. Trebuie să căutăm mereu voia lui Dumnezeu cu noi. Și a căuta voia Lui înseamnă a o împlini tot timpul. Căci pe măsură ce o împlinim, pe atât ne odihnim întru slava Lui.

Așadar, iubiții mei, vacanța reală e cea în care putem să uităm, cu harul lui Dumnezeu, de toate grijile noastre. Vacanța reală e odihna duhovnicească a sufletelor și a trupurilor noastre. Și când Dumnezeu ne odihnește, El ne odihnește pentru că trăim întru poruncile Sale. Și a trăi întru poruncile Lui înseamnă a ne odihni în ele, a ne odihni pe măsură ce le împlinim pe ele. Amin!

Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [29 iunie 2023]

Iubiții mei[608],

înainte de a ne împărtăși cu Domnul, Sfântul Pavlos ne cere să ne cercetăm pe noi înșine, adică să ne verificăm pe noi înșine, să ne uităm în mod abisal la starea noastră interioară. La cum arată iubirea noastră pentru Dumnezeu. Căci el spune: „Și să se cerceteze [δοκιμαζέτω] omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Potir!” [I Cor. 11, 28, BYZ].

– Dar ce înseamnă a ne cerceta pe noi înșine?

– Înseamnă a ne privi, în noi înșine, iubirea pentru Dumnezeu și pentru oameni. Căci dacă iubirea noastră pentru Dumnezeu și pentru oameni e vie, e vâlvătaie continuă, e foc nestins, atunci dorim să ne împărtășim în fiecare zi cu Domnul și nu doar din când în când. Și cercetarea noastră interioară găsește ce trebuie în noi înșine: iubirea vie, continuă pentru Dumnezeu. Dar dacă iubirea noastră e puțină și încrederea noastră în Domnul e puțină și nu suntem plini de dorul Lui, atunci trebuie să ne pocăim pentru iubirea noastră puțină, pentru ca Domnul să o înmulțească în noi. Și dacă, cercetându-te pe tine însuți, vezi că Îl iubești puțin, dar te rogi Lui să te umpli de iubirea Sa, atunci te apropii, în mod smerit de Domnul, cu dorința vie de a te umple de sfințenia Sa. Căci El dorește să ne învețe pe toți, prin împărtășirea cu El, iubirea Sa cea desăvârșită.

---

[608] Începută la 8. 36, în zi de luni, pe 26 iunie 2023. Soare și nori, 22 de grade, vânt de 3 km/ h.

Așa că cercetarea de sine îl duce și pe Sfânt și pe păcătos la dorința vie de a se împărtăși cu Domnul. Căci cel plin de iubirea Lui nu poate trăi fără El. Și pentru el împărtășirea cu Domnul e viața lui, e respirația lui de fiecare clipă. Pe când cel care dorește să crească în iubirea Lui, înțelege, prin luminarea Sa, că nu poate crește decât împreună cu El. Și de aceea vine să se împărtășească mereu cu Domnul, pentru ca să crească întru iubirea Lui cea sfântă.

Însă cercetarea de sine e o virtute continuă a creștinului și nu ocazională. Căci nu doar înainte de a ne împărtăși cu Domnul, noi ne vedem pe noi înșine, ci mereu facem asta, în fiecare clipă. Și pentru că ne vedem pe noi înșine în fiecare clipă, ne considerăm întotdeauna improprii vieții cu Dumnezeu, pentru că ne vedem cu adevărat starea noastră interioară. Căci noi trebuie nu doar să nu păcătuim în noi înșine, ci și să ne sfințim continuu. Și când ne considerăm improprii Lui, ne considerăm astfel pentru că vedem cât de mare e sfințenia Lui pe lângă cea din ființa noastră. Și de aceea, noi avem mereu conștiința de oameni păcătoși, de oameni slabi în fața păcatului, în comparație cu sfințenia cea necuprinsă a lui Dumnezeu. Pentru că împlinirea noastră reală e umplerea de sfințenia Lui. Și când simțim diferența dintre sfințenia Lui din noi și sfințenia Lui, atunci înțelegem cât de mici și de netrebnici suntem noi înaintea Sa.

Și ne împărtășim mai întâi cu Pâinea euharistică, cu Trupul Său, pentru ca să ne facem și mai deplin mădularele Sale cele duhovnicești, adică o singură Biserică a Lui. Apoi bem Potirul milei Sale, adică Sângele Său, unit cu apa cea sfântă ce a curs din coasta Sa, pentru ca să avem viață întru noi, adică slava Sa cea veșnică. Pentru că împărtășirea cu Domnul înseamnă coborârea Lui în noi, în sufletul și în trupul nostru, și rămânerea Lui cu noi. Și ne cercetăm pe noi

înșine, pentru ca să găsim iubirea Lui în noi. Căci El coboară în noi ca să locuiască în iubirea noastră pentru El. În curăția și în sfințenia cu care ne-am pregătit pentru El.

Ceea ce înseamnă că mereu trebuie să stăm cu inima deschisă față de Domnul, în pace, în bucurie sfântă, crezând întru El în mod deplin și așteptând de la El totul, pentru ca El să ne umple pe noi de harismele Sale cele dumnezeiești. Pentru că spovedirea continuă a păcatelor noastre și împărtășirea noastră continuă cu Domnul ne umple de mari harisme dumnezeiești. Harisme care se nasc din iubirea și din curăția noastră interioară pentru El.

Cercetarea de sine este o constantă a vieții noastre duhovnicești. Și ea ne smerește continuu, pentru că mereu ne arată deficitari înaintea Lui. Și cel care se apropie de Domnul cu conștiința vie că e nevrednic de El, nu e nevrednic de împărtășirea euharistică, ci e vrednic de ea, pentru că El a venit să-i mântuie pe toți cei păcătoși. Dar cel care se consideră „vrednic" de Domnul, tocmai acela e nevrednic de El, pentru că se crede „propriu" Lui, când nimeni nu e pe măsura Sa.

Și când Sfântul Pavlos spune: „Căci cel care mănâncă și bea cu nevrednicie [ἀναξίως], judecată [κρίμα] sieși mănâncă și bea, nerecunoscând Trupul Domnului [μὴ διακρίνων τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου]" [I Cor. 11, 29, BYZ]", el ne spune că venim să ne împărtășim fără a fi plini de iubirea Lui, de așteptarea Lui cu dor nespus. Pentru că împărtășirea e spre judecata noastră, când noi n-avem iubire vie pentru El. Și lipsa de evlavie, de iubire, de dor nespus pentru Domnul e nevrednicia noastră. Pentru că venim la El cu totul nepregătiți interior, cum nu îndrăznim să ne ducem la cineva în vizită. Căci atunci când te duci la cineva în vizită, te pregătești interior, pentru ca să fii propriu discuției și șederii cu el. Și suntem plini de emoții, de așteptări, de întrebări,

înainte de a ajunge la acela, căci tratăm vizita ca pe un examen al vieții noastre sociale. Te duci la acela, dar ducerea ta are urmări în viața ta și în viața lui. Nu te duci pentru ca să pleci de la el, ci pentru ca să te întâlnești la nivel adânc cu acela, pentru ca să discuți lucruri importante, pentru ca să te intimizezi cu el.

Cu atât mai mult atunci când vii la Biserică ești plin de toată iubirea pentru Dumnezeu și pentru oameni, pentru că vii la Domnul. Și dacă vii la El, ca să te împărtășești cu El, ești în vorbire tainică continuă cu El, cu Cel care vine în tine. Vorbirea cu El, rugăciunea ta continuă, e plină de iubirea Lui. Și având conștiința că ești nevrednic de El, tu te apropii de El cu iubire, pentru că recunoști în El pe Domnul și Dumnezeul tău, Cel care e viața ta veșnică.

De aceea, cei care văd doar „pâine și vin" în Potir, nu Îl cunosc pe Domnul. Și se apropie de El cu nevrednicie și nu cu credință, cu frică dumnezeiască și cu dragoste. Dar când El este în fața mea pe Sfânta Masă și mă umple de slava Lui din destul, eu sunt cu Domnul și Domnul mă umple de iubirea Lui cea veșnică, iar împărtășirea cu El e o bucurie negrăită, e veselie dumnezeiască, e curățire, luminare și sfințire continuă, e împlinire reală. Pentru că El nu doar vine în mine, ci El rămâne în mine și eu Îl simt în mod cutremurător de frumos și toate schimbările dumnezeiești din mine sunt rodul unirii Lui prea-tainice cu mine.

Sfântul Apostol Petros, mai înainte de a vorbi despre cunoașterea [ἐπίγνωσιν] Domnului nostru Iisus Hristos [II Petr. 1, 8, BYZ], despre cunoașterea Lui intimă, personală, ne vorbește despre virtuțile dumnezeiești ale vieții noastre. Pentru că virtuțile Sale sunt cele care ne fac să Îl cunoaștem în mod interior pe Domnul. Și Sfântul Petros începe cu râvna [σπουδὴν] [II Petr. 1, 5, BYZ] pentru cele dumnezeiești, la care spune să adăugăm credinței noastre virtutea [τὴν

ἀρετήν], cunoașterea [τὴν γνῶσιν][Ibidem], înfrânarea [τὴν ἐγκράτειαν], răbdarea [τὴν ὑπομονήν], evlavia [τὴν εὐσέβειαν] [II Petr. 1, 6, BYZ], iubirea de frați [τὴν φιλαδελφίαν], iubirea [τὴν ἀγάπην] pentru Dumnezeu [II Petr. 1, 7, BYZ].

– Și de ce începe cu râvna pentru Dumnezeu?

– Pentru că avem nevoie de toată râvna [σπουδὴν πᾶσαν] [II Petr. 1, 5, BYZ], de toată voința noastră, de toată determinarea noastră interioară pentru a-I sluji Lui. Căci atunci când Îl cunoaștem pe Domnul, când ne deschidem cu totul Lui, atunci ne umplem de toată râvna credinței. Și credința e plină de râvnă, pentru că începutul vieții cu Dumnezeu e deplină încredere în El. Și cel plin de credință și de râvnă pentru viața sfântă începe să învețe toată virtutea. Adică tot modul de viețuire al Bisericii. Și din virtuți se naște cunoașterea noastră teologică. Adică din rugăciune, din postire, din priveghere, din iertare, din răbdare, din slujirea Domnului. Cunoașterea Lui vie, reală, personală se naște din relația vie cu El. Și relația Lui vie cu noi se naște din împlinirea poruncilor Sale.

Cunoașterea teologică prin citire e fundamentată pe cunoașterea teologică prin trăire. Ceea ce citim la alții înțelegem prin ceea ce trăim noi înșine cu Dumnezeu. De aceea, cunoașterea despre care vorbește Sfântul Petros aici e cunoașterea personală, prin trăire, adică cunoașterea pe care o dobândim în relația reală cu Dumnezeul nostru.

Și când Îl cunoști pe Dumnezeu, atunci te înfrânezi continuu pentru El. Te înfrânezi de la tot păcatul. Și înfrânarea e plină de răbdare, pentru că virtuțile dumnezeiești își dau rodul lor în noi la timpul lor. Noi trebuie să lucrăm în răbdare sfântă poruncile Lui, pentru că ele nasc roade dumnezeiești la timpul lor. Și răbdarea naște multă evlavie, pentru că Îl așteptăm pe Domnul, pe Cel care le lucrează în noi pe cele ale Sale. Și semnul distinctiv al omului evlavios

e iubirea lui de frați, e iubirea lui pentru toți oamenii. Însă nu poți să-i iubești pe toți oamenii, dacă nu Îl iubești mai întâi de toate pe Dumnezeu. Căci rădăcina iubirii pentru oameni e iubirea sfântă și totală pentru Dumnezeu.

Și când Sfântul Petros a plecat de la râvna sfântă pentru El ca să ajungă la iubirea Lui, el a vorbit despre toată scara virtuților și a harismelor dumnezeiești. Pentru că toate poruncile Lui ne duc la iubirea Lui, adică la cunoașterea reală a Dumnezeului nostru. Poruncile Sale sunt scara interioară spre Dumnezeu. Noi urcăm continuu spre El prin împlinirea voii Sale celei sfinte. De aceea, cei care ne văd pe din afară, nu văd și suișul nostru continuu interior. Și cine nu ne cunoaște adâncul din noi, nu știe nimic despre noi înșine, despre tainica noastră viață cu Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, când îi pomenim azi pe Sfinții Apostoli Petros și Pavlos, pomenim două iubiri continue pentru Dumnezeu. Căci ambii Apostoli, atunci când L-au cunoscut pe Domnul, și-au dat seama că sunt păcătoși. Sfântul Petros a căzut înaintea genunchilor Domnului și I-a spus: „Ieși de la mine, că om păcătos [ἀνὴρ ἁμαρτωλός] sunt, Doamne!” [Lc. 5, 8, BYZ], pe când Sfântului Pavlos, pe atunci prigonitor al Său, Domnul i-a spus: „Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigonești!” [F. Ap. 9, 5, BYZ]. Și Sfântul Pavlos a avut toată viața Lui conștiința de prigonitor al Domnului, chiar dacă El a ajuns Apostolul și intimul Său, pe când Sfântul Petros a avut toată viața lui conștiința că s-a lepădat de Domnul, deși a fost Apostolul Lui și L-a iubit nespus de mult pe El. Pentru că Domnul ne iartă, ne iartă pe toți îndelung, dar cel iertat de Dumnezeu nu uită căderile sale cele mari. Și, smerindu-se continuu, cel iertat de Dumnezeu Îl iubește și mai înflăcărat, tot mai înflăcărat pe El, pentru că e mulțumitor lui Dumnezeu pentru toate cele ale vieții sale.

Muceniceşte au sfârşit amândoi. După o viaţă plină de trudă şi de suferinţe pentru propovăduirea lui Dumnezeu. Sfântul Petros a fost răstignit cu capul în jos la Roma. Şi, tot la Roma, Sfântului Pavlos i s-a tăiat capul, curgând sânge şi lapte din trupul său[609]. Pentru ca şi prin viaţă, cât şi prin moarte, ei să-L slăvească pe Dumnezeu.

Iar dacă trăim cu Dumnezeu, „şi dacă avem să trăim, şi dacă avem să murim, ai Domnului suntem [τοῦ Κυρίου ἐσμέν]" [Rom. 14, 8, BYZ]. Pentru că ceea ce este cu adevărat important e de a fi una cu Domnul, de a fi împreună cu El tot timpul.

Şi dacă suntem cu Dumnezeu, atunci suntem pietre duhovniceşti ale Bisericii Sale, căci Petros înseamnă πέτρα, piatră[610]. Dar, în inima noastră, noi ne simţim mici, păcătoşi, căci Pavlos înseamnă cel mic[611]. Şi nu e o neconcordanţă interioară între conştiinţa stabilităţii în credinţă şi conştiinţa micimii personale, pentru că cel care e credincios e, în acelaşi timp, şi plin de smerenie. Şi credinciosul smerit este cel care cunoaşte continuu voia lui Dumnezeu cu el. Pentru că Dumnezeu îl luminează mereu ca să înţeleagă ce să spună şi ce să facă în viaţa lui.

Aşadar, să ne apropiem mereu de Domnul şi să ne împărtăşim cu El, dar fiind plini de virtuţile Lui cele dumnezeieşti. Pentru că El ne doreşte plini de iubirea Lui, pentru ca să ne sporească mereu iubirea noastră pentru El. Amin!

---

[609] Mineiul pe luna iunie, ed. BOR 1927, p. 308-309.
[610] *Cf.* https://el.orthodoxwiki.org/Απόστολος_Πέτρος.
[611] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_the_Apostle.

Predică la Duminica a 4-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[612],

„mulți din răsărituri și [din] apusuri [ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν] vor veni și vor fi stând la masă [ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται] cu Avraam și Isaac și Iacov în Împărăția cerurilor" [Mt. 8, 11, BYZ], pentru că vor crede în Domnul și vor trăi dumnezeiește pe pământ. Vor veni în Biserica lui Dumnezeu oameni de pretutindeni, pentru că vor intra în ea prin Botez, și, pentru că vor trăi creștinește pe pământ, de aceea vor și mânca veșnic în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că noi, aici, în Biserica lui Dumnezeu, învățăm să trăim în comuniune unii cu alții, învățăm să fim frați unii cu alții, învățăm să ne iubim unii pe alții, așa după cum ne iubește El. Căci întreaga viață a Bisericii e iubire și sfințenie, e iubire sfântă, care ne sfințește pe noi și pe cei pe care îi îmbrățișăm și cu care împreună slujim și ne rugăm.

Ecatontarhosul [ὁ ἑκατόνταρχος][Mt. 8, 8, BYZ], ofițerul roman care conducea 100 de soldați[613], avea un soldat paralizat [παραλυτικός][Mt. 8, 6, BYZ], care zăcea la pat. El era oaia cea pierdută, una din 100 [Lc. 15, 4, 6, BYZ]. Și, într-o înțelegere mistică, oaia cea pierdută este întreaga umanitate, pe care Domnul a răscumpărat-o din ghearele demonilor. De aceea, când Domnul ne vorbește despre paralizatul de azi, de cel unul din 100 de soldați, ne vorbește iarăși de

---

[612] Începută la 9. 23, în zi de marți, pe 27 iunie 2023. Soare, 24 de grade, vânt de 6 km/ h.

[613] *Cf.* Friberg Greek Lexicon 8327, apud BW 10.

întreaga umanitate, care e paralizată, care e la pat, care e neputincioasă, dacă trăiește în păcatele ei. Căci atunci când a venit Domnul, astfel ne-a găsit pe noi: paralizați, neputincioși, fără bucurie. Dar când El ne-a întins mână de vindecare, de ridicare din boala noastră, din boala păcatului, și ne-a făcut ai Săi prin Botez, de atunci putem merge, ne putem bucura, putem lucra cele dumnezeiești în viața noastră, pentru că trăim duhovnicește.

Și viața duhovnicească e viața în nestricăciune, e viața în curăție, e viața în sfințenie. Pentru că de sus, prin slava Lui, ne-am născut duhovnicește și ne-am făcut fiii Săi și tot prin slava Lui trăim dumnezeiește pe pământ. Și pentru că trăim dumnezeiește pe pământ, tocmai de aceea ne vom odihni veșnic în Împărăția lui Dumnezeu, pentru că vom fi cu Cel cu care am trăit toată viața noastră.

Domnul S-a minunat [ἐθαύμασεν] [Mt. 8, 10] de credința romanului. S-a bucurat mult de ea, pentru că așa arată credința adevărată: e încredere totală în Dumnezeu. Pentru că atunci când crezi în El, Îl lași pe El să-Și facă voia Lui în tine. Și Dumnezeu Își face voia Lui în tine nu după cum vrei tu, ci după cum ți-e ție de folos. De aceea, cel care se târguie cu Dumnezeu, arată că are puțină credință în El. Pentru că el dorește ca Dumnezeu să îi facă voia lui. Să facă ceea ce voiește el. Dar cine se lasă în mâna lui Dumnezeu, cine consideră că El știe cel mai bine ceea ce îi trebuie lui, acela crede cu adevărat în Dumnezeu, pentru că așteaptă de la El toate cele bune. Și cele de la Dumnezeu ne schimbă mereu duhovnicește, ne fac alții, pentru că rostul nostru pe pământ e să ne desăvârșim și nu să batem pasul pe loc.

Și ce a declarat Domnul despre roman? Că „nici în Israil [nu] am aflat atâta credință [οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον] [Mt. 8, 10, BYZ]. Cu sensul: „atât de mare credință”. Însă romanul nu avea cunoaștere teologică pre-

cum Israilul, pentru că dreapta credință a lumii, atunci, era a lui Israil. Dar el avea încredere nețărmurită în Domnul, avea credința că El poate face totul. Și când Domnul, implicit, îl mustră pe Israil, îl mustră pentru că nu se lipea cu totul de El, nu era împreună cu El.

De aceea, Domnul ne mustră și pe noi, dacă, în ciuda la câte auzim și știm despre Dumnezeu, noi nu suntem una cu El. Pentru că El ne dorește cu totul lipiți de El, cu totul ascultători și încrezători în El, pentru că El poate face toate. Însă, deși poate face toate, El lucrează în viața noastră numai pe cele care ne sunt de folos. Și noi pe acestea, pe cele de folos și mântuitoare pentru noi, trebuie să le cerem de la El, pentru că aceasta e voia Lui cu noi.

Duminica trecută, El ne-a învățat să nu fim robiți de grijile vieții acesteia. Și de ce nu trebuie să fim robiți de griji? Pentru ca să Îi slujim Lui cu adevărat. Pe când azi, El ne duce mai departe cu înțelegerea slujirii Sale și ne spune că, dacă ne-am încrede cu totul în El, dezlipindu-ne de toate grijile noastre, am aștepta de la El tot lucrul cel bun al vieții noastre. Și, când l-am primi la timpul său, am fi foarte mulțumitori pentru el, pentru că l-am primit ca dar de la Dumnezeu.

Căci atunci când le vedem pe ale noastre ca ale noastre și nu ca pe ale Lui, atunci ne închidem în mod păcătos în noi înșine. Dar când le vedem pe ale noastre ca fiind toate ale Sale, darurile Sale cele preabune în viața noastră, atunci suntem plini de mulțumire și de recunoștință în fiecare zi, pentru că ne trăim viața ca oaspeți ai lui Dumnezeu în această lume.

Mergem acum în vacanță și căutăm locuri odihnitoare, locuri care să ne bucure, să ne întremeze interior. Dacă am considera orice loc pe care îl vedem ca pe odihna lui Dumnezeu, atunci ne-am bucura de el și dacă are mai multe

condiții și dacă are mai puține. Pentru că ne-am bucura de orice loc pe care îl vedem ca de darul Lui în viața noastră, pentru că aici, pe pământ, noi suntem găzduiți de către El. Și Dumnezeu e Cel dintâi care ne învață ospitalitatea și odihna, pentru că El ne cazează, dar ne și odihnește în fiecare loc al Său de pe pământ.

– De ce au fost luați Sfinții Părinți Avraam, Isaac și Iacov drept paradigme ale ospitalității în Mt. 8, 11?

– Pentru că ei au crezut în Domnul și L-au urmat pe El oriunde au fost trimiși. Și, ca oameni ai credinței, au primit și îi primesc cu tot sufletul pe cei care vin la Domnul și vor să se odihnească și acum, dar și veșnic împreună cu Dumnezeu. Pentru că odihna Sfinților e una activă, e mult nevoitoare. Pe măsura nevoinței e și odihna noastră. Căci ne odihnim prin ceea ce facem, prin ascultarea de Dumnezeu, prin împlinirea voii Sale. Și dacă suntem odihniți de Dumnezeu pe pământ, prin slava Lui, tot întru aceasta ne vom bucura și veșnic, pentru că bucuria noastră este El Însuși.

Ofițerul roman s-a arătat milos cu slujitorul său, pe care l-a văzut cum zace în casă paralizat [Mt. 8, 6, BYZ]. S-a pătruns de boala lui, de neputința lui, de situația lui dramatică. El era plecat de acasă, la armată, și era în grija ofițerului. De aceea, ochii lui erau asupra acestuia. Și când ofițerul se roagă Domnului, acesta se roagă ca din partea familiei sale, pentru că el era atunci familia lui.

Ceea ce înseamnă că patronul, șeful tău, comandantul tău nu poate fi nepăsător față de situația ta, a angajatului sau a subalternului său. El trebuie să fie în primul rând om, un om credincios, pentru că Dumnezeu laudă credința celui credincios, a celui care nu are raporturi formale, ci reale cu angajații săi. Și când ai un șef care se îngrijește de tine, care e uman cu tine, atunci și tu ești uman și recunoscător față de el, pentru că e cineva care te vede, care te aude, care se

îngrijește de tine. Dar când șeful tău așteaptă mită de la tine, când te desconsideră, când caută să te scoată afară prin tertipuri murdare, el arată că nu e om, dar nici lider. Pentru că liderul real e cel care are rezonanță reală în sufletele celor pe care îi conduce.

Ofițerul îi descrie Domnului situația dramatică a slujitorului său prin cuvintele: „chinuindu-se îngrozitor [δεινῶς βασανιζόμενος]" [Mt. 8, 6, BYZ]. Căci nu numai că era paralizat, dar avea și chinuri mari. Iar Domnul încheie Evanghelia de azi cu realitatea îngrozitoare a celor nemântuiți: „Iar fiii Împărăției vor fi aruncați întru întunericul cel mai din afară [οἱ δὲ υἱοὶ τῆς Βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον]; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților [ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων]" [Mt. 8, 13, BYZ]. Pentru că chinurile de aici, de pe pământ, sunt infime, sunt neînsemnate, pe lângă chinurile cele veșnice ale Iadului. Căci acolo vor fi adevăratele și veșnicele chinuri ale omului.

– Ce ne spune sintagma „fiii Împărăției"?

– Că toți oamenii sunt chemați la Împărăția lui Dumnezeu, dar nu toți acceptă chemarea lui Dumnezeu! De aceea și Domnul, în versetul cu care am început predica de azi, ne spune că „mulți vor veni" [Mt. 8, 11, BYZ], dar mulți nu înseamnă toți oamenii. Pentru că a veni înseamnă a alege să vii. Și dacă alegi să vii la El, atunci alegi să fii ca El, adică să te îndumnezeiești în mod continuu. Și alegerea primă a Lui, noi o actualizăm în mod continuu în viața noastră. Pentru că nu Îl alegem doar o clipă, ci mereu Îl alegem pe El și voim să fim cu El pentru veșnicie.

Dar dacă nu alegi să fii cu El, Îngerii Lui te vor arunca în întunericul cel mai din afară, adică în întunericul pe care îl ai deja în tine. Pentru că slava Lui Dumnezeu e pretutindeni, dar dacă tu te închizi ei, atunci rămâi în întunericul

tău, în cel care va deveni veșnic. Și Iadul nostru e veșnic, pentru că noi nu am ieșit niciodată din întunericul păcatului. Și cum Dumnezeu l-a creat pe om liber și nu un robot, El nu distruge niciodată alegerea noastră constantă, chiar dacă nu poate fi niciodată de acord cu ea. Pentru că împlinirea omului este viața cu Dumnezeu. Dar dacă eu aleg neîmplinirea mea veșnică, dacă eu aleg întunericul, Dumnezeu nu mă scoate din nebunia mea, ci mă lasă s-o trăiesc veșnic. Dar viața mea în Iad e un continuu chin, e un chin inexprimabil...

Cu alte cuvinte, bolile vieții mele sunt mici pe lângă marea boală, care se înveșnicește: viața mea păcătoasă. Trăiesc toată viața greu și m-aștept ca moartea să mă liniștească. Dar moartea nu mă liniștește, ci mă umple de veșnica mea agonie: de plângerea și scrâșnirea dinților. Pentru că nu îmi place Iadul, nu îl suport, nu îl mai vreau, dar el e ce mi-am dorit toată viața. Pentru că aici, în viața aceasta, am considerat că „totul e o glumă" și că eu fac ce îmi place și că îmi va fi bine oricum. Dar, coborând în Iad, văd că Iadul nu e o joacă, ci el e cea mai mare durere și chinuire pentru mine...

Așadar, iubiții mei, vindecarea noastră începe cu pocăința noastră și se continuă cu toată virtutea cea dumnezeiască. Pentru că fiecare în parte ne înfrumusețează interior și toate ne fac să fim intimii lui Dumnezeu. Dacă suntem în boală, să vedem boala ca pe o asceză curățitoare și mântuitoare, căci asta și este. Iar dacă suntem lângă cel care bolește, să vedem compătimirea lui și ajutorarea lui ca pe o împlinire în dragoste. Pentru că orice deschidere spre oameni ne împlinește, ne înfrumusețează, ne înnobilează interior.

Căci cei care nu știu ce înseamnă noblețea duhovnicească, cred că au nevoie de ranguri nobiliare pentru ca să

fie nobili. Însă, cu adevărat nobil, nu te face rangul, ci te face milostenia inimii, curăția gândurilor, sfințenia vieții. Ofițerul roman a fost cu adevărat nobil față de supusul său, pentru că, prin credința lui, i-a câștigat aceluia viața. Și când dăm viață oamenilor, adică atunci când îi ducem la Dumnezeu, suntem cu adevărat nobili, suntem mari la suflet, pentru că ne îngrijim de mântuirea tuturor.

Căci cine se îngrijește numai de sine, acela se pierde pe sine. Dar cel care se îngrijește de mulți, acela se mântuie pe sine împreună cu toți, pentru că se umple de dragostea de Dumnezeu și de frați. Amin!

Predică la Duminica a 5-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[614],

câți suntem pe calea mântuirii, ne curățim continuu de patimile noastre. Căci cei care „nu sunt cu desăvârșire curățiți [de patimile lor], deși trăiesc în harul lui Dumnezeu, ei sunt stăpâniți, în adâncul lor, de păcat. Ei au porniri naturale și gânduri puternice pentru Dumnezeu, dar nu sunt cu totul de partea binelui"[615]. Pentru că păcatul „acționează în ascuns în omul cel lăuntric și în minte și se luptă cu gândurile [omului]. [Iar] oamenii nu știu că fac acestea, [păcatele], împinși de o putere străină, [ci] socotesc că acestea, [aplecările lor spre păcat], sunt lucruri firești și că din socotință proprie fac acestea. Însă, cei ce au în mintea lor pacea lui Hristos și sunt luminați [continuu] de El, știu de unde vin acestea"[616]. Știu că gândurile păcătoase vin de la demoni și demonii vor să le trăim dimpreună cu ei.

Și nu vom înțelege care sunt gândurile demonilor și care sunt gândurile noastre până ce nu ne va lumina Dumnezeu iar și iar. Toată viața noastră învățăm acest lucru fundamental: de unde sunt gândurile noastre. Iar rolul Părintelui duhovnicesc în viața noastră e tocmai acesta: de a

---

[614] Începută la 17. 38, în zi de miercuri, pe 28 iunie 2023. Burează, 18 grade, vânt de 14 km/ h.

[615] Sfântul Macarie Egipteanul, *Scrieri. Omilii duhovnicești*, trad. de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, cu introd., indici și note de Prof. Dr. N.[icolae] Chițescu, Ed. IBMBOR, București, 1992, p. 180.

[616] Idem, p. 170.

ne ajuta să le înțelegem. Pentru că el ne ușurează foarte mult greutatea înțelegerii. Căci cine e înșelat de demoni în anumite gânduri se poate chinui ani întregi, poate rătăci la nesfârșit, până când se va smeri și va cere ajutorul lui Dumnezeu și atunci El îl va lumina asupra stării lui interioare. Dar dacă nu se îndoiește de înșelările lui, ci le socotește gânduri „bune", va trăi toată viața în rătăcirea lui și nu va înțelege că gândurile lui sunt ale demonilor. Pentru că gândurile demonilor, considerate „ale noastre", se înțeleg în toată răutatea lor, numai când ne luminează Dumnezeu asupra lor.

De aceea, cei care n-au Povățuitori dumnezeiești și nici nu cer de la Dumnezeu luminarea lor continuă, sunt agățați de demoni cu tot felul de idei care par „bune", „evlavioase", dar sunt extremiste, sunt rele, sunt necuvioase în esența lor. Însă nu le pot înțelege, până când Dumnezeu nu îi luminează asupra lor.

La fel stă treaba și cu cei demonizați: ei trebuie să consimtă interior să se lepede de demoni, smerindu-se și umilindu-se înaintea lui Dumnezeu, pentru ca aceia să se dezlipească de ei. Pentru că demonii s-au legat de oameni prin alegerea lor, prin consimțirea lor de a se uni interior cu demonii. Demonizarea nu este inconștientă, ci conștientă. Când ei vin la Biserică și demonii țipă din ei, demonii țipă la contactul cu slava lui Dumnezeu din Biserică, dar se simt bine în cei posedați de ei. Pentru că cei posedați nu se smeresc în inima lor înaintea Domnului. Dacă s-ar smeri în inima lor, demonii ar pleca imediat ca arși, oricâți ar fi de mulți în cel înșelat de ei. Dar pentru că nu se smeresc, ci stau trufași ca și dracii din ei, tocmai de aceea sunt un teatru de operațiuni al demonilor. Pentru că demonii fac ce vor din ei, atâta timp cât ei, cei demonizați, stau în patimi multe.

Iar demonii se apropie de oricine și ispitesc cu cruzime și cu nerușinare pe tot omul. Nimeni nu poate fi ferit de demoni, de răutatea, de perversitatea și de invidia lor. Dar dacă demonii își manifestă împotrivirea lor față de Dumnezeu în viața noastră, rolul nostru e acela de a ne apăra continuu de gândurile lor, de sentimentele lor, de imaginile lor, de hulele lor, pe care ni le aruncă în inima noastră în fiecare zi.

Dar pentru a înțelege răul și a-l distinge de bine e nevoie de un efort continuu de atenție și de înțelegere și de smerire de sine. Pentru că trebuie să cădem cu toată ființa noastră la Dumnezeu și să Îi cerem Lui ajutorul, luminarea, întărirea noastră în fiecare clipă. Și, în același timp, avem nevoie de un Povățuitor duhovnicesc, de unul care să constate mereu starea noastră interioară și să ne spună gândurile rele ce ne ispitesc sau ne-au cuprins.

„Dușmanul nu încetează a duce război cu fiecare; Satanas este neîndurător și îi urăște pe oameni. El nu pregetă să ducă război împotriva tuturor oamenilor; dar nu în aceeași măsură se năpustește asupra lor”[617]. Dar dacă uneori nu pare violent, asta nu înseamnă că nu e viclean și nu ne lucrează în continuu căderile noastre. Dimpotrivă, dându-ne impresia că ne-am ușurat, că am scăpat de el, tocmai atunci ne robește cu cine știe ce gând, pentru ca să ne facă rău. Pentru că e de ajuns să crezi un gând sau două ale lui ca să faci păcate fără de număr. Căci rolul lui nu e acela de „a te ajuta”, ci de a te afunda pentru veșnicie în Iad.

Întrebat fiind Sfântul Macarios cel Mare, dacă omul harismat, omul Sfânt, poate cădea în păcate, el a răspuns: „Dacă este neglijent, cade; pentru că dușmanii [demoni] niciodată nu se liniștesc [în lupta lor cu noi] și niciodată nu

---

[617] Idem, p. 158.

se dau în lături de la război"[618], de la faptul de a ne îndemna la păcate. Iar atunci când e întrebat dacă păcatul vine în noi din afara noastră, Sfântul Macarios a spus: „După cum [atunci] când șarpele i-a vorbit Evei și [ea], ascultându-l, acesta, [păcatul], a intrat înlăuntrul [ei], la fel și acum păcatul, care este în afară, [în afara noastră], intră înlăuntrul omului din cauza supunerii lui [față de el, față de păcat]; [astfel] păcatului i se dă puterea și libertatea și pătrunde în inimă. Deci cugetele [cele rele] nu vin din afară, ci dinlăuntrul inimii noastre"[619].

Gândul demonic vine din afara noastră, pentru că vine de la demoni. Noi, crezându-l „bun", ne lipim de el, de gândul rău și îi dăm putere în noi. Îl facem al nostru, îl considerăm al nostru, ne clădim viața noastră pe el. De aceea, unindu-ne gândul nostru cu gândul demonilor și făcându-l al nostru, făcându-l înșelarea noastră, noi înrădăcinăm păcatul în noi, pentru că îl considerăm „binele" nostru. Și când cugetăm păcătos, când cugetăm din mijlocul înșelării noastre, noi cugetăm rău. Și despre aceste cugete, despre aceste gânduri rele, ne spune Sfântul Macarios în finalul paragrafului citat, că răsar din inima noastră. Și ele răsar din noi, pentru că noi le-am însămânțat în sufletul nostru.

Fata frumoasă se privește în oglindă, își evaluează trupul ca foarte pozitiv, știe că e o „tentație" și vrea să fie una, iar dorința ei de a acapara prin trupul și nu prin sufletul ei este propria ei înșelare demonică. Băiatul frumos și bine dezvoltat se laudă cu mușchii lui, cu rezistibilitatea lui la efort sau la băutură, cu potența lui sexuală. Și pentru că se valorizează doar trupește și nu și sufletește, el își sădește

[618] Idem, p. 157.
[619] Idem, p. 156.

viața pe această înșelare a lui: pe ceva tranzitoriu, pe tinerețea lui care va trece foarte repede.

Unii se încred în memoria lor, alții în relațiile lor, alții în banii lor. Când un om crede că trebuie lăudat de toți și nu acceptă contrariul, el și-a făcut din laudă idolul lui. Și pe idolul lui, pe înșelarea lui, el își clădește existența, lăudându-se cu câteva realizări din viața lui, dar nedorind să primească în el slava lui Dumnezeu, adică adevărata împlinire a omului. Toată patima care ne robește este înșelarea noastră. Și dacă considerăm că am scăpat de gândurile demonilor și suntem curați de orice păcat, ne înșelăm amarnic. Pentru că niciodată aici, pe pământ, în această viață, nu încetează lupta demonilor cu noi și nici după moarte nu ne lasă în pace, ci se luptă cu Sfinții Îngeri și cu Sfinții lui Dumnezeu pentru a ne trage pe noi în Iad. Doar atunci când Domnul ne va judeca la Judecata Sa particulară și ne va sălășlui în Împărăția Sa, numai atunci vom avea odihnă. Pentru că odihna noastră veșnică este moștenirea Împărăției Sale. Și de aceea Biserica se roagă pentru cei adormiți neîncetat, pentru ca să îi ajute în mântuirea lor.

„La aceste trepte [ale desăvârșirii], sufletul nu poate să ajungă deodată și fără ispită. El ajunge la creșterea și desăvârșirea spirituală – până la măsura desăvârșită a nepătimirii – prin multe osteneli și lupte [interioare], prin încercări și lupte [interioare], arătând zel [pentru viața cuvioasă] vreme de mulți ani”[620]. Ispitele, luptele interioare cu demonii, căderile noastre, toate au rolul de a ne lămuri interior. Pentru că nevoința noastră e pentru luminarea noastră interioară, e pentru clarificarea noastră interioară, e pentru ca să vedem bine ceea ce e în noi înșine. Adică să distingem binele de răul din noi înșine, de înșelările noastre. Și, văzând răul,

---

[620] Idem, p. 135.

să îl excludem din noi, să excludem gândurile demonilor din noi, pentru a ne sălășlui în gândurile lui Dumnezeu, adică în binele Lui din noi înșine. Căci fiecare virtute e gândul Lui și e plin de lumina Lui, pe când gândurile demonilor sunt patimile noastre și ele, patimile din noi, sunt alipirea noastră pătimașă față de trupul, de viața, de cele ale noastre.

Și Sfântul Macarios cel Mare, Părintele nostru, ne sfătuiește să nu ne lăsăm pradă indolenței, lipsei de grijă față de mântuirea noastră[621]. Căci cei care se bucură de simțirea slavei lui Dumnezeu, de odihna și de dulceața duhovnicească pe care o trăiesc[622], aceia „își pun nădejdea în acestea, [în simțirile lor duhovnicești], [și] se mândresc și devin fără de grijă. Nu au inima zdrobită, nici nu-și smeresc cugetul [...] [și] înaintează mai degrabă în trufie decât în smerenie. Și din cauza neglijenței, a disprețului și a trufiei lor zădarnice, pierd și harul de care s-au învrednicit. [Însă] sufletul cu adevărat iubitor de Dumnezeu și de Hristos, chiar dacă ar săvârși mii de fapte bune, se poartă în așa fel, ca și când nimic n-ar fi făcut, din cauza dorului său nepotolit după Domnul”[623].

Așadar, iubiții mei, nu de demoni trebuie să ne înspăimântăm, ci de păcatele noastre. De cele prin care Îl mâniem pe Dumnezeu tot timpul. Căci ele, păcatele noastre, sunt neiubire, sunt neascultare, sunt nerecunoștință față de Dumnezeu. Continua noastră păsuire de către El e pentru îndreptarea noastră. Prețuiți timpul, pentru că el e timpul mântuirii noastre! Căci aici, în clipa de față, ne pregătim pentru viața veșnică cu Dumnezeu. Pentru iubirea veșnică a lui Dumnezeu. Amin!

---

621 Idem, p. 134.
622 Ibidem.
623 Ibidem.

Predică la Duminica a 6-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[624],

în Evanghelia de acum două duminici, ecatontarhosul avea un slujitor paralitic, care zăcea în casă și a mijlocit la Domnul vindecarea lui [Mt. 8, 6], pe când în Evanghelia de azi mai mulți oameni I-au adus Domnului un paralitic pus pe pat [παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον] Mt. 9, 2, BYZ]. Și pentru că Domnul a văzut credința lor [ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν] [Mt. 9, 2, BYZ], credința lor profundă în vindecarea lui și prietenia lor față de cel bolnav, El i-a spus celui bolnav: „Îndrăznește [Θάρσει], copile [τέκνον]! Ți-au fost iertate ție păcatele tale [ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου]" [Mt. 9, 2, BYZ].

Adică ambii paralitici s-au vindecat datorită credinței altora. Datorită credinței și a rugăciunii altora pentru ei, datorită efortului lor iubitor față de ei, cei bolnavi. Pentru că superiorul lui ierarhic a mijlocit pentru primul la Domnul, pe când, pentru al doilea, au venit prietenii sau vecinii lui, și, crezând în vindecarea lui, au primit și iertarea păcatelor lui, adică vindecarea lui sufletească, dar și vindecarea lui trupească.

Iar dacă aceștia au primit de la Domnul vindecarea trupească, dar și cea sufletească, pentru că le-a păsat de cei în suferință și s-au rugat pentru ei, cu mult mai mult ne ajută pe noi rugăciunile Îngerilor și ale Sfinților Săi pentru noi. Când am urcat ostenitoarele trepte spre peștera Sfântului Cuvios Dimităr Basarbovski [Димитър Басарбовски], Pă-

[624] Începută la 8. 09, în zi de joi, pe 6 iulie 2023. Soare, 22 de grade, vânt de 5 km/ h.

rintele nostru[625], cel cu Sfintele sale Moaște la București, am retrăit înălțarea sa spre rugăciune. Pentru că acea îngustă și ascetică scară spre peștera și spre patul său săpat în stâncă mi-a vorbit despre rigorile lui pentru a vorbi cu Domnul. Căci s-a retras toată viața pentru a se ruga Domnului, pentru a fi cu El și, fiind cu El, să fie cu noi toți. Pentru că mijlocirile Sfinților pentru noi sunt însingurări voite pentru noi, pentru mântuirea tuturor, rugăciunile lor cuprinzând întreaga umanitate vie și adormită într-o singură inimă.

Și am urcat în peștera sa, după ce m-am închinat Sfintei sale Icoane, cea dăruită de Patriarhul Teoctist în 2005 Mănăstirii, care are un fragment din Sfintele sale Moaște încrustat în ea. Apoi la un veșmânt al Sfintei Cuvioase Paraschevi de la Iași, așezate ambele la intrarea în Biserică. Și, plin de rugăciunile ambilor Sfinți, am urcat și la locul nevoințelor sale, scara având 48 de trepte[626]. Pentru că rugăciunea are nevoie de multă nevoință pentru ca să se transforme în noi într-un foc aprins. Căci rugăciunea ne umple de focul lui Dumnezeu, de slava Lui, pe măsură ce ne deschidem cu totul Dumnezeului nostru, Celui care ne umple pe noi de iubirea Lui cea veșnică.

Printre minunile Sfântului Dimităr, consemnate la București, e și una a unui paralizat. „În anul 1955, o femeie din jurul Bucureștilor avea soțul paralizat și bolnav de nervi. Nemaiputând ea suferi, a venit la Sfântul Dimitrie și a cerut sfatul unui Preot. El i-a dat să citească Acatistul Cuviosului și să se închine cu credință la Sfânta [sa] Raclă. Femeia s-a

---

[625] *Cf.* https://bg.wikipedia.org/wiki/Басарбовски_манастир.

[626] *Cf.* http://la-povestile-mele.blogspot.com/2017/01/la-basarabovo-pe-urmele-sfantului.html.

întors acasă. Pe la miezul nopții a strigat-o soțul bolnav și i-a zis:

– Ai chemat vreun doctor din București la mine?

– Nu!, i-a răspuns femeia.

– Cum nu?, a zis soțul. Acum câteva clipe a fost la mine doctorul și m-a consultat. De ce n-ai venit să-i plătești? S-a urcat într-o trăsură cu cai albi și a plecat spre București.

– Și te-a consultat?, întrebă femeia.

– M-a uns cu untdelemn sfințit pe mână și pe piciorul paralizat și mi-a poruncit să nu te mai ocărăsc, nici să mai înjur, că mă vindec. Te rog, iartă-mă, Marie, că de acum înainte nu te mai supăr! Dar nu uita, du-te dimineață și plătește-i doctorului, că tu l-ai chemat și știi unde locuiește!

Dimineață, bolnavul s-a sculat din pat complet sănătos, iar soția a mers plângând la Moaștele Sfântului Dimitrie și, cu multe lacrimi, a mulțumit binefăcătorului ei"[627].

Și Sfântul Dimităr, Ocrotitorul nostru, l-a învățat pe bărbat sursa răului din noi înșine: păcatele noastre. Pentru că răul nostru sunt patimile noastre, pe care le hrănim cu păcate tot timpul. Și patimile noastre sunt creația nefastă a libertății noastre. Pentru că noi, în loc să alegem binele care ne zidește, alegem adesea răul care ne omoară pentru veșnicie. Și bolile noastre grave, de care ne tot plângem, nu sunt decât consecința ultimă a păcatelor noastre.

De aceea și Domnul, în cazul paraliticului de azi, nu s-a ocupat în primul rând de boala fizică, ci de cea sufletească. Pentru că boala se naște în suflet și reverberează continuu în trup. Până când boala noastră ajunge cancer, ea e tot timpul păcat. Păcat făcut zilnic. Păcat nepocăit și nespovedit. Și dacă nu îți pasă de moartea care e în tine, adică de patimile

---

[627] *Cf.* https://icoanefacatoaredeminuni.ro/moastele-sfantul-dimitrie-cel-nou-din-basarabi-sau-basaravov/.

tale, de ce sari în sus numai când boala ajunge în fază terminală și distruge și trupul nostru cel firav? Pentru că el, cancerul, a fost în noi de mici, de când am început să păcătuim și să nu ne pese de slava lui Dumnezeu primită la Dumnezeiescul Botez.

Acesta e motivul pentru care Domnul nu se ocupă mai întâi de paralizie, ci de păcatele omului. El îi iartă păcatele lui și îl îndeamnă să îndrăznească întru El. Să îndrăznească să creadă și să trăiască după voia Lui.

Însă, oamenii nu dau doi bani pe iertarea lui Dumnezeu, pentru că ei nu știu că noi de iertarea Lui avem cea mai mare nevoie. Oamenii cred că sănătatea e bunul suprem și de aceea o tot laudă și o tot caută prin Farmacii și Spitale. Dar adevărul e acesta: că iertarea lui Dumnezeu e temelia sănătății reale, a sănătății noastre sufletești și trupești. Și pentru sănătatea lor sufletească, oamenii trebuie să vină cu toții aici, la Biserică, pentru ca să se spovedească Domnului, pentru ca să se împărtășească cu El Însuși, pentru ca să se îndrepte, pentru ca să se umple de viața lui Dumnezeu, pentru ca să nu fie nevoie să zacă prin Spitale.

Căci mulți își doresc să fi trăit atunci, când era Domnul pe pământ, ca să îi vindece. Ca și cum azi, în clipa de față, noi suntem fără Domnul și n-are cine să ne vindece. Însă, când mă apropii de Sfântul Potir și Îl mănânc și Îl beau pe Domnul, Care e Viața și Bucuria mea, El este Cel care l-a vindecat cu cuvântul pe paraliticul de azi, după ce i-a iertat păcatele sale. Pentru că atât i-a zis: „Cel care ai fost ridicându-te [Ἐγερθεὶς], ia-ți patul tău [ἆρόν σου τὴν κλίνην] și mergi spre casa ta [καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου]!" [Mt. 9, 6, BYZ].

Pentru că mai întâi trebuie să te ridici din păcat, pentru ca să te ridici și din boală. Însă, Sfinții lui Dumnezeu, adesea, se roagă astfel: se roagă ca Domnul să le dea o boală, să le

dea mai multe boli trupești și să nu le ia de la ei, pentru ca să se curățească și mai mult de păcatele lor. Pentru că știu că nu boala contează, boala trupului, ci sănătatea duhovnicească a lor contează veșnic. Căci, pe timp ce bolești trupește, tu îți poți lucra mântuirea ta prin suferință, prin răbdare, prin continua mulțumire adusă Domnului, prin continua vindecare lăuntrică.

Cărturarii, în ei înșiși [ἐν ἑαυτοῖς], în sinea lor, când L-au auzit că vorbește despre iertarea păcatelor, au spus: „Acesta blasfemiază [Οὗτος βλασφημεῖ]!" [Mt. 9, 3, BYZ]. Și dacă El nu ar fi fost Fiul lui Dumnezeu întrupat, ci un simplu om, da, ar fi blasfemiat, pentru că numai Dumnezeu iartă păcatele oamenilor. Dar Domnul a vorbit cu putere despre iertarea păcatelor oamenilor, pentru ca să le spună, în mod implicit, că El este Domnul lor. Și tot implicit le-a spus că El este Dumnezeu, când i-a întrebat: „Pentru ce gândiți voi cele rele în inimile voastre [Ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν]?" [Mt. 9, 4, BYZ].

Căci oamenii păcătoși nu văd nici ce spune fața omului, darămite inima lui. Însă, Dumnezeu cunoaște adâncul omului, tot ce gândește, iubește și simte omul și îl judecă pe om ca întreg, după ce este el cu adevărat și nu fragmentar. Iar omul duhovnicesc, luminat de Dumnezeu, îi vede pe ceilalți cu ochii lui Dumnezeu, de aceea îi poate ajuta în mântuirea lor. Pentru că îi ajută și pe ei să se vadă interior, să se cunoască cu adevărat și să dorească să fie și ei duhovnicești și nu trupești, nu muritori, nu decăzuți.

De aceea, avem nevoie ca de aer de iertarea lui Dumnezeu primită prin Preotul Duhovnic și avem nevoie ca de ochi de Părinți duhovnicești care să ne călăuzească pe calea mântuirii. Pentru că Dumnezeu ne iartă iar și iar păcatele noastre, dar pentru a ne întări în viața cu Dumnezeu avem nevoie de Sfinți Părinți duhovnicești, care să ne călăuzească

în tot ceea ce facem. Căci omul are nevoie de exemplul viu, dumnezeiesc, de omul paradigmatic de lângă el, după cum paraliticii noștri din Evanghelie au avut nevoie de oameni plini de credință.

Închiderea în noi înșine, în casa noastră, în averile noastre n-are de-a face cu viața, ci cu moartea. Pentru că omul care nu mai primește oameni în viața lui, nu mai este nici el om în adâncul său. Dar cel care îi primește pe toți, pentru că și-i asumă pe toți în nevoința lui, acela trăiește, e om pentru oameni, e om împreună cu toți oamenii, pentru că oamenii trăiesc și se mântuie împreună. Și cine scoate din viața lui pe Duhovnici, pe Părinți, pe Sfinți, pe Îngerii lui Dumnezeu, acela se golește tot mai mult de umanitate și de mântuire. Căci fuge de comuniunea Bisericii pentru a se afunda într-o boală veșnică: singurătatea Iadului.

Cu căștile în urechi, făcând abstracție de alții, de nevoile și de dorințele lor, ești o imagine a solitudinii rele. A solitudinii de Iad. Pentru că rugăciunea e o solitudine fundamental bună a omului, căci e întâlnire și intimizare cu Dumnezeu. Dar când nu vrei să te întâlnești cu cineva, când nu iubești pe nimeni, când nu suporți pe nimeni, atunci ești un sloi de Iad, o singurătate chinuitoare. Fiindcă omul e creat pentru comuniune, e creat pentru împreuna-slujire, pentru împreuna-bucurie veșnică.

De aceea, iubiții mei, a cere ajutorul oamenilor și al Sfinților Lui înseamnă a cere iubire de la ei. Dar dacă ceri iubire, trebuie să dărui iubire. Căci nu te poți bucura cu adevărat, dacă nu dărui, dacă nu te dărui cu totul lui Dumnezeu și oamenilor. Și iubirea e grandioasă, e mare, e o împlinire uluitoare, pentru că e o odihnire fundamentală a noastră. Te odihnești și odihnești. Ieși spre alții cu toată ființa ta și te întorci spre tine cu toată bucuria și împlinirea dăruirii către

alții. Pentru că nu lași egoismul să prospere, ci prosperă în tine revărsarea de iubire și de înțelegere a tuturor.

Și când voi publica această predică online, eu voi fi în săptămâna de concediu a acestui an. Una pentru un an, dar pe care o trăiesc cu recunoștință și cu multă bucurie. Pentru că mă las purtat de Dumnezeu spre locuri și oameni pe care nu-i cunosc, pentru ca să mi-i fac aproape. Și marea bucurie e tocmai aceasta: când cei de departe îți devin aproape în ciuda oricărei distanțe terestre.

Multă sănătate, pace și împlinire! Să ne revedem cu pace și să ne bucurăm veșnic împreună! Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [2023]

Iubiții mei[628],

cele două Sfinte Icoane puse înainte ne vorbesc în mod concentrat despre viața plină de sfințenie a Sfântului Profet Iliu [Ηλιου]. Pentru că în prima îl vedem ascetizându-se în pustie, dar și învățând mereu de la corbii care îl hrăneau.

[628] Începută la 7. 33, în zi de vineri, pe 7 iulie 2023. Soare, 22 de grade, vânt de 6 km/ h. Le-am preluat de aici: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/catholic.co.il/1595235130_2482_450.jpeg și de aici: https://scontent-otp1-1.xx.fbcdn.net/v/t39.30808-6/219705107_4303799166350713_5591700732360748762_n.jpg?_nc_cat=101&cb=99be929b-3346023f&ccb=1-7&_nc_sid=730e14&_nc_ohc=2UpFNQyJeu4AX-sLseQ&_nc_ht=scontent-otp1-1.xx&oh=00_AfCCg28I9przLPvA-9UoLGYiD8DnXe__BclPUPFobHlaFw&oe=64AD1F5D.

Căci „corbii îi aduceau lui pâini dimineața [οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους τὸ πρωὶ] și cărnuri seara [καὶ κρέα τὸ δείλης] și din pârâu bea apă [καὶ ἐκ τοῦ χειμάρρου ἔπινεν ὕδωρ]" [I Împărați 17, 6, LXX]. Pe când, în a doua Sfântă Icoană, avem vedenia Sfântului Profet Elisee [Ελισαιε], ucenicul său, în care l-a văzut pe Sfântul Profet Iliu urcându-se la cer în car de foc [ἅρμα πυρὸς] [II Împărați 2, 11, LXX]. Și când l-a văzut urcându-se la cer, Sfântul Elisee „a apucat veșmintele sale și le-a sfâșiat pe ele întru două rupturi [ἐπελάβετο τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτὰ εἰς δύο ῥήγματα]" [II Împărați 2, 12, LXX]. Și a apucat veșmintele sale nu cu scopul de a fi luat și el la cer, ci cu scopul de a le avea ca binecuvântare în viața lui. De aceea, veșmintele și cojocul lui Iliu au rămas cele mai de preț odoare ale vieții sale, odoare de la Părintele său duhovnicesc.

Și Sfântul Elisee „a înălțat pielea de oaie a lui Iliu [καὶ ὕψωσεν τὴν μηλωτὴν Ηλιου], care a căzut deasupra lui Elisee [ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν Ελισαιε]" [II Împărați 2, 13, LXX] – în timp ce Sfântul Iliu era dus la cer –, „și s-a întors Elisee și a stat la buza Iordanisului [καὶ ἐπέστρεψεν Ελισαιε καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ Ιορδάνου]" [Ibidem]. Și Sfântul Elisee a luat pielea de oaie cu care se îmbrăca Sfântul Iliu, a luat veșmântul lui ascetic și plin de har dumnezeiesc, și „a lovit apa [ἐπάταξεν τὸ ὕδωρ]" [II Împărați 2, 14, LXX] cu el. Apa Iordanisului. Însă apa „nu s-a despărțit [οὐ διέστη]" [Ibi dem]. Dar când a zis: „Atunci unde [este] Dumnezeul lui Iliu [ποῦ ὁ Θεὸς Ηλιου αφφω]"? [Ibidem], Dumnezeu Și-a arătat puterea Sa prin sfânta îmbrăcăminte a Sfântului Iliu. Căci Elisee „a lovit apele [καὶ ἐπάταξεν τὰ ὕδατα][cu pielea de oaie a lui Iliu] și au fost despărțite [de Dumnezeu] acolo și acolo [καὶ διερράγησαν ἔνθα καὶ ἔνθα] și a trecut Elisee [καὶ διέβη Ελισαιε]" [II Împărați 2, 14, LXX] Iordanisul ca pe uscat. Căci Iordanisul s-a despărțit pentru Elisee, după cum s-

a despărțit Marea Roșie pentru poporul lui Israil scos din robie.

Însă, Cel ce lucrează toate minunile în viața noastră este Dumnezeul nostru treimic, Dumnezeul mântuirii noastre. Și El a despărțit Iordanisul pentru ca să ne arate că viața celui Sfânt n-are nimic de-a face cu viața celui păcătos. Căci scopul vieții noastre este îndumnezeirea noastră și nu satanizarea noastră. Iar toată viața Sfântului Iliu, cât și a Sfântului Elisee, e plină de slava lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu ne-a revelat prin ei, în mod tainic, pe cele ale Noului Testament, adică pe cele ale mântuirii noastre.

– De ce a fost hrănit de corbi?

– Pentru că corbii seamănă mult cu noi, cu oamenii păcătoși! Corbii mănâncă de toate cu lăcomie. Mănâncă insecte, reptile, amfibieni, animale mici, păsări, cereale, fructe, hoituri de tot felul, fecale de animale, mâncare stricată. Și când au mâncare mai multă o ascund unii de alții, pentru că nu au încredere în alții. Iar pe lângă faptul că sunt hulpavi, că mănâncă mult, mai sunt și hoți. Pentru că fură mâncarea altor animale. Dar când vine vorba de cuibul lor, corbii și-l fac mare[629], precum ne facem și noi vilele: cu multe camere, în care nu dormim niciodată. Și își fac cuibul „în vârful unor copaci bătrâni, fie pe stânci cât mai greu accesibile. Este realizat din mai multe straturi de crengi împletite, acoperite apoi cu nămol, apoi cu păr, lână și alte materiale moi”[630]. Și corbul are talent de constructor și e atent ca vila lui să fie cea mai bună. Și femela clocește ouăle din luna februarie, în timp ce masculul se duce după mâncare. După 21 de zile de clocit, se nasc puii și puii stau în cuib 40 de zile după eclozare, fiind hrăniți de părinții lor. Că dacă nu-i

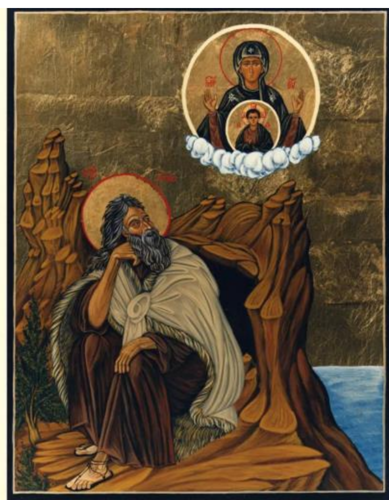
---

[629] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Corb.

[630] Ibidem.

hrănești, ci doar îi naști, mor imediat. Însă corbii le au și cu cântatul. Au un creier mare, înțeleg și imită gesturi. De aceea pot fi îmblânziți cu ușurință și pot învăța câteva cuvinte, pe care le folosesc în mod intenționat și nu reflex ca papagalii. Dar nu fură numai mâncare de la alte animale, ci și cristale, bucăți de metal sau mingi de golf. Pentru că le plac lucrurile luminoase și rotunde, asemuindu-le cu ouăle lor[631].

Mai pe scurt, corbii hulpavi care l-au hrănit pe Sfântul Iliu reprezintă umanitatea păcătoasă. Dar care, când o restaurează Dumnezeu, învață să fie blândă și slujitoare a lui Dumnezeu. Însă am găsit Sfinte Icoane în care, în loc de corbul cu pâinea în gură sau de corbul cu Dumnezeiasca Euharistie în gură, este Preacurata Stăpână cu Domnul în brațe[632]. Pentru că, din umanitatea păcătoasă, cea mai blândă și mai curată Fecioară a fost Născătoarea de Dumnezeu. Și ea ne hrănește pe noi cu Fiul ei, cu Cel pe care L-a născut, pentru ca să nu murim în seceta duhovnicească a acestei lumi.

[631] Ibidem.

[632] Pe aceasta am preluat-o de aici: https://i0.wp.com/reflectionsonthesacredliturgy.com/wp-content/uploads/2017/07/elijah.jpg?resize=764%2C944&ssl=1.

Și corbii îi aduceau dimineața pâini, pentru că dimineața slujim Dumnezeiasca Euharistie, în care ne împărtășim cu Domnul, iar seara îi aducea cărnuri, pentru că până în seară ne ocupăm cu teologia cea grea a lui Dumnezeu și cu rugăciunea cea îndumnezeitoare. Viața creștină nu e lene, ci e muncă continuă! Căci munca reală se face în mintea omului, când el gândește și aprofundează voia lui Dumnezeu tot timpul și când scrie teologie, dar și când, uitând de toate și fără a avea în minte imagini, se umple de rugăciunea neîncetată a Domnului. Pentru că, atunci când gândesc, traduc și scriu teologie, eu sunt minte care se obosește, care se ostenește continuu. Pe când, atunci când mă rog uitând de toate și când mă lipesc duhovnicește numai de Domnul, El mă odihnește și mă bucură și mă întărește și mă luminează după cum voiește, pentru că mă face viu prin slava Lui. Căci trebuie să bei mereu din izvor, din izvorul slavei lui Dumnezeu, din izvorul nestricăciunii, pentru ca să fii viu.

Și Sfântul Iliu s-a întărit prin asceză și prin rugăciune și prin post și prin înțelegeri sfinte și prin vederi dumnezeiești! S-a întărit dumnezeiește. Pentru că toată viața lui era ascensională. Și când îl vedem luat de Dumnezeu la cer, mutat de El la cer în mod dumnezeiesc, vedem în mod indubitabil împlinirea omului: îndumnezeirea lui. Căci de aceea l-a luat de pe pământ: pentru că era un om îndumnezeit. Un om propriu Împărăției lui Dumnezeu.

Și Sfântul Elisee a dorit să aibă lucruri de la Părintele său și de aceea i-a primit veșmintele și pielea de oaie. Și veșmintele lui s-au arătat făcătoare de minuni, pentru că erau pline de slava lui Dumnezeu, de slava în care fusese înălțat de Domnul.

De aceea, când se pune problema întâietăților în Biserică, trebuie să ne amintim de Sfântul Profet Iliu. Căci Episcopul, Preotul și Diaconul adevărat, Protoiereul, Starețul și

Arhimandritul adevărat e omul dumnezeiesc, e omul pe care Dumnezeu îl iubește, e cel pe care El îl călăuzește mereu, e cel pe care Dumnezeu abia așteaptă să îl ia la Sine. Și dacă vrem să hirotonim și să hirotesim pe cine trebuie, atunci trebuie să îi căutăm pe oamenii lui Dumnezeu, pe cei care duc Biserica mai departe și nu o golesc de oameni.

Pentru că întâietatea în Biserică e a Sfinților. Și Sfinții nu sunt niște statui lipsite de viață, nu sunt niște zâmbitori care dau bine la televizor și pe net, nu sunt niște ciudați neînțeleși de nimeni, ci sunt cei care ne iubesc cu adevărat pe toți și ne înțeleg până în străfundurile noastre. Sfinții sunt oamenii pentru oameni, sunt oamenii atenți și primitori, sunt oamenii buni și compătimitori, sunt oamenii care te vindecă de neiubire și de tristețe. Și când vine omul la Biserică și îl întâlnește pe acesta, pe Sfântul Lui, întâlnește pe cine trebuie. Dar dacă întâlnește funcționarul eclesiastic, pe cel care face Slujbe de nevoie și nu de plăcere, nu întâlnește pe cine trebuie, pentru că acela nu îl duce niciodată la viața cu Dumnezeu, pentru că nici el nu o trăiește.

Și dacă nu trăiești sfințenia lui Dumnezeu în tine însuți și nu te bucuri cu Dumnezeu și cu oamenii în fiecare clipă a vieții tale, ce să mărturisești altora? Le spui despre filmele văzute, despre cancanurile din online, despre excursiile tale, despre bețiile tale, despre afacerile tale cele prea pământești, despre nimicuri, dar nu despre viața cu El. Căci viața cu El nu o ai și nici nu o vrei.

Iar viața cu El e plină de adevăruri teologice, de minuni sfinte, de luminări dumnezeiești, de vederi dumnezeiești, de slujire sfântă, de înțelegere sfântă. Și Sfinții despre acestea vorbesc în mod fundamental: despre viața lor sfântă cu Dumnezeu și despre viața tuturor Sfinților Lui. Căci noi trebuie să ne îmbogățim mereu tocmai în acestea: în cunoaștere teologică, în curăție dumnezeiască, în sfințenie prea

mare. Pentru că acestea te înalță de la pământ și te mută la cer, pe când viața pământească, cu toate ale ei, este piatra de moară care nu ne lasă să zburăm mereu spre Domnul.

Așadar, iubiții mei, mutarea Sfântului Iliu la cer înseamnă sfințenie mare. Căci el nu a murit nici până azi. El e viu în cer și cu sufletul și cu trupul său. Iar dacă Sfinții Apostoli l-au văzut pe Tabor, în vedenie, pe Sfântul Iliu, el va fi văzut din nou „trupește de oamenii cei muritori, înaintea venirii a doua pe pământ a Domnului și cel ce mai înainte a scăpat de sabia Izabelei, va pătimi în acel timp de sabia lui Antihrist[os], împreună cu Enoh și cu Ioan[nis Teologul]. De atunci încolo se va învrednici de mare cinste nu numai ca Proroc, dar și ca Mucenic în ceata Sfinților”[633] lui Dumnezeu.

Adică va muri martiric, ucis de Antihristos, însă va învia împreună cu toți oamenii la învierea cea de obște, pentru ca să se bucure veșnic împreună cu Dumnezeul său. Dar și noi, dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui, putem să ne bucurăm veșnic cu Dumnezeul nostru, pentru că ne putem umple mereu de aceeași slavă a lui Dumnezeu de care e plin și Sfântul Profet Iliu, Părintele nostru! Căci toți Sfinții, de la Sfântul Protopărinte Adam și până la ultimul Sfânt din ziua venirii Domnului, au trăit și trăiesc și vor trăi în aceeași slavă veșnică a lui Dumnezeu. Pentru că slava Lui e viața noastră veșnică, cea care ne curățește, ne luminează și ne sfințește continuu în viața noastră. Amin!

---

[633] *Cf.* https://paginiortodoxe.tripod.com/vsiul/07-20-sf_ilie.html.

Predică la Duminica a 7-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[634],

când plec de-acasă într-un loc nou, unde vreau să călătoresc, plec cu sentimentul că acolo mă voi simți ca acasă. Pentru că vreau să mă simt oriunde ca acasă. Adică în largul meu interior, în pacea mea, în liniștea mea. Dar când ajung acolo și mă bucur de locul cel nou, deși mă simt bine, deși mă simt în largul meu într-un anume fel, îmi dau seama că nicăieri nu este acasă în afară de acasă. De aceea, întorcându-mă acasă și punându-mă în patul meu, mă umplu de multă bucurie, pace și libertate duhovnicească, pentru că doar acasă ești acasă. Și atunci reînțeleg iar și iar că oriunde m-aș duce și orice lucru aș vedea, eu trebuie să mă întorc acasă la soția mea, la camera mea de lucru, la pacea și împlinirea mea, pentru ca să pot să fiu eu însumi.

După cele 8 zile de concediu, pentru că am lipsit la Dumnezeiasca Liturghie de duminică, am slujit pomenirea Sfântului Profet Iliu cu multă nevoie interioară, pentru că era ca și când nu mai slujisem de luni întregi. O singură duminică fără slujire, dar am resimțit-o ca pe un timp îndelungat. Ca pe o distanță inacceptabilă între mine și Domnul meu. Pentru că era vorba nu de a sluji, ci de a mă întâlni tainic cu Domnul meu, de a sta în fața Lui și de a mă împărtăși cu El Însuși. Și această mare minune a apropierii de Dumnezeu și a intimizării cu El nu ți-o aduce nimeni ca Preot, ci numai slujirea dumnezeiască. Mergi în lume, vezi,

---

[634] Începută la 15. 36, în zi de joi, pe 20 iulie 2023. Soare, 31 de grade resimțite ca 33, vânt de 11 km/ h.

te umpli de cunoaștere, de aer, de bucurie, te relaxezi, te întremezi trupește, dar reala ta viață, ca Preot, e dimpreună cu Domnul, slujindu-I Lui și împărtășindu-te cu El Însuși.

De aceea, m-am împărtășit cu Domnul în firescul cel mai mare, primindu-L cu dor în mine însumi, și deodată m-am simțit acasă în mine însumi. Pentru că venirea Lui în mine înseamnă a mă face pe mine să mă simt acasă. Și tocmai de aceea, când mă duc acasă mă simt acasă: pentru că mă duc cu Domnul în mine însumi și mă împărtășesc cu El mereu, dimpreună cu Doamna mea Preoteasă, și amândoi suntem acasă, pentru că suntem cu Domnul nostru în noi înșine.

Și aceasta este explicația pentru cei care nu se simt bine nicicând și niciunde: nu Îl lasă pe Dumnezeu să îi odihnească. De aceea, se duc, colindă lumea, văd, aud, miros, mănâncă, beau, se distrează, dar nu se simt bine, nu se simt împăcați, nu se simt ei înșiși. Și nu se simt împăcați cu ceea ce sunt și cu ceea ce fac, pentru că reala viață a omului e cea în comuniune continuă cu Dumnezeu. Dacă El nu e în noi prin slava Lui, nu ne simțim bine. Și nu ne simțim bine, pentru că suntem singuri. Și e normal, dacă ești singur și neîmplinit, să nu te simți bine.

Însă, cei care mimează că sunt bine, deși nu sunt bine în ei înșiși, își travestesc continuu viața. Și-o îmbracă în veșminte care nu le sunt proprii. Dar ei știu foarte bine cine sunt și ce fac. Pozele sociale sunt doar pentru noi, ca să ne ducă în eroare. Dar când sunt ei cu ei înșiși, ei sunt triști, goi și neîmpliniți, pentru că sunt fără Dumnezeul mântuirii lor.

Cei doi orbi din Evanghelia de azi [Mt. 9, 27-35] au cerut mila lui Dumnezeu [Mt. 9, 27, BYZ]. Au cerut să vadă prin mila Lui față de noi. Căci mila Lui față de noi e cea mai bună vedere a noastră. Unii vor să vadă prin banii lor și prin averile lor fericirea, dar dincolo de ele nu văd decât moartea.

Pentru că moartea are un fel categoric al ei de a te pune cu botul pe labe. Mai ales pe cei care cred că stăpânesc lumea, că o au la picioarele lor. Și când vrei să privești prin materie, fără Dumnezeul care a făcu toate, te apucă sila. Căci scotocirea în materie, fără simțul transfigurării, e o umplere a ta cu toate miasmele lumii.

Am mâncat cu bucurie midii proaspete în concediu, dar am suportat cu greu amestecul lor cu șuncă sau cu curry. Acasă, dacă aș fi avut astfel de bunătăți proaspete, le-aș fi fiert doar în vin și le-aș fi mâncat simple, pentru ele însele. Dar mirosul cel rău, stând lângă mirosul și, mai ales, gustul cel bun, a fost ce nu trebuie pe lângă ce trebuie. Așa după cum orbirea interioară, a sufletului, e ceea ce nu trebuie să avem în Biserică și în relațiile dintre noi.

Căci atunci când ești orb și rămâi în orbirea ta, când îți place orbirea ta, crezi că nu există vedere. Și dacă crezi că nu există vedere, crezi că nu există Dumnezeu. Însă orbii și-au resimțit orbirea lor ca pe o boală, ca pe o dramă personală, au resimțit-o ca pe ceea ce este, pentru că au crezut că El, Dumnezeul lor, le poate dărui vederea.

Și El i-a întrebat: „Credeți că pot să fac aceasta [Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι]?" [Mt. 9, 28, BYZ]. La care ei au răspuns: „Da [Ναί], Doamne [Κύριε]!" [Ibidem]. Pentru că a te încrede în Dumnezeu înseamnă a aștepta tot binele de la El. Când te încrezi în El cu țârâita, cu sincope, cu frică, ai o perspectivă mică asupra milei Lui față de noi. Căci crezi că „te poți feri și singur" de pericolele vieții. Crezi că „îți poți manageria" propria ta viață. Însă, când te încrezi în Dumnezeu, nu te mai uiți la cât pierzi și cât câștigi, nu te mai uiți la cine ești și ce poți să faci, ci rămâi cu El și aștepți de la El toate ale vieții tale. Căci această rămânere și așteptare dumnezeiască e mai împlinitoare și mai spectaculoasă decât tot ceea ce tu ți-ai fi imaginat vreodată. Fiindcă El te ajută să

trăiești, să gândești, să simți, să vezi, să faci lucruri care întrec orice așteptare a ta. De ce? Pentru că te-ai încrezut în mila Lui și El Își revarsă mila Lui din belșug în viața ta! Și începi să trăiești, să vezi, să simți, să lucrezi prin mila Lui și mila Lui e împlinirea reală a vieții tale.

Da, Doamne, eu cred că poți să faci aceasta cu noi! Că Tu poți să-l mântui pe tot omul care se pocăiește și vine la Tine. Tu poți să faci toate pentru mântuirea noastră, pentru că Tu Te uiți în primul rând la nevoile noastre.

Și acesta e răspunsul mântuitor pentru noi: că a te mântui înseamnă a te uita pe tine însuți pentru a le sluji tuturor. Când te uiți la tine, când te uiți monoman la tine, la faptul de a-ți merge doar ție bine, nu ți-e bine. Dar când vrei să faci bine în viața altora și să îi cunoști și să fii cu ei, atunci îți faci și ție bine. Căci binele se face în relație, în legătură directă cu alții și umplându-i de bucurie pe ei.

La Bușteni am călătorit cu trenul, cu trenul care întârzie și tot își cere scuze, iar pe Transfăgărășan și în Bulgaria am călătorit cu autocarul. Doi străini lângă alți străini. Și cât am stat cu gura închisă, nimeni n-a știut ceva real despre noi doi. Și aceasta, în mod firesc, pentru că dialogul naște cunoașterea reciprocă. Dar când am început să vorbim cu unul sau cu altul, deodată străinii au început să se cunoască, să se regăsească, chiar să afle că au multe lucruri în comun, și aceasta numai pentru că am început să comunicăm reciproc.

Mutul era demonizat [δαιμονιζόμενον][Mt. 9, 32, BYZ]! Mutul nu era mut, ci îndrăcit! Și azi o îndrăcire specială, aparte, a lumii racordată la online, e atunci când cunoști bine pe cineva, când îl citești pe cineva zilnic, când îl știi pe cineva în mod aprofundat, dar nu vrei să îi vorbești. Pentru că ai orgoliul de a nu-i vorbi despre el din tine însuți. Dar dialogul începe tocmai de aici: de la a vorbi despre cum îl

percepi pe celălalt! Dialogul începe cu asumarea a ceea ce ai înțeles despre altul. Căci ceea ce înțelegi, aceea și ești. Înțelegerile tale despre alții sunt modul tău de a fi și de a trăi social. Dar dacă nu îți asumi ceea ce crezi, ceea ce simți, ceea ce vrei, amuțești în modul tău de a fi, te închizi în tine însuți. Iar această închidere egoistă, drăcească, mută în tine însuți e o sinucidere interioară și socială. De care Domnul l-a scăpat pe falsul mut, pe cel demonizat.

Pentru că atunci când Domnul a scos demonul muțeniei din el, „mutul a vorbit [ἐλάλησεν ὁ κωφός]" [Mt. 9, 33, BYZ]. Și dacă vrem să vorbim, în ciuda demonilor care ne spun să tăcem, să nu comunicăm unii cu alții, atunci trebuie să alegem să vorbim sincer cu alții. Pentru că sinceritatea, oricât de mult ar putea suferi, e cea mai liniștită. Căci cel sincer îți spune adevărul, adevărul vieții sale și începe relația cu tine în mod real. Și, mai apoi, dacă ajungeți să vă cunoașteți foarte bine, nu are ce să rectifice, pentru că ți-a spus doar adevărul.

Îmi aduc aminte de bucuria din sufletul Părintelui Dumitru Popescu când a venit pentru prima oară în casa mea. După ce am susținut Teza Doctorală în examen, am invitat comisia de examinare în ascetica mea casă și am stat la masă, punând pe masă mâncare și băutură din toți banii pe care îi mai aveam. Dar am cumpărat ceea ce el își dorise, știind că e pe placul și al celorlalți, toată mâncarea făcând-o în casă, dimpreună cu Doamna Preoteasă. Și în toate discuțiile cu el, mă întreba despre mine, despre ce fac, cum trăiesc, cum îmi e soția, și eu i-am spus tot adevărul despre mine. Și când a venit și a văzut toate la fața locului, atunci și-a dat seama că nu l-am mințit cu nimic, pentru că tot ceea ce i-am spus s-a adeverit. Și de aceea era bucuros în inima lui, și el, cât și Părintele Dumitru Radu, căci cu ei discutasem tot felul de lucruri în mod intim.

Tocmai de aceea, marele câștig al dialogurilor noastre este și trebuie să fie sinceritatea, pentru că din sinceritate nu poți cădea. Omul te percepe în mod real, dacă îi vorbești despre tine în mod sincer. Dar dacă începi să îți coafezi existența, să o împodobești cu minciuni de tot felul, nu ajungi la inima omului, pentru că nu te mărturisești lui în mod real. Ajungi trunchiat, ajungi falsificat în unele lucruri.

Însă, dacă vrei să ajungi la inima lui, trebuie să te dărui pe tine cu totul, fără rest, căci sinceritatea ta este mântuirea ta. Eu am mizat toată viața pe sinceritate, pe dialogul real cu oamenii, și am câștigat întotdeauna. Am câștigat și când sufletul mi-a fost rănit cu multă amărăciune. Pentru că nu eu am mințit, ci eu am fost mințit. I-am primit pe oameni de tot felul în viața mea, le-am vorbit în mod sincer, mulți au avut diverse interese și au rămas cu ele, dar după ce rănile s-au închis, eu am rămas în sinceritatea mea. Pentru că nu mi-am propus niciodată să profit de oameni, să minimalizez oameni, să escrochez oameni, ci să le fiu prieten.

Iar prietenia e plină de sinceritate, de adevăr, de noblețe, de bunătate. Și prietenia nu înseamnă doar să-l ajuți pe cineva când îi greu, ci să fii mereu acolo pentru cineva. Să știe că se poate baza pe tine. Să știe că îl înțelegi. Să știe că ești de partea lui. Și această prezență discretă, bună, loială este prietenul real.

Domnul a vindecat trei oameni în Evanghelia de azi, dar El nu S-a oprit niciodată din predicarea Sa și nu Se oprește niciodată din vorbirea Lui tainică în inima noastră. Căci „Iisus înconjura [περιῆγεν] toate orașele și satele, învățând în sinagogile lor și propovăduind Evanghelia Împărăției și vindecând toată boala și toată neputința din popor” [Mt. 9, 35, BYZ].

De la περιάγω[635] vine periegeză, care înseamnă călătorie[636]. Și o călătorie teologică, în care mergi să le propovăduiești altora voia lui Dumnezeu, e o călătorie misionară. Pentru că ai misiunea Bisericii în inima ta, aceea de a-i ajuta pe oameni la mântuirea lor.

Însă, orice predică este o periegeză, o călătorie spre sufletul omului. Căci cei care te ascultă merg spre sufletul tău, iar tu, cel care le vorbești, mergi spre sufletul lor. Și această mergere bidirecțională se numește intimizare reciprocă, împrietenire. Pentru că nu ascultăm doar cuvinte, ci simțim și sufletul celui care ne vorbește.

Așadar, iubiții mei, dacă vrem să vedem, trebuie să comunicăm, iar dacă vrem să ieșim din muțenia noastră, trebuie să fim sinceri. Pentru că vedem pe măsură ce ne vedem interior. Vedem pe măsură ce ne pocăim înaintea lui Dumnezeu și suntem sinceri față de oameni.

De aceea, lipsa pocăinței merge mână în mână cu lipsa de sinceritate. Cine nu e sincer cu altul, nu e sincer nici cu el și, în primul rând, cu Dumnezeul lui. Și ca să ieși din cercul minciunii, trebuie să te pocăiești pentru toate păcatele vieții tale. Iar El, când ne iartă pe noi de toate păcatele noastre, ne face sinceri cu noi înșine și cu toți. Pentru că ne arată așa cum suntem.

Zile de foc, de arșiță, iar orice adiere e o alinare. Iar eu înțeleg adierea aceasta bună ca fiind corelativul slavei lui Dumnezeu, care alină arșița noastră interioară. Iar dacă arșița de acum este insuportabilă pentru noi, cum va fi „suportabil" Iadul cel veșnic?! Asta pentru cei care cred, în mod nebunește, că Iadul e „preferabil" Raiului...

---

[635] A se vedea: https://biblehub.com/greek/4013.htm.

[636] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/periegeză/definitii.

Dar omul cu minte bea un ceai fierbinte sau o bere rece pentru ca să își stingă fierbințeala interioară. El nu toarnă benzină pe el și nici nu-și dă foc, ci caută răcorire, umbră, alinare pentru viața lui. Căci el caută binele lui Dumnezeu, caută normalitatea, ceea ce îi face bine și nu ceea ce îl vatămă.

Alegeți-L pe Dumnezeu întotdeauna! Alegeți normalitatea Lui întotdeauna! Pentru că orice păcat dăunează grav sănătății noastre sufletești și trupești. Amin!

Predică la Duminica a 8-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[637],

mulți dintre noi ținem pasul cu lumea noastră până când obosim, până când ni se pare prea mult totul. Și când ni se pare prea mult, începem să nu mai învățăm unele lucruri. Să nu ne mai intereseze unele lucruri din cele care se petrec în timpul nostru, în lumea noastră. Pentru că ajungem să conștientizăm nevoia de stabilitate interioară. Și stabilitatea se câștigă prin lucrurile puține, dar trainice din viața noastră. Spre exemplu, de vreo 2-3 ani mă uit din ce în ce mai puțin la televizor. Nu mai am chef de știri dure, rele, panicarde, nici de mondenități, nici de politică, nici de reclame, nici de certuri televizate, ci văd așa, fără scop, din când în când anumite lucruri. Însă asta înseamnă că nu mai sunt la curent cu știrile, cu politica, cu vedetele vremii noastre, ci, ceea ce mai ajunge până la mine, e din online.

Și am ajuns la această raportare interioară la noutățile lumii noastre din excesul de știri pe care le înmagazinam. Prea multul m-a copleșit la un moment dat și am vrut să nu mă mai obosească. Și nu mai m-a obosit, pentru că am renunțat la a mai citi metodic feedurile la care sunt abonat! Dar, în același timp, necunoașterea știrilor m-a făcut să mă simt tot mai mult paralel cu realitatea. Sau să trăiesc numai în proximitatea mea, cu lucrurile de care am nevoie și să mă canalizez pe munca mea scriitoricească.

---

[637] Începută la 8. 11, în zi de luni, pe 24 iulie 2023. Soare, 21 de grade, vânt de 3 km/ h.

Prețul ruperii de realitatea mediatizată a fost întoarcerea și mai mult la mine însumi. La pacea și la sănătatea mea. Nu mai știu tot ceea ce apare, tot ceea ce se întâmplă, nu mai sunt implicat interior în mersul politic-social al țării mele, nu mai sunt la curent cu diverse tendințe, ci mă ocup de o problemă anume numai când sunt interesat de ea. Și atunci mă documentez metodic despre un om, o realitate, o lege, o noutate socială.

Și pentru că știu cum să fac muncă de cercetare, dacă ceva sau cineva începe să mă pasioneze, devine un subiect de lucru. Dar asta nu înseamnă că mă mai înham la toată cunoașterea lumii mele ca până recent. Și nu mai fac asta, pentru că am văzut ce înseamnă să te îmbolnăvești de multa oboseală. De extenuare. Pentru că m-am retras tot mai mult la mine și la nevoile mele duhovnicești și trupești, atunci când am văzut că pic de oboseală, de somn, de neputință.

Oboseala m-a învățat să renunț la cunoașterea foarte diversă a vieții mele. Și oboselii nu-i plac zgomotele. De aceea, am renunțat la tot ceea ce înseamnă zgomot, pentru ca să mă umplu de pacea lui Dumnezeu și de odihnă multă.

În Evanghelia de azi însă, avem de-a face cu o mulțime de oameni, dar cu o mulțime suferindă. Căci atunci când Domnul a văzut mulțimea multă de oameni, „I s-a făcut milă de ei [ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς] și i-a vindecat pe cei bolnavi ai lor [καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν]" [Mt. 14, 14, BYZ]. Și imaginea aceasta a mulțumii celei multe e o imagine a Bisericii Sale. Iar Domnul nu suportă să ne vadă suferinzi, să ne vadă slăbănogiți de boală, pentru că El este Doctorul nostru, al tuturor. Și nu dorește să ne vadă bolnavi, pentru că boala este consecința păcatelor noastre.

Cu alte cuvinte, El vindecă bolile și neputințele noastre pentru ca să ne învețe că sănătatea sufletului și a trupului nostru e virtutea. Și că, dacă împlinim voia Lui, noi trăim

sănătos. Dar dacă ne aruncăm în boli ca în apă, tocmai de aceea viața noastră e plină de chin, pentru că e plină de neascultarea de Sine, adică de păcat.

Lui Dumnezeu I se face milă de noi pentru că ne iubește desăvârșit. Și cine iubește pe cineva, acela dorește tot binele celui pe care îl iubește. Dar când urăști, nu faci altceva decât să omori binele din oameni, pentru că omori binele din tine însuți. Și binele e omorât, pentru că nu dorești binele celuilalt, ci răul.

„Mulțimile I-au urmat Lui pe jos din cetăți [οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν Αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων]" [Mt. 14, 13 BYZ]. Și-au părăsit casele și cetățile pentru El. Și au mers pe jos, nevoindu-se, ca să Îi urmeze Lui. Pentru că urmarea adevărată a lui Dumnezeu e atunci când doar El contează cu adevărat pentru tine, când doar El e în prim-planul vieții tale. Și când faci cele mai multe lucruri pentru Dumnezeu, atunci le faci și pentru tine, căci tot ceea ce faci pentru Dumnezeu te mântuie.

Dacă cineva ar fi închis undeva departe și s-ar întoarce în lumea noastră după 40 de ani, el ar găsi multe lucruri schimbate, dar pe cele de bază le-ar găsi la fel. Nu ar ști să scoată banii din tonomatul unei bănci, n-ar avea telefon de ultimă generație, n-ar ști nimic despre politica și mondenitățile zilei, n-ar ști să lucreze pe un computer, dar apa, aerul, pâinea, închinăciunea, virtutea ar fi la fel. Pentru că cele firești ale omului rămân aceleași și aceleași rămân și cele ale Bisericii.

În 2.000 de ani s-au schimbat multe politici și mode în lumea noastră, s-au reconfigurat țările și neamurile, dar viața Bisericii a rămas aceeași. Pentru că viața Bisericii e viața lui Dumnezeu. Viața Bisericii e viața cu El, e viața care te sfințește, care te mântuie, care te înveșnicește. Aceeași Biserică și aceleași Slujbe și în secolul I, dar și în secolul XXI.

Pentru că aceeași slavă a lui Dumnezeu i-a mântuit pe ei, pe creștinii de atunci, și ne mântuie și pe noi, pe creștinii de azi. Și noi, pe lângă cele firești, ale vieții cotidiene, și pe lângă cele dumnezeiești, ale Bisericii, a trebuit să învățăm diverse legi, diverse mode, diverse meșteșuguri, diverse abilități pentru a fi proprii vieții sociale. Însă, dacă de cele trecătoare te poți dispensa în mod parțial, de cele ale lui Dumnezeu și de cele de care țin viața ta de zi cu zi nu te poți dispensa, pentru că ele sunt fundamentale pentru noi.

Învățăm limba maternă, învățăm să mâncăm, să mergem, să ne jucăm, să întrebăm, să ne bucurăm în casă, acasă la noi. Acasă începem să Îl cunoaștem pe Dumnezeu, iar apoi ei, părinții și bunicii noștri, ne botează și ne fac creștini și ne învață cu viața cu Dumnezeu. Ceea ce învățăm la Școală și în viață ne specializează tot mai mult, dar baza vieții și a culturii noastre e în familie și în continua noastră învățare. Și învățarea e pe măsura dorinței noastre de autenticitate. Cine simte că are nevoie de noutăți continue, acela simte un lucru firesc. Dar, tot la fel de firesc e și faptul, ca atunci când simți că e prea mult multul pe care îl înveți, să te oprești și să îți vezi de sănătatea ta. Pentru că, de la un moment dat în viață, poți să faci anumite lucruri numai pe măsura sănătății tale.

Și obosirea prea multă a noastră e un păcat ce trebuie spovedit continuu. Pentru că obosirea prea multă e o subminare a sănătății noastre. Și de oboseala prea multă se leagă și neproductivitatea și lipsa de bucurie și de înțelegere a celorlalți. Căci oboseala multă, ca o greutate împovărătoare, te face să le vezi pe toate ca pe niște poveri enorme. Și când nu mai poți de oboseală e normal să nu mai vrei decât somnul, somnul profund și de multe ore, pentru că nu mai poți altceva. Pentru că știi că boala oboselii se vindecă numai prin somn, liniște, mâncare bună, aer din destul.

Mulțimile L-au căutat pe El și cuvintele Lui. Pentru că nu poți să cauți cuvintele, opera cuiva, fără să îl cauți pe el. Autorul e în cărțile lui, după cum Domnul e în toate cuvintele și faptele Sale. Și noi citim Dumnezeieștile Evanghelii pentru ca să Îl vedem pe Domnul, să vedem cum vorbea și trăia El, pentru ca să trăim și să vorbim și noi precum El. Tocmai de aceea, Dumnezeiasca Scriptură și Cărțile Sfinților Părinți sunt filmele vii și nemuritoare ale vieții noastre. Pentru că noi Îl vedem pe Domnul, pe Maica Lui și pe toți Sfinții Lui în marea și deplina lor viață. Și, văzându-i pe ei, ne umplem și noi de viața lor.

Mulțimile au venit după El uitând de ele însele. De aceea, le-a prins seara cu El și li s-a făcut foame. Și Domnul a făcut din puțin mult. A făcut din 5 pâini și doi pești [Mt. 14, 17] o masă pentru toți. Pentru că masa aceasta pentru toți prefigura Dumnezeiasca Sa Euharistie, în care El Se dă pe Sine pentru viața lumii. Căci un singur Potir hrănește întreaga Biserică! Pentru că o hrănește cu Viața lumii, cu Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Dar ca să fii hrănit, trebuie să vii la Biserică. Și pentru ca să vii la Biserică, trebuie să ai o viață comunională. O viață care înțelege nevoia tuturor de viață și de bucurie. Căci atunci când te gândești la binele tuturor, te rogi pentru mântuirea tuturor. Dar când te vezi doar pe tine, nu te rogi la nimeni, ci trăiești non-euharistic. Căci cel care nu-I mulțumește lui Dumnezeu pentru toate, nu știe să se bucure de toate. Dar cel care se bucură de toate, acela mulțumește pentru toate, pentru că toate îl bucură și îl împlinesc.

Copilul învățat cu toate jucăriile, crede că toate i se cuvin în viață. Dar când e pus să își câștige bucuriile și vede câtă trudă e în spatele fiecărui premiu, fiecărui examen, fiecărei împliniri, atunci e mulțumitor pentru toți cei care îl ajută să se împlinească în viață. Pentru că înțelege că fiecare

carte citită, fiecare examen luat, fiecare om care l-a ajutat au contat în viața lui.

Domnul le-a luat pe acelea care prefigurau Darurile euharistice, „a privit spre cer [ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν], a binecuvântat și a frânt [εὐλόγησεν καὶ κλάσας]" [Mt. 14, 19, BYZ] spre împărtășirea tuturor. Căci a înălțat Darurile spre cer, ca mulțumire adusă lui Dumnezeu, le-a binecuvântat pe ele și le-a umplut de slava Lui, după care le-a frânt și le-a dat tuturor, ca toți să mănânce. Pentru că Euharistia Bisericii e masă de obște. Iar cine are conștiința aceasta binecuvântată, vine și se spovedește Domnului, ca să se împărtășească cu El, pentru ca să fie viu, plin de viața Lui. Dar cine nu o are, acela stă în duminică și în sărbătoare acasă sau se plimbă, se distrează, pentru că n-are dorul viu de El. Și nu-L are, pentru că nu Îl iubește pe El.

În predica sa la Sfânta Mironosiță Maria Magdalini, cea întocmai cu Apostolii, Părintele Arhimandrit Serafim Baciu a subliniat iubirea imensă a Sfintei Maria pentru Domnul. Căci ea a venit la mormânt, foarte de dimineață, pentru ca să Îl ungă pe Cel iubit al ei[638]. Și când ți-e dor de Dumnezeu, vii de dimineață la Biserică, ca să prinzi începutul Slujbei, pentru că inima ta e vie pentru Dumnezeu.

În prima sa predică episcopală, Preasfințitul Părinte Paisie Teodorescu a subliniat faptul că Episcopul e hirotonit în Liturghia Cuvântului, pentru că el e dator să păstreze, să păzească și să propovăduiască mereu cuvintele lui Dumnezeu. Pentru că cuvintele lui Dumnezeu sunt hrana dumnezeiască a celor credincioși. Iar rolul Episcopului nu e acela de a-i stăpâni pe oameni, ci de a-i sluji, iar cel mai mare

---

[638] A se vedea aici: https://www.facebook.com/trinitastv/videos/960552878386004.

dintre noi, e cel care le slujește tuturor[639]. Dar nu poți să le slujești tuturor, dacă nu îi iubești pe toți. Și nu îi poți iubi pe toți oamenii, dacă Dumnezeu Însuși nu te învață iubirea Lui față de toți. Iar ca El să te învețe iubirea, trebuie ca tu să împlinești poruncile Sale. Pentru că cel care împlinește poruncile Sale, acela se umple de viața Lui cea veșnică.

Mulțimile au mâncat și s-au săturat, dar au mai rămas 12 coșuri pline [Mt. 14, 20]. Pentru că Biserica are hrană pentru întreaga lume și mai mult decât atât. Din puținul cel imens al Euharistiei, ea hrănește întreaga lume și o umple de cuvintele cele sfinte ale lui Dumnezeu. Și lumea, dacă e plină de El și de cuvintele Lui, e sătulă și e vie și e bucuroasă. Dar dacă e singură, ea e tristă și neîmplinită veșnic. Pentru că numai Dumnezeu e împlinirea noastră veșnică.

Așadar, iubiții mei, masa noastră, de acasă, nu e masă bucuroasă, dacă mai întâi nu venim la Biserică, pentru ca să ne unim dumnezeiește cu Domnul mântuirii noastre. Venim aici, stăm cu Domnul, Îl mâncăm pe El cu cuviință și cu dragoste, pe Cel care e Viața noastră, și apoi mergem să mâncăm acasă. Că mâncarea de acasă e pentru trup, dar cea de aici, Domnul Însuși, e o mâncare pentru întreaga noastră ființă. E una care ne îndumnezeiește ontologic, pentru că ne hrănește în mod fundamental. Și dacă suntem cu Domnul, atunci suntem pe deplin împliniți, pentru că El e viața noastră cea veșnică.

Mâine lăsăm sec, iar pe 1 și 2 august venim în casele dumneavoastră pentru ca să le binecuvântăm. Să ne revedem cu pace și să ne bucurăm unii cu alții! Amin!

---

[639] *Cf.* Idem: https://www.facebook.com/trinitastv/videos/1483018302450531.

Predică la Transfigurarea Domnului [2023]

Iubiții mei[640],

pentru că fiecare zi e o urcare a noastră spre Dumnezeu, când privesc cei 33 de ani de credință ai vieții mele, pe care azi îi împlinesc, îi văd ca un munte. Ca un munte pe care am urcat zilnic. Pentru că în viața cu Dumnezeu și în slujirea Lui creștem duhovnicește neîncetat de când ne lipim duhovnicește de El. De când ne lipim în mod conștient de El. Și creșterea noastră continuă își are rădăcina veșnică în slava Lui, pe care El o revarsă neîncetat în noi și prin care ne întărește mereu în relația preasfântă cu El. Pentru că noi, cei plini de neputințe și de patimi, n-am fi putut să urcăm la braț cu Dumnezeu pe acest munte al credinței. Dar El, Cel care ne întărește pe noi întru toate, e Cel care ne ajută pe fiecare zi să facem imposibilul: să urcăm pe muntele cunoașterii și al iubirii lui Dumnezeu, pe muntele mântuirii noastre.

Muntele Taborului, pe care Domnul Iisus Hristos i-a urcat pe Sfinții Apostoli Petros, Iacovos și Ioannis [Mt. 17, 1], e acest munte al credinței noastre. El ne urcă pe acest munte sfânt, al ascezei neîntrerupte, pentru ca în vârful său să ni Se descopere pe El Însuși. Pentru că acest „munte înalt [ὄρος ὑψηλὸν]” [Mt. 17, 1, BYZ] e tot efortul nostru de a ne curăți de patimi, la care El adaugă cunoașterea Lui extatică. Cunoașterea Lui în vedere dumnezeiască. Pentru că numai atunci când El ni Se descoperă pe Sine întru slava Lui, Îl

[640] Începută la 6. 14, zi de joi, 3 august 2023, cer senin, 19 grade, fără vânt.

cunoaștem pe El cu adevărat. Și Îl cunoaștem pe El din slava Lui care rămâne în noi și prin care El Însuși, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul, rămâne în noi.

La o primă vedere, tot efortul acesta imens al ascezei noastre e o muncă ascensională epuizantă și fără rost. De ce să te urci pe munte ca să Îl vezi pe Dumnezeu? De ce nu Îl poți vedea și aici, la șes, fără niciun efort ascetic, dacă El dorește să ni Se arate? Însă urcarea noastră pe munte nu e pentru El, ci pentru noi. Căci noi avem nevoie de subțiere, de asceză, de transfigurare a persoanei noastre. Tot postul, toată slujirea, toată nevoința noastră sunt pentru ca noi să ne înduhovnicim. Pentru că nicio împlinire a poruncilor Sale nu e pentru a o bifa pur și simplu, ci pentru a ne schimba interior prin ea.

De aceea, cel care urcă zilnic spre Dumnezeu nu își pune problema că urcă pe un munte înalt, pe cel mai înalt munte, în jurul căruia sunt numai prăpăstii, ci e absorbit continuu de împreuna discuție cu Cel împreună cu Care urcă. El e plin de rugăciune către Dumnezeu, el e absorbit cu totul de El și urcă dimpreună cu El pe muntele Său. Fapt pentru care nu privește în urmă, pentru că s-ar îngrozi dacă ar privi hăurile din care vine, ci, fiind cu El, cu Dumnezeul său, vede peste tot frumosul Lui, binele Lui, curăția Lui, sfințenia Lui. Vede bunătatea și curăția lui Dumnezeu peste tot, pentru că le vede și în sine. Și el, cel curățit mereu de Dumnezeu, se face frumos, pentru că se umple mereu de frumusețea lui Dumnezeu, dimpreună cu Care el urcă neîncetat.

Și urcarea dimpreună cu El e o continuă revelare a Lui. Pentru ca în mod plenar, când nici nu te aștepți, când nici nu știi că ești propriu vederii Lui, Dumnezeu ți Se revelează în viața ta. Și ți Se revelează cum vedem aici, în Matteos 17, 2, BYZ: „Și a fost transfigurându-Se înaintea lor [Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν] și a strălucit fața Sa ca soarele

[καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος], iar veșmintele Sale s-au făcut albe ca lumina [τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς]”. Pentru că atunci când El ni se arată pe Sine pe muntele viețuirii noastre duhovnicești, El ne umple de lumina Sa cea veșnică și, întru lumina Sa, Îl cunoaștem pe El cu adevărat. Și începem să Îl cunoaștem pe El din interiorul nostru și nu din afara noastră, pentru că El începe să locuiască în noi în mod simțit de acum, să locuiască în noi în mod conștientizat de către noi, de când ni Se arată nouă, celor care am devenit locașurile Sale prin vederea Lui.

Și așa înțelegem de ce e nevoie de efortul continuu, zilnic, al curățirii de patimi. Și de ce asceza continuă e viața ortodoxă. Pentru că viața ortodoxă, viața creștină, viața Bisericii e o continuă îndumnezeire a noastră. Și scopul nostru zilnic e acela de a ne face lemne curate, bune de foc, pentru ca focul slavei lui Dumnezeu să fie mereu în noi și noi să fim focuri vii, raționale ale lui Dumnezeu. Căci dacă suntem plini de apa patimilor, nu primim focul cel ceresc, al slavei dumnezeiești în noi înșine. Dar dacă mereu ne ascetizăm dumnezeiește, ca niște lemne bune de foc, putem să ne aprindem continuu ca jertfa Sfântului Profet Iliu, pentru că vine slava lui Dumnezeu în noi, cea care ne aprinde de dragostea cea veșnică a lui Dumnezeu.

Sfinții Apostoli au mers cu Domnul pe munte, L-au ascultat pe El pentru că L-au iubit pe El, și El le-a arătat slava Lui pe cât aceia au putut să o vadă în mod dumnezeiesc. Le-a arătat slava Lui pe măsura lor personală. Pentru că slava Lui era slava cea veșnică a dumnezeirii Sale și, când El le-a arătat-o lor, le-a dovedit că e Dumnezeu și om, că e Fiul lui Dumnezeu întrupat.

Însă, pe Tabor, nu doar Fiul lui Dumnezeu S-a revelat pe Sine, ci și Duhul și Tatăl, așa cum făcuseră și la Botezul Domnului. Când li S-a revelat Duhul Sfânt, li S-a revelat ca

„nor luminos [νεφέλη φωτεινὴ], [Care] i-a umbrit pe ei [ἐπεσκίασεν αὐτούς]” [Mt. 17, 5, BYZ]. Iar când Tatăl li S-a revelat, El li S-a revelat ca „glas din nor [φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης]” [Ibidem], Care le-a spus: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός], în[tru] Care am binevoit [ἐν ᾯ εὐδόκησα]! Pe Acesta să-L ascultați [Αὐτοῦ ἀκούετε]!” [Mt. 17, 5, BYZ].

Și prin revelarea întregii Treimi la transfigurarea Domnului suntem învățați că slava Sa cea veșnică, care a izvorât din persoana divino-umană a Domnului, e comună Dumnezeului treimic. Că lumina izvorâtă din El, din Domnul, izvorăște veșnic și din Tatăl și din Duhul Sfânt, pentru că Dumnezeul nostru treimic are o singură slavă, una comună persoanelor dumnezeiești. Dar, totodată, noi aflăm astăzi că slava Lui e cea care ne îndumnezeiește pe noi, pentru că ea transfigurează umanitatea noastră. Și când vorbim despre sfințenie, noi vorbim despre ce a făcut și face slava lui Dumnezeu din noi. Pentru că slava Lui cea veșnică e cea care ne sfințește pe noi în mod neîncetat.

Însă, slava Lui noi o primim și o trăim continuu de la Botezul nostru în Biserica lui Dumnezeu. Toate Tainele și Slujbele și rugăciunile Bisericii ne umplu de slava Lui cea veșnică. De aceea, noi venim continuu la Biserică, pentru aici este izvorul vieții veșnice pentru noi toți. Căci aici primim slava Lui, cea care ne îndumnezeiește pe noi. Iar dacă Sfinții Apostoli, cei 3, au văzut slava Lui pe Tabor, noi o putem vedea oriunde El ni Se arată nouă. Dar pentru a o vedea, noi trebuie să ne pregătim continuu pentru revelarea Lui în viața noastră.

Și noi ne pregătim mereu prin pocăință vie, prin rugăciune neîncetată, prin spovedirea continuă a păcatelor noastre și prin împărtășirea continuă cu Domnul nostru. Prin împlinirea continuă a tuturor poruncilor Sale. Pentru

că această pregătire continuă pentru revelarea Lui înseamnă ascensiunea noastră continuă spre El, pe care o facem dimpreună cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Fiul ne umple de slava Lui, Duhul Sfânt ne umbrește interior cu slava Lui, Tatăl ne umple de slava Lui, vorbindu-ne despre iubirea Lui veșnică pentru Fiul și pentru Duhul Sfânt. Și pentru că Tatăl binevoiește veșnic întru Fiul și întru Duhul, El ne învață pe noi că trebuie să fim în iubire față de toți oameni. Pentru că numai iubindu-i pe toți putem fi ai tuturor. Și suntem ai tuturor când ne rugăm pentru toți și când mijlocim pentru toți oamenii. Pentru mântuirea tuturor.

De fiecare dată când mă întâlnesc cu oamenii, îmi cer să mă rog pentru ei. Și am nume și nume pentru care mă rog, iar numele lor sunt rugăciuni vii pentru ei. Și pentru toți cer mila lui Dumnezeu și voia Lui cu ei. Pe unii, Domnul îi ridică din boală, din neputință, dar altora le ia viața aceasta. Însă El nu greșește niciodată! Pentru că Dumnezeu nu Se gândește doar la binele temporar al oamenilor, așa cum se gândesc oamenii, cel mai adesea, ci la binele lor veșnic. Și, pentru binele lor veșnic, lucrăm și noi, Preoții lui Dumnezeu. Pentru că atunci când cerem să Se facă voia lui Dumnezeu, cerem ca ei să se mântuie. Iar dacă Dumnezeu ne mântuie, dându-ne încă viață aici sau mutându-ne la Sine, pentru ce suntem triști? Căci, dacă suntem cu El, avem totul. Dar dacă nu Îl avem pe El, atunci suntem cu adevărat triști, pentru că suntem singuri...

Însă, praznicul de azi e praznic prea-bucuros, pe care îl trăim cu dezlegare la pește, pentru că el ne confirmă că Dumnezeul nostru e viu și veșnic și mereu Același. Și El e viu, pentru că mereu ne umple de slava Lui, dar El e veșnic și slava Lui, pe care o primim de la El, e veșnică. Și El e mereu Același, pentru că e neschimbat.

Veșnic viu e Dumnezeul nostru și El voiește ca și noi să fim ca El, deși noi avem un început, aici, prin nașterea noastră. Dar, deși avem un început, nu avem un sfârșit al existenței noastre. Pentru că suntem creați de Dumnezeu pentru a fi pentru veșnicie împreună cu El.

Așadar, iubiții mei, ne îndumnezeim continuu pentru a fi pentru veșnicie cu Dumnezeu. Ne îndumnezeim continuu, pentru că Dumnezeul nostru, Cel veșnic viu, ne umple mereu de slava Lui. Iar slava Lui o primim și o trăim în Biserica Sa, pentru ca să fim pentru veșnicie cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui. Și cine e plin de slava Lui, acela se bucură dumnezeiește în mod neîncetat. Pentru că El este cu Dumnezeu în mod real și Dumnezeu îl curățește, îl luminează și îl sfințește în mod neîncetat. Amin!

Predică la Duminica a 10-a după Cincizecime [2023]

Iubiții mei[641],

„neamul acesta nu iese [τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται], decât numai cu rugăciune și [cu] post [εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ]” [Mt. 17, 21, BYZ]. Neamul acesta de demoni nu iese din oameni, decât atunci când ei se nevoiesc mult cu rugăciunea și cu postul și cu toată voia lui Dumnezeu. Pentru că e vorba de demonii care te aruncă adesea în foc și în apă [Mt. 17, 15, BYZ]. Demonii care te aruncă în focul curviei, apoi în apa rece a mâniei. Căci atunci când te aprinzi ca un foc după femeie sau după bărbat, arde în tine focul cel străin, focul poftei. Focul de a-l poseda pe celălalt. Iar atunci când nu poți să faci din el sau din ea ceea ce voiești tu, atunci te mânii, te umpli de răceală față de el sau de ea. Pentru că te vezi neputincios în fața voinței celuilalt.

Și mânia nu e o expresie a puterii, ci a slăbiciunii. Te mânii pe altul nu pentru că ai putere asupra lui, ci pentru că nu ai. Și te mânii pentru ca el să te asculte. Dar ascultarea de frică nu produce iubire. Ci reala ascultare a ta vine când ești iubit și urmat de bună voie.

Și când ești ascultat, atunci ești înțeles în adâncul tău. Pentru că cel care te înțelege, acela îți face pe plac. Dar cel care nu te înțelege și, mai mult decât atât, ți se împotrivește, acela te face să fii un lac de acumulare în care se tot adună apă plină de valuri. Și când apa sparge barajul conștiinței,

---

[641] Începută la 8. 5, în zi de miercuri, pe 9 august 2023. Soare, 16 grade, vânt de 5 km/ h.

când mânia întrece rațiunea, atunci ești o mânie în desfășurare, ești o apă fără zăgazuri, pentru că mânia iese din tine haotic. Și facem cele mai mari păcate la mânie, pentru că vrem să îl potolim pe celălalt, să îl convingem cu forța. Numai că omul nu se lasă convins cu forța, ci prin bunătate, prin atenție față de el, prin delicatețe.

Iar curățirea noastră de patimi, care este eliberarea noastră de demoni, de influența lor rea în viața noastră, se face prin umplerea noastră de virtuțile cele dumnezeiești, prin care noi ne umplem de bunătatea și de delicatețea lui Dumnezeu. Iar Domnul a amintit aici doar rugăciunea și postul dintre virtuțile dumnezeiești, dar ne-a indicat prin ele două pe toate celelalte. Căci cine se roagă și postește, acela și priveghează, acela se și curățește continuu, acela și iartă aproapelui toate, acela se și smerește, acela și împarte din toate cele ale sale, acela slujește în continuu lui Dumnezeu și oamenilor. Și el se umple continuu de toate virtuțile cele dumnezeiești, pentru că toate înseamnă slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui nostru.

Fiul tatălui, fiul cel demonizat, e chemat de Domnul la Sine [Mt. 17, 17, BYZ]. Pentru că toți trebuie să venim la Domnul cu toate patimile și necazurile vieții noastre. Și Domnul l-a mustrat pe demon și demonul a ieșit din copil. Iar ieșirea demonului din copil a însemnat vindecarea copilului de demonizare [Mt. 17, 18, BYZ]. Pentru că de demonizare ne vindecăm nu cu pastile sau cu șocuri electrice, ci prin puterea lui Dumnezeu. Slava lui Dumnezeu, la rugăciunea stăruitoare și smerită a Episcopului sau a Preotului, îi scoate pe demoni din cel exorcizat. Pentru că Dumnezeu dorește ca noi toți să ne smerim și să ne pocăim pentru păcatele noastre și să ne fie milă de cel demonizat și să ne rugăm pentru el, pentru vindecarea lui. Și când noi ne smerim, atunci și Dumnezeu Se milostivește de noi toți: și de

noi, cei care ne rugăm pentru cel demonizat, dar și de el, cel care e prins în răutatea demonilor pentru păcatele sale. Iar întotdeauna când m-am rugat pentru izbăvirea de demoni, i-am văzut dezlipindu-se și de mine și de alții. Pentru că rugăciunea plină de smerenie ne face bine la toți.

Iar cum demonii nu suportă smerenia și iubirea față de oameni, ei fug deodată din noi, se depărtează de noi în grabă, lăsându-ne în pacea lui Dumnezeu. Pentru că „a fost vindecat copilul din ceasul acela [ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης]” [Mt. 17, 18, BYZ]: de când demonul a ieșit din el. Și când demonii ies din noi, atunci ne umplem de pacea lui Dumnezeu și de smerenie, pentru că am cunoscut din plin răutatea demonilor.

Și răutatea demonilor o vedem în patimile noastre, în patimile noastre care ne subjugă, care ne robesc. Pentru că ne robește pofta, ne robește mânia, ne robește dorința rea de parvenire. Fiecare patimă ne învață răul și ne umple de lucrări rele, potrivnice firii noastre. Dar când ne întoarcem de la patimi spre voia lui Dumnezeu, atunci fiecare bine pe care îl facem e propriu firii noastre și ne zidește interior. Pentru că și rugăciunea ne umple de bine și postul și privegherea și pocăința și mărturisirea păcatelor și simplitatea și milostenia și iertarea și facerea de bine. Orice virtute dumnezeiască ne umple de binele lui Dumnezeu, de binele de care avem neapărată nevoie. Pentru că acest bine interior e coloana noastră vertebrală, e mântuirea noastră.

Și când Domnul Se întreabă, pentru ca să ne întrebe pe noi înșine, și ne mărturisește: „O [Ὦ], generație necredincioasă și stricată [γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη], până când voi fi cu voi [ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν]? Până când vă voi îndura pe voi [Ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν]?” [Mt. 17, 17, BYZ], El ne revelează inima Sa îndurerată pentru noi. Pentru că El ne păsuiește, ne îndură, ne rabdă păcatele de tot felul.

Și El ne rabdă viața păcătoasă pentru că ne iubește și, iubindu-ne veșnic, desăvârșit, așteaptă întoarcerea noastră la El prin pocăință. Pentru că El nu forțează voia noastră, nu vine la noi cu forța pentru ca să ne facă ai Săi, ci așteaptă acordul nostru pentru viața veșnică cu El.

Și răbdarea Lui e ca răbdarea noastră multă pentru copiii, nepoții și ucenicii noștri. Pentru că nimeni cu adevărat nu își dorește copii, nepoți și ucenici care să meargă în Iad, ci unii care să se mântuie. Numai că mântuirea nu e prin forță, ci prin dragoste cu totul liberă și desăvârșită față de Dumnezeu și față de aproapele. Și numai când aceia se întorc spre Dumnezeu cu adevărat, ei se mântuie.

Însă când Domnul vorbește despre o generație de oameni și spune că ea, în mod fundamental, e necredincioasă și stricată interior, arată starea lumii fără El. Pentru că, fără Dumnezeu, nu poți fi decât necredincios și stricat interior. Viața ta, oricât ar părea de civilizată și de manierată pentru alții, dacă e o viață de necredință, e o viață stricată, e o viață pătimașă. Și o viață stricată e o viață rea, pentru că e o viață demonizată. Iar ca să iasă demonizarea vieții rele din tine, tu trebuie să te umpli de rugăciune și de post, de pocăință și de mărturisire de sine. Pentru că trebuie să se dezlipească de tine demonii cei răi, cei care te învață cele rele și să te lipești cu totul de Domnul, pentru ca El să te umple de toate virtuțile Sale cele dumnezeiești.

Pentru că Domnul nu trebuie să Se îndurereze continuu pentru noi, pentru relele pe care le facem, ci trebuie să Se bucure veșnic de noi. Și El Se bucură și Se veselește de noi, dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui, când noi ne umplem zilnic de sfințenia Lui. Pentru că El Se bucură să locuiască în noi, în fiecare dintre noi și în toți la un loc, ca în locașurile Lui cele veșnice.

Și când Sfinții Apostoli L-au întrebat de ce ei nu au putut să-l scoată pe demon [Mt. 17, 19], Domnul le-a vorbit despre credință. Despre credința reală în El, cea care face minuni mari. Căci, „dacă [era] să aveți credință cât un grăunte de muștar [ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως] ...nimic nu va fi vouă [nu ar fi fost vouă] cu neputință [οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν]" [Mt. 17, 20, BYZ]. Și El, în subsidiar, le vorbea despre credința lor în El. Căci dacă ai credință în Dumnezeu, El, prin puterea Sa, ne dă nouă cele pe care le cerem. Dar dacă nu avem credință reală în El, nu cerem nimic de la Dumnezeu, pentru că ne îndoim în inima noastră.

Însă, credința reală în Dumnezeu se încrede cu totul în El. Se încrede cu totul în mila Lui față de noi. Căci El poate toate și știe toate și face toate. Dar Dumnezeu, în noi înșine, în fiecare dintre noi, le lucrează pe toate după nevoile noastre reale și nu imaginare. Și El ne ajută să le înțelegem pe cele care ne folosesc, pe cele care sunt spre binele nostru. Și rugăciunea noastră e mărturisirea inimii noastre înaintea Lui, dar și timpul când noi le primim pe cele ale Sale. Pentru că El ne dăruie pe cele ale Sale în rugăciune, în smerenie, în facerea de bine.

Iar rugăciunea e ajutată mereu de post și de priveghere, pentru că ne subțiază continuu interior, dar și trupește. Rugăciunea e pacea noastră, e liniștirea noastră, dimpreună cu postul și cu privegherea și cu iertarea tuturor. Și cum postul înseamnă a renunța la pofta ta, la nevoia ta, la grija ta, rugăciunea e punerea noastră cu totul în grija lui Dumnezeu. Postul ne scapă de griji, pentru că rugăciunea e căutarea împlinirii noastre numai în Dumnezeu. Iar cum demonii vor să ne îngrijim numai de noi înșine și de cele trecătoare, rugăciunea și postul ne scot din cele trecătoare și din noi înșine, pentru că ne lipesc de Dumnezeu. Și, fiind cu El, noi trăim în pacea și în bucuria Lui, fiind împliniți în adâncul nostru.

De aceea, iubiții mei, în mijlocul verii, când avem de toate de mâncat, Biserica ne învață cu postul și cu rugăciunea și cu privegherea, pentru a nu ne lipi de cele trecătoare. Pentru că viața Bisericii e dumnezeiască și nu mondenă. Viața Bisericii a coborât din cer, de la Dumnezeu, pentru că e slava Lui cea veșnică. Și noi, trăind bisericește, trăim cu Dumnezeu, trăim viața Lui cea veșnică, pentru că ne dezlipim interior de toate cele trecătoare și stricăcioase. Ne dezlipim mereu de pofte și de mânii și de insulte și de lucruri rele, pentru că ne unim continuu cu Dumnezeul mântuirii noastre prin slava Lui cea veșnică. Și prin întreaga noastră curățire de patimi adormim față de lumea aceasta, pentru că trăim în ritmul vieții celei veșnice a lui Dumnezeu. Fapt pentru care, Stăpâna noastră, cea care întru adormirea sa nu ne-a părăsit pe noi, să ne călăuzească în toată viața noastră spre voia lui Dumnezeu, pentru ca să trăim dumnezeiește pe pământ. Căci viața cu Dumnezeu e cea care ne îndumnezeiește și ne împlinește în mod desăvârșit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2023]

Iubiții mei[642],

vorbim azi despre adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [ἡ κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][643], pentru că moarte de scurtă durată a fost moartea ei. Ea a durat doar 3 zile[644]. Și tocmai de aceea numim moartea ei adormire, pentru că a fost ca un somn de scurtă durată. Căci după trei zile de la adormirea ei, când a fost adus în mod dumnezeiesc și Sfântul Apostol Toma la mormântul ei, nu au mai găsit trupul ei în mormânt, ci doar giulgiul ei[645]. Pentru ca, spre seară, în aceeași zi, Preacurata Stăpână să li se arate în vedenie și să le spună Sfinților Apostoli: „Bucurați-vă, căci eu sunt cu voi în toate zilele!”[646]. Și, de atunci, ei au strigat către ea: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă!”[647] și au învățat întreaga Biserică adevărul fundamental, cum că „Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria a fost înviată a treia zi de Fiul și Dumnezeul ei și a fost luată [de El] cu trupul la cer, unde împărătește cu El în vecii vecilor”[648].

---

[642] Începută la 10. 14, în zi de joi, pe 10 august 2023. Soare, 21 de grade, vânt de 6 km/ h.

[643] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/377/sxsaintinfo.aspx.

[644] Mineiul pe luna august, ed. BOR 1929, p. 169.

[645] Ibidem.

[646] Protos. Nicodim Măndiță, *Viața Maicii Domnului. Partea I. Aurora Creștinismului*, Ed. Agapis, București, 2000, p. 372.

[647] Ibidem.

[648] Idem, p. 372-373.

De aceea, în troparul praznicului de azi, ea este mărturisită ca cea mutată către Viață [πρὸς τὴν Ζωήν], către Dumnezeu, pentru că este Maica Vieții [Μήτηρ Ζωῆς][649]. Și „prin învierea Maicii Sale cu trupul din mormânt și [prin] ridicarea ei la cer, Mântuitorul Hristos Dumnezeu a cinstit-o pe Maica Sa ca pe Sine Însuși, fiindcă precum El înviase a treia zi din mormânt cu mare slavă, tot așa a luat-o și pe Maica Sa cu trupul și cu sufletul a treia zi la Sine, în luminatele locașuri cerești”[650] ale Împărăției Sale. Ca, prin ridicarea ei ca ființă cu totul îndumnezeită la cer, să ne arate nouă scopul vieții noastre: îndumnezeirea personală. Căci și noi suntem chemați la aceeași viață și la aceeași împlinire dumnezeiască: la moștenirea Împărăției Sale celei veșnice.

Dar, în primul rând, adormirea Stăpânei noastre ne învață cum să ne pregătim pentru propria noastră moarte. Cum să ne pregătim pentru moartea și îngroparea noastră. Căci Sfântul Arhanghel Gavriil i-a bine-vestit Stăpânei noastre adormirea ei cu 3 zile înainte ca aceasta să se petreacă[651]. Și această bună-vestire a adormirii sale, ea a primit-o pe Muntele Măslinilor, fiind încredințată de Arhanghelul Domnului, de Sfântul Arhanghel Gavriil, că Fiul ei va veni și va lua sufletul ei la cer[652]. Și aceasta trebuie să așteptăm și noi în clipa morții noastre: să Îl așteptăm pe Dumnezeu, pe Preacurata Stăpână, pe toți Sfinții și pe toți Îngerii Lui ca să vină la noi și să ne ducă pe noi întru Împărăția Sa. Pentru că viața de aici, cea împreună cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui, noi o continuăm în Împărăția Sa. Iar moartea

---

[649] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug15.html.

[650] Protos. Nicodim Măndiță, *Viața Maicii Domnului. Partea I. Aurora Creștinismului*, op. cit., p. 373.

[651] Idem, p. 350.

[652] Ibidem.

noastră înseamnă trecerea imediată de la viața de aici la viața cea veșnică întru Împărăția Sa. Înseamnă un pasaj extrem de scurt între istorie și veșnicie.

O stâlpare de finic, din Paradis, a primit Stăpâna noastră de la Arhanghelul Gavriil, care strălucea dumnezeiește, pentru ca ea să fie purtată la adormirea ei[653]. Și când a primit vestea adormirii ei, ea s-a închinat Fiului ei și I s-a rugat Lui ca să o scape de Iad și, totodată, să îi aducă la ea pe Apostolii Lui, pentru ca să se bucure de ei[654]. Și ori de câte ori ea s-a rugat și I-a mulțumit Domnului pe Muntele Măslinilor, măslinii și-au plecat vârfurile lor la pământ, pentru ca să se închine lui Dumnezeu împreună cu Născătoarea de Dumnezeu[655]. Apoi s-a coborât de pe munte și a venit în casa ei și i-a arătat Sfântului Apostol Ioannis stâlparea cea dumnezeiască și a început să se pregătească de adormirea ei. Iar credincioșilor care o slujeau, ea „le-a poruncit să împodobească curat cămara și patul său, să tămâieze bine, să pună multe lumânări, pe care, aprinzându-le, să lumineze și să pregătească toate cele trebuincioase Înmormântării sale”[656].

Sfântul Ioannis Teologul l-a anunțat pe Sfântul Iacovos, fratele Domnului, care a fost primul Patriarh al Ierusalimului, și pe toți cunoscuții din Ierusalim și pe cei din împrejurimi despre adormirea Stăpânei noastre[657]. Și după ce vestea s-a răspândit foarte repede, s-au adunat la casa Stăpânei noastre mulțime de oameni credincioși de toate vârstele. Și ea le-a vorbit despre ce i-a spus Arhanghelul Domnului și le-a arătat stâlparea de finic cea din Paradis,

---

[653] Idem, p. 350-351.
[654] Idem, p. 351.
[655] Idem, p. 351-352.
[656] Idem, p. 352.
[657] Idem, p. 352-353.

umplându-i pe toți de lacrimi. Dar, în același timp, i-a încredințat de faptul că se va ruga pentru ei Domnului[658].

Stăpâna noastră și-a împărțit două haine ale sale la două văduve sărace, care o slujeau cu dragoste și cu adâncă evlavie. După care a hotărât ca să fie dusă pe patul ei până la Ghetsimani, ca să fie înmormântată în cimitirul săracilor dimpreună cu Sfinții ei părinți și cu Sfântul Iosif, Logodnicul ei[659].

Iar de la Stăpâna noastră învățăm și noi că trebuie să ne umplem de rugăciune și de pace înainte de adormirea noastră, spovedindu-ne păcatele și împărtășindu-ne cu Domnul. Trebuie să ne pregătim casa și familia pentru acest eveniment important al vieții noastre și să le lăsăm lucruri clare despre Înmormântarea și pomenirea noastră. Pentru că, dacă Dumnezeu ne luminează asupra morții noastre, atunci El dorește să facă din adormirea și din Înmormântarea noastră un praznic bucuros pentru toți.

Căci atunci când adorm cei Sfinți ai Lui, adormirea lor e un praznic duhovnicesc pentru Biserică. E un praznic al evlaviei și al credinței, al împlinirii unui om al lui Dumnezeu. Și, când el pleacă la Domnul, Biserica noastră câștigă un alt rugător pentru toți în cer. Pentru că el se va ruga pentru noi, pentru noi toți, ca să ajungem și noi acolo unde este el.

Arhanghelul a pregătit-o pe Stăpâna noastră pentru adormirea ei, dar și ea s-a pregătit din destul. I-a sfătuit pe cei care au venit la ea, i-a sfătuit dumnezeiește și, pe când îi sfătuia, a avut parte de venirea dumnezeiască la ea a Sfinților Apostoli, a Sfântului Pavlos Apostolul, a Sfinților Dionisios Areopagitul, Ieroteos și Timoteos, dimpreună cu

[658] Idem, p. 353.
[659] Idem, p. 353-354.

ceilalți 70 de Sfinți Apostoli[660]. Și când toți au fost aduși pe norii slavei dumnezeiești la ușa Stăpânei noastre, Sfântul Ioannis Teologul i-a sărutat cu bucurie și cu lacrimi și le-a spus că au fost aduși pentru adormirea ei, așa cum dorise ea însăși[661]. De unde înțelegem că Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, prietenii noștri, trebuie să fie cu noi mereu, dar mai ales în clipa adormirii noastre. Pentru ca să ne ajute pe noi împotriva demonilor, a acelora care vor să ne tragă pe noi în Iad.

Și Sfinții lui Dumnezeu, cei aduși dumnezeiește, au intrat și au vorbit cu Stăpâna noastră[662]. Iar Născătoarea de Dumnezeu le-a spus să se bucure, pentru că ea se duce la Fiul ei și Dumnezeul ei. Și, mergând acolo, va mijloci pentru toți cei care i se roagă ei[663]. Iar făgăduință sfântă a Născătoarei de Dumnezeu este cea pe care noi ne înrădăcinăm în rugăciunile noastre, cele care sunt pline de credința în ajutorul ei. Căci credem că ea, Stăpâna noastră, mijlocește necontenit pentru noi, ca să ne mântuim și noi, păcătoșii. Așa cum le-a spus Sfinților din fața ei: „Eu, deși mă voi duce de pe pământ în cer, în Împărăția Fiului Meu, totuși să știți că pururea voi fi cu voi, vă voi întări și mângâia în necazurile și suferințele voastre”[664].

După ce i-a mângâiat pe toți, ea și-a cerut iertare de la toți și așa s-a culcat pe patul ei. S-a așezat cuviincios pe patul ei, având-u-i pe toți pe lângă ea[665]. Căci dacă suntem împăcați cu toți, suntem împreună cu toți. Și aici era întreaga Biserică cu Stăpâna noastră, pentru că toți trebuie să fim

---

[660] Idem, p. 354, 357.
[661] Idem, p. 354-355.
[662] Idem, p. 355-359.
[663] Idem, p. 356.
[664] Idem, p. 358.
[665] Idem, p. 360.

împăcați cu întreaga Biserică a lui Dumnezeu. Adică nu trebuie să avem lupte interioare cu Biserica lui Dumnezeu, ci trebuie să fim în pace cu toți ai Bisericii și cu întreaga lume, pe cât se poate.

Și așa, fiind cu totul în pace și în „așteptare sfântă, deodată a strălucit în casă o puternică rază a dumnezeieștii slave. [...] Atunci Arhanghelii cu Îngerii, cu toate Puterile cerești, cu sufletele Drepților și ale Sfinților Strămoși și Proroci, au venit de față și i-au vestit Preacuratei Maici că Fiul ei vine la ea ca să o ia la Sine, sus, în ceruri. [Și apoi] o lumină mai puternică și mai plăcută s-a coborât din ceruri, pătrunzând în casă, și în lumina aceea S-a arătat Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu, Împăratul slavei, înconjurat de Heruvimi și de Serafimi, înaintea Căruia I s-au închinat toți Sfinții”[666]. Și Preacurata L-a primit cu bucurie și cu cântare sfântă pe Fiul ei și s-a ridicat și I s-a închinat Lui. Și El a chemat-o la Sine, iar ea s-a lăsat în mâinile Sale, pentru ca să nu vadă răutatea demonilor în văzduh[667].

De aceea s-a pus din nou în pat, cu mare cuviință, plină fiind de veselie dumnezeiască[668], iar „preasfântul său suflet a ieșit din trup și s-a dus în brațele iubitului ei Fiu și Dumnezeu. Despărțirea sufletului ei de trup s-a făcut fără nicio durere, pentru că nu avea nicio prihană. [Căci] Mântuitorul Hristos, Dumnezeu[l nostru], pe Care ea Îl zămislise fără de stricăciune și-L născuse fără de durere, a luat, fără a simți [aceasta] vreo durere, sufletul din trupul ei cel prea cinstit, pe care nu l-a lăsat să vadă nicio stricăciune”[669]. De aceea și noi ne rugăm să adormim în pace, fără bântuielile demoni-

---

[666] Ibidem.
[667] Idem, p. 361.
[668] Ibidem.
[669] Idem, p. 361-362.

lor, fără durere, pentru ca lină să fie trecerea noastră la Domnul. Căci, dacă vom muri duhovnicește, vom fi plini de slava lui Dumnezeu. Așa după cum Stăpâna noastră, după adormirea ei, avea fața ei strălucind ca soarele, pentru că era plină de slava lui Dumnezeu, și din trupul ei cel prea curat ieșea bună-mireasmă[670]. Și toți Sfinții care erau de față au sărutat cu frică și cu cucernicie trupul Maicii Domnului și, prin sărutarea ei, au simțit o mare bucurie duhovnicească în inimile lor și în întreaga lor ființă[671]. Fapt pentru care întristarea lor s-a preschimbat în bucurie sfântă, în prăznuire dumnezeiască, pentru că adormirea ei a fost intrarea ei în Împărăția lui Dumnezeu.

Și mulți au venit și au sărutat cu evlavie trupul Maicii Domnului, cel adormit[672], și „mulți bolnavi s-au tămăduit, multor orbi li s-au luminat ochii și vederea și auzul surzilor se deschidea și auzeau, picioarele șchiopilor, ale ologilor, se întăreau și mergeau, duhurile necurate se izgoneau [din] oameni și se tămăduiau feluritele boli. [Și] toate acestea s-au făcut atunci numai prin simpla atingere de patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria”[673]. Pentru ca să se arate tuturor că ea este Maica lui Dumnezeu cea adevărată, singura, care nu ne lasă pe noi întru adormirea ei.

Alai preasfânt a fost acela care a înmormântat-o pe Stăpâna noastră. Sfântul Ioannis Teologul ducea stâlparea din Paradis, Sfinții Apostoli Petros și Pavlos erau începătorii Slujbei, Sfântul Apostol Iacovos, dimpreună cu alți Apostoli, cărau pe umerii lor patul cu trupul Preacuratei Stăpâne. Iar,

---

[670] Idem, p. 363.
[671] Ibidem.
[672] Ibidem.
[673] Ibidem.

în urma ei, cu cântări duhovnicești, era toată sinaxa cea sfântă a Sfinților Apostoli, Ierarhi, Preoți, Diaconi și cântăreți. Dimpreună cu mulți credincioși și cu poporul[674].

Și cu psalmii Scripturii au dus-o pe Stăpâna noastră până la mormânt[675]. Dar, dimpreună cu cei de pe pământ, și cei din cer erau și ei în rugăciune. Pentru că, din norii slavei dumnezeiești, „se auzeau dulci cântări îngerești, foarte minunate, care umpleau văzduhul”[676]. Pentru că Biserica este împreună, în cer și pe pământ, la fiecare Slujbă a Bisericii.

I-au dat sărutarea cea mai de pe urmă Stăpânei noastre și au lăudat-o în predici dumnezeiești[677]. După care, spre seară, au îngropat-o în mormânt de piatră, mai înainte pregătit, și deasupra mormântului ei au pus o piatră mare. Dar nu s-au mai dezlipit Sfinții Apostoli de mormântul ei, ci au petrecut duhovnicește la mormântul ei, cântând ziua și noaptea psalmi timp de 3 zile[678]. Dar nici Puterile cele cerești nu și-au încetat cântarea lor, căci „în tot timpul acelor trei zile, cât au stat acolo străji neadormite, auzeau sus, deasupra mormântului, niște glasuri prea dulci și cântări ale Oștirilor cerești, care cântau, lăudau pe Dumnezeu și o fericeau pe Maica Preacurată”[679].

De unde înțelegem cât de importantă este în viața noastră slujirea lui Dumnezeu și închinarea adusă Sfinților Lui. Pentru că, din iubire de Sfinții Lui, noi ne închinăm lor și le cerem ajutorul în rugăciunile noastre. Dar toată slujirea vieții noastre e adusă lui Dumnezeu, pentru că de la El așteptăm cu toții mântuirea noastră. Pentru că toți ne cură-

---

[674] Idem, p. 363-364.
[675] Idem, p. 364.
[676] Ibidem.
[677] Idem, p. 367.
[678] Idem, p. 369.
[679] Ibidem.

țim, ne luminăm și ne sfințim prin slava lui Dumnezeu, El lucrând în noi toată mântuirea noastră.

Așadar, iubiții mei, la praznicul Stăpânei noastre, noi nu ne simțim triști, ci bucuroși, după cum s-au simțit bucuroși și Sfinții Lui, care au participat la ea. Și ne simțim bucuroși, pentru că ea este vie și pururea rugătoare pentru noi către Domnul. Și când venim și sărutăm Sfintele sale Icoane, noi ne umplem de bucuria ei, de sfințenia ei, de pacea ei, pentru că ea ne dă să simțim slava lui Dumnezeu care izvorăște din ea.

De aceea, simțind bucuria ei față de noi, suntem bucuroși și nu triști, suntem veseli și nu posomorâți, pentru că ea este cu noi. Ea este mereu cu noi și ne ajută pe noi întru toate. Fapt pentru care și noi îi mulțumim Stăpânei noastre pentru tot ajutorul și pentru toată bucuria revărsată de ea în viața noastră.

Preacurată Stăpână, Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă în toate zilele vieții noastre să trăim după voia lui Dumnezeu! Nu ne lăsa pe noi în tristețe și în deznădejde, ci ne umple de pacea și de bucuria ta întotdeauna! Ca, prin ajutorul și acoperământul tău, să trecem și noi din viața aceasta în pace și cu bună încredințare, fiind duși la Domnul și Mântuitorul nostru izbăviți de toată lucrarea cea rea. Și împreună cu tine, Stăpână, și cu toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu să ne bucurăm pururea și să Îl slăvim neîncetat pe Dumnezeul mântuirii noastre, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, că tu ești ajutorul cel nebiruit al tuturor celor credincioși. Amin!

Cuprins

Biblioteca
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză postdoctorală) (884 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantaril e/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedica tiones-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimie le-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche, vol. I. 5. Emil Botta* (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisias tis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/.

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/.

154. *Epilog la lumea veche, vol. I. 3* (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/

171. *Studii literare (vol. 6)* (105 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/

172. *Evanghelia după Lucas* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evanghelia-dupa-lucas/

173. *Evanghelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evanghelia-dupa-lucas-editia-liturgica/

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/

176. *Vorbiri de Facebook (vol. 5)* (423 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/

180. *Praedicationes (vol. 15)* (741 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/11/praedicationes-vol-15/

181. *Cartea Sfântului Profet Zaharias* (63 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/31/cartea-sfantului-profet-zaharias/

182. *Cartea Sfântului Profet Malahias* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/09/06/cartea-sfantului-profet-malahias/

183. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/23/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

184. *Istoria literaturii române (vol. 1)* (642 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/02/02/istoria-literaturii-romane-vol-i/

185. *Istoria literaturii române (vol. 2)* (429 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/03/29/istoria-literaturii-romane-vol-2/

186. *Rămâne să ne vedem* (174 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2020/04/04/ramane-sa-ne-vedem/

187. *Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai). Acatistul și Predici întru pomenirea sa* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/03/sfantul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-4-mai-acatistul-si-predici-intru-pomenirea-sa/

188. *Vorbiri de Facebook (vol. 6)* (480 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/16/vorbiri-de-facebook-vol-6/

189. *Istoria literaturii române (vol. 3)* (785 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/08/20/istoria-literaturii-romane-vol-3/

190. *Cartea Sfântului Profet Isaias* (ediția științifică) (217 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/10/12/cartea-sfantului-profet-isaias-editia-stiintifica/

191. *Istoria literaturii române (vol. 4)* (232 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/10/istoria-literaturii-romane-vol-4/

192. *Praedicationes (vol. 16)* (744 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/16/praedicationes-vol-16/

193. *Bucuria de Dumnezeu (vol. 1)* (255 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/08/bucuria-de-dumnezeu-vol-1/.

194. *Istoria literaturii române (vol. 5)* (452 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/20/istoria-literaturii-romane-vol-5/

195. *Vorbiri de Facebook (vol. 7)* (621 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/02/15/vorbiri-de-facebook-vol-7/

196. *Vorbiri de Facebook (vol. 8)* (594 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/07/02/vorbiri-de-facebook-vol-8/

197. *Istoria literaturii române (vol. 6)* (910 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/08/14/istoria-literaturii-romane-vol-6/

198. *Praedicationes (vol. 17)* (603 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/18/praedicationes-vol-17/

199. *Twitter pentru azi (vol. 9)* (342 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/09/26/twitter-pentru-azi-vol-9/

200. *Cartea Sfântului Profet Daniil* (107 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/10/05/cartea-sfantului-profet-daniil/

201. *Vorbiri de Facebook (vol. 9)* (478 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/11/23/vorbiri-de-facebook-vol-9/

202. *Drumul spre Icoană. Despre cum am pictat Icoana Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu* (59 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/12/30/drumul-spre-icoana-despre-cum-am-pictat-icoana-sfantului-ilie-vazatorul-de-dumnezeu/

203. *Istoria literaturii române (vol. 7)* (587 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/07/istoria-literaturii-romane-vol-7/

204. *Cartea Sfântului Profet Ieremias* (212 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias/

205. *Cartea Sfântului Profet Ieremias (ediția liturgică)* (185 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/21/cartea-sfantului-profet-ieremias-editia-liturgica/

206. *Cartea Sfântului Profet Baruh* (53 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh/

207. *Cartea Sfântului Profet Baruh (ediția liturgică)* (49 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/02/24/cartea-sfantului-profet-baruh-editia-liturgica/

208. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil* (246 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil/

209. *Cartea Sfântului Profet Iezechiil (ediția liturgică)* (197 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/15/cartea-sfantului-profet-iezechiil-editia-liturgica/

210. *Plângerile lui Ieremias* (53 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/plangerile-lui-ieremias/

211. *Epistola lui Ieremias* (41 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/03/16/epistola-lui-ieremias/

212. *Vorbiri de Facebook (vol. 10)* (563 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/07/25/vorbiri-de-facebook-vol-10/

213. *Psaltirea în versuri a Sfântului Dosoftei al Moldovei (în formă actualizată)* (434 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/08/10/psaltirea-in-versuri-a-sfantului-dosoftei-al-moldovei-in-forma-actualizata/

214. *Praedicationes (vol. 18)* (655 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/09/12/praedicationes-vol-18/

215. *Mărturii ortodoxe contemporane (vol. 1)* (304 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2022/10/04/marturii-ortodoxe-contemporane-vol-1/

216. *Istoria literaturii române (vol. 8)* (815 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/17/istoria-literaturii-romane-vol-8/

217. *Bucuria de a fi cu Adam* (191 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/01/18/bucuria-de-a-fi-cu-adam/

218. *Istoria literaturii române (vol. 9)* (520 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/02/06/istoria-literaturii-romane-vol-9/

219. *Facerea (ediția LXX)* (230 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/03/06/facerea-editia-lxx/

220. *Facerea (LXX, ediția liturgică)* (198 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/03/07/facerea-lxx-editia-liturgica/

221. *Apocalipsis (ed. BYZ)* (98 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/04/04/apocalipsis-ed-byz/

222. *Apocalipsis BYZ (ediția liturgică)* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/04/04/apocalipsis-byz-editia-liturgica/

223. *Episcopul în viața Bisericii* (187 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/05/09/episcopul-in-viata-bisericii/

224. *Epistola către Romei (ediția BYZ)* (94 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2023/06/08/epistola-catre-romei-editia-byz/

225. *Epistola către Romei BYZ (ediția liturgică)* (79 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2023/06/08/epistola-catre-romei-byz-editia-liturgica/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș